

BIBLIOTECA NAZ.

Vittorio Emanuele III

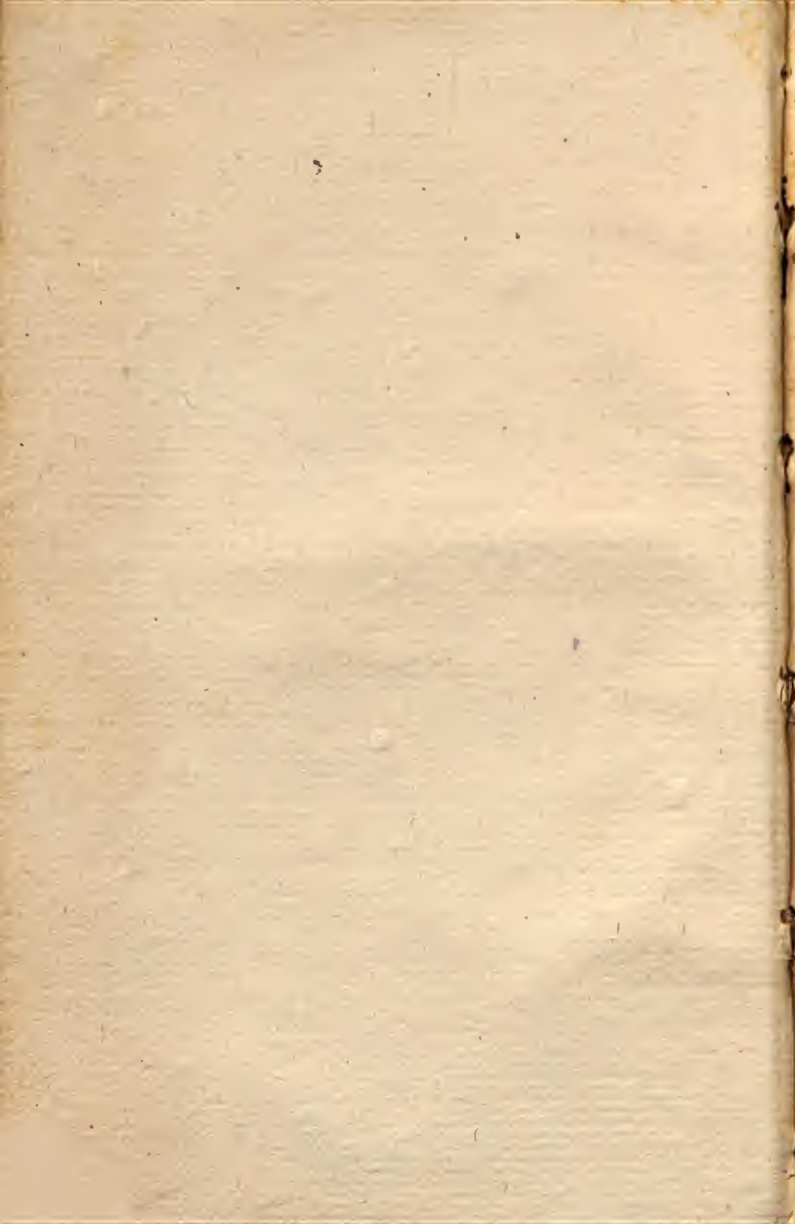
XXXIX

C

58

NAPOLI

XXXIX C-5058

XXIX

(

58

Historiæ poeta

RVM TAM GRÆCORVM
QVAM LATINORVM DIALOGI DE
cem, quibus scripta & uitæ eorum sic exprimuntur,
tur, ut ea perdiscere cupientibus, minus
mum iam laboris esse queat.

L. GREG. GYRALDO
Ferrariensi autore.

Cum Indice locupletissimo.

BASILEAE,
1545.

1844

of the year 1844
in the month of
the year 1844
the year 1844

of the year 1844
the year 1844

of the year 1844
the year 1844

of the year 1844
the year 1844

of the year 1844
the year 1844

of the year 1844
the year 1844

of the year 1844
the year 1844

of the year 1844
the year 1844

of the year 1844
the year 1844

ILLVSTRISS. FER
RARIAE ET CARNVTI PRIN

CIPID. RENATAE, LVD. XII.

Gall. regis F. Lilius Greg. Gy
raldus Ferrarieñ. felici
tatem & S.P.D.

TILPONEM Megaricum philo
sophum, acutū sanè hominem &
probatum antiquis temporibus acce
pimus, cū per quietem aliquando
iratum Neptunum uidisset, quòd illi, ut patrius mos
erat, bouem non mactasset, nihil territum dixisse,
Quid agis, ò Neptune? quid ut puer iratus, huc ad
me uenisti? an ea scilicet causa, quòd à fornicatorib.
mutuò pecuniam non accepi, ut optimæ nidore uis
timæ tota tibi ciuitas compleretur? ceterū ego ex
ijs, quæ domi erāt, sacra pro facultate feci. Hic sub
risisse uisus est Neptunus, porrectaq; dextera polli
ceri, se secundum annū, uberemq; prouentū eius
gratia Megarensibus concessurum. Ita mihi DVX
inclyta, ac Princeps illustriss. de meis his Dialogis
euenire optauerim, quos olim penè puer, ceu inge
nij crepundia composueram, nunc uerò demū sub
tuo nomine in lucem dare constitui, ut ex domi na
ta, parua licet, sœtura, ex bona tamen nostra uolun
tate, non exigua literarū studiosis utilitas, fructusq;
proueniret. Sed quinec formæ & uenustatis de
pepercit Momus, me terret identidē, & ueluti Cal

liphanis (ut est in Græcorū prouerbio) uanum &
 inane meum hoc studium accusat: & licet ipse ea,
 quæ in omnium ore uersatur, excusatione me tueri
 nitar, me pro uiribus & facultate fecisse: ille nihilo
 minus usq; terrere nō desinit, id fecisse nō satis es-
 se dictitans, desistendum ab incepto potius, quàm
 aliquid malè tentandū. Cōtrà ego his exemplis atq;
 sententijs obniti sæpe sum solitus, ne ceu humilis ac
 demissi animi homo terreri uidear: cuius id uitium
 esse scribit Aristoteles, ignominiam ne quidem mini-
 mam ferre posse, & quamlibet iacturam, summam
 existimare calamitatē: illudq; in primis Hieronymi
 Rhodij obijcio, dicentis, pigriores canes semper do-
 mi torpescere, pellesq; & ossa rodere, in uenationē
 nunquam descendere, nec ferarū ullum posse ferre
 rugitum, nec morsus. Nec minus & illud Themisto-
 clis, mox Africani uerbum, Me dormientē excitant
 Miltiadis trophæa: hoc est, doctorū mihi hominū
 uolumina, ignauie ac secordie somnum excutiant.
 Nouus enim indies liber aliquis datur in uulgus, præ-
 signi aliquo & exquisito titulo inscriptus, ut iam pe-
 nē nostris speciose Græcorū & affeclatæ inscriptio-
 nes cessisse uideantur. Sic & ego, ut Melicus Simo-
 nides ait, equino pullo persimilis, qui, etsi timidus,
 matris uestigia consequitur, eruditorū ponē uestigia
 confector. Ad hæc, nō parum quoq; animi id mihi
 præstare potest, quòd ex ijs unus ipse uideri pos-
 sum,

sum, qui sine sui iactura peccare dicuntur. quod si ita est, ut certè est, si mihi fortè contigerit, ut nō omnino hæc mihi res pessimè cedat, satis amplum laborum & studij fructum, & mercedis non parum tulerim, cum nihil contrà mihi dispendij immineat. Si uerò malè cefferit, præter id quod minus peccatum erit, hi certè etiam mihi ueniam dabunt, qui sciunt quòd hominis est errare, atq; hi præcipuè, qui & ipsi his editionū fluctibus aliquando agitati fuerūt. Quòd si hac quoq; in parte Catonum aliquis in me censor insurgat, Satius esse, inquiens, culpa uacare, quàm deprecari: contrà, illud ego iure retorquere possum, ingenui esse animi probeq; instituti, uulneribus, atq; ipsa plerunq; morte uelle Reipub. prodesse. Sed nā illud etiam uerum est, dum hæc musitamus (licet ne unā quidem ex L. illis quæ sunt apud Platonem Prodicī Cei drachmis affecuti) plurimis horis uiuimus. His igitur, Dux optima, ne pluribus utar, contra Momum & maledicos, ipse me quodammodo tutatus, collegi atq; muniui. Nunc quam rem tentarim accipe. Decem de Poëtica & Poëtarum historia dialogos, tanquam pro pueris Archytæ tabulam, ut antiquis mos fuit, ne uerius dixerim, ut græcum est adagium, ἀρχύτης πλαταγῶν, ad nouitiorum & rudium literarum utilitatem composui. Nam studiosis, & ijs præsertim qui candidati sunt, quantū historias & uitas legere cōducatur, & ab alijs

EPISTOLA

sæpe dictum, & uulgò est quoq; persuasum. In his
 certè scribendis unum illud in primis effeci, ut quo-
 niam elegantem & cõpositam historiam me mea fa-
 cultate scribere non posse uidebam, diuitem saltem
 & locupletem facere tentavi: imitatus illum Apela-
 lis discipulum, qui cùm Helenam planè ad amussim
 effingere nequiuisset, parergis, hoc est, ornamentis
 cæterisq; additamentis illam ornatam effecit. Et si-
 mul in his breuitati potius, quàm uerborum copię
 operam dedi, ne tibi fortè & lectori fastidio essem,
 res potius quàm uerba congerens. Dcũ in his cõ-
 ficiendis Dialogis eam mihi legem proposui, quam
 in suis instituendis discipulis sapientię quidam an-
 tistites indicere solitos audiuius, ut ne quid meo
 ipsius instituto arbitratũue facerem, sed omnia ali-
 quo quasi duce præuio: quod enim summorum ui-
 rorum exemplo fit, id legibus etiam iure factum pu-
 tatur. Nam quod de poëtis scripsi, cùm alios, tum
 hos excellenti doctrina uiros habui, qui ante me de
 poëtis scripserunt, Aristotelem, Zenonẽ, Antiphon-
 tem Rhamnusium, Nicandrum Colophonium, Lo-
 bum Argium, Demetrium Magnesum, Dionys-
 sium Phaselitem, Damasten Sigeum, Phaniam Pe-
 ripateticum, & ex Latinis M. Varronem, Volcatiiũ
 Sedigitum, & alios, ne nostrę huius ætatis scripto-
 res cõmemorem. Quòd tabulas finxi, & nuncupa-
 ui, sum imitatus Anaximandrum Milesum, Cebe-
 tem

tem Thebanum, Cl. Ptolemæum, L. Lucianũ, Apol
lonium Tyrium, Hesychium Milesium, Diogenia
num Heracliensem, Callistratum, & utriusq; Philo
strati ^{ἐκείνων} nostriq; Varronis imagines. Quod in
huiusmodi historia dialogo usus sum, ante me Hera
clides Ponticus de poetis, & de claris oratorib. M.
Tullius idem factitarunt, quos mihi autores suspi
ciendos potius quàm imitandos proposui. Nec de
num quisquam uelim hac mihi parte uitio uertat,
quod hæ nostræ nusquam sint tabulæ: occulta enim
significatione Picæ familiæ bibliothecam significa
ui, ex qua ad sermones hos conficiendos plurima
frequenti lectione collegi. Tibi uerò D. R. E.
N A T A Princeps optima eademq; illustris. hos
nostros qualescunq; labores obtuli, cum ob meam
erga te plurimam ac perpetuam illam quidem be
neuolentiam atq; obseruantiam, meumq; tibi dedi
tissimũ animũ, tum ob tuas maximè regias & prin
cipe dignissimas heroicas uirtutes, in primisq; cle
mentiam, benignitatem, atq; liberalitatem, quibus
uirtutibus ita inter cæteras principes emines, ut iu
re ac meritò omnis hæc ciuitas & tota ditio te ut nu
men aliquod & suspiciat, & ueneretur. Quid uerò
hic religionē, & in Deũ immortalem cultũ & pie
tatē, quid cætera ornamēta cōmemorem? Tu Chri
stianiss. ac potētiss. Gallorũ rege LVD. XII. paren
te nata. Tu HERCVLI II. illustris. ac Ferræ

EPIST. NVNCVP.

rie Duci maximo & inuictiss. nupta, cui non imme-
 ritò illud Herculis nomen contigit, ut scilicet *μυσα-*
ρίτης & Alcides nūcupetur. Tu optimæ indolis &
 regie, sexus utriusq; liberorum parens. Tu studio-
 rum & studiosorum faulrix & protectrix. Tu me
 cū longa & infirma ualeludine, tum fortuna ad-
 uersa, quam uitare nemo potest, calamitosum & in-
 felicem, subleuas ac foues. Accipe tu igitur hæc no-
 stra qualiacūq; tuo nomini ac numini con-
 secrata: tuo enim auspicio tuta spe
 ramus ab oblectatorum
 calumnijs. Vale.

AD ILLUSTRIS-

D. RENATAM FERRARIAE

ACCARNVTI PRINCIPEM,

in tabulas & dialogos de Poëtica

& Poëtis exordium.

ON ingratum me
studiosis facturum
ratus sum, Illustris-
sima Princeps, si li-
terarū monumen-
tis q̃ plurimorū Poë-
tarum uitas cōmen-
darem, quorū cum
carminibus simul
iam penè nomina erant abolita. Hanc uerò
mihi scribendi cupidinē auxit Politiani Nu-
tricia, quā sic ipse Syluam nūcupauit. Nam
quo tempore cum Pico & Pio Carpi literis
operam dabam, & Ferrariæ mirandum in
modum pestilentia debaccharet, ad nos uir
literatus B. Piso confugit, ut patriæ pericu-
lum euaderet: quē cum Picus, cum mea, tum
eius causa libenter ac peramanter hospitio
suscepisset, multaq̃ ultro citroq̃ de patria
primo die inter nos contulissemus, seq̃ ille
de itineris labore, ac pestilentiaē metu colle-
gisset, ex eo nos quotidie cū Pico puero po-
meridianis horis, quibus à studijs & curijs
homines relaxare animum solent, in Gabar-

A

dam tunc oppido proximū uiridarium sece-
 debamus: quo in loco cum pleraq; ita ut fit,
 cum iocose, tum seriò à nobis dicerentur, ut
 animi à molesta rerum recordatione auerte-
 rentur, frequentius de nostris literarum stu-
 dijs agebamus: ad quam rem uel maximè in-
 citabamur cum aliorum summorū uirorū,
 tum præcipuè Platonis & Ciceronis exem-
 plo, quorum ille sub platano patulis diffusa
 ramis, aquæ murmurantis riuulo irrigata,
 Socratem cum Phædro de Pulchro dispu-
 tantem facit: hic, ut ipsemet scribit, Marianā
 quercū & Tusculanū secessum loca adeò di-
 sputationibus apta existimauit, ut in hoc de
 penitioribus Philosophiæ locis, deq; orato-
 ris facultate, sub illa de legibus disseruerit.
 In eam igitur Gabardam cum de more ue-
 nissemus, & aliquibus confectis spatijs, de
 Poëtica nobis & Poëtis sermo incidisset, in-
 uicēq; multa dixissemus, illuc Politiani Nu-
 triciā adferri iussimus. quam cum fortè per-
 legissemus, me ad Poëticam ipsam describen-
 dam laudandamq; atq; à quorūdam calum-
 nijs uindicandam demum, & simul ad Poë-
 tarum nomina & uitas perquirendas impu-
 lit. quod ubi non eorum modò qui in ipsa
 Sylua, sed longè etiam plurium collegissem,
 ut de fæce quoque plurimos hausisse uideri
 possim, eos his dialogis digessi, quibus & ta-
 bulæ Poëticiæ nomen indidi, Ex quibus qui
 dem

dem dialogis nō, ut puto, nāuo aliquo, aut crepundijs, ut dicitur, sed toto opinor corpore Poëticam ipsam cognosces, quibus sit orta initijs, quantū ab origine apud gentes omnes in precio fuerit. Nihil traditū uidebis in religionibus & mysterijs, nihil in theologia & philosophia alijsq; bonis artibus à principio fuisse sine poëtica, ita ut hoc uerē me tibi dicturū existimem, ex omnibus disciplinis unam hanc diuinam extitisse, quasi totius uitæ magistram. In his uerò dialogis Pisonem ipsum, & Picum puerū mecum potius quàm alios loquentes feci, ut qui tum mecū essent, cum id laboris subirem. Sed ne te pluribus morer, sic iam Piso sermonem exorditur.

QVĪD hīc oscitantes nihil agimus? quid frustra nobis tempus elabi permittimus? nō tu sic Lili cessare soles: quin iandudum potius de cōmunibus studijs nobiscū aliquid edisseris? Nunc ego, inquam, mi Piso germanæ nostræ patriæ incōmoda mecum animo uoluebam, atq; idcirco in hoc silentij, ut uides, inciderā. Quonam quæso animo me audire existimas, ciues nostros tam atroci pestilentia pessimè habere, & ab omnibus deniq; desertos mortem obire? Tristi scilicet ac permolesto, inquit Piso, nam & ego istuc ideo. Sed agē ista mitte Lili, quæ nec dicere, nec audire, nedum nobiscum cogitare, sine

molestia possimus, patrięq; malis ita potius afficiamur, ut bene speremus: uel ipsum terrarum orbem, patriã in qua nati sumus nobis esse existimemus, nam & tu multo tempore ab ea abes. Verum, inquam ego, ais Piso: sed enim homines sumus, humani nihil alienũ putemus, si eius nos urbis miseret, in qua & parētes & maiores nostri nosq; ipsi, & nati & educati sumus. Cur nō, inquit Piso, & potius me & te unã, qua potes parte his curis leuas, & simul, ut Pico isti puero nō nihil profis, qui te loquentē tam libenter audire cōsueuit? Qua nunc pote, inquam, id ego ratione? Si tabulas, inquit Piso, illas nobis pictas, quod & mihi sepe es pollicitus, recensueris, quas & te toties uidisse fatebare, ubi & Poētes, & omnium ferē, qui uersus, & carmina scripserunt, imagines graphicē, ut dicitur, depictæ fuerant. His enim, ut puto, sermonib. minus molestiis afficiemur. Tunc ego inquam: Nihil minus quàm istud cogitabam, sed ita ut fit, ubi quid in animo est molestiæ, aliam rem ex alia mecum uolebam, & præcipuē Homericũ illud, quo Phœbum ait pestis nubes effugare. Si enim ea ratione, quam maximē probari uideo, à summo poēta dicitur, mirum est quod hoc æstatis calidissimo tēpore tandiu pestilentia debacchetur. Bono igitur, inquit Piso, simus animo, breui soluetur: quare iam ista quæso mitte,

mitte, nobisq; potius obsequere, hoc præcipuè tempore, quo nullū nobis posset opportunius præstari. Tum ego: Faciā ut Piso mones. sed nunquid adhuc memoria tenes, quæ superioribus annis de Poëtices tabulis tibi narraui? Et q̄maximè, respondit Piso. Cui ego: Dabo pro uirili operam, ut ea ipsa nunc repetam, ingenti sim licet, ut ait Plato, curarum & solitudinū euripo iactatus, adeò ut sim, quod dicitur, oblitus penè unguis et digitos. Agè, inquit Piso, incipe: solet ijs memoria res sufficere, qui sigillatim quodam quasi ordine serièq; digesta narrant: fit enim rerum cognitio, ut sæpius audiui, quodam quasi nexu, & societatis uinculo. Ita est, inquam, ut dicis Piso, in ijs, quibus animus est suæ spontis: in affectis autem & perturbatis plerunq; aliter, atq; ipse dicis, euenire solet. Vos interim tamē attendite: nitar enim pro uiribus, ut satis ex parte uobis faciam. Et simul ego ad puerū conuersus: In bibliotheca, inquā, uestræ Pice familiæ, quæ ex omni uoluminū & librorū genere ante cognatas discordias copiosissimè referta fuit, nec minus signis & bellicis coronis ornata quàm laureis, illas ipsas quas adeò nunc rogat Piso Poëtices tabulas positas me spectare solitum memini, quæ, ut eo mihi tempore uidebatur, elegantissimè cōfectæ erant: nam præter ea quæ ad cōmensum & symmetrian, &

quã uocant opticen pertinent, pictor quoq;
 eas ad amussim graphide descripserat, & mi-
 ra quadam signandi norma, & umbrarũ ue-
 nustate. Hic Piso: Quis earũ, inquit, fuerat
 pictor? Nomen, inquam, ego haud tibi faci-
 le dixerim: memini tamen Manardum no-
 strum sæpius Cosman quendam nostratem
 dicere solitum, qui patrum nostrorũ memo-
 ria nonnulla eius artis opera præclara reli-
 quit. Ad hæc Piso: Istius equidem pictoris
 & nomen audiui, & pictas ad aras tabulas
 persæpe prospexi, in quibus antiquitatem
 propius accessisse existimabat. Sed nihil hoc
 ad tabulas, tametsi Aristodemũ hospitem à
 Philostrato celebratum in suis imaginib. ui-
 demus. His ergo missis, ipsius, inquit Piso,
 primæ iam tabulæ formam, modulumq; no-
 bis exponas. Sic agam, inquam: & licet ne-
 quaquam, à me præsertim, possit planè de-
 scribi, pro uirili tamen, si nõ penitus forma-
 re, uobis saltem insinuare conabor. Erat, in-
 quam, eius primæ tabulæ area media qua-
 drata ferè forma, cui colūna utrinq; Corin-
 thia attollebatur, uirginali quadam propor-
 tione confecta, capitulo uerò pro qualitate
 desuper imposito: has super colūnas trans-
 uersum incumbebat epistylum, quod utrin-
 que mutulũ sustinebat: quos super mutulos
 semicirculus iacebat, qui fascijs coronis, e-
 iusq; cæteris partibus, ad huius exempli ima-
 ginem

ginem, quã uobis hic in puluere describam, erat ornatus.

Erant in ea igitur tabula Poëtica, & Poëtarum imaguncule, suis quæq; ordinibus distinctæ. Quid uerò in ea primū, ait, Piso offerebatur? Erat primū, inquã, in semicirculo, quem epistylío & fornici superiorē interiacere diximus, area, in qua uenerandæ cuiusdam mulieris molli in pilento sedentis imago uidebatur, florenti quodam nitore perfulgida, cuius ipsius facies tenuissimo erat flamineo uelata, mundo decenter compta muliebri, undiq; unionibus & crotalijs ex aurium labris dependentibus: sed quodam quasi furore mulier ipsa cōcita uidebatur, quod ex uelaminis tegmine subtilissimo uideri facile dabatur. Tabellã illa dextera porrigebat, uarijs numerorum distinctam figuris, inter quos ille præcipuus, qui sex dicitur, deinde qui quinq; qui tamen inuicem interdū conueniunt: erat & numerus secundus, & tertius, ex quibus quartus & sextus resultabãt, uti ex quarto octauus, qui quadratus dicitur, ratione quadã æqualitatis, quã arithmetici Græci *ισότης* uocant. Erat insuper uidere & alias nōnullas numerorū leges, quæ & alios sibi impares numeros assui & annecti patiebantur: horū tamen portiunculæ sublatione quadam, & depressione cōstabant, adeo ut sectionibus & cæsuris quibusdam

mirabilem habere uiderentur numerorum inæqualium cōnexionem & copulam. Sed inter has quinta præcipue, & septima, & nona, mirabili quodam erant insertæ artificio. Hæc ipsa tamen erant uarijs depicta figuris, quas inter animalium aliarumq; rerum nōnullæ similes erant, quædam tortuosis (fas mihi sit uobiscum in præsentia Apuleij uerbis uti) in modum rotæ capreolatimq; condensis apicibus, sic ut tabellæ abacus diuersis depictus imaginibus mirandum in modum delectaret. Quæ cum ipse dixissem, Minus nos, inquit Piso, ista intelligimus: quare & Pico, & mihi gratissimū feceris, si ista planius edisserueris, atq; in primis, quænam sit ea matrona, cæteraq; quæ nobis parū nota sunt. Quibus ego: Imò sanè, inquā, libenter, ut simul & nobis gratificer, & memoriā exerceam, tamen si in longiorem me sermonem uocatis. Erat igitur ea matrona, quæ primo in suggestu offerebatur, Poëtica, quæ petorito seu pilento illo uehebatur, idq; ea, ut puto ratione, uel quòd maiestatem illius ac excellentiam significaret, uel quòd plurima antiquorū poëmata in plaustris recitari solita fuerāt, id quod & à scriptoribus est diligenter obseruatum. Quin uirum eloquentissimū Polemona dicere solitū scribit Philostratus, quæ soluta oratione dicuntur, humeris efferri oportere: quæ uerò à Poëtis, curribus.

Poëmata in
plaustris re
citata.

ribus. Est & illud quoq; Græcis frequēti sermone usurpatū uerbum, *ἐξ ἀνάγκης*, quod à pri scæ comœdiæ Poëtis desumptum putatur, qui ex plaustris conuicia iactabant: unde & *ἐξ ἄρμα* habere eiusmodi poëtica oratio dicitur. Astrabicon quoq; carmen bucolicū appellamus à uehiculi genere. Sed & illud sæpe Græci, Poëtarum orationem *ἐπιχορηγία* esse dicere solent, hoc est, quæ uehatur. Quin & M. Tulliū ad hoc allusisse sæpe credidi, cum ad Q. fratrem scriberet: Quoniam, inquit, scribis poëma ab eo nostrum probari, quadrigis poëticiis, modo mihi dare Britanniam, quam pingā coloribus tuis penicillo meo. quibus uerbis se de Cæsaris Britannica expeditione scripturum ait Cicero, ut ab eo eam rem edoctus fuerit. Quòd uero ea matrona uelatam faciem habere uideatur, ipsius poëtices arcanos sensus, & abdita sic dixerim mysteria, significare existimo: in poëtica enim unum plerunq; dici uidetur, aliud uerò significatur, & sensus quodam, ut ita dicam, uelamine occultatur. Nam, ut Plato scribit, Poëtica omnis obscuris uerborum inuolucris & ænigmati inuoluitur. Hac certè ratione Homerus Vlysem inducit, comite Minerva, hoc est, prudentia ac sapientia monstra superasse, tyrannos uicisse, procos confecisse: non blanditijs & uoluptatibus allectum, esse à cursu nauigationis abductū. Et

*Astrabicon
carmen.*

*Poëticam uela-
tam esse.*

ut de nostris agam, non in Vergilio Aeneæ simplicem historiam admiramur, sed quandam quasi adumbratam tripartitæ humanæ uitæ imaginem, ut Aurelius Macrobius pluribus ostendit, qui & alibi subtili quadam diuisione fabularū species est executus. Hæc enim, ut inquit Cicero, conficta sunt à Poëtis, ut effectos nostros mores in alienis personis, expressamq; imaginem nostram uitæ quotidianæ uideamus. Quod ut planius intelligatis attendite. Non hic uobis quæ Metrodorus Lampfacenus, non quæ Ponticus Heraclides & Plutarchus, non quæ nostri Christiani, Iustinus, Eusebius, Basilus, Cyrillus, Augustinus, Fulgentius, alijq; prodere referam, qui uel ad naturæ & rerū proprietates, ac elementorum inter se diuersitates, uel ad mores, id est, ethicen, uel ad deorum cultum rationemq; hoc est, ad theologiam, & deorum controuersias & prælia, & ipsorum etiam nomina transfulerunt, & interpretati sunt: uirtutes insuper & uitia, ac affectiones humanas eos significare cōtendunt, quo modo etiam intelligi uolunt omnem Orphei & Musæi, aliorumq; antiquorum uatum theologiam. Verùm his missis, quæ mea sunt ex me ipsi, si libet, audite.

Non, inquam, quod inter se pugnantes dei, & certantes à Poëtis inducuntur, & nōnunquam ab mortalibus uulnerari, ita accipi debe-

pi debere existimetis, quasi re ipsa id factum sit, & credi oporteat: per ea enim significari prouidentia diuinæ effectus, qui alia nulla ratione comprehendi, aut explicari queunt, nisi mystico nobis inuolucro & uelamento significantur: facile etenim inde cognoscere poteritis, quare hæc Troianis, illa Græcis, uel hæc Romanis, illa Punicis numina fauere uel obesse fingantur. Hinc connubia etiã & amores, hinc agitata cõuiuia. Nam ut omnium mittam allegorias, & physiologias quas uocant, quæ ab antiquis multis, tum etiã nostro tempore collectæ fuerunt, unus est certè deus omnipotens, cui sine nomine cum sit ipse, diuersi diuersa fecere nomina, omniũ qui pendet facta mortalium immortalis ipse & æternus & incommutabilis, etsi eius nobis in tanta luce caligantibus nec dispositissimã prouidentia eius intuentibus, uirtus interdũ sibi pugnare uidetur, & quasi, ut sic dicam, eandem & rem plerunq; uelle & nolle. Tunc Iuno contraria est & bellat Veneri, tunc Neptunus Apollini. Quid: nõne & apud Poëtas id facile aduertitis, immortales à mortalibus impeti, & quasi pati uulnera, cum uel impij & scelesti in diuinam maiestatem, suis impijs & nefandis & tot tantisq; flagitijs feruntur? Tum Gigantes & terrogenæ Ioui bellum indicunt, tum Diomedes Venerem & Martem, tum Plutonium sau-

ciat Hercules & Iunonē: & hoc alij alio modo: humana enim uirtus tum carnis illecebras & mortis uiolentiam superat, & quasi uim, si fari licet, superis facit. Hinc etiam facilius cōnubia & amores interpretabimur, uel deorum erga homines, uel inter se, uel quoquo modo, si diuini amoris & humani rationē habere uolueritis: quotidie sic ē Iouis capite Minerua nascit̃, sic trinoctio Hercules concubitu concipit̃, & aliquis ex Thetide nascitur Achilles. Quid Genios, quos bonos & malos existimant: ut alia mittam, quæ plurima Platonici hac de re prodiderunt. Num & illud præclarē à Stoicis astrui uidemus, Deū ipsum, per ipsius effectus diuersis nominibus nuncupari: ut unus cum sit, plures esse uideantur, quod cum ab alijs Græcis & Latinis, tum maximē à M. Varro ne, M. Tullio, & Aurelio August. pluribus ostenditur. Hinc igitur uidere, sine poëticiis figuris sacra quoque uolumina exponi nō posse. Quo enim modo, factū esse prælium in cælo, ab Ioanne dictum: quo modo Hebræi regis cantica interpretabimur: quo pacto totum Iezechielis uaticiniū: quo tot deum ipsius, cuiusuis Ioannis, si non, ut isti uolunt, Euangelistæ est Apocalypsis: ut alia pleraq; mittam, nisi mystico & poëtico sensu ea cōscripta esse fateamur. Quare iure magnus ille Areopagita Dionysius, diuinā ait theolo-

theologiam poëticis plurimū figmentis uti
solere. Sed hactenus uobiscum egerim quo-
modo uelata sit Poëtica. Ista tu quidem, ait
Piso, alius repetisti, sed an nimis, ipse tu ui-
deris: quare iam cætera quæ de imaginis pi-
ctura restant, nobis exhibe. Sic faciã inquã.
In ipsius Poëtices imagine, cum reliquus,
tum capitis ornatus, elocutionis est elegan-
tia, aptaq; uerborum compositio, quæ mar-
garitis & inauribus, id est, tropis & figuris,
& id genus cæteris ornatur. Quod autē fu-
rere & afflari uidetur diuinus ille poëtarum
spiritus, qui *ἔνθεος* à Græcis uocatur, quo
uates & Poëtæ ipsi afflati cōcitantur, ut De-
mocritus, & Plato, & post hos alij penè in-
numerabiles scripserunt, quem quidem fu-
rorem iidem ipsi Græci, & M. quoq; Cicero
ἔνθεος αὐτὸν uocant, alij nōnulli thriasin: hinc
idem quoq; Cicero musopatagon, uel ut alij
legunt *μυσοπατακτόν*, hoc est, Musarum furo-
re percussū poëtam appellat. Sunt etiam
illa uocabula apud Pollucem, *φοιβόλητος* & *μυ-
σολήνητος*, de ijs qui Phœbi & Musarum numi-
ne afflantur. Tria uerò ex Platone huius fu-
roris signa elicere possumus, quæ hic uobis
paucis attingam. Primū autē illud est, quod
qui sine eo sunt, singuli longo uix tempore
singulas artes assequuntur: Poëtæ uerò suis
carminibus, omniū artium certissima quæ-
dam argumēta ostendūt. Deinde, quod poë

Poëtica or-
natus.

Poëtarum
furor.

Furoris poëti-
ci tria signa.

ræ furore ipso agitati nonnulla plerunq; con-
 cinunt, quæ sedato mox furore, uix inter-
 dum ipsi intelligunt. Tum demum, quod non
 prudentissimi quicq; & eruditissimi, uerum
 insani quidam potius & alienatæ mentis in-
 præstantissimos poëtas euadunt. atque hoc
 ideo Plato à deis factum asserit, ut non ho-
 minum inuentū, sed cœleste munus esse pul-
 chrum carmen cōdere uideamus. Fuere aliq;
 qui hæc in sydera conferre moliti sunt, & a-
 stris accepta referre: quos ideo hoc uobis lo-
 co non refello, quoniam à tuis Pice parente,
 & maiore patruo diuinè admodum & acu-
 tē confutata sunt. Parua uerò, quam matro-
 na manu præferre uidetur tabella, uersuum
 & carminū & rhythmorū uaria est & diuer-
 sa formula, in quibus hexametri primas ob-
 tinēt, sicuti in numeris sextus, uti suis ratio-
 nibus arithmetici & musici probant. Sena-
 riū tamē uersus diuersi sunt species, sicuti &
 quinariū. Sed hæc pridem bene in scholis ac-
 cepistis. At nos, inquit Piso, illud quidē abs-
 te expectamus: quid est quod ex numero,
 qui duo sunt, quatuor, & ex eo qui tres dici-
 tur, sex resultare uidentur? Quibus ego: Hæc
 inquam, si me singulas per partes referre ue-
 litis, non dies tota, nedum pomeridiana hæc
 hora sufficiat, sed summa tantum attingam.
 Secundus igitur ex quo quartus, & tertius ex
 quo senarius, dimetra & trimetra, & eiusmodi quæ

di quæ uocantur significare autumo, propter antiquam duorum pedum coniugationem, quam *συζυγία* Græci uocant, & *ταυτολογία*, & dipodian: dimetrū enim carmen quatuor, & trimetrum sex, ut scitis, pedes habet. Iam, inquit Piso, ista percepimus, cætera similiter abs te auemus audire, atq; in primis huius Pici gratia: quare, quænam quæso leges illæ sunt, quæ leges alias pati dicuntur, & quorū portiunculae tum tolluntur tum deprimuntur, & cur literarū uariæ sunt atq; diuersæ figuræ? Ego hæc, inquā, uobis esse nota arbitrabar: nam quæ græcis uocabulis dicola distropha dicuntur, quæ item tricola tetraastropha, & huius generis si qua sunt similia notantur, quæ tamen apud antiquos Poetas, & in primis Pindarū, longè aliter posita esse uidentur. A principio etenim ueteres Lyricorū monostropha tantū carmina componebant, quod alibi uobis, hoc est, ubi de Lyricis Poëtis agemus, planius ostendam. Particulas autē quæ eleuantur & deprimuntur, pedum modulos & mensuras significare crediderim, quæ arsi & thesi constant: item numeros & cæsuras, sine quibus rauca & parum sonora est carminū modulata compositio, id quod in Actio copiose Pōranus disserit, ut nostis. Figurarū uerò diuersitas, literarū sunt uariæ formæ, quæ à græcis tum characteres dicuntur & *τεχνά*, tum *γράμματα*, à

nostris literæ & elemēta, & notę: nulla enim est tam barbara natio, nulla à cultu tam aliena gens, quę nō peculiares & priuatas quasdam literas habeat. Ammonij philosophi est opinio, unamquaq; gentem quæ propria usā sit uoce, proprias quoq; literas & characteres habuisse, & (qđ ex ijs ego colligo) proprijs etiā & qualibuscunq; uel rhythmis uel uersibus oblectatā esse. Quare nō ab re fortasse fuerit, ut quę omnifariam de literarum inuentione traduntur, si pro te minus Piso, qui de ijs pridem libellū meditaris, in huius saltem pueri gratiā ab Atticis, ut Græci dicunt, usq; literis repetam. Et simul uterq; in me intuens, atq; annuenti similis sic Piso ait: Et in pueri, inquit, & mei gratiā (scio enim te dicturū quę mihi minus nota.) Sed agē, nunquid uetustiores cæteris Atticorū literæ? Minimē, inquam, puto: uetus tamen est Græcorum prouerbiū à paucis adhuc obseruatū, ut Atticis literis aliquid factū affirmant, qđ sit uetustissimē factum: qua loquendi figura in Næara, si modò legitima ea fuit oratio, usus est Demosthenes. Scribit Val. Harpocration, id quod etiā aliqua ex parte Suidas, qđ scribendi ratio apud Græcos per $\chi\chi\iota\iota\iota$. literas serò est ab Ionibus reperta. Theopompus quoq; $\chi\chi\nu$. Philippicarum, fœdera ait aduersus barbarū non Atticis literis, sed Ionum sancita fuisse: quasi, ut puto, dicat, literis

ris recentioribus. Sunt tamē qui hoc in Cecropem Atheniensem & regem & legislatorem uetustissimū referunt, qui, ut statim subiungā, uel eas apud Athenienses primus inuenerit, uel, ut alij dicunt, obsoletas renouarit, cum fortē in omni Græcia literæ perditæ fuissent, aquarū, ut credit, alluione, ut est apud Diodorum Siculum: quibus quidem literis diutius leges duraturas Cecrops ipse censuit. Hinc illud igitur prouerbium, Ab Atticis usq; literis, uel dictum uel factū est. Nec istuc, inquit Piso, fuit à reposita alienum: quare iam nobis Lili cætera expone. Et ego: Qualiter autem inuentæ sint literæ, & quo pacto, quæ afferre solent uiri doctrina excellentes, uobis breuiter hoc loco afferam. Cum enim, aiunt, animal sit homo rationis capax, & naturali quodam uinculo societatis cum alio homine astringat, & utrinq; esset ratio cōmunis, nec homo homini nisi colloqueretur associari posset, nec posse se cogitationes cōmunicare uideret, necesse illi fuit rebus uocabula imponere, id est, significantes quosdam sonos, ut, quoniā sentire animos suos non poterat, ad eos sibi copulandos sensu quasi interprete uteretur: sed audiri absentium uerba nō poterant, ergo ratio humana peperit literas, notatis omnibus oris ac linguæ sonis atq; discretis. Ita igitur inuentæ literæ & uoces, tum demū

Prouerb.

Literæ quo modo inuentæ.

& ceteræ disciplinæ, de quibus plura me uobis in præsentia dicere nō attinet, ne à literis discedamus, de quibus duplicem esse quæstionē uidemus: nanq; ex quidem aut à natura esse dicuntur, aut ab arte. Quas à natura esse dicimus, earū sunt nomina in sermone ipso eiusq; substantia, & ab ipso sunt sermonis exordio, ut modò dicebamus, formatæ. Quæ uerò sunt ab arte, longè pōst diuersis ab inuentoribus, diuersis & lineis & figuris conformatę fuere. illas quidem auribus, has oculis tantum cōprehendimus. Sed illis quæ à natura sunt missis, de inuentis & conformatis me dicentē attendite: dicam enim quàm id breuius potero, à quibus inuentæ, & quas in orbis regiones delatæ, & de ijs simul diuersas scriptorū opiniones. Primū ergo, ut hinc exordiar, Cornelius Tacitus per figuras, ait, animalium Aegyptij sensus mentis effingebant, & antiquissima monumenta memoriæ humanæ impressa saxis cernuntur, & literarū semet inuentores perhibent: ut hinc facilius uobis Lucani poëtæ uersus pateant, ita enim ille cecinit:

Nondum flumineas Memphis contexere byblos

Nouerat, in saxis tantum uolucresq; feraq;

Sculptaq; seruabant magicas animalia linguas.

Quibus Poëtæ carminibus illud simul cognoscere potestis, quod parum est ab interpretibus annotatum, duplicem fuisse Aegyptiorum

priorū scribendi morem, uulgarem scilicet & sacrum, id quod etiam Herodotus prodidit & Isidorus. Vularis quidem post sacrum inuentus est, in chartis ex byblo, hoc est, ex papyro confectis (unde etiam dictæ sunt byblinæ epistolæ ab Epiphanio & Hieronymo) in chartis, inquam, perscriptis figuris, non sacris literis, quas à dextra in sinistram ducebant Hebræorum more, quem & plerique alij seruant, cum nos Latini & Græci à sinistra in dextram scribere cōsueuerimus. Scribit Sextus Pompeius, ταποcon appellarunt Græci genus scribēdi sinistrorsum uersus, ut nunc dextrorsum uersus scribimus. Porro & aliud scribendi genus inuenimus, quod Græci *βυστροποστροφον* uocant, ut Pausanias ait, qd quidem tale fuit, à fine uidelicet prioris uersus, secundum uersum conuertere, ut in diaulo cursu fit. Dictum uerò est ab arandi ratione, cum in extremo sulci in alterum sulcum boues cōuertuntur, ut grammatici obseruant Græci. De hac eadem re sic Isidorus lib. vi. Versus autem uulgò uocati, quia sic scribebant antiqui sicut aratur terra: à sinistra enim ad dextram primū deducebant stylum, deinde conuertebat ab inferiore uersus ad dextram uersus, quos & hodie rustici uersus uocant. Hæc Isidorus. Sed de hoc genere uersuū aliàs, nūc de scribendi ratione, ne quid, qd succurrerit, uos lateat. De In-

Aegyptiorū duplex scribendi mos.

Byblinæ epistolæ.

dis agens Poggius, lib. 4. de fortunæ uarietate his uerbis alium ab his scribendi modū describit: Ceteri omnes, inquit, Indi in arborum folijs scribunt, ex quibus codices conficiunt admodum uenustos. Scribūt autem non, ut nos aut Hebræi, in latus, sed in locū à summo ad imum ducentes calamū. Hæc ille de Indis. Ad hæc subiungit Tacitus: Inde Phœnicas, quia mari præpollebāt, literas intulisse Græciæ, gloriāq; adeptos tanquam reppererint, quæ acceperant: quippe fama est Cadmum classe Phœnicū uectum, rudibus adhuc Græcorū populis artis eius autorem fuisse. Alij Danaū prodiderunt, quidam Cecropem Atheniensem, uel Linū Thebanū, & temporib. Troianis Palamedem Argiūū memorāt sexdecim literarū formas, mox alios ac præcipuè Simonidē cæteras repperisse. Literas quidem nos in Musarū libello docuimus à Musis inuentas fuisse. Sed enim uero Aristophanes Aeschyli uersus quosdam commemorat, in quibus uidetur Prometheū asserere literarū compositionem adinuenisse. Plato in super, & ab eo Cicero, item Diodorus & Lactātius à Mercurio Aegyptio, quē Thoyth uel Thoth, & Thautum alij uocauerunt, literas inuentas prodidere apud Aegyptios: alij ab Ifide dea, nonnulli ab Anubi, sunt qui Rhadamantū asserant apud Assyrios, Phrygiarū uerò literarū sunt qui Hercule,

lem is qui Aegyptius fuit, inuentorē faciāt. Plinius tamen ait, arbitrari se literas semper fuisse Assyrias. Alij apud Syros repertas uolunt, quod & Eusebius ex antiquis astruit. Addit Plinius, utique in Græciam attulisse ē Phœnice Cadmum sexdecim numero, $\alpha \beta \gamma \delta \epsilon \iota \kappa \lambda \mu \nu \omicron \pi \rho \sigma \tau \upsilon$. quibus Troiano bello Palamedē adiecisse quatuor, hac figura, $\theta \xi \phi \chi$. totidem pōst Simonidem Melicum, $\psi \zeta \eta \omega$, quarum omnium uis in nostris recognoscitur. Aristoteles decem & octo priscas fuisse, $\alpha \beta \gamma \delta \epsilon \kappa \lambda \mu \nu \omicron \pi \rho \sigma \tau \upsilon \chi$. & duas ab Epicharmo additas, θ & ψ , quām à Palamedema uult. Anticlides in Aegypto inuenisse literas quendā nomine Memnona tradit quindecim annis ante Phoroneum antiquissimū Græciæ regem, idq; monumentis approbare conatus est. E diuerso Epigenes apud Babylonios septingentorū uiginti annorum obseruationes syderū coëtilibus laterculis inscriptas docet, grauis autor in primis: qui minimū, Berosus & Critodemus, quadringentorū & octoginta annorū. Ex quo apparet, ut idem ait Plinius, æternus literarū usus, uel, ut ego interpretor, uetustissimus. In Latium literas attulere Pelasgi: pleriq; Carmentam aiūt, quæ & Nicostrata dicta est, Euandri mater: atque ideo ab initio $\chi \upsilon \iota$. tantūmodo Latinorū literæ fuerunt, uti etiam Græcorū, ut ostendimus: & penē

easdem fuisse idem Plinius asserit, quod planius paulò post ostendam. At uerò Tacitus scribit in Italia Hetruscos literas à Corinthio Demaratho, Aborigenes ab Arcade Euandro didicisse. Scribit græcus historicus Socrates, Vulphilan, quē Gulphilam etiam uocatum uideo, Gothorum præfulem, Gothicas literas excogitasse, diuināsque scripturas in eam etiam linguam conuertisse. Verū ut ad nostras redeam, XVI. utique antiquæ illæ, teste Rhemio grammatico. hæ autē sunt literæ, A B C D E G I L M N O P R S T V. postea addita est F, ex duplici gamma, hoc est, γ γ, conflata, unde & illi nomen digammon. Item addita H spiritus nota, ex duobus, ut putatur, græcis accentibus ψυλ & δασία ⁊ ι, quæ tamen litera seu nota aspiratis dictionibus conueniret, tum etiam antistigma à Claudio)(pro græca ψ. Sed omnia hæc cum ex latinis tum græcis grammaticis planius haurietis, tantum nunc illauestigemus, quæ ab illis uel parum obseruata, uel minus sunt prodita. Scribit Eustathius literas longas, id est, η & ω, itemque duplices, primū Simonidem intulisse, cuiusmodi sunt ξ & ψ. Philostratus in Heroicis literæ Y inuentionem Palamedi attribuit, quod & Martialis poëta subinnuit, cum ita cecinit:

*Turbabis uersus nec litera tota uolabit,
Vnam perdideris si Palamedis auem.*

Atque

Atq; idcirco fortasse rectius apud Plinium
 Y quam Z, quæ una est duplicium, in his quæ
 suprâ cōmemorauimus reponendū. Ex græ
 cis tamen quidam XVI. illis antiquis Cad-
 mum Milesium has tres addidisse prodide-
 runt, *θ φ χ*, atq; hoc pacto per aliquot secu-
 la decē & nouē literis græcos usos esse, id qd
 cum ex alijs, tum etiā ex hoc argumēto col-
 ligūt: nam cum *ψ* litera carerent, nō *ψαλλίδα*,
 sed *ωαλλίδα* ea ætate scribebāt. Post hæc Si-
 monides Ceus duas uocales lōgas addidit
 & *ω*. Syracusius uerò alter, ut quidā opinant
 Simonides, ut aliq Epicharmus, tres superad-
 didit, *ζ ξ ψ*, unde literę Syracusię in græco e-
 pigrammate nuncupatæ sunt à Menandro:
 atq; ita græcarū XXIII. literarum nume-
 rus perfectus est, quo numero etiam, ut sci-
 ris, totidem Homeri rhapsodiæ, Iliados scili-
 cet & Odyssæa, confectæ sunt. Sanè in Samo
 quatuor & XX. literæ græcorū primū com-
 pertæ produntur à Callistrato. Sic Andron
 in tripode. Idem Ionū literas tradidit Athe-
 nienſibus, qua re factum est ut literati Samij
 dicti sint. Item illud, Samijs literatiorem esse
 neminem, qua de re in prouerbijs multa. In-
 constans tamen est sententia non apud Lati-
 nos modò & græcos, sed aliarum quoq; gen-
 rium scriptores, de ipsarū literarū numero.
 Nam & Græcorū quidam XIII. tantum lite-
 ras esse uoluerunt, quòd totidem sint uocis

elemēta, ut scribit Halicarnasseus Dionysius in rhetoricis. alij ferè innumerabiles, ut Sextus Pyrrhonius colligit, in qua re & apud Latinos uariatū, quod & ipsi ex autoribus uel iam collegistis, uel facilè colligere potestis. Sed & hodie pleræq; in oriente & meridie nationes in literarum numero uariant. Aliæ enim **xxv** sibi literas asciuere, alij sex etiam illis ultrà addidere, hoc est, usq; ad triginta duas : aliæ multò plures, ut Nubæ Aphricæ populi, qui septem & quadraginta literarum notis uti prodūtur, quod cum ab alijs, tum & à parente tuo Pice aliquando audiui. Chaldaei uerò & Syri, itē Aramæi, quantum coniicere datur, stabiles magis fuisse uidentur, tametsi & hi nō nihīl aliquando immutasse ferūtur. At uerò Hebræi ipsi ut Aegyptij uarij fuere, si Irenæo ita lib. secundo aduersus hæreses scribenti stamus: antiquæ enim, ait, & primæ Hebræorū literæ & sacerdotales nuncupatę, decē quidem fuere numero : scribuntur autem quæq; per **xv**. nouissima litera copulata primę, & ideo quædam secundum subsequentiā scribūt, sicuti & nos, quædam uerò retrorsum, à dextra parte in sinistram ipsas retorquentes literas, id quod & Aegyptios factitasse paulò antè cōmemorauī. Porro è nostris quidam dum Esdræ Hebræorū scribæ uitam literis produnt, tradunt eum à dextra in sinistram scriben-

scribendi modum excogitasse, cum antea ad arationis regulam perscriberent Hebræi, ut & Græci aliquando, ut paulò antè cum de Græcis ageremus dicebam: quare & exarare literis, pro scribere adhuc dicere cōsueuimus. Scribebant enim, aiunt, à sinistro cornu in dextrum, & à dextro in sinistrum redibant: quam rem tacere uobis nolui, ut parū notam, parumq; ab alijs proditam. Verū huiusce rei fides sit penes autores. Certum, inquam, est Esdran ipsum scribam legisq; doctorem post captam ab Assyrijs Hierosolymam, & instaurationē templi sub rege Zorobabele alias literas reperisse, quas nunc usus habet. Nam ad illud usq; tempus, Hebrææ literæ & Samaritanæ eadem fuisse, ut scribit Hieronymus. Sanè ut Hebræorū literæ numero sunt xxii , ita & Syrorū, & Chaldaeorum: quin etiam ualde confines, & uno eodemq; sono, sed diuersis characteribus, ut etiam Samaritanorū. Sunt, inquam, xxii . Hebræorū literæ, quæ & ad xxvii . proferruntur, cum ijs uidelicet quæ duplices seu bifformes uocantur, & finales, ut quæ nisi in fine dictionū scribantur. quin & xxii illæ uetustiores habentur, ut ex Dauidis psalmis quibusdā, & rhrenis Hieremiæ Solomonisq; prouerbiorum sine. Nomen quoq; Dei quatuor literarū in græcis quibusdā uoluminib. usq; ad Hieronymi tempora iisdem literis ex

pressum inueniebatur, id quod & ego in uetustissimo Diodori Siculi codice græco cōperi. Sanè & canon librorum apud Hebræos eodem numero est: has uerò, ut Eupolemus & Eusebius tradūt, Moses adinuenit, quod & alicubi scribit Iosephus. Philo tamen eas Abrahamo attribuit, & idem etiam alicubi Iosephus, & Romanus Clemens. Sed utiq; Moses ut Abrahamo posterior, Hebræas, Abrahamus ut antiquior Chaldæas & Syrias monstasse feruntur: quæ si uera sunt, Enochii librum, cuius etiam à maximis nostris scriptoribus facta est mentio, cōmentitium esse fatendum est: Enochum enim ante cataclysmum & Nochi tempora fuisse palàm est. Sed non modò Enochii librum cōmentitium, uerum etiam Adami, de quo in Thalmud legitur, & apud Rabbi Abrahamum, quem illum de diuinitate conscripsisse Hebræi confingunt, ueluti etiam de Abelis libro. Quæ quidem librorum miracula, si nō portenta potius, imperitis, minusq; in literis sacris uersatis nostris Christianis quibusdam illudentes Hebræi, narrare consueuerunt: quæ si uera forent, & non fictitia, (ut certè sunt) æternum alioqui literarum usum, ut etiam Plinius putauit, fateri necesse esset, quādo & apud Platonem in Timæo, quod & Iustinus philosophus & martyr, ut alios mittam, recenset, multorū millium annorum

norum apud Aegyptios literarū usum fuisse proditum est. Simplicius quoque diligentissimus philosophus in cōmentarijs quos in libros Aristotelis de Cœlo accuratissimè scripsit, ita scriptum reliquit: Audiui & ego, inquit, Aegyptios non pauciores L X I I I . myriadibus annorum perscriptas habuisse syderū obseruationes. Babylonios uerò c . & XL I I I I . myriadibus. Hæc ille. Scire uerò uos puto, myriada decem millium numerū complecti. Alia aliorū eiuscemodi incredibilia monstra potius quàm historias in præsentia mittimus, illa copiosius tractaturi in libro de annis & mensibus. Illud quoq; ut mihi annotatione dignum uisum est, ita uobis significandum duco, quòd sicuti imagines suas Astrologi in cœlo describunt, sic Hebræorum magistri suum in stellis alphabetum, uel, ut Picus senior ait nouo à se conficito uocabulo, alphabetarium, hoc est, suæ linguæ notas & elementa inueniri contendunt: pro stellis enim ipsi literas notare consueuerunt. Miracula ista quidem sunt, inquit Piso, & paradoxa, quod aiunt, quæ attulisti. Sunt, inquam, ut ais, sed notiora quæ statim subiungam. Sunt inter autores, qui Phœniceas & Hebræas easdē penè fuisse tradant, atq; ab Hebræis Phœnicas accepisse, non ab Aegyptijs, ut Corn. Tacitus credidisse uideatur. Nam quum Græci à Phœnicibus lite-

ras accepisse prodantur, & ea etiam ratione Eusebius græcas cum hebræis conferat, atq; easdem penè esse demonstret (ut enim Aleph hebraica lingua disciplinam innuit, ita græcè alpha, quæ est inquisitio, exprimitur: & ita aperto ore pronunciatur, ut etiam apud Latinos. & cætera quæ idem Eusebius hac de re pluribus est executus) quis rogo non uideat Phœniceas & Hebræas easdè penè fuisse? Hic Piso: Rectè tu quidem, ut mihi uideatur, colligis. Cui ego: Sed nolo, inquam, nūc ista curiosius subtiliusq; rimari, cum à Philone & Iosepho Hebræorum uernaculis, & ab Eupolemo, & Eusebio, & Hieronymo prodantur, ut qui nostris diebus in Hebræis multa cum laude, & docendo & scribendo uersantur: uobis in præsentia mittam. Si nihil est quod nobis, inquit Piso, amplius de inuentoribus afferas, uersiculos ego quosdam non sanè inconditos legere me, nescio cuius memini, quibus septem linguarum, quæ magis celebres haberentur, literarum inuentio traderetur, quos, si libet, recitabo. Sunt autem hi:

*Moses hebræas primus exarauit literas,
Mente Phœnices sagaci condiderunt Atticas.
Quas Latini scriptitamus ædedit Nicostrata,
Abram Syras, & idem repperit Chaldaicas.
Isis arte non minore protulit Aegyptias,
Guphila prompsit Getarum quas uidemus ultimas.*

Quos

Quos uersus cum recitasset Pīso, Istorū, in-
quā, ego memini, & à quo didiceris. Sed uos
de literis, si uultis, reliqua ex me attēdite. Cir-
cūfertur Archilochi particula de tempori-
bus, in qua legīt Homerū Mēoniū, de quo in
Homeri imagine agemus, Olympiade xxij.
floruisse, qui literas emendauit, & earū for-
mas & nomina: tum etiam linguam græcā,
quæ etiam tum barbara erat & rudītatis ple-
na, correxit, quam Cadmus Samothrax sub
excidium Troianum in Græciam attulerat.
Subdit idem paulò pōst: Sunt ergo nūc cha-
ractēres ab Homero forma elegātiore: nam
primi barbariem quandam uetustam & nō
Phœniceam ferebant, quia nihil Phœnicum
habēt, ut cernimus, sed Galatarū & Mæonū
figuras retinēt. Xenophon quoq; in libello
qui de equiuocis dicitur, sex Cadmi nomine
cōmemorat: de quinto sic ait: Quintus, in-
quit, Cadmus ante ruinas Troiæ harmonia
Samothracia inclytus, qui à Prisca uxore ob
harmoniam certamē passus, rediens à Phœ-
nicia detulit in Græciam primus xvi. nu-
mero literas rudes, nō Phœniceas, sed Gala-
tarum & Mæonum persimiles characteri-
bus: residuas retulerunt paulò pōst Palame-
des & Simonides Melicus. Fuit & ultimus
Cadmus, qui scribere docuit oratione solu-
ta, cū ante literas aduectas atq; pōst, uerna-
culo solum carmine uterentur. Hactenus

Xenophon. Sed & Suidas duos Cadmi nomine Milesios recenset, alterum Pandionis filium, qui solutę orationis primus fuisse fertur inuentor, paulò Orpheo iunior, & qui, ut idem scribit Suidas, in Græciam literas à Phœnicibus inuentas primus intulisse dictus est: alterum Archelai filium iuniorem. Plures certè rem hanc in Cadmium Agenoris Phœnicem retulere, ut paulò mox ostendam. Nunc reliquum eius afferamus quod scribit Archilochus. Idem, inquit, Homerus literarum formas & figuras reformauit, & grammaticę pręcepta primus dedit, quum antea quisq; sermone scriberet simul & loqueretur uernaculo, quę profectò etiam Italia; quæ & magna Græcia dicta est, suscepit. Hactenus ille. Quæ uerba eò libentius uobis retuli, ut uideatis quāta sit huiusce rei uarietas. Sanè hoc loco missa facio quæ super hos autores Annius ille Vetulonijs cōmentus est multa & curiosa ad fastidiũ usq;. Gallorum enim & Hispanorũ literas græcis uetustiores asserere non dubitauit, quin & ab illis Gręcos accepisse: ut minus is insanire uideatur, qui se mōstrasse scriptis credidit, græcam linguã latinã nō esse antiquiorẽ. Sed ijs missis nostra prosequar. Herodotus Phœnicibus, ut paulò antè dicebã, literas attribuer uidet, quẽ & Lucanus sequit dum canit:

Phœnices primi (famæ si credimus) ausi

Mansu-

Mansiram rudibus uocem signare figuris.

Idem scribit Pomponius Mela his uerbis: Phœnicem illustrare Phœnices solers hominum genus, & ad belli pacisq; munia exitium, literas & literarum operas committit. Phœnices, inquã, Cadmo duce in Græciã literas attulere, sed temporũ curriculo cum sono figuras quoque sensim amiserunt. Eis autem primi Iones usi sunt, quapropter ait Herodotus, Phœnicæ literæ appellatæ sunt à Phœnicibus. Timon quoque Sillographus, ut est apud Sextum Pyrrhoniũ, φοινικὰ σήματα καλεῖται ideo suo carmine nuncupauit. Zopyrion & Phornutus, item Suidas, Phœnicea grammata, hoc est, φοινικεῖα. Meminit & Cicero in libris de nat. deorum. Alij Phœniceas literas sic appellatas autumant à Phœnice Agenoris filio, à quo nonnulli eas repertas primum uolunt, quod & Theophilus confirmat. Sunt qui, quod in palmarũ folijs, quæ græcè φοινίκης uocant, scribere antiqui cõsueuerint, Phœniceas dictas existimant. Scamoni libro 2. de inuentis, eas sic uocatas prodit à Phœnice Actæonis filia. Actæon enim maritum nullũ, fœminas quatuor filias habuit, Aglaurum, Hersen, Pandrosũ, & Phœnica, quæ quoniam uirgo diem obiit, pater Actæon in illius memoriã Phœnicas literas nominauit. Scribit certè Herodotus, se, quæ à Cadmo in Græciã delatæ sunt, literas uidisse Thebis in

templo Apollinis Ismenij, Ionicis literis ualde similes, atq; ea de re in testimonijū tria affert græca epigrāmata. Sed nec illud uos lateat uelim, plerosq; esse, qui literis apices & accētus addendos, cum in græcis & latinis, tum etiam in Hebræis existiment. In latinis quidem penè oblitteratū, cum nō nihil eis media ætas usa esset. Ab Hebræis uerò tum demum accentus additos sunt qui putāt, cum Esdras uir doctissimus post sacræ urbis halosin & excidium, literas & sacros libros reformauit. Sunt qui multò post id factū scribant, idq; his argumentis ostendere conantur, qd de ijs nulla fiat mentio in Thalmud, cum eius rei in eo ut fieret, sapius occurreret. Tum & illud afferunt, quod eorum nec Origenes, nec Eusebius, nec noster Hieronymus uspiam uerbum fecerint. Auen quoq; Esdras hac de re his propè uerbis: Vidi, inquit, in libro qui dicitur Zachoth, consuetudinem & morem fuisse sapientū Tiberiadis, qui radix sunt & præcipui Hebræorū, quòd ab eis extiterūt hi, qui punctuationes seu notationes Mesoreth reppererunt, & nos accepimus ab eis omnem punctandi rationem. Haftenus ille. Sanè sapientes Tiberiadis, ne id uos lateat, apud Hebræos doctores præcipui posterioribus temporibus fuere, quorū & Hieronymus meminit, seq; ex eis præceptorem unū habuisse asserit. Sed de hac eadē

re men-

*Sapientes
Tiberiadis.*

re mentio est in libro qui Bilances inscribitur, id est, Mosnai, his uerbis: Post, inquit, auctores Thalmud extiterunt scriptores in legē, & hi qui Mesoreth condiderunt, & post eos grāmatici. Patēre igitur aiunt, eam punctandi rationem serò excogitatam fuisse, & Mesoreth nuncupatam. Sedenim & Græcos uetustissimos accentibus non usos esse manifestis rationib. compertū habemus. accentus, inquam, longo post tēpore à Græcis superadditi fuerūt. quin & hoc ipso tempore uetustissima marmora cum Romæ plurima, tum aliubi gentiū etiam pleraq;, ipse ego sine accentibus, literis græcis inscripta & uidi & legi. Nōnullos insuper antiquissimos codices Dorica lingua perscriptos, inter quos est Archimedis codex peruetustus hic apud Albertū nostrū Carpeñ, principem. Sunt & talia græca Sibyllina carmina de ludis secularibus, quæ in medium profert Zosimus græcus historicus. Est & Callimachi elegia, quā etiam Politianus agnouit, ut magis ridiculum id sit, quod quidam de serpentis Cadmī dentibus, & fabulosis spartis terrigenis cōminiscunt: idq; ideo, ut accentus ostendant antiquis in usu fuisse. at uos, ut ipse retuli, sic rem hanc habete. Nunc id quoq; attendite, ut quibus uocibus nuncupentur ab auctoribus accentus, scire queatis. Quòd igitur dictionibus accināt, à nostris accentus dicun-

*Accentus eua
disti.*

tur. Eadē fermē ratione à Græcis *προσῳδια* appellatur: & Gellio, & Martiano, & Diome de testibus, tum uocum moderamenta & fastigia, & uocis animæ ac seminaria, tum etiā uoculationes, & accentiuiculæ, & tenores, & soni, interdum & cacumina dicuntur, quòd rationem pronūciandæ orationis ostendant: ut mirum id mecum uobis uideri possit, quod à uiro doctissimo, cū discipulis omnibus liberalibus, tum trium linguarum cognitione, hebræa, græca, & latina, proditū est, qui censebat dictiones pronūciandas esse ex syllabæ quantitate longa uel breui, nō ex accentus ratione, idq; pluribus argumentis astruere nixus, pāucis persuasit. Verū nos reliquum prosequamur de literis, ut totū, qd pollicitus sum, uobis exoluā. Scribit Plinius, primus omniū gentiū cōsensus tacitus cōspirauit, ut Ionum literis uterentur. Sed & ueteres easdem penē literas fuisse quæ nunc latinæ, Priscianus grāmaticus, & Plinius quoq; prodidit, qui, Indicio est, inquit, Delphica tabula antiqui græcis, quæ est in palatio, dono principum Mineruæ dicata in bibliotheca, cum inscriptione tali: ΝΑΥΣΙΚΡΑΤΗΣ ΤΙΣΑΜΕΝΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΑΝΕΘΗΚΕΝ. cuius quidem tabulæ & Palæmon & Papyrianus grammatici meminerunt. ut hi eò magis ridendi sint, qui apud Plinium superadiectum id totum existimāt, quod

quod est de Nauficratis inscriptione. Hac
certè forma antiquiores Græcorum literas
fuisse cum manifestè colligit utraque lingua
eruditus Ioānes Lascaris, in ea epistola quā
Petro Medici reipublicæ Florentinæ princi-
pi, in græcorū epigrammatū æditione dedit:
tum etiā apud Athenæum uidemus ubi gry-
phorū mentio agitur, ut alios mirtā. Iam ue-
rò ad Latinos redeo, qui Hetruscorū literis
primū uti solebāt: Hetruscorū inquā, quarū
literarū adhuc extant charactères à Latinis
diuersissimi, ut memini me uobis aliàs osten-
dere, & simul inscriptiones ex ijs uetustas col-
lectas à Collenuccio et Annio, & post etiā ab
alijs uulgatas. Eæ aut Hetruscorū literæ à Ly-
dis Tyrrhenis eò delatæ credunt. Posteaquæ ue-
rò Hetruscorū res debilitari cœpere, Latini
sefe Græcis penitus addixere, id quod palam co-
gnoscamus ex ijs quæ in manib. habent ori-
ginū Catonis Portij fragmētis. Sed Roma,
inquit, tum rudis erat, cum relictis literis &
disciplinis Hetruscis, mirabunda græcis fabu-
lis rerū & disciplinarū errorib. ligaret, quas
ipsi Hetrusci semper horruerunt, neque ob id
unquā latinas literas uoluerūt suscipere usque ad
Cecinnā Volturrhenū magistrū quadrigarū
& augurū principē, patrē Menippi, & auum
Menedori, quas ante illū pater eius Voltur-
rhenus, auusque Titus, & proauus Turrhenus
semper Romanis principibus charissimus,

renuerunt, cum ad eas recipiendas urgerentur. Nam & ipse Turrhenus, patre Elbio Vol turrheno, & rege Hetruscorū ultimo ad lacū Vadimonis cæso, & quidem ad reddendam urbem anno secundo Olympiadis cxxiij. al lici potuit, sed ad recipiendas latinas literas nunq̃ persuaderi potuit. & hæc quidē Cato, ut circumfertur. Cæterū latinis literis sic ex multo tēpore cōstitutis & ordinatis, ab usq̃ Claudij Cæsaris temporibus eadem consti tere, & id quod nec Longobardi, nec Gothi, nec Hunni, & Vuandali, cæteræq̃ barbaræ nationes, quæ in Italiã toties cum armis ir ruerunt, & ferro & igni toties uastarūt, face re potuerūt, unus nunc demū aut alter, uiri sanè docti in uernaculis exprimendis Hetru scorum, ut aiunt, uocibus, nouas literas no uasq̃ formas meditātur, idq̃ nō minore stu dio quàm labore, & scriptis etiam prodere satagunt: quod illis bene uertat. Nam quæ tam rudis & barbarā natio, tam asperi & du ri, ne anhelantis dicam, sermonis, quæ nō la tinis literis utatur? suosq̃ per illas nō expri mat animi cōceptus, uel excribat uerba etiā plerunq̃ stridentia? Sed nunquid ideo mi nus compti & elegantes fuere Fran. Petrar cha, Io. Boccatus, Dantles, & alij, quia ig norauere istas tanta arte nuper excogitatas literas? Absit. quin hi ipsi nouarū literarū in uentores facilem satis scribendi uiam, diffi cillimam

cillimã, ijs qui eam pergere uolunt, efficere uident. Hic Pifo, dum ego hæc dixiffem: Poterant hi fanè, inquit, moneri, suum hoc inuentum nouarũ literarũ non diutius in hominum memoria duraturũ, quàm excogitata Claudij Cæsaris literæ, quæ uix in usu tantu perstiterẽ, quandiu ille uixit: horũ augur nec tantu superfuturas, ipsis enim adhuc uiuentibus & spirantib. interibũt. Quibus ego: Rectè inquam tu Pifo: nam & legimus apud maiores Dionysiu quendam Lincium syllabarũ omniũ singulas formas aptissimas fecisse, & ob id statua suo tempore honoratũ fuisse, nunc uerò non modò syllabarum ipsas formas extare, sed uix nomẽ audimus. Verũ de his præclaris nouarũ literarum inuentoribus hætenus. Si uerò literarũ uirtutes & potestates cupitis, si deniq; quo pacto pronunciari, quo sono, quo spiritu, & oris gestu, & forma, quæue eius parte, omnia hæc ab Halicarnasseo, Terentiano & Capella alijsq; quos iam tu fortè Pifo legisti, & posthac cum Pico puero hoc nostro legere poteris. Nam de hebraicis ipsi statim in rudimentorũ exordio docent, quæ gutture, palato, lingua, quæ dentib. seu labijs enunciandæ sint. Quo fit, ut mecum iure ridere queatis, si uerum est quod dudum intelligo, Germanũ hominem ad tantam arrogantia, si nõ potius uecordiam, peruenisse, ut Græ-

cos & Italos, etiã Romanos ipsos se docturum putet, & palàm in coronis iactet, quomodo rectè pronuntiandum sit atq; legendum, quin illum etiam hac de re libros meditari, quos ædat in uulgus. Hoc cum dixissem, subridens inquit Piso: O rem ridiculam quam narras, inquit, Lili, Germanúm ne hominem nunc demũ Romanã græcamq; linguam, Græcos & Romanos homines profiteri se uelle docere, easq; si dijs placet, pronuntiare: is saltẽ, si nõ tot suis scriptis, Anacharfidis dicto moneri poterat. Sed ista, inquam, amici risu deuoranda, nõsq; nostrũ institutum potius terminemus, & de literis tandem concludamus, illud afferentes, tam Græcos quàm Latinos, numeros apud antiquos per literas expressisse, id quod & hodie ex parte seruãt Græci & Hebræi. Sed subinde superiorib. ætatib. notæ atq; figurę mutatę sunt. Sanè apud Græcos is character qui sex significat, hoc est ς, Episemi character uocatur, ut est apud Theophylactum. Et ab his certè numerorum literis Pythagoras, & eum secuti Pythagoræi, si non potius ille ab Aegyptijs edoctus, secretã illam & arcanã, ne superstitiosam uerius dicam, numerorũ rationem cõmenti sunt, qua quid euenturũ esset ratũmue foret pronuntiabant: qua de realibi. Ab hac quoq; ut uidetur, superstitione Pythagorica Aegyptiacãue, Marcus & Colar-

Colarbasus suæ hæreseos originem traxere, de qua, quoniam res parum nota est, uobiscum ex Tertulliano agam. Ita enim ipse in libro de hæresibus: Non defuerunt, inquit, post hos Marcus quidam & Colarbasus, nouam hæresim ex Græcorū alphabeto componentes. Negant enim ueritatem sine istis posse literis inueniri, imò totam plenitudinem & perfectionem ueritatis in istis literis esse dispositam: propter enim hanc causam Christū dixisse, Ego sum α & ω. Ω mega denique in Iesum Christum descendisse, id est, columbam in Iesum uenisse, quæ græco nomine cum *πεντηκωστή* pronunciatur, habere secundum numerum DCCCX. Percurrunt isti ω ψ χ φ υ, totum usque ad Alphabetum, & computant ogdoadas & decadas. Haftenus obscure ille quidem: longe uerò plura de eiusmodi Colarbasii & Marci ineptiis ac deliramentis, Irenæus libro primo aduersus Valentini & similibus hæreses tradidit. Sed de eisdem agit & Philastrius Brixinensis antistes, in eo libro qui de hæresibus inscribitur, quo tamen loco non ille Colarbasum, sed C. Bassum uocare uidetur. Sed rideatis licet horum ineptias antiquorum, & utinam nō & hodie essent huiusmodi leues ac superstitiosi homines, qui & amorum & negotiorum inde euentus colligere anxie studerēt. His sic à me dictis, Et ridere, inquit Piso,

nobis libet, & audiuisse iuuat, neq; enim ista
 aliàs audiuius. Sed iam, inquam ego, tem-
 pus est ut ad tabulam redeam. Animalium igitur
 (ut unde digressus fuerā in uiam redeā)
 cæterarumq; rerū figuræ, quæ in tabella de-
 picta fuerant, Aegyptiorum & Aethiopum
 sacrae sunt literæ, quas ideo Græci hierogly-
 phicas & hieraticas nuncupant, quibus li-
 teris sacros suos libros & indigitamenta cō-
 scripta Aegyptios habuisse legimus. Cum e-
 nim inter cætera numina magnæ deæ Isidi
 sacra & uota nuncuparent, ueterem, ut scri-
 bit Lucius Apuleius, librum proferebant, in
 quo uersus depicti, eiusmodi literis erant.
 Tunc puer Picus: Extant ne, ait, aliquæ ista-
 rum notæ literarū, seu istas ipsas qui doceat
 liber? Vtrunq; inquam, extat mi Pice. Nam
 cum in quamplurimis monumētis marmo-
 reisq; obeliscis atq; columnis, hodie quoq; li-
 teræ hæ spectentur passim, tum de nōnullis
 etiā Porphyrius, Diodorus, Plutarchus, He-
 rodotus, Eusebius, Tacitus, Ammian⁹, Ruf-
 finus, & alij pleriq; meminerūt. quin & Chæ-
 remon philosophus hieroglyphica scripsis-
 se dictus est: & Horus Apollo Aegyptius sua
 lingua idem factitauit, cuius pars nūc quoq;
 in græcū tralata sermonem, mendosa licet &
 manca, legit. Sed de his literis satis. Nam Pie-
 rius Valerianus uir tum probitate, tum lite-
 rarum studio mihi charissimus, de his iam
 pridem

Hieroglyphi-
 cæ & hierati-
 cæ literæ.

pridem ingens uolumen parturit: quare de his satis. Poëticae igitur imago picta in tabula, altera manu sphæram seu globum continebat, qui totius mundi formam habere uidebatur. subucula uerò & interiore tunica succincta, sed superiore ueste ampla ac laciniosa discincta, quæ polymitariorum & plumariorum opere cōfecta fuerat, dextrum nuda pedem, finistrum ridenti Sicyonio induta. Eius ante pedes sparsæ iacebant coronæ ex lauro, hederâ, myrto, alijsq; frondibus, folijs decussatim intertextæ, quæ nisi emeritis, & multo quibusdam sudore profusis dabantur. Aderant tamen, ut uidebatur, nonnulli temerarij ac impudentes, ut est hodie et semper fuit hominum quorundam genus, qui improbè eas rapiebant, clamq; sibi incōcinnas quasdam ac male compositas coronas cōsuebant. Integras uerò ac inuiolatas eas nulli assequi poterant, nisi quæ eo loci tripudia choreasq; subsultim ducebant in numerum nouem puellæ cum intonso ac imberbi adolescētulo, exhibuissent. Propter has & Pitho dea sedebat, quæ haustum liquidissimū quendam liquorē ex Orchomenio Gratiarū fonte nonnullis canentibus propinabat. Tunc in me intuens Piso, mira mehercule ait pictura. sed quid ista præ se ferant, ex te audire non minus hic puer Picus, quàm ego, auemus. neq; nos sermonē interrumpere dixeris, nam cu-

Redit ad poëticae imaginem.

pidi, si nō magis curiosi sumus, & qui si non
 cūcta, certē plurima scire cōcupiscimus. At
 ego illis subridēs inquā, curiosi quoq; uterq;
 Lucius. Mitte quēso nūc Lili iocos, Piso ait,
 & qd auemus maximē, rē omnē nobis expla
 na. Sit, inquā, hoc quidē ioco dictū, memine
 ritis tamē sedulō illius Cleobuli sentētiæ seu
 cuiusuis alterius, omnib. in rebus optimū ef
 se tēpus. nec hoc tantū uobis in præsētia di
 ctum, sed semp dictū putate. quare iam atten
 dite, cur sinistra sphærā pręferat Poëtica. Ra
 tio hæc est, qd nihil usquam gentiū est in to
 to mundi ambitu, seu quæ supra lunā perpe
 tua atq; æterna, seu quæ citima sunt mortalia
 atq; caduca, quæ nō fuerint uersib. decārata,
 id qd planē me plurib. uobis ostensurū exi
 stimo, ex imaginū poëtarū fermē omniū nar
 ratiōe. Quod uerō interiores succinctas ge
 stare uestes uideat, id in causa putauerim, qd
 qui seria & naturæ secreta scripserūt, succin
 cto & expedito usi sunt sermone: at qui bel
 la, amores, lusus, & id genus cætera, ornato
 cōpto atq; diffuso, qui per superiorē amplā
 et laciniosā uestē significat. Nec id præterea
 mirū uobis uideat, qd altero sit pedenuda:
 nā & in uersib. pangēdisq; carminib. quidā
 quoq; nudi sunt pedes, & nullo fermē lepōre
 cōditi, ut spōdei, iambi, & qui à græcis musi
 cis ἀλσροι dicunt. quidā illecebris omnib. om
 niq; uenere & gratia præditi, quales dactyli,
 & ana-

& anapæsti, & trochæi. Nouē aut puellas cū iuuenē saltātes, nouē cū Apolline Musas, uel Baccho esse crediderim, quos Poëtici furoris præsidēs antiqui putauere. Sed de Musis nihil, inquā, nūc uobis amplius, quādō sub examē nūc libellū habeo qui adolescētī mihi ē manib. exciderat, illū propediē à me reformatū legetis. Nunc illud, qua ratione in numerū choreas ducere Musæ ipsę uideant ex-ponā. Memini me, inquā, apud autores legere, suas saltationū species poëmaticis & carminib. ascriptas ueteres habuisse. nā Lyricę poëseos pyrrhicha, gymnopædice & hyporchematica esse dicit. Gymnopædice quidem nomen in memoriā mihi reuocauit illud, ut & uobis recensere moris fuisse in Dionysijs, ut nudī choreas pueri agitarēt, cuius rei modū describit Athenęus in xiiij. dipnosopl. Qua ex re illud uobis magis liquere debet, qđ est apud M. Tulliū in oratione pro rege Deiotaro, cui obiectū à Philippo & Castore fuerat, quod nudus & senex saltasset: de cuius saltationis modo, ne quidē uerbū est factū ab interpretibus. Verū ad institutū redeo. Fuere item saltationū scenicarū species tres, tragica, comica, satyrica. à quibusdā et tyrbasia dithyramborū, cordax comędiarū, unde κορδακισμός uerbū obscœnū apud Græcos, qđ est saltando lūbos agito. hinc & cordacismus saltationis species turpis & indecens, cuius in

Philippicis meminit Demosthenes, qđ uocabulum Vlpianus & Harpocracion interpretantur. Verumenimvero Arrianus Cordacem satyricum saltationis genus esse scripsit, in Indiaq; à Baccho ait institutū fuisse.

Sicinnis.

Sicinnis satyris conuenire existimatur: unde & Sicinnistæ Satyri dicuntur. Nonnulli barbarum quempiam Sicinnon, alij Cretensem & inuenisse & nomen dedisse prodidere. Sunt qui Therippum Sicinnin primum saltasse scribāt, & deduci à uerbo *σάρονται*, hoc est, à quatiendo concutiendoue. Alij Sicinnin magis quidem comicam scribūt, eamq; Phrygas primos saltasse in Sabazij Dionysij celebritate. Sic uerò nuncupata ex Arriani sententia, ab una Cybelis nympharū, cui

Emmeleia.

id nomen erat. Alij aliter. Fuit uerò Emmeleia Tragœdiarū saltatio, in qua Bathyllum Alexandrinū excelluisse legimus. Fuerūt & qui Sicinnin Tragœdiarum fuisse prodiderunt. Alij Emmeleiam militarem: de quibus omnibus Iulius Pollux, & Dionysius Halicarnass. & Ammonius, & Suidas, & omnibus his copiosius Athenæus, ut alios mittā. Sed & Pylades Cilix histrio præclare hac de re apud Græcos scripsisse traditur. Saltandi uerò artem, & illius inuentionē Arcadibus acceptam scriptores referūt. Non sum ignarus aliquos esse, qui ab ipso mundi exordio saltandi rationem excogitatam prodidere,
exemplo

exemplo desumpto ab ipsa cœli & syderum uertigine. Restat ille etiã nobis, ait Píso, scrupulus, quid coronæ, quid dea Pitho significet. Hæc uos, inquam, minimè latère arbitrabar. quæ etenim ex lauru corona fit, uictoribus & heroicis conuenit Poëtis, ut est apud Horatiũ & Papinnium, cum prius tantum ducibus Imperatoribusq; daretur, qđ scilicet fulmine nō icitur. Quæ ex hedera, quæ si Dioscoridi credimus, ideo poëtica uocatur, Lyricis Poëtis, ut aliquib. placet, dicata. Sane nō ex omni hedera poëticæ coronæ, sed ex ea nigra specie, cui flos sit croceus, folijs non adeò tamen pullis, quam & Nysiam & Bacchicam & Dionysiam uocatã legimus, ingentibus corymbis. Quæ ex myrto corona fuit, dabatur Eroticis poëtis, hoc est, amatoria scribentibus. Quæ uerò ex ijs omnib. uel diuersis ex frondibus constat, quam ab antiquis pancarpiam uocatã uideo, illis attribui posse uidetur, qui in omni carminum genere gloriose & cum laude scripsissent: tametsi hæc uariè confuseq; à poëtis & scriptoribus referuntur. Quòd clàm uerò ac impudenter à nōnullis diripiantur, nō nostra, ut uidetis, hoc indiget interpretatione. Præter enim ualde paucos, hac tempestate, meritas capiti coronas & Musarum ferta imponere sibi uidemus. quin (prò pudor) pro lauro & hedera, urticis blitoq; ac brassicis nostri nō

poëtę, sed linguaces nebulones coronant, et uerbosa petūt principū priuilegia: qui tamē coronādi mos, si nō abusus, quo sibi magnā & dignitatis & honoris accessionē hi fieri arbitrant, qui uel à Ro. pontifice, uel à Cæsare cæterisq; principib. & regib. seu ab his legatis & facultatē habentib. insigniunt coronātūrue, ipsorūq; honorant, uel certē onerant, diplomatib. scriptisq; tabellis, nō antiquus ille quidē fuit, nec multis antē seculis institutus, unde mirū est, cur tātopere à q̃ plurimis umbratilis hęc dignitas ambiat, expetaturq;, cum poētā fieri non principū priuilegijs, nō diplomatibus, nō etiā tabellionū publico testimonio, manifestē & apertē sciamus, sed eleganti potius eius facultatis cōpositione, quā tum diligenti & accurata lectione, & studio bonorū uatū, tum & natura ipsa, tum maxime utroq; assequimur. Hīc ad me conuersus Piso: Verū ne istud, inquit, qđ ais Lili, quod nō, ut nūc moris est, poëtæ apud ueteres per priuilegia & diplomata instituerent. Verissimum inquā, id qđ etiā patrū nostrorū ætate poëta quidam ridens tot suorū temporū laurigeros poëtas nō insulse, ita canēs ostendit:

Temporibus priscis cum secula docta fuere,

Qui gereret laurum uertice rarus erat.

Nunc indocta rudes homines cum secula gignant,

Laurigeros uates angulus omnis habet.

Nil igitur mirum tot cingi tempora lauro,

Quod

Quod regū est munus, iudicis antè fuit. Videtis
 nō apud antiq̃s multos fuisse laurigeros. Nā
 etsi aliquæ extāt inscriptiones in poëtarū cō
 mendationē, ut Cl. Claudiani, et L. Pudentis
 aliorūq̃, ut in imaginib. eorū uobis ostendā,
 itēq̃ poëtę ipsi plerūq̃ sibi coronas inter ca
 nendū petāt, ut cū Verg. ait, Atq̃ hāc sine tē
 pora circū Inter uictrices hederā tibi serpe
 re lauros. & cū Melpomenē Horat. Flaccus
 comā sibi Delphica lauru cingere flagitat,
 nō hęc ipsa tamē coronādi antiquū arguunt
 fuisse institutū. Nō enim multo ante Petrar
 cham, qđ equidē cōpererim, ad cōtundendā
 hominū arrogantia Poëtica facultate abu
 tentiū, ut alia pleraq̃, Pontifices ac Cæsares
 id sibi usurpauere, quò scilicet sibi homines
 addictos magis facerēt. quē tamē coronādi
 morē si ritē per censes & æquos & peritos
 non ignaros iudices pręstaret, haud equidē
 damnarim. Vnde uerò, inquit Piso, mos iste
 potuit sumpsisse principiū? uix em̃ temerē cę
 pisse crediderim. Tunc ego: Ne quicq̃ uobis
 qđ ex me queratis negem, qua hac in re cōie
 ctura ducar, uobis exponā. Scribit in v. sym
 posiacōn Plutarch. uetustissimū fuisse insti
 tutū Poëtices certamē, repetitq̃ ab Homeri
 Hesiodiq̃ usq̃ tēporibus, cū simul ambo hi
 Poëtę certarūt in funere Oelyci Thessali: quā
 historiā in Hesiodi imagine copiosius recita
 bo. quare uos scire oportet, à gręcis, ut aliarū

*Coronādi poë
 tas mos unde
 cęperit.*

multarū rerum, sic quoq; literarū & carminum ludos ac certamina instituta fuisse, ut earum rerum studiosi exercerentur, & simul populi oblectarentur. audiuiſtis enim poetarum ſepe certamina & uictorias, electosq; ad id iudices, quibus iudicādi munus mandabatur, ut Ptolemæum apud antiquos feciſſe uidemus, qui iudices in ſuis ludis ſtauit, quod pluribus deſcribit Viſtruuius, ut etiam planius in multis recensendis poetis uobis palām faciā. Quin & ab ipſis Græcis, Neronem Cæſarem apud Latinos idem inſtituiſſe accepimus, & poſt eum Fl. Domitianus, aliq; deinceps nōnulli. Cum itaq; paulatim literarum ſtudia obſoleſcerent, iamq; ferè eſſent deſita, eius tum demum facultatis & diſciplinæ (ut facilè credi poteſt) cupido quædam ambitioſa, & deſiderium hominibus iniectum eſt, unde emanauit hæc coronandi conſuetudo, ſi non potius abuſio, ut etiam creandi artium & diſciplinarū magiſtros & doctores. Tametiſi uetūſtū fuiſſe morem legimus capiendorum inſignium, quorum ita in Baſilij monodia in hūc propè modum Nazianzenus: Omnia, inquit, iam Baſilius aſſecutus, quæ & philoſopho, & oratori, & ſacerdoti opus erant: cum in his honoris ac profeſſionis de more inſignia poſſet accipere, facilè deſpexit, & ſuperuacua putauit, ut qui nō phaleras, ſed ueram ex his do-

ctrinæ

• cūtrinæ utilitatē susciperet. Hæc ille. Sed unde coronarum usus, à quibúsue incæperit, quotq; earum genera, & nomina, quibúsue personarū generibus, rebusq; conuenirent, multa Septimius Tertullianus in libro de corona militis, & nonnulla Plinius in nat. hist. & Gellius. Theophrastus quoq; de coronis scripsit, item Callimachus & Mnestheus medici: tum multò plura Cl. Saturninus, qui de ijs librum scripsit, in quo ita earum differuit & origines & causas, species insuper & solennitates, ut, Septimij uerbis utar, nulla floris gratia, nulla frondis lætitia, nullus cespes aut palmes inueniatur, qui non sit alicuius capiti consecratus. Scripsit & his diebus libellum uir doctus & eruditus de coronis, ex quo cū libuerit plura legetis. Nūc hac de re satis, ne quæ parum ad tabulam faciūt afferre uideamur, atq; idcirco ad deam ipsam Pitho, de qua ex me modò quærebat, me ipse conuertam. Ea quidem persuadendi quædam dea est, ut interpretatur Fabius: àb alijs modò lepos, modò suada, interdum suadela nuncupatur. quæ ideo gratiarum liquorem aliquorum labijs infundere dicitur, quoniam efficacius animis hominum inhærent quæ per carmina traduntur: eadem quoq; causa facilius memoriæ mandantur, quod tamen in numeros refert Aristoteles, quòd ijs mensurètur, Sedenim cur

Pitho dea.

sensus magis carminib. afficiantur, eam causam Cleanthem dicere solitū accepimus, qđ sicut spiritus noster clariore sonum reddit cum illum tuba per longi canalis angustias tractum patenti ore nouissimè effundit, sic sensus nostros carminis arcta necessitas clariores efficit: negligentiusq; ut ille ait. nos percutiunt, quæ soluta oratione dicuntur, quàm quæ astrictis certis pedibus & numeris, quasi eumbrato lacerto in nostorquētur. Atq; ideo Viētruuius egregius architecturg scriptor agrè fert, se haudquaquā posse carmine sua præcepta tradere: nam carminum, inquit, & pedum, & uerborum elegans dispositio, sensus proleſtando legentium eos ad summa perducit. Nō sine igit gratia poetæ uidentur posse placere, atq; ob id flexanima ipsa Pitho propinare fingit suauē quendam gratiarū liquorem: ea inquam Pitho, quam in Periclis labris infedisſe ueteris Comœdię Poëtę fabulati sunt. Ennius uerò M. Cethegum, ut scribit Cicero, eius medullam nuncupauit. Cuius deæ simulachrum Thebis in templo Veneris fuisse Pausanias perhibet, Praxitelis opus. At quoniā paulò antè dicebam, carmina magis afficere q̃ solutam orationem, nunc, si libet, expressius causas afferam, cur nō modò homines, sed omnes etiam ferę rationis expertes animantes, cantu & musica afficiantur. Et Pīso, ut pro Pico etiam

etiam meo iure respōdeam, certè, inquit, nobis erit gratissimū. Tunc sic ego: Musica, inquam, siue in uoce tantūmodo est, ut Socrates credidit, siue, ut Aristoxenus, in uoce & corporis motu, siue in ijs & præterea in animi motu, ut putat Theophrastus, certè multum obtinet diuinitatis, & in animis permouendis plurimū ualeat, nostręq; mentes ipsę, quamuis Epicuro reclamante, diuinę, suam naturam per cantus agnoscūt. Nam ut Platoniorum & Pythagoreorū est sententia, omnes animę cœlestis illius Musicę memoria, cuius pridem in cœlo cōscię fuerant, ea suauitate afficiuntur, adeo ut nec tam asperum ullum sit, atque immane pectus, quod non eius dulcedine mulceatur: seu id ea causa fiat, quod anima ipsa harmonia sit, ut putauit Herophilus, & eum secuti pleriq;. Alij diuinę cuidam occultę uirtuti, quę in animis nostris inesse creditur, hoc attribuunt: Poeticam enim aiunt donum esse quoddam dei, & diuinum quendam cœlestemq; furorē: uerissimumq; præterea esse, in simile qđ simile est facillimè agere uimq; habere. Hinc idcirco fieri, ut eam nobis partem mulceat, & trahat Poëtica: simulq; quod in nobis cœleste lumen inest, uis ea cœlestis excitat & cōmouet. Sed hæc nimis fortasse altè repetita, naturę hoc potius argumentis, & exemplorum ui ostendamus licet. Nullus est profe-

*Cur ferā, æquē
atque homines,
musica afficiantur.*

*Musicae mira-
bis,*

cto mortalium, modò non cõmuni sensu et ratione sit priuatus, qui nō uim maximam habere harmoniæ suauitatem fateatur, cantumq; ipsum adeò sensus mulcere, ut plerumque uel bonos mores ipse, uel malos nobis insinuet, & labantes etiam sæpe homines & perditos dirigat, in meliusq; reformet, ita & è contrario bonos probosq; emolliat atque corrūpat. Quo fit ut apud antiquos scriptores legamus, uaria fuisse cantuum & carminum genera, id quod planius alio uobis loco ostendam: alij enim casti sunt & temperati, alij amatorij, alij etiam bellici, alij pacifici, alij mœsti & lugubres, alij denique robur & audaciam, alij timorem & hebetudinē quamdam mentis audientibus afferunt: quin, ut tradit Censorinus, morbos animi quos appellant *πᾶν*, musica lenire & sanare consueuit. Hinc Pythagoras, ut scribit Euthymius, adolescentis immodicè amantis, mutatis tibi modis, amorem simul immutasse fertur, & alium gladio insilientem pari modo conpescuisse. Hinc quoq; inter pocula in conuiuium Alexandrum Macedonem ad arma Timotheus conciuuit Orthio, uel Dorio, ut alij scribūt, carmine, eoq; mutato pacauit. Hinc & Asclepiades delirantes & mentes morbo turbatas sæpe per symphoniam suæ naturæ reddidit. Idem & surdos tuba curauit. Damon & Pythagoras ebrios resipere docuerunt:

re. Ismenias Thebanus ischiadicos & febrientes pristinae restituit ualitudini. Nec minus Cretensis Thaleras citharae suauitate morbos ac pestilentiam fugauit. Empedocles furentem gladio iuuenem carmine repressit, & lymphaticum Xenocrates modulis liberauit, & Hebraum regem Dauid rex futurus. Hinc Terpander atq; Arion Lesbios atque Iones e grauissimis morbis eripuerunt. Quid igitur mirum si sani adeo carminibus afficiamur, alius alio plus minus, pro naturae habitu seu studio? Nonne uidemus & nos in bello musicis modulis inflammari, nunc quidem tubis, & tympanis, ac cymbalis, ut olim Cretenses lyra, Lacones tibijs, Amazones calamis, Sibaritae tibicinibus, Lydi fistulis & tibijs? Sed & barbarorum plerique citharis ac tibijs legationes & praeconia sua faciunt, ut Getae. Num idem etiam in funeribus, & sepulturis? qua de re plura in nostro de sepulchralibus. Sed si huiusmodi cuncta complectar longior sum. Nonne, ut ad caelestes transeam, & nouem ipsos angelorum choros, nos & credimus, & perinde colimus, qui assidue ad maiestatis eius solium concentus auribus mortalium inauditos edunt? Ut hic uobis mittam gentiliu philosophoru caelestes quas uocant musas, & agentes caeli sphaeras & globos, Sirenas, abiunctasq; quas uocant a materia substantias, caeteraq; id genus.

Nónne & cantu nos sæpe mortales, Dei im-
 mortalis iram auertimus? Hinc etiã tot hym-
 ni, tot cantica, tot supplicationes & preces,
 hinc Delia cithara apud Delphos, tibia in
 tot sacris: hinc siftra & tympana, crotala a-
 pud Maryandinos, & Aones calami inflan-
 tur in laudes cœlestium, pandura ab Aegy-
 prijs habetur, à nostris uerò organa, & nõ-
 lã, & quæ campanæ dicunt, ac id genus cæ-
 tera. Quid igitur mirum si humana natura
 in tantũ carmine & musica delectat? quod,
 ut clarius etiam liquidiusq; cognoscatis, id
 in primis ex paruis & uagientibus infanti-
 bus liquidò intelligere potestis, qui carmini-
 bus canticisq; consopiant, & quodãmodo
 sine lege regi & duci uidentur. Hinc tot nu-
 tricium, si nõ & uatum tot excogitatæ & can-
 tata ueniat, & inuenta crepundia, & rinnien-
 tes bullæ. Sed agè tu mi Pice, qui me hæc di-
 centem tam attentè audis, agè inquam, cum
 quippiã tibi est memoriæ mandandum, uel
 id ex antiquis, uel nostrorum temporũ scri-
 ptoribus, an soluta oratione cõpositum, an
 carmine conditum facilius memoria com-
 plecteris? Quis nescit, illicò puer respondit,
 longè facilius, ac etiam citius carmina me-
 moriæ imprimi? Cui ego: Et quanam, inquã,
 id ratione fieri arbitraris? nullã ne, an ali-
 qua? an uerò natura ipsa sic sensus dispen-
 te ac moderante? Num sentis id eo libentius
 etiam

etiam memoriam arripere, suauiusq; haurire, ac quasi thesauro quodā recondere, quæ carmine tibi proponūtur? Sic est Lili, Picus inquit, ut ais. Quid tu Piso, inquā, an & ipse hoc fateris? Et quī, inquit Piso, istuc negē? Sed cum ita sit, attendite inquam, alia naturæ uia incedam, eiusq; uobis exempla afferam. Num uos uidistis unquam uiatores de medio fatigatos die, itineris lassitudinē cantu & carmine solantes? Num quoq; audistis operarios, ac artifices in laboribus suis sæpe canentes? Num, ut poëta canit,

Interea longum cantu solata laborem,

Arguto coniunx percurrit pectine telas?

Sileo nunc uobis nautas, agricolas, messorēs, quorum etiam propria sunt & peculiarīa carmina, ut uobis aliās exponam. Natura igitur ipsa sponte sua solatia laborib. qualicunq; modulamine subministrat hominibus. Sed nunquid, rogo, rationis expertes animantes minus ideo musica & cantu afficiuntur? Minimè minus inquam: nam & uideris equos ipsos tuba ad brauij cursum incitari, & ad prælia inflādari: oues fistulam & pastoritia carmina sequi, & eadem fistula ceruos capi, nonnullasq; feras cantu in laqueos plagasq; deduci. Ipse quidē Delphin musico cantu & delectatur & salit. Scribit Aelianus, luporum impetū repressum fuisse cum Pythocharis tibicen magna cōtentio-

ne ad tibiam incitatos numeros cecinisset. Nónne idem autor Libycas equas tradit tibiæ cantu mulceri, adeò ut canentē sequantur? Nónne & apud Mysos cum equinū genus ineunt, pastores ueluti hymenæum canentes præcinunt, atq; ita demulsa equæ cōcipiunt: quin & inde musicum nomen Hippothoron apud Græcos legimus. Nónne et Sybaritani equi ad tibiæ sonitum saltare didicerunt? Elephantes uerò Indici organica uoce detinentur. Pisces quoq; in stagno Alexandria, ut Martianus ait, musico crepitu sistuntur. Cygni Hyperborei citharæ modulatu adducuntur: ac monoceros, hoc est, unicornis ipse, ut ait Euthymius, pulchritudine & carmine superatur. His igitur omnibus facillè cognoscitis carminum & harmoniæ quanta sit uis: nec adeò mirum si homines afficiat suapte proprietate, cum rationis expertia ita demulceat. Sed si attendatis, alio quoq; modo uidebitis, animum animiq; nostri partes, concentui & rationi musicæ congruere, eiq; referri. Est enim symphonia, quā consonantiam nos uocamus, harmonia rerum, quidem differentium per se, in unamq; conuenientium melodiam: idq; in primis uidere licet, cum symphoniæ rationes interioribus animæ partibus congruunt, & aliud quidem in primo sit ordine, & tantūmodo imperet, nunquam seruiat, hæc uerò ratio-

rationalis animæ pars: aliud autem, hoc est, irascibilis pars, medium locum habeat, & regatur à primo, ipsum uerò posteriori imperet. at quod extremū teneat locū, pars sit concupiscibilis, quæ tantum pareat, nunquā imperet. Tunc siquidē animæ symphonia & consonantia inueniri poterit, rationalis dico partis ad irascibilem, ut eius chordæ quæ hypate dicitur ad mesen: hanc enim supremā & grauissimam uocem appellant, quæ seruat symphoniam, quæ diatessaron appellatur. si militer & irascibilis ad concupiscibilem, ut mesæ chordæ ad eam, quæ uocatur Nete: hanc autem altissimam, & acutissimā uocem nominant, quæ est diapente. eodem modo & irascibilis ad concupiscibilem, ut chordæ illius quam hypaten diximus ad Neten: hanc siquidem uocem, quæ de grauissima acutissimaque conficitur, diapason appellant. quod si par est, nō loca aut nomina attendere, sed uim potius ipsam sequi, & rerum efficaciam ait Euthymius. Rationalis sanè pars potius Mese appellanda est, eò quod ad irascibilem quasi ad chordam Neten (hæc enim acutissima animæ pars) eam rationem consonantiæ habeat, quæ est diapente: & ad concupiscibilem, ut ad hypaten (hæc enim laxior est & mollior) rationem eam seruant, quæ est diatessaron, intentionemque illius & huius remissionem coaptat atque concinnat. quæ

mixtione optimam harmoniā perficit. Atq; hæc quidem omnia uobis ex reconditis & exquisitis autoribus allata sint: quæ uerò breuiter subiungam, uos ipsi in uobis percipietis. Ex cordis & arteriarū pulsibus, nū quandam sentitis harmoniā: qui si dissulent, minusq; proportioni respondeāt, malarū signa sunt affectionū & morborū. quos utiq; pulsus Herophilum musicis quibusdam rhythmis excogitasse est literis proditū, & longè post eum se perfectè sensisse gloriā Cl. Galenus. Nil igitur mirū, ut aliquando finiam, si animi musicam sequuntur, & nos carminibus quàm prosa magis oratione afficiamur. Id quod cum fateri etiam cogerentur oratores, & qui soluta oratione usi sunt scriptores antiqui, ut facilius eorum oratio in audientium animos illaberetur, numerosam & ipsi orationē excogitare, seu Chalcedonensis ille Thrasymachus, seu Gorgias Leontinus fuerit, ut putat Cicero, quæ numeris cōclusa oratio proximè carminib. accederet. Quare cū tantæ & uirtutis & gratiæ sit Poëtica, eò magis mirum mihi uidetur, quod ἄμωσοι, atque ἄνομοι (ut sic dicam) Iurisperiti, ne Cæsares dicā, qui nullo immunitatis genere poëtas & musicos donauere, cum tamen & Homeri aliquando & aliorū poëtarū autoritate sententias suas comprobarint, imò & eorum nōnullos anxie Poëticā excoluisse uidemus.

mus. Sed hucusq; hac de re, plura fortassis alia. nunc utiq; puero consulendum fuit, cui difficiliora hæc potius fastidium ac satietatem, quàm uoluptatem afferre possent: quare, ut dixi, hucusq; satis. Et satis quoq; ait Piso. At ego ad puerū cōuersus: Pice, inquam, si tibi hæc fortasse altius & longè repetita uisa sunt, nūc molliori sermone pensabo: poëtarū enim appellationes uarias, & nomina referre proposui, quandò & hoc à re proposita non alienum fuerit. Et istud ualde gratū nobis, uterq; ait. Tunc ego sic cœpi. Dicunt in primis poëtæ græca uoce, nec minus nota latinis, à fingendis & fabulis, & uersibus: cuius nominis tam patēs & ampla est significatio, ut Deo etiam ipsi omniū creatori attribuat. A Latinis uerò, à ui mentis & furore uates uocant, & quod ijs scribere liceret, Scribæ interdū nuncupati sunt: à pangendis carminibus Epopœi, quo uocabulo quidā uersificatores, quidā Epici, hoc est, heroici carminis conditores potius intelligunt: epos enim heroicū carmen dicitur. Poëtæ quoq; interdū Sophistæ dicti sunt, ut Diogenes notat & Pindari expositores: unde in Archilochi fabula Cratinus Homerū Hesiodūq; admirans sophistas appellat. Idem ex Aeschyli autoritate confirmat Athenæus. Atqui, ait tunc Piso, sophistas potius oratores dici putabam, qui ostentationis aut quæstus causa

philosophantur, quod scribit Cicero, & Alcinous, & ante hos Plato. Licet, inquam, antiqui scriptores non solum excellentes rhetoras & illustres sophistas dixerunt, sed etiā philosophorum interpretes cum quadam *σύνοια*, ut ait Philostratus: nihilominus quoniam primi poëtæ philosophi & theologi fuerunt, sophistæ & ipsi dicti sunt. quin & dithyrambici, uel comici, uel etiam tragici uocati sunt Didascalī, quod uidelicet ferè totius uitæ magistri uideantur, ut Val. Harpocration & alij obseruant, idq; Antiphonis autoritate probat, qui Pentaclea Poëtā didascalum appellat, aitq; Aristotelem philosophum id in didascalij manifestè ostendere. Sed & huiusce rei crebra est priscae comædiæ scriptoribus mentio. Idem quoq; Aristoteles, & ab eo Sophronius philosophus, Philippum poëtā quempiā Comædiodidascalon uocāt: unde & cycliodidascalus, ut mox dicam, qui & Dithyrambopæus uocatur. Inuenimus & tragicos poëtās tragædiodidascalos nuncupatos. Vocantur & *δραματοποιοί* scenicarum fabularū poëtæ. Ac dum quoq; Græci frequentissimè poëtā nuncupant, & Melopæon & Odopæon, à canticis scilicet & odis cōcinnandis appellant. Item & Stichædon, quo inter alios Michaëlius græcus poëta usus est, de cuius nominis originē ita legi: Menæchmus scriptum reliquit

στιχες uirgas significare, unde stichædi & stichodi, qui & rhapsodi dicti sunt: unde nunc nos quoque uulgò stichum uirgulam festucamue uocamus. alij tamē à uersu *παρὰ τὸ στιχες*, unde etiam distichon & hexastichon, & alia quæ sunt in frequenti usu scribentiū epigrammata. Rhapsodorum uerò nomen ab Homero deductum quidam opinantur. Cum enim illi antea Homeridæ uocarentur qui ab Homero essent, fidelique quadam successione eius uersus custodirent, postea factū est, ut & eodem nomine nuncuparentur qui non eo essent genere procreati. Floruerūt autē hi præcipuè l. x. Olympiad. quo etiā tempore Cenæthus Chius, de quo alio loco uobis cōmodius ex Hippostratō sum dicturus. Dionysius Argiuis Rhapsodos & Arnodos eosdem existimat, ea causa, quod allatis in medium particulis poematū, & proposito certamine uictori agnus daretur præmium. Sed de Rhapsodis, qui & Rhabdodi dicuntur, & Arnodis, quorum illi à uirga, hi ab agno, quo donabantur præmio (ut diximus) cum nos aliās, tum Pindari quoque expositores multa scripserunt. Sunt tamen qui Rhapsodos ideo uocatos autument, quod scilicet cum hi canerent ex lauru uirgam tenerent, quæ symbolum quoddam esse dicitur poetarum sapientiæ & diuinitatis. Quæ alia hoc loco dicuntur à nostris, ut leuia uobis missa

facio. Rhabduchum etiam appellauere quidam Comœdiæ poëtam, quanquā apud Græcos eo uocabulo multa significatur. Dicuntur & Musopœi poëtæ interdū: unde de Hipponacte poëta illud epigrammatarij Theocriti legitur: ὁ μουσοποιὸς ἐνθάδ' ἱππώναξ κείται, hoc est, hoc musopœus in loco Hipponax iacet. Item illud quod supra Pindari domum cum diriperentur Thebæ, ab Alexandro scriptū tradit, πινδαρόν τῷ μουσοποιῷ τὴν σίγαμ μὴ κύνται, Pindari poëtæ tectum ne urite: Vocantur et poëtæ Musopatagi, uel Musopatacti, ut paulò antè memorauimus. Sunt & apud Pollucem libro quarto aliqua poëtarū nomina, sicuti Cantor, Entheus, & inspiratus Musarū numine, metrorum quoque fictor ac compositor, aliaque multa, quæ consultò prætereo, ne uos fastiditis Græcorū tralatis uocibus diutius detineam. Verū post poëtarum uocabula rectè illud etiam uobis afferam, poëtas uidelicet cum suis nominib. apud antiquos sacra facerent, proprias & peculiare quasdam habuisse uictimas, id quod ex ipsis facillè colligitur. Nam Lyricos iuueniā immolasse perhibent, quod & Horatiū innuere uolunt, cum ita cecinit:

Pascitur in uestrum reditum uotiuu iuuenca;

Vitulam uerò bucolicos, idque illo Vergiliano asstruunt:

*Pierides nitulam lectori pascite uestro. At detau
ro*

ro Epici, de hirco Tragici, de agno Arnodi, ut pleriq; tradunt, rem sacram faciebant: tametsi plures præmia hæc certantium poetarum & uictorum fuisse scribant. Quæ cum dixissem, Nunc tempus, ait Piso, in uiam redire: à proposito tabulæ ordine deerrasse uidemur: à diuerticulo, quod aiunt, repetatur fabula. Quinimò, ego inquã, ubi in hos sermones incidimus, & hora suppetit, antequã imagines recenseamus, nõ nulla quæ ad huiusce diuinę facultatis defensionẽ pertinent, uobis hoc loco afferre constitui, quæ aduersus illius uituperatores, cum acciderit, contorquere possitis. Et istud quidẽ, inquit Piso, libenter audiemus. Quibusego: Sed ut omnis, inquã, Poëtices sylua illustretur, non nihil prius de eius uetustate primaq; illius origine repetere non ab re fuerit, etsi in uarijs poetarum imaginibus, hoc ipsum mihi perstringendum erit. Igitur de Poëtices, seu ut sic loquar, metricę orationis antiquitate illiusq; primordio uariè à scriptoribus traditur. Nam ut hoc loco mittam quod Tatianus Syrus, uir quidem doctissimus, sed parũ in dei pietate stabilis, scribit in eo, quo ostendit artes & disciplinas Gręcos à barbaris inuentas accepisse, Poëticam quoq; barbarorum inuentum esse: illud certè ego uobis affirmare nõ dubito, longè ante solutam orationem Poëticam extitisse, excultamq; fuisse:

De Poëtices antiquitate & primordio.

Eius rei euidentissimū illud est argumentū, quod qui primi solutam orationem inuenerunt, Cadmus scilicet Milesius, & Argiuius Acusilaus, non multò ante tempora floruerunt, quibus in Græciam Xerxes descendisse fertur, ut est apud Iosephum & Eusebiū. Idem in Homerū scribit Eustathius, qui Cadmū ait, Pherecyden, & Hecataeum, solutę orationis inuentores: ante quos omnes longè Orpheus, Musæus, Homerus, alij claruerant. Idem affirmat in hunc propè modum Strabo contra Eratosthenem differens. Poëtica enim ait ante alia omnia in medium processisse, ante etiam ipsam artem oratoriam, quā & à Poëtica deriuatam ostendit, in qua primos insignes fuisse ait Cadmum, Pherecyden, & Hecataeum, atq; ab his cæteros. quin imò & canere, id est, *ἀδελαι*, pro eloqui apud gręcos antiquos, hac ratione dictum asseuerat. Subiūgit & alia idem Strabo, ut rem magis cōprober. Scribit & Isidorus, eius ut uerba recitem: Præterea, inquit, tam apud Græcos, quàm apud Latinos longè antiquiorē curam fuisse carminum quam prosę: omnia enim prius uersibus cōdebantur. Prosę autem studium serò uiguit. Primus apud Græcos Pherecydes Syrus soluta oratione scripsit. Apud Romanos Appius Cæcus aduersus Pyrrhum solutam orationē primus exercuit. Hęc ita Isidorus. Quę cum ita sint, uideris

detis Poëticæ ipsius antiquitatem ante pro-
 fam & solutam orationem : tametsi utriusq;
 apud Hebræos eadem ferè exordia colliga-
 mus. Apud gentes quoq;, ut Firmianus lib.
 quinto docet, poëtæ multò antè priores fue-
 re, quàm philosophiæ nomen : imò poëtæ
 ipsos ait pro sapientib. habitos. Sed quam
 quæso alia facultate & Orpheus & Amphi-
 on dicti sunt apud antiquos feras & saxa
 mulsisse traxisseq;, nisi quod hi diuinis suis
 carminibus rudes & agrestes homines à fe-
 ra agresti q; uita ad humanum ciuilem q; cul-
 tum pellexere, mores q; ac leges cōstitutis ci-
 uitatib. dedere: quare nihil utilius meliusq;
 esse uidemus. Verū nunc quoq; quæ de Poë-
 ticæ initio à Græcis prodant attendite. Sunt
 qui, ut ab hoc exordiar, eius originem in A-
 pollinem fabulose referant, cum serpentē py-
 rthona sagittis confecisset, ut alibi uobis pla-
 nius referam. quidam in oraculū eius ipsius
 Delphicum, alij in Bacchum, qui ante Apol-
 linem oracula reddiderit: nonnulli in Apol-
 linis filiam Phemenoēn, quæ Delphis uatici-
 nata sit: alij in Olena, qui hymnos & oracu-
 la scripsit, de quibus plura aliàs. alij Thracas
 Poëticæ inuentores fuisse uolunt, argumen-
 to ducto à locis eius regionis Musis conse-
 cratis, Pimpla, Olympo, Libethra, quodq; ex
 his locis originem duxerunt Orpheus, Mu-
 sæus, Thamyris, alijq; poëtarū primi: tum

quod instrumentorū musicorū pleraq; nomina barbara sunt, Sambyca, Nablia, Barbitos, Magadas, alia. Alij quidem ante tempora Troiana Poëticam inuentam uolunt, id quod clarissimè patebit ex ijs quæ in imaginibus dicemus. Aristoteles aliq; nonnulli Poëticam rudi atque imperito & spontaneo quodam principio (sic enim interpretari liceat, quod apud ipsum est Aristotelem *ἐκ τῶν αὐτοσχεδιασμάτων*) initium sumpsisse uolunt. quod ipsum & Fabius Quintilianus affirmat: Poëma, inquit, nemo dubitarit imperito quodam initio, fufum, & aurium mensura, & similiter decurrentium spaciorum observatione esse generatum, mox in eo repositos esse pedes. Quin & Eustathius, quos suprà commemorauī, Cadmum, Pherecyden, & Hecatæum, scribit primos carmina & metra soluisse in solutam & pedestrem orationem. Alij carminū exordium in Moſen Hebræorum ducem referunt, quod quibusdam uero propius uidetur. Sed quis non ipsam Poëticam potius dicat cum ipso mundi principio incēpisse, uel id uelitis philosophorū placitis intelligere, uel eo quem asserit Christiana religio modo. Nam quo alio pacto cœlestes illæ immortalium animorū legiones & chori inter se modulatibus concinunt, sempernosq; cœli orbes temperant, quàm hac ipsa (ut ita dixerim) cœlesti poëtica & harmonia?

monia: Deus certè deus fuit, qui primū mortalibus diuinā hanc facultatem ab ipso mundi primordio, cum cæteris tot tantisq; bonis elargitus est. Hanc ideo tanti ueteres & superiorū ætatum sapientes semper fecere, ut deorum laudes apud gentes & nationes omnes hoc potius sermonis genere, quàm alio componerent. Et ne ex Græcis, Orphei, Homeri, Hesiodi, Callimachi, reliquorū hymnos cōmemorem, quorum etiam nomina in tabula referemus, adeamus sacra Hebræorum uolumina, quæ longè ante hos ædita fuere, uidebimus Deo ipsi opt. max. nominatim ac peculiariter dicata, ut Mosis, Mariæ, Dauidis & aliorum, qui uates & græco uocabulo Prophetæ nūcupantur, numerosis uersibus modulata fuisse. Ex quo illud facile deduci potest, carmina ipsa primum in Deum, uel gentium deos, eorumq; laudes & ceremonias fuisse cōposita. Quin & ipsi Romani, apud quos tardius fertur Poëtica fuisse recepta, ut uobis cōmodiore loco referā, idem fecisse uidentur: uersus enim quosdam ante Ennium & Andronicū in deorum sacris habuisse inuenimus, in quorum genere Saliarij erāt, Saturnij, Mineruij, Iunonij, atq; huiuscemodi alij. quin & alio uix modo sine Poëtica, sacra rectè & diuina mysteria exprimi possunt: unde Magnus Dionysius diuinam ait theologiā poëticis plurimū figmen-

tis uti solitam, ad diuinos cęlestesq; spiritus
 describendos: nō enim nisi diuina sermonis
 facultate, diuina ipsa nomina & spiritus de-
 scribi queūt. Ex his omnibus patet diuinam
 hanc potius esse facultatem quā humanā,
 atq; ideo à paucis potius quā à multis cen-
 seri potest: longē enim à uulgari genere ora-
 tionis atq; à cōsuetudine cōmunis sensus ab-
 horret, quocirca minimē populari approba-
 tione gaudet, nec mediocres esse poētas dei,
 ut ait Horatius, cōcessere. Hīc tum Piso uer-
 ba excepit: Quomodo istuc, inquit, ais ô Li-
 li, Poēticam scilicet à paucis potius q̃ à mul-
 tis censeri? secus ego existimabam. nam uelu-
 ti orator multitudine probatur, & uulgi as-
 sensu, ita ego poētam. Cui ipse: Non sic, in-
 quam: an illud non meministi, quod in Mu-
 sis nostris retulimus? quod secessus & mon-
 tes ideo Musis ascribuntur, quoniam à uul-
 go & multitudine maximē remoti sunt poē-
 tæ, nec uentosæ plebis, nisi urbici quidam et
 circumforanei nebulones, suffragia uenan-
 tur: boni enim bonorum & intelligentiū iu-
 dicio contenti sunt. Succurrat illud uobis,
 quod est in Bruto à M. Tullio scriptū. Nam
 cum Atticus existimaret oratorem doctorū
 & intelligentiū tantum iudicio probari, id
 contrariū pluribus ostendit: Poēma enim,
 inquit, reconditum paucorū approbatione,
 oratio popularis ad sensum uulgi debet mo-
 ueri,

ueri: idq̃ exemplo Antimachi poëtae cōprobat, qui conuocatis auditoribus, cum legeret magnū illud suū uolumen, ut puto Thebaidos, & eum legentem omnes præter Platonem reliquissent, legam, inquit, nihilominus, Plato enim mihi unus est instar omniū. Et Antigenidas doctus tibicen discipulo sane frigenti ad populū, mihi, ait, cane & Musis: innuens multitudinis iudicium, & popularem assensionem bonos poëtas negligere, nimirū quia (ut diximus) res est diuina Poëtica, nec illoris (ut aiunt) manibus attraheri fas est, hoc est, à rudi populo & multitudine. quin, opinor, ideo antiquitus musica signa deorum statuis appendi solita, quasi q̃d dei ipsi Poëtica & Musicis carminibus placarentur. Quocirca id uobis minus mirū uideri debet, si uulgares quidam pessimè de se in primis, tum de omni humano genere meriti, diuinum hoc poëtarum genus odio habere dicunt, ut fuit ille, qui, ut à maiorib. narratur, offensus Vergilij gloria, statuam eius quæ à Mantuanis in summo honore habebatur, deiici à militibus suis mādauit, atq̃ in flumen abiici. Audiui & nō multos ante hos annos à nescio quo ex incuruiceruicū genere concionatore, Sulmone apud Pelignos idem facere tentasse de P. Ouidij statua. Sed & hodie quidam (quorum nomini parco, quia mihi olim amicissimi fuere) hanc diui-

nam facultatē uatesq; ipsos impudenter incessunt, & uernaculo suo sapore, ne fœtore dicam, poëtas obruere tentant: parum illud considerantes, quod si propter unius Homeri calūniam, cuius statuam flagris uerberrare tentauerat, ut est apud Cl. Galenū, Zoilus dignus est habitus ut à rege sapientissimo supplicio afficeret, quo tandem illi supplicio digni, qui poëtas omnes, & Poëticam ipsam maledictis & calumnijs lacerant? Certē, inquit Piso, quocūq; atrocissimo. Sed perge ipse tu quæso, ab obtrektoribus & maledicis Poëticam uendica. Tunc ego: Postq̃ uos, inquam, uideo tam me libenter audientes, dicam quo scilicet modo refelli posse putem quæ diuine huic facultati à profanis obiectari solēt. Certē si ullo modo est criminanda Poëtica, uel propter pedum & syllabarū modulos, uel propter subiectam rem & materiam est crimināda. Sed propter numeros & syllabarū moras nullatenus. Superest igitur, ut si damnāda sit, ob subiectam tantum materiā damnetur. Atqui impia atq; obscœna tam soluta oratione & scribunt & leguntur, quàm carmine: reliquum ergo est fateri nō magis damnandam esse Poëticam, quàm prosam orationē & solutam, quatenus tam in hac ipsa, quàm in illa, obscœna & impia & scribuntur & scripta sunt. quo fit ut rectē colligere possimus, damnandos tantummodo
obscœ-

obscœnos impiosq; & turpium rerum scriptores, cuiuscunque illi sint professionis ac facultatis, non ipsos autem poëtas solum. Porro nisi cognitum comprehensumq; iam pridem animo haberemus, Poëticam facultatem diuinum & naturæ opus esse, nō tam stabilis eius opinio permanisset, nec tanta esset temporis diuturnitate confirmata, nec unā cum tot hominū ætatibus temporumq; curriculis inueterare, ac perseuerare potuisset. Etenim uidemus cæteras ferè doctrinas, præter Poëticam & admodum paucas, diuturnitate extrabuisse, uel penitus esse immutatas: hanc uerò in linguas atq; hominū sermones cūctos transisse. Notissima enim atque uerissima est illa sententia, opinionū cōmenta diem delere, naturę iudicia confirmare. Itaq; nō antiquorū modò, & recenti uernaculoq; sermone gentium ferè omnium & nationum etiam barbararū, non pauci insignem gloriam sibi ex Poëtica facultate pepere, sed & nostris his diebus, qui id cū laude præstant: multi reperiunt. Sed audite quæ so etiam quæ ex Strabone Amasæo philosopho contra Eratosthenem disputantem uobis breuiter afferam, quæq; ad huius facultatis cōmendationem ualde pertinent. Cum enim Eratosthenes fortè scripsisset, Poëtam nō docendi, sed delectandi gratia omnia cōiectari: contrarium, inquit Strabo, ostendūt

antiqui: nam primā quidem Poëticam quādam esse philosophiam perhibent, quæ nos ab infantia ad uitam inducat, & mores doceat, uitæq; actiones & affectiones cum uoluptate quadam. Nostri uerò, ait, solum poëtam esse sapientū dicunt, & propterea Græcorum ciuitates à pueritia statim in Poëtica pueros erudiunt, non tenuis delectationis, sed castæ moderationis gratia. Tum paulò post, Musicos ait morum magistros esse & correctores, idq; tum Pythagoricorū, tum Aristoxeni sententia confirmat, & Homerū ait uocasse Sophronistas, hoc est, moderatores. & cum hoc planius ostendisset, subintulit, poëtam ad eruditionem & doctrinā quædam, quædam ad oblectationem proferre, ut idem fermè quod poëta noster Horatius dicere uideatur: *Et prodesse uolunt, aut delectare poëtæ, Aut simul & iucunda, & idonea dicere uitæ.* Mox cum ostendisset Strabo, poëtam rerum prudentiam & bonarum artium cognitionem habere, concludit, bonum nō esse posse poëtam, quin prius uir bonus existat: cumq; hoc pluribus demonstrasset, tum illud etiam subintulit, ante alia omnia in mediū processisse Poëticam, id quod & paulò antè uobis dicebam, ipsamq; Poëticam longè ante artē oratoriā extitisse, quin imò & ab ea deriuatā asseuerat. atq; hæc quidem ex Strabone, qui & eo loci plura subiūgit,

git. Omittā uerò quę multa Plutarchus cum
 sparsim in suis opusculis, tum in libro de Mu-
 fica, & in eo qui inscribitur, Quomodo à iu-
 nioribus audiendi sint poëtæ, ubi inter reli-
 qua Poëticam ostendit omnis fuisse discipli-
 næ initiū. Omittā & quę ab Heraclide Ponti-
 co in eo afferuntur, quo Homerum à calum-
 nijs asserere nititur. Mittam & quę cum ab
 alijs, tum præcipuè à clarissimis rhetoribus
 Hermogene & Aphthonio argumenta du-
 cuntur in cōmendationem Poëtices, ne, qđ
 dici solet, factum faciam: alter enim Home-
 rum & poësim ipsam supra id quod est, ora-
 tores omnes, & quos Græci uocāt logogra-
 phos, celebrat, ubi de ciuili agit oratione: al-
 ter uerò prophanos, atq; impios illos etiam
 nominat, qui Poëticam poëtasq; audent in-
 cessere. Extat Max. Tyrij philosophi Plato-
 nici oratio pulcherrima, qua Poëticæ maie-
 statē adeò celebrat, ut eam philosophiæ præ-
 stare uetustate, eandem re esse, nomine diuer-
 sam licet, asseueret: quam cum uacabit lege-
 tis. Nec illud hoc loco dixerim, scitu tamen
 dignissimū, Iulium Cæsarem fortè aliquan-
 do in poëtarū collegium ascitum, in illo or-
 dine infra multos sedisse, cum extra eum lo-
 cum super omnes longè primus esset, osten-
 dens quanti facienda sit Poëtica. Mittam &
 Senatum P. Q. Romanū Vergilio in theatro
 assurrexisse, sicut Cæsari, Nonne & illud suis

grande cōmendationis argumentum, cum Aug. Cæsar sapientiæ & doctrinæ singulare penè exemplum, frangi potius uoluerit legū potestatem uenerandam, quàm Vergilianū carmen aboleri? Eius quę extant legistis carmina, Ergo ne supremis &c. Nec uobis hi persuadeant, qui cōficta ea esse prodiderūt. Non in præsentia uobis referam Phalarin tyrannum immanissimū licet, templū tamē Stesichoro ædificandum curasse, diuinosq; illi suafisse habendos esse honores, oblitum similtates & inimicitias cum eo uiuente habitas. Mitto & quos Macedo Alexander uel Pindaro, uel Homero mortuis honores habuerit. Nec illud uobis in præsentia adducā, quod & ab alijs est ante me allatum, nostrā qua uiuimus animam à summis celebratisq; philosophis concentum harmoniamq; existimatā, quòd omnia uidelicet musica quadam ratione constent: quod & corpori attribuit quodam loco Ambrosius: Et resoluta, inquit, compage & harmonia uiscerū, iam silentem & ueterem concentum spiritus uiuificans animauerit. Quin & cælum ipsum sempiterniq; stellarū orbes non alia ratione agitari prodūtur. Sed longè plura in huius facultatis cōmendationē Petrarcha & Boccacius, qui & fabularū species, & Poëtica originem & uirtutes ac utilitatē executi sunt, quantum ea scilicet ætas licet inculta, nō rudis

dis tamen omnino tulit. Hoc uerò tempore
 nonne Guil. Budæus ille Iureconsultorū pe-
 ritisimus, Homerum & poëtas à calumnijs
 probè uendicauit, in eos inuectus qui eos
 uituperabant? Num alijs complures, & in pri-
 mis Iouianus Pontanus, qui eandem suis li-
 terarū monumentis uindicauit: ut iam nul-
 lus reliquus esse uideat maledicis incessen-
 di locus. Quis tantam ergo amplius faculta-
 tem, talemq; uituperare audebit? quis in eius
 contumeliam hiscere? Atqui, ait Piso, poëtas
 esse aiunt malos q̃ plurimos detestandosq;
 & pessimis moribus. Quid ni? inquam, sed
 num ideo detestanda ejciendaue Poëtica?
 Non enim inficias iuerim, & nunc permul-
 tos esse, & anteaetis temporibus fuisse, qui
 fœdissimis suis moribus diuinam hanc fa-
 cultatem contaminauerint, fœdauerint, in-
 quinarint, quos nedum Platonis urbe, quæ
 nusquam est gentiū, sed toto etiam orbe pel-
 lendos censeo. Sed num, quia hi mali sunt
 uel fuerūt, ideo Poëtica & poëtæ omnes cri-
 minandi atq; expellendi? Minimè, ut puto.
 Nunquid sacerdotiū & sacerdotes ipsi exe-
 crādi, quod inter eos aliqui mali sunt? Nam
 nec ideo picturā & pictores execramur &
 detestamur, quod pictorum nonnulli pictu-
 ra abusi sunt, atq; fœdarūt, quod Dei immor-
 talis & diuorum diuarumq; effigies ex dile-
 ctorum puerorū puellarumq; aspectibus ef-

finxerūt. Nec ea ratione quoq; studia sapien-
 tiæ contemnenda sunt, quod inter philoso-
 phos Aristippus, Protagoras, Epicurus, a-
 lijꝑ non pauci philosophia abusi sunt. At si
 qui præterea sunt, qui Poëticam uituperent,
 hi se barbaris immaniores atq; ab humani-
 tate prorsus alienos ostendunt, quippe cum
 neq; Germani ipsi, ut Tacitus scribit, carmi-
 nibus abstinerint, neq; Britanni, ut eorū
 historiæ facilè declarant: quin & hac tempe-
 state non pauci apud utrosq; in omni bona-
 rum literarum genere bene audiunt. Neque
 Persæ Poëticā spreuerē, apud quos Magi pa-
 tria carmina (ut ait Curtius) canunt, & Stra-
 bo oden eorum cōmemorat, in qua c c c. &
 l x. palmæ vtilitates cōnumerantur. Neq;
 Iudæi, apud quos omne genus carminis in-
 uenitur, neq; Hyperborei, neq; Scythæ, neq;
 Medi, neq; Indi, neq; Phryges, neque Aegy-
 ptij, neq; mulieres Amazones: sed neq; Galli,
 apud quos maximè laudati, & summo in pre-
 cio habiti hi, qui Bardi dicebantur, qui, ut
 Diodorus & Strabo testantur, tum Gallorū
 laudes, tum uituperationes musicis quibus-
 dam instrumentis & uersibus canebant, a-
 deoꝑ existimati, ut non modò Galli ipsi, sed
 & hostes eorum præsentia & cantu arma de-
 ponerent: atq; idcirco Bardum, ut Pōpeius
 tradit, Gallorū lingua cantorem significat,
 quod uirorum fortium laudes Bardi cane-
 rent.

rent. quare ineptè puto Græci quidam *Βαρδοὶ* scribūt, αἱ ὁδοὶ παρὰ τοῖς γαλάταις, cum *οἱ ὄδοι* uel *αἰοῖδοι* legendum sit, hoc est, cantores. Scribit tamen Berosus, apud Celtas antiquiss. regem fuisse, qui inuentione carminis & musicæ apud illos fuerit inclytus. Sedenim Bardorū meminit & Ammianus Marcellinus, cuius ex libro hist. xv. libentius uobis uerba recito, qđ in peruulgatis exemplarib. mendosissimè leguntur. Post hoc, inquit, de Gal-
lis loquens, hominib. paulatim excultis ingruere studia laudabilium doctrinarum, inchoata per Bardos, Batties & Druidas : & Bardi quidem fortia illustrium uirorum facta heroicis compositis uersibus cum dulcibus lyræ modulis cantitarunt; Batties uerò scrutantes secreta & sublimia naturæ pandere conabant. Inter hos Druidæ ingenijs celsiores. & quidem ille hætenus. Eadem ferme & Strabo. Sed & Bardos Lucanus Anneus in catalogo his uersibus cōmemorat:

Vos quoq; qui fortes animas belloq; percemptas

Laudibus in longum uates demittitis æuum,

Plurima securi fudistis carmina Bardī. De hīsdē

meminit & Athenæus, & Posidonius Apameus. Quisnam igitur demum amplius Pœticam incuset? quis tam efferus damnet? quis tam excors & à ratione auius explodat? cū hæc Dei sit inuentū, cū hac eius iras auertimus, nobisq; propitiū reddimus: cum hæc

religionem pietatemq; nos prima docuerit,
 feros hominum mores animosq; ad ciui-
 lem cultum pellexerit, cum urbium seditio-
 nes pacetur, cum in bellis uictoriam sapius
 ipsa pepererit, cum ad immortalitatē & sem-
 piternam gloriam uirtutes extollat, uitia de-
 primat, cum hac feras ad nostra obsequia &
 salutem traducimus, cum uentos & turbi-
 nes sistimus, cum morbos & fata remora-
 mur, & uincamus. Audite nunc quæso, quæ
 Actiū olim memini, cum Neapoli essem, de
 Poëtica cum Pontano & alijs perorare. Qui
 bus, inquit, uerbis aut quonā ore gestuq; as-
 surgemus Poëtica: quæ princeps & de Deo
 disseruit, & eius laudes cecinit, instituitq; sa-
 cra, unde primi poëtæ & theologi & sacerdo-
 tes uocati, uerbisq; conceptis suis eum pla-
 cauit & cantibus, docuitq; habere rerū hu-
 manarū curam, benigneq; cum probis age-
 re, excandescer cum improbis. Hæc pri-
 ma excitauit ad uirtutē homines, dum ani-
 mæ immortalitatem profitetur. Hæc è terris
 piorum animos in cælum deuexit, impiorū
 detrusit in tartara: hæc bonis tandem præ-
 mia retribuit, malos pœnis, postremisq; inse-
 cura cruciatibus. Salue igitur doctrinarū o-
 mniū mater fœcundissima, salue iterum. Tu
 enim mortalitati occurras inuentorū ac scri-
 ptorū tuorū perpetuitate. Tu è syluis homi-
 nes cruisti, atq; è speluncis, Per te noscimus,
 per

per te præterita ante oculos cernimus, per te Deum sapimus, religionemq; retinemus ac pietatem, deoq; ipsi accepti supernam etiã in sedem ab eo euocamur, arasq; cum ipso meremur & templa. atq; hætenus quidem ille. Hæc cum dixissem, paululum ipse conticui. Tum nõ multò pòst sic ad me cõuersus Piso ait : Omnia quidẽ quæ abs te nobis dicta in Poëticæ facultatis cõmendationem, mirũ dictu est quàm nos delectarunt. Vnum tamen illud abs te nobis in præsentia cupimus absolui, ad quod istiusce rei accusatores tanq; ad arcem quandam & præsidium munitissimum, cum urgentur confugere solent: Platonẽ scilicet uideri à sua illa republica suisq; legibus poëtas eiecisse atque eliminasse, hiq; eius philosophi, qui diuinum nomen meruit, autoritate in Poëticam & poëtas insurgunt. Cui ego aliquantulum cõmotus ita respondi: Vsque adeo Piso apud me semper Platonis ualuit autoritas, ut ab eius sententia in ijs quæ ad doctrinam sunt recedere nefas & piaculũ duxerim. Verũ eius scripta à nõnullis interdum in mediũ afferri uideo, qui uel ea parum perceperunt, uel in eorũ non sunt diutius lectione uersati, eaq; minus diligenter & curiose perpenderunt, uel ab alijs plerunq; accepta retulerũt. Nã si modò quæ alibi de poëtis ipse scripserat, legissent, uel memorię mandassent, seu qualẽ ille tum rēpub.

cōstitueret scire uoluissent, aut si maiore uel studio uel diligenti examine prius omnia eius scripta expendissent, non modò pro se Platonem, sed contra se acerrimè staret liquidò cognouissent: præter id quod sua ipsius studia nullus unquam uituperare consueuit, sibiq; cōtradicere (fuit enim & Plato ipse poëta, poëmataq; omne genus & carmina scripsit, ut alio uobis loco clarius ostendā.) Verum ne quis id (ut mihi aliquando) uobis fortè obijciat, Platonē admodum iuuenem ea carmina scripsisse, quæ matura mox ætate igne aboleuerit, dicens, Hic ô Vulcane tua ope Plato indiget: illud cōtrà uos afferre, eam ipsum facultatem tanti omni suæ uitæ tempore fecisse, ut moriens sub puluino poëtæ Sophronis poëmata continuerit: qd certè non fecisset, nisi ualde Poëticā probasset. Priuatim quoq; ac peculiariter facultatem ipsam celebrat cum in Phædro & Lyside alijsq; sparsim dialogis, tum in Ione præcipuè, in quo Poëticam deorum immortalium munere datam hominibus contendit: alibi quoq; parentē & ducem totius philosophiæ esse ait. Verum etiā & in illa sua repub. quam suo sibi arbitrato ipse, & legentibus non imperantibus scripsisse uideri potest, libro secundo, poëtas uocat deorum filios: & alibi in deos quoq; suos laudes & hymnos carmine cōscriptos, & item in optimos uiros laudes canit

cani decernit. Vnde quamuis mendacia, & de deis mentientes, ab ea tanquã profanos expellit, bonos tamen & pios in eam libenter & admittit & suscipit, nedum eiicit. Septimo etiam de legibus uolumine, non modò nō expellit poëtas, sed eis etiam lege promulgata præcipit, deis ipsis preces laudesq; componere, quæ censorum iudicio recitentur. quod & ipsum ex eodẽ scribit Eusebius. Alio tamẽ modo Max. Tyrius, quare Homerum eiiciat Plato interpretatus est: suam enim, ait ille, rempub. & ciuitatẽ constituisse, quæ ratione potius uideri possit absoluta, quàm ut alicui usui mortalib. futura sit. Homerũ uerò ita egisse, ut simul prodesse & delectare posset. Longa est hac de re Maximi narratio. Iustinus quoque philosophus & martyr alio modo defendit: Ignarus, inquit, Plato, in quibus Homero succenset ipsemet redarguendus offendit. & cætera multa quæ hac de re profert uir & sanctissimus, & doctissimus. Franc. tamen Petrarcha in libris inuectiuarũ, putauit à Platone scenicos tantum poëtas eiici, non reliquos: quàm rectè, ille uiderit, eius enim tempestate parũ Platonis opera in luce fuisse facilè crediderim. Sed uos audiat is rogo, quæ super hoc ipsi Platonis interpretes dicant: Non omnes, aiunt, Plato poëtas è repub. exterminat, sed illos qui uel turpia de deis confingũt, uel pertur-

batos animos acrius imitantur & referunt. neq; poëtas, aiunt, undequa; expellit, sed ex urbe, id est, ex turba, & iuuenum & ignorantium multitudine, qui in perturbationes admodum sunt procliuēs, nec in arcanos poëtarum sensus penetrant: id etenim propriū esse poëtarum munus affirmant, ut affectus moueant & impellant. Possem & uobis alia referre, quæ sunt ab alijs obseruata, sed pro tempore hæc satis sunt. Nō eorum, inquit Piso, ut uideo, tutum est confugium, quī ut Poëticam incusent, ad Platonis sententiā se recipere solent. Vides tu inquam, quantū illis præsidij Academia afferat: nam & qui in ea Platonem secuti sunt, Poëticā summis laudibus celebrarunt. Sed & illud nihil calumniatoribus suffragat, quod cum adhuc, aiūt, rudis & agrestis esset Romanus populus, aliquando poëtas grassatoris nomine appellarit, atq; eo nomine Poëticam uituperant. Cur hi nō potius illud obseruarūt, Numam Pompiliū illum religiosissimū Romanorū regem, uersibus à se de deis deorūq; cultu cōpositis, ijsq; in sacris publicis ac ludis ritē decantatis, ferocissimam gentem, cum id assiduus egisset, ad mores humaniores deorūq; cultum transtulisse? Cur non tot alia Romanorum carmina? de quibus agemus cum ad Latinorum poëtarū imagines sermo noster peruenerit. Tardius quidem scenica & thea-

tralis

tralis musa urbem est ingressa. Secundo enim bello Punico, pennato, ut ille cecinit, gressu accedentem, in gentem suam bellicosam Roma admisit. Nec id quicquam apud uos momenti habeat, quod à rabulis quibusdā potius quàm Iureconsultis astrui solet, nullam de poëtris usquam in legibus mentionem haberi, nec ipso etiam capite de professoribus. Nam cū ubiq; cōmendatione dignissimos poëtas leges ostendant, in primisq; Homerum, à quo & persæpe auctoritatem petunt, non opus fuit dere cuius nulla esset controuersia mentionem facere, cum ea ipsa facultas supra cæteras sit disciplinas, ipsamq; supra philosophiā, ut quæ munere potius dei humano generi tributa sit, quàm quod doctrina aliqua discatur: neq; enim in scholis, ut cæteri professores, poëtę fiunt, sed nascuntur. Et si qui perseuerent maledicendo legulei, non ijs alios opponam quàm Iureconsultum. Modestinum, qui apud antiquos uersus scripsit: & hoc tempore Budæum, Alciatumq;, acres bonarum omniū causarū, cultarumq; legum illustratores, antiquorum uerò Iuriconsultorum imitatores & æmuli, quibus cum rem agent nebulones isti. Quare iam quæso facestant huiusce facultatis uituperatores, nec ea ratione quod ab aliquibus aliquādo poëtæ damnati sunt, uel quod inter illos scelerosi quidam & impudentes inuen-

ti sunt, cum longè plures in reliquo hominū
 genere flagitiosi ac facinorosi, nefarii etiam,
 siue mihi philosophos, siue iurisperitos, siue
 sacrorum & templorum editimos afferatis,
 reperti sunt. Multa tu quidem, ait Piso, bre-
 uiter & tuo more succinctè retulisti, nūquid
 quod nobis amplius dicas restat? Nonnulla
 inquam, & illud in primis quod adhuc est à
 poëtis etiam obseruatum, Non omnes scili-
 cet qui uersus pangūt poëtas esse: neq; enim,
 ait Horatius, concludere uersum dixeris es-
 se satis, nec rursus omnes qui uersus nō scri-
 psere uel scribere uoluere, indignos esse poë-
 tæ nomine, quandoquidē Aristotelis est sen-
 tentia, poëtam ex fabulis potius esse, quàm
 ex carminibus. Tum uetus illa quoq; Plato-
 nis sententia est, eos etiam poëtico agi furo-
 re, qui poëtarū carmina interpretantur, atq;
 ideo quoq; uates dici queunt: nam & Panæ-
 tius philosophus Aristarchū ea ratione *μαί-
 νει*, hoc est, uatem appellabat: quod etiā scri-
 bit Athenæus. Sed & poëmata soluta ora-
 tione & scripta esse, & nūc ab aliquibus scri-
 bi audiuius, nec alius mihi uidetur aureus
 uterq; asinus, quàm poësis quædam oratio-
 ne soluta. Nec etiam desunt inter eruditos,
 qui alterū quendam Aristophanem esse Lu-
 cianum existimēt, sed soluta oratione. Illud
 quoq; quod Græci scriptores tradunt, Sosi-
 theum poëtam, & Terpandrum Rhodium
 soluta

soluta oratione poëmata scripsisse (sic enim *καταλογάδην* interpretamur) hoc manifestè ostendit. Aesopum quoq; fabularum scriptorem, apud Philostratum Apollonius & Menippus poëtam fuisse censent. Sed & M. Tullius & Ruffinus cum de oratorum pedibus & numeris differūt, in hunc propè modum loquūtur: Rhythmus numerus uocatur inter Græcos & Latinos, itaq; uideo uisum esse nonnullis, Platonis & Democriti locutionem etsi absit à uersu: tamen quòd incitatus feratur, & clarissimis uerborum luminibus utatur, potius poëma putandum, quàm comicorum poëtarum, apud quos, nisi quòd uersiculi sunt, nihil est aliud quotidiani dissimile sermonis. Sed & Vergilium Maronē soluta oratione suam Aeneida scripsisse sunt qui tradūt. Hęc ego cum dixissem, statim excepit Piso: Postquā, inquit, intelleximus, nō omnibus qui uersus faciunt poëtæ nomen conuenire, rem nobis profectò gratam periuicundamq; feceris, si quos tu poëtæ nomine dignos censeas, quod eorum officiū, quē licentiæ modum, nos docueris. Ad arduas, inquam, & res perdifficiles dicendas me uocatis: sed cum tot ante me, & in primis Strabo, Lactantius & Horatius hoc idem dixerint, si paucis illorum sententiam inter tot, qui se poëtas hoc ipso tempore arbitrantur, dixero, nullis puto iniuria fiet. Illum uos igitur

Poëta quis.

tur poëtam & poëtæ nomine dignum existimatote, cui egregium insit ingeniū, & mens diuina, atq; ore magna sonet. Hinc rectè quidam, ut modò dicebam, dubitauere, an Comœdia poëma esset, qđ nihil dissimile à quotidiano sermone habeat: nam nec satis est, ut ait Horatius, puris uersus perscribere uerbis. Quamobrem nō malè fortasse is dixerit, qui poëtam ita definierit, hominem esse, qui spiritu afflatus magna egregiè appositeq; cū admiratione loquatur. à qua sententia nec Pontanum abhorreere ab Actio audiui. cui definitioni si par carmen addat, omnia planè cōprehensa uidebuntur. Placet uerò tanquam auctarium addere, quod Lactantius Firmianus de poëtæ officio scribit: Poëtę, inquit ille, officium in eo est, ut ea quidem quę uerè gesta fuere, in alias species obliquisfigurationibus cum decoro alio conuersa traducat, & obliquo uelaminis figmēto obscurer, sic ut ueritas inuoluta obtegi uideatur: totum enim quod referat fingere ineptū est, & mendacis potius & nebulonis, quàm poëtæ. Sed uide Piso, quàm nos huiusce facultatis suauitas atque dulcedo longius à tabulis traxerit, dum aliam rem ex alia conserimus. Nos uerò te libenter, inquit Piso, ad istarum rerum digressionē conuersum audiuius: & nisi molestum sit petimus, ut anteq̃ poëtarum imagines nobis recenseas, eam rem nobis

bis edisseras, quæ nec à proposito aliena fuerit, ut scilicet poetarum poematumque species nobis enumeres. Qui possum, inquam, uobis tam pudenter ac modestè, magna licet ac perdifficilia petentibus, non gratificari? præcipue cum nec à tabularum materia res seiuncta esse uideatur. Et simul ita sum exorsus: Qui Diomedem secuti sunt, quod is sex carminum qualitates esse statuit, sex poetarum species esse uoluerunt, heroicos, tragicos, comicos, melicos, satyricos, & choriambicos. At qui Cæsium Bassum, in octo species distinxerunt: in epicos siue dactylicos primò, dein in epigrammatarios, tertio in iambicos, quarto in Lyricos, quinto in tragicos, sexto in satyricos, septimo in comicos, octauo demum in mimos. Sed mea quidem sententia longè melius Isaacius Zezes Lycophronis interpres, qui undecim poetarum species esse uoluit: & primo quidem loco heroicos, inter quos primores ille quinque Græcos posuit, Homerum, Hesiodum, Panyasin, Antimachum, & Pisandrum: cuius nos quoque exemplo Latinos quinque numerabimus, Vergilium, Statium, Lucanum, Syllium, & Val. Flaccum. Secundo deinde loco lyricos ponit, in quibus decem, Stesichorum, Bacchyliden, Ibycum, Anacreonta, Pindarum, Simonidem, Alcmanam, Alcaum, Sappho, & Ecyrrinam, nisi fortè græco codice perperam pro Corinna Ecyrrinam

Poetarum
poematū quot
species.

rina legatur. quibus quos Latinos cōferam non habeo, præter Horatiū Flaccum; & fortasse Bassum, & paucos alios: & nostro tempore fortasse Io. Aureliū Arimineñ. & Phil. Beroaldum iuniorem Bononieñ. Tertio loco dithyrambicos statuit, qui sacra Baccho carmina canebant, à quo poëtæ ipsi nomen habere creduntur: quippe Bacchus Dithyrambus ideo dictus, qđ bis sit natus, & duabus, ut aiunt, ianuis egressus: uel quod in antro sit nutritus *διθυρίτην*, hoc est, quod duo haberet ostia. Sunt qui tradāt, quod ebrii ac uiolenti minimè secreta cōseruent, atq; ex pectoris penetralibus credita sibi arcana proferre soliti sint. Vinum enim, ut ait Pharnutius, *διθύρορ τὸ στόμα* facit: atq; ideo qđ huiusmodi poëtæ Baccho afflati furerent, in proueibium uersiculus ille cessit, *διθυραμβοποιῶν νοῦν ἔχεις ἐλάττονα*, hoc est, mētis minus Dithyrambopœis possides, ut apud Aristophanē norant grammatici. Alij dithyrambum dictum quasi lithyrambon existimant, quòd cum Iupiter Bacchum femori suo assuisset, ille exiturus clamaret, *λῦθι ῥάμμα, λῦθι ῥάμμα*, hoc est, solue futuram, solue futuram. Sunt præterea dithyrābici uocati Amphianactes, quod hi poëtæ dithyrambos ita exordirentur, *ἀμφίμοι ἀνάξ*. In hoc genere Philoxenum Cytherium insignem cōmemorat Isaacius. Tripus uerò prēmium dari ijs poëtis solitus fuit

fuit qui concinnè dithyrambicū cecinissent. Primus uerò Pericletus Lesbicus dictionem dithyrambicam cōcinuisse proditur. Sed & Melanippides Melesius plures dithyramborum libros scriptos reliquit, ut alios mittā, de quibus agemus sequentiū dierū sermonibus. Legimus & dithyrambicos etiā interdū uocatos Cyclididascalos, ut paulò mox ostendam. Vsi quidē hi poētæ fuerūt tumidis uerbis & cōpositis multiplicibus, si modò rectè hac uoce effingimus, qđ Græci dicūt πολυπλόκοις. quocirca dithyrambicā dictionē ijdē pro obscura ac tumida minusq; intellectu dicere consueuere. Vnde poēta noster Horat.

Seu per audaces noua dithyrambos

Verba deuoluit. quod non tantū de Pindaro est intelligendum, quā de dithyramborū natura. *Διθυραμβώδης* quoq; Philostratus, pro eo quod est granditer dicere, & tumide ac uehementer, nec semel in Sophistis posuit. Porro Isaacius in quarto loco Iambo-graphos reponit, quos in tragicos, satyricos, comicosq; distinguit. In quinto Elegos cōmemorat, & hos præcipuè, Callimachū, Mnimermū, & Philetan: nos Tibullum, Propertium, Ouidium. Sexto ordine epigrammatographos nominat, & in his Simonidē antiquum, Palladan, & Agathian: nos Catullum & Martialem, & nostro tempore Marullum, & qui nisi ex scriptis cognosci uult C.

Septimo uerò loco collocat anathematicos qui in templis & deorum delubris anathemata, hoc est, donaria munerūq; inscriptiones, & huiusmodi cætera apponebant, affigebantq; in quibus Homerum collocat, qui eius generis uersus in phialam, quæ à filiis Medi Delphis in tēplo Apollinis dīcata fuit, condidisse fertur. Sunt inter græca epigrammata huius generis plura, & apud Athenæū & Pausaniam. Octauum locum hymnographis attribuit, qui in deos hymnos cecinerunt. In horum uerò numero antiquiorem illum Orpheum, Homerum, Hesiodum, & Asclepiadem reponit, nos autem Liuiū Andronicū, & qui nostra ætate Deo opt. max. diuisq; multis, inter quos Io. Fr. Picus, tuus Pice pater, item Bembus & Vida, alij. Nonus poëtarum locus datur Asmatographis, qui laudes & carmina, tuba, cithara, barbitoue, seu musico alio instrumēto cantare soliti essent: atq; inter hos præcipuos Automedem, Demodocum, & Laren Corcyreos, & Phœmium Ithacensem, idem Zezes reponit. Decimo loco epithalamiographos memorat, qui nuptialia carmina & cōnubiorum celeberrates descripserunt, qualis fuit Agamestorius Pharsalius, quē alij Agametora nuncupant: itē Hesiodus, qui Pelei et Thetidis nuptias celebrauit, cuius poëmatis tale fuit principii:

O quater Acacide felix, ô terq; beate

In Me-

In Megaris sacrum licuit cui scandere lectum.

Scripsit item apud Græcos Stefichorus Helenæ primus epithalamiū, ut Theocriti scribunt interpretes, quē Stefichorū secutus & imitatus est Theocritus. Apud nos uerò in hoc genere carminis laudat in primis Catullus, Stattius & Claudianus, & nostro tēpore Altilius & Cœlius noster. Ea uerò est epithalamiorū lex, ut eorū quædā uesperī canant, cum sponsi cubitū eunt, unde & græcè *κατανομντικὰ* uocantur, eaq; ad mediam ferè noctem cōcini cōsueuere: quædam uerò in diluculo, cum ferè tempus est surgendi, unde et *ὑπνια* dicta, uel *δινυσηνά*. Canebant quidem apud antiquos epithalamia à uirginibus et pueris pro thalami foribus, ne uidelicet uox & clamor uiolata à uiro uirginis exaudiretur. Ultimo loco monodos poëtas Zezes statuit, qui uniformi & simplici materia uersus edidere, uel qui sub una tantum persona rem suā explicāt, ut, inquit, in Alexandria fecit Lycophron. Monodia tamē pro lugubri & flebili cantu interdum sumitur, uel cum unus è scena tantū canticū profert, nō chorus omnis. Atq; hæc quidem hætenus Isaci distributio: quanquam in ea recensenda nō nulla de industria uel addidi uel prætermisi. Tua ista ex Isaacio distributio, seu poëtarum diuisio certè nobis, inquit Piso, ualde placuit. Num uerò illa tibi placet, quæ est ab

Epithalamiorum lex.

Alexandro cum patre facta apud Dionem, ubi de regno disputatur? Nō omnis, inquit, pater regi conuenit poësis, sicuti nec omnis amiectus: nam poëmata alia, inquit, ad amores pertinent, alia ad conuiuia, & comeffationes, alia ad pugilum uel equorum laudes & uictorias, alia ad nēnias & defunctorum lachrymas. Nōnulla sunt risus & ioci gratia celebrata, alia his etiā sunt magis cōmunia, ut quæ cuiusq; ordinis homines admoneāt, sicuti ea sunt quæ à Phocylide & Theognide descripta sunt. At uerò HomERICA sola generosa est & magnifica, atq; ob id maximè regibus conuenit. Pulchra ista, inquam, ô PISO, & Alexandro digna sententia, uerū est ad uersuum potius materiam, & rem subiectam, quàm ut ad poētas ipsas, & poēmatū nomina congruat. Sic est, inquit PISO, ut ais: & ad me conuersus, non ab re certè feceris, idq; nobis gratissimū, si (quandò diei hora suppetit) poēmatum quoq; nomenclaturas, & si nō omnes, eorum saltem quæ tibi genera succurrerint adieceris. Sic faciam, inquā, ut potero, uobisq; libenter morem geram, eorum præcipuè quæ in mentem uenerint, (sunt enim ferè innumerabilia.) Est igitur in primis Epos, quod & heroicū carmen dicimus, & Deliacū, quod eo in Delo, ut putatur, oracula darentur. quanq̃ & genus hymni hoc nomine apud Pindarum inuenimus.

Est

Poëmatum nomenclaturæ.

Est elegum, cuius etsi incerta uidetur esse origo, teste Flacco, qui tamen eius inuentores tradant, in Callini imagine referemus: quidam enim Callinū ipsum, alij Theoclen, alij Midam prodidere. Carmen est certè miserabile, unde & illi nomen: *ἰλίων* quippe est misereri. alij ab hac particula, *αἰαί*. Didymus uero *τὸ ἀπὸ τοῦ ἰ*, quòd qui ad tibias concinunt lugere uideantur, uel quod ad ipsa defunctorum natiuā concinantur. Eadem & Suidas. Alij ab *ἰλιγέρειν*, quod insanire significat, qd cōmotæ mentis Theocles esset, cum primū hoc carmen edidit: unde & ex hoc *ἰρὼ ἰλιγέειν* à Græcis celebratū. Sunt & iambi, & iambe siue iambica: quæ ita differre existimantur, quod illa ex iambis continuis, & maledictis armantur: iambea uerò siue iambica metro magis, quàm ratione sunt iambo similia, licet plerunq; confundantur. Porro iambicorum carminū multæ sunt species, monometrum, quod duobus simplicib. pedibus constat, dimetrū quod quatuor, trimetrū quod sex, qui & uersus senarius dicitur & senarius: tetrametrum quod octo pedibus, qui & quadratus & octonarius appellatur. Sed & inter iambica trimetra frequentius, quod & ipsum duplex est, rectū perfectū uel dictū, nempe *τετράστιχον*, quum eius scilicet penultima breuis est, hoc est, iambus uel pyrrhichius: & claudus, qui *σκαλίστρον*, uel *χῶλον*, uel *χολίστατον*

cum penultima longa est, hoc est, extremus pes spondeus uel trochæus est. Vtrunq; lepi-
dè poëta Naso describit:

Liber in aduersos hostes stringatur iambus,

Seu celer extremum, seu trahat ille pedem. Iam-
bicus item uersibus à Pindari expositoribus
addunt Iambelega, hoc est, ex iambico & ele-
go cōposita: tametsi in ijs perperam *ιαμβιχα*
interdum legitur. Sunt etiā qui iambū inter
uersus primū extitisse putent, ut Aristor. qua-
de re alibi. Vocatur uerò iambus uel *παρὰ τὸ
ἰάτῳ*, uel *παρὰ τὸ ἰαμβίζῳ*, quæ uerba maledicere
& calumniari significant, & ut ait Hephæ-
stion, plena amaritudinis uerba dicere. Hinc
ἰαμβιλορ hominem conuiciatorē ac maledicū
à Græcis uocari, testes sunt Hesychius & Sui-
das. Iambum alij ab Iambe uetula, de qua in
Hipponactis uita agemus. Nōnulli ab Iam-
be Meganiræ & Celei ancilla, uel ut est apud
Nicandrum, Hippothoontis, quæ Cererem
de rapto filie sollicitā malè tractauit. quidam
à Thriambo, hoc est, Baccho triumphatore.
Sunt qui à Marte, quod scilicet in prælijs te-
la iaciātur, *παρὰ τὸ ἰονβαλλῆν*. Hephæstion qui-
dem addit, & puellam quampiam Iamben
uocitaram, quæ turpi admodum calumnia
affecta suspendio uitam finierit, ut etiam Ly-
cambides ex Archilochi carminibus: atque
ideo aiunt iambum compositum ex breui
longa, propterea qđ ex breui causa calūnia
oria-

*Iambus un-
de dictus.*

oriatur, tum in magnū malum definit, ut sapientiff. testis est Homerus. Sed hæc locupletius à grāmaticis. Qui aut̃ primi iambos scripserint uariè quoq; traditur : quidā Simmiā Rhodium, alij Arium uel Anamiam, aliqui Simonidem, nonnulli Archilochiū, alij alios tradidere, de quibus in imaginib. agemus. Inter poëmata sunt & pæanes, quorū duas species facit Suidas, alteram deo Marti ante præliū, alterā Apollini post præliū. Sanè Homerus post sacrificij missionē pæona cani inquit, cum cecinit, καλὸν αἰείδοντες παῖνονα. Alij in pestilentia missionē pæana cōcini solitū uoluere, ὅτι παύει τὸν λοιμὸν, qd scilicet sedet pestilentia. alij à feriendo, hoc est, παίειν, ut alio loco sum dicturus, dictū tradiderūt. Porro, ut uideris, Homerus pæona uocat, quē alij pæona, alij pæana: unde est uidere apud auctores his tribus modis hoc nomē enūciari. Nec minus est hoc uobis loco illud significandū, apud antiquos species quinq; fuisse odarū cātilenarūmue heroicarū: quarū prima sophronistice dicta est, quæ in moderatione quadam & modestia cōsistebat, qualis Clytemnestra cōcinuit cantor. Altera encoomiastice, qua uirorū illustriū præconia canebant, unde & illi nomen est factū. Tertia threnetice est, quā lugubrē nos dicere possumus. tū quarta est orchematice, hoc est, saltatoria. quinta est pæanice, quali usus est Homerus,

Heroicarū odarū quinq; species.

ut à grāmaticis est obseruatū in primo Iliad. Fuit ad hęc Nomus seu melos harmonium quod à discumbentibus concini solitū accepimus, in Harmonij & Aristogitonis laudē. Fuerunt & oschophorica, id est, ramifera, quæ dicta putantur, quod in oschophorijs celebritate canerentur, ut Pollux innuit; uel ut asserit Theophilus, παρὰ τὸ ὄσχη, quæ uitem pampinūmue significat. Sunt Parœnia debacchantiū ac potantium cantica. Sunt qui triumphantibus ascribunt triambi: licet & Festus dicat triambos cum terni in prosce-
nio loquunt. Sunt & quæ in pestilentia mis-
sione concinunt Epilœmia, quæ Deus faxit nos propediem pro patria cōcinamus. Sunt & quæ ad torcularia & in uindemijs Epile-
nia, quæ in uictorijs epinicia, quæ in nuptijs Epithalamia & Hymenæi. Sunt quæ rusticis & pastorib. canunt Bucolica, & Bucolismi, à Diomo Siculo inuenta. Item carmen No-
mion ab Eriphanide decantatum dum ue-
nantem Menalcam per syluas sectaretur, cu-
ius historiam Clearnchus pluribus explicuit. Sunt & carmina quæ à pedibus quibus con-
stant, denominata sunt, ut dactylica, spon-
daica, chorica, anapæstica, & cætera quæ no-
ra uobis, ut etiam sunt scolio, & ipsa à pede
nūcupata scolio, hoc est, amphibrachy, qui
pes à scolio & cithara dictus est, unde & pro-
uerbium, Scolio Meliti. Sunt & qui à tibia-
rum

rum specie, uel ab obliquo in conuiuijs canendi ordine dicta scolia putent, quę conuiuiorum sunt cātica. Alij scolia appellata putant κατ' ἀντίφρασιμ, quod minus obliqua essent, id quod hi reprehendunt, qui in Aristophanem scholia collegerunt. Legimus quoque Tyrannionem celebrem tunc grammaticum, Caij Cæsaris rogatu de scolio metro cōmentarium scripsisse. Scribit Dicæarchus in libro de musicis certaminibus, tres fuisse apud antiquos canticorū species, quas inter secundam ait à peritissimis quibuscq; cani solitam, nō alternis & seruato ordine, sed præterito semper altero, atq; ab obliquo eo ordine scolion nuncupatā. Eadem ferè Aristoxenus & Phyllis prodidere, sed in nuptijs cani solere à discumbentibus, myrteum uel laureum ramū manu tenentibus, cuiusmodi Timocreon Rhodius, cuius inter scenicos imaginem referemus, scripsit. Legitur et unius adhuc principium Admeti celebratū Athenis, quod Alcæo aliqui ascribunt, alij Sappho: sunt qui Praxillæ Sicyonię illud fuisse affirmēt. Tale uerò est, ut meis uerbis uobis exponam: Admeti orationem ô amice discens, probos ama, à timidis abstine, sciens quod timidorū parua est gratia. Est & rhythmus, quo antiquiores usi, alio longè modo quàm quo nunc uulgò uti cōsueuimus, qua de re multa scriptores: latine numerus

appellatur & modus, teste Cenforino, quo
 autore à Rhythmonio rhythmus denomi-
 nat, qui Orphei filius fuit, & Idmonia nym-
 phæ Maricæ, ut Niceratus scribit in libro
 quem cōposuit de Musico fratre Rhythmo-
 ni: siquidē ait Peridemē, ex eo & Chloride
 filia Tiresiæ natū, qui primus cecinit res ge-
 stas parentū musiciscantib. Sed de rhythmo
 plura Dionysius in libro similitudinū de Py-
 thagoricorū sententia, ut nunc mittam quæ
 nostri musici scribunt. Sunt & carmina quæ
 à pedum numero denominant, ut dimetra,
 trimetra, tetrametra, ut iam diximus. Item
 sunt pentametra, hexametra, & eiusmodi re-
 liqua. Sunt & quæ à uersuū numero dicunt,
 ut disticha, tetrasticha, hexasticha, hecatōsti-
 cha, alia. Sunt & quæ à literis, quæ in princi-
 pio uel fine uersuū ad aliquid significandū
 ponunt, appellantur, ut acrosticha, acrosti-
 chides, teliofstichides, parastichides, de qui-
 bus planius in Sibyllarum imaginibus age-
 mus. Sunt & quæ ab inuentoribus, ut Linus
 carminis genus, qui & Clinus, & Oetolinus
 dictus est. Nelinus etiā cantionis genus, si-
 cuti & Elinos: quidam eiulatum & Lesium
 interpretantur, ut Hermolaus existimauit.
 Herodotus Linū carmen ab Aegyptijs Ma-
 neron uocari prodidit. Sed de Manero & Li-
 no plura Athenæus, & nos aliàs. Reponitur
 & Hialemus ab Apollodoro & Theocriti cō-
 men-

mentarijs inter eos uersus qui flebiles sunt & miserabiles, qui threni à Græcis uocant̃. Fuit uerò hic Calliopes, ut quidam tradunt filius, ut alij Cliùs, ut nos in Musis nostris docuimus. ab hoc prouerbiu est, Hiale mo frigidior: & *ἰαλὸ μῦθος* uerbum eiulo & fleo, & *ἰαλὸ μῦθος*. Sunt itidem ab inuentorib. & frequentius usis nuncupata, Polymnestia, ter-
pandria, sapphica, asclepiadea, alcmanica, euripidia, pherecratia, et huiusmodi penè in finita. Sunt & qui nomi, hoc est, leges & modi & moduli appellantur, quoniā quasi lege præscriptū sit, ne fidiū uocumq; intentiones mutarentur. Aristoteles tamen dubitare uidetur an ideo nomi uocentur, quod ante literarum usum leges passim canerent̃, ea scilicet ratione, ut tenacius memoriæ manderent̃, & inde legum nomē canticis mansisse. Nomos uerò excogitatos à Terpandro legimus, ut in eius imagine referemus. malūt alij à Philāmone. Nomorū autē seu modorū rationem circumscribunt Lucianus & Apuleius. hic ita in Floridis: Tibicen, inquit, quidam fuit Antigenidas, omnis uoculæ mel-leus modulator, & idem omnis modi peritus modifier, seu tu uelles Aeolion simplex, seu Iasium uarium, seu Lydium querulum, seu Phrygium religiosum, seu Dorium bellicosum. Ille uerò, id est Lucianus, in Harmonide, uniuscuiusq; ait, harmoniæ est suū

proprium, hoc est, Phrygiæ Entheum, Lydiæ Bacchicum, Doriæ castum, Ionicæ iucundum. Hæc illi. Nomorū porro apud Plutarchum in musica species multæ, Apotherus, elegus, comarchios, schœnion, cepion, dios, trimeles, tum post hos Bæotius, Aëolius, Oxys, Tetradius, Orthius Palladis nomen argumentum bellicum habens, ut Timotheus Alexandro ostendit. Sunt & qui Dianæ attribuant, deamq; ipsam Orthiam, alij Orthriā, & nomen ipsum Orthriū, & pedem quoq; nuncupent. Sed reuera nō nihil differunt: hic enim, id est, Orthrius, matutinus est, ut & dictio, & uox manifestat. Sunt & nomi alij plures, de quibus alibi. Sunt & carmina quæ in deos canunt, hymni, & horum species uarię, Bacchi, Dithyrambi, Parthenia. Iuli matri deūm cantica, licet Simus Delius Cereri attribuat, ea ratione, qđ uolos & iulos manipuli multi hordei colligati sic uocentur: unde & Dimitruli & Calliuli hymni: etsi, ut ait Athenæus, lanificij esse cantica ulon & iulon existimāt aliqui: alij & Proserpinę hymnos asserunt. Sed quod iulos sit uermis multorū pedum, & prima lanugo, notius per grammaticos est, quā ut hoc uobis loco opus sit referre. Sunt & uspingi, qui & hypingi, qui, ut ego quidem opinor, non fortassis malē upingi dicentur: sunt enim cantica, quæ Dianæ dicata fuerant: sic
uero

uerò dicti upingi, si coniectura duci fas sit, ab Vpi ipsius Dianæ patre, cuius de deorū natura meminit Cicero: unde & Diana ipsa & Vpis & Opis interdū dicit, prima syllaba producta. hæc tamē nomina cum apud Pol lucem & Athenæum, tum in Apollonij Rhodij commentarijs inuersa leguntur. Præter hæc hymnorū genera sunt & alia, quæ Menander rhetor exequitur, quæ sanè hoc loco uobis afferam. Is igitur Menander cum ageret de hymnis qui ad deos canuntur, ita græcè scribit: Hymnorū, inquit, aliqui κλητικοί, alij ἀποπemptικοί, alij φυσικοί, alij μυθικοί, alij γεναλογικοί, alij πιπλασμένοι, & alij σύντικοί, & alij ἀπὸ συντικών. demum alij mixti, uel ex his duorum generum, uel trium, uel omniū simul. Clerici quidem, hoc est, inuocatiui, ut sic dicam, cuiusmodi pleriq; Sapphūs & Anacreontis, & aliorum poëtarum multorū, deorū inuocationē continent. Apopemptici, quasi eos dicere possitis remissiui, & comitatiui, ut migrationis alicuius, atq; abitionis comitatū habentes, cuiusmodi quidam Bacchyli dis fuisse traduntur. quidam tamē hos apodempticos uocare potius uidentur. Phyci uerò, hoc est, naturales, ut quidam fuerunt apud Empedoclem, in quibus quæ sit Apollinis, uel Iouis, uel alterius dei natura, exponitur: cuiusmodi Orphei multi legunt. Mythici sunt qui mythos, hoc est, fabulas conti

nent cum quadam allegoria procedētes, ut
muros construentem uel Admeto seruientē
Apollinē, uel si quid tale inducamus. At ue-
rò genealogici hymni eorum sunt, qui poē-
tarum theogonias sectantes, Apollinem La-
tonæ, Musas Mnemosynes filias uocant. At
peplasmēni, hoc est, ficti, hi dicuntur, quo-
ties deis corpora affingimus, uel deorū aut
dæmonum progenies narramus, quemad-
modum Simonides αἰρίων dæmonem uoca-
uit, & alij ὄνον, alijq; aliud quippiam. Demū
Euctici, hoc est, precatorii, seu uotiui sunt,
qui tenuem quandam orationem seu depre-
cationem continent absq; alijs partibus ora-
tionis: sicuti Epeuctici dicuntur cum con-
traria precamur. Et hætenus ferè Menan-
der meis incōptiorib. quidem uerbis. Sunt
& qui addant ἀπορητικὸς, siue διαπορητικὸς, hoc
est, dubitatio, ut si dubitemus, sit ne amor
Chæris & Veneris filius. Sunt præterea pro-
seuctici, qui & Euctici, ut diximus, quales
adhuc leguntur apud nostrum Horatiū. Sed
ad alia iam transeamus. Fuit & Castorion
carminis genus hyporchematicō, rhythmo
Æolico conditum, cuius & Pindarus me-
minit. Inuentū traditur à Castoribus, hoc
est, Castore & Polluce, qui & ipsi Orchesti-
cæ operam dederunt. Epicharmus quidē
Mineruam scribit armatam hoc genus car-
minis præcinuisse, atq; ex illo Lacones in bel-
lo ti-

lo tibijs ufos esse, Castoriumq; concinuisse. Verum de Enoplia musica & saltatione, & Græci plura, & ex ijs alibi nos. Ad hæc sunt & poëmatum & carminū species threni, & nœniæ lugubres, quicq; Olophyrmus dicit, & quæ in funeribus & sepulchris canūtur, epicedia & epitaphia, elegia. Sūt & Silli, qui poëmatis species sunt, cōuicij & maledicentiaē pleni, quibus supra licentiam poëtæ cauillantur: quippe τὰς σίλλας dicacitates, & sales mordaces Græci uocant, qualia Timon poëmata scripsit & Xenophanes, qui ea de causa sillographi dicti sunt. Ammiānus quoque Marcellinus, Didymum ait imitatū sillographos, libros sex in Ciceronem scripsisse. Iulius Pollux σιλλαῖναι ait significare, cum irrisione quadam cōmouere τὰς ἰλλας, id est, oculos, & ab eo poëma irrisorium Sillos dictum esse. Idem & Suidas. Alij quidā Græcorum grammatici παρὰ τὸ τίλλω, quod est cauillor & irrideo, ut est apud Anacreontem, cognatæ literæ mutatione τ in σ. Aelius Dionysius σιλλᾶν uerbum esse ait, quod in cōtemnendo & cauillando oculos in aliam partē flectere significet. Sunt qui hoc poëmatis genus originē traxisse uelint ex HomERICA poësi, ea parte qua Thersites in Græci exercitus principes conuicia iactabat. Quæ hoc loco nobis libentius retuli, ne uos quoq; cū ijs errore duceremini, qui uel à Psyllis populis,

uel à *αεσπῶ* hoc genus carminis deductū male existimarunt. Sunt & quæ pægnia dicuntur, poëmatis ludicrī genus, quale scripsisse Homerum, in eius imagine recensenda referemus. Mnaseas quoque Locrus, seu Colophonius, ut est apud Athenæum, qui à familiaribus dictus est Salpe, à quodā piscis genere uario (nam & huiusmodi poëmata uarium habent argumentum) hoc genus carminis scripsit. Nymphodorus uerò Syracusanus Salpen Lesbiam facit pægniorum autorem. Alcimus Bothryn Salpen cognominatam pægniorum inuentricem tradit. Salpen citat Plinius in xxviii. libri indice. Hermolaus hac in re scribenda parum fidelis uidetur. Legimus præterea Gnesippū pægniographum, & Aratū, ut alios mittamus. Hinc sunt dicta Erotopægnia poëmata amoris ludicra, quæ perperam quidam Crotopægnia nuncupant apud Gellium & Aufoniū. Huiusmodi poëmata Lelium antiquissimū poëtam, & Calphurnium Pisonem scripsisse accepimus, ut alibi ostendemus. Est & Technopægnion apud Aufonium Gallum ludicrum quidem poëma, uerū multa arte compositum: etsi Technopechion à nōnullis parū scitè legitur. Est & quod Cyclon uocant, cuius et Themistius meminit. Multi uerò talia carmina cecinerūt, inter quos & Homerus. Cyclica quoq; carmina uocari scribit

bit Isidorus, quæ cuiusque materiæ simplici forma facta sunt, quæ & à Græcis cyclia dicuntur, quorum cum apud alios frequens mentio, tum in primis apud Aristophanem & Suidam. Hanc carminis speciem intellexisse Horatius uideri potest, cum ita ait:

Nec circa uilem patulūq; moraberis orbem. quod & ex dimidiatis in eum cōmentarijs Acronem cognouisse crediderim. Proclus Platonius librum scripsit de cyclo epico, in quo de propria poëtarū uirtute loquitur, & Homeri præcipuè: cuius cum meminere Aristoteles, & eum secutus Themistius, mirum est quod adeò ab ipsius Aristotelis interpretibus exponatur. Multa quidem Philoponus, ut est copiosus scriptor & eruditus, sed huius certè cycli ratam parum uidetur habuisse notitiam. Sunt etiam qui encyclium poëmatis genus nuncupent: & encyclopædiam uocari tradit idem Proclus poësin ipsam heroicam. Sed de encyclo & encyclopædia aliàs plura: scientiarū enim & disciplinarū orbem, quo eæ simul connectuntur & copulantur, significare plures existimauere. Sane cycliodidasalon Græci uocant, pro eo qui & dithyrambopœus dicitur ab Aristophane & alijs. Porro & cyclia uidetur grammatica dici à Nazianzeno Gregorio: nam de Basilio agēs ait: Sed in primis, inquit, grammaticam edoctus, quæ cyclia dicitur scien-

ria, quod circa eadem uoluitur, ac uertitur. Est quoq; cento poëmaticis genus, cuius hãc esse legem, ita ad Paulinũ scribit Ausonius: Cento, inquit, quid sit absoluã: uarijs de locis, sensibusq; diuersis quãdã carminis structura solidatur in unum uersum ut coëant, aut cæsi duo, aut unus, & sequens cum medio: nam duos iunctim locare ineptum est, & tres una serie meræ nugæ. Diffunditur autem per cæsuras omnes, quas recipit uersus heroicus, conuenire ut possit aut pentimēteris cum reliquo anapæsto, aut trochaicæ cum superiore segmento, aut septem semipedes cum anapæsto chorico, aut post dactylum atq; semipedẽ quicquid restat hexametro, simile ut dicas ludicro, quod Græci ostomachion uocauere. Hactenus ille. Cōposuere uerò hoc genere carminis Eudocia, Proba, & Pomponius, qui ex carmine Vergilianò, inter cætera sui ingenij monumenta Tityrum in Christi laudem cōposuit. Extant in hoc genere centonis apud Irenæũ de Hercule eiusmodi uersus: legitur & Ausonij epithalamiũ. Valentinianus quoq; Imperator huiuscemodi uersibus aliquando luisse scribitur. Sunt qui à Christianis genus hoc conficiendi centonis inuentũ uelint: ego quid hac de re statuã certi nihil habeo. Deductũ quidem uideri potest id nomen à uili & rustica ueste, uarijs & uersicoloribus segmen-

tis filisue confuta, cuius in primis ab autoribus rei rustice & rei militaris fit mentio, ut scriptores alios præteream. Tertullianus certe uir eruditissimus idem innuit in libro de præscriptionib. aduersus hæret. Homeri, inquit, centonas etiam uocare solent, qui de carminib. Homeri propria opera more centonario, ex multis hinc inde cõpositis in unum sarciant corpus. at uerò alij quidã *παρὰ τὸ κεντρίσαι*, quod est inferere, deriuari uolunt. alij quidam *παρὰ τὸ κεντάω*. quippe ferūt centones ita cõpositos, ut liber ex quo centonem conficiendus est & coagmentandus, totus prius perlegat, punctoq; si qua pro materia proposita reperiūtur, annotentur, quæ mox collecta in poëmatis corpus redigantur coagmententurue: atq; ab ea, ut sic dixerim, punctuatione ex nostris quidam nominari centonem uoluere: nam pridem est explosa eorum opinio, qui à numero centenario centonem dici credidere. Nō defunt qui centronas putent legendum esse, quando & Suidas inter cætera *κεντρῶνος* significata, eas ait orationes significare, quæ in diuersum et uarium sensum simul cõmutari & conuerti possunt, ad unumq; finem, & ut Græci dicūt, σκοπον: talia sunt, inquit, homerocentra. Apud Latinos tamen iam usu receptum est à primis usq; temporibus, ut centonē tam pro ueste & stragula, quàm pro poëmate dica-

mus. Viuit & amicus meus hodie unus & al-
 ter qui centonas cōficit. Sed de centone pu-
 ro iam fatis, nōnihil enim & in imaginibus
 Probæ & Eudociæ meminerimus. Cōfines
 sunt centonibus parodiæ, de quibus in He-
 gemonis imagine nonnihil agemus. Item
 quæ per adiectionē uersus uersui conficiun-
 tur, quo pacto ex Homero fecit Pigres Ca-
 rius, de quo in eius imagine: uel qui ex alien-
 nis uersibus aliam materiam componunt,
 qua de re Tertullianus Septimius in libro
 paulò antè citato. Cum enim de Marcione
 & Valentino hæreticis, quid diuerso modo sa-
 cras literas interpolarunt, ageret, sic subin-
 fert: Et ideo, inquit, habent uim & excogi-
 tandis instruendisq; erroribus facilitatē, nō
 adeò mirandam quasi difficilem & inexpli-
 cabilem, cum de secularibus quoq; scriptu-
 ris exemplum præstò sit eiusmodi facilitatis,
 quo ius hodie ex Vergilio fabulā, totū a-
 liam cōponi, materia secundum uersus, uer-
 sibus secundū materiā concinnatis. Deniq;
 inquit, Ouidius citra Medeam, tragædiam
 ex Vergilio plenissimè expressit. Meus qui-
 dam propinquus ex eodem poëta, inter cæ-
 tera styli sui ocia pinacē Ceбетis explicuit.
 Et hæc quidē totidem uerbis Tertullianus.
 Fuerunt præterea apud antiquos carmina
 quæ axamenta dicebantur, quæ & saliaria à
 Salijs sacerdotib; in uniuersos, ut Festus ait,
 homines

homines componebātur: dicta, ut puto, qđ axare antiquis nominare significabat. Versus uerò qui in deos singulos canebātur, ab eorum nominibus appellabantur, ut Iunonij, Mineruij, Ianuarij, & eiusmodi. Sunt & Fescennini uersus apud Latinos, qui in nuptijs cani solebant, ab urbe eius nominis dicti, ut Pompeius & Seruius notant: siue qđ fascinū arcere credebantur. Huiusmodi uersus Fescenninos Aug. Cæsarem scripsisse testis est Macrobius. Talem describit T. Liuius Fescenninū, qualis est Glyconius Catulli: ut facilè ego in eam sententiam uadam, Glyconium ipsum Catullianū in hoc genere fescenninorū reponendum esse, Catullo ipso etiam id significante eodem carmine:

Nec diu taceat procax fescennina locutio. Est uerò apud scriptores frequens huius uersus mentio, improprie licet interdum usurpent, ut apud Hieronymum. Sunt & carmina seu poemata quæ pammetra dicuntur, à uaria & multiplici uersuum materia, uel differentia, qualia se scripsisse Diogenes Laërtius testatur. Sunt & quæ rhapsodiæ uocant, quæ uel à censoria uirga, uel quod consuta cōnexaq; sint ita appellant, quales libri Homeri sunt, aliorumq; multorū. Nicocles quidem Hesiodum primū fecisse rhapsodias scriptum reliquit, à quo & Hesiodi ipsius uersus hac de re afferunt, quibus ostendit se & Homerū eius-

teret, uerū cum nactus esset se ualentiorē, ab eo malè mulctatū. Sunt qui ab Hercule uictū tradant, & in Mæandrū fluuium deiectum, quod in Theocritū scribunt interpretes: hic immanis adeò thericum hymnū, id est, messorium instituit, qui à suo nomine Lityerses dictus est. Meminit Theocritus edyllio x. et Apollodorus in hunc fermè modū scribens: Quemadmodū, inquit, in threnishialemus, & inter hymnos iulos, à quibus odæ dictæ sunt, sic & messorum cantus Lityersas. Hæc ille. Ab hoc uerò prouerbiū factum est in eos qui inuiti & non ex animo canunt, Canum lityersen canis. Historiæ meminit & Polux alijsq; grammatici. Sunt & Ithyphallica, quæ, ut cum honoris præfatione loquar, fascino, id est, priapo erecto caneantur, quæ de re in Mæcenatis imagine agemus. Sunt & daphnephorica, & tripodephorica, quæ à lauro & tripode in Apollinis sacris delatis nuncupata caneantur, qualia oschophorica diximus. Reponuntur & hæc à Poluce & Athenæo, embateria, parodos, emmeleia, proauliæ, pronomia, himerus & himadus: tametsi ab alijs hæc, Imæus, epimyrus, uel epimylius, imalisq; uocentur. Sunt & quæ paræmiaca uocantur carmina, quæ à prouerbijs quibus præcipuè scribuntur, ut ait Hephæstion, appellata sunt, cuius & normam præscribit. Hoc uerò genere in primis

differentias, ac, ut dixisti, proprietates. Nam ueluti in hominibus affectiones non solum bonas, sed & malas, hoc est, uirtutes & uitia, unde & tales affectos homines tali uel uirtute uel uitio dicimus, sic & nunc ego in carminibus statuo. Sunt autem hæ carminū affectiones re quidem sexdecim, nomine uerò plures. Sex quidem propriè *πάθη*, quas tamē quinq; tantum cōmemorat Diomedes, decem uerò ceterę sunt, id est, proprietates. Sex igitur quas priores diximus, tres sunt quæ uersui aliquid addunt, tres demunt. Addunt procephalus, procœlius, & dolichuros. Demunt acephalus, lagarus, & miurus: & earū duæ quidem in principio uersus, procephalus & acephalus: duæ in medio, procœlius & lagarus: duæ in fine, dolichuros, qui & *μακροκελής* dicitur, & miurus. Procephalus uersus uocat, cum in principio tempus uel syllaba abundat. Latini huic nomen nō dedere, quod adhuc legerim, quādo neq; hunc Diomedes ascripserit, nisi fortè nos præcipitem uocemus. Tale est Homericum illud:

ἢ ἐπ' ἐμῶν Διωμήσιν ὀδυσηὶο θέοιο. Potest & illud tale esse nostrum:

O gratum, quippe meis succedes sedibus hospes.
Procœlius uersus dicitur, cum in medio uel syllaba, uel tempus superat, quem nos uentriosum, uel uentre prominulū dicere possumus, eadem causā *ἐγκύριον* quidam uocarunt.

H

cuiusmodi est Homeri illud:

θώρακος ῥήσεις δούων ἀμφὶ στήθεσιν. : enim

in medio superest. Item Vergiliij illud:

Aut ouij fortus, aut urētes culta capellæ. uel illud:

Necte Amarylli nodos, Veneris dic uincula necto.

Quamuis anapæstico resolui potest, qui Cupidini consecratus esse dicitur. Dolichurus uersus uocat qui longiorē habet caudam, hoc est, finē: qui & longioris cruris, hoc est, μακροσκελὺς appellatur, & hypermeter, & hypercatalecticus, quoties in fine syllaba superabundat, quale est Græcum Homeri:

λεπτόν καὶ χόριν περὶ σὼντι βάλετ' ἱξύ. ubi : su
perat. Nostri poëta uerò:

Quin protinus Omnia perlegerent. Et illud:

Et fumus miscent argenti uiuāq; sulphura.

Acephalū carmen uocant Græci, Latini mutilum uel truncū, quod principio careat, uel literam uel syllabam, ut ait Diomedes, amittat, uel cū à breui syllaba incipiat. Homerus:

Ἐπειδὴ νῦν ἄρ' ἐ καὶ ἑλλήσποντον ἰκόντο. : deest

enim in primo pede tempus. Vergilius: Fluuiorum rex Eridanus. Item, Arietat in portas. Et, Parieribus textū cecis iter. Alij proceleusmaticum uocant. Sunt & aliorū uersuum acephali quidam, quorū Maurus Terentianus exēpla cōmemorat. Lagarus, qui à nostris exilis & hiuleus uocatur, λάγαρος quippe uacuū & inane significat. Idem σφηκώδης, uel σφηκωειδὺς, uel σφύκαρ, à uespis quæ sunt

sunt ex genere insectorū, appellatur, uersus est qui in medio exilis est, & tempore uel syllaba deficit. Homerus:

Αἰψὰ δ' ἄρ' αἰνέειν ὅν φῖλον ἀγχίσαι. Item:

Ῥήδεις αἰόλου κατὰ δώματα. In utroq; enim tempus deest in medio, sicuti in Vergiliano:

Cōciliū ipse pater, et magna incēpta Latinus. Itē:

Omnia uincit amor, & nos cedamus amori.

Est & miurus uersus, qui non à muris cauda, ut hactenus pleriq; credidere, dictus est, quasi μύος ἄρα, sed παρὰ τὸ μεῖναι, quod scilicet in fine minuatur, id quod & Galenus medicus in primo de pulsuum differentia docet. Nempe & miurus pulsus species est, à uersus similitudine, in fine propè deficiens, quod etiam post Galenū Paulus Aegineta prodit. Sunt ex grāmaticis qui latinè scripserūt, qui παρὰ τὸ μέναι καὶ ἄρα dici autumāt: de his Diomedes ita: Ast qui in ultima cōclusionē por-
tiuncula uel syllaba fraudātur, uel tempore deficiunt, græcè miuri & scizontes uocant, quale illud est Homeri:

Τρῶες δ' ἐρρίγησαν ὅπως ἴδον αἰόλον ὕφιν.

Quod Terentianus ita transtulit:

Attoniti Troës uiso serpente pauitant. Miuri sic etiam meminit in centimetro Seruius ad Albinum: Miurum, inquit, carmen constat ita ut heroicum, sed pyrrhichio claudīt, ut:

Mortem contemnunt laudato uulnere Getæ. Sunt & huius generis Coluri appellati, sicut iam-

bicus ille, qui colurus à Diomede dictus,

Trahuntq; siccas machinæ carinas. ubi syllaba deest, quæ catalecta vocat, de qua paulò mox. His expositis proprietates etiam commemorabo, quas enumerat hoc modo Diomedes, licet ea parte eius codex sit mendosissimus: ἀπκλίγεις, ἀβύγοι, ἰσοσχομοί, πρῆταμειροί, ἰσομειρεῖς uel ἰσόμετροι, σίρυγγώδεες, ἰσοτίλεις uel ἰσοκλήτοι, κυκλωτέλεις, ὀχρετικοί, & φωνατικοί. Latine idem sic nūcupat, Illibatos, iniuges, æquiformes, quinquipartes, paripedes, fistulares, æquidici, teretes, sonori, uocales. Igitur illibati, seu inculpati sunt, qui non aucta uel imminuta aut amputata syllaba uitiantur, sed integra & plenissima dictione formantur, ut illud:

Depresso incipiat iam tum mihi taurus aratro.

Iniuges sunt qui à nulla coniunctionis syllaba copulantur, quos etiam Græci ἀσωθῆτες nuncupant, sicut est:

Tectum augustum, ingens, centum sublime columnis.
Æquiformes sunt, qui non cōposita uel simplici figura ostentantur, ut:

Vrbe fuit media Laurentis regia Pici. Nusquā enim hic duæ partes orationis neciuntur. Quinquipartes sunt, qui quinque partes signant, ut illud:

Miscet flumina candida sanguine sparsa. Paripedes, qui græcè ἰσόμετροι dicuntur, ἰσόχρονοι ab Hephæstione, uersus sunt qui eandem syllabarum quantitatem, eosdemq; pedes habent

bent à primo ad ultimum, ut græcum illud:

ἡ μίαν καὶ ξυμβλήτην ἀλλήλοις.

Et Ennianus ille:

Olli respondit rex Albai longai. hos spondai zontas Artilius Donatianus appellat. Tales etiam ex dactylis fiunt, ut Vergilianus ille notissimus:

Panditur interea domus omnipotentis Olympi.

Fistulares sunt qui paulatim accrescēte partis orationis numero, ab unica syllaba plures adusq; dicuntur: hos euripalicos uocat Seruius, ut ille est:

Rem tibi confeci doctissime dulcisonoram. Vel:

Te semper precibus uenerabor cunclipotētem.

Aequidici sunt qui singulis præpositionibus antithetas apparant dictiones, ut:

Alba ligustra cadunt, uaccinia nigra leguntur.

Albis enim nigra posuit, ligustris autē uaccinia tribuit, & cadentibus legenda assignauit. Teretes uersus sunt qui uolubilem & coherētem continuant dictionem, ut Neronianum illud seu Persianum:

Torua Mimalloncis inflatur tibia bombis.

Sonori sunt qui crepitant & pronunciationem faciunt fragosam, & exultantem informant dictionem, ut:

At tuba terribili sonitu procul ære canoro.

Et Ennianum illud:

At tuba terribili sonitu taratantara dixit. Et illud:

Quadrupedante putrē sonitu quatit ungula campū.

Est & illud nostrum:

Caua tum tinnitus turribus altis æra cient.

Vocales sunt qui per alta producta locutione sonantibus literis uniuersam dictionem illustrant, ut est illud Pacuuij:

Fulua Parætonio uaga Cynthia proruit astro.

Nunc etiã uobis species sex uersuum, quas in Enchiridio Hephæstion constituit, cōnumerabo. Et primo quidē *ισόχρονος* est, de quo iam egimus: & apertissimos, qui integram sententiã habet in se. Hic idem est qui à Diomedē *ἀππληγής* nuncupatus est, hoc est, illibatus et inculpatus, ut paulò antè diximus. nescio an et hic sit qui *καθαρός* alibi ab Hephæstione uocat. Tum *βραχύς*, quē Diomedes interpretatus est fragosus, qui illeuigato & aspero sono inconditoq; uariatur, ut illud:

βριχάτε καὶ τετραχλὰ διαβριφὲρ ἐκπτεσι χειρός.

Malacoides uersus appellatur, qui audientium auribus molliter incidit, ac quodāmodo labi & currere uidetur. Huic nō dissimilis qui teres dicit, hoc est, *κυκλοτελής*, de quo iam locuti sumus, ut illud est:

αἶματι δίδοντο κόμαι χαρίτιστα ὁμοίαι.

Cacophonous uersus est, cui multæ uocales insunt, ut græcum hoc:

φῆι ἀδερῷ λοιγῶν ἔχειν ἀνὰ φαιδίμω ὄμω. Postremo λογοςδῶν cōmemorat, qui est, cū pedestri & soluta oratiōe currere uersus uidet, ut est:

ἱππῶσι ξανθὰς ἱκατόν καὶ πεντήκοντα.

His

His adiūgit Hephæstion septē differētiās heroicī carminis. catenoplæon, cū duos habet dactylos sequēte spōdeo, ut nostrū ex græco:

Sic ait illachrymans, cui retulit optima mater.

Periodicon est cum spondeus dactylum sequitur, ut Homericum illud:

ἐλομένην ἢ μιν ἄχαιοις ἄλγ' ἔθηκεν.

Bucolicon, cum post tres pedes partem explet orationis: alij uerò in quarto pede id fieri aiūt, unde & tetrapodia bucolica dicitur, ut res est notissima, alijs græcis & nostris scriptoribus, qua in re in primis cōmendat Theocritus: noster nō sic Vergilius, ut Terentianus alijq; notant. Sapphicon ait Hephæstion heroicum esse, cum à spondeo incipit, & in spondeum definit, ut græcum hoc:

ἄλλοι μὲν ῥὰ θεοῖτε καὶ ἀνέρις ἱπποκοριταί.

Hyporrhythmon est quod singulis pedibus singulas orationis partes habet, ut illud:

ὕβρις εἴνικα τῆς Δις, σὺ δ' ἴσχεις πύθειο δ' ἡμῖν.

Τίλειον, ut etiam nomē sonat, est quod habet omnes partes orationis, ut est hoc:

πρὸς ἐμὲ τὸν δύσμηνον ἐτί φρονέοντ' ἐλειαρε.

Politicon ultimo connumerat: est autē carmen quod sine affectione ulla est, uel figura, quod etiam logoides dicitur, ut illud est:

ἵππες τι ξανθὰς ἐκατὸν καὶ πεντήκοντα. ut mo-

dò dixi, nam pedestri fermè ratione currere uidentur, ut & illud est Ennianum:

Vnus qui nobis cunctando restituit rem.

Hephæstion uerò λογαιοδικὰ nuncupari ait
 dactylica quædam, quæ in regionibus qui
 dem alijs dactylos habeant, postremâ autē
 syzygiam trochaicam, quorum & ueterum
 poëtarū exempla ascribit. Dionysius tamen
 Halicarnassæus in rhetoricis, λογοειδέων ui-
 tium in poëmatibus dicere uidetur, non si-
 mile modò solutæ orationi, uerū & nu-
 gax & nullius propè momenti. Colobi uer-
 sus hi uidentur esse, qui fluxi à Diomede di-
 cuntur, quos & ait solito modo & uulgari
 metro quati. Fuit cum putarē eosdem, qui
 mutili & acephali dicuntur. Sunt etiā quas
 Græci uersuum ἀποθέσεις uocant, Latine At-
 tilius Donatianus dispositiones, quæ, Dio-
 mede teste, quatuor sunt, acatalecta, catale-
 cta, hypercatalecta, & brachycatalecta. Aca-
 talecta est integer uersus singulorum metro-
 rum. Catalecta est uersus minus habens me-
 tricæ constitutionis. Hypercatalecta est su-
 per principiū uersus syllabam plus habens.
 Brachycatalecta pedem plus habet q̃ poscit
 pedum dispositio. Verū Marius Seruius in
 centimetro ita has describit: Catalecticū, in-
 quit, uersum dicimus, cui una syllaba deest.
 Brachycatalecticū, cui duæ. Hypercatalecti-
 cum, cui una syllaba superest. Acatalecticū
 ubi nihil plus minúsue est in uersu, qui legi-
 timo fine claud. & Hephæstion quoq; in En-
 chiridio, Acatalecta, inquit, metra dicunt,
 quæcunq;

quæcunq; ultimū pedem integrum habent,
ut est in hoc uersu dactylico:

Musa agè filia Calliope Iouis.

μῦσ' ἀγὲ καλλιόπη θυγάτηρ Διός. Catalecti-

ca uerò, quæ diminutum habent ultimū pe-
dem, ut est hoc iambicum:

χαίροις α νύμφα χαίριτω δ' ὁ γαμβρός. Quo-

loco βρος syllaba pro toto pede ponitur, Hu-
iusmodi est illud Horatianum:

Mea renidet in domo lacunar. βραχυκατάλη-

κτα uocantur, quæ in fine per dipodiam inte-
gro pede deficiūt minuūturq; quale est hoc
iambicum:

ἄγ' αὐτ' ἐς οἶκον τὸν κλεισίππῳ. Quo qui-

dem loco, σιππῳ pro integra iambica dipo-
dia ponitur, id est, pro duobus iambis pedi-
bus. Hypercatalectici uerò nūcupantur hi,
qui supra modum pedis partem suscipiunt,
ut hoc est iambicum dimetrum:

εἰ μὲν ὥς τ' ἀπὸ πασσάλῳ λυθεῖσα. Et nostrū tale:

Adducis umbram ad apparatus. Et hæ qui-

dem sunt quæ à Græcis uocantur ἀποθεσεις.
Sanè & hoc, postquam ad dicendum me re-
uocatis, nō prætermittam: uersus ideo à no-
stris uocari, quod uerso quodam ordine cō-
ponunt, quo pacto & à Græcis μέτρα, à qua-
dam dimensione: quippe ut Hephæstion ait,
tempus syllabā facit, syllaba pedem, pes ue-
rò coniugationē (sic enim interpretor quod
ille συζυγίαμ dicit) cōiugatio uerò uersum, uer-

sus uerò poëma perficit: itaque, ait, decenter
 metrum uocatur. Sedenim Probus grāmati-
 cus hunc ipsum ordinem ita cōstituit: Ex li-
 tera, inquit, syllaba nascitur, ex syllaba pes,
 ex pede comma, ex cōmate uersus, ex uersu
 colon, ex colo periodus. Hæc ille. Sed de co-
 lo & cōmate plura dicere nō uacat, id enim
 cum alibi nos, tum planè ex ipso Probo &
 Diomede discere potestis. Sed nec hoc uos
 fugiat postremū, prototypa carmina & ar-
 chegona à Græcis dici, quæ originalia &
 principalia ab Attilio uocantur. Diomedes
 catactica, & diffinita uel principalia inter-
 pretatur. Paragoga uerò quæ ab originali-
 bus deducta sunt, quæ Diomedi deriuatiua
 appellare placuit. Idem & addit his syntheri-
 ca, quæ composita: & asyntheta, quæ in com-
 posita: tum etiā synchymena, quæ cōfusa: uel
 zeugmena, quæ cōiuncta, interpretatus est.
 Sunt demum & uersus qui tibicines uocan-
 tur, & in primis à Seruio, in quibus dictio a-
 liqua est superuacua ad carminis fulcimen-
 tum, cuiusmodi ille Vergilianos nonnullos
 adducit. dictos hos grāmatici arbitrantur à
 tibicine, id est, columella, quo recta fulciun-
 tur. Sunt & qui Vergilium tradant sua sic uo-
 casse hemistichia. Porro & spurios uersus
 uocamus, qui non sunt alicuius poëtæ legi-
 timi, sed adulterini, quales nonnullos censo-
 ria uirga in Homericæ poësi notauere criti-
 ci, hoc

ti, hoc genus appellant *νοβομύους*, sicuti legitimos *γυνόους*. Quibus omnibus sic à me raptim expositis, Vos, inquā, me hactenus hæc congerere uoluistis: si fastidiose & anxie retuli, uobis quàm mihi potius imputetis: si placuere, amplum laboris fructum accepi: & hoc simul dicto, in oppidū perreximus.

AD ILLVSTREM

D. ANNAM PARTHENIAM
PONTIS DOMINAM APVD SANTONES, LILII Gregorij Gyraldi in secundum
de Poëtarum historia dialogum
proœmium.

Entem nullam esse uideo, illustriss. Anna Parthenia Pontia, neq; tam feris mōribus, neque ab humanitate tam prorsus alienam, quæ Poëticæ facultatem, & Musarum studia aliquo saltem modo, pro suæ naturæ & regionis instituto, nō adamarit. Atque ut ab ultimis auctoritatem reperam, Britannj, tamen si penitus, ut ait poëta, nostro orbe diuisi, poëtas semper amauerūt, atq; inter eos Plemmydius, Oronius, & Gildas celebrati fuerunt. Eandem Poëticam ferocissimam olim gentem Germanos non penitus fugis-

seu idem: quippe si Tacito Cornelio credimus, carminibus gesta patria celebrabant, atq; in annaliū loco & memoriæ seruabant, iturique in prælium ijs carminibus pugnantium animos accendebāt, id qd & Thracas factitasse idem autor est Cornelius. Fuerunt & apud præcos uestros, Gallos dico, in summo precio Bardi, de quib. multa priore dialogo diximus. Fuerūt & apud Persas sapientes qui Magi uocabantur. Medi quoq; oraculis ab Hyfthaspe uersibus usi sunt, & unā Zoroastrem uatem & magum coluere: ut Iudæos, Indos, Phrygas, Scythas, Hyperboeos, alias barbaras nationes hoc loco mitam, quæ carminibus delectatæ sunt, quo fit, ut illud minus mirum uideri debeat, si apud eas gentes usque adeo poëtæ floruerent, quæ cæteris in omni humanitate & cultu excellerunt, Græcos dico & Latinos: qua in re utri utris præstiterint, non facile diiudices. Varijs enim multiplicibusq; utrinque rationibus disceptatū est, atq; ita res in ancipiti uersata est, ut à quibus stet uictoria nondum sit planè discussum. Quare cum primū de hac facultate sermonē, in quo quantū pro tempore nobis cōuenire uisum fuit, de eius origine disseruimus, deq; eius excellentia, cæterisque uirtutibus, Illustriss. Reginæ & Principi nostræ D. RENATÆ dicauerim, iure meritoq; secundus hic tibi debetur, in quo
primos

primos uates ad Homerū usq; collegimus,
 quibus & Sibyllas ex uaria lectione pro ui-
 rili nostra descriptas addidimus, quas hone-
 stius nulli decentiusq; quā tibi dicare po-
 tuimus, quā Sibyllas tua prudentia æquas.
 Debetur tibi, inquam, Parthenia hic secun-
 dus dialogus, quod apud inclytam diamq;
 RENATAM primū meritò locum obtines.
 Nam præter generis nobilitatem, morumq;
 & uitæ sanctitatem, quibus rebus omnium
 cōmendaris testimonio, quis te in studijs di-
 sciplinarum eminentissimā, in hac ætate nō
 admiretur? quæ non modò in latinis literis,
 quibus ab ipsis incunabulis nauiter operā
 dedisti, sed in græcis quoq; ita profecisti, ut
 græcos autores intrepidè euoluas, usquea-
 deo, ut de te ea prædicari intelligam, quæ stu-
 pore hominibus afferant, & miraculū esse
 uideantur, quod scilicet supra sexus condi-
 tionē ardua & difficilia moliaris. Nam quid
 nunc memorē qualis sis in dignoscendis &
 modulandis carminibus? quali uenustate ca-
 nas & gratia? quantum deniq; in omni Mu-
 sica profeceris, id eius disciplinæ periti præ-
 dicāt. Sed hæc tibi leuiora sunt, & animi tan-
 tum gratia, quæ tamen uel in principe digna
 ab antiquis existimabant, qui Musices igna-
 rum etiam uituperabant, ut Themistocli cō-
 rigit. Quid uerò hoc loco cōmemorem q̄ sis
 in sacrarum literarum lectione & uersata &

erudita, cum in uera illa & germana theologia, theologos ipsos & sacros concionatores quotidiano propè sermone prouoces? Quid porrò dicā, qua charitate & amore, ac potius pietate prosequaris illustrē uirum tuū, iure tuū, ut qui eisdem quibustū studijs & uirtutib. post militares artes sit ornatissimus? Nec dubium quin liberos tuos etiam sic educatura sis quamprimū disciplinæ capaces erunt, ut tali te matre & illo patre dignissimi futuri sint. Macta igitur tantis uirtutibus & animi & fortunæ bonis Pontia, de cuius laudibus cum superioribus mensibus doctissimorum quorundam uirorum carminibus, aures mihi passim personarēt, ipse quoq; æger, ut sum animo & corpore, utcunq; hoc epigrammate lusi:

Quod ueteres æquas uirtutibus heroínas
 Pontia, & exiguo corpore tanta nites,
 Hoc deses non uita facit, madidiq; trientes,
 Nec quas delicias plurima turba colit,
 Sed quod Palladijs teneros das artibus annos,
 Thespiadumq; sacris fontibus ora lauis,
 Et quod Socraticas audēs euoluere chartas,
 Mirāq; diuini pendere sensa uiri.
 Et maiora facis: ueteris mysteria legis,
 Atq; arcana nouæ, pectore & ore tenes.
 Hæ tibi sunt artes, quibus unā heroidas æquas,
 Et super alta tibi sydera sternis iter.
 Accipe nuuc igitur nostrum hunc secundū
 de

de poëtarum historia dialogum, in quo de primis omniū poëtis agimus. Et quanquā uetera illa quidem & à recenti semota memoria (quæ Aristoteli parum iucunda uident) nōnihil tamē delectationis & uoluptatis, saltem ex uarietate afferre poterunt, præsertim cum tot ante Homerū poëtas floruisse uidebis, quem poëtarum primū & antiquissimū, omnium scriptorum penē consensus hactenus existimauit. Sed eo etiā longē antiquiores Hebræorum uates, & ex Sibyllis nōnnullas facillimē cognosces. Leges ergo Parthenia nostra hæc, si quando ab alijs grauiorū autorū lectionibus, uel à regijs negocijs declinare contigerit. Spero nostra hæc qualiacumq; non ingrata tibi fore, ea in primis causa, quod uaria est, ut dixi, historia, & ab eo est composita, qui te tuasq; uirtutes plurimi facit & ueneratur.

Sed iam ad dialogū ipsum me conuerto. Nam cum priore die cū Pisone & Pico puero multa, quæ ad Poëticam eiusq; cōmendationem pertinebant, dixissemus, eiusq; uituperatores, quantū in me fuisset refellissem, et poëtarū poëmatumq; species & affectiones, id est, *πάθη* addidissem, postero die cum conuenissemus in eisdem Carpeñ. Principis hortis, non multis post confectis spacijs confedimus, & prior inquit Piso.

Tanta fuit hesterni sermonis, si non uber-

tas, at certè rerum copia, ut q̄maximè cupiamus abs te reliqua audire: atq; eò in primis, quod ad primos iam poëtas noster erat sermo deductus. Sic est, inquã ego, & simul cœpi. Erant igitur duæ in prima eius tabulæ regione ante alias imagines, quarum quidem alterius ob radiantis uultus splendorẽ cornutum caput habere uidebatur, barba & capillo promisso. Altera uerò uirgo erat, quæ admodum læta canere, & puellarũ chorum in numerũ agere uidebatur. Quorum nam istæ imagines, ait Piso? Cui ego: Ex sacris Hebræorum historijs horũ effigies ductas arbitror, apud quos legimus, Mosē (quẽ græcorum quidam Musæum appellauere, ut ex Artabano obseruauit Eusebius, ut uerò Manethon, prius Orsaspas uocatus est, mox mutato nomine ab aqua se Mosē appellauit) hunc, inquam, Mosē & ipsius Mosi sororem Mariam primos hexametrum carmen, quod nos heroicũ dicimus, modulatos esse. Tum ad me cõuersus Piso: Quĩ istuc, inquit, fieri potest? cum ex ijs doctissimis, qui nunc inter nos uiuunt, Hebræis audiuerim, nullos se habere uersus, præter incõditos quosdam numeros, nulla syllabarum pedumq; lege compositos, quos ab Arabibus se mutatos esse fatentur. Non istuc, inquam, mirum uobis esse Piso uideatur: nam cum toties Iudæi propter impia scelera, diuino destituti præsidio,

præsidio, regnum amiserint, propriæ quoque
linguæ & sermonis elegantiam magna ex par-
te amittere, nedum carmen cedere, & carmi-
num leges obseruare: atque idcirco opinor fa-
ctum, ut apud eos uersuum formulæ deprauata,
ac penè sint deperditæ, id quod ferme
Latinis & Græcis contigerat, ex quo uarijs
barbararum nationum bellis penè desolati fue-
rant. Nunc demum tamē, Dei opt. max. clem-
entia & benignitate, altius non nihil literę
caput exerere cœperunt, adeo, ut non latina
modò & græca, sed & Aramæa, & Chaldæa,
& cū his Hebræa lingua floreat, nonnullosque
in his ita profecisse etiam in Hebræis uideo,
ut Hebraicorum carminum leges ac regulas re-
formarint, & manifestis rationibus cōpro-
barint. Sed hæc aliàs: nunc ad Mosis & Ma-
riæ ᾠματα reuertamur, quæ nos cantica ap-
pellamus, quæ tum hexametro, tum sunt ele-
go carmine condita. Autores nobis, ait Pi-
so, afferri cupimus, istarum quas dicis rerum
testes, idque cum nostra causa, tum præcipuè,
si quando nos isthæc alijs ipsi referemus, ne
falsa & commentitia dixisse uideamur. Ad
quos ego conuersus: Sit licet, inquam, hic ci-
tandi mos autores parum eruditius obserua-
tus, nisi cū uel ardua res, uel nodus aliquis
insolubilis incidit: tamen quod iuuenum stu-
dium eos ipsos qui citantur autores legen-
di accedit, uobis morem geram. Hoc igitur

in primis, quod de Mose & Maria ipsi diximus, ab Hebræis proditum est, Iosepho & Philone, à Græcis Origene & Eusebio, à Latinis Hieronymo, Isidoro, Beda, & alijs. Tum Piso: Ergo, inquit, hexametri uersus origo ab Hebræis, & non à Græcis defluxit, quod tamen aliàs ipse legi, & abs te didici. Quod cum Piso dixisset, memetipsum me, ne mendax, uanusq; uiderer, collegi: & simul, Locus, inquā, exposcere uidetur, ut hac de re, q̄ possim uobis paucioribus multorū sententias exponam. Sūt enim, ut modò dicebam, qui Mosi ipsi hanc inuentionē carminis attribuant, ea uidelicet ratione, quod is græcos omnes scriptores longè uetustate superauit: quod ut planius uobis constet, audite obsecro quæ scribit Tatianus Assyrius, & Tatiano posterior Eusebius, diligentissimi ambo scriptores, quæ meis uerbis recitabo. Non Homero modò, inquiunt, Moses est antiquior, uerumetiam omnibus qui ante eum apud Græcos aliquid literarum monumentis mandauere, Lino scilicet, Philammone, Thamyride, Amphione, Orpheo, Musæo, Demodoco, Phemio, Sibylla, Epimenide Cretensi qui Spartam adiuit, Aristæo Præconesio qui Arimaspsia scripsit, Asbòlo Centauro, & Isatide, & Drymone, & Eueclo Cyprio, & Horo Samio, & Prosmantida, uel ut est apud Eusebium, Protænida Atheniensis.

atq;

atq; haftenus illi. Moses ergo primus huius carminis autor. Apud Græcos uerò & nostros, quidam Phemenoën, de qua mox agemus, alij Thalem Milefium, alij Pherecyden Syrum dixerunt, alij columbas Dodonæas, seu aues illas, ut pleriq; seu magis, qđ reor ipse, mulieres & Sibyllas, ante Phemenoën oracula carmine heroico cecinisse prodiderunt. Ipsarum hoc Græci carmen tradunt:

*Ἰσὺς ἦν, Ἰσὺς ὄγῃ, Ἰσὺς ἑστίαι, ὦ μέγα λῆ Ἰσὺ,
οὗ κάρπος ἀνίει, διὸ κλήσῃτε μητέρα γαῖαν.* Hoc est:

Iuppiter est, erit, atq; fuit, tu Iuppiter ingens,

Qui bene fers fructus, ideo matrem dicite terram.

Sed pleriq; aliam fabulam sequuntur. Cum enim, ut inquit Terentianus, adhuc infans esset Apollo, & Pythona serpentem sagittis premeret, Delphici accolæ perterriti bellantis animū dei suis acuebant uocibus, unde est ex sex spondeis factum carmen hexametrum: identidem enim puero acclamabant, *ἰὼ παῖ, ἰὼ παῖ, ἰὼ παῖ, ἰὼ παῖ, ἰὼ παῖ, ἰὼ παῖ*, hoc est, Cædepæan. Cum uerò iam Apollo serpentem confodisset, præ lætitia ijdem canere cœperūt, *ἰὼ παῖ, ἰὼ παῖ, ἰὼ παῖ*. At uerò Solensis Clearchus nulli inter Aristotelis discipulos secūdus, ut Athenęus scribit, nō Delphicos accolas puerum animasse, sed Latonam ait, quæ ita filiū prouocabat ad serpentis cædem, *ἰὼ παῖ, ἰὼ παῖ, ἰὼ παῖ*, hoc est, cæde fili, cum ipsa supra saxum confugisset, qđ ad suam usq; ætatem Latonæ

statuæ suppositū, idem ex Clearncho prodit Arhenæus. Sedenim Ponticus Heraclides id in libationibus seruatum ait, atq; ex hoc trimetrum iambicū factum esse, quod postea Hipponaction uocatum est. Aurelius uerò Macrobius scribit, Vestales uirgines ita Apollini indigitare solitas, *in πῶλον, in πῶλον, in πῶλον*. Sed qui in Pindarum cōmentaria scripsere, ante serpentis necem iambum decantatum fuisse uolunt, denominatūq; esse à serpentis calumnia: ut hinc quoq; facillè credere possimus, quod est ab Aristotele proditū, iambum inter uersus primum fuisse. quin & Strabo, & quos modò citauī Pindari expōsitores, in ritu Pythico iambū ante dactylū locatum tradunt: tamen si non dactylum Iulius Pollux, sed spondeum connumerat. Dactylus autem à Dionysio inuentus creditur, qui ante Apollinem apud Delphos responsa dedisse fertur. Sunt & qui Themis, & qui Tellurem tradant. Sed de his iam satis. Ad tabulæ nostræ ordinē redeo. Erat autem in ea regis imago qui deuicto gigante nablia pulsare, & lyricos uersus canere uidebatur. Audiendi cupidus, quisnam, inquit Picus, rex iste? Cui ego: Nō est, inquam, cur quid dubitetis: rex erat hic Dauid, qui formosissimus adolescens Goliā gigantem Palæstinū funda confecit, & antè puer urfos atq; leones, ut meritò alter Hercules uideri possit. quin, ut

puto,

puto, ab ea leonū ui, Leonius rex ab Iosepho est cognominatus. Fuit uerò hic cantor & uerè poëta diuinus & entheus, sacro afflatus numine. Nam Deo immortalī laudes & carmina cecinit, qui *ψαλμοι* græca uoce ab omnibus uocant. Atqui psalmos, inquit, istos Pīso, ego uersus esse nunquā existimaui, etsi quidem poëticā in ijs locutionem agnoscam. Cui ego: Næ inquam Pīso, tota, quod dicit, uia aberras: siquidē græca hi & latina reliquisq; linguis uersus non sunt: sua certè, hoc est, Hebræa, unde tralati, diuersis cōpositi sunt generib. uersuū. Etsi nescio qui ex ijs, qui theologi nūc uocari uolūt (bone Deus, quantū sibi quidam hoc nomine arrogant) negant à diuinis uatibus carmina hæc fuisse composita, ut scilicet faciliorem ansam habeant poëtis & Poëticæ detrahendi: contra quos stat manifesta ipsa ueritas, & bonorū omniū & eruditorū consensus, nam tamen si interpretum quidam psalmos omnes nō ab uno Dauide compositos tradunt, quos noster sequi uidetur Hieronymus ad Sophronium, & idem psalmodiū tituli ac inscriptiones significare uidetur: & Euthymus apud græcos interpres, unum Dauidem pluribus ostendit psalmodiū omnium autorem, quam sententiā inter nostros Augustinus, & ab eo Cassiodorus, alijq; pleriq; uel antiquorum uel recentiorū libentius amplectun-

tur, nullus tamen antehac eos negauit esse uersus. Nolim ista, ait Piso, subtilius nūc tractemus, sed suis scriptorib. ea relinquamus. Num tu quoq; uis Piso, inquam, inter eos numerari, qui supina hæc, ut dicitur, & auersa aure audire solent? fabulisq; potius & inanibus gentium nugis student, omneq; tempus impendunt, cum hæc ipsa Christianum hominē nescire, dedecori potius, quā laudi, illa scire, sit ascribendum. Tibi uerò Pice ad hæc pernoscentia & inuestiganda domestica suppetunt exempla parentis tui, & magni patruī. Atq; his dictis ita sum prosequutus. Patrem sequebatur in tabula filius Solomon, qui & regū sapientissimus habitus est, non eo tantum modo, quo uulgus, sed ut eruditi quoque solent appellare. Is in hortis Engaddæ amœnissimis canticū in morem dramatis cecinit, quo nihil esse suauius in Hebræorum lingua iam omnibus ferè persuasum uideo, in quo & græcè & latinè translato, etsi numeri & carminis ratio nō est seruata, nescio quid tamē eius suauitatis & dulcedinis subluceat. Idem & parcmias cōcludit alphabeto, qd tetrametro iambico cōstat, ab eo loco ubi ait: Mulierem fortem quis inueniet? ut admiranda hoc loco sileam quæ de Solomone scribit Iosephus & historia sacra. Erat uerò post hunc in tabula, senex lugenti ac lachrymanti similis, hic quidem Hieremias.

mias, qui ante Simonidem Threnos & Nannias conscripsit, quas Christiani tanti facimus, ut quotannis eas, dum piam & salutarem memoriam cædis CHRISTI colimus, publicè in templis flebili ac querulo concentu canamus. Sanè hoc Hieremiæ carmen quatuor integros continet literarū ordines, è quibus duo, primus & secundus, quasi sapphico metro scripti sunt, quia tres uersiculos qui sibi cōnexi sunt, & ab una tantū litera incipiunt, heroici cōma cōcludit. Tertius uerò ordo trimetro scriptus est, & alternis literis, sed eisdem trini uersus incipiūt. Quartus ordo primo similis est & secundo. Post hunc & alius senex uidebat, qui Oden numero carmine cōcinnatā manu tenebat, propter quē & alij eodem fermè habitu amicti cernebant. Istorū, inquit Piso, uatū quo pacto nomina cognoscere poteras? Cui ego, Facillimè, inquā: nam multo & puluere sino pico titulos subscriptos cuiusq; imago cōtinebat. Erat itaque inter hos primus Esaias, qui, ut in Hebræa legitur historia, sacros uersus condidit, quibus nihil iucundius esse locupletissimus testis est Hieronymus. Esaiam uerò ipsum serra dissectum ab iniquo rege accepimus, quod audentius illi ueritatem prædicaret, ut in eius uita ostendit Epiphanius. Post erat Iexecias, & tres pueri, qui apud regem Babylonium captiui, ne pa-

trias leges præuaricarentur in succensam
fornacem coniecti, pro Dei omnipoten-
tis fidem, illæsi canticū modularissimū con-
cinentes & perstiterunt & exiuerunt. Nec
ab his tribus pueris longè Iobus in tabula
aberat, qui ætate tamen longè antiquior: in
cuius quidem frontis æquore ita erat scri-
ptum, **VITAE EXEMPLAR**. Vir autē hic
fuit, ut Chrysostomi uerbis utar, ex Vfitide
terra, quam Vs sacra nuncupat historia. Li-
brum hic de utraq; sua fortuna elegantissi-
mum perscripsit, in quo ubi ex persona sua
sermonē exorsus est, adusq; libri calcem car-
mine hexametro dactylico cuncta comple-
xus est. Mirum est quā sit in sententijs gra-
uis, & creber in uarijs mouendis affectibus,
qui tametsi à plerisq; ficta persona existima-
tus est (nam & quidam eius libri autorē Mo-
sem tradidere, alij alios) doctorum tamen et
bonorum cōsensu, uera & certa persona, &
certus autor habet. Quæ cum dixissem, pau-
lulum moratus suscepit Piso: Si nihil est am-
plius, inquit, quod de poëtis Hebræis nobis
sis dicturus, iam quæso ad eam quam dixisti
innumerabilem Græcorū poëtarum turbam
re conferas. Cui ego: Credibile est, inquam,
Piso, & plures, & alios penè innumerabiles
fuisse apud Hebræos poëtas, sed ex sacra &
probata historia hi tantūmodo fuere in ta-
bula: ex alijs uerò historijs, & Tamuldistis &
Caba-

Cabalisticis, nihil hic ego, ipsi licet per successiones & progenies alios multos cōmemorēt, ut sunt uel diligentissimi uel superstiosissimi. Sed his missis, iam ad quos uos, & tabulæ me uocant descendo. Attendite, multa enim quæ penè ex hominum memoria exciderant, ex huius tabulæ pictura cognoscetis. Istud est, inquit Piso, quod uehementer scire desideramus, ut sc̃pius etiā pro Pico respondeam. Et rectè iureq; facis, ait Picus, nam idem ego eram rogaturus. Quibus ego: Erat, inquam, inter hos prima fatidica quædam fœmina Phemenoe nuncupata, cuius & paulò antè meminimus, Apollinis, ut ait Plinius, filia, quæ apud Græcos prima hexametrum carmen cōmenta dicitur. Hanc scribit Eusebius, annis quinq; & xx, ante Linum & Orpheum, Acrisio oracula cecinisse. de eadē meminit Tatianus & Strabo, nec semel Pausanias et Synesius, apud nostros Lucanus & Statius. Sed & Vergilij interpres Seruius, qui ita scribit: Phemenoe uirgo dicta est, nam Sibylla appellatiuū nomen est, adeò ut Varro quot Sibyllæ fuerint scripserit. & reliqua. Isidorus Samiam Sibyllam hoc nomine fuisse existimauit. Phemenoes & in Poëtica Horatiij meminit Porphyrio super illud, *Et dictæ per carmina sortes*. Quare quod Plin. scribit nos carmen heroicū oraculo Delphico debere, sunt qui de Pheme

noë dictum interpretent, quæ, ut modò dicebam, Acrisio hoc carmine prima dedit oraculum. Eiusdem præterea meminit Donatianus in Poëtica: Hexametrum, inquit, carmen, quod Ennius longū uocat, Græci deliacon, quia hoc genere Phemenoë Apollinis uates uaticinata est. Sunt qui eidem & illam sententiã ascribant, qua nosmetipsos cognoscere iubemur, hoc est, γνῶθι σε αὐτόν. Quam tamen alijs alijs, ut aliàs diximus, attribuunt. Post uerò hanc fatidicam Phemenoën uatum agmen erat iam penè defitū, & cascum, ut ait Ennius, qui omnes ante Homerū carmina scripsere. Primusq; inter hos Linus Chalcidensis erat, uel ut plures uolūt Thebanus, Apollinis & Terpsichoræ filius: alijs Amphimari & Vranies, quod scribit Pausanias: nōnulli Mercurij, quod Laërtius existimat: hic primus ex Phœnicia ad Græcos literas attulisse fertur, qđ Suidas ait. Primus quoq; lyricos modos concinuit & Doricos. Licha non etiam mediã citharæ chordam nuncupauit, quam citharæ additam à Musis ferunt. Censorinus tamen ab Apolline patre intentionem Linum accepisse ait, quam ille animaduertisset cum resonãtia suauitatis ex arcu sororis, Dianæ scilicet, & Linum nymphæ Paramesæ Christhenidi reliquisse. & reliqua quæ ille exequit. Huius Lini tres præcipuè discipulos Diodorus enumerat, Thamyram,

ram, Orpheum, & Herculem: qui utiq; Hercules cum in edifiendo tardior esset, & propterea uapularet, iratus Linū magistrū lyra peremisse fert, id qđ & in Herculis uita scriptum est. Linū uerò pelagiis literis usum fuisse accepimus iisdem quibus Orpheus & Propoetides. A Lino etiā hymni species quędam nuncupat Linus, tametsi inconstans hac de re apud autores opinio: perperam enim quidam credidere ideo sic uocari, quod ē lino chordę fierent. Pausanias uerò ita scriptū reliquit: Morienti, inquit, Lino ipsius nomen adusq; exterar & barbaras nationes peruenit: nam canticum quod Aegyptij Maneros uocant sua uoce, Linus est à Græcis dictus: quod & fatetur Herodotus. Vnde Homerus in Achillis scuto Vulcanū multa effinxisse, & puerum citharædum cānentē Linum inducit his uersibus:

His autem in medijs puer est qui pectine dulci

Personat, atq; Linon demulcens cantat honestū. Sed uideo uos expectare uersus gręcos, hi sunt:

τοῖσι δὲ ἐν μέσσοισι πάϊς φόρμιγγι λιγέην

ἡμιθέην κινάρεξιν Λίνον δ' ὑπὸ καλῶν ἀειδόν.

Pampho quoq; qui hymnos antiquissimos Atheniensib. cōposuit, hūc Oetolinon uocauit: quę secuta Sappho, simul Oetolinon & Adonin cecinit. Inter ea uerò quę scripsit Linus, est mundi generatio, hoc est, Cosmogonia, ut Diogenes ait, Solis itē ac lunę cursus.

Fructuū præterea atq; animalium natura. Aristobolus & Eusebius hos Lini uersus probant, quibus de septenario agentis, eius diuinum ingenium possitis agnoscere. ita enim ait:

ἰδδομάτη δὲ ἴν τιτλισμένα πάντα τίτνται.

ἰδδόμεν ἐν ἀγαθοῖς, καὶ ἰδδόμεν ὅτι γένεθλα.

ἰδδόμεν ἐν πρωτοῖσι, καὶ ἰδδόμεν ὅτι τέλει.

ἰπὶ δὲ πάντα τίτνται ἐν ἑρᾶν ἄσπεροντι,

ἐν κύκλοισι φάνητ' ἐπιτελλομένοις ἐνιαυτοῖς.

Hoc est:

Septima tunc fuit omnia cum perfecta creata.

Inq; bonis est septima, & ipsa est septima origo.

In primis est septima, septima & ipsa suprema.

Omnia sunt septem stellanti condita caelo,

In cyclis manifesta suis nascentibus annis.

Leguntur & alia ipsius carmina apud graecos scriptores, quæ breuitatis & fastidij causa missa facio. Perijt uerò Linus uel ab Hercule percussus, ut modò dicebamus, uel ut alij tradunt, in Eubœa, ab Apolline sagitta confossus, quòd se, ut inquit Pausanias, illi exæquare studebat. In eius tumulo hoc inscriptum fuisse eulogium proditum est:

ὅστις Λίνον βηβαῖον ἰδιδέσθω γαῖα θάροντα

μέσος ἑρᾶν ἐν ἴσθμῳ φάνης.

Vel, si & hoc

mauultis à me latinum factum:

Thebanum ista Linum suscepit terra cadentem

Vraniae natum, quæ bene ferta gerit.

Thebani tamen Linum apud se tumulatum fatentur, ut scribit Pausanias, & Philippum Amyntæ,

Amyntæ, re malè gesta à Græcis in Chero-
 nea, in somnis monitum Lini ossa in Mace-
 doniam exportasse: uerùm cum rursus fuisset
 per alia somnia monitus, eadem Lini ossa
 Thebas misisse. Idem Thebani & alterum
 Linum posteriorẽ fuisse perhibent, qui Isme-
 nij uocatus sit: atq; huuc ipsum esse quẽ ad-
 huc puer Hercules interemit. Carmina quo-
 que quæ Lini leguntur, nec huius, nec alte-
 rius esse, atq; hæc quidem de Lino illi. Tertiũ
 etiam Linum fuisse legimus Crotopi ex Psa-
 mathe nepotem, cuius alibi idem Pausanias
 & grāmaticus Lactantius seu Lutarius me-
 minere: sed iste nihil ad tabulam nostrã. Se-
 quebatur uerò Linũ Pierus, quem Charax
 græcæ historiæ scriptor, Lini filium prodi-
 dit. Fuit autem nec ignobilis nec obscurus
 poëta, qui primus de Musis poëmata scri-
 psit, à quo & Pierias & Pieridas quidã Mu-
 sas cognominatas uolunt, ut in nostris Mu-
 sis retulimus. Hunc Pierũ quidam Macedo-
 nem fuisse uolunt, qui cum Thespias profe-
 ctus esset, nouem ibi Musas cõstituerit, mon-
 temq; Pierium uocauerit, qui Helicon antè
 diceretur. Id alijs interpretatur, quòd sapien-
 tius senserit: alijs quòd oraculo monitus fue-
 rit, aliquòue Thrace. Sunt qui Musas eius
 fuisse filias scribant. Ouidius certè fabulam
 in 5. metamorph. enarrans, Pieri filias cum
 ueris Musis ausas certare cecinit, & uictas in

picas esse cōuersas. notissima est fabula. Cōmendatur & Pierius inter Christianos scriptores ab Hieron. & Sophronio, uerū hic minimē inter poētas. Erat uerò post Pierum Palæphatus Atheniensis, qui Actæi & Biūs filius fuisse dicitur, ab alijs Ioclei & Metaniræ, ab alijs Hermi. Tantę autem antiquitatis fuisse legimus, ut multò ante Phemenoēn ab aliquibus cōmemoretur, alijs tamē post eam. Scripsit uerò creationem mundi, hoc est, *μονοποίημα*, carminib. quinquies mille. Apollinis & Dianæ natiuitatē tribus millibus uersuum. Mineruę & Neptuni contentionē mille. Scripsisse etiā dicit Latonæ crines. atq; de hoc Palæphato propter uetustatē pauca admodum alijs tradunt. Fuere & alijs hoc nomine, & in primis Parius Palæphatus, uel ut quidam malūt Prieneus, qui Artaxerxis tēporibus *ἀπίστου*, hoc est, incredibiliū historiā contexit, quam dimidiatā laceramq; habemus etiam à Vergilio quodam de Cyri poëmario citatā. Fuit & alius Abydenus & ipse historicus, Alexandro & Aristoteli charus. Sed hi nihil ad nostras tabulas. Erat quidā in hac parte Asbolus ex Centaurorū genere poēta, qui & ipse ante Homerū uersus fecisse proditur, ut Tatianus & Eusebius scribūt, de quo & apud Philostratū in imagine Neoptolemi traditur, qđ eius corpus ab Hercule est crucifixum, apposito hoc epigrammate:

Asbolus haud uocem metuens hominumq; delinq;

Froniosa piceæ suspensus in arbore pinguis,

Magna fero pendens longæuis pabula coruis.

Eupolemi uerò sententia Asbolus is est, quē Chum Phœnices uocāt, ut est in nono apud Eusebium. Fuit & Eueclus Cyprius hac parte, qui & ipse multò ante Homerum uersus cecinisse fertur, quod idem Tatianus in eo libro ostendit, quo omnia Græcos à barbaris didicisse argumētis clarissimis palàm facit. Euecli & Eusebius in decimo προπαρσκουῖς meminit, tametsi in latinis factis codicibus pro Eueclo sit Euculus perperam repositum: est & perperam in græco Tatiani, nam pro σῦκλον, σὺμίκλον & legitur & scribitur. Euecli uerò eiusdem meminit & Pausanias in Phocaicis: Eucleon tamen passim scriptū est. Et ab hoc Cypria quæ dicta sunt carmina condita fuisse existimo, quæ ab aliquibus Homero attributa sunt, id quod apertè negat Herodotus. Extat & apud Græcos Euecli oraculum, quo nasciturum magnum poëtam ex Themisto Cypria uaticinatur. Hoc ipsum est, ut nos exposuimus:

In Cypro tam magnus erit per littora uates,

Quem pariet campos inter generosa Themisto.

Insignem laude absq; opibus diti Salaminæ.

Deseret hic Cyprum, medijsq; ex fluctibus æthas,

Primus damna canens unus tua Græcia pandet.

Immortalis erit, senij nec tempora norit.

Haëtenus Eueclus: quod si græcè legere ma-
 lueritis, legitore Pausaniā in ultimo. Iidem
 quoq; Tatianus & Eusebius in eis quos an-
 tè citauimus libris, commemorant qui ante
 Homerum carmina scripserūt, Isarida, Dry-
 mona, Horum Samiū, & Atheniensem Pro-
 tēnidē, uel ut legit Tatianus, Prosmantiden,
 in G. uerò Trapezōrij Eusebio, Pronetiden.
 Fuit & cum his Philammonis imago, quem
 patrem fuisse comperi Thamyridis Thraci
 ex Brinchis Edonum ciuitate, ex Philonide
 Deionis filia & Apolline natus, ut in Home-
 ri Odyssea scribit Eustathius. Primus Phi-
 lammon uirginum choros instituit, & Apol-
 linis & Dianæ generationē uersu edidit, ut
 in musica tradit Plutarchus. Pherecydes ue-
 rò Philammonē ait cum Argonautis ad au-
 reum uellus accipiendum profectum esse:
 Sunt qui eundem primū instituisse uelint le-
 ges lyricas, quas Græci *λύμναι* uocant, alij Ter-
 pandrum, qua dere alibi. Ex Philammone,
 ut modò dicebam, natus est Thamyras, qui
 & Thamyris dictus est, ex Arfione, quā Pau-
 sanias in Messenicis Argiopen uocat. Poëta
 uerò Thamyris fuit, ex Edonum urbe Brin-
 chis, ut dixi, ante Homerum octauus, uel, ut
 ab alijs traditur, quintus. Sunt & qui dicunt
 ab Odrysse. Sedenim ipse Odryssius dictus
 est, quòd cum illius mater Arfione uel Argio-
 pe adhuc prægna esset, ad Odryssios con-
 fugit,

fugit, quoniam illam in domum non admittebat Philammon. Quo in loco cum filium peperisset, cognomentū est illi inditū Odrysi, ut ait Pausanias. βαλύρας item dictus, seu ut nostri quidā, Baluras, quod in huius nominis flumine lyram proiecerit, παρὰ τὸ ἐβαλε τὴν λύραν. Huius Thamyræ theologiā extitisse ait Suidas, tribus millibus uersuum conscriptā. Sed de Thamyra, inquit Piso, nō multo antē in 2. Homeri rhapsodia satis multa legimus, quo uidelicet pacto à Musis sit oculis priuatus. Rectē tu quidem, inquam, atq; ideo ad alia transeamus. Scribit Pausanias. Thamyryn ex morbo, nō à Musis excæcatū, id quod & postea Homero quoq; contigit. Prodicus uerò Phocæus (si quidem eius sunt uersus) in Minyada, Thamyryn ait ob superbiam eas pēnas apud inferos tulisse. Primus autem Thamyras masculam Venerem induxisse dictus est: nam cum Hymenæū Calliope & Magnetis filiū deperiret, id flagitiī primus inuexit. Honestos tamen puerorū amores, quibus ad uirtutes capeffendas prouocantur, ab excellentissimis Græcorū philosophis non inconcessos fuisse uidemus, ut Socrati in primis et Platoni placuisse uidemus. Et in alijs rebus seuerus & penē tetricus, in hoc indulgentior mihi uisus est Plutarchus, ut nunc mittā Cretenses & Lacedæmonios, quibus id per leges licebat. Verū ista fortē

Græcis licuerint, nobis qui semper feuerioribus sanctioribusq; legibus paruimus, nefas & flagitiosum fuit à primis usq; temporibus. Sed & Plato ipse in legibus hanc Venerem naturali quadam seminum ratione de testatur. Quin & Laiam legem nō abrogasse, pluribus contra Trapezontium Bessarion ostendit. Fuit uerò apud Græcos lex Laia, ut apud Romanos Scatinia, cōtra mariū cōcubitores. Nostri quoq; Christiani scriptores Græci *παυλιπαγὰς* agrestes uocāt, unde & eorum quidam Pana ideo his amoribus obnoxium tradiderunt, eaq; ratione illum pudendis arrectis effingunt, & *ἄγριον θεόν*, id est agrestem deum cognominant. Legitur in eo, qui *ἔρωτις* inscribitur, dialogo, apud Lucianum Chariclis oratio, quam cōtra Callicratidan incōcessis his amoribus insanientē, habuit: ipso licet pronunciante Luciano, uiro philosopho id licere, nimirum se prodente. Rectè, inquit Piso, & uerè quod ais. Sed tamen istos quos ais arsenocœtas, Ouidius & Hyginus non istius flagitij inuentores tradidere, nam in Orpheum Thracium retulerunt. Cui ego: Id scilicet quod dixisti, uterq; prodidit. Sed postquàm in eiusmodi sermonem incidimus, & noster hic puer Picus paululū secessit ad legendos flores, quæ hac de re legisse recordor, obiter hoc tibi loco, nec sine rubore recēsebo, & capite, ut olim Socrates, obtecto.

obtecto. Dicam uerò paucissimis. Hic Piso: Imò ego libenter audiam. Tunc ipse sic cepi. Euripidis græcus interpres, quem quidam Moschopulum putât, ut ab hoc incipiam, in Laium, quem & Lainū quidam uocant, hoc scelus refert, qui Chrysippū Pelopis filium perditè amauit. Idem scribit Athenæus dinosophistôn lib. xiiij. Idem & Suidas. A quo Laio, ut puto, dicta lex Laia. Ibycus uerò Rhegynus poëta lyricus Talum Cretensem, quē, ut reor, perperam Græci quidam grāmatici Talona nuncupant, istius Veneris autorem facit, quod ab eo sit ardentissimè Rhadamanthus amatus. Diotimus autem Herculem ait Eurystheum amauisse, atq; ideo ei tot certamina sudasse. Alij utique Iouem rei istius autorem prodiderunt, quod est uero similis, qui Ganymedē & amauit & rapuit: unde de Aquila conficta notissima fabula. Echemenes tamen non ab Ioue raptum Ganymedem scribit, sed à Minoë, quem etiā tradit Theseū amauisse, eiusq; gratia ex nece Androgei filij inimicitias cum Atheniensibus deposuisse. Sedenim Praxilla poëtria Sicyonia, Chrysippum, non Ganymedem ab Ioue raptum ait. Non desunt etiam qui Iouem primum inter deos, Laium uero inter homines dicāt id sceleris excogitasse, ut scribit Magister in Euripiden. Herodotus Persas à Græcis hos puerorum amores edidicisse prodit.

Sunt qui ab Agamemnone Argynnum puerum adamatum ferant, qui cum eum narrantem & fato functum apud Cephisum sepulchro cōdidisset, Veneri Argynnidos templū cōstituit. Alcymnius uerò Chius dithyramborum poëta, in suis poëmatibus Hymenæum amatum ab Argynno scriptum reliquit. Fuit & Græci scriptores, inter quos Athenæus & Suidas, quibus ego hac in re parum crediderim, qui id flagitij in Italos referrent, quibus, quod belli tempore per leges in castris fœminas habere prohiberentur, pueris abuti eo uidelicet tēporeliceret. Id quod & Gallos factitasse, testis est Aristoteles, & Athenæus, qui miratur, cur Galli libentius pueris utantur, cum passim apud eos sint formosæ mulieres. Clemēs quoq; Romanus Anagnoseon viij. Apud Gallos, inquit, lex prisca constituit nuptū tradi publicè pueros, nec probum ex hoc aliquod duci &c. Verum enim uerò mirum dictū est, istiusmodi hominum genus qui diutius in castris militiæ uersantur, quàm in utranq; Venerem præcipites ferantur, ut certè ad hoc respexisse uideri possit, quisquis ille fuit, qui primus Martē cum Venere coniunxit. Sed de his iam plus satis. Tum Piso, Tempestiuè, inquit: iam enim & Picus redit à legēdis floribus. Rectè, inquā, ad Thamyrā, postquā Pice ades, unde recessit nostra redibit oratio. Thamyras ergo
poëta

poëta cum esset Theologus, inter primos habitus est, à quo scriptores Theologiã tribus uersuum millibus scriptam prodidere. Item Titanum aduersus deos pugnam. Thamyra quoq; hymnos Plato cū Orphicis celebrat. Sed & ab eo, qđ Musas prouocauerit ad certamen, ut puto, prouerbiū factum est, *θάμυρις μούνηται*, hoc est, insanit Thamyris, de ijs qui cum intellectu & prudentia aliquid præter rationē facere uidentur. Non tamen uos eundem cum Thymito Thamyra, ut alij plerique, existimate: fuit enim Thymitus Laomedontis filius, qui unā cum Orpheo clauit, estq; apud diuersas orbis regiones peregrē profectus: demum cum Nysam, ubi Bacchus enutritus fuerat peruenisset, ibi est tandiu moratus ut ab incolis Dionysij sacra planē didicerit, poëmaq; quod Phrygium à patria regione nūcupauit, lingua & literis antiquis conscripsit. Haftenus de Thamyra & Thymito: cum quibus fuit Argiui Melampodis imago uatis, qui Amythaonis & Aglaia, uel ut alij, Idotheæ Abantis filia filius fuit. Eum uerò uaticinādi artem affecutum Græci scribunt, cum fortē ministrum sacrificantem à dracone percussū sepulturæ tradidisset, & eius percussi filij Melampodis aures circumlinxissent, uaticinium illi inspirarunt, unde & Iphicli ruituras ædes prædixit. Longa est fabula, quam Diodorus, & in pri

Prouerb.

mo Argonauticorū Apolloniꝝ interpretes, & ab ijs Fauorinus explicat, ex ijs carminibus, quæ græcè *μεγάλοι ἡσίοι* dicuntur, quas Hesiodo adscriptas ab Eunapio græcæ historiæ scriptore, & Pausania inuenimus, qui nonnunq̃ eas citat, ut in Bæoticis, ubi & ex ijs uersus affert: item in Argolicis, & in Atticis, quo loco Domitius eas magnos codices latinè uertit, quod an rectè fecerit uiderint alij. Scholia quoque in Isthmijs Pindari eas aduocant, quo loco Herculem scribunt à Telamone hospitio susceptū fuisse. Vnde patet eos decipi, qui magnorum Eyiorum historiā uocant. Porro *ἡσίοι* quidem apud Homerum, ut Grāmatici obseruant, primæ diei horæ dicuntur, & matutinū tempus ad nonam uel decimam usq; horam: ut ijs significare possimus, si modò sit coniecturæ locus, lucubrationes quæ matutino tempore fiunt, ut illi uesperæ, & alteri noctes Atticæ, quales propemodū fuisse Aristotelicas deambulationes dum discipulos doceret, legimus: hanc enim, hoc est, matutinā, *ἑωτινὸν περίπατον*, illam scilicet quæ uesperæ fieret *δελτινὸν περίπατον* uocabat, ut scribit Gellius. Sed hæc uobiscū, quæ locupletius in annotationibus attingi, De Melampode nūc sequimur, qui ut Derachides ait, sic uocatus fuit, quod nigris fuerit pedibus: cum enim cum mater peperisset, in loco arboribus denso exposuit,

in quo

in quo cum minus pedes obregerentur, sole sunt nigri facti, unde illi nomē. Idem et Theocriti interpretes in tertio Edyllio tradūt. Sed fabulosa hæc mitto. Fuit reuera Melampus inter uates & poëtas ante Homerū uetustissimos connumeratus, nam multis uersuum millibus de Saturno, de raptu Proserpinæ, de Cereris luctu eiusq; mysterijs perscripsisse traditur, & cum his etiam de Titanum pugna aduersus Iouem, & de Aegyptiorum sacris: quinetiā, ut quidam existimant, ab ipsis Aegyptijs Dionysij sacra ad Græcos aduexit: quædam quoq; de obseruatione dierum ab ipso Melampode tradita in cōmentarijs Theonis in Hesiodū legimus. Artemidorus Melampodis quoq; libros cōmemorat in 4. Onirocriticōn, *περὶ τῶν τεράτων καὶ συμπτῶν, καὶ περὶ μυνῶν*, hoc est, de monstris & signis & de muribus. Cæterum & ipsum in re medica exceluisse etiam poëta Vergilius in georgicis innuit, cum de pestilentia agit. puto uos carmen tenere, *Cessere*, inquit, *magistri*

Phillyrides Chiron, Amythaoniusq; Melampus.

Prætidæ enim à furore sanauit, unde & *καταπραΐας* à Græcis ideo dictus est. Sorores hæc quatuor fuisse dicuntur Præti filiæ, Mœra, Euryale, Lysippe, & Iphianassa. alij tres tantum dicunt, ut Lutatius & Apollodorus, qui & eas sic nominat, Iphinoën, Lysippen, & Iphianassam. Pherecydes duas tantum

prodidit, Lyſippen ſcilicet & Iphianaſſan. Alij, ut Aelianus, nomina mutāt, Elegen ſcilicet & Celænen, eaſq; caprino lacte ſanatas. Hæ igitur cum fortè Iunonis templum ingreſſæ eſſent, temerè ſeſe Iunoni ſunt auſæ cōferre, ſeu, ut Acuſilaus ait, deæ ſimulachrū contempſerunt, qua re in eam infaniam ab Iunone actæ ſunt, ut ſe uaccas eſſe arbitrarentur, ijsq; rebus pauere cōperunt quibus ea ſolent animalia. Sunt qui non ab Iunone, ſed à Venere in furorē actas ſcribant, ut noſter Ouidius. quidam à Baccho, ut Heſiodus & Diodorus. Eam uerò mentis ægritudinem tandiū paſſæ ſunt, quouſq; ab earum patre Præto præmiū eſt propoſitū, qui illas ſanaret, earum ſe unam illi uxorē cum regni parte daturū: quod ubi Melampus intellexit, ut erat herbarum peritiſſimus, & id circo ab eo herba melampodion nuncupata, elleboro eas purgaſſe dicitur, id qđ etiam ſcribit Cl. Galenus, & ſic propoſitū eſt præmium aſſecutus. Non conſtat inter ſcriptores, eas fuiſſe herba liberatas: nam Pherecydes iam decennium furorē paſſas, precibus et ſacrificijs ſanatas ait, placata deæ ira à Melampode. Apollodorus entheis choreis & clamoribus quibuſdam Melampoda ait ſecū accitis ualidiſſimis iuuenibus, eas Sicyonem uſq; compuliſſe, Iphinoēnq; interea natu maximam extinctam. Alij Clitorij fontis
aqua

aqua, quæ bibentes abstemios reddat, id factum esse contendunt, inter quos Ouidius lib. Metam. xv. & Viêtruuius Pollio, qui & in rei testimoniũ græcum adducit & adscribit epigramma. Viêtruuij hæc sunt uerba: In Arcadia, inquit, ciuitas est nō ignota Clitorij, in cuius agris est spelunca profluẽs aqua, quam qui biberint, fiunt abstemij. Ad eum autem fontem epigramma est in lapide inscriptum huius sententiæ uersib. græcis, eam non esse idoneam ad lauandum, sed etiã inimicam uitibus, quod apud eum fontẽ Melampus sacrificijs purgauisset rabiẽ Præti filiarum, restituissetq; earum uirginũ mentes in pristinam sanitatem. Hucusq; ille. Pausanias uerò in Arcadicis: Super, inquit, Nonacrin montes sunt nuncupati Aroanij, & specus in ipsis est ubi Prætides furentes cõfugerunt, quas sacris quibusdam arcanis & purgaminibus Melampus deduxit in regionem quæ Lussi dicitur, ubi Clitorius est. & cetera. Idem ferè scribit Stephanus in dictione *Λασσῶν*, & in Azania etiam: ex quo uidetur legendum apud Pausaniam Azanij montes potius, quàm, ut passim legitur, Aroanij: est enim Azania pars Arcadiæ, & Lussi ciuitas, eodem Stephano autore. Sedenim has non Præti filias, sed Anaxagoræ Megapentis Argiuorum regis scribit Diodorus Siculus, à quo duabus regni partibus donatus sit. Eu

stathius eum cum fratre Biante donatū imperij parte scribit. Apollodorus duabus partibus ait, & superstites duas filias Melampodi & Bianti nupsisse, Prætumq; post hoc filium Megapenthem genuisse. At uerò Herodotus historiam ipse in hūc propè modum recenset: Cum, inquit, Melampus ab Argiuis è Pylo mercede conducere, ut Argiuarū mulierū furorem compesceret, regni dimidium pro mercede poposcit. negātibus se id facturos Argiuis, pluresq; interea eorū mulieres insanirent, quotidie ad Melampoden redeuntes, se id quod poscebat daturos sponderunt. tum ille eo etiam plura optauit, nec se quicquā eorū quę uellent facturū ait, nisi fratri Bianti tertiam regni partem darent. Tum Argiui necessitate adacti, quicquid Melampus petebat concessere. atque hæc quidem ferè Herodotus. Cæterum Sextus Pyrrhonius qui & Empericus uocatus est, & Polyanthus Cyrenæus, Prætidæ ab Aesculapio liberatas tradunt, non à Melampode. Sed ne quid uobis omittam quod succurrat, ex Melampode & Iphianassa Præti filia nati sunt filij Antiphates & Manto, quę an ea sit quæ Mantuanæ urbi nomen dederit, illud subuereri facit, quod ea Tiresiæ, nō Melampodis filia, à scriptoribus dicitur. Fratrem, ut iam diximus, Melampus Biantem habuit, cuius & Apollonius Rhodius me-

meminit in primo, & quem Theocritus & Diodorus scribūt à fratre tanta charitate dilectum, ut cum is Però Nelei filiam deperiret, Melampus ut fratri rem gratam faceret, Iphicli boues abegit, ea uidelicet ratione, quod Neleus ei filiam daturum promiserat, qui boues ipsas abstulisset: quam rem tamē frustra tentauit, ut suprà meminimus. Hinc Melampus ab Iphiclo captus, & in uincula coniectus est. Sed ubi imminentem ruinam tecti Iphiclo prænunciasset, ab eo non modò est liberatus, sed & cum bobus ipse abire permissus. Addunt Theocriti interpretes, Iphiclum à Melampode edoctum, quonam modo esset filios suscepturus, cum à Phylaco patre ea ui priuatus fuisset. Igitur Melampus cum ad Neleum boues adduxisset, facile Però uxorem fratri impetrauit. Et hæc quidem ex uarijs Græcorū cōmentarijs. Illud uerò mirandum maximè qđ de eo est proditū, Melampodem uidelicet ipsum, auium linguas & uoces calluisse, easq; interpretari solitū: quā rem nō poëtæ tantū tradidere, sed nec defuere philosophi, qui multo id studio atq; diligentia, quanā id ratione fieri possit, perscrutari sint. Verū & hoc ipsum alijs multis cōtigisse scriptores tradūt, ut Apollonio Tyaneo, Vergiliano Anio, alijs. Est et apud Suidā symbolū, seu uos prouerbiū dicere mauultis, Melāpode aut Pollete opus, *Prouerb.*

de ijs rebus quæ obscuræ dubiæue fuerint. Polles enim & ipse uates fuit, cuius & Græci grāmatici meminere. Alius quoq; Polles fuit Aegeus philosophus, cuius & Suidas idem uitam prodidit. Sed iam de Melampode satis. Alium Plinius & Dioscorides pastorem Melampoda nominant, ubi ellebori naturam explicant. Eadem ferme ætate claruit Amphion Thebanus, tametsi apud Pausaniam in secundo Eliacorum, Aegyptius qui dam Amphionē Aegyptiū & magicū fuisse narret unā cum Orpheo. Sed nos in præsentia Græcorum de Amphione sententiam sequimur, qui eum & Zetum Iouis & Antiope filios prodiderunt: licet alij non Iouis, sed Mercurij filium scripserint, à quo & lyra primus acceperit. Myron Byzantius poëta qui Ἰννεία & carmina scripsit, Amphionem prodidit aram primū statuisse Mercurio, atque ea causa ab eo lyra donatum. Antimenidas uerò nō à Mercurio, sed à Musis lyram accepisse scriptum reliquit, cui & Pherecydes nō repugnat. Dioscorides tamen ab Apolline Amphioni dono datam putat. Hic mitto quæ de lyra in secundo multa scribit Hyginus, & latinus enarrator Arati: id tantum uobis quæ in imaginibus in hunc prope modum Philostratus prodit afferam. Lyra, inquit, primū à Mercurio ex duobus cornibus capræ, quæ Izali fuerat, & iugo aridaq;

daq; testudine compacta fuit, qui eam post Apollinē & Musas Amphioni Thebano dedit, qua mox ille Thebas Bæotias condidit. Hæc quidem ab illo sic scripta. Pausanias uerò lyram à Mercurio, citharā uerò ab Apolline inuentam prodidit. Theon tamen apud Aratum, nō Amphioni datam lyram ait, sed Orpheo. Idem scribit Eratosthenes. Eam uerò Orpheus nouichordem primus instituit, cū antea septichordis fuisset à Mercurio constituta. Post mortem Musæo Orpheus tradidit: sed cum indignus is esset, ab Ioue inter sydera est tralata. Hic uerò Piso: De lyra factis est, inquit. Nunquid tu Amphionē existimas sic ut poëtæ canunt, saxa & lapides lyre cantu traxisse? Audite, inquā ego, quid hac de re sentiat in primis Viétruius. Neq; em̃, ait, par est id ita gestum uideri, sed quod affatus suauitate homines rupiū incolas, & incultis moribus rudes, ad obsequij ciuilis pellexerit disciplinam. Idem ferè scribit Palæphatus, & Macrobius, idem & poëta Horatius, ut alios mittam. Plinius uerò Amphionem inuentorem Musices facit, & modorū Lydiorum, cum quo tamen ex Clemētis autoritatenō conuenit Eusebius, qui id Olympo Mysio ascribit. Parabates, ut puto, Iulianus in epistola, ut est apud Suidam, antiquę musicæ inuentorem Amphionem prodidit. Primus utiq; Amphion dicitur cum cantu

cithara cecinisse : nam sine uoce Thamyras prior cecinit, Sedenim Amphionis nomine nō unū reperio, sed plures. Is enim qui cum Argonautis nauigauit, ut planè ex Orphei & Apollonij catalogis colligimus, fratrē habuit Asteriū, quem Deucaliona uocat Flaccus. Hic filius fuit Hyperasij & Hypso. Alius quoq; Iasij filius fuit, qui & Argus ab aliquibus cognominatus est. Cætera quæ multa de Amphione scribuntur, quia fabulosa sunt, relinquimus. Ouidius quidem post filiorū necē sibi manus intulisse cecinit : ait enim,

Nam pater Amphion, ferro per pectus adactio,

Finierat moriens pariter cum luce dolorem.

Verūm ad ipsum Orpheum me conuerto, qui in tabula non eo depictus erat habitu, quo illum Philostratus & Callistratus effingunt: hi enim illum in opaco Heliconis nemore propter Olmei fluentia cōstituere : sed humero tenuis extabat, ut reliquorum imagines poëtarū. Eius autem caput, erat tiara aureis intexta notis ornatū. Non putamus, inquit Piso, hoc te loco multa de Orpheo dicturum, qđ scilicet is est ab omnibus cantatus. Ego uerò, inquā, Piso, quæ ad tabulā ipsam cum pertinere, tum uobis placitura arbitror, non relinquam. Fuere etenim in ea quinque hoc nomine poëta, alij licet septem faciant, & duos tantum Herodorus, alterum poëtam, & alterū ex Argonautis unū: quem

quem Herodorū ideo Pherecydes incusat, non enim Orpheum, sed Philammona in Cholchos ad uellus aureum nauigasse prodidit. At uerò Aristoteles, & eum sequutus M. Cicero, nullum fuisse Orpheum putauerunt. Aelianus quoq; falsa omnia & fabulosa esse quæ de Orpheo traduntur censuit: Bisaltas enim Thraciæ gentes literas ignorasse, eiusq; nationis id esse proprium asserit. Sed his omisissis, poëtas ipsos hoc nomine celebratos cōmemoremus. Igitur primus Orpheus ex Libethris Thraciæ poëta fuit, ciuitate sita sub Pieria. Plin. tamē & Martianus Sithonē Orphei patriam fuisse contendunt, & ipsa in Thracia. Fuit uerò Orpheus Apollinis & Calliopes filius, id quod Asclepiades comprobatur: alij uerò Polyhymniæ dixerunt. Orpheus quidē Crotoniata, cuius Argonautica extant, primi Orphei in suo poemate personam induisse uidetur: is se Oeagri fluminis & Calliopes filium cecinit: quem, ut opinor, alij plerique poëtæ secuti sunt. Hunc ipsum Lini discipulū multi prodidere, qua tempestate apud Hebræos Iudices rerum summā gerebant, & ut scribit Suidas, cum Atheniensium regnum dissolutū est. Sunt qui ante Troianorū tempora eum clariuisse uelint undecima generatione, ipsumq; xi, uel ut alij malunt, x. generationes uixisse, Generationem uerò hoc loco inter-

Genea quid.

pretari placuit, quam Græci γενεάν uocant, Latini tum ætatem, tum seculum uerterunt. Septem autem annorū spacium geneam significare autores tradūt: unde & medici ante duas geneas incidī non oportere puorum uenas præcipiunt, atq; fortassis de Orpheo ita intelligendū: nam si aliter uelimus intelligere, hoc est, spacium uitæ humanæ, quī fieri poterit ut Orpheus tandiu uixerit: tam etsi frequenter, quum apud alios, tum præcipuē in Hebræorū historijs usurpetur. Plutarchus & Heraclitus, & cum his Suidas & grammatici quidam, spacium xxx. annorum geneā existimauere, quo pacto Homerus, & ab eo nostri Latini, Nestorē tradunt tres geneas, & tria secula, & tres ætates uixisse. Censorinus quidē, qui annos, ait, xxx. seculum putauerunt, multum uidentur errasse, hoc enim tempus geneam uocari quidam sunt autores, quia orbis ætatis in eo sit spacio. Orbem autem uocāt ætatis, dum natura humana ad se mentem reuertitur. Hoc quidem geneas tempus aliq; aliter definire. Heraclitus annos v. & xx. scribit dici genean, Zenon xxx. Quibus Censorini uerbis uidetur error inesse: nam Plutarchus in eo dialogo, quo cur oracula defecerint causas inquit, super Hesiodi uersibus qui de ætatibus apud eum leguntur, & quorū Plinius in vij. meminit, geneā ex Heracliti sententia

tentia xxx esse annorum ait, ubi & alia ple-
 raque recitat, inter quæ & illud, aliquos cen-
 tum & octo annorum geneam constituisse,
 uitæq; humanæ dimidium quatuor & quin-
 quaginta annos esse. reliqua subtilius dispu-
 tata à Cleōbroto & Demetrio Tarsense mit-
 to: & item mittō quæ multa Artemidorus in
 secundo Onirotropicō scribit, quo loco de
 uitæ temporibus agit & numeris. Aurel. Au-
 gustinus in cuiusdā psalmi cōmentario, ge-
 neam existimauit quintumdecimū annum
 nō excedere. Alia præterea multa genea si-
 gnificat, quæ Theophilus, & alij Græcorum
 Grāmatici enumerāt. Ad Orpheum iam re-
 deo, qui nouem geneas, illas dico septēnes,
 uixit, qui numerus scalarem, hoc est, clima-
 tericum conficit, hoc est L XIII. omnib. fa-
 talem, ut putant Mathematici, & præcipuè
 uiris præstantibus, ut Aristoteli contigit &
 M. Tullio. Poëtæ quidem Orpheum à Cico-
 num mulieribus discerptū laniatumq; fuisse
 fabulantur: quo fit, ut (inquit Plutarchus)
 nunc usque Thraces suas pulsant uxores, ut
 Orpheum ulciscantur. Causa necis uaria à
 scriptoribus traditur. alij quidem ferunt, qđ
 pueriles amores amissa Eurydice uxore ex-
 cogitauerit. Alij, quod cum uiros à mulieri-
 bus abduceret, ab ijs uino correptis lania-
 rus fuerit. Alij, ut Pausanias tradit, qđ mor-
 tua Eurydice, in Thesprotidis locū Aornon

cum uenisset, ubi necyomātion fuerat, hoc est, ad euocandas mortuorū umbras locus, umbramq; ibi Eurydices euocasset, & euanescente illa potiri nō ualuisset, sibi ipse manum intulit: ad cuius sepulchrū luscinia nidos & pullos habere traduntur, & nusquā suauius canere dicuntur: & hoc quidem, ait Pausanias, Thraces affirmant. Alij sunt qui scribant ideo discerptum, quod cum Deos omnes laudauisset, Dionysium ab eo prætermissum, qui in eum Bacchas immisit: quod parum mihi constat, nam & pleriq; Orphei in Bacchū hymni adhuc leguntur. Alij, quod ipsius dei arcana publicasset, mysteriaq; uulgasset. Alij à Venere ipsas tradunt fuisse immissas mulieres, quod ipsius Orphei mater Calliope, inter Venerem & Proserpinam parum iustè de Adoni puero iudicauisset. Plures Orpheum fulmine ictum fuisse prodiderunt, quod scribit Pausanias, & Diogenes, qui id etiam carmine cōprobat, quod in ipsius funere à Musis positum asserit:

Ὀρφεὺς χρυσολύρη τῇ δ' ὄρφεα μέσαι ἑταῖραι,

ὃν κτάνειν ὑψιμέδων ζῶνς φοιτένῃ βίλει. hoc est,
Orpheus hic positus cithara spectabilis aurea

A Musis, trifido qui Iouis igne perit.

Extat & alterū, quo illum & Herculis magistrum, literarumq; & sapientiæ inuentorem fuisse docemur, quod nostro nunc uobis potius quàm græco sermone recitabo:

Orphea

Orphea Musarum famulum hinc Thracas posuere,
 Qui cecidit rapido fulminis igne Iouis.

Filius Oeagri, Alcidaëq; magister, & idem
 Scribendiq; notas repperit, & sophiam.

Antipater uero Sidonius, & uersum heroico
 pedi iunxisse scribit: ita enim carmen ex
 ipsius elegia expressi:

Quiq; sacros ritus, atq; Orgia mystica Bacchi
 Repperit, heroo & carmina iuncta pedi.¹

Sedenim & ab eo Threscia mysteria sacra di-
 cta sunt, quod uidelicet Thracius ipse tele-
 tas & religiones in Græciā induxerit, quod
 cum alibi, tum nuper in eo libello legi, qui
 τὸν φῶτωρ ἱεροῦ inſcribitur: unde & Orpheo-
 telestæ nuncupati sunt, qui in eiusmodi sa-
 cris initiandi autores erant, & felicitatē cer-
 tiſſimam post obitum promittebant, quorū
 Græcis, Plutarcho præcipuè, mentio, qui &
 diſteriū Leontychidæ affert. Orpheū præte-
 rea in Græciam astrologiam & magicas ar-
 tes adduxiſſe ſcribit Lucianus in eo libello,
 quo astrologiam laudat, ubi & eius lyrā ce-
 lebrat. Quod autem cantu in ſyluis arbores
 & feras traxerit, præter ea quæ paulò antè in
 Amphione retulimus, attendite quæ de eo
 Palæphatus ſcribat: Cū aliquandiu, inquit,
 Bacchæ in montibus ſeceſſiſſent cum peco-
 ribus cæterisq; quæ ad uictum ſunt neceſſa-
 ria, tum ciues Orpheum miſiſſe ferunt, qui
 ſuadendo eas inde abduceret: at illæ ferulæ

manibus tenentes Orpheum lyra canentem secutę sunt, atq; inde fabulę locus datus est. Varia uerò Thraces de Orpheo, & Macedones itemq; Larissęi tradunt, quę Pausanias commemorat in Bęoticis. Tanti uerò Orpheum omnis Gręcia fecit, ut diuinitatē illi attribueret: sed & caput eius in Lesbo oracula dedisse testatū reliquit uterq; Philostratus, unde est illud de Cyro, τὰ ἐμὲ ὃ νῦν σὲ, illi enim eandem, quę sibi fuit, sortem uaticinatur. Nam quum is Cyrus ad Istrum contra Massagetas & Essedonas profectus esset, à femina quę illis populis imperabat occisus est, & caput ei est à ceruice reuulsum. Lucianus in oratione quę est ad indoctū, qui multos emptitabat libros, de lyra Orphei & capite fabulam recitat, quę quoniā mihi semper placuit, eam nunc uobis quantum fidelius potero meis uerbis exponam. Non in tempestiuū, inquit, fuerit, si antiquam Lesbiam tibi fabulā narrauerō. Quādo Thressę mulieres Orphea discerpserunt, ferunt caput auulsum simul cum lyra ab Hebro exceptum in mare delatum unā natasse, & cecinisse, hoc quidem lamentationem, tanq̃ ipsi Orpheo funebrem orationē, lyram uerò responsasse uētis chordas impellentibus, atq; ita cum cantu ad Lesbum aduectum, quod susceptum Lesbij sepeliuere, ita ut nunc est Bacchion apud ipsos, hoc est, Bacchi oraculum.

lum. Lyram aut in Apollinis templo suspen-
derunt, quo modo multo tempore est custodi-
ta. Postea uero cum Neanthus Pittaci tyranni
filius lyram ipsam comperisset arbores & feras
traxisse, in eius uenit habendae desiderium,
dumque sacerdotem multis clam oblati pec-
cunijs corrupisset, eius lyrae similem alteram
in templo affixit. Verum cum interdiu se in
ciuitate parum tuto esse Neanthus existima-
ret, sinu lyram recedens noctu in suburbium
proficiscebatur, illamque manu sumens pulsa-
bat, sed ut erat rudis ac ineruditus adolescens
chordas confundebat, confususque ac in-
con-dite tractabat, quum bellus ipse sibi placens
diuina quaedam cantica ipsa lyra se cantatu-
rum putaret, quibus omnes mulcerentur, seque
inde beatum fore Orpheae scilicet haeredem
musicae. Quae dum agit, uicini canes eo soni-
tu excitati, coeuntes Neanthum infelicem ci-
tharædum discerpserunt. Haec ferè quidem
ille. Sed ego hac fabella illos illudere soleo,
qui cum è Vergilio, alioque poeta carmen su-
stulere, tum demum læti & gloriosi se poetas
esse arbitrantur, atque ut Neanthus, omne se
punctum tulisse, omnemque poeticam adeptos
putant, ac ueluti Aesopianus graculus, & Ho-
rati cornicula, alienis induti plumis, bellas
se aues arbitrantur, ita se poetas illi. Istuc tu
quidem, ait Piso, pulchre dixisti, sed quod pace
tua dixerim, ipsum te quoque eludis. At ego

nunquam, inquam Pifo, ipsum me poëtam credidi, nec tantum nomen ambiui, nedum illud mihi arrogauit, ut qui probè teneā, me primoribus, quod aiunt, labris poëticae fontes gustasse: nam qualis ea & quanta sit facultas, satis (ut puto) hesterno sermone mōstrauimus. Si quos tamen, ut fit, interdum ego quoq; uersiculos feci, ingenuè uobiscum fabror, nō ut poëta, sed ut poëtae alicuius simiolus feci, & perinde eos supprimo. Verū de Orpheo reliqua, quā ista, rectius dicemus. Ut placet, inquit Pifo: (de me enim loquēs iandudū stomachabar.) Et simul ego: Nunquid, inquam, audistis, quā de maritimis Lyrnessi saxis uocalibus à Græcis scriptoribus tradunt. Sunt uerò talia facta cum illuc Orphei lyra delata fuisset, quod scriptū reliquit Philostratus. Vel nos fugit quā de Orphei columna produnt Macedones: ea quidem ex Dio uenientibus offerebatur, super qua hydria, id est, uas lapideum, in quo Orphei reliquiæ asseruabant. Quo loco flueredicitur fluuius Helicon, qui per .xx. stadia occultatur, ea uidelicet causā, quod cum mulieres Orpheū interemissent, & se ablueruellent, fluuius se abdidit, ne impias mulieres elueret: qđ pluribus est executus Pausanias, qui & à Larissæis alium se audiuisse sermonem scribit, quod Libethra urbs sit in Olympto Macedoniae monte sita, à qua non longè

longè Orphei monumentū sit positum, datumq; à Dionysio Libethris oraculum, tum demum funditus à Sue Libethras interituras (nomen id torrentis) cū Orphei ossa sol uideret. Cui cum minus Libethrij fidem haberent, contigit tamen longo pōst tempore, cum uidelicet pastor meridiano tempore se Orphei sepulchro acclinasset & obdormisset, insomnis Orphei uersus suauī cantu referret. Cæteri non longè pastores positi accurrentes, seq; inuicē impellentes, ac rixantes, ut quisq; canēti propius esset, ipsum monumentū conditoriumq; subuerterūt, adeò ut euolutis reliquijs Orphei eas sol uideret. Tum insequenti nocte imber adeò ingens factus est, ut Sus fluuius alueū excedens totam regionem influeret, & Libethræ mœnia dirueret, ædesq; euerteret. Verūm & apud eosdem Libethrios Orphei simulacrū ex cūpresso cōfectum fuit, teste Plutarcho, quod Alexandri Macedonis tempore sudasse perhibetur: interpretatū id scribit Arrianus ab Aristandro Telmisseo, bene ac faustè Alexandro portendere, fore ut poëtæ sudarent in præclaris ipsius Alexandri gestis describendis. Fuere & alia eiusmodi Orphei oracula, & falsa (ut uerius dicam) miracula, quæ temporis causa mittemus. Quin illud potius, quod uos libenter audituros arbitror, nūc afferam, quodq; ab Iustino philosopho &

martyre proditū est: ait enim Orpheū cum
 in Aegyptum diuertisset religionis & sapien-
 tiæ adipiscendæ causa, unius ueri Dei pieta-
 tem ac cultum ab Hebræis, ut putatur, didi-
 cisse, & perinde recantasse de ijs quæ ad deo-
 rum multorū superstitionem, hoc est, ut ille
 græcè uno uerbo ait, πολυθεότητα, antea ceci-
 nisset, eiusq; ea de re plerosq; uersus in me-
 dium adducit ad Musæū scriptos, quos qui-
 dem & Aristobolus Iudæus philosophus pe-
 ripateticus in eo quem ad Ptolemæū regem
 scripsit, & Cyrillus Alexandrinus in primo
 contra Iulianum Cæsarem nostram pietatē
 calumniantē, cōmemorat. Hos uerò tu Pice
 uersus apud Iustinum legito, quem ex græ-
 co Io. Fr. pater tuus nō multo ante hos an-
 nos in latinum conuertit. Sed & quod apud
 Suidam legi, hoc loco par est ut uobis affe-
 ram. Is igitur scribit Orpheum uirū optimū
 fuisse & sapientē, quo tempore apud Iudæos
 Iudices erant, ipsumq; mysteria & sacra mul-
 ta edoctum, librosq; illius extare de Dei co-
 gnitione, ex quibus hæc esse ait: In principio
 æthera primū apparuisse à Deo creatum, &
 hinc illinc eius chaos fuisse & noctem, ter-
 ribilia omnia & horrenda continentē, om-
 niaq; celantem, quæ sub ipso æthere fuerant:
 id uidelicet significantē, noctem ipsam prio-
 rem fuisse: dixisse quoq; incōprehensibilem
 quendam & omniū supremū ac natu maio-
 rem

rem omniūq; opificem hunc supremū æthera, & terram inuisibilem uocasse, lucemq; æthera rupisse, & terrā illuminasse omnemq; creaturam, & etiam dixisse ipsam lucem supremam omniū, inaccessibilem, omnia continentem, & eam uocasse *βελών, φῶς, ἥλιον*, id est consilium, lucem, uitam, & insuper tria hæc nomina uirtutē unam esse & potestatē unā dei ipsius omniū opificis, qui omnia ex eo quod non est, producit in id quod est, uisibilia & inuisibilia, ut nobis ab eo quoquo modo quædam *ἀγία πρῆξις* exprimi uideat. Subdit idem scriptor, ipsum eundem Orpheum de hominū genere ita statuisse, illud uidelicet ab eodem opifice creatū, si minus græcè placet plasmatū, rationalemq; animā accepisse: Mosen secutum, miserū dicentem genus humanū, multisq; subiectum animæ & corporis affectionibus, bonorumq; & malorū operum capax, necnō in his quæ ad uitā pertinent miserè dispositum. Et hæc quidem ferè ex Suida. Iam uerò ad Orphei carmina, quæ ferè dubia sunt omnia & incerta, deueniam, atq; à triasmi exordiar, seu triagmis, ut quidam malunt, de quibus alibi, hoc est, in Ionis imagine, & quid sint planè agemus. Cōpositi hi quidē ut à plerisq; est proditū ab Orphea, ab alijs tamē ab Ione tragico poëta creditū. Sunt & Orphei sacri sermones in xxiii. rhapsodias distincti, in Theo-

gnetum Theſſalum poëtā relati, ſiue in Cereopem Pythagoricum, cum quo controuerſiam Heſiodus exercuiſſe traditur. Oracula & telera Onomacrito aſcribuntur, qui teſte Pauſania, Herculem unum ex Idæis Dactylis ſuo carmine fuiſſe tradidit. In his quoque de lapidum ſculptura agitur, quæ Octoginta lapides inſcribitur, hoc eſt, *ὀγδοήκοντα λίθοι*. Extrat quidē & in manus habetur opuſculum Orphei nomine inſcriptum de lapidibus, quod an legitimū, multa ſubuereri faciunt, quæ mihi nunc prætereunda. Orphei inſuper Soteria & Crateres poëmata eſſe feruntur, ſed illa Timocleo Syracuſio, uel Pergino Mileſio, hi Zopyro aſcribuntur. Throniſmi uerò, metroi & Bacchica, Niciæ Eleatæ: deſcēſus ad inferos, Herodico Perinthio: Peplon & rete, quæ Zopyro Heracleotæ, ſiue Brōtino: atq; hæc quidem uerſibus c c. & mille, quæ onomaſtica carmina uocant. Aſtronomia, Amacopia, Thyepolicon, & ex ouo auſpicia ſacriſiciaq; hoc eſt, *ὀνομαſτικά & ἀστρονομικά*, cataxoſticon, hymni, corybanticon, & phyſica, quæ Brontino attribuūtur. Scripſit præterea Orpheus, ut Plinius prodit, de herbis: Primus omniū, inquit, quos memoria nouit, Orpheus de ijs herbis curioſius aliqua prodidit. Sed & Galenus de antidotis lib. 2. eundem de eorum cōpoſitionibus ſcripſiſſe tradit, cuius ideo uerba afferam

ram, qđ & Poëticæ materiæ nostræ nō nihil conueniunt. De compositis, inquit, dicetur antidotis, uerū horum apparatus expone re perdifficile mihi uidetur, cum pleriq; horum cōscriptiones aggressi sint, inter quos est Orpheus, is qui cognominatus est Theologus, & Horus Mendefius iunior, & Heliodorus Atheniensis tragœdiarū poëta, & Aratus, & alij quidā, qui eiusmodi scripserūt. Atq; hæc quidem Galenus. Pausanias etiam eius morborū remedia cōmemorat, & purgationes impiorū operum, & diuinæ iræ auersiones, hoc est, καθαρμὸς ἔργων ἀνιστίων, ἢ ὅτι πᾶς μὴνιμάτων θεῶν. Sed cum Orphei opera parum antea digesta essent, Pherecyden ferunt Atheniensem, Pherecyde Syro antiquiorē, ea collegisse. Et hucusq; de antiquiore Orpheo dixisse sufficiat. Nunc de reliquis eius nominis agendum. Secundus Orpheus Arcadius fuisse perhibetur, uel, ut alij tradunt, Ciconeus ex Bisaltia Thraciæ, & ante Homerum altera generatione, & rebus Troianis antiquior creditus est: hic fabularum fragmenta, quam μυθοποιῶν uocāt, composuit, & epigrāmata: hymnos quoq; qui nunc, ut opinor, uulgō legūtur, licet prioris Orphei nōnulli existimēt. Inter hos tamen hymnos qui nouissimi sunt, non Orphei, sed Procli Lycij philosophi esse constans est opinio, ut alio loco dicemus. Tertius Orpheus Ody-

sius fuit, in quem poemata quædam referuntur: tamen si unquam fuisse negat Dionysius, ut est apud Suidam. Quartus Orpheus Crotoniata fuit, qui Pisistrati temporibus claruit, ut Asclepiades in sexto grammaticorum libro scriptum reliquit. Scripsit uero Decennalia, hoc est, *Δεκατηρία*, & argonautica, quæ leguntur, & alia quæ Orphica dicuntur, quæ tamen, ut ait M. Cicero in 1 de natura deorum, Cercopi Pythagoreo, cuius supra meminimus, nonnulli ascribunt, non Cerconi, neque Cerdoni, ut est in peruulgatis codicibus. Ultimus uero inter istos Orpheus fuit Camarinæus uersificator egregius, cuius esse à plebis proditur, descensus ad inferos. Quæ cum dixissem ad me conuersus Piso, & cui nam Orpheo ait, poema quod est de terræmotibus inscriptum, attribuis? nam Orphei quidem titulo & legi & circumferri uideo, & eius phrasîs uetusta admodum uidetur, nec tu tamen commemorasti. Nimis, inquã, urges me Piso: quid me ista censere iubes? nunquid ego Crates, aut Aristarchus, uel Aristarchi ipsius magister Aristophanes? græcos ista roga. Sunt tamen qui illud ipsum de terræmotibus poema, non Orpheo, sed Hermeti Trismegisto potius ascribant, quos inter Zenobius noster Acciaiolus, qui & illud, ut ipse mihi dixit, latinè uertit, & ego utrunque aliquando legi, Ergo, inquit Piso, & poemam
Trisme-

Trismegistum habemus. Habemus, inquam ego, uel saltem à poëtica nihil abhorrëtem, si quæ Zenobius asserit, recipimus, & si Græcis quibusdã stamus, quos inter Suidas, qui Trismegisti uersus quosdã adducit, de uoce & uerbo Dei, ijs ualde similes qui à Iustino philosopho & martyre, & à Clemente de eodem Dei uerbo Orpheo ascribuntur: quos Trismegisti uersus ea causa uobis nō recito, quod parū castigati apud Suidam leguntur. Scripsit uerò in primis dialogos quos habemus. At quæ parū nora, inter alia ea sunt quæ Salmechiniaca uocantur, quibus breuissimè Hermica cōprehendunt. Quæ autē in adytis sunt inuenta, Hieroglyphicis perscripta literis ad Soin uel Sain deam Aegyptiorum, ea Bitys propheta regi Ammoni interpretatus est, ut in eo libro reperi, qui Abamonnis magistri Aegyptij nomine apud Græcos circumfertur, quem librum Proclus Iamblichi esse credidit, ut in cōmentarijs in Plotinum scribit. Verū de Hermete satis in præsentia, scitis enim qualia & quanta de illo à scriptoribus traduntur. Illud unum duntaxat uos nō latere uelim, eum ideo *ῥισμήγιστος*, hoc est, ter maximū nuncupatum, quod maximus philosophus, maximus sacerdos, & maximus rex extiterit. Nam, ut Plato scribit, mos erat Aegyptijs, ex philosophis sacerdotes, & ex sacerdotibus reges eligere. Alij

*Hermes cum
Trismegistus
dictus.*

ea ratione sic uocatū putant, qđ de sanctissi-
ma trinitate protulerit, primusq; in ea unā
esse diuinitatē, hoc est, *ἐν τριάδι μίαν ἡνὸς θεότητα*.
Quæ ubi dixissem, inquit Piso, si non poëta
est Trismegistus, non saltem poëtarū hostis.
Sed iam tabulæ nobis ordinē cōtinua. Post
hos, inquam, erat Musæi effigies, qui nescio
quæ fuit pictoris elegātia, ita pictus fuerat,
ut Orpheum quasi uenerari uideret, nam e-
ius discipulum fuisse Diodorus & Eusebius
tradunt. quin & super illud Vergilianum,

Musæū ante alios, ita Ser. Honoratus: Théo-
logus, inquit, fuit Musæus post Orpheū, de
quo uariæ sunt opiniones. Nam eum alij Li-
ni filium, alij Orphei uolunt, cuius constat
fuisse discipulum, ad ipsum enim primū car-
men scripsit, qđ Cratera appellauit. Iustinus
tamen Christianus scriptor, philosophus et
martyr, in paranæsi contra gentes, Orphei
filiū prodidit: cui pariter & idem Orpheus
iusiurandū inscripsit, sic em̄ poëma inscribi-
tur, id qđ modò mihi excidit, cū cætera Or-
phei carmina enumerarem. Ex eo poëmate
hi sunt uersus, quos ego sic latine uerti:

Te cælum sapientis opus magniq; tonantis,

Vocem & iuro patris, quam primum protulit ipse.

Scribit Maternus Firmicus, qđ Orpheus cū
ignotis hominib. sacrorū ceremonias aperi-
ret, nihil aliud ab ijs quos initiabat in pri-
mo uestibulo, nisi iusiurandi necessitatē, &
cum

cum terribili quadā autoritate religionis exegit, ne profanis auribus inuentæ ac cōpositæ religionis secreta proderent. Huius quidem iusiurandi meminit Theon Smyrnæus philosophus Platonicus, cum de octonario numero agit, quosdam etiā uersus ex eo afferens. Meminit & Cyrillus Alexandrinus, & Eusebius Pāphili. Ad hæc & Orphicorū hymnorū principiū Musæo dicatū uidemus, item Argonautica. At uerò Diogenes Laërtius, nō Lini neq; Orphei filiū Muscū, sed Eumolpi, his uerbis ait: Musæo, inquit, illustres Athenæ, quin & Atheniēses ipsum Eumolpi filiū putauere. Hic Theogoniā primus scripsisse tradit, & Sphæra inuenisse. Eundem ait Diogenes opinatū esse, omnia ex uno cōstare, atq; in idem omnia etiā resolui, quē est ex parte Parmenides secutus. Perijt uerò apud Phaleros, ibidemq; cōditus hoc epigramate:

Eumolpi charum tenet ora Phalerica natum

Musæum, functum corpore in hoc tumulo. Hoc est, si illud græcè mauultis, σύμολπος φίλον υἱὸν ἔχει τὸ φαληρικὸν ἔδαος Μουσῶιον, φέμιζρον σὺν μὲν πρὸ τῶδε τάφῳ. Ab huius quidē Musæi patre Eumolpi darū, apud Atheniēses diutius cognomentū & genus durauit. Scribit apud Aratū interpres, Orphei lyrā Musæo cōtigisse post illius mortē. Celebrat Herodot. Musæi sortes, hoc est, ex Musæi carminib. ductas, ut puto, quas ab Onomacrito per Lasum Hermioneū ui-

riatas ait, ut in eius imagine dicemus. Fuere tamē & hoc nomine alij, quorū unus Eleusinius fuisse perhibet Antiphemi & Hellenes filius, qui genus in Cercyonē à Theseo deuictū hoc modo referebat: Antiphemi enim pater Euphemus, Euphemi Ecphāthius, Ecphanthi Cercyon, hic Orphei discipulus & ipse tradit. quidam eundem cum priore faciunt, quidam aliquāto seniore. Scripsit Eumolpo filio hypothecas quatuor millibus uersuum, alia item plura, inter quæ à Pausania proditam poësin, quæ apud Græcos Eumolpia nuncupatur, ut mox referemus. Illud uerò de Musæo traditur, quod Boreæ beneficio aliquando uolauit, ut de Abari etiā dicemus, quæ fabulosa uidentur. Sequebatur hūc Thebanus Musæus Thamyrgē filius, qui inter Melicos est poëta connumeratus. floruit multò ante Troianorū tempora. cantica & mela scripsit. Horū ultimus fuit Musæus Ephesius epici carminis scriptor, qui decem uoluminibus Perseida opus conscripsit: item ad Eumenē & Attalum reges. Fuit hic inter Pergamenos cyclos, sic ait Suidas, cōnumeratus. Huius quidem Isthmia citantur ab ijs grammaticis, qui in Apollonium Rhodium cōmentaria scripsere. Quosdam Musæi uersus ex oraculis aduocat iunior Philostratus, nisi ea fortē oracula sint Musæi Atheniēsis. Et cum hīs fuit Eumolpus Eleusinius,

finius, siue Atheniensis, qui Musæi, ut ait Suidas, filius fuit: alij tamen patrē, ut uobis paulò antè retuli, scripserunt. Pausanias Neptuni & Chiones filiū existimauit, quod & poëta Ouidius sensisse uidetur. Operā quidem ille Orpheo dedit, atq; ab eo institutus: unde est illud ab ipso Ouidio in Ponto,

At non Chionides Eumolpus in Orphea talis.

Claruit uerò Eumolpus in Poëtica inter illos qui ante Homerū poemata scripserūt, & uictor in Pythicis certaminib. fuit: ea enim erat antiquis cōsuetudo, ut ad lyram poëtæ certarēt, cuius & alibi meminimus. Scripsit autem Cereris mysteria & sacra, & filiabus suis factam initiationem cōsecrationēque, & hæc tribus uersuum millib. Scripsit & quæ per manus fit speculatio, hoc est, quæ græcè dicuntur *χειροσκοπικά*, item quæ Bacchica uocantur, qd opus & Diodorus, & Eusebius Pamphilus aduocāt. Eumolpia præterea poësis ab Eumolpo dicta est, à Musæo tamen Antiphemi, ut diximus, condita, cuius mentio facta est ab antiquis scriptoribus. In hac utiq; traditur, oraculum Delphicū Telluris primū fuisse, cuius promantis, hoc est, uates Daphnis indigena nymphea fuerit: mox cōmune fuisse Telluris & Neptuni, Perconēq; Neptuni ministrū ad uaticinia edenda: post hæc à Tellure Themidem diuinationē accepisse, tum demum à Themide Phœbum. Ex

*Eumolpia
poësis.*

hac quidem Eumolpia in primis Pausania carmina citat. Nec defuere qui ab hoc Eumolpo, Eumolpidas cognominatos existimarint, quorū ex Laërtio antè meminimus: tamen si aliq̃ à Thracedictos uelint, qui *μῦσις*, hoc est, initiationem, quam uocant Græci, adinuenit. Sed de ijs iam satis, ad aliorū imagines transcamus. In hac parte fuit Zoroastres imago, qui peregrino ac uario quodā habitu indutus erat, hoc est, persomede: nā & ipse Persomedes cognominatus est. Fuit hic quidem sapiētissimus habitus inter Persas & Medos, cuius & adhuc quædam leguntur tum carmine tum soluta oratione, ea certè extant, quæ à Psello exposita & interpretata sunt. Atqui, inquit Pilo, te de Zoroastre loquentem libenter audiemus, quandò inter doctos non conuenire sentimus. Cui ego: Attēdite, inquam, en opinor uobis me narraturū, quæ doctos plerosq̃ alioqui, nedum semitarios & triuiales literatores præteriere. Tres primū ego reperiō Zoroastres fuisse, quorum primus Persa, uel ut putauit Theophilus, Argyrus fuit: secūdus Bactrianorum rex, tertius Procōnesius. Ex qua re factum est, ut quæ trium gesta fuerāt, ea sub unius persona celebrata, atq̃ eorum sint inuenta confusa. Is igitur de quo nunc loquimur Zoroastres, ut in libris *αὐαγνώσιων*, id est, recognitionum Clemētis Romani legitur;

Mesrai-

Mefraimi Chami filius fuit, qui magicæ artis tradidit disciplinam: hunc gentes Zoroaſtrē appellauerunt, admiratę eius artis autorem, cuius etiam nomine libri habentur. Hic ergo aſtris multū ac frequenter intentus, cupiens apud homines deus haberi, uelut ſcintillas quasdam ex ſtellis producere, & hominibus oſtentare cępit, quò rudes in miraculi ſtuporem traherentur: deſideransq; augere hanc de ſe opinionem, ſępius iſta moliebatur, uſq; eò, donec ab ipſo dæmone, quem importunius frequentabat, ſuccenſus igni cremaretur. Sed homines ſtulti, qui quā de eo conceperant, abiicere debuiffent opinionem, quippe quæ mortis pœna cōſutata eſſet, in maius extulerūt: extructo enim ſepulchro ad honorem eius, tanquam amicū Dei ac fulminis ad cœlum uehiculo ſubleuatum adorare cęperūt, & quaſi aſtrum uiuens colere, hoc eſt, *ζῶον ἀſτρον*. atque ob eam rem demum qui fulmine interiſſent, ſepulchris honorāt, quaſi amicos Dei. Et quidem hæc ex Clemente, à cuius interpretatione nominis Dinon in quinto hiftoriarū diſſentit, quippe qui Zoroaſtrem dictū affirmet quaſi *ἀſτροθύτης*, hoc eſt, aſtrorū ſacerdotē: cum quo cōuenit Hermodorus. In eis uerò quæ Berofſo Chaldaeo fragmenta aſcribuntur, ita de Zoroaſtre legit: Noa, inquit, filiū habuit Chem, qui magicę profeſſioni & ueneficijs ſemper

studuit, unde & Zoroastres nomē affecutus est. Cum autem à parente parum amaretur, eum fortè aliquādo uino madentem elusit, clamq; illi magico carmine ita imposturam fecit, ut ad Venerem sit impotens factus, unde, inquit Berosus, deinceps Noa puellam non cognouit: quod nescio quo pacto congruat sacræ historiæ. Græci uerò historici illum quidem deos precatum ferunt, ut cœlesti igne occumberet, Assyrijsq; imperasse ut suos conditos asseruarent cineres, futurum enim, si ita facerent, ut eorum nunq̃ regnū deficeret: atq; ita factum esse. Idem scribit & Theophilus, repetit & Suidas. Sedenim Agathias, quem Agathiū Græci quidam uocāt, historicus & poëta, ut alibi dicemus, in secundo historiæ suarum de Zoroastre in hunc propè modum inquit: Sed huius tempestatis Persæ uetustos mores mutauere, alienisq; legibus utuntur ex Zoroastris Ormazdei disciplinis. Hic, inquam, Zoroastres siue Zarades, duplici enim uocitatus est cognomine, quo tēpore princeps fuerit, legēs ue tulerit, non satis est compertū. Nam Persæ ipsi nostri temporis, Hytaspis temporibus eum floruisse tradunt: quam ob causam res planè ambigua est, nec facilè dignosci potest, an Darij pater, an alius quispiā hic fuerit Hytaspes, utcunq; hic Persarū magister & magicæ inuentor, Hæc fermè Agathias.

Quæ

Quæ uerò à Zoroastre composita sint uolumina, ista feruntur: Libri de natura quatuor. de lapidibus preciosis unus. apotelesmata. asterscopia libri quinque. Extant quidē oracula seu symbola Chaldaica, quæ Platonici interpretes admirantur, & M. Psellus, ut antè dixi, exposuit. Eusebius inter eius scripta librū qui Sacer inscribitur celebrat, in quo res Persicas collegit. Longè plura enumerauit Hermippus. Plin. eius etiam sententiam affert de sementis tempore. Constantinus quoque in libris de re rustica, pleraque ex Zoroastre affert, ut quæ ex tonitru significant, de signifero & domibus, itemque de prænoscendis seminibus fertilibus &c. Magorū uerò nomen à populis illis usque adeo celebratū est à Zoroastre inductum, ut diutius uiguerit, testis est Plato, & Laërtius. Hermodorus Platonicus in libro de disciplinis, & Suidas, à Zoroastre usque ad excidium Troiæ annos quinque millia computat. Plutarchus quoque in lib. de Iside & Osiri, quo etiam loco non parum multa de Zoroastris & magorū theologia pertractat. Xanthus Lydius à Zoroastre usque ad Xerxis descensum sexcentos tantum annos enumerat. tam uaria est de Zoroastris tempore scriptorū opinio. Sed cur non uobis Pliniū hoc loco cōmemoro, qui hac ipsa de re lib. xxx. nat. hist. in hunc propè modū loquitur: Sine dubio, inquit, de re magica

differens, illic orta in Perside à Zoroastre, ut
 inter autores cōuenit. Sed utrum unus hic
 tantū fuerit, an postea & alius, nō satis con-
 stat. Endoxus, qui inter sapientiæ sectas cla-
 rissimā utilissimamq; eam intelligi uoluit,
 Zoroastrem hunc sex millibus annorū ante
 Platonis mortē fuisse prodidit. Sic & Aristo-
 teles. Hermippus, qui de tota ea arte diligen-
 tissimè scribit, & uicies centum millia uer-
 suum à Zoroastre condita, indicibus quoq;
 uoluminū eius positis explanauit. Etiā præ-
 ceptorem à quo institutum diceret, tradidit
 Agonacem. Ipsum uerò quinq; millibus an-
 norum ante Troianū bellum fuisse. Atq; ha-
 ctenus Plinius. Cæterū & Apuleius nonni-
 hil de Zoroastre, & Laërtius in primo, ubi
 instituta magorū exequitur: quibus quanq;
 olera, & panis cibarius, ac caseus cibus esset,
 nihilominus Zoroastrem scribit Plinius in
 desertis uixisse annis xx. cum nihil nisi ca-
 seo uesceretur, ita ut nec uetustatem sentiret.
 Eidem quoq; puero cerebrum ita palpitasse
 proditum est, ut impositam manum repelle-
 ret, futuræ præsagio scientiæ. Et ipsum eadē
 hora risisse qua natus est, sunt Plinius & So-
 linus autores: tametsi præcox huiusmodi ri-
 sus haberi prodigio soleat, nec ante xl. diē
 dari. Alter ab hoc Zoroastre fuisse putatur
 is qui Bactrianorū rex fuit, qui & à Babylo-
 nio rege Nino Semiramidis marito prælio
 uictus

uictus est, uitaq; priuatus, de quo ex Trogo Iustinus: Primus, inquit, Zoroastres dicitur artes magicas inuenisse, & mundi principia, syderumq; motus diligentissimè spectasse. Eadem ferè Augustinus, & Orosius. Hi uerò mihi decepti esse uidentur nominis similitudine. Siquidem Diodorus & Eusebius, qui huius uictoriæ meminere, nullam omnino de magicæ artis inuentione mentionē fecere. Tertius uerò, cuius mentionē habui, Zoroastres Procōnesius fuit, quē in arte magica & ipsum claruisse monumentis literarum proditū est, circa Xerxis tempora, paulò antè quàm Osthanes, non ignobilis eiusdem artis autor, floreret, id quod diligentissimè Plinius obseruat. Apuleius quidē Floridorū lib. 2. Pythagoram scribit inter Cambysæ captiuos in Aegyptum ductum doctores habuisse Persarū magos, ac præcipuè Zoroastrem, omnis, ut ait, diuini arcani antistitem. Sedenim & Clemens in stromatis, & Cyrillus in libris aduersus Iulianū, scribunt Pythagoram philosophum Zoroastrem imitatum sectam suam instituisse. At uerò iam de Zoroastre satis: ad poëtas transeamus, quorū imagines hac parte in tabula fuerāt. Inter hos uerò primi Demodocus & Phe- *Demodocus & Phe-*
 mius. Hic Piso: Ista, inquit, mihi musicorum *Phe-
 mius.*
 nomina apud Homerum esse uidentur, qui apud reges in conuiujs canere soliti essent.

Cui ego: Rectè tu quidem, inquam, Pifò loqueris: nam in Ithaca alterum, apud Phæacas alterū canentes Homerus inducit. tametsi quidam se Homerū putāt significare uoluisse, cuius sententiæ est Max. Tyrius, id qđ & ipsius poetæ uersib. astruit, ut cū cecinit:

Carminè nam dulcem dedit esse, at lumine cassum.

Item cum ait sub ipsius Demodoci persona:

Ipse mihi doctor, tribuerunt numina uocem.

Alij uero propius esse autumant, ut ambo poetæ fuerint, qui ante Homerum carmina scripserint, cuius opinionis est M. Cicerò. sed & Plutarchus, & Tatianus, & Eusebius, uiri in perscrutādis historijs diligentissimi, idem prodiderūt. Fuit uerò ex Corcyra Demodocus, nō ignobilis apud antiquos musicus & poeta, qui, ut Heraclides Ponticus scribit, de Ilij excidio, deq; Veneris & Martis concubitu poemata cecinit, qua parte illum est imitatus Homerus. Alterū etiā fuisse Demodocū, facilè ex Aristot. cognoscimus, qui in Milesios ita lufit: Non sunt, inquit, insipientes Milesij, ea nihilominus quæ insipientes, agunt. Extant & eius quædam carmina. At uerò Phēmium, quem modò Ithacensem, modò Smyrnæū fuisse legimus, Homerus in Procorum conuiuio canentem inducit, cum potius, ut est à scriptorib. & Plutarcho in primis in Musica proditū, eos ipse uersibus complexus sit, qui cum Agamemnone

none imperatore post direptam Troiam reuerſi ſunt in Græciam. Cicero in episto-
lis ad Atticum nec ſemel meminit, ut cum ait, *κίρας*
Phemio demandatum. Item, Phemio qua-
ritur *κίρας*. Eſt autem *κίρας*, hoc eſt, cornu, mu-
ſicum, ut puto, inſtrumentum: unde & cor-
niculū, & cornicines. De Phemio & poëta
Naſo:

Quid iuuet ad ſurdas ſi cantet Phemius aures?

Herodotus Phemiū ſcribit magiſtrū quem-
piam fuiſſe, qui pueros Smyrnæ publicè li-
teras doceret, ad quem mater Homerum fi-
lium inſtituendum adduxerit. Ephorus ta-
men Cumæus, Phemio ipſi Homeri matrē
nupſiſſe prodidit: matri nomē Critheis. Hu-
ius utriuſq; meminit poſt alios & Eusebius
in euang. præpar. Poſt hos erat & Pamphus *Pamphus.*
Athenienſis poëta antiquiſſimus, qui et ipſe
ante Homerum carmina condidit. celebrat
Pauſanias huius poëma, in quo Cererem
deam in anilem mutatam formam, cecidiſſe
in puteum cecinit, cui puteo poſtea Floridi
nomen factū eſt: idq; deæ contigisse cū Pro-
ſerpinam filiam ablatam quæreretur. Eundem
& de Gratijs ante Homerū ſcripſiſſe ferunt,
ut alibi ipſi meminimus. Eius etiam poëtæ
hymnum in Iouem Philoſtratus in Proteſi-
lao cōmemorat: quædā adhuc huius carmi-
na ipſe legi. Variè apud Græcos huius no-
men enuntiatur. ab aliquibus enim Pam-

Epimenides. plus, ab alijs Pampho. Sequebatur hūc Epimenides, cuius erat imago dormienti similis. Fuit quidem Epimenides Gnosius, uel ut Strabo & Plutarchus aiūt, Phæstius: Phæstos enim Cretæ urbs notissima. Parētes habuit, ut quidam tradunt, Agiasarchum, uel ut alij, Dosiaden, ut alij, Phæstum, quod scribit Suidas & Laërtius: matrem uerò, si Suidæ ipsi stamus, Blastam: si Plutarcho, Baltham nympham, uel Baptam, ut alij legunt. Nouus per sua tēpora Curetas appellatus est, quo certè argumento eiusdem nominis duos existimatos tradit uir multę eruditio- nis Hermolaus. quin & Laërtius tres huius nominis colligit. Ea autem causa dormienti similis fuit, quòd cum missus esset à patre ut ouem rure deduceret, æstu meridiano diuertit in specum, ubi captus somno LXXVII. annos, uel ut Pausanias XL. uel ut Eudemus XL. & VII, uel ut alij, sex, dormiuissē dictus est: experrectus uerò, ratus se parū dormisse ouem quærebat, qua non inuenta reuersus, & omnia immutata conspiciatus, attonitus ac stupido similis domū paternam est ingressus. Interrogatus quis esset, uix tandem agnitus est ab iuniore fratre, qui iam senior factus erat, & ab illo rem omnem didicit: quæ res cum per omnem Græciam uulgata esset, ut deorū amicus & charus in precio esse cœpit. Verumenimvero quod modo
de

delongo hoc Epimenidis somno diximus, id in memoriam reuocat, quod nostri de septem Ephesijs martyribus, quos à re Dormientes uocamus, tradunt: hi enim necem fugientes, quam Decius Cæsar Christianis intentabat, diutius, hoc est, prope ducentos annos dormiuisse dicti sunt. Historia quidē, imò miraculum, ex nostris annalibus nota est. Quin simul animum subit quod ab Aristotele in 4. Physicæ auscult. proditum est, & à Themistio repetitum, de ijs qui in insula Sardinia apud heroas diutius dormiuisse traditum est: quam rem Latini quidem interpretes ineptè attingūt, sed non explanāt: at Simplicius græcus philosophi expositor, pluribus ille quidem & diligēter, ut cætera: nos paucis ex eo. Nouem, inquit, Herculis filij ex filiabus Thestij, Thestij filij dicuntur, qui cum in Sardinia interiissent, adusq; Aristotelis tempora, & fortè Alexandri quoq; ipsius philosophi expositoris, dormire dicebantur, cum eorum corpora incorrupta & integra permanerent: et hi quidem in Sardo heroës. & cætera quæ subiungit idem Simplicius. Addit, ut hoc astruat ex Eudemi sententia, de quibusdam qui in Apaturiorum celebritate ebrij cum facti essent, per omnes eius celebritatis dies, qui quatuor diuersis nominibus erant, dormiuisse dicuntur. Ridiculū in hoc Aristotelis loco scribit Auer-

roës ex Alcorano, Mahometen fortasse de his intellexisse, qui ab Aristotele annis plus mille abfuit. Est & in historia (ut uocamus) Longobardorum, quæ Pauli Diaconi esse existimatur, in eius statim initio, quinque, ut ait putari Romanorum miraculum, qui in extrema Germaniæ parte, in oceani littore, in antro sub eminenti rupe excauato, longo sopiti somno dormire dicuntur, illæsi non corporibus solū, sed etiam uestimentis: quibus cum audax quidā exuere tentasset, mox ei, ut dicitur, brachia aruerunt. Idem & Methodius. M. quoque Damascenus scribit, suo tempore in Germania defessum rusticū sub fœni tumulo per totum autumnum sequentemque hyemem continuè dormiuisse, donec fœno depasto experrectus est tanquam semi mortuus, totusque extra se positus inuentus est. Putat idem Damascenus, idque etiam multis rationibus cōprobare nititur, quod cum pluribus animantibus datum sit à natura, ut pluribus mensibus sine cibo & potu, & alijs naturæ necessarijs dormiāt, idem etiam contingere posse homini. quæ Germanus Cor. Agrippa sequitur. Huius rei fides sit penes autores. Sed iam præstat nostrā nos in uiam redire. Ego hæc cum dixissem, dixit Piso: Me mini me apud Hieronymum legere, diuum Paulum apostolū in epistolis, ab huius Epimenidis poetæ uersiculis non abhorruisse.

Sic

Sic est, inquam: nam & Græci ea de re copiosius, Chrysostomus, Theophylactus, alij. At ista notiora: quin potius nos disquiramus quæ Epimenides scripserit. Inprimis enim fertur, quæ ad expiationes, religionesq; sacras pertinent, multa perscripisse. Item Argonautica sex millibus & quingentis uersibus. De deorum & Corybantum generatione ad fermè quinq; millia uersuum. Telchinniacam quoq; historiam ab aliquibus Epimenidi attributam scribit Athenæus, ab aliquibus uerò Telechidi, quem Comicū poetam fuisse suo loco referemus. At uerò multi hunc ipsum Epimenidem inter septē sapientes Græciæ numerant Periantri loco, ut scribit Plutarchus. Fuit & inter longæuos connumeratus, nam c. & LVII. annos uixisse dictus est: alij plus minus. Cretenses c. c. & XCIX. uixisse prodiderunt. Xenophantus Colophonius centū & LIII. scribit. Proditum est à Pausania in Corinthiacis, Lacedæmonios cū Gnosijs belligerātes Epimenidē cepisse, quibus cum nō secunda uaticinatus esset, ab ijs interemptum esse. quibus uerbis existimo Plutarchum intelligendū in principio libri, Cur defecerint oracula. Cū enim Epimenides de Pythio, orbis umbilico ab aquilis seu cygnis emenso, ut est in fabulis, oraculum elusisset, deum Pythium eum ultum esse: innuens, ut puto, hūc ipsum à Pau-

sania traditum Epimenidis interitum. Fuit
 uero & poëta & uates Epimenides, tamen si
 cum uatem de præteritis occultis tantū Ari-
 stoteles faciat. Veruntamen Plato, cuius a-
 pud me maior est autoritas, primo de legi-
 bus lib. futurorum quoq; ei uaticinium his
 Clinia uerbis ascribit: Epimenidem, inquit,
 diuinum quidem hominē forte fortuna au-
 diuisti, qui meus fuit popularis, quiq; à deis
 monitus decenniū ante bellum Persicum ad
 uos uenit, deorumq; immortalium oraculo
 Athenis sacra quædā instituit, quo tempore
 uiri Athenienses mirum in modū Persarum
 classem formidabatis, prædixitq; non ante
 decenniū ad uos Persas classe peruenturos.
 atq; hæc quidem Plato. At uerò quòd expia-
 ret, audite Max. Tyrium philosophum, qui
 hac de re ita sermone 22. scribit: Creten-
 sis, inquit, Athenas cōmeauit Epimenides: hic
 cum præceptores nullos posset ostendere, di-
 uinæ rei aptissimus in primis fuit, qui Athe-
 niensium ciuitatem tunc temporis peste se-
 ditionibusq; perculsam, haud alia porius
 re, quàm sacrificiorum expiationibus libe-
 raret. Idem repetit & alio sermone, hoc est
 28. ubi & de eius somno rationem expo-
 nit. Sed de hac Athenarum liberatione plu-
 ra audite ex Diogene. Cum peste, inquit, ali-
 quando Athenienses laborarent, à Pythia re-
 sponsū acceperunt, urbē expiari oportere,
 Niciamq;

Niciamq; Nicerati ea causa in Cretam misere, ut Epimenidem accerferet, idq; factum Olympiade 27. uel rectius 44. ut scribit Suidas: qui ubi uenisset, urbem lustrauit, atque hoc modo pestilentiam repressit: oues sumi præcepit nigro & candido uellere, quas in Ariopagum egit, & inde quô uellent abire permisit, hisq; qui eas sequerentur mandauit, ut ubicunq; accubuissent, Deo propitio mactarēt, quo facto, illicò pestilentia sedata est: quare per longum tempus in pagis Arhenarum aræ sine nomine, ait Diogenes, inueniebantur. Alij pestis causam Cylonium scelus fuisse perhibent, quo Cratinus & Lysinius adolescentes perierant. Sed de hoc Cylonis facinore seu piaculo Plutarchū in Solone legite, rem etenim hic strictim attigimus ex Laërtio & Suida. Athenienses post liberationem munera Epimenidi & nauem dedere, in Cretāq; misere. Illud quoq; miraculosum de Epimenidis anima à scriptoribus proditur, eā aliquoties ex eius corpore reuolare, rursusq; remigrare consueuisse, ut de Aristæ anima statim etiam narrabimus. Sed & Epimenidis pellē ex longo tempore quo diem obierat repertam fuisse legi, notis ac literis quibusdam inscriptā: à qua re prouerbiū potius factū esse reor, de sepositis & miraculi loco abditis rebus, Epimenidia pellis, hoc est, *ἐπιμηνιάδου δερμα*, quàm

Prouerbium.

quòd scribit de somno Prouerbiorum au-
 tor: quid enim cum somno pelli? Sed de Epi-
 menide iam plus satis, nam & eius uitam co-
Aristeus. piose Laërtius est executus: quare ad Ari-
 steam sermonem uertamus, qui ut Suidas
 scribit, Democharidis seu Caustrobij, uel
 Charistobij filius fuit, ut testatur Herodo-
 tus: cuius, ut Epimenidis, animam pleriq; er-
 rare solitam tradidere, et rursus cum libêret,
 in corpus redire, ut de Hermotimo quoque
 relatum est, Strabo Aristeam faciûdia & blan-
 dirijs uehementem fuisse prodidit. Compo-
 suit uerò Aristeas opus tribus libris distin-
 ctum, quod Arimaspiâ nuncupauit, ex qui-
 bus cum alijs, tum Plinius pleraq; excerpfit.
 Scripsit item de deorû generatione, ad mille
 uersus, & alia soluto sermone. Temporibus
 autem Cræsi & Cyri floruit L. Olympiade,
 ut Græci scriptores tradunt. quo fit ut mirû
 id mihi uideatur, quòd Aristeam aliqui Ho-
 meri magistrum prodiderunt. Par est ut hoc
 loco cōmemorem, quod pluribus ab Hero-
 doto & Origene scribitur de Aristeâ. Cum
 enim, aiunt, is esset in patria Proconneso, ful-
 loniamq; tabernam esset ingressus, decessisse
 uisus est: quod fullo uidens, taberna occlu-
 sa, id Aristeæ propinquis nunciauit: qui
 dum simul, ut fit, ea de re loquerêtur, è Cyzi-
 co aduenit hospes, qui se Cyzici paulò antè
 Aristeam uidisse affirmabat. Interea nihilo-
 minus

minus illi quæ funeri essent necessaria apparant, ne hospitibus uerbis fidē habent, rectaq; ad fulloniam tendūt, ut Aristeam efferrent: at cum fulloniam essent ingressi, minimē ca dauere reperere. tum post septimum annum iterum in eodem loco est uisus Aristes, & tum primū opus id, quod uobis dixi, Arimaspia cōdidisse fertur, ac rursus euauisse. tum multo post apud Metapontum Italiæ iterum comparuisse dicitur, et eius urbis hominibus imperauit, ut Apollinis, Aristæ Proconnesij statuam aramq; simul erigerēt: tum demum cum se coruum esse dixisset, ab eorum aspectu ablatu est. hanc ob rem Metapontini Delphos scitatum oraculum mittunt, quidnam hac de re facturi essent: Pythia melius illis futurum retulit, si dicto parerent: unde inquit Herodotus, sua ætate in foro eam statuam stetisse lauris undiq; circumuiuentibus. Ad hæc subridens Piso, ista, inquit, mihi fabulosa potius & ridicula uidentur, quàm ut historiæ fide digna uideantur. Tūc ego: Herodotum, inquam, huiusce rei habemus autorē, quem Plutarchus hac parte secutus est, & Celsus philosophus, quē cum Herodoto ac Pindaro hac parte ridet Origenes. Maximus uerò Tyrius hanc fabulam sic narrat & interpretatur 22. sermone. Proconnesus, inquit, philosophum habuit Aristeam nomine: hic cum ab initio nullam

apud Proconnesios sapientiæ opinionem haberet, idcirco quòd in ea cõparanda nullis magistris usus uideretur, ad incredulitatem illorum summouendam huiusmodi sermonem inuenit: animũ uidelicet suum aiebat relicto corpore sublatum confestim in aëra, uniuersam tam græcam quàm barbaram terram peragrasse, in insulas præterea cunctas, amnes, montes, neq; alicubi peregrinationem antè cohibitã, quàm Hyperboreos fines adiisset. Interea ubiq; gentium leges, & politicos mores inspexisse, naturas itidem cunctas regionũ, mutationes aëris, alluiones maris, fluminum emissiones, quin etiam & cœlum suspexisse, cuius spectaculum propter sublimitatẽ uolatus clarius lōgè, quàm qui spectant è terra, consequi posset, atque hæc quidem Maximus. Sed iam de Epimenide & Aristeia satis, quorum utriusq; imagines alia parte tabulæ fuerāt depictæ, sed hoc mihi loco cõmodius sunt recitatæ. Nam inter eos qui ante Homerum floruerunt, fuit

Olympus. Olympus Mysius, discipulus et amatus Marsyæ Hyagnidis filij, ut Apuleius & Suidas referunt: idem & Philippus græcorum Epigrammatum poëta. Sed de Marsya & in collectaneis nostris, & inter Lyricos poëtas agemus. Ouidius poëta utrunq; illo uersiculo coniunxit:

In Phryga nec satyrum talis Olympus erat.

Compo

Cōposuisse uerò Olympus dicitur elegias,
 & cantica, in eaq; Musicæ parte quæ cruma-
 tice, seu potius chromatice nūcupatur, prin-
 ceps fuisse traditur. Idem & inuenisse fertur
αὐλητικούς νόμους, ἑρμηνευτικούς, hoc est, tibi-
 cines leges et lugubres. Tibia uero usum Hy-
 a gnin primū uolunt, aut, ut prodit Apuleius,
 primus in canendo manus, ut eius utar uo-
 cabulo, discapedinauit, primusq; duas tibi-
 as uno spiritu animauit, & primus dextris
 & lēuis foraminibus acuto tininitu & graui
 bombo cōcentum musicum miscuit. Sunt
 et qui Olympum Mysiæ montem ab hoc O-
 lympo dictū uelint. Aristoteles de Olympo
 meminit, itē & Aristophanes in equitibus,
 et Plato in Minoē. Sed & eius imaginem Phī-
 lostratus in imaginibus effinxit. Nec illud
 uobis reticebo quod scripsit in primo Ari-
 stoxenus, Olympum ipsum in Pythonis fu-
 nere tibias inflasē, & funebre carmen, mo-
 dosq; Lydios concinuisse. Idem scribit Plu-
 tarchus in Musica, quo libro & alia pleraq;
 de Olympo leguntur. Huius quoq; discipu-
 lum ac familiarem fuisse Hieracē ait in Ono-
 mastico Pollux, atq; ab eo Hieracium modu-
 lum & inuentum & nuncupatum. meminit
 & Plutarchus in Musica. Præter hunc Olym-
 pum & aliī fuere eius nominis, unus quidē
 nomorum ac lyricarum legum scriptor si-
 mul & doctor: alter eo iunior Phrygius ti-

bicen, qui Midæ Gordij filij temporibus floruit. Fuit & alius ex Cilicia, qui Alexandriam profectus est, proceritate & forma insignis, & sacris illis addictus, qui à Græcis celebratur. sed hic nihil ad tabulam. Erat uerò cum poëtis his Anthes Anthedonius, qui apud Græcos primus lamentabile carmē, hoc est, *ἑπαινεὺς* cōdidisse dicitur, id quod Plutarchus in Musica prodidit. Scriptores tamen Hebræi, ut antè diximus, hoc Hieremiæ inuentum attribuūt. Post Anthen Thaletæ imago suberat, qui, ut traditur, Cretensis fuit, alij licet Illyricum faciāt. hic ante Homerum Lyricos uersus scripsit. Fuit & alter Thaletas Gnosius, ut creditur, rhapsodus, qui poëmata multa perscripsit. Polymnestus tamē Colophonius & Pausanias Gortinium fuisse uolunt. Illud certè est à Plutarcho traditum, quòd cum in Cretam Lycurgus legislator nauigasset, admiratus Thaletæ ingenium, eum Spartam misisse, ut ad leges suscipiēdas Lacedæmoniorum animos accenderet, idq; ab eo factū. In dubio uersari ait Plutarchus an pæanibus Thaletas usus sit. Boëtius Seuerinus à Spartanis accitum scribit, ut puerorum animos Musicæ disciplina imbueret. Glaucus scriptor Thaletam hunc ipsum post Archilochum floruisse prodidit, quin & illum imitatum esse ait. Ad hæc Thaletas numeros primus inuexit, quos mamarona &

& creticum Musici nuncupant, quibus nec Orpheus, nec Terpander, nec Archilochus usi sunt. Illud præterea est maximè de Thaletæ mirandum, quod est à Martino literarum monumentis mandatū, eam fuisse cantus & citharæ suauitatem ipsius Thaletæ, ut morbos & pestilentias sanaret, fugaretq̃. Idem ferè scribit Pausanias, tamen si perperam Thales in Attica scribatur. Plutarchus quoq̃ ex Pratinæ autoritate idē prodidit, & quodam Pythiæ oraculo accitum ait. Propter hos quos memorauimus poëtas, fuit & Syagrius, qui antequā Homerus scriberet, Iliada composuit, ipsiq̃ Homero ualdè fuit infensus. Erat & cum Syagrio Corinnus, qui & Corinæus dictus est, Iliensis, qui adhuc feruente Troiano bello scripsisse dicitur & ipse Iliada. Fuit uerò, ut existimatur, Palamedis discipulus, qui Palamedes & ipse poëta & philosophus fuit illustris, unde & à Græcis *παλαιοποιος* est cognominatus, id quod in quibusdam carminibus legimus, qui ipsi Palamedi inscribuntur. Sed & Suidas Palameden ait Nauplii & Climenēs Agamemnonis sororis filium, Argiūm poëtam, & poëmata multa scripsisse, quæ siue posterorum Agamemnonis inuidia, siue ut uerius quidam arbitrantur, ipsius Homeri, perierunt. adeò ferè semper inter præclara ingenia fuit inuidia. Et poëtam Palameden ostendit Eu

Syagrius

Corinnus

Palamedes.

ripides, ut qui de illo quodam cantico cecinerit: Interfecistis, inquit, ô Danai, interfecistis sapientem Musarum philomelam, nihil triste afferentē. & reliqua deinceps. tametsi de Socrate ea uerba aliq̃ dicta uelint, ut alio loco ostendemus. Literas quidem Palamedes, ut alibi diximus, quatuor in primis inuenisse dicitur, Ξ , aliq̃ tamē z , Θ Φ X . his additur & Υ , quam à gruum uolatu perdidicisse, cum aliq̃, tum Philostratus scribit. Sunt & qui ab ipso Palamede excogitados tradāt calculos siue latrunculos, item talos & tēsseras, cubos insuper & mensuras, & pondera, hoc est, stathmos. Idem inuenisse dicitur, Plinio teste, in bello Troiano ordinem exercitus, signi dationem, tēsseras, & uigilias. Quæ uerò à poëtis fabulose, atq̃ in primis ab Homero finguntur, atq̃ à grammaticis traduntur de Palamede, uobis referre super uacanei operis esse uidetur: nam et de morte ipsius longè alia referuntur à Philostrato & à Dicty uetustissimo Cretensium historico, quàm ab Homero ferantur. Rectè, tum inquit Piso, facis ô Lili, qui in præsentia hæc notiora mittis, quæ nos facillimè legere possumus, & iam etiā nonnulla legimus: quare nobis cætera, quæ restant, potius edissere. Quibus ego: Audite inquam, quæ apud Philostratum uinitor enarrat. Ante Palamedē, inquit, nec horæ, nec mensiū orbis, nec an-

nus

nus tempori nomen erat, nec signata adhuc pecunia, nec pondera, nec mensuræ, nec numeri. Sed neq; sapientiæ studium, quòd scilicet nondū literæ. & cætera quæ longo progressu ille exequitur, nec non eius & Vlyssis quæ fuerint dissidij causæ. Oeacem quidem fratrem habuit, cum quo ad Troiam nauigauit, nullo usus seruo, nulla ancilla: unde illi aliquādo Achilles dixisse traditur (eorum enim mutua fuit beneuolentia) Rudior plerisq; ô Palamedes uideris, quòd qui tibi ministret neminē in bello adduxeris. Tum ille ambas protendens manus, quid ergo hæc ô Achilles? Tanta uerò fuit cōtinentia, ut cum ei Græci ex uestigali pecuniā offerrent, uolentes eum diuitem effici, Non capiam, inquit, nam & ego uos pauperes fieri iubeo, nec tamē obsequimini. Tanta quoq; sapientia, ut ei parem fuisse. neminem, proditū sit. Mortuus etiam est pro deo cultus, sacellūq; illi cum simulachro apud Lapetymnū montem supra Lesbū, positum fuit, quē Græci nonnulli Lepotymnon uocant: sed uidete an *λαμπίτειον* legendum sit ex Stephano, qui sepulchrum id esse in Lesbo scribit. Sed iam ad Corinæum, quem modò dicebamus, redeo, qui doricis literis à Palamede magistro inuentis, Dardani bellum contra Paphlagonas post Iliada scripsit, à quo pleriq; uolunt Homerum argumenta cepisse, & libris

Pittheus. suis inseruisse. Per hæc quoque tempora Pittheus, qui Thesei maternus auus fuit, uersibus sententias aliaq; huiusmodi nonnulla composuit, atq; ob id ab antiquis inter sapientes est connumeratus. Plutarchus quidem in hunc propè modum scribit: Pittheus, inquit, Aethræ pater urbē non satis amplam Træzeniorum incoluit. Fuit uerò per ea tempora sapientia & eloquentia plurimum cognitus, eius quando sapientiæ talis quædam uis & forma fuit, qualem consecutus uidetur Hesiodus, cum sua scripta sententijs quamplurimis referisset. Habitus quidem est sapiens Pittheus, ex eiusq; sententijs hæc esse perhibetur:

Esto satis comiti merces promissa laboris.
 cuius rei Aristoteles philosophus est autor. Euripides quoq; cum Hippolytum castum ait Pitthei disciplina, hanc de Pittheo opinionem comprobatur. atq; hæc quidem de Pittheo. Quæ cum dixissem, Piso ait: Postquam tot connumerasti, qui ante Homerum scripsere uersus, cognosco planè ad hanc diem usq; me deceptum, qui existimarim nullum ante Homerum poetam fuisse, id quod & Iosephus, & Iustinus martyr, & Eusebius tradidisse uidetur. Cui ego: Deceptus, inquam, planè Piso fuisti: nam & M. Cicero id ipsum quodammodo, quod autor tabulæ, astruit, cum ait: Nec dubitari, inquit, debet, quin fuerint

fuerint ante Homērum poētæ, quod ex eis carminibus intelligi potest, quæ apud illum & in Phæacum, & in Procorū epulis canuntur. hæc ille. Clarum est igitur ante Homērum alios poētas fuisse. Verū & præter eos, quos antè diximus, duos adhuc ante Homērum in tabula me uidisse recordor, Pronopidem scilicet & Creophilū, qui & Homeri magistri dicti sunt. Pronopides quidem excellenti fuit ingenio, atq; mundi principium uersibus complexus est, quod *πρωτοκόσμος* inscripsit, celebratum & citatū ab autoribus. Pelasgorū uerò literis usus est, ut Orpheus quoq; traditur. Creophilus autem Astyclei filius fuit, & quidem, ut ait Strabo, Samius, uel ut alij, Chius. Sunt qui generum, nō magistrum, Homeri fuisse uelint: amicum alij tantummodo. Apuleius certè hospitem, canendiq; æmulatorem. Pleriq; carmen illud quod Oechaliæ, si licet dicere, captiuitas inscribitur, ab Homero Creophilo donatum putāt. at Callimachus & Strabo ipsius Creophili legitimū, non Homeri, esse autumant: id quidem Callimachus hoc epigrammate testatur:

Creophili labor, accepit qui dion Homērum

Hospitio, scæuis ignibus uro duos,

Euryton atq; Iolen, nunc scriptum dicor Homeri,

Sed tamen antè fuit Creophili istud opus.

Quod epigramma si fortè græcè legere ma-

Pronopides.
Creophilus.

Homerus.

lueritis, inter græca epigrammata reperie-
tis. Sextus item Pyrrhionius in libro, quo
contra grammaticos disputat, illud addu-
cit. Eminebat uerò inter hos omnes, quæ-
dam cæcurenti similis imago, quæ, nescio
quæ fuerat egregia pictoris ars, cæteris e-
tiam augustior esse uidebatur. Iam tu pla-
nè Homerum nobis, ait Piso, exponis. Sic
est, inquam. Nam ut est apud Herodotum,
tamen si cæcus non natus est Homerus, cæ-
cus tamen postea factus pro Melisigene, est
uocatus Homerus, eo quando nomine Cu-
mæi atq; Ionès cæcum nuncupant: quan-
quam Velleius nihil planè uidere scribit, qui
cæcum Homerum fuisse putant. Et propte-
rea sunt qui ideo cæcum Homerum appel-
latum uelint, quòd sui ipsius animi deside-
ria parum uinceret suppeditaretq; quæ qui-
dem ex oculis præcipuè animus concipere
solet. Non desunt qui ea causa Homerum
uocatum putent, quòd cum esset filiis orba-
tus, eorum desiderium orbitatemq; haud fa-
cilè ferret; unde data sit ansa scriptoribus, ut
ipsum cæcum uocarent, id quod & ipse de se
quodam hymno innuere uidetur. Ouidius
quidem apud aculeo poëtice occæcatum ce-
cinit, alij morbo. Artemidorus de interpre-
tatione somniorum libro primo scribit, quòd
qui se cæcum somniauerit, si poëta sit, bonū
significare, quòd multa quiete opus habeat
qui

qui poëmata facere uolunt: unde, inquit, sermo inualuit, quòd & Homerus poëta cecus fuerit. Val. Harpocratio Homeros uocari scribit, qui in uia comites dantur, ὁμηρεὺς δὲ; significare seruire, unde Homeri uocabulū sit deductū. Sunt qui Homeros obsides nuncupent. Nam cum inter Smyrnæos & Colophonios bellum esset, Melesigenes obses datus est, unde mox illi Homeri nomen inditum est. Num tu, inquit Piso, uis totam hoc nobis loco Homeri uitam recēserē? Minimē inquam, quæpiam tantum quæ sparsa apud autores leguntur colligam. Sic agas, inquit Piso, atq; in primis quibusnam parentibus natus, qua tu illum patria, qua ætate uixisse putes, quòtue eius nomine fuisse censeas. Tunc ego: Istorum nihil, inquam, modò sim memoriæ compos, præteribo, sint licet uariæ scriptorū opiniones. Principio quidem uariè de parentibus traditur. Nam Meletis Smyrnæi fluminis & Critheidos pleriq; filium scripsere, alij Calliopes Musæ & Apollinis: Charax uerò historicus Lampfacenus, Maronis seu Mitij & Eumetidis: quidā Telemachi Vlyssis filij, & Polycastæ Nestoris filia. Iatæ Clymenen matrē eius affirmant, eiusq; & filij apud se monumenta ostendūt, ut est apud Pausaniam. Aristoteles in poëtica Dæmonem Homeri patrem prodidit, alij Mæona & Ornitho, quidam Cypriam mu-

lierem Themisto: aliq, ut apud Lucianum
 Thersagoras poëta, Homeri patrem dicunt
 Mæonem Lydum, uel fluuium, matrem Me
 nalopen, seu nympham quampiã. Adeò in-
 certa & uaria feruntur, ut Antipater egre-
 gius poëta eleganti à se conditò epigram-
 mate, & eo quidem notissimo, Cælum ei pa-
 trem ascribat, matrem uero Calliopen. Sed
 & quo tempore claruerit, non minus quoq;
 uariè traditur. Siquidem Herodotus post
 Troianum excidiũ centum & LXVIII. an-
 nis ipsum floruisse scribit. Crates Mallotes
 ante descensum Heraclidarum, quem tamẽ
 quo certo tẽpore fuerit, apud autores non
 inuenio. Eratosthenes cẽtum à Troiana ca-
 ptiuitate annis. Salsius in primo annalium
 c. & XL. Cyrillus Alexandrinus c. LX. &
 quinto, regnante scilicet apud Lacedæmo-
 nios Laboto, apud Assyrios Laosthene, a-
 pud Latinos Albæ Siluio, apud Corinthios
 Agelao: quo eodem, si Iuliano Cæs. credi-
 mus, tempore Solomon apud Iudæos re-
 gnabat. Aristarchus uerò post Ionicam mi-
 grationem. Philochorus eo tempore quo fa-
 cta est ipsa migratio, idq; sub Archippo A-
 theniensium principe, & post excidium cen-
 tum & LXXX. annis. Apollodorus Athe-
 nienfis grammaticus, & Euphorbus histo-
 ricus, post CC. & LX. annos. Archilochus
 quingentesimo post Troianam ipsam euer-
 sionem

tionem, hoc est, **xxiii.** Olympiade. Cornelius Nepos diligens apud nostros temporū scriptor, ante primam constitutā Olympiadem annis cētum. Plutarch. & Suidas idem ferē. Verum Philostratus iunior in Euphorbo, hęc fermē totidem uerbis: Homerum, inquit, nonnulli tradunt fuisse post Troicā quatuor & **xx.** annis, quidam septem & **xx.** supra centum scripsisse, quo tempore in Ioniam Athenienses coloniam deduxere: alij centum & **xl.** annis post Troiam, quo tempore Homerus & Hesiodus poēmata scripsere, hic quidem ad Persen fratrem de re rustica, ille de Atridis (tamen si in exemplaribus Aiacibus legatur) deq; eorum phalangibus. Eusebius quoq; nonnullos ait existimasse eo tempore Homerum uixisse, quo in templo Apollinis ab Oreste Pyrrhus est interfectus. Eutropius & Solinus, Agrippæ Silij Tiberini filij ætate, hoc est, **cc lxxii.** post captum Ilium, id quod & in Chronico Eusebius. Atque hęc quidem de ætate, quæ quàm uariè tradita sint uidetis. Tum Piso: Nec minus, inquit, rogamus quæ de eius poëtæ patria obseruasti, nobis recēseas. Prolixum, inquam, istuc fuerit, si Græcos & Latinos audire uolueritis: tot etenim ferē sententiæ, quot scriptores: eamq; ipse operam dedisse uisus est, ut minus patria & parentes suorum carminum lectione noti essent, Tu

tamen, inquit Pifo, ſummatim collige, quæ pluribus illi tradidere. Libenter, inquã, uobis morem gerã, cum uos tam audiendi cupidos uideam. Nam quod alijs naufeam & ſtomachum ſolet, hoc uobis uideo ſtudium ac deſiderium accendere. Et hoc, inquit Piſo, ſummis uiris ſæpè placuiſſe uidemus. Ne que enim non, ne moroſe dicam (ut tu planè noſti) hoc aliquando M. Cicero, ut alios mittam, factitauit. Tum ego ſic exorſus: Plutarchus duas in primis Homeri patrias, ab odoratiſſimis duabus quidem rebus denominatas, quod diuini poëtæ certè fuit augurium, celebrat, Smyrnam uidelicet & Ion: in illa quidem natum, in hac tumulatum: illa myrrha, iſta uiola interpretatur. Hinc noſtri eſt argutum Romani Caſænouæ epigramma. Plutarchus ergo & Pindarus, aliq; cum his plures, Homerum Smyrncum fecerunt: quin et eius delubrum apud Smyrnæos fuiſſe, teſtes ſunt Cicero & Strabo, qui & apud eoſdem cudi ait ſolitum nomisma quod eſſet Homeri nomine inſcriptũ. Idem et à Chijs fieri ſcribit Iul. Pollux. Simonides poëta Lyricus Homeri patriã tradit Chion, in qua inſula fuit Homeridarum familia, quod & Harpocraton teſtatur ex Acuſilai & Hellanici ſententia. Sed non intempeſtiuum fuerit, inquam, ut hoc loco quid de Homeridis legerim uobis exponam. Græci qui-

quidam in Pindarum grammatici hoc nomen ab Homero deductū opinantur, quod uobis hesterno sermone retuli. cū enim prius Homeridę uocarentur, quod essent ex genere Homeri, eiusq; uersus fideli quadā successione pręceptos conseruarent, & canere soliti essent, mox sunt Rhapsodi uocati, non in Homerum genus referentes, quales legimus tempore Cinæthi fuisse, de quo alio loco agemus. Crates tamē à Seleuco reprehenditur, quod Homeridas putauit à poëta denominari, cum sint ab obsidibus dicti, quos paulò antè ἐμύρπον nūcupari diximus. Nam cum aliquando Chię mulieres in bacchanalibus insaniissent, ita ut cum uiris manum consererent, tum pacati inuicem, reconciliatis animis homeros, hoc est, obsides inuicem dantes sponfos sponsasq; pacati sunt: unde ex his postea nati, qui Homeridę dicti sunt. Sed & rhapsodię cantores Homeridę dicti sunt, à Pindaro in hymnis hemionici, si expositoribus stamus, & Straboni. Aristocles uerò Rhapsodos Homeristas uocatos ait. Idem scribit Athenæus, qui & Deme trium Phalereum ait primum eos in theatra induxisse. Sedenim Chamæleon in eo quem de Stefichoro librum composuit, Homeristas ait non Homeri solum, sed & Archilochi uersus & Mimnermi & Phocylidis concinere solitos. At super his iam satis uagati,

ad Homeri patriam redeamus. Antimachus & Nicander Colophonium Homerum putauerunt, quod quodam epigrāmāte à nonnullis astruitur, quod eius sepulchro inscriptum fuisse aiunt. Bacchylides & Aristoteles Iaten, hoc est, ex insula Io: id quod Stephanus negat, qui ipsius matrē ex Io fuisse autumat, quod hoc etiā oraculo confirmat:

Felix infelix, nam sorte es natus utraq;

Tu patriam quæris? sed matris non patris extat.

Insula matris Ios patria est, quæ te morientem

Excipiet, sed tu πείδωπ ænigma caueto.

Quinetiam in hac ipsa insula Homeri sepulchrum et Clymenes, quā eius fuisse matrem Iates prodidere, ut paulò antè ex Pausania recitauimus. Cyprii quoq; Homerum sibi uendicant, eiusq; matrem fuisse asseuerant Themisto mulierem indigenam. Ionium uerò Philostratus in Meletis imagine facit. Ephorus aliq; nonnulli Cumæum. Aristarchus & Dionysius Thrax Atheniensem, quibus & noster grammaticus Diomedes astipulatur. Meleager Gadaræus, Syrum fuisse prodidit. Sunt qui Troianū, qui Cenchræum, qui Lydium, qui Ithacensem, qui Salaminium, qui Gnosium, qui Mycenæum, qui Thessalum, qui Rhodium, qui Argiū, qui Aegyptium putauerunt ex Thebis. Sed & Itali tanto ciue gloriari possunt: quippe si Suidam audiamus, & illū pleriq; Lucanum,
uel

nel Romanum prodiderunt. Videtis ergo, quanta sit inter scriptores de Homeri patria controuersia, non modò de septem illis, quæ uulgarissimo Græcorum disticho certare dicuntur. Ridet certè Homerus ipse eos apud Lucianum, qui de sua patria certāt, seq̃ ipse Babylonium esse ait. Ridet & apud eundem in encomio Demosthenis Thersagoras poeta, difficillimumq̃ ait esse ideo laudare Homerum, quòd nihil de patria, nihil de educatione, de moribus, eiusq̃ cæteris rebus certi habeamus. Quis igitur in tāta scriptorum uarietate, certi quicquam constitutue afferre aufit? Fuit tamen cum existimarem ego, septem ea ratione urbes de Homeri patria certasse, quòd nō septem modò, sed octo quoq̃ Homeros fuisse legeram. Nam Archilochus, qui eadem Homeri ætate claruit, si quidem uel libellus ille legitimus est, uel Archilochus de se loquenti standū est, in eo quidem qui de temporibus inscribitur, in hunc propè modum scribit: Octo, inquit, Homeri nomine fuerunt, quorum primus Smyrnegus, à Nino xxvii. paulò ante descensum Heraclidarum in Peloponnesum, anno scilicet xx. Demophoontis Athenarum regis. Secundus Chius, qui in medicina anno undeigesimo Melanthis regis Athenarum floruit. Tertius Cumæus fuit, qui in magicis artibus plurimū celebratus est, quarto & xx.

anno Codri. Quartus ex Salamina Cypriz
ditissimus arte institoria, anno octauo Aga
sti. Biennio post Colophonius Homerus pi
ctura simul & calatura excelluit. Sextus A
theniensis, qui Archippi temporibus leges
abolitas & antiquatas reuocauit. Septimus
Argiuis geometra & musicus, multum per
ea tempora in precio habitus quibus Arhe
nis regnabat Diogenetus. Octauum Home
rum, inquit Archilochus, ætas hæc nostra
cernit Mæonium, qui Olymp. xxiii. & à
Troiano excidio quingentesimo anno, ui
ctor in poetarum certamine omnium exi
mius iudicatus est, & idcirco ei ius datū est
emendandi characteres, & dicendi regulas:
aliaq; plurima instituit, quæ sunt ab eodem
Archilochus perscripta. atq; hætenus qui
dem ex illo. Sed nunquid, Piso ait, præterea
de Homero plura es dicturus? Multò inquā
citius mihi uerba defuerint quàm res: quæ
cunq; enim uobis dixero, tanquam (quod di
citur) teruncius erit ad Cræsi diuitias. Cre
do equidem, ait Piso: itaq; te libenter audi
mus: quare iam reliqua non iam planè pro
trita subde. Porphyrius, ego inquam, Ho
merum ait in Chio Aresiphonem Gnotoris
uxorē duxisse, ex qua filios tres sustulit, Eu
ryphonta, & Theolaum mares: aliam fœmi
nam, quæ Stafino Cyprio nupsit. Herodo
tus tamen duas tantum Homeri filias com
memo-

mémorat. Scribit ad Albinam Seneca, quòd
Homerus solo contentus fuit seruo. Varia
quoq; de ipsius morte ferūtur. Illud plerisq;
persuasum est, eum tum demū diem obiisse,
cum piscatoribus sibi propositam quæstio-
nem haud dissoluisset. Antiquis enim id mo-
ris fuit, ut ambiguæ quæstiones propone-
rentur, qua de re in ijs quæ tibi Pice collegi
enigmatis abunde disserui. Alij sunt qui eius
mortem aliter narrēt. Cum ex Samo, aiunt,
ad Ion fortè nauigaret, morbum ex nausea
& fastidio contraxit: quem cum ex imbecil-
litate haud facilè ferre posset, nautas roga-
uit ut se è naui in regionem mari proximam
deponerent: quod cum nautæ fecissent, gra-
uiore correptus morbo diem obiit: quo fe-
rè modo & Vergilium extinctum esse uos
planè nosse haud ambigo. Sotades quidem
suo carmine fame consumprum canit Ho-
merum: inquit enim,

τὸν θεῖον ὁμηρον λιμὸς κατεδαπαίνουσιν.

Cuius autem tum esset ætatis Homerus, tra-
dit Polycrates, qui eum centum & octo an-
nos uixisse monumentis literarum manda-
uit. In Io uerò insula, ut Herodotus et Plu-
tarchus scribunt, hoc epitaphio tumula-
tus est:

*ἐνθάδε τὴν ἱερὴν κεφαλὴν κατὰ γαῖαν καλύπτει,
ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα θεῖον ὁμηρον.*

Quod nos sic utrunq; uertimus:

Sacrum hîc terra caput diuinum claudit Homerum.

Hecoum atq; uirum cecinit qui fortia facta,

Quòd autem ibi esset sepeliendus, prædictum illi ab oraculo fuerat, ex quo hic est uersiculus:

Insula Ios patria est matris, quæ te morientem

Suscipiet. Inconstans hac in re Plinius:

nam alicubi quidem in Io, alicubi in Scyro tumultatum prodir. Solinus in Chio, Martianus Capella in Naxo. Hæc cum dicerem, & me admodum attentè Picus puer audire uideretur, delectatus eius attentione, Libet, inquã, uobis renarrare, quæ à me sunt aliàs in huius cœlestis poëtæ commendationem dicta, idq; in primis quod est à Philostrato traditum in Achillis imagine, cum illum nò modò in reliquis uirtutibus, sed & in Musica excelluisse dixisset, quòd puerorù Hyacinthi, Narcissi, Hylæ, & Abderi fletus concinuisset & funera. Achillem quoq; ait sacra Calliopæ Musæ fecisse, quæ poëtices & Musices præses dea esset: unde, inquit, Musa illi in somnis apparuit, quæ futuris temporibus futurum poëtam pollicita est, quem, illa ait, Achille faciam gesta tua et laudes canat. Sed his longè plura idem Philostratus in Protefilao de Homero scribit, eum enim cæteris poëtis præfert, nec modò Hesiodo, uerùm et Orpheo, quem ait in multis ad theologiã spectantibus uictum fuisse; & Musæo in oraculo-

culorum carminibus, & Pampho quoq; in hymnis. Sed & Isocrates Homericò poëma-
ti tãtam uenustatis accessionem factam ait,
quia illi in somnis Helena apparuerit. At fa-
bulosa multa huiusmodi missa facio. Illud
certè memoria dignissimum, quod de Pisi-
strati diligentia proditũ est, qui Homeri uer-
sus non legitimos modò, sed oblatos quos-
cunq; auro rependit, prouinciãq; eos in or-
dinem redigendi grammaticis tum celeberrimis
accitis mādauit, à quibus in eas quas
nũc legimus rhapsodias distincti sunt. Sunt
qui Pisistratum ad hoc faciendum à Solone
animatum prodant: quin & Homericì par-
tem catalogi ab illo adiectam. Quidam Ari-
starchum grammaticum id prætstitisse falsò
prodiderunt, qui Pisistrato longè posterior
fuit, ut suo loco uobis ostēdam. Lycurgum
quoq; Lacedæmoniũ legimus, cum ex Creta
in Ioniam descendisset, ad mores & nouas
leges perdiscendas, incidisse in Homeri car-
mina, quę eo adhuc tempore dissipata & pa-
rum composita, apud Creophili filios late-
bāt, ea excipuisse, quòd in ijs eruditionem,
& ciuilia instituta reperisset. atque idcirco à
Dione dictum puto, non parum multa Ly-
curgum in suas leges ex Homero deriuasse.
Quanti uerò Homeri carmina fecerit Ale-
xander Macedo, ij quidem declarant, qui A-
lexandri uitam perscripserunt. nam & Darij

scrinium illud preciosissimum, ad preciosissimum Iliados Homericæ carmen custodiendum esse uoluit, quam quidem Iliada ille Aristotele exponente edidicerat, & quocūq; gentiū proficisceretur, suum eam uaticum appellans, deferebat. quinetiam, ut est ab Onescrito traditum, illam eandem cum pugione sub puluino dormiens semper habebat. Alcibiades quoq; Atheniensis tanti ingenij uir, cum in ludo quodam fortè literario esset ingressus, Homeri librū sibi asferri iussit; cum nihil ibi Homeri esse, responsum fuisset, condylo magistrū percussit, & abiit, indignum ratus esse, magistrum Homericocarere uersu. Num & illud parum uobis uidetur quod de Zoilo legitur, qui ab Homericacalumniacognomen adoptauit, ut Homeromastix uocitaretur? Is, inquā, Zoilus cum Alexādiam ad Ptolemæum Philadelphum accessisset, suaq; cōtra Iliadem & Odysseam conscripta regi recitaret, addit & Galenus, cum & Homeri statuam uerberasset, Ptolemæus animaduertens poëtarum parentem, omnisq; philologiæ ducem tot iam seculis mortuū uexari, cuius scripta à cunctis gentibus suscepta, ab eo uno uituperari, indignatus Zoilo nullum dedit responsum. Verū cum diutius in regno fuisset Zoilus inopia pressus, summisit ad regem, postulans ut aliquid sibi tribueretur: cui rex respondisse dicitur,

Zoilus Homeromastix.

citur, Homerum, qui ante annos mille de-
cessisset, æuo perpetuo multa millia homi-
num pascere: itidem debere qui meliori in-
genio se profiteretur, non modò unum, sed
etiam plures alere posse. Et ad summã, mors
eius, ut paricidij damnati, uariè memora-
tur. Alij eum scripserũt à Philadelpho etiam
in crucem fixum esse, nonnulli in eum lapi-
des esse coniectos, alij Smyrnæ uiuum in py-
ram esse coniectum, alij in Olympia ad Sci-
ronias petras impulsum, quorũ quoduis ei
acciderit, merenti digna, ut ait Pollio Vitru-
uius, cõstitit pœna. Num hic uobis Zoili in-
teritus, maxima Homeri cõmendatio uide-
tur? Magna, inquit Piso. Sed quoniam, in-
quam, in Zoili sermonẽ incidimus, reliquã
eius historiam persequamur. Fuit ergo Zoi-
lus Amphipolites. est autẽ Amphipolis Ma-
cedonię ciuitas, quæ prius Nouem uiã, hoc
est, *ἑννέα ὁδοί* dicebatur, multisq; alijs nomi-
nibus, quæ Stephanus colligit, appellata. E-
rat uerò Zoilus rhetor & philosophus, et ad-
uersus Homeri poësin grammatica quẽdam
scripsit, lib. 1 x. Historiã à theogonia, id est,
à deorum generatione adusq; Philippi in-
teritum, lib. 111. De Amphipoli patria, ad-
uersus Isocratem oratorem: & alia plura, in-
ter quę & Homeri conuicia & uituperatio-
nem. Hunc etiam Polycratis auditorẽ qui-
dam scribunt, & contra Socratẽ quoq; ora-

tionem perscripſiſſe, unde ex maledicentia cognomen eſt ſortitus *κύων ῥητορικὸς*. Habitu à cæteris diſſimili utebatur. Cum enim eius gentis cōſuetudo foret prolixiore uti ueste, ipſe uestimentis nec quidem genua attingentibus utebatur. Promiſſiore quoque barba uſus, caput ad cutem tondebat. Oratione tamen accurata & compta ipſum uſum eſſe legimus. Odij uerò ac inimicitiarum auidiſſimus fuit, lingua petulantiffima & maledicentiſſima. Cum aliquando eſſet à quopiam interrogatus, cur adeò in alienum nomen ac famam eſſet procliuiſ, reſpondiſſe fertur, *ἐτι ποιῆσαι κακῶς βουλόμενος, οὐ δύνάμει*. Sed iam de Zoilo ſatis, quoniam indignus eſt ut cum poëtis celebretur, nedū cum Homero, quare ad reliqua de Homero me refero: in cuius nunc commendationem mitto, quæ uinitor apud Philoſtratum, imò quæ Philoſtratus ipſe commemorat: mitto & quæ Hermogenes rhetor egregius, quæ Halicarnaſſ. Dionyſius, & alij Græcorum: mitto item quæ Latini noſtri M. Cicero, & F. Quintilianus, de Homero, eiusq; magnificentia tum uerborum tum ſententiarū diuinitus ſcripſere. Eum certè et Naſo fontem appellauit, à quo uatum Pierijs ora rigantur aquis. Palaton quoq; pictor eum ita in tabula pinxit, ut uocere uideretur, atq; earū ſordium reliquias tantum cæteros poëtas colligere. Appion uerò

Palaton pictor.

uerò ille grāmaticus, mundi cymbalum appellatus, qui sub Caio Cæsare omnem ferè Græciam lustrans, in nomen Homeri ab omnibus ciuitatibus adoptatus fuit, Homerū dicere solebat utraque materia consumpta, Iliade scilicet & Odyssea, unū principiū operi adiecisse, quo est Troianū bellum complexus: eiusce rei argumentum esse, quòd duas literas in primo uersu posuisset ex industria, quæ librorum suorum numerum continerent, hoc est Μ Θ Η, quæ numerū XLVIII. conficiunt. Illud uerò uos non sine stomacho uel cachinno excepturos puto, quòd Homerum aliquando Athenienses L. drachmis mulctarunt, quòd illum insanire, insanientes ipsi, putarēt. Id autem ea ratione factum scribit Corn. Nepos, quòd deos cum hominibus belligerātes in suis carminibus induxisset. Illud quoq; uos latere nolo, Homerum fortè aliquando cum uersum quendam pronunciaffet perperam, non ob id teritum fuisse, quin reliqua intrepidè prosequeretur: tanta illi de se fuit fiducia. Versum eum fuisse ait Didymus:

Μῆνιν ἄειδε θεὰ Πηλεΐδην ἄχιλῆος.

In quo tres hos errores annotabat: primum heptimemerim breuē, contra naturā productam. secundum, quòd in quinto pede non seruata est ratio synalæphæ. tertium, in Achille, syllabam secundam una litera fraudatam.

ut dactylo locus esset. quam rem & Iustinus philosophus obseruauit, cum Homerum ait carmen illud ab Orpheo sumpsisse, maluisseq; à metri ratione decidere, quàm eum non imitari de Cerere scribentem. Sed non mirum antiquos aliquos Homerum notasse, cum & (si dijs placet) aliquos & hodie esse uideamus, qui audent (quod dicitur) os in cœlum ponere, ipsumq; poëtarum deum in ordinem nunc demum redigere, quorum alter quidem carmine scripsit, alter priorem secutus in opere, & quidem ingenti, quo omnia perstringit, soluta oratione. Sed hæc præteruolemus licet. Cum uerò hic Piso & Picus aliquantum subrisissent, subdit Piso: Hic te iandudum expectamus, ut quæ sint ab Homero carmina descripta, nobis enarres. Cui ego: Nec hoc, inquam, præterire uolebam, sed longius imprudēs aberraueram. Audite igitur quæ ipse ex multis collegi. Scripsit Homerus in primis hymnos, Amazonia, paruâ Iliada. Sunt et inter eius poëmata *ὕμνοι*, Epicichlides: cui poëmati id nomen ea contigit ratione, quòd cum aliquãdo Homerus eos uersus caneret, ferunt eum munus accepisse à pueris cichlas. auis id genus, quæ modò rurdus à Latinis, modò sturnus dicitur. Eius etiam poëma fertur *ὕμνος ἰαμβικός*, siue iambi. Ranarū muriūq; pugna, hoc est, *βατραχομυομαχία*. Gruū irē pugna, id est, *γραντομαχία*. De

aranearum certamine, hoc est, ἀραχνομαχία.
 Ceramis, Amphiarai descensus, Pægnia, Si-
 ciliæ captiuitas (si sic per criticos liceat di-
 cere) Epithalamium, Cypria, quod tamen
 Homeri opus esse negat Herodotus, ut su-
 præ in Eueclo diximus. Itē Epigonus. Mar-
 gites præterea, Homeri carmen creditur;
 quod in poëtica Aristoteles instar Comœ-
 diæ fuisse scribit: citatur uerò cum ab alijs,
 tū etiā à diuo Platone. Magnus Basilus ait
 Homerum dicere, Margitem neq; aratorem,
 neq; fossorem fuisse, alteriusue rei cuiusq; ef-
 fectorē. Scribit uerò Dion Chrysostomus,
 Zenonem magnum philosophū librum con-
 didisse in Margitem, nec primi Homeri il-
 lud opus, sed secundi. Sunt etiā qui neutrius
 affirmant, sed Pigretis, de quo nō nihil aliās
 agemus. Val. tamen Harpocratio legitimū
 ait Homeri illud esse opus, idq; propterea
 ualdè admirari solitum Callimachū: & Mar-
 gitem fatuum ait significare hominē & sto-
 lidum, qua (inquit) ratione Demosthenes
 Alexandrum Margitem appellare cōsuevit.
 Meminit & Margitis Plutarchus aliq; Cæ-
 tera Homeri carmina collegit Herodotus et
 Suidas. Sed inter omnes præcipuè celebrata
 Ilias & Odyssæa, in quibus totius philoso-
 phiæ, & artis oratoriæ, necnon poëtices lu-
 mina conspiciuntur, quæ Plutarchus inter
 alios patefecit. Fuere uerò præter hunc Ho-

merum, et septem alij eodem nomine, ut iam
suprà ostendimus. Sed & alios duos Suidas
aliq̃ nōnulli afferunt, quorum is prior qui
Myrūs Byzantię & Andromachi filius fuit,
in eo poëtarum ordine, quem Græci Pleia-
da uocant, connumeratus: de qua Pleiade
alio loco abundè uobis loquar. Claruisse ue-
rò hunc Homerum III. & XX. Olympiade,
sunt qui tradāt, quod parum mihi credibile
uidetur, ut planè liquebit cum de ea Pleiade
agemus. Septem autem & L. fabulas, uel ut
alij putant XLV. scripsisse hunc Homerum,
proditum est in ijs, quæ in Theocritum scri-
pta sunt commentaria. At uerò alius Home-
rus Sellius est cognominatus, qui & gram-
maticus fuit, scripsit tamen pægnia & hym-
nos, atq̃ item de personis comicis, & Me-
nandri fabularum argumenta. Hic hîc te uo-
lebamus, inquit Piso. Nam cum uir sanè do-
ctus Homerum istum eorū qui extant hym-
norum autorem putarit, abs te ego scire ue-
lim, quid tu hac de re sentias. Tūc ego: Non
equidē uideo, cur Homero antiquiori, hoc
est, Iliados & Odyssę conditori, hymni qui
leguntur ascribi non possint, tum dicendi
filo, tum carminis maiestate, etsi nonnullis
in locis mendose parumq̃ castigatè legā-
tur. Sed uide Piso quam in censuram me tra-
xeris, qua tamen nulli postulo præiudicatū,
quò minus quid uelit sentiat: uideo enim
quàm

quàm temerè protulerim: quare de Homero iam satis. A quo non longè absuit senex rusticana agrestiꝫ faciè. Iandudū, inquit Piso, Hesiodum nobis affers. Ipsum inquam profectò Hesiodum, quem & aliquo tempore cum Homero floruisse accurati quidā prodidere scriptores, alicubi licet Cicero noster Homerum longè faciat antiquiorem. Vetus certè disceptatio inter grammaticos, Gellio & Seneca & Pausania testibus, uter ætate præcesserit: qua de re & dialogos duos Ponticus Heraclides scripsit. & Cyrillus lib. primo contra Iulianum Cæsarem, Centesimo, inquit, l. x. & quinto anno post captam Troiam Homerum & Hesiodum fuisse dicūt. & reliqua. Tum paulò post subdit idem Cyrillus: Tradunt autem quidam, quòd Homerus non fuerit coætaneus Hesiodi, sed in illis fuerit temporibus, regnantibus apud Hebræos Azaria & Ozia, apud Medos Arbace, apud Latinos autē Proca Siluio, ante scilicet constitutionem Olympiadum. Quæ cum dixissem, Nos, inquit Piso, summopere auemus de te audire, quæ tu assidua lectione super hac re annotaueris. Quibus ego: Libenter sic agam, inquam, remꝫ ideo altius aliquanto repetam. Porphyrius enim & plerique alij, Hesiodum Homero iuniorem annis centum faciunt, atꝫ ante primam Olympiadem: quam opinionem sequi uidetur Soli-

Hesiodus.

nus, qui ita scribit: Inter Homerum & Hesiodum poëtam, qui in auspicijs Olympiadis primæ obiit, centum xxx anni interfuerunt. Alij eadem Homeri ætate floruisse scriptum reliquere, quam opinionem & Philostratus habuisse uidetur, & Velleius nō dammandus historicus (tamen si quidam insulse nullum fuisse Velleium suspicantur) & M. Varro in primo de imaginibus, ut est apud Gellium: Non est, inquit, dubium, quin aliquo tempore eodem uixerint Homerus & Hesiodus, idq; ex epigrammate comprobat, quod in tripode inscriptū fuerat, qui in Helicone Musis positus erat. Epigramma quod apud Dionem legi, & inter græca epigrammata, tale est:

Hesiodus posuit Musis Heliconibus istum,

Cum cantu uicit diuinum in Chalcide Homerum.

Græcum uerò si mauultis, hoc est:

Ἡσίοδος μούσαις ἑλικώνισι τὸν δ' ἀνέθηκε,

ὕμνῳ νικήσας ἐν χαλκίδι θεῶν ὄμμερον.

Verum ubi in hunc sermonem incidimus, hanc uobis, ut cunq; meis uerbis potero, historiam ex Plutarcho recitabo, qui eam tum in quinto Symposiacōn attigit, tum in eo, quod septem Sapientum conuiuium inscribitur, copiose explicauit. Homerus, inquit, & Hesiodus in Oelyci Thessali exequijs & Amphidamantis Chalcidensis, carminibus certarunt, qua in re dubia atq; anceps iudicium

eum fuit sententia: conuersi, inquit, sunt ad huiusmodi interrogationes, & proposuerunt inanes, ut aiunt, quasdam nugas (si modo rectè interpretamur, *ὡς φασὶ λίσχας*, non *ὡς φασὶ Λίσχας*, ut passim legitur: non tamen decerno, cōscius et Lesches nomen esse proprium poëtæ Lesbij) Homerus quidem sic:

*Musa mihi referas, quæ non unquam antè fuere,
Nè ue futura retro.*

Tum uero ex tempore respondit Hesiodus:

Verùm cornipedes quando Iouis ante sepulchrum

Festinantes propter palmam plaustra terebant?

Ob hoc ferunt Hesiodum maximè omnibus fuisse admirationi, atque tripodis præmium assecutum. Sed græca, inquit Piso, ipsa carmina audire cupio, durè enim admodū & inconditè ea uertisse uideris. Audite ergò ea græcè, inquam: nō enim eo inficias quod ais. Homerus quidem ita:

μῦσά μοι ἔννεπ' ἐκείνα τὰ μὴτ' ἐγένοντο πᾶροιθι,

μὴτ' ἔσται μετόπιθι. Sic uero Hesiodus:

ἀλλ' ὅταρ ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ παναχίποδες ἵπποι

ἄρματα σωφρίῳσιρ' ἱπαιγόμενοι περὶ νίκης.

Porro ne & hoc uos lateat, iudicē inter Homerum & Hesiodum Paniden Chalcidis regem fuisse, res usq; in prouerbum deducta ostendit, *πανίδου ψῦφος*, Panidæ suffragium: qd in eos ferri solet, qui ineruditè minusq; sapienter iudicant. Pulchrè, inquit Piso, & sanè simul monstrasti, eadem Homerum &

Prouerb.

Hesiodum ætate fuisse: sed nihil uetat quò minus eadem diligentia reliquã eius poëtæ uitam, ab Atticis usq; literis (quod aiunt) nobis repetas. Faciam id libenter, inquã, quando parum hoc à nostris hætenus hominibus est, quod sciam, factum. Hesiodi igitur nomen, ut ab hoc incipiam, à castè et pudicè loquēdo deductum uidetur, *παρὰ τὸ ἡσιυ δδω*. Patria uerò illi Cuma, quæ urbs inter Aeolicas numeratur ante Lesbum sita. Num tu, inquit Piso, Hesiodum Ascræum fuisse negas: eo enim nomine à Græcis & Latinis uocatur. Rectè tu quidem, inquam: sed si me uos audire uolueritis, qua id ratione factū intelligetis. Hesiodi quidem patria Cumæ fuit Aeolica, ut ab Herodoto, Strabone & Stephano traditum est. Val. quoq; Probus, non alium quàm Hesiodum intelligere Vergilium autumat illo carmine:

Ultima Cumæi uenit iam carminis ætas.

quòd scilicet Hesiodus Cumæus primus ætates ex metallis commentus est, ut liquidò uidetur in eo quod *ἑρπυα* inscribitur poemate. Natus ergo Hesiodus Cumæ, patre Dio Ampelidis filio, qui ex Menalopo Ithageno Critonis filio natus erat, matre uerò Pycimedæ: qui utique parentes ære alieno oppressi, cum unde dissoluerent nomina non haberent, in Ascræam Bæotix uicum migrarūt, ubi est puer Hesiodus educatus, atq; inde

inde Ascræus cognominatus. Plutarchus ex Ephori Cumæi sententia refert, Attellen, Mæona & Dion Cumæos, fratres fuisse, quorū Dius, quem nauticam exercuisse comperi, ob eam quam attulimus causam in Ascræam migravit, ubi (ait) Pycimeden uxorem duxit, ex qua natum ferūt Hesiodum: qui dum paterna armenta puer custodiret, à Musis amatus fuisse perhibetur, quæ illi gustandum laurum dedere: eam enim lauri naturam esse scribit ipsius poëtæ interpres Proclus, et Isacius Zeses, ut qui eam mandūt, uates fiant: unde & Lycophron poëta ea causa *Δαφνιφάγου* uatem nominat. Idē & in Cassandra Sophocles, et noster Tibullus agens de Sibylla:

Lauri natura.

Vera cano, sic usq; sacras innoxia laurus

Vescar, & æternū sit mihi uirginitas.

Aphthonius quoq; rhetor, laurum uaticiniij symbolum esse prodidit: quare & laurum ipsam ueteres *μαρτινικόν φυτόν* appellauere, hoc est, uaticinam plantam. Et Claudianus ait,

Venturi præscia laurus.

Eadem ratione Apollini sacra dicitur, qui uaticiniij deus à gentibus est creditus. Quin & ex huius arboris foliorum crepitu, dum cremantur, antiqui futura (utinam non & hoc nostro tempore) prædicebant: quod & philosophus Porphyrius credidit. Si enim magno strepitu in igne crepuissent, felicitatem significabant: si siluissent, unde & tacita

laurus est dicta, infelicitatem. Et perinde de illa idem Tibullus:

Laurus ubi bona signa dedit gaudete coloni.

Et Propertius:

Et tacet extincto laurus adusta foco,

Lauri insuper folia si noctu puluino subiecta fuerint, somniorum ueritatem conciliare produntur. Dictam autem Daphnen prodit Eustathius, à δα particula intentiua, & φωνίω uerbo, quod uoco & cano significat, quod laurus in igne posita crepet & sonet: unde fortasse & ipsi nos Latini Laurum deduximus, à λα, ut δα particula intentiua, & uro, ut si non uoce, at significatu conueniat. Si plura uerò de lauro discere cupitis, præter ea quæ à nostris traduntur, legite Parthenij librum ἱρωτικῶν, & Constantini librum χι. de rerustica, quo loco plura leguntur parum Latinis nota. Sed iam à Lauro ad Hesiodum reuertar, qui lauro gustata, haustaq; Hippocrenes unda, repente poëta prodiuit: id cum alij, tū ipse de se in Theogonia cecinit. Quā rem ita Maximus Tyrius interpretatur, ut Hesiodum putet uoluisse, quæ sui ingenij & artis esset fœtura in deas referre, ut se Musis gratum testaretur: ut si quis gratiam calleat, Vulcano tamen sua assignet opera. Sed hac de re plura apud ipsum Maximum legetis. Delectatum quidem peregrinationibus Hesiodum legimus, sicuti & Homerum: quam
rem

rem tamē in somnium quidam retulere. alij, quòd qui peregrè proficiscūtur facilius prudentiam cæterasq; uirtutes comparare existimantur, quòd mores scilicet hominum multorum uideant. Vxorem quoq; duxisse proditum est Ctemenen Physigei filiam, & ex ea Stefichorum poëtam natum. Alij non uxorem fuisse, & ob hanc ipsum Hesiodum occisum: nam cum de se scitatum oraculum Delphos iussset, eiq; responsum foret, ut Nemeæi Iouis templū uitaret, quòd ibi esset uitæ finē habiturus, cumq; ea causa Nemeam Peloponnesi fugeret, fortè in Oeneonem Locridis peruenit, ubi Nemeæi Iouis templum fuerat, ut scribit Thucydides, quo in loco incautus ab Amphiphane & Ganetore Physigei liberis interemptus est, quòd ab eo uiriatam sororem Ctemenen crederent. Cadauer ab ijs in pelagus proiectum est, id quod cum occultè fecissent, ab Hesiodi cane facinus est proditum, ut scribit Plutarchus. Alicubi tamen non Physigei filij, sed Ganyctoris Naucleij dicti sunt, ut in illo est cui titulus, Quænam animalia prudentiora, terrestriane an aquatilia. Pausanias quoq; in Bæoticis Hesiodi interitum ita recitat: Filij, inquit, Ganyctoris Crimenus & Antiphus in Molycrian ex Naupacto fugerunt ob Hesiodi necem, ubi in Neptunum impij existimati sunt, de illisq; est facta quæstio. & cæ-

tera quæ ille prosequitur . Mortis Hesiodi causam Plutarchus sic in Dioclis conuiuio explicat. Cū Milesio, inquit, comite et Troilo puero Hesiodus apud quendam hospitatus est: noctu Milesius hospitis filiam uitiauit: rei conscius Hesiodum rari puellæ fratres, illum inter pascua cum puero occiderunt, & cadauer in mare proiecerunt, pueri uerò corpus in littore reliquerunt, à quo & loco nomen inditum. Ferunt, inquit, Deorum uoluntate à Delphinis cadauer ad litus delatum, ubi tum fortè Neptunalia celebrabantur. Id scelus ubi incolæ intellexerūt, interfectoꝝ domos diruerunt, uiuos ipsos, qui facinus admiserant, aquis suffocarunt. Alij post diem tertium à Delphine in litus cadauer deuectum tradunt. Ne cognita, occisores nauigatione sibi consulere uolentes, ui coortæ tempestatis ad unum omnes prehensi, naufragio periisse dicuntur . Post hæc Hesiodi corpus in Nemea Locridis sepultū perhibetur, qua de re extat Alcæi poetæ carmen. Dein uerò oraculo monēte eius ossa exportata ab Orchomenijs, & in medio foro, hoc addito elogio, tumulata:

ἄσκη μὲν παρὶς πολυλῆϊος, ἀλλὰ θανόντος

ὄσ' ἔα πλησίον γῆ μινυῶν κατέχευε

ἡσιόδου, τοῦ πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλῆος ὄντι

ἀνδρῶν κρινομένων ἐν βασιάνῃ σφίγῃ.

Tum Picus puer: Cur non & hos latinè, ut
alios

alios uersus nobis exprimis? Vt, inquam, no-
ster Piso hos ipse cōuertat, & ego interea ad
memoriam cetera reuocem. Et Piso: Faciam
equidem, inquit, ut cunq; potero: & non diu
cunctatus, sic cœpit:

Fertilis Aspera quidem patria est, sed morientis

Pugnaces Minyæ condita membra tenent

Hesiodi, cuius supra omnes plurima laus est,

Spectatosq; uiros iudicio sophiæ.

Quos cum Piso recitasset, mirum est quāto
sit rubore suffusus. quod animaduertēs ego,
causamq; intelligens, statim subdidi: Legi-
mus & græcum alterum Pindari, quod ita
noster Cœlius latinè uertit:

Salue cui pubes, tumultusq; bis obtigit unus.

Tu sapias Hesiode, quantum homini sapere est.

Sed & Aldus ita prius:

Hesiode ante alios sophia præstantior omnes,

Salue bis quondam qui puer atq; senex.

Græcum Pindari si uultis, sic habet:

χαῖρ' ὁ δὲς ὑβύσας, καὶ δὲς τὰ φου ἀντιβολήσας

ἡσίοδ', ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης.

Verum iam tempus est, inquam, ut quæ ab
Hesiodo scripta sint commemoremus, si ta-
men prius illud unum, quod in græcis com-
mentarijs repperi, attulero, super ea in ἔργοις
uerba, μήτ' ἐμὸς υἱός. Filius, aiūt, Hesiodi Mna-
scas est. Philochorus uerò Stesichorum di-
xit ex Clymene: ego tamen legendum puto
Ctemenen, ut iam ostendi. alij tamen ex Ar-

chiepe: quo fit ut eos mirer qui scribunt, Hesiodū præter Stesichorum & filiam habuisse Mnasean nomine, quam Archiepen uocant alij. Porro sexdecim Hesiodi legitima feruntur uolumina: in primisq; Theogonia à philosopho Zenone inter alios interpretata. de inde ἔργα καὶ ἡμέραι, id est, opera et dies, in quo opere de re rustica præcepta tradit ad Persen fratrem, quem & ipsum poetam aliqui scribunt. Sunt & qui putent ἡοίης μεγάλας, sic uocata carmina, Hesiodi esse, ut Ennapius Græcus historicus, & in Bæoticis Pausanias, quo loco & alia Hesiodi opera commemorat, de quibus iam antè planè meminimus. Post hæc Astronomica scripsit, tum Hypothecas, quas tamē Fab. Quintilianus ex Aristophanis grammatici sententia Hesiodi esse negauit: at uerò Aristoteles & grammatici nonnulli, ut Hesiodi legitimum opus in medium afferunt. Scripsit item Heroum & heroidum genealogias: ad hæc & de mulieribus, quo in opere heroidas multas induxit uirorum fortium nuptias, ut ait Seruius, optasse. Dion uerò Chrysostomus ex Alexandri Macedonis sentētia Hesiodum ea causa de mulieribus scripsisse dixit, quòd Homero concederet, qui de heroibus antè scripsisset. & quidem Lucianus ait Hesiodum mulierum uirtutes concinuisse. Tradit Pausanias Hesiodum uaticinandi artem ab Acarnanibus

bus edoctum, de ea carmina scripsisse. Scribit Nicocles, quod & in Pindarum grāmatici norāt, Hesiodum primū *ῥαψωδῆσαι*, hoc est, per rhapsodias carmina cecinisse. At uerò Hesiodus ipse, se cum Homero, in Delo, in Apollinem huiusmodi uersus primū coo-
cinuisse prodidit, dum sic cecinit, ut pridie diximus:

*In Delo dum primūm ego Mæonidesq; poëta
Lusimus, inq; nouis carmen cantauimus hymnis
Auricomum Phæbum, quem Latona edidit alma.*

Sed uidete, rogo, q̄ ille dulcius suauiusq; sua lingua:

*ἐν δὲ Δῷ τότε πρῶτος ἐγὼ καὶ ἔμμερος αἰοῖσσι
μέλπομεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοῖσιν
φοῖβον ἀπόλλωνα χρυσάορον, ὃν τέκε λητώ.*

Scripsit item Hesiodus Pelei & Thetidis Epithalamium, sicuti priore sermone retulimus. Scripsit & de Dactylis Idæis. Item Epicedium in Batrachum amicum, & quod adhuc legitur poëma inscriptum Herculis scutum: quod tamen Aristophanes grammaticus non Hesiodi esse suspicatus est, sed cuiuspiam alterius, qui Homericum sit imitatus. Megacles autē Atheniensis, & Apollonius Rhodius, Stesichorusq;, ipsius Hesiodi legitimum carmen esse censuere. Scripsit item de medicina, qua de re Plutarchus in symposio Dioclis: Hesiodus, inquit, in medicina plurimum ualuit, quod manifestē ap-

paret cum de uictus ratione, de uini temperamento, de aquarum ui, de balneis, de fœminis, de temporum connexione, deq; infantium statu differit. & hæc quidem Cleodemus medicus apud Plutarchum. Sunt et qui Hesiodum de herbis scripsisse tradant, quod ex Plinio colligitur. Nec desunt qui Hesiodum scribant autorem eorum apologorum qui Aesopij dicuntur. Quæ ego cum dixissem, Vide, inquit Piso, quàm paucis carminibus M. Manlius in secundo astronomi-
côn ista ferè omnia Hesiodi opera completatur. Nam cum Homerum laudasset, mox ita de Hesiodo subiunxit:

— Sed proximus illi

Hesiodus memorat diuos, diuūq; parentes,
Et chaos enixum terras, orbemq; sub illo
Infantem, & primum titubantia sidera corpus,
Titanas iuuisse senis cunabula magni,
Et sub fratre iūri nomen, sine fratre parentis,
Atq; iterum patris nascentem corpore Bacchum,
Omniaq; immenso uolitantia lumina mundo.
Quin etiam ruris cultus, legesq; rogauit,
Militiamq; soli, quod colles Bacchus amaret,
Quod fœcunda Cæres campos, quod Pallas utrunq;
Atq; arbusa uagis essent quod adultera pomis.
Sylvarumq; deos, sacraatq; numina Nymphas,
Pacis opus, magnos naturæ condit in usus.

Cum recitasset hos uersus Piso, Si uelim, in-
quam, ego quęcunq; omnia de Hesiodo legi
uobis

uobis in præsentia recensere, in longum nimis noster sermo procederet: quædam tamē haud indigna relatu nequaquam præteribo. Scribit in primis Dialogum Lucianus, qui Hesiodus inscribitur, in quo Hesiodū ipsum de se multa narrantem inducit, eumq; ipse, ut solet, irridet. Sunt & inter græca epigrammata, in Hesiodum multa. Extrat & apud Græcos prouerbum, de ijs qui superscenscunt, Hesiodia senectus, de quo & Pindari distichon legitur quod antè ab Aldo & Cælio nostro interpretatum attulimus. Pythagoram scribit philosophus Hieronymus, cū ad inferos descendisset, Hesiodi animam uidisse ad columnam æream suspensam, astrictamq; adeò, ut stridere uideretur, & cum ea Homeri quoq; animam serpentibus undiq; incinctam, ea uidelicet solummodo causa, quòd de deis falsa suis carminibus confinxissent. quare factum puto, ut Ponticus Heraclides contra Homeri calumniatores librum illum ediderit, qui est inscriptus, Allegoriæ in ijs quæ de deis ab Homero dicuntur, & responsiones in eius calumniatores. Videri enim, inquit, posset Homerus, Salmo neus uel Tantalus, immoderatam atque intemperatam linguam habens, si quæ de deis cecinit, sub alia significatione non intelligerentur. & hoc quidem de Homero Heraclides, quod & de alijs poëtis bonis, ut hester-

na die diximus, intelligi potest. Sed tametsi excellentis ac propè diuini ingenij fuerit Hesiodus, non tamen ideo obrectatoribus illum caruisse accepimus: siquidem iniquas aduersus eum controuersias exercuisse Cercopem legimus: in tantum excellentissimus quisq; aliquo est detractore uexatus. Homerus quidem, ut Zoilum mittā, à Siagro poëta laetescit, Pindarus ab Amphimane Coos Simonides à Timocreōte. Nec Vergilio Horatioq; nostris, defuere Parones, Mæuij, Bauij atq; Suffeni, aliq; de quib. in nostris his sermonibus sparsim, ut feret locus, plura dicemus. Sed & hoc Homeromastigōn genus nostro hoc tempore non minus, quā pridem, uiget. Plures quidem nunc Critici & Zoili quā uersificatores & poëtæ. At de Hesiodo iam satis. Post quem in extrema huius tabulæ parte mulierum quarundam imagines sequebātur, inter quas decem excellentiore augustioreq; quadam specie uidebantur, quæ diuinę mentis & cōsiliij quodammodo consciæ ac plenæ fuerant. hæ diuerso tamen uestimentorum habitu indutę, una quidē Phrygio, altera Persico, alia Græco, alia alio. Tum Piso ad Picum conuersus, Lilius nobis, inquit, Sibyllas narrare uelle uidetur, quæ Varroni Lactantioq; & alijs decem fuisse dicuntur. Et cum puer id maximè se cupere significasset, Rectè, ego inquam;

quam, Pifo opinaris. Sibyllas uobis ex tabula sum narraturus, eoq; id libentius, quo Picus hic noster hoc ipsum cupere & uelle uidetur. Nolim uos tamen decem tantum Sibyllas nūcupatas existimare, ut scriptorum ferè magna pars ad hāc diem credidit: nam quæcunq; diuino afflarentur numine & futura prædicerent, hæ Sibyllæ græca uoce dictæ fuere. Nam & Phemenoën Sibyllam uocatam inuenimus, duas licet Martianus ipse Sibyllas tantum existimauerit, Hierophilam scilicet & Symmachiam Hippotēsis filiam: & tres Solinus, Delphicam, Erythræam, & Cumanam. Græci item scriptores quidam tres nominant. primam, quam propter poëticam Philetas Ephesus sororem Apollinis existimauit, secundam Erythræam, tertiam uerò Sardianam. Aelianus uerò in uaria historia quatuor enumerat, Erythræam, Samiam, Aegyptiam & Sardianam. Sedenim uerò Sibyllæ nomen deductum est, uel ab unius nomine Delphidis, ut Lactantius, uel à deorum consilijs, ut Varro & Seruius putant, quippe οἶος Aeolica lingua Deus dicitur, unde & frequens illud Lacedæmoniorum iuramentum, *ὅτι τὸ οἶον*, cū gemellos Castorem & Pollucem iurant. unde etiam & Sisyphei nomen deflexum, ut Græcorum grammatici notant. Suidas tamen Sibyllæ nomen latinum esse credere uidetur, & uatem seu

*Sibyllas plures
fuisse quàm de-
cem.*

*Sibyllæ nomen
unde deductū.*

fatidicam mulierē significare. Sunt qui Suidam ideo reprehendant, uel eius commentarij particulam mendosam esse putent, ut in eo scriptore pleraque alia. Quo autem modo Sibyllę uaticinarentur, uarię quidem traditur: quę tamen obiter nunc mihi succurrunt, paucis hic uobis afferā. Nihil quidem, inquit Piso, hac re nobis gratius efficerepotes. Tūc ego: Ammianus, inquam, hac de re ex Physicorum sententia ita loquitur: Sol, inquit, mens mundi nostras mentes ex sese uelut scintillas diffundēs, cum eas uehementius incenderit futuri conscias reddit: unde, ait, Sibyllę crebrò prædicunt ardore torrente, & ui magna flammaram multa significant. Quod Soli hoc loco Ammianus Marcellinus attribuit, Christiani & Hebræi uerius Deo immortalis ascribunt, qui per ministros & nūcios cœlestes quibus placet uaticinium inspirat. Sunt ex Platonici qui humanum animum tradant, & præcipuè imbecillium puerorum & mulierum, quadam carminum euocatione, seu odorum suffitu, & delinimento sopiri, & ad rerum præsentium memoriam externari, & aliquandiu remota corporis memoria ad eam transire naturam, quę immortalis est & diuina, atque ita ueluti quodam sopore detenta, quę futura sunt plerunq; diuināt. quod & Apuleio placuisse uidemus. At uerò Iamblichus, duobus,

bus, inquit, modis Sibylla apud Delphos numen concipere solita est, uel per quempiam spiritum ex ipsius specus ore prodeuntem, uel ex adyto, cum ea uidelicet super tripode resider. Alij in numinis afflatum & alienatæ mentis furorem, quem & externis quibusdam medicamentis ac suffimentis concipi uolunt, referunt. Qui autem Aristotelis consecranei sunt, cum de furore qui ab atrabile fit differunt, uaticinia inde prouenire contendunt, cum uidelicet atrebilaris calor sit prope intellectus locum: qua de re subtilissimè in quæstionibus Aristoteles, qui & eius rei exemplum Sibyllas & Bacchides, & huius generis fatidicas mulieres adducit. M. Tullius in libro de diuinatione, cum duo diuinationis genera esse definisset, unum quod particeps esset artis, alterum quod arte careret: Est enim, inquit, ars in ijs, qui nouas res coniectura persequuntur, ueteres obseruatione didicerunt, quales uidelicet sunt, haruspices, auspices, coniectores, cæteri eiusmodi: carent autem ij, qui non ratione aut coniectura, obseruatis ac notatis signis, sed concitatione quadam animi, aut soluto liberoque metu futura præsentunt: nam cum omnia completa et referta sint æterno sensu & mente diuina, necesse esse ait cognitione diuinorum animorum animos humanos commoueri, Hinc et poëta Vergilius in quarto Georg.

—Ire per omnes

Terrasq; tractusq; maris cælumq; profundum.

Sed & Cratippus existimauit animos hominum quadam ex parte extrinsecus esse tractos & haustos: quam etiam sententiam secutus uidetur Horatius cum cecinit:

Affigit humi diuinæ particulam auræ.

Sed quispiam illud fortè obijciat: Cur igitur non omnes uaticinantur? Cui illud respondetur, nostros animos uitæ necessitatibus seruire, proptereaq; disiungi à societate diuina, & uinculis corporis impediri, rarumq; esse genus eorum qui se à corpore auocent, & ad diuinarum rerum cognitionem cura omniq; studio raptantur. Nec ideo etiam naturaliter animus hominis diuinat, nisi cum ita solutus est & uacuus, ut ei planè nihil sit cum corpore: quod Sibyllis contigisse putandum est, & uatibus. & hæc fermè ex Cicerone. Porro nec ea relatu mihi indigna uisa sunt, quæ à Cælio Aureliano scribuntur cū de mania agit, eoq; magis etiam quòd breuissimè omnem Platonis sententiam est executus. Plato, inquit, in Phædro duplicem furorem dixit: unum fieri mentis intèntione ex corporis causa uel origine: alterum diuinū siue immissum, eiusq; Apollinem inspiratorem esse, atq; nunc uocari diuinationem, ab antiquis uerò appellatum furorem: magna Græcorum uetustas *μανία* uel *μανικὴ* appellabat,

labat, quę nunc *μαντικὴ* dicta est. Item alium, inquit, ex Libero fieri patre, aliū ex amore, & appellauit *ἔρωτικόν*: alium ex Musis, quem appellauit *προτρεπτικόν ἢ ποικτικόν*, quod carmē instruere uideatur. Item Stoici duplicem dixerunt, sed alium, insipientię genus, quo omnem imprudentem insanire probant: alium ex alienatione mentis & corporis sympathia. Item Empedoclem sequentes alium dicunt ex animi purgamento fieri, alium alienatione mentis ex corporis causa siue iniquitate: de quo genere quia ad rem medicā pertinet, se scripturum affirmat Cælius. Sed cum hac de re satis superq; dixerimus, nunc ideo Sibyllarum nomina uobis explicabo. Fuit uerò inter eas prima, quę Persica uocata est, & Chaldaea, & Hebræa etiam, à quibusdam licet perperam sit Chalcidica dicta, proprio autem nomine Sambethe, siue Sabe, utrunq; enim legimus. Patrem uerò habuit Berosum, matrem Erymanthen. huius meminit Pausanias in Phocaicis, airq; à quibusdam Babylonicam uocari, ab alijs Aegyptiam. eius & Iustinus philosophus & martyr meminit, & Nicanor in his libris quos de Alexandro Magno cōscripsit, quem quidem Nicanorem nouum Homerum cognominatū scribit Stephanus. Vixisse uerò hæc Sibylla traditur per ea tēpora quibus Noa, quem & Noac nonnulli, & Noë, Græci

uerò ut Iosephus ait, Nochum appellant, ut uerò Alexander Polyhistor & Abydemus in historijs scribūt, Xysurhum, ut apud Cyrillum in primo contra Iulianum legimus. quinimò Sibyllam istam uni filiorum ipsius Noë nupsisse legimus, arcamq; ingressam cū alijs, alluuiōis & magni cataclysmi tempore: atq; ut idem Iosephus & Eusebius produnt, ea quæ de turri apud Hebræos feruntur, ipsa prædixit, deq; linguarum & sermonum uarietate, necnon de Alexandro multa. De CHRISTO uerò ipsiusq; natiuitate tam certa uaticinata est, quàm si tūc illa præsens oculis conspexisset, & ea ipsa quæ prædixit literis mandauit. Sed quid est, inquit Piso, quòd quæ Sibyllarum carmina leguntur, ea sanè imperfecta, et plerunq; absq; certa metrorum & syllabarum lege esse uidentur? Cui ego: Id potest, inquam, pluribus ex causis contigisse: siue quòd actuarij earum dicta excipientes, uerborum flumina haudquaquam subsequi scribendo poterant: siue quòd hi indocti, & literariæ disciplinæ parum essent periti: siue quòd cū numinis inspiratione uerborum dictorumq; memoria sedaretur, hinc uersus nonnunquam uacillant, parumq; constant. Sunt & aliæ quæ leguntur causæ, tam apud Iustinū ipsum philosophum, quàm Suidam, quæ ad has tamen referri queunt: quo fit, ut minus uobis mirum

rū uideri debeat, si in his Sibyllę uersib. quos ego utcunq; ex Græcis latinè uerti, acrostichos siue acrostichides dictos, quādā offēderis durius à me tralata. Ne quæso nunc, inquit Pīso, te pigeat nobis aperire, quinā uersus acrostichi et acrostichides dicant. Libenter, inquam ego, obsequar, idq; M. Tullij uersis, qui in posteriore de diuinatione lib. ita loquitur: Tum uerò, inquit, quæ acrostichis dicitur, cum deinceps ex primis uersuū literis aliquid connectitur, ut in quibusdā Ennianis, quos Ennius fecit, id certè magis est attentī animi quā furentis. Atqui in Sibyllinis ex primo uersu cuiusq; sententiæ, primis literis illius sententiæ carmen omne prætextitur. Hęc quidem totidem uerbis M. Tullius. Meminit & Dionysius Halicarnass. in hist. quas qui latinè uertit, uersuum apices interpretatus est: Redarguunt, inquit, ijs quæ uocantur uersuū apices: ea autem dico, quæ Terentius Varro in theologico tractatu narrat. Extāt & huiusmodi Plauti poëtæ Comici in suarum Comædiarū argumentis, extāt et Rhabani Alani poëtę quidem mediocris, sed artificiosi: nec desunt etiā qui his diebus hoc carminis genere luserint. Sunt certè huiusmodi Sibyllæ Erythrææ uersus, quos Eusebius Pamphili quodā βασιλικῷ, id est, regio sermone cōmemorat, & Aur. Augustin. in libro de Ciuitate Dei, qui quoniā sunt cogni

242 DE POETARVM HISTORIA
 rione dignissimi, ideo hic uobis, ut potero,
 recitabo.

Versus Sibyllæ Erythrææ de Domino nostro, ha-
 bentes ἀκροστιχίδα hęc: ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ
 ΘΕΟΥ ΥΙΟΣ ΣΩΤΗΡ ΣΤΑΥΡΟΣ. hoc est,
 IESVS CHRISTVS DEI FILIVS SER-
 VATOR CRVCIFIXVS.

Ι Ἰδρῶσαι γὰρ χθὼρ, κρίσιως σημεῖον ὅτ' ἔται,
 Η ἥξει δ' ἔρηνόθεν βασιλεὺς, αἰῶσιρ ὁ μίλλον,
 Σ Σάρκα παρὼν κρίνει πᾶσαν, καὶ κόσμον ἅπαντα.
 Ο Ὄφονται ἢ θεὸν μέροπις πιστοὶ καὶ ἄπιστοι,
 Υ Ὑψιστον, μετὰ τῶν ἁγίων, ἐπὶ τέρμα χρόνοις,
 Σ Σαρκοφόρων ψυχὰς δ' ἀνθρώπων ἐπὶ βύματι κρίνει.
 Χ Χέρσος ὅτ' αὖ ποτὶ κόσμος ὅλος καὶ ἀκανθαί γίνεται,
 Ρ Ρίψωσι τέθλωλα βροτοί, καὶ πολυῦτον ἅπαντα,
 Ι Ἰχνύων ῥύξεται πύλας ἀρκτὺς αἰδέας,
 Σ Σάρξ τότε πᾶσα νεκρῶν δὲ ἰλυσθηριον φάος ἔξει.
 Τ Τοὺς ἁγίους, ἀνδρούς τε τὸ πῦρ αἰῶσιρ ἰλήξει.
 Ο Ὅπποσα τις πράξας ἔλαβη, τότε πάντα λαλήσει.
 Σ Στήθια γὰρ σοφόντα θεὸς φωστῆρις ἀνοίξει.
 Θ Θρῆνος δ' ἐκ πάντων ἔται καὶ βρυγμὸς δόλοντων,
 Ε Ἐκλάψει σίλας ἡλίου, ἄστρον τε χορῶναι
 Ο Οὐρανὸν αἰάξει, μήνης δέ τι φίγος ὀλέται.
 Υ Ὑψώσει δὲ φάραγγας, ὀλεῖ δ' ὑψώματα βουνῶν.
 Υ Ὑψος δ' οὐκ ἐτι λυγρὸν ἐν ἀνθρώποις φανῆται.
 Ι Ἰσατ' ὅρη πιδίοις ἔσαι, καὶ πᾶσα θάλασσα
 Ο Οὐκ εἰς πολὺν ἔξει, γῆ γὰρ φρυχθῆσα κεραννῶ,
 Σ Σὺν πηγᾷς ποταμοὶ καχλᾶζοντες λάψουσιν.
 Σ Σάλπιγξ δ' οὐρανὸν φωνῇ πολύβροννον ἀφήσει,
 Ω Ωρύουσα μύσος μίλλον, καὶ πῆματα κόσμον.

Τ Τάρταρ

- Τ Ταρταρόν δι' χάος δάξει τότε γαῖα χανόσα.
 Η ἤξευσι δ' ἐπὶ βῦμα διδ' βασιλῆϊς ἀπαντοδύ,
 Ρ ῥύσεις δ' ἔρανόθεν ποταμὸς πυρὸς ὑδρίε θάου.
 Σ Σῆμα δέ τοι τότε πᾶσι βροτοῖς ἀριδέκιστον, εἶορ
 Τ Τό ξύλον ἱρπιστοῖς, τὸ κίρας τὸ ποδὸς μιν οἷσα
 Α Ἄνδρῶν σύσθινον ζῶν, πρόσκομα τι κόσμου
 Φ Ὑδασι φωτίζον κλητὸς ἐν δώδεκα πηγᾶις.
 Ρ Ράβδῳ ποιμάνουσα σιδηρέην κρατήσῃ.
 Ο Οὐτ' ὁ νῦν προγραφὴς ἐν ἀκροστίχοις θιὸς ἐστὶ
 Σ Σπύρ, ἀθάνατ' βασιλεὺς, ὁ πατὴρ ἡμῶν.

Quos uersus cum recitasssem, Pīso & Pī-
 cus simul enixè me rogare cœperūt, ut illos
 latinè referrē. Quibus ego etsi agrè ac pro-
 pè inuitus morem gesserim, meæ cōscius in-
 fantiæ ac difficultatis, quæ uersum uersui, &
 uerbū penè uerbo reddere cōgit, ut acrosti-
 chidi respondeat: qua in re illud, inquā, igno-
 scatis oro, quòd cum nostræ non suppetereēt
 literę, quę Gręcis planè responderēt, ego pro
 ἦτα, e nostra litera usus sum: & pro χῖ, ch. pro
 θῆτα, th. pro ὑψιλῶ, u nostra, pro utriusq; ui &
 similitudine. Quare postquam sic uultis ut
 memetipsum prodam, attendite:

- Ι Iudicij fuerit cum signū, terra madebit,
 Η Et cœlo ueniet princeps per secla futurus,
 Σ Scilicet ut carnem præsens, & iudicet orbem.
 Ο Omnis homo hunc fidusq; Deum infidusq; uidebit,
 Υ Vnà cum sanctis excelsum sine sub æui,
 Σ Sede sedens animas censebit corpora & ipsa.
 Χ Chersos erit mundus, spinas feret undiq; tellus.

iudicibus & titulis per unam L. literam scriptum animaduerto, uerum id ipse per duas effert in parastichide libelli, qui inscribit Pinax. Sunt & acrostichis contrarij, qui appellantur teliostichides, cum ultimis uersuum literis aliquid significat, quorum extant exempla in eodem Rhabano. Sunt uero & apud Homerum eiusmodi carmina, quorum acrostichide & teliostichide, hoc est, prima et nouissima uersus syllaba, uel esculenta aliqua, uel uasa, uel similia significantur, ut plerumque sunt quae ab Athenæo colliguntur, ἄρτος, μῆλα, ὄλμῳ, μύλη, λύρα. Exempla uobis duorum primorum tantum afferam, ne tot graeca inculcemus:

Αργυροπέφα θητις θυγάτηρ ἡλίοιο γέροντος.

hinc ἄρτος, id est, panis colligit. Alterius uero,

Μήτι σὺ ταῦτα ἔκαστα διέρις, μήτι μιτάλλα.

& hinc μῆλα excipis, hoc est, mala. Sunt praeterea uersus recurrentes, παλινδρομέοντες dicti à Graecis, de quibus alibi dicemus. Hi & Soradici uocantur. Verum de his satis, nunc ad Sibyllarum imagines redeo. Secunda inter eas Libyca dicta est, cuius in Lamiæ prologo meminit Euripides, ut scribit Lactantius. Tertia uero Delphica, quae Delphis nata est: hanc Artemin quidam uocant, de qua multa in libro de diuinatione Chrysippus. Ante Troianorum tempora oracula dedisse traditur: quinetiam Trojanum excidium praedixisse

Bocchus est autor. Nec defunt qui Homerũ tradant nō pauca huius Sibyllę carmina suo operi inseruisse, id quod & Solinus annotauit. Quarta inter Sibyllas Cimmeria fuit, ex Cimmerijs uidelicet Italiae populis, ut Suidas & Isidorus scribũt, quę in Lactantij Firmiani codicibus perperam Cumæa uocat: quibus decepti codicibus uidentur hi qui his temporibus ante me de Sibyllis scripsere, quos inter mihi modò risum mouit eruditi sanè cuiusdā dialogus, in quo, si dis placet, inscitiae Varronem taxabat, quòd diuersam Cumæam à Cumana fecisset, idq; ex Lactantij male castigatis uerbis. Meminit & Cimmeriae Neuius in lib. belli Punici, & Piso in analibus. Quinta Sibylla Erithræa dicta est, quam alij Lamiae filiam putauere, alij Aristocratis & Hidoles, uel Crinagoræ. At uerò Hermippus Theodori filiam existimauit, & ex regione Erythris, quę Batti olim dicebatur. Tum uerò inquit Piso: An ista Sibylla est cuius fabulā Maurus Seruius narrat, quòd scilicet piē ab Apolline amata, uitæ longitudinem promeruit ex pugilli arene mensura, eoq; usque finem non habitura, quousq; humum patriā non cōspiceret, idq; longo post tempore ex sigillo epistolæ contigisse traditur. Huius fabulę meminit Papinnius in Syluis, & ideo quoq; à Vergilio longæua sacerdos in sexto Aeneid. dicitur. Sic, ego inquā,

fabu-

fabulantur. Quin & ipse in Manardi natalē
ad hanc alludens cecini:

Hunc o Phæbe diem precor Manardo

Lætum atq; incolumem diu reducas,

Modum ut pulueris expleat Sibyllæ, &c.

Varro quidem Erythræam Sibyllinorū uer-
suum autorē credidit, quem alicubi est secu-
tus Seruius, ea uidelicet ratione, quòd Sylla-
nis temporibus cum Capitolio Sibyllinis li-
bris incensis, Romani ad eos rescribendos
Erythras miserūt: quod falsum quidam tem-
porū supputatione putāt. Nam hanc ipsam
Erythræam Strabo cum aliubi, tum in xiiij.
geogr. lib. Alexandri Macedonis tempori-
bus clariūse scribit. Alij Sibyllam hanc Sicu-
lam, & in Sicilia eius sepulchrum fuisse pro-
didit Solinus: alij Sardam, alij Gargethiā seu
Rhodiam, alij Libyssam, pleriq; Lucanā scri-
ptis prodidere: nec defuere qui Samiam ap-
pellarint, & per ea tēpora floruisse quo Tro-
ianum excidiū factum est. Apollodorus, qui
suā ciuē esse uoluit, & cum Apollodoro Sui-
das tradunt, Græcis urbem Troianā peten-
tibus, eam tum uaticinatam Troiam peritu-
ram, Homerūq; mendacia & figmenta scri-
pturum. Dionysius Halicarnasseus Aeneæ
quoque prædixisse scribit, ut occasum uer-
sus eousque nauigaret, quoad illuc perueni-
ret ubi mensas ipsas ambesse cogeret: quod
est Harpyiæ oraculo à Vergilio attributum.

Sed certè à Vergilio de hac Sibylla confuse multa canuntur: præstat eius uersus meminisse, qui sunt in Aeneid. libro tertio ex uatis Heleni persona:

*Huc ubi delatus Cumnæam acceßeris urbem,
 Diuinósq; lacus, & auerna sonantia syluis,
 Insanam uatem aspicias, quæ rupe sub ima,
 Fata canit, folijsq; notas & nomina mandat.
 Quæcunq; in folijs descripsit carmina uirgo,
 Digerit in numerum, atq; antro seclusa relinquit.
 Illa manent immota locis, neque ab ordine cedunt,
 Verùm eadem uerso tenuis quon cardine uentus
 Impulit, & teneras turbauit ianua frondes,
 Nunquam deinde cauo uolitantia prendere saxo,
 Nec reuocare situs, aut iungere carmina curat.
 Inconsulti abeunt, sedemq; odere Sibyllæ.*

Quibus super uersibus illud annotatione dignum Honoratus Seruius scribit: Sanè sciendum, ait, omnia responsa Sibyllæ plus minús uecentum non contineri sermonibus. Vnde poëta:

*Quò lati ducunt aditus centum, ostia centum,
 Vnde ruunt totidem uoces responsa Sibyllæ.*

Quo loco idem ait inueniri Apollinis elogia & uiginti & quinq; & trium sermonū. Porro tribus modis futura prædixisse Sibyllā inuenimus, aut uoce, aut scriptura, aut signis, id est, quibusdā notis, ut in obelisco Romæ: uel, ut alij dicūt, notis literarum, ut per unā literā aliquid significant. In folijs autem palmarum

palmarum Sibyllam scribere solitam Varro testis est. Sunt qui ab hac eam lyræ speciem excogitatā tradāt, quam, quòd trianguli forma esset, Trigonon uocabant. Existimat Stephanus Erythræam Sibyllā eam esse, quæ ex Marmesso Troica urbe originē traxit: Cum enim, inquit, ipsa esset ciuitas colore rubra, Erythra cognominata est. Magnum illud etiam & admirandū de Erythræa prodigiū est à scriptoribus traditū, quòd scilicet ubi primū est in lucē edita, loqui repentē cœpit de rebus grauioribus, nec protritis, sed et alias quas proprio uocabulo appellauit. Cyrillus in lib. contra Iulianum Cæsarem primo, Sibyllā hanc nona Olympiad. fuisse scribit. D. Augustinus lib. de Ciuit. dei xviij. Romuli tempore Erythræam Sibyllam uaticinatam scribit, qui & illius librū ait se uidisse: Nam, inquit, uir clariss. Flaccianus qui etiam proconsul fuit, homo facillimæ facundia multæq; doctrinæ, cum de Christo colloqueremur, græcum nobis codicem protulit, carmina esse dicens Sibyllæ Erythrææ. hæc Augustinus. Dicitur & hodie græcus codex extare, in quo confusa sint Sibyllarū carmina. Verū hæc audita, nō uisa mihi, refero. Hactenus de Erythræa. Sexta inter Sibyllas Samia uocata est, quæ proprio nomine Phytō dicta fuit, eam licet Isidorus Phemenoën uocarit. Eratosthenes se de hac nōnulla cō-

perisse in Samiorum annalibus scriptū reliquit. XVII. olymp. Samiam Sibyllam clariſſe prodit in chronico Eusebius, & Herophilam appellat. Septima Sibylla Cumæa, seu Cumana dicitur, utroq; scilicet nomine, quæ à plerisq; Amalthea, ab alijs Hierophile uel Herophile nuncupata est, hoc licet nomine Eusebius Samiam uocet, Aristoteles & Suidas Erythræam, Solinus Delphicam, Martianus Troianam & Marmefsi filiam. Pausanias in Phocaicis hanc Iouis filiam ait, & Lamiæ Neptuni filia, quæ prima inter mulieres oracula cecinerit, et perinde à Libycis Sibyllam nuncupatam, eaq; iuniorem quæ Helenam prædixit Lacedæmone educari in Asiæ Europæq; perniciē. Hanc etiam interpretatam ferunt, quæ de Hecubæ insomnijs à scriptoribus tradunt. Sed cum tandē in Samo, Claro, Delo, Delphisq; fuisset, in Troade decessit, ubi in Apollinis templo tumulata, qui Smynthius cognominatus est. Aliam Sibyllam scribit Martianus Symmachia Hi potensis filiam, quæ Erythris progenita, Cumis est uaticinata. Probus grammaticus in Vergilium ait, Cumæā seu Cumanā post quatuor secula *παλιγγενεσίαν* futuram cecinisse. At uerò alij nonnulli Cumæam Demophilen, uel Demò uocauerunt. Demò quoq; & Pausanias uocat, quæ Cumis sit oriunda. Cumas uerò inter Opicos Italiæ populos reponit,

nit, cuius oracula Cumæi palàm ostendere soliti essent. Verùm lapideam hydriã nec satis magnam in Apollinis templo ostentant, in qua eius Sibyllæ ossa condita affirmant. Demò quidem & Suidas uatis & sapientis fœminæ nomen ait. Sedenim quæso uidete, quàm uaria & diuersa de Sibyllis tradantur. Sibyllam hanc Vergilius, & Vergilium secuti grammatici, Deiphoben Glauci filiã scripserunt, quæ oracula in palmarũ folijs inscripta reddere solita fuerat. Hanc, inquam, scriptorum pleriq; Tarquinio Prisco Sibyllinos libros detulisse prodiderunt, de quorum librorum numero uariè relatum est: alij quidem tres tantum, & eorũ duos exustos aiũt: quidam nouem fuisse, & sex crematos; nonnulli uerò eos nouem, sed duos tantummodo igne cõsumptos: qui libri à Romanis magna religione seruabantur in Apollinis templo, cum libris Martiorũ fratrum, quibus, ut ait Seruius, Sibylla prophetauerat, & cum libris etiam Begoës nymphæ, quæ apud Thuscas artem scripserat fulguritarũ. Sanè hi libri & Sibyllini, & fatales dicunt, ut à Liuius & alijs. Suetonius in Cæsare: Proximo autẽ senatu percrebuit fama L. Cottam quindecimuirum sententiã dicturum, ut quoniam libris fatalibus contineret Parthos nisi à rege non posse uinci, Cæsar rex appellaret. quare Appianus & Cicero plura lib. de diui-

natione secundo, quo loco perstringit Cæsarem regiū nomen affectasse. Seruabantur autem hi libri à quindecimuiris sacrorum, nec iniussu senatus adiri ac legi fas erat, ut ex historicis, & eodem M. Tullio & Lactantio in primo, docemur. Eligebant uerò quindecim uiri ex patritijs: et primū duo quidē electi, inde decē, postea quindecim, ut planē electione T. Liuij ex diuersis locis colligimus. Perseuerarunt uerò quindecimuii usq; ad tempora Syllana, post creuit numerus, nam & sexaginta fuerūt, sed remansit quindecim uirorū, ut ait Seruius, uocabulū. Hæc uobis ideo paucioribus recensui, quod ea sæpe audiistis, & deinceps sæpius legere poteritis. Porro Sibyllinos uersus priuatim haberi nō licebat, unde Tiberiū Cæsarem ait Corn. Tacitus Caniniū Gallū quindecimuirū redarguisse, quod Sibyllæ librū recepisset ante sententiam sui collegij, non, ut assolet, lecto per magistros, æstimatoq; carmine: & simul cōmonefecit, quia multa uana sub nomine celebri uulgabantur, sanxisse diuū Augustum quem intra diem ad prætorē urbanum deferrentur, neq; habere priuatim liceret: quod à maioribus quoq; decretū erat, post exustum sociali bello Capitolium quæsitis Samo, Illo, Erythris, per Africam etiam ac Siciliam, & Italicas colonias carminibus Sibyllæ, una seu plures fuere, datoq; sacerdotibus negocio,

cio quantū humana ope potuissent uera discernere. hæc fermè in v. hist. Tacitus. Huius utiq; Cumana Sibyllæ sacellū apud Cumas Solinus recenset, ut Vergilij uersus mittam, quos sæpe legistis. Sed & eius cryptam speluncam ue in historijs describit Agathias, quam multo labore expugnatam à Narsete prodidit, cum Gothi Cumas tenerent, quin eius etiam nunc spectantur uestigia: ad quæ uisenda subterranea crypta, ego ipse cum studiosis plerisq; comitibus aliquando non sine horrore descendi. Sed de hac eadem spelunca Aristoteles de mirabilib. in hunc propè modum est locutus: In Cuma circa oram Italiæ ferunt thalamum subterraneū Sibyllæ fatidicæ esse, eius scilicet, quæ ætate quamlibet prouecta uirginitatem seruasse impollutam traditur. Erythræa fuit hæc, sed ab aliquibus Italię incolis Cumana, ab alijs uerò Melachræna nuncupat. & hæc quidem Aristoteles in eo lib. Atq; hæctenus de Cumæa. Et quidem Piso ait, satis. Nunc demū illud uideo, quod paulò antè dixisti, confuse de Sibyllis à Vergilio actū esse. Nō, inquā, à Vergilio tantum Piso, sed & à cæteris scriptoribus: omnes enim miscuisse, nec syncerè narrasse uidemus. Octaua Sibylla Hellepontica nuncupata est, quæ & à pago Marpeso, non Marineffo, ut deprauata habet Firmiani scriptura, Marpesia cognominata est, &

quòd iuxta oppidū Gergithion nata est, Gergithia est uocitata, qua causa Gergithij ciues eam cum Sphinge in suis monetis effingebant, ut Phlegon in primo lib. Olympiadum, & Stephanus in lib. de urbibus tradūt. quin & eiūdem sepulchrū in Apollinis Gergithij templo cōditum fuisse perhibetur. Ea autem ætate floruisse autor est Ponticus Heraclides, qua Cyrus & Solon. Nona Sibylla Phrygia dicta est, quæ ut Lactantius & Isidorus scribunt, Ancyre, quæ urbs fuit notissima, uaticinata est. Decima in Sibyllarum numero Albunea fuit, quæ & à patria, Tyburs & Tyburtina appellata est, non Tygurtina, ut perperam à Grecis scribitur. Hæc quidem Tyburi ut dea colebatur, iuxta Anienis ripas, cuius simulachrū, ut scribit Varro, librū manu tenens in Anienis gurgite repertū fuit. Vnde illud Albij Tibulli lib. 2. castigatè legit:

*Quisq; Aniena sacris Tyburs per flumina sortes,
Portauerit sicco pertuleritq; sinu.*

Albunæ quidē Vergilius meminit, cum ait:

—Lucosq; sub alta

*Consulit Albunea, nemorumq; maxima sacro
Fonte sonat.*

Hanc uerò quidam Leucotheā à nō ominis significatione crediderūt. meminit & Horat. & Tertull. ut nunc grammaticos mittamus. Sunt qui Albuneā & syluæ & fontis nomē esse autumēt. Tum Piso: Istam, inquit, Sibyllā audiui

diui Augusto Cæsari è cœlo uirginis filium ostendisse, quo loco in Capitolio cœli ara est adhuc erecta. Sunt ista, inquã, Piso quę dixisti cõmentitia, & nulla queũt autoritate fulciri: nam nec tempora congruũt, quibus res tanta astruatur. Me tamen, inquit Piso, in libro de Sibyllis hoc legisse recordor, et nescio quos concionãtes Theologos audire, qui id publicè afferebant. Sed nos, inquã, Piso istos obsecro Theologos mittamus, nosti quã sit irritabile genus, & scis q̃ nos & hæc studia libenter accusent. Quòd autem de Christo multa prędixerint Sibyllæ, idoneos testes habemus Lactantium, Augustinũ, Prosperũ ut alios mittam, ut nostrum de Sibyllis sermonem prosequamur. In primisq; illud uideamus, quòd pręter has decem, & aliarum plerarq; hoc fuere nomine in hac tabulæ parte: eo enim, ut suprà dixi, nuncupatę sunt fœminę quę diuino afflantur numine, deorumq; quodammodo conscię sunt cõsiliij, & futura pręsentiũt. Hinc est Pythia Sibylla ab Iamblichio dicta: hinc & Nesi filia ab Isaacio, & ab alijs Phemenoe. Fuit uerò in hoc genere Manto, quę Mantuanę urbi nomen dedit. Daphnen quoq; Diodorus Siculus uocatã scribit Sibyllã, cuius meminit & Pausanias, quę cum scitatum oraculum Delphos missa fuisset, ibi uaticiniũ didicisse proditur, & in dandis oraculis responsisq; deinceps excel-

luisse. quin & eius generis non pauca cōposuit, ex cuius etiamnū uersibus Homerū nō parum multa sustulisse Græcorū est opinio: à quibus & illud tradit, Daphnida promantin, hoc est, futurorū uatem Telluris fuisse: Telluris enim oracula edidit: Tellusq; ipsa, id est, γῆ, ante alios deos oracula dedisse legit, ut antè meminimus. Sibylla quoq; est appellata Cassandra Troiana, quæ & Alexandra dicitur Priami regis filia, de qua, ut cætera mittamus, nobile Lycophronis extat poemata. sed hæc est Græcis & Latinis decantata. Celebrat & Xenoclea, quæ Delphis oracula dedit, quō cum post Iphiti cædem Hercules iuisset, Xenoclea illi nondū à cæde expiato responsum dare noluit, quare iratus Hercules tripodem abstulit, quod cernens Xenoclea carmen illud cecinit:

Ἀλλ' ἄρ' ἑρᾶνδῃς τῖρυνθι, οὐχὶ κανωβείς. hoc est,

Alcides alius Tirynthius, atq; Canopeus.

qua de re in Herculis uita diximus. Aegyptius enim Hercules ante Tirynthium fuisse traditur. Quæ uerba audiens Hercules, tripodem restituit, & quæ scire uolebat, ab ipsa Xenoclea audiuit. hinc, ut Pausanias scribit, inter Herculem & Apollinē de tripode certamen fuisse quidā putauere. Fuit & in hoc genere Sibyllarum Helissa, quæ & ipsa in reddendis oraculis insignis fuit. Fuit & Colophonias, quæ cognominata est nomine proprio

prio Lampusa. Hæc ex Chalcætis genere nata perhibetur, cuiusq; diuinationum scripta apud Græcos leguntur. Fuit & quæ Sarbis, seu Cassandra uel Taraxandra dicta est, cuius responsa apud antiquos in precio fuerunt. Et cū his erat quæ Thesprotis est nominata, & quæ Phaënnis, quæ, ut ait Pausanias, filia fuit nescio cuius apud Chaonas imperantis, quibus populis & responsa dedit. Vixisse uerò eo tēpore traditur, quo Antiochus rex Demetriū uicit. Leguntur adhuc & eius oracula, sed illud in primis, in quo bellum significatū est, quod à Gallis est in Asia gestum, pōst uno plus seculo ab Attalo Pergami rege deuictis. Fuerunt & apud antiquos quæ Pelix nuncupatæ sunt apud Dodonæos, quibus et oracula dabant. Hæ et ante Phemenoēn fuisse produnt, autore Pausania: unde & apud scriptores propter uocabuli similitudinem figmentum de Chaonijs columbis oracula reddentibus sumptū uidetur. Harum adhuc extant uersus, quorū supra meminimus, *ῥοῖς ὤν*, *ῥοῖς ὄν*, & reliqua. Post Pelias erat Athenais, quæ uates Darium ab Alexandro superatū iri prædixit, ipsumq; Alexandrū ex Ioue nasciturum, aliaq; nonnulla, quæ & Strabo redarguit. Fuit uerò Athenais ciuis Sibyllæ Erythrææ, nec ab Alexandri ætate plurimū distans, quin & cōuiuente aliquandiu claruit. Celebratur &

Athenaide antiquior, in hoc genere Nicostrata Euandri mater, quæ quia carmine uaticinari solita esset, à Latinis Carmentis dicta est, id quod & poëta Naso in Fastis præclarè ostendit. res notior est, quàm ut pluribus uobis recenseam. Eadem prius Themis uocata, autoribus Dionysio & Plutarcho, qui de ea plura scripserunt. Sed huiusmodi mulieres uaticinè longè plures fuere, quæ ad nostras tabulas parum conueniunt. Quare hæcenus de Sibyllis. Erāt post has in altera tabula hexametrorum & heroicorum elegorumq; poëtarum imagines, qui ab Homero & Hesiodo ad poëtas usq; Latinos carmina scripserunt. Quæ cum dixissem, ad me conuersus Piso: Quæ de poëtis, inquit, & Sibyllis nobis hodierno sermone narraſti, ualde iucunda fuerunt. Quæ adhuc eo loquente, ecce Iulius Gr. superuenit, qui tum primū Ferraria ueniebat: factō igitur sermonis fine, illum de patria, deq; communibus amicis percunctari cœpimus, & colloquentes in oppidum reuersi sumus.

ILLV-

ILLVSTRISS. ET EGREGIAE

INDOLIS PVELLAE D. AN-

NAE Esteñ. D. Hercules II. F. Li-

lius Greg. Gyraïdus

S. P. D.

Tatueram mecum quidem antea
 priores hos quinque de poetarum
 historia dialogos uni D. REN-
 TAE excellentissimae principi no-
 strae, parenti tuae nuncupare: ue-
 rum cum postea mecum altius cogitarẽ, uisum est illos
 quidem reuera illi uni dicare, sed in nomine quoque
 uestro et aulae ut aliquo modo apparerent, quod
 mihi sic affecto et imbecilli, et annis morbisque con-
 fecto, lenior interdum Fortunae aura adspiraret.
 Quare primum quidem dialogum inclytæ ipsi pa-
 renti tuae dedi. Secundum Annæ Partheniæ mulieri
 ornatis. comiti illius. Tertium hunc tuo nomini in-
 scripsi. Quartum strenuo ac magnanimo heroi
 Ant. Gallo Pontis Santonum domino, qui uestrae
 istius aulae non minimum est ornamentum. Quin-
 tum denique Io. Sinapio uiro cum eloquenti et eru-
 dito, cum medico insigni, et tibi et mihi multis de
 causis coniunctis. Accipe hunc tu igitur dialogum,
 in quo pro uirili nostra ab Homero et Sibyllis,
 uates grecos et poetas heroicos et elegiographos
 sum complexus, qui ad ea usque tempora floruerunt,

quibus Latini nostri esse cœperunt. In hoc quoq;
 dialogo de Græcis nonnullis puellis et mulieribus
 egimus, quæ in hac poëtices parte excelluerunt.
 In hoc certè plurima uidebis, quæ adhuc sunt pa-
 rum nota Latinis hominibus, & quæ tibi oblecta-
 mentum & uoluptatem non paruam asferre pote-
 runt, quæ supra hanc ætatulā ad hæc studia et in-
 genuas cæteras arteis es sponte tua propensa. Nā
 cum nondum decimum excesseris annum, ita la-
 tina cum græcis confers, ut spectantibus miracu-
 lum esse uideatur. Quid enim nunc dicā, qua faci-
 litate ex uernacula Hetruscorum lingua in Lati-
 nam conuertas, & ex Latina in Hetruscam? Quid
 scribendi elegantes notas & charactères commea-
 morē? Quid canendi ac modulādi multiplices can-
 tiones? quid Musices peritiā? quid deniq; cæteras
 uirtutes Principe dignas in hac tenella ætate exis-
 mias, quæ uix in aliarū matura et adulta uix inue-
 niantur? Maesta puella illustrissimo genere pro-
 creata, tot ornata uirtutibus. Deum opt. maximū
 enixè precabor, ut te conseruet ac tueatur, cum
 ætate futuram ornamentū & decus ingens paren-
 tibus, patriæ, terrarum deniq; orbi. Interea mei et
 Dialogi protectionē tutelamq; suscipe, & quo cœ-
 pisti studio optimarum artium ac uirtutum uiam
 capeffe. Vale. Ferrariæ, Cal. Martij,

M. D. XLIIII.

LILII

LILII GREGORII
GYRALDI FERRARIEN-
SIS, DE POETARVM HISTO-
RIA DIALOGVS TER-
TIVS.

Ostquã ergo tertia die in uiri
dariũ conuenissemus, & iam
ultra citroq; multa de com-
munibus amicis, de patrię sa-
lute, deq; ijs qui tum Ferra-
rię ferebant rumorib. ex Iulij
Gr. uerbis dixissemus, tum ego: Ex ijs nihil
mihi, inquam, Piso tristius allatũ est, quã
quod affirmauit Iulius Iouianũ Pontanum
diem obiisse: eius enim uiri interitu uideo
Poeticę & reliquarum optimarũ artium di-
gnitatem ualde imminutã. Tot enim & tan-
ta sunt ab eo non modò in poëtica facultate
scripta, sed in omni penè philosophia, ut cũ
quouis nostri tēporis poëta uel philosopho
conferri possit. Atqui, ait Piso, & ego quoq;
doleo tanti uiri interitu, cum licet nisi ex ijs
qui nunc passim studiosorũ manibus terun-
tur libris, tuoq; & aliorum sermone cogno-
uerim: sed cũ tot & tanta, ut ais, monumen-
ta reliquerit, & iam senio confectus diem
obierit, minus ideo dolendũ. Quare nobis
potius incœptos de tabulis sermones absol-
ue, quã eius uiri mortem desleas, cuius in-

dies nomen & fama magis magisque florebit: quin potius sermonē exordire, atque ab ijs potissimū poētis quos hesternā die proposuisti. Postquam, inquam, uobis ita uidetur, sic agā. Sed & eiusmodi tabulæ ordo fuit, ut inuertere neutiquā mihi fas esse uideatur. Nec quicquā tamen uos moueat, nec, ut aiunt, in digitos rogo mittatis, si poëtarum ordinem & tempora aliquando immurasse uidebor: quo enim ordine memoria suppeditabit, eo narrabo. Iandudum te, inquit Piso, moramur: omnis tua nobis erit iucūda narratio, atque hoc præsertim tēpore. Tunc ego ita sum exorsus. Fuerunt inter hos igitur primi, diuini quidam oraculorū uates, & ante alios

Olen.

Οἱ μὲν ὑπ᾿ ἀάδουσι νόμον λυκίοιο γέροντι,
ὄντοί ἀπὸ ξανθοίο θεόπροπτι ἤγαγξεν ὠλήν. quos
uersus utcunq; potero latinè uobis referam:

Namq; senis Lycij recinunt hi carmina sacra,

A Xantho quondam quæ uates uexerat Olen.

Cui & Polyhistor in Lycijs assentiit, & Suidas, & græca quædam in Callimachū scholia. Meminit et his propè uerbis Herodotus: Olen, inquit, è Lycia profectus, uetustos hymnos edidisse fertur, qui in Delo cantantur,

tur, dum cinis qui est supra sepulchrū Opis, quæ Hecaërges est cognominata, dispergitur super innumerabilē egrotantiū turbam, qui aræ assunt. Idē ferē scribit Pausanias; qui & in Bæoticis cum de Thespijs agit, homines, inquit, pleriq; deorum esse nouissimum Cupidinem aiunt. Lycius uero Olen, qui Græcis antiquissimos hymnos fecit, in hymno Ilithyie, matrē Cupidinis Ilithyiam ipsam cecinit. Meminit & huius hymni in Attica. Idem tamen in Arcadicis Lyciū Delium ait uetustissimos in deam Ilithyā hymnos composuisse, quā *Ἰλθυια* uocat. quibus uerbis mendum subesse crediderim, & pro Delion Olena legendum, mihi sit in præsentia satis uos monuisse. Legi & græco quodā carmine, Olena primū fuisse qui carmen hexametrum commentus est. Hoc illud est:

Olen qui fuerat primus Phæbiq; sacerdos,

Primus & antiqui uersus modulamina fecit.

Atq; de Olene iam satis. Cæterum & Boco Boco. mulierem fuisse apud eundem Pausaniam legimus Delphorum indigenā, quæ oracula & ipsa & hymnū apud eos composuit. Fuit & in hoc genere Hystaspes, quem Medi anti- Hystaspes quissimum suum regem fuisse affirmant, si- biq; oracula dedisse, quibus uterētur, ut Romani Publij & Martij uatum. Ea uero sub pueri uaticinantis interpretatione edidisse perhibent: quæ cum apud alios citata sunt,

tum maximè à Lactantio Firmiano . Hic & fluuio nomen dedisse dicitur apud eos populos notissimum, qui mox mutata litera Hydaspes uocatus est. Fuit & in eodem genere

Bacis. uatū Bacis, qui & à nonnullis Bacchis, hoc est, cum α & χ græcè perscribitur. hic à Græcis quidem ab oraculis Chresmologus cognominatus est. Huius oracula Eubæos contempnissæ autor est Herodotus, qui & alibi eiusdem nonnulla adducit. Sed de Bacide in nono Philippicarū multa admiranda scripsisse Theopompus fertur. Lucianus quoque pleraque eius carmina in peregrino philosopho in medium attulit. Plato & M. Cicero Bacidos non semel meminere, & cum his Aristophanes. Plutarchus etiam in libello de mulierū uirtutibus Bacidis oracula Sibyllinis confert: Si Sibyllæ, inquit, oracula, cū ijs quæ sunt Bacidis cōtulerimus, quis nos iustè reprehendat? Sed & idē Plutarchus alibi alia, & item alia Pausanias cum alibi, tum præcipuè in Bæoticis. Proditū uerò est, à Bacide Lacedæmoniorū mulieres ab insania & furore purgatas, reddito ijs scilicet oraculo ab Apolline, quòd eas Bacis expurgaret. Sunt qui Bacis cognomentum Pisistrati fuisse uelint. Græci nonnulli grāmatici tres Bacidis nomine cōmemorant, hunc uidelicet senio-rem, de quo nunc agimus Bæotiū ex Eleone, alterū Atheniensem, tertium Arcadium

ex urbe Caphye, qui & Cydas & Aletes appellatus sit, ut ait Philetas Ephesius. Glanin quoque Bacidis fratrem & ipsum oraculorum uatem ait Suidas. In hoc insuper uatum genere & Lycus Pandionis, & Ophioneus Messenius reponuntur: qui Ophioneus, ut est apud Pausaniā, statim à natiuitate cæcus fuit, talemq; diuinationem habuit, ut rogatus futura cum publicè tum priuatim omnibus prædiceret. Is postea uelamenti capitis dolore uisum consecutus est, tandē denuò cæcus factus præfagiū, teste Pythia, futurorum fuit. Fuit & uates Lesbicus Prylis seu Pryllis (utroq; enim modo apud Græcos legimus: sed græcè utiq; πρύλλης peditem militem significat, unde facillè nomen deduci potuit. Huius Lycophron & eius interpres Isaacius meminere, qui à Palemede persuasus Græcis Troiā proficiscentibus equo ligneo capiendam urbem prædixit. Hunc filiū quidam Mercurij scribunt, & Isæ Nymphæ, alij Cadmi seu Cadmili. Alia quædam de Pryli græci grāmatici prodidere. meminit & Plutarchus in paræmiarū libello, si modò Plutarchi est: nam in eo ancipites sunt eruditi. Fuit et in hoc numero Theoclus uates Messenius, & Lichas, qui in terra Attica oracula dedisse dictus est. Lichan Herodotus cū eis Spartanis reponit, qui benemeriti, hoc est, Euergetæ dicti sunt, & oraculorum ait in-

Glanis.

Lycus.

Ophioneus.

Prylis.

Theoclus.

Lichas.

Abaris. terpretem fuisse. Fuit & uates Abaris Seurthi filius Scythia, cuius celebre nomen apud gentes. Scripsit uerò Apollinis ad Hyperboreos iter carmine, itē oracula quæ Scythica dicta sunt, item Hebri nuptias & expiationes, hoc est, *καθαρμὸς*: soluta uerò oratione de deorum origine, id est, theogoniam. Extat & ad Abarim Phalaridis epistola, si modò Phalaridis, ac non potius Luciani epistolæ eæ sunt, quæ Phalaridis nomine circumferuntur. D. Gregorius magnus Græcorū theologus, in monodia quā in diuum Magnū Basilium scripsit, ferunt, inquit, Abarim hominē genere Hyperboreum apud Scythas ab Apolline sagittam accepisse, quā iaculans simul & ipse cum ea ferebatur, itaq; uelocissimē populos transmeans per eam responsa dabat. hæc ille. Valerius uerò Harpocratio Abarim ait legatum iuisse ad Athenienses pro Scythia, eademq; de illius sagitta miranda refert, cuius sagittæ beneficio ad Hyperboreos usq; nil comedens euolasse tradit Herodorus: et cū Delijs Apollinis gratia amicitia inijsse testis est Diodorus. Sedenim et huius Abaridis sagittæ meminit & Suid. & Iamblichus in libris de secta Pythagoræ, & miracula commemorat quæ per ipsam gesserit, ipsumq; Abarim ait ad Pythagoram accessisse, ab ipsoq; dogmatis et institutis Pythagoricis imbutum. Ab hoc utiq; Abaris uolatu cognomē illi inditum

inditum αἰδοβάτης, quòd scilicet perambula-
ret aëra. Rideatis hic licet mecum Græco-
rum uolatus, nō modò fabulosum Dædali,
sed et Menippi, quos Lucianus meritò ridet
in suo Icaromenippo. Quo uero tēpore ui-
xerit Abaris, uariè est ab autoribus relatum.
Harpocraton ex Hippostrati sententia ter-
tia Olympiade claruisse memoriæ manda-
uit. Idem scribit & Suidas. Pindarus Cræsi
Lydorū regis temporibus Olympiade LVI,
ut uerò aliq nonnulli, XXI. Eusebius in tem-
poribus LXXXII. Quare cum tanta sit scri-
ptorum uarietas, certi aliquid statuere diffi-
cillimū est. At si Iamblichus stamus, ea uixit
ætate qua Pythagoras. Sed hætenus de A-
bari. Fuit & in uatū numero Euenius, ex Apol-
lonia oriundus, ex ea inquā Apollonia, quæ
est in sinu Ionico: qui cū à ciuibus suis fuisset
oculis priuatus, à deis fertur pro oculorū
acie, mentis, hoc est, uaticiniū lumine dona-
tus, auctusq opibus & diuitijs. Filium hic
Deiphobum habuit, qui eo fuit inter uates
loco, quo pater, ut est ab Herodoto proditū.
Post hos uates erat Arctinus Milesius non
ignobilis poëta, qui per ea tempora quibus
Iudæis Ioathanus imperauit, multa compo-
suit, ut est ab Eusebio & Cyrillo annotatū.
Dionysius Halicarnas. Arctinū quidem, ut
poëtam uetustissimū, in primo Romanæ an-
tiquitatis celebrat, Discipulū hunc Homeri

Euenius.

Arctinus.

fuisse Clazomenius Artemon autor est, nona uidelicet Olympiade, & post Troianorū tempora anno trecentesimo, qua in re uobis fidem meam non nisi in relato, astrinxerim: nam Eusebius & Cyrillus circa primā olympiada memorant. Post Arctinum fuit Cynethon poëta Lacedæmonius, qui theogoniā carmine conscripsit, post Hesiodū, ut autor est Pausanias in Corinthiacis. Meminit & Eusebius. Claruit circa tempora tertie olympiadis. Scripsit & de Hercule opus, quod citatum inuenietis in ijs cōmentarijs, quæ exstant in Apollonij argonautica. Perperā illi quidē existimauere, opinor, qui Cynethon, & Cenæthon, eundem unum putauere. Cenæthus enim Chius fuit, Cynethon uerò, ut modò dicebamus, Lacedæmonius, & tertia Olympiade notus, hic uero LXX. uel ut alij, LX. ut Hippostratus memoriæ mandauit, quo etiam tēpore in Rhapsodias Homeri uersus Syracusis cōcinnauit, & uersus à se conditos multos Homericæ poësi inseruit. Quinetiā tum Rhapsodi multi floruerūt, ut Pindarici commentatores retulere, id quod parum constare uidetur, si modò uerum est quod paulò pōst in Solonis imagine referemus. Hunc ipsum Cenæthum sunt qui tradant eius hymni autorē, qui ab Homero in honorē Apollinis scriptus est, ut eius est inscriptio, Erat & hac parte poëta Phanocles, qui

qui apud Orosium & alios quosdā scriptores male Panocles dicitur. Ganymedem hic non ab Ioue, sed à Tantalò raptū scripsit: & bellū, quod ea causā inter Troēm & Tantalum ortū est. Stobæus in ea oratione in qua Venerem uituperat, Phanoclis quosdā uersus adducit, inter quos duo hi, qui sunt de Orphei amore in pueros Thracum, quosq; mutuatus esse uidetur Ouidius Naso in Metamorph. lib.

Primus apud Thracas puerorum inuenit amores,

Fæmineo quoniam tañus amore minus.

Sed quando parum, ut uideo, Phanoclis elegantiam sum assecutus, ideo uobis græcos etiam recitabo:

οὐνικα πρῶτον δάξεν ἐνὶ δρῆασι τοῖς ἱρῶτις

ἄρρηγας, οὐδὲ πόθος ἰώθει ἐκλυτεράων.

Leguntur & alij uersus eiusdē de Orphei & Calais Boreæ filij amore. Atq; hæc quidē de Phanocle cōperi. Cui adhærebāt Eumelus poëta Corinthius, qui fuit Amphyliti filius, ut est apud Pausaniam. unus uerò ex ijs fuit, qui Bacchiadę dicti sunt. Claruit Eumelus, ut Cyrillus contra Iulian. Cęs. scribit, Olympiade nona, quo eodē tempore Sibylla Erythræa, quod idē prodit Eusēbius. Eumeli in primis historia celebratur, quam de Corintho patria carmine complexus est, in qua Ephyren Oceani filiam ea primū loca incoluisse prodidit, in quibus postea condita est

Eumelus.

Corinthus, qua de re tum Pausanias, tum in quarto Argonauticôn Apolloniij commentatores mentionem faciunt. Scripsit item Titanum pugnam, hoc est, Titanomachiã. Eusebius uerò & Bugamian & Europian eiusdem Eumeli opus celebrat, eo licet loci ab indoctis hæctenus pro Eumelo, facili quidẽ literæ lapsu, Cumelus lectum sit. Eiusdẽ poëtæ mentio sit ab Isaacio Zeze in commentarijs in Lycophronẽ, quo quidem loco plerisque eius uersus legimus. Ab eodem quoq; Isaacio historicus poëta uocatur, id quod et ante Isaaciũ Pausanias dixit. Fit et huius Eumeli mētio in Pindaricis scholijs, licet in his perperã Eumolpus Corinthius legatur, cū Eumelus potius Corinthius legendũ sit, qui Græcorũ reditum scripsit, quo etiam loco alterius poëtæ Corinthij Aesonis mētio, cuius meminisse aiunt Simonidẽ. Afferunt præterea in iisdẽ scholijs et hi Eumeli uersus, quos ita inconditè, fideliter tamen transtuli:

Aeson.

At quando Aeetes & Aloeus edita proles
 Solis & Antiopes, tunc diuidit & regionem
 Dupliciter natis Hyperionis incluta proles.
 Quam rigat Aesonus dio præbebat Aloẽ,
 At moderandam Ephyren Aeetæ tradidit omnem
 Quam post Aeetes dat Buno custodiendam,
 Is donec redeat, siue alter missus ab ipso
 Natus siue nepos, petit & mox Colchida terram.
 hæctenus Eumelus. Sed hos si græcè malueris

ritis, cum ocium fuerit, in iisdē scholijs legeris. Porro & à Pausania illud proditur, hymnum prosodion in Apollinē ab hoc ipso Eumelo compositū, cum scilicet primum Messenij sacrificiū ac uirōrū chorum religionis causa in Delū misere. Dubitat Athenęus lib. dipnosoph. septimo, an Titanographia Eumeli sit, an Arctini, cuius iam facta mentio, an alterius cuiuspiā: quo loco quosdā in testimoniiū uersus affert. Eumeli meminit & Philostratus in imaginum procemio. Fuit et propè æqualis Eumelo Archimus, seu Arcti-
 nus, ut est apud Eusebiū, qui Aethiopicā & Iliacam cladem scripsit. Connumeratur & Draco inter poetas, qđ tribus uersuū milli-
 bus Hypothecas scripserit. Fuit uerò ut Gellius scribit, Atheniensis, uir probus, et multa prudentia præditus, iurisq; diuini & humani peritus, primusq; omniū leges tulit, quibus Athenienses uterētur. Is in illis legibus furē cuiuscunq; modi furti supplicio capitis puniendum esse, & alia pleraq; nimis seuerē sanxit, adeò ut à Plutarcho scriptū sit, quòd una ferè omnibus mors pœna statueretur. Nam & qui ocij dānati essent capite plectebantur: quiq; holera & fructus furto abstulissent, non secus q̃ exploratoribus homicidisq; mortis suppliciū irrogabatur. quāobrē illud de eo Demadis oratoris dictum celebratur, qui Draconis leges nō atramen-

Archimus.

Draco:

to, sed sanguine conscriptas dicere solitus erat. Herodicus etiā, ut scribit Aristoteles in rhetoricis, Draconis leges non hominis, sed draconis esse dixit. Eadem quoque ratione dictę sunt leges funebres, hoc est, ut Pausanias ait, *φονοὶ νόμοι*; quapropter ait Gellius, quod impendio acerbiores uidebantur, nō decreto iussu ue, sed tacito illiteratoque Atheniensium consensu oblitteratę fuerunt, id à Solone procuratum scribit Plutarchus. Interrogatus aliquando Draco, quā ob causam iniuriarū plurimas capitis pœna plecti statuisset: respondisse fertur, se parua quidē quę essent delicta, morte digna censere, sed maioribus maiorem inuenire se non posse. Vixisse uerò Draconē ea tempestate qua septem sapientes scriptum reperi, nona uidelicet circiter & xxx. Olympiade: alij longē antiquiorem putauere. Eusebius Pamphili in euangelij præpar. trigesima sexta Olympiade Atheniensibus leges tulisse prodidit. Vlpianus in oratione, si recordor, Demosthenis, quę est κατὰ τιμονόρατος, ait Draconem ex Diodori sententia xl. & septem annis Solonem præcessisse, Solonē uerò ante Persarū tempora floruisse. In Aegina uerò insula interiisse traditur: in theatro enim sedēs, uestibus ac tunicis pluribus iniectis est oppressus, atque ibidē in theatro sepultus. Et de Dracone satis. Fuit et Lesches.

Lesches. Lesches poëta Lesbicus, qui, ut & est in Eusebij chro-

chronicis annotatum, Olympiade xxx floruit. Paruā hic Iliada cōscripsit, à quo nonnulla uolunt Pindarici expositores Pindarū desumpſisse, ut illud in Nemionico quopiā hymno, qui in Alcimedem Aeginetā inscribitur, de Achillis hasta, quæ undiquē *ὑπὸν*, hoc est, annulum aureum in extremis partibus habebat. Meminit & Pausanias, si rectē recordor. Fuit & poëta Leschides, qui primum sub Eumene rege stipendia fecit, mox uersibus operam dedit, multaq; composuit, quæ sunt à Græcis celebrata. Sequebatur hos Alcmeon & Dinarchus, quorū prior per ea tempora quibus Lesches, floruit, & inter cætera de Musis scripsit. Dinarchus uerò quæ ætate uixerit, incompertum quidem habeo. Bacchū hic in prælio dimicantem dilaniatū discerptūq; fuisse suis carminibus descripsit, ut Græci scriptores ostendunt. Et cū his fuit Solonis imago, qui & philosophus & præstātissimus poëta xlvi Olympiade clauit, Cyrillo & Eusebio tradētibz. Fuit uerò ex Cypria Salamina oriundus. Hic Sisathian quam uocant legē, manu in axone præferbat: & à nonnullis habitus Homericæ poëseos autor potius q̃ Pisistratus, in ordinem redigendæ: eius enim uerbis post adeptā tyrannidē Pisistratus dicitur, non Aristarcho, ut falso quidam, sed præcipuis eorū temporum grammaticis eam prouinciam deman-

Leschides.

Alcmeon.

Dinarchus.

Solon.

dasse, propositis præmijs omnibus qui carmina Homericæ detulissent, ab eis grammaticis examinanda. atq; ita conflata Rhapsodiæ, sic dictæ uel ab eorū uirga censoria, uel à consuendis & in unū connectendis carminibus. Quin & plerique catalogi Homericæ partem quampiam Soloni potius q̃ Homero ascribi uolunt, ut illud est de Salamine, de qua inter Athenienses & Megarenses certamen fuit, cuius rei post Plutarchū meminit Pausanias, & alij. Excepit Piso: Sed quid plura, inquit, de Solone? Num Plutarch. et Laërtius eius uitam copiose literarū monumentis mandarunt? Rectè tu quidē, inquā, mones: attamen quæ ad ipsius poëticā attinent, parumq; ab illis obseruata, uobis afferā. Diuus in primis Plato Solonis uersus adeò celebrat, ut eos publicè recitari à pueris in deorum celebritatibus præcipiat, Homeroq; ac Hesiodo ipsum nihil inferiorem uideri potuisse, si aliquod poëma integrū, ut illi, perfecisset. Illud eius certè nec semel celebrat, quo senescens ait semper se discere:

Γηράσκω δ' ἔτι πολλὰ διδασκόμενος.

Aristoteles quoq; cum alibi, tum in Rhetoricis, Solonis elegias plurimū laudat. Idē Aristides in ea oratione quā de concordia Rhodiensibus composuit. Eas dē & Pausanias irauhemēres & incitatas fuisse prodidit, ut eo carminis genere Athenienses aliquādo sint ad

ad bella inflammati. Exrant & apud Vlpianum rhetorē Solonis uersus, extant & apud Plutarchū pleraq; qui & illud asserit, Solonem molitū esse leges perscribere, sed id non perfecisse: alij stultitiā simulasse aiunt, legendis & in publicū recitandis de Salamine carminibus, atq; ea causa ipsum ducem delectū ad eam prouinciā. Legite Iustinū, Laërtium, & Plutarchū. Extat uerò & apud Philonem Hebræū in secundo de mundi opificio elegia de decem hominū ætatibus, quam sicut dignam existimauit doctissimus hebræus ut suo libro infereret, sic ego, ut sanius intelligatis Censorinū de die natali, eam ipsam citantem elegiam, uobis per me latinā factam hoc loco recitabo. Cum enim Philo in laudes septenarij numeri colligendas descendisset, ita subiungit: Has, ait, ætates scripsit Solon Athenienensiū legislator, hanc faciens elegiam:

Impubes & adhuc infans cum septa molaris

Educit primū, septimus annus erit.

Cumq; alios septem Deus huic perfecit annos,

Apparent pubis mollia signa nouæ.

Tertia mox uestit tenera lanugine malas,

Heu nimis ætatis flos citò præteriens.

Iam iuuenem uiresq; facit tibi septima quarta,

Virtutis profert certaq; signa uiri.

Coniugijs ætas maturum quinta ministrat,

Natorum, & quibus est posteritatis amor.

Sexta homini mentem cunctos adducit ad usus,

Qui queat ingenio rebus adesse suis.

Septima mente ualet, ualet & lingua, & simul isti

Ostaua, ambæ annis quattuor atq; decem.

Nona ætate etiam mage mollia dicere quibit,

Virtutem ad magnam lingua etiam & sophia.

Si quisquam ad decimæ mensuram exegerit annos,

Intempestiuam non habet ille necem.

Præter elegias Solon & iambos scripsit, ut est apud Pollucem & Arhenæū, qui & nonnullos adducit, atq; inprimis ubi de *πέρων* (placentæ id genus) agit. Celebrat & eius Epodon Diog. Laërtius. Sed et Solonis uersus de Philocypro Tyranno cōmemorat Herodotus. Sunt & Solonis uersus apud Pausaniā. At uero eius epitaphiū M. Tullius tale fuisse scriptum reliquit:

Mors mea ne careat lachrymis, linquamus amicis

Mærorem, ut celebrent funera cum gemitu.

Celebrat & idē Cicero alibi Solonis uersus, et in Catone ait eum uersibus gloriari, quòd quotidie aliquid addiscens senex fieret. Atq; hæc quidem nunc de Solonis uersibus, à quo in tabulis non longè aberat Dropides, cuius & frater fuisse perhibetur, à quo, ut est à Græcis autoribus traditum, maternū genus duxit diuus Plato. Fuit uerò egregius poëta Dropidas, sed illius nomen ac famā fratris illustris gloria obscurauit. Nec ab his procul Chilo fuit Damageri filius, patria Lacedæmonius, inter septem Græciæ sapientes

unus

Dropides.

Chilo.

unus habitus, cuius uita cum alij tum Laërtius & Suidas literarum monumentis commendarūt. Laudatur Chilonis elegia ducentorum uersuū. Breue quoq; dicendi genus ab ipso Chilonium nuncupatū est: ut enim Aristagoras Milesius ait, huiusmodi figuris & tropis usus est. Sunt et Chilonis hę sententia, quę in Apollinis oraculum referuntur, *τυῶν δὲ σ' αὐτῶν, & ἱγγύη δὲ παρ' ἄρκου*, quibus mone-mur nos ipsos nosse, et, sponcioni non deesse damnum & iacturam. Thaleta quoq; Mile- Thales. fium, Lobon Argiuus, qui de poëtis scripsit, & Plutarchus, uersus & poemata scripsisse tradunt, celebranturq; eius uersus ad ducen-tos, quibus quę maximè ad philosophiā per-tinent complexus est. Eundē scripsisse Me-teora uersu scribit Suidas, & de equinoctio. In huius & quorundam, quorum imagines nunc statim subiungā, recensendis uitis par-cus eo, quoniam sunt copiose cum ab alijs, tum præcipuè à Diogene Laërtio descriptę, Diogenes. qui & ipse non indignus est ut inter poëtas connumeretur eos qui epigrammatis luse-runt, cuius cum pleraq; extant, tum de se ip-se, cum Solonis uitā absolueret: Legitur, in-quit, de illo & nostrum epigramma in Epi-grammatum libro, ubi de sapientibus omni-bus & doctrina præstantibus, omni gene-re metrorū loquor, qui Pammetros ideo uo-catur. cuius libri alibi ab eodē sæpe facta est

legū periti quidā hoc simili furore aguntur. Verū pręstat inceptū de philosophis istis qui et poētę fuere, sermonē prosequi. Sic agā, inquā. Multi ergo & Pythagorā inter poētas retulere, cōstās licet sit opinio, eū nihil in scriptis reliquisse. Heraclides tamen Serapionis & ipsum Pythagorā uersus scripsisse tradit in Socionis epitome. Ion quoq; Chius, poēma ait quoddā cōposuisse, sed Orpheo titulo et nomine prenotasse: cui opinioni neq; Diogenes refragat. Sed & alij nōnulli aurea quę inscribunt carmina, Pythagorę legitimā esse crediderūt, nec ea aliter exponere uideūt. Hierocles philosophus, licet Iāblichus rē in dubio uersari scribat: quidā em̄, ait, in Philolaū aureū illud poēma referūt, qua de re et nostra ætate inter homines eruditos nō parua fuit disceptatio. Vxorē etiā Pythagoras habuit, quę in poëtica non parū ualuit, ut alio loco narrabimus. Atq; ea ratione satis dixerim de Pythagora, qđ nunc nō eius uitā comentamur, quę est à tot perscripta, atq; in primis Iamblichō & Laërtio, ut Origenē mittam & Suidā. Fuit & Hipparchus inter poētas connumeratus, Atheniensis Pisistrati tyrāni filius, qui, ut est à Platone proditū, multa in repub. facinora pręclara fecit, ita quidem ut apud Gręcos ab ipso prouerbiū in eos factū sit, qui magnificē ac liberaliter opus aliqđ perficiunt, τὸ ἰσπαρχὸς τέχνην. Is em̄ Academiā

Pythagoras.

Hipparchus.

ingenti muro circūdedit, qua in re non modicas absumpsit opes. Sunt & qui huic ascribant gloriā in ordinē redigendæ Homericæ poëseos, quā Athenas primus inuexit, poëtasq; coëgit carminū cantores, ut uersus per ordinem referrent. Certè poëtas poëta ipse plurimi fecit: nam et Simonidē semper apud se habere uoluit. Anacreōti uerò dum Athenas nauigaret, quinquaginta remorum nauem occurrere iussit. Columnas etiā in urbibus compitis erexit, legibus & elegis uersibus inscriptas, ut Plato in eius nominis dialogo scriptū reliquit. Ab Harmodio uerò & Aristogitone occisus est, quibus, ut tyrannicidis, Athenienses statuas erexere, eo quo Roma reges eiectioni sunt anno, ut Plinius in. xxiiij. autor est. Hipparchi necis causa non ea fuisse creditur quæ uulgò traditur, sororis Harmodij Canephore contemptus, quā Thucydides in sexto. hist. perscribit copiose: sed cum Harmodius amatus & eruditus ab Aristogitone, quempiam nobilem deperiret adolescentē, qui prius ambos admirari solitus erat, dein contemptui eos habere cœpit, quòd uidelicet Hipparcho esset familiaris factus. Hi ea igitur causa Hipparchum interfecerunt: quos ne proderet Leænæ meretrix torra, cum mordicus linguam sibi euellisset expuissetq; statuam Leænæ elinguis à populo Atheniensi meruit. Nota est historia. Post Hipparchum

parchū fuit & Miftheus Athenienfis poëta, *Miftheus.*
 qui xxxviii. Olympiade claruit. Post quē
 etiam fuit Eugamnus Cyrenæus poëta, qui *Eugamnus.*
 eo tempore theogoniam fcripſiſſe traditur,
 quo Panathenæa ab Athenienſibus celebra
 ri cœpta ſunt. Hunc ipſum Eugamnū inte
 grum uolumē de Theſprotijs à Muſcō furto
 fuſtuliffe teſtis eſt Clemens libro contra gen
 tes ſexto, ut etiā obſeruat Euſebius Pamphi
 li. Sed iam ad Piſandri imaginē deuenimus, *Piſander.*
 qui eſt inter uetuſtos poëtas cōnumeratus,
 quippe quem Eumolpi ætate Græci quidam
 uixiſſe prodiderunt, atq; ab eo etiam amatū:
 alij uerò Heſiodo quidem ſeniores: plurimi
 xxxiii. Olymp. clariſſe tradiderunt. Ut
 cunq; ſit, Piſonis & Ariſtæcmiæ filius fuit. Cū
 uerò patria Alexandrinus eſſet (quod pro
 cedere non poſſe uidetur, nondū enim Ale
 xandria condita fuerat) Rhodium ſe tamen
 maluit appellari, ut multò poſt eum Apol
 lonius qui Argonautica ſcripſit, atq; ob id Ca
 mirus ſeu Camiræus, ut ait Stephanus, Piſan
 der eſt cognominatus. Nā ut Pindarus ſcri
 bit, à tribus Rhodes & Apollinis filijs, tres
 inſulæ Rhodi urbes uocatę ſunt, Camira, Ia
 lyſia et Lindus, quem et Strabo hac parte ſe
 cutus eſt, Piſander ſororē habuit non igno
 bilem Diocliam. Scripſit uerò eleganti car
 mine Herculis labores duobus libris, qui de
 ſiderantur. In ijs primus ipſe clauā Herculi

attribuit, quod planius in Herculis uita ipse
 sum executus. De Pisandro in hūc propè mo-
 dū Macrobius: Pisander, inquit, poëta inter
 Græcos eminet opere, quod à nuptijs Iouis
 & Iunonis incipiēs, uniuerſas historias quę
 medijs omnibus ſeculis uſq; ad ipſius Piſan-
 dri ætatem contigerunt, in unam ſeriē co-
 actas redegit, et unum ex diuerſis temporū hi-
 ſtorijs corpus effecit: in quo opere, præter cę-
 teras historias, interitus quoq; Troię relatus
 eſt, quē Maro interpretando, fabricatus eſt
 ſibi Iliacę urbis ruinā. hæc ferē Macrobius.
 Reliqua uerò quę Piſandro aſcribuntur, ſup-
 poſititia & adulterina iudicantur: nam tum
 ea Ariſtæus poëta, tum alij cōpoſuiſſe ferun-
 tur. Fuit autem Ariſtæus is qui uariā carmi-
 ne ſcripſit historiā, quam Heroicōn theoga-
 miōn inſcripſit, libris multis digeſtā: & præ-
 ter hæc alia edidit ſoluta oratione. Sed de Pi-
 ſandro ſequamur, quē in tantū atrę bilis uæ-
 ſania correptū fuiſſe legimus, ut ſibi cōtinuē
 timeret ne ſuę ipſius umbrę occurreret: ani-
 ma enim ſe uiuens deſtitutū exiſtimabat. Me-
 mini certē ego, quod & tu fortē Piſo, me ho-
 minē aliquando Ferrarię in patria huiusce-
 modi uęſania ac furore percitum uidere, cui
 cū philoſophi & medici pleriq; in primisq;
 Leoniceus noſter, firmis rationibus & ar-
 gumētis id fieri nullo modo poſſe oſtende-
 rent, ut quiſpiā ſine anima uiuere, nedum lo-
 qui

qui posset (is enim nonnihil in literarum studiis antea uersatus fuerat) rationes ille quidem sibi alias omnes propositas probabat: cum uero argumentationis conclusio afferebatur, id totum ille pertinaciter pernegabat. Et memini, inquit Piso, et mira res profecto: sed ut a medicis audio, eiusmodi egritudines plerumque ex atra bili euenire solent. Cui ego: Sic est, inquam, Piso: nam & ab his ipsis medicis infinitae & penne innumerabiles eius morbi species traduntur. Nolim uos tamen ignorare, his missis quae nostri non sunt instituti, Pisandrum hunc ipsum quem modò timidiorē & furentē dicebamus, non ab aliquibus poetarum existimatum, sed bellicum quempiam hominem et militem, statura magnū, qui lucri, non uirtutis causa, militare artē exercebat, cuius & conum & supercilia ridet Aristophanes. Hic cum uirilis nec esset nec fortis, ut tamen uideretur, armis insignibus. & exculpis utebatur, triplicique cono & insigni, quam *τριποφίαν* Graeci uocauerunt: à quo est id, quod Graecis tritum est uetustate prouerbiū, Pisandro timidior. Iam satis, inquit Piso, ne propositum mittamus. Nec uobis id, inquam ego, praeter rem audiuisse fuerit, sic enim & graecum Suidae exemplar castigabimus, ubi legitur, *Πεισανδρος δειλότερος*, uos *Πεισανδρος δειλότερος* legetis, & rem simul parum Latinis obseruatam uobis attulerim. Fuit uero & alter Pisander Larnaeus poeta, poetę Nestoris filius, de quibus

Proverb.

Euenus.

alibi agendum. Erat post hæc in hac tabulæ parte imago Eueni, qui fuit elegiarū poëta, eius Philisti magister qui secundū præcepta artis oratorię historias cōscripsit. Huius certē Eueni uersus citat Aristoteles, cum de consuetudine agit, quam aliam quasi naturā esse existimat. Extant in Gnidiam Venerē duo eius epigrāmata, item alia in Myronis uaccam. Duos tamen Eueni nomine fuisse reperio apud Suidam & Val. Harpocrationē, & ambos quidem elegiographos, id qđ Harpocration comprobatur ex Eratosthenis in chronographijs autoritate, eosdemq; ait fuisse ex Paro insula. Meminit & eorū alterius diuus Plato, etsi in uulgatis codicibus inuersē atq; præposterē aliquando legitur. Meminit & Max. Tyrius in quodā sermone de Socrate loquens, quem ait ab Eueno poëticam composuisse. Est & apud Ausonium in quadā epistola huius poëtæ nomen perperā, ut puto, scriptū: ita enim legendū existimatur: Quid Euenū, quem Menander sapientē uocauit? Citat & Euenus ab Artemidoro lib. primo *διειρηνητικῶν*, in amatorijs ad Eunomiū, ubi ait camelū appellari quasi *κάμμηρον*, ab inflexu uidelicet femorū, quasi *κάμψις τοῦ μηρός*. At uerō hi mihi desipere uidentur qui Euenū poëtam in amnē Lycorbā demersum fluuiio nomē dedisse autumant, cum ex Eustathio & Porphyrio alijsq; res aliter habeat. Est

quodq;

quoq; apud Dionysium Halicarnasum, in primo historiarum Eueni nomen in Eusenum commutatū, ut quidā falsò putant, cum eo loci potius, ut uobis alio loco dicā, Simulus legendū sit. Verū iam Eueno misso, ad Tyr- Tyrtaeus.
tæum conuertamur, cuius hac in parte fuit imago. Poëta uerò Atheniēsis fuit Tyrtaeus, sed à Spārtanis urbe donatus, atq; ea causa puto à scriptoribus Spartanus et Lacedæmo-
nius interdum dictus est, ab alijs nescio qua ratione Milesius. Plutarchus uerò in Musica Mantineū facit: tanta est plerunq; eadem
de re scriptorū uarietas. Fuit in primis Tyr-
tæus elegiarū poëta, et tibicen, ut ex Lycurgi oratoris autoritate testatur Harpocraton.
Patrem Archembrotū habuit. Deformis ipse fuit aspectu, & claudus: eū & luscū describit Porphyrio. Inter uerò antiquiores
poëtas connumeratur, & ætate penè par septem sapientibus, hoc est xxxv. Olympia
de. Scripsit elego, & heroico carmine per multa de Lacedæmoniorū repub. item hypothecas, bellicos cantus, libris sex, & Eunomiam quam uocauit, quo in opere se Lacedæmoniorum ducem fuisse ait, cum contra
Messenios pugnarent: cuius quidē belli causa fuerat, quòd Spartanæ uirgines Messenij ad ædem Dianæ uiolauerant. Historiæ meminit Strabo, à quo & eius uersus de eo uicēnali bello afferunt, Pluribus eam in Messe

niacis Pausanias exequitur. Iustinus ex Trogo Tyrtaeum ait Lacedæmonijs belli ducem ex oraculo datum fuisse ab Atheniensibus, cum iam Lacedæmonij ipsi ter fusi fuissent. In contemptū uerò datū ait Pausanias, erat enim ludi literarij magister Tyrteus, & claudus, ut modò dixi: nec insuper Atheniensium desiderium fuerat, ut Messenios Lacedæmonij uincerent. at suo Tyrteus carmine militū animos ita inflammauit, ut ex ea pugna insignē facilē uictoriā reportarit. Præter suprā citatos autores, huius etiā historiæ Aristoteles et Orof. meminere. hinc illud opinor Horatij:

Tyrtaeusq; mares animos in martia bella

Versibus exacuit. quod Porphyriō & Acrō animaduertērūt: ut eorū magis sit supinus et ferula castigāndus error, qui Dircaū pro Tyrtao in eo Horatij uersu reposuerunt. Pausanias, ut est apud Plutarchū, cū interrogatus aliquādo fuisset, quā ob causam Tyrtaū Lacedæmonij urbe donassent, respōdisse dicit, ne externus, inquit, nobis imperaret. at uerò Leonidas rogatus qualē ipse poētā Tyrtaū crederet: bonū scilicet respōdit, quod iuuenū animos ad pulchra honestaq; inflāmaret. scribit hoc idē Plutar. in eo qui inscribit, Quēnā inter animalia prudētiora, terrestriāne an aquatilia. tamen si aliter idē in apothegmat. Vtiq; fuisse hoīem Tyrteū egregiē probitatis facilē ex Platone colligimus, etsi eū ut mētis im-
impo-

impotē irriserunt Atheniēses, ut Heraclides et Diogenes scribūt. Sedem usqueadeo Spartani Tyrtēi poëmaris afficiebant, ut cum hoste cōgressuri ea identidē repeterent. Scribit Philochorus & repetit Athenæus, Lacedæmonios, cum duce Tyrtēo Messēnios superassent, eum morē instituisse militarē, ut cum uel cōuiuia, uel ludos celebrarēt, inuicē Tyrtēi pyrrichā canerēt, et qui uictor fuisset premiū à Polemarcho, hoc est, à ludi principe, carnē acciperet. Trichoriā quoq; saltationē ab hoc poëta institutā autor est Iul. Pollux. Est aut Trichoria apud Lacedæmonios tripartita quædā saltatio, qua per tres hominū ætates, puerorū, uirorū et senū uti cōsueuere Lacōes. Atq; hætenus uobis de Tyrtēo, nūc ad aliorū imagines me cōuerto. Fuit uerò et Chersif poëtę imago, qui cū Periādrolongo tēpore simultatē exercuit, tandē Chilone sequestre recōciliati sunt. meminuit Plutarch. in sympoſ. Pausanias uerò in Bæoticis Chersifian ait Orchomeniū fuisse, eiusq; uersus adducit de Aspledone ciuitate: nullā tñ apud se eius poëtę memoriā extare scribit, nisi quòd Calliopus, eius ad Orchomenios meminerit, et q̃ Orchomenij ipsi eius uersus in Hesiodi sepulchro cōmemorent. Fuit et Prodicus Phocęus uerustus apud Græcos epicus poëta, cuius si nominis minus crebra mentio, carminis certē frequēs habetur. Scripsit em̃

Chersifias.

Prodicus.

Minyada opus uariū, historijsq; multis ac fabulis refertissimū, ex quo Polygnotus picturarum nonnullarum sumpsit argumenta, ut docet Pausanias. Inter ceteros de Charonte hi sunt uersus:

ἐνθ' ὕτοι νία μὲν νικυάμβατον, λιὸ δ' ἡγεραὶς
πορθμοῖς ἦκε χάρων, ὅκ' ἑλλαβον ἐνδοθον ἱρμῶ.

Minyados præterea mētio ubi de Meleagri & Althææ fabula, item de Amphione apud inferos pœnas dante. Alius uerò ab hoc fuit

Prodicus.

Prodicus Ceus inter uetustos physicos et sophistas connumeratus. Eius nota est Herculis pueri uirtutis et uitij historia, qua de re in Hercule nostro. Huius quoq; Euripides

Polycritus.

discipulus fuit. Fuit & Polycritus per hæc tēpora poëta, qui teste Aristotele, in lib. de admirandis in natura (quē quidem librū uideo à plerisq; inter Aristotelis legitima opera reponi) Siculorum gesta uersibus perscripsit: atq; in ijs præter alia de lacu quodam Sicilieg ita tradidit, ut se in gyrum instar clypei uoluat, cuius aquæ haustu homines mirum in modū crescere dicuntur. Eundem Polycritum alibi idem Aristoteles diligentē & accuratum autorē uocauit. In hac tabulæ regione quosdā philosophos & poëtas excellentes conspeximus, inter quos Xenophanes, cui Physico cognomen fuit. patria fuit Colophonius, ut Cicero & Strabo testantur. l. circiter Olymp. claruit, ut est apud Eusebiū,

qui

Xenophanes.

qui & aliubi Eleaticæ cum sectæ inuentorẽ
fuisse scribit. Multa uerò in philosophia car-
mine perscripsit, inter quæ opus duũ mil-
lium uersuum. Extat quod legi apud Arhe-
nũ ipsius elegidion, item carmina quam-
plura cum apud alios, tum apud Simpliciuũ
Aristotelis interpretẽ. Illud utiq; Xenopha-
nis carmen ualde celebratur à Theodoro to
Cyri urbis pontifice:

ἐκ γὰρ γὰρ τάδε πάντα, καὶ ἐς γὰρ πάντα τίσσεται.
quod sic latine uertit aliquãdo ex tempore
Pice pater tuus:

Ex terra cuncta, atq; in terram cuncta recumbunt.
Leguntur & apud Suidam elegiaci quidã ip-
sius uersus, de eo quod aliquando aliud ip-
sum factum est, hoc est, *περὶ τοῦ ἄλλοτε αὐτὸν γε-
γενῆσθαι*. Afferuntur & eiusdem uersus à Cle-
mente Alexãdrino in stromatis, atq; item ab
Eusebio de uno deo, quos ideo uobis recita-
bo, quòd in xij. de præp. euangel. latino co-
dice desiderantur, ut alia pleraq; prætermis-
sa ab interprete. Versus hi sunt, oppidò scitu
dignissimi:

*ἔς θεὸς ἔντι θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισι μέγιστος,
ἔντι δέμας θνητοῖσι μῆ μοι τ' οὐδὲ νόημα.*

Vel si latinos uultis, accipe sic à me factos:

Inq; deos, Deus, inq; homines est maximus unus,

Non intellectu similis nec corpore nobis.

Origenes uerò in libro qui Philosophume-
non inscribitur, omne Xenophanis in phi-

losophia institutū paucis sic explicuit: Xeno-
 phanes, inquit, Colophonius Orthomeni fi-
 lius, omnium rerum incomprehensibilitatē
 esse dixit, & solē ex paruis igniculis coalu-
 isse, et quotidie fieri: & terram esse infinitam,
 & neq; ab aëre neq; à cœlo contineri: infini-
 tosq; soles & lunas ex terra fieri. Salsuginem
 quoq; maris fieri ex mixtione terræ existima-
 uit, idq; ea ratiōe colligebat, quod in medio
 terræ, & in montibus, concharū testæ inue-
 niātur: & in lapicidinis, quæ sunt prope Sy-
 racusas, inuentæ essent aliquando pisciū &
 phocarū figuræ. In Paro quoq; insula lauri
 imago in profundissima marmoris uena.
 Hæc quidē ille: quæ quoniā Latinis nostris
 hominibus parū nota sunt, ea ideo hoc uo-
 bis loco utcunq; exposui. Dicerē, tum inquit
 Piso, ut de cæteris philosophis itidē faceres,
 quos in tabula pictos esse dixisti, nisi uererer
 ne in longum nimis huius diei sermonē tra-
 heremus. Nihil certē, inquam, quod ad tabu-
 lam pertineat, quantum in me fuerit, præter-
 mittam quin referam, atq; in primis ea quæ
 ad poëticā pertinent. Sanē Diogenes, à quo
 Xenophanis uita describitur, eum contra
 Homerū & Hesiodū iambos & elegias scri-
 psisse prodidit, ut ideo eum uix dignū putē,
 ut inter poëtas connumeretur: quo fit ut re-
 ctē putem illi Hieronē respondisse, cum ei ali-
 quādo Xenophanes dixisset, se uix famulos
 duos

duos alere posse: Iure quidem, at Homerus, cui tu detrahis, plures q̃ decem millia etiam mortuus alit. quod scribit Plutarchus. Multa tamen constanti hominē ac fortitudinis fuisse accepimus, adeo ut mortuos filios suis met ipse manibus sepulture mādaret, ut Demetrius Phalereus autor est. Præter ea quorū superius meminimus, de Sillis quoq; poemata scripsisse tradit Strabo. Quale uero carminis genus sint Silli, uobis in primi diei sermone abundē, ut opinor, declarauimus. In hoc quidē Sillorū genere, ut Gellius & Diogenes & Stephanus tradūt, scripsit & Timō Philasius ex Pyrrhonis secta, ut Athenęus et Suidas referunt, quod opus libris tribus digestū, σίλλοι ἢ τριῶν φιλοσόφων inscripsit, in quos cōmentaria se edidisse ipsemet testatur Diogenes. Ex Timonis Sillis cū alijs per plures, tum Sextus Empericus, Plutarch. & Gellius carmina citant. Sed huius Timonis uirā luculēter satis in nono colligit Laërtius. Floruit uero Philadelphi Ptolemęi tēpore, ut ex eius iābis facile nosse dat. Patrē quidē Timarchū habuit, inter Philasios hominē nō satis locupletē, anteq̃ philosophię operā nauaret. Tripudijs ac saltatiōib. est delectatus. Scripsit præter quę dixim⁹, Cingdos, Pythōnē, Dalmas, tragædias insuper et comædias & satyras usq; ad uersuū xx millia. Ea insuper fuit pictoris industria, ut in tabulis ita depictus

Timon.

fuerit hic Timō, ut omnibus infensus esse uideretur, ea certē quando fuit natura, ut omnibus malediceret, nulli parceret, pręterquā Pyrrhoni, & ut aliqui scribunt, pręterquam Democrito et Xenophani, de quo modò egimus, quē in secūdo et tertio libro in modū dialogi loquentē induxit. Ipsum uero Timonem hoc loco retulimus, quoniam id nō ab re uisum est, cum de Sillis nobis mentio incidisset. Cedo, inquit Piso, reliqua, te enim libēter audimus. Tum ego: fuit et alter, inquā, Timon, qui quòd humanum genus exosus fuerat, uulgò *μισαῖβρων* cognominatus est, ut Lucianus & Suidas tradunt. meminit & cum alibi M. Cicero, tum in Lælio: meminit item Plinius et Pausanias: cuius quoq; nominis titulo Luciani dialogus legitur. Fuit hic quidem Atheniensis, ut Plutarchus scribit, belli Peleponnesiaci tēporibus, ut ex Aristophānis & Platonis carminibus colligitur: describitur enim in eis osor & inhumanus, & hominum congressus fugiens & colloquia, pręter unius Alcibiadis, qui ea tempestate adolescēs erat, & lingua maximē promptus, hunc Timō libētissimē amplectebatur exosculabatq;: interrogatusq; ab Apemanto, quid ita faceret, respōdit, ideo quòd adolescentem eum intelligeret multorum malorum Atheniensibus causam futurū. Consuetudinē quoq; Apemanti nonnunquā non asperna-

spernabatur, quòd is similis ei esset, & eosdē sectaretur mores. Cum unā enim aliquādo cœnarent, & simul essent, ô pulchrū, inquit, ô Timon nostrum conuiuīū. Apemanto respondit Timon, scilicet si tu non adesses. Est etiam proditū Timonem semel in concionē processisse, silentioq; factō & expectatione, utpote quòd insolitū id esset, dixisse: Est mihi, ô uiri Athenienses, post ædes non multū horti, & in eo ficus coaluit, è qua iam permulti ciues suspendio uitā finire, in eo ego loco sum ædificiū facturū: qua ex re publicè ad uos referre cōstitui, ut si qui sunt ex uobis, qui uitam suspendio finire uelint, antè id agant, quàm arbor succidatur. Mortuus uerò est Timon, & in maris littore sepultus: at mare succrescēs, & sepulchrū ambedens, adi tum eius remouit. Erant in sepulchro hæc carmina inscripta, quæ quidem ipse Timon antequam è uita decederet, sibi fecisse proditum est:

ὀρθὰ δ' ἀπορρήξας ψυχὴν βαρυδάμονα κῆμαι,

ὄνομα δ' οὐ πιστάδα, κακοὶ δὲ κακῶς ἀπὸλοιδοί.

quæ malè, ut uidetur, sic Aretinus transu'it:

Hic sum post uitam miseramq; inopemq; sepultus,

Nomen non quæras, di lector te malè perdant.

Leguntur & græca in Timonem quædā alia epigrammata Egesippi Ptolemæi, Leonidæ & Callimachi, quæ sunt in tertio epigrammatū uolumine. Memorabilis etiam huius

Timonis ea est sentētia. Aliquando enim interrogatus, cur omnium esset hominū osor, respondit, τὸς μὲν πονηρὸς σὺλόγως μισῶ, τὸς δὲ λοιπὸς ἔτι ὃ μισῶσι τὸς πονηρῶς. Malos, inquit, iurē odi, cæteros uerò quòd non malos oderint. Sed iam plus satis: in uiam redeo, nonnihil enim à proposito deerrauimus. Post Xenophanem erat Parmenides Eleates Pyretis filius, qui, ut Themistius & Laërtius tradunt, eius quem modò narrauimus, Xenophanis discipulus fuit: ut uerò Theophrastus, Anaximandri. Vniuersum hic existimauit unum esse sempiternū & ingenitū & globosum, ut scribit Origenes: ignem et terrā dixit uniuersi principia, terrā quidem ut materiā, ignē autem ut causam, & ut efficiens. Plura hac de re apud Diogenē, in eius uita legetis, nec pauca apud Simpliciū cum aliubi, tum in primo Physicę auscultat. Aristotelis. Suidas Parmenidis successores Empedoclē ait & Zenonē. Diuus Plato dialogū huius philosophi nomine conscripsit de uno rerū omniū principio, in quo omnem cōplexus est theologiā: in eo quidē dialogo Parmenidis citātur poēmata. Scribit Cælius Aurelianus in libris artis medicę, quos Chronion inscripsit, Parmenidē de natura scripsisse: Euentu, inquit, cōceptionis molles aliquādo seu sub actos homines generari, cuius, ait, q̃a græcū est epigrāma, & hoc uersibus intimabo: latinos

ritos enim, ut potui, simili modo composui,
ne linguarum ratio misceretur.

*Fœmina uirq; simul Veneris cum germina miscent,
Venis informans diuerso ex sanguine uirtus
Tempericem seruans, bene condita corpora fingit.
Nan si uirtutes permixto semine pugnent,
Nec faciant unam permixto semine Diræ,*

Nascentem gemino uexabunt semine sexum. Sub-
iungit Cælius, uult enim seminū præter ma-
teries esse uirtutes, quæ si se ita miscuerint, ut
eius corporis faciant unā, congruā sexui ge-
nerēt uoluntatē: si aut permixto semine cor-
poreo uirtutes separatę permanserint, utri-
usq; Veneris natos appetētia sequat. hos Græ-
ci, ut idē Cæl. tradit, *μαλθακὲς* uocāt, id est, ut
idē interpretat, molles & subactos. Sed hac
de re satis. Scripsit præterea Parmenides mun-
di opificiū, hoc est, Cosmogoniā, ut in Eroti-
co à Plutar. tradit, quo in opere Amorē deo-
rū omnium primū ait. Hoc ipsius est carmē:

πρώτιστον μὲν ἔρῳτα δῖον μνηύσατο πάντων.

Scripsit itē de elementorū generatione, hoc
est, *στοιχοποιίαν*, ut legimus in eo qui est, de au-
diēdo, Plutarchi. Celebrat et naturales hym-
nos Parmenidis Menander rhetor. Sunt &
apud Simpliciū & Bessarionē quamplurimi
Parmenidis uersus: sunt et alij apud Plutar-
chū eo loco, quo philosophiā prius uersibus
descriptā asserit, q̄ soluta oratione. Et cū his
poëtis philosophis fuit Anacharsis Scytha, *Anacharsis*

patre Gnyro, matre uero græca, quod genus hominū Hybridæ uocantur. Fratrem habuit Caduia, qui Scytharū rex fuit. Cræsi hic temporibus & Solonis floruisse traditur. Leges uersibus descriptas suis Scythiæ populis ferre uoluit. Composuit & alia permulta, quæ ad humanæ uitæ cultum pertinebant, uersibus octingentis. Rotam figuli, & anchorā, sunt qui Anacharsin inuenisse tradant: quod minimè uerū uidetur, qua de re in Nauigijs diligentius obseruaui. Initiatum præterea Anacharsin sacris Græcorū accepimus, atque ad centesimum usque annum uixisse, cum demum in patriam redisset, sagitta in uenatione percussus interiisse. Anacharsis utique uocabulū deductum plerique autumant *παρὰ τὸ αὐτὰ καὶ χάρις*, quæ uox tum lætitiā tum gratiam significat. Sed de huius uita multa Digenes, quedā Lucianus, Herodotus, Suidas, alijque. Solebat Anacharsis irridere imprudentes, de prudentibus iudicantes, ut Tertullianus & Laërtius scribunt. Adstabat propter hos & Empedoclis imago, Metonis filij, uel ut alij, Archinomi seu Xenetę. Fuit uerò Empedocles Parmenidis discipulus, uel ut alij existimant, Xenophanis, ut alij, Telaugis Pythagorę filij, ex Agrigento Siculus, tantæ utique existimationis, ut ferè ab omnibus cole-retur, sic ut de illo canat Lucretius, cum de Sicilia multa locutus esset:

Nil

Empedocles.

Nil tamen hoc habuisse uito præclarius in se,
 Nec sanctum magis & mirum, ebarumq; uidetur.
 Carmina quin etiam diuini pectoris eius
 Vociferantur, & exponunt præclara reperta,
 Ut uix humana uideatur stirpe creatus.

Mira etiam prodit Iamblichus de Empedocle, quòd uentos scilicet, cæterasq; aëris motiones sisteret, ac propterea illi cognomē inditum ἀλεξάνμιαν, quòd uentos depelleret. Addit & Suidas, item Laërtius, eadē ratione κωλύσαντιαν eum uocitatum fuisse. Auream quoq; coronā capite gestasse accepimus, & in manibus stēmata Delphica, in pedibusq; amyclas (genus id calceamenti à Græcis dicitur). Tanto uerò diuinitatis desiderio ambitiosus æstuauit, ut se noctu in crateras Aetnæ deiecerit, ut in deorum numerū repente tralatus à populis crederetur: id qd ab igne reiecta calciamenta, frustra ab eo tentatum ostenderūt: unde ridendi præstita est Luciano occasio in Icaromenippo. Scripsit Empedocles de rerum natura carmine libros tres, aliaq; non parū multa, quæ cum ab alijs afferunt, tum à Pachemero philosopho in Aristotelis Ethica, & à Sophronio in ijs quæ de anima scripsit, item in primo Physicorū Aristotelis à Simplicio, & ab alijs. Hymnos insuper naturales cōposuit, ut à Menandro rhetore proditū est. Nantes uerò scribit Pythagoricos usq; ad Philolaum & Empedoclem

ad sermonum arcanorū communionem ad
mitti solitos: ubi uerò ipse poëmata illa uul-
gare cœpit, ab his latam esse legem, ut inde
uersificator omnis arceretur. Idem & Pla-
tonem pertulisse ferūt. Sedenim idem quoq;
Neanthes & tragœdias Empedoclis se ui-
disse testatū reliquit, quas quidē tragœdias
alterius Empedoclis Heraclides Serapionis
fuisse existimauit, Aristoteles tamen Empe-
doclis legitimas credidit. Porro Aristoteles
idem in libro de poëtis, Empedoclem ait e-
tiam Xerxis Persarum regis transitū in Græ-
ciam scripsisse, & in Apollinem proœmium,
quæ poëmata postea igni tradita dicuntur ab
illius sorore, seu filia, id quod & Hierony-
mus græcus scriptor asserit: & Persica quidē
ab eo prudente scripta, & imperfecta, proœ-
miū uerò ab imprudente scilicet. Pythagore
etiā palingenesiā credidisse Empedocles ui-
detur, id quod clarissimè ex ipsius uersibus
perspicimus, quibus ipse se stirpem, piscem,
puerum, atq; uirginem fuisse cecinit. Versus
quos cum aliubi, tum apud Origenem in li-
bro philosophumenon comperi, recitabo:

χαίρειτ' ἐγὼ δ' ὁ μῆρ θεὸς ἄμβροτ', ἐκ ἑτι θνητὸς,
ἦδη γάρ ποτ' ἐγὼ γινώμην κερύτι, κορός τε,
θαμνός τε, οἰωνός τε, καὶ ἐξ ἄλλος ἔμπορ' ἰχθῦς.

Sed quid uetat, ut hos uobis etiam ex tem-
pore latinè referam?

Non ego mortalis uobis deus ipse, ualete,

Ille

Ille ego qui quondam fueram uirgōq; puerq;

Atq; frutex, uolucerq;, & uenditus ex mare piscis.

At uerò cætera quæ ad Empedoclis uitam attinent, apud Laërtium cum tempus erit letgetis, nunc urgent reliquæ poëtarum imagines, quæ plurimæ restant. Fuit tamen & alter Empedocles prioris ex filia nepos, qui quatuor & uiginti tragædias docuit. Est apud Græcos prouerbiū, cuius & Lysias orator meminit, in eos qui constanter in aliquos inimicitias continuāt, Empedoclis inimicitia, uel simultas, id est *ἔχθρα*, quod ab hominum utro manarit, mihi utiq; incōpertum.

Prouerb.

Sed ad alios iam noster sermo uertat. Fuit et Agathon Samius poëta nō ignobilis, cuius cum alij sentērias laudant, tum Aristoteles, qui ad Nicomachum in Ethicis eas nō inuitus adducit, ut cum factū non factū esse, ait non contingere, & rectē, inquit, Agathon,

Agathon.

Hoc etiam ipse Deus soloq; carere uidetur,

Infectum ut faciat quod factum est. Idē cum alibi ostendit circa eadem uersari artem et fortunam, ut præclarē, inquit, Agathon:

Nanq; ars fortunam, fortunaq; diligit artem.

qui uersus tamen græcè senarius est. Huius poëtæ meminit & Athenæus, & Theophilus grammaticus in Lexico. Alterum inter Tragicos, Agathona enumerat Suidas, qui poëta fuit splendidus & liberalis, cuius etiam meminit Aristophanes. Platonis uerò

præcipuus fuit amicus:quin & in ipsius Agathonis ædibus symposium celebrasse sunt ex Platonis sectatoribus qui affirmant. Agathon uerò præter Tragædias, & Comædias quoq; scripsisse dicitur, cuius fabula quæ αἰ-
 Ⓞ, hoc est, flos, inscripta fuit, ab Aristotele celebratur in Poëtica, in qua quidem fabula multa recondita erant, et tanquã fabularum inuolucra. Eiusdẽ & in libello eodem aliàs meminit, item Lucianus in Rhetore. Scribit uerò Philostratus in Gorgiæ uita, Agathonem qui uersuum elegantia plurimũ æstimatus fuit, in iambicis carminibus Gorgiã ipsum imitatum fuisse, hoc est, ut ille græcè scribit, γοργιάσειν. Sanè in Symposio Xenophon Agathonis meminit poëtæ, & à Pausania amati. Fuerat & in hac tabulæ parte Scythinus poëta egregius, qui, ut Stephanus in libro de urbibus scribit, Teius fuit, hoc est, Anacreontis conterraneus. Laudantur inter cætera eius scripta Iambi, & quæ in Scotinũ Heracletũ scripsit, ut Laërtius Diogenes ex Hieronymo retulit. Erat & Panyasis poëtæ imago, qui à nonnullis ita laudatus est, ut eũ post Homerũ statim in poëtarum numerum referant: alij post Hesiodũ & Antimachum, quem ipsius Panyasis familiarem & discipulum plerique prodidere. Fuit ergo Panyasis Halicarnasseus nõ solum illustris poëta, sed & bonus prodigiorum interpres, hoc est, ut
 Græci

Scythinus.

Panyasis.

Græci dicunt, *τιρατοσκόπος*, id quod Artemidorus in libris *δνειροκριτικῶν* testatur, qui eius somniorum interpretamenta citat. Fuit &, ut à nonnullis traditur, Herodoti historici patruelis, siquidē Herodotus Lyxo, Panyasis uerò Polyarcho Lyxi fratre natus. Alij Rhæo matrē Herodoti, Panyasis sororem fuisse putant, quidam Lyxen. Duris tamen Diocleum Panyasis parentē prodidit, & patriam Samum. Vixit uerò Panyasis Lygdamidis temporibus, qui tertius post Artemisiā Halicarnassi rex fuit. Pisindelidis enim Artemisiæ filius, Pisindelidis uerò Lygdamis, Olympiade circiter LXXVIII. tamen si quidam eum antiquiorē faciunt. Iste est, inquit Piso, Panyasis, qui de Herculis laboribus multa perscripsit, à quo, ut legi, & Græci & Latini poëtæ multa decerpserunt, cuius nomen in plerisq; Quintiliani, & Hygini, aliorumq; codicibus in uerse legitur. Ille, inquā, Piso ipse est quem dicis, & quē Eusebius eo tempore floruisse scribit, quo apud fluuium Cremeram Fabiorū familia penē deleta est. Opus uerò quod ipse ais, ille Heraclæa inscripsit, & xiiij. uoluminibus digessit. Scripsisse illum præterea accepimus quæ Ionica dicta sunt uersu pentametro, item de Codro ac Neleo, deq; Ionicis colonijs ad septē usq; millia uersuum. Verū & illud de Panyasi libro Dipnosoph, secundo tradit Athenæus,

quod de potandi lege dicere solebat, quòd scilicet primum poculum Gratijs, Horis, & Dionysio dicatū sit, secundū Veneri ac item Dionysio, tertium iniuriæ & damno. Sed de hac poculorum & conuiuij lege, et quot crateres in conuiuij, & quia nos aliàs plura ex Pindaro, Sophocle, Eubulo, Aeschilo, Laërtio, Apuleio, Gellio, Suida, alijs, in nostris obseruationibus collegimus, et simul ne, quod dici solet, aliud agamus, satis in præsentia. Sed tamē, inquit Piso, istę digressiunculę audientibus gratę iucundęq; esse solent, quodā enim quasi diuerticulo colloquentiū animi recreātur: nolim propterea tamen sermonē interpellemus, si non et interpolemus. Sic ergo, inquā, uobiscum agā, parcē tamen, cum uidelicet obrepserint res, quę commodē orationi nostræ succedāt. Et simul inquā: Igitur post Panyasim in tabula Theognidis imago uidebatur, cuius quidē poētę nostis q̄ ab honestis probatisq; scriptoribus, honestē probeq; fiat mentio: sed eam unā non præteribo, quæ est in Aplithonij progymnasmatibus: Nō passus est, inquit, diutius poēsīm accusari Theognis: pro commentitijs enim fabulis admonitiones atq; paræneses excogitauit. Nam cum uideret poētas ut plurimū fictas fabulas narrare, eas ipse negligēs, sententias propositaq; induxit, quo modo rectē & honestē uiuere oporteat, atq; ita cum carmine gratiam

Theognis.

gratiam seruauit, subiectæ uerò rei emolumentū attulit. hæc ferme ille. Fuit ergo Theognis Megarēsis ex Sicilia, quod scribit Plato: idem quoq; Theognis ipse in eo qd adhuc legitur poëmate elego ad amicum Cynum. Natum uerò tradunt LIX. Olympiade. Val. Harpocration Megarensē facit ex Attica: nititur eo ipsius carmine, quo se profectum ait in terram Siculam:

Ipse ego cum ueni Siculæ telluris ad oras. Scripsit præter eam quam modo citauimus ad Cynum elegiam, quæ γυνῆμα, id est, sententiæ inscribitur: de Syracusarū obsidione: item paræneses, sed eas nonnunquā obscœnis amoribus inquinauit, unde & Athenæus ipsum inter eos cōnumerat qui uoluptatibus mancipati fuere, atq; eius quosdam uersus affert, hoc idem qui comprobant. Huius poëtæ carmina inter ea grammaticus Diomedes reponit, quæ Angeltica dicunt. Theognidis cum alijs, tum certè Basilius, Dion, & Isocrates meminere. Fuit & alter tragicus poëta hoc nomine. Adhærebat Theognidi Phocylides *Phocylides.* Milesius, ut scribit Stephanus, floruitq; eadem græte qua Theognis, post Troiana uidelicet tempora annis plus minus DCXLVII. hoc est, Olymp. LIX. Cōposuit uerò & ipse gnomas et elegias, hexametrosq; nōnullos, quorum quædā quæ à Sibyllinis deprompta uidentur, appellauit Cephalæa. Extat quod

Marachus.

legi Phocylidis poëma, quod Nutheticō inscripfit, id latinē licet dicatis admonitoriū. Carmina Phocylidæ ad regem instituendū plurimum conducere scribit orator Isocrates. Post hos & Marachus, qui & aliquibus Malachus dicitur, poëta Syracusanus fuit, qui, ut in quæstionibus prodit Aristoteles, eo maximē in conficiendis uersibus tempore præstabat, cum mente alienaretur, quod non suo ore, sed dei cuiusdam loqui uideretur: quæ res si uobis minus credenda uideatur, eam apud ipsum Philosophū, cum ociū fuerit, relegemus: eam em̄ ipsam rem, eiusq; causam, ut est naturæ diligentissimus interpres, perscrutatur. Illud tamen mihi mirandum magis uidetur, quod est à Synesio proditum, per somnum posse etiam aliquē poëtam fieri, idq; per sua tempora contigisse affirmat. Idem ait & Plutarchus de Socrate, quem per insomnia quædā poëtica aptum inuentum scribit. Sed & Artemidorus libro *ὄνειρονκριτικῶν* iij. cap. xxv. ait se nouisse quendam, qui cum somniaffet se sinistra scribere, euaserit in poëtam *γελῶν ἀσμάτων*, hoc est, poëmatum ridiculorum: quibus ego quantum hac parte credā, non facilē dixerim: nisi id fortassis ipsi senserint, quod de uaticinijs quæ per somnia fiunt Abamon Aegyptius ad Porphyriū edisserit, uel id potius quod soleant in somnis aliquando poëta uersus facere,

facere: id quod ipse non abnuerim, cum sibi id accidisse uir & notæ probitatis & fidei, M. magister meus olim mihi nec semel affirmarit, eosq; ipsos quos fecisset uersus recitarit: quod postea & alijs cōtigisse & audiui & legi: ut hoc loco fabulosa Hesiodi, Enniiq; somnia, à nobis suis locis exposita, mittamus, quibus illos poëtas euasisse literarum monumentis est proditum: & quæ de Melesagora Eleusinio, qui Athenis nullas artes edoctus, ut à Max. Tyrio scribitur, à Nymphis inspiratus & uates et sapiens euasit. Sed huiusmodi poëtarum & uatum miracula, si non potius prodigia atq; portenta, ut auditu iucunda, ita rarò contingunt, ut de Thynico quoq; Chalcidensi, cuius inter Lyricos ex Platonē nō nihil meminerimus. Nunc igitur tabulæ ordinē sequar. Erat cum his poëta Phlegides, qui ut Themistius scribit, poëmata quædam composuit, ita serie quadam annexa, nec ullis interpolata rebus, ut ratione ea faciliè quidē audirentur. Themistij uerba recitabo, ut sunt ab Hermolao Barbaro latinè reddita. Ut em̃, inquit, poëmata Phlegidæ, quia nec personarū, nec narrationum disparilitate interpolantur, sed consequentia annexaq; sunt, & seriem quandam coibilem continent, faciliè audimus, & properantes absoluiamus. Hactenus Themistius, uel potius Hermolaus. Idem legimus apud Ari

Phlegides.

Batalus. stotelē, in eo qui est, de somno & uigilia. Et nonnulli Batalum etiam Ephesium per hæc tempora poetam fuisse tradidere lasciuorū quidem carminum, & mollissimorū poematum, à cuius certè mollietate in Demosthenem factus est cauillus, ut uulgò Batalus diceretur, id est, mollis. Alij ab Aeschine obiectū, idq; dum esset iuuenis: senex uerò cognominatus Argas, à serpente quopiā. Alij nō poetam Batalū fuisse aiunt, sed tibicinem, ut Aristophanes, qui in eum, quò deformis esset distortiq; corporis, uersus composuit. Sunt qui negent huiusmodi Batalum fuisse: nam quo loco de eo Libanius Sophista meminit, hæc uerba protulit: quempiam fuisse Batalū tibicinem Ephesium, qui primus calceis muliebribus in scena usus est, et carminibus fractis, artemq; omnino emolliuit, ab eoq; dissolutos & parum uiriles homines Batalos dixerunt. Illud autem, carminibus fractis, quo modo nos uertimus, græcè habet, *μάλιστα κατὰ γόσι*. quidam membris fractis, decepti uocabuli proximitate, interpretati sunt. Thomas Magistri non tibicinem Batalum scribit, sed hypocriten, hoc est, histrionem, qui calceis muliebribus uteretur, ex quo cōuiciū est in Demosthenē deductum. Harpocration uerò Valerius Batalum odiosum ait significare & turpem, quod & Suidas affirmat. Eupolis autem poeta Batalum podicem

cem significare innuit, & cinædos ac pathicos ideo Batalos uociratos. Attici quidem pudendorum partem, quæ honestè nomina ri non potest, Batalum uocant, ut Plutarchus autor est. Meminit & Lucianus Batali, in eo, qui ad indoctū ementem libros inscribitur. Rhetor quoque Hermogenes, ubi de mansuetudine, et ubi de grauitate orationis ac ironia agit, Batali mentionem facit, eumq; Prænieum fuisse ostendit, à populo uidelicet Atticæ tribus: Oenomaumq; Batalo opponit, quòd hic graue quiddam & tragicum haberet, ille molle & nihil uirile. quibus uerbis fuisse alterum crediderim hunc Batalum, cum priorem ex Libanio Ephesium fecerimus. Sunt qui in Vergilianis poematis pro Bataro Batalum reponant: ego nihil statuo. Porro & Battum poetam legimus, qui cum ineptior esset, statuas & simulachra hymnis ac nerfibus longioribus celebrabat, crebriusq; eadem inculcabat, unde & βαττολογία uulgò à Græcis usurpata est, pro inepta garrulitate, ut in Lyricis pluribus dicemus. Cætera quæ de Bacelo, & Bataro à scriptoribus traduntur, huius non sunt instituti. In hoc uerò ridiculorum poetarum numero Calliphanem Parabrycon-
tis fuisse tradit Athenæus & Suidas. Fuit uerò ostentator, & multa se componere iactabat tum carmine tum soluta oratione,

Battus.

Calliphanes.

& tribus, aut ad summū quatuor uersibus
 compositis, eos in doctiorum hominū co-
 rona pronūciabat, ut eruditus & multiscius
 esse uideretur: à quo prouerbiū in eos fa-
 ctum est, qui eiusmodi ambitione aguntur,
 quorum similiū hac quoq; tempestate non-
 nullos ego & uos nouisse potestis, quorum
 nominibus parco, ut & uos ab eo uitio, qui
 adhuc estis in uiridiorē ætate, caueatis. Sed
 nos institutū sequamur. Per ea tempora qui
 bus floruit Socrates, hoc est, circiter Olym-
 piadem octogesimam quintā, Hippias Eli-
 ensis sophista claruit, quem etsi duobus dia-
 logis Plato ridet, hoc est, cum de pulchro, et
 mendacio differit, nihilominus inter tabulę
 imagines pictus uidebatur. Cum ita dixis-
 sem, & aliquandiu respirarem, meq; ipse col-
 ligerē, sic Piso: Quatu, inquit, ratione id fa-
 ctum reris, ut si sophista fuit Hippias, inter
 poetas sit cōnumeratus? Nam & Lucianus
 in Hippie balneo, & Philostratus, si rectē me
 mini, eum quidem rhythmis ac Musica dele-
 ctatū aiūt, non poetica. Idē M. Cicero, idem
 Quintilianus, Ammianus, Apuleius, Dion,
 aliij. Cui ego cum paululum respirassem: Ve-
 rum, inquam, quod ais Piso: sed si quæ de il-
 lo Socrates apud Platonē dixerit, audieris,
 nō ab re factum putaris, quòd inter poetas
 fuerit ascriptus: quare id ego, ut cunq; pote-
 ro, Socratis uel meis potius uerbis recense-
 bo, in

Hippias.

bo, in quibus liquidò amicam illam (quod ait Cicero) Socrati ironiā perspicietis. Cum igitur Hippia in arithmetica, geometria, & astrologia peritissimū Socrates dixisset, subiunxit: Agè inquam Hippia, perq̃ omnes disciplinas & scientias cogita, num ita an fecus, atq̃ dixi, fuerit: inter alios enim mortales pluribus artibus emines, sicuti ego temetipsum laudantem audiui, quòd scientia scilicet, quadamq̃ amabili sapientiā abundes. addidisti præterea, te aliquando Olympicum certamen adiisse miro quodā ornatu habituq̃ corporis spectandū, eaq̃ ipsa omnia ornamenta, quibus eras indutus, proprijs tuis te manibus confecisse, & quidem in primis annulum quem gestabas (hinc enim exorsus fuisti) tuum fuisse opus, quasi scalpendi & eius artis peritus esses. quinetiā & sigillum quoddā tuum opus ostendebas, & strigiles, & unguentarium uasculum, baxeas præterea, hoc est, calceamenta tuis confuta manibus: uestem quoq̃ & subuculam abs te contextam. quodq̃ longè mirabilius uisum fuit, & singularis tuæ artis & sapientiæ indicium, zonam aiebas eo in spectaculo ostendisse, opus perquàm simile Babylynycis Perficisq̃ cingulis: item poemata tua nonnulla & carmina, tragœdias, & Dithyrambos, atq̃ etiā orationes plurimas et uarias pedestri stylo compositas, ad hæc pericu

lum ante alios te fecisse dicebas in ijs artibus quas paulò antè commemorabam, et in rhytmis, & in harmonijs, ac in omniũ literarum studijs, cæterisq; id genus permultis, si modò rectè recordor. At uerò prætermiserã tuæ excellens memoriæ artificium, quo te pollere ante ceteros prædicas: atq; alia etiam fortasse sum oblitus. Hæc quidem Socrates in minore Hippiæ: sic enim dialogus Platonis inscribitur. eadem fermè & Apuleius in Floridis. Atq; hæc ipsa quidem satis ad nostræ tabulæ declarationem. Sunt ea quidem ut ais, inquit Piso, satis: sublucet tamen in ea, quam dixi, in Platonis dialogo, Socratis ironia, hoc est, ridet Hippiã potius quàm laudet: quare ad alios accede. Tunc ego: Duo, inquam, uelut philosophiæ lumina inter hos enitere uidebantur, Plato scilicet & Aristoteles, de quibus magis silere conuenit, quàm uobis aliquid dicere: uulgò enim etiam idiotis, quanti ij fuerint cognitum est. Pauca tamen, quæ ad eorum poëticam pertinere uideo, uobis pertingam potius quàm

Plato. memorabo. Fuit ergo diuus Plato, qui Aristocles prius, mox Plato, uel à latis humeris, uel ab eius orationis amplitudine, uel à spatiosæ frontis æquore, nominatus, quidam tanquam philosophiæ Sol, hoc est, supernaturalium & cœlestium rerum doctor sublimis, ita ut diuini cognomẽ meritò omnium

con-

consensu sit adeptus, adeò, ut de eo etiam illud sit proditum, quòd de uirgine matre Periclyone natus sit, quæ Apollinis compressa fuerit phantasmate. Verùm uos hæc melius ex Græcis. Aristoteles uerò tanquam *Aristotele* Luna, hoc est, naturalium rerum, & eorum quæ in natura inferiora sunt, perscrutator acerrimus. Sed istud, inquit Piso, ideo nobis, quoniam duo philosophiæ lumina, dixisti, at sequere ut es pollicitus: hoc est, quæ carmina Plato scripserit & Aristoteles, nobis ostende. Cui ego: Scripsit, inquam, Plato admodum iuuenis dithyrambos, dein mela, mox & lyricos uersus. Non uobis epigrammata nunc commemoro, quorum etiam nunc multa leguntur, cum in epigrammatum uolumine, tum etiam apud Diogenem & Athenæum, ut illud est in Archæanassam Colophoniam puellam, quam & amauit: mitto & quæ in Aëtera, & Agathonem, quoniam nota. Scripsit & maturior tragædias: quæ omnia cum recitaturus in Dionysij theatrum ingressus Socratem audiuisset, uel ut alij dicunt, ab eo monitus, igne cremasse proditur, hæc identidem uerba repetens, Hic ô Vulcane Plato tua ope indiget. Ad quæ quidem uerba Aufonius allusit in Epistola ad Symmachum: Quem tu, inquit, aut ut Aesculapius redintegris ad uitam, aut ut Plato, iuuant Vulcano,

liberalis infamia: meminit & huius rei Apuleius. Composuit & Plato elegias. Sed & inseruit plerunq; suis scriptis uersus, id quod & Hermogenes rhetor, ubi de orationis dulcedine præcepta tradit, obseruat, Platonēq; ait aliquando uersus & carmina suę orationi uenustē inseruisse, ut illud in Phædro:

ὡς λύκοι ἄννα φιλοῦσι ὡς παῖδες φιλοῦσι πρᾶτράς.

Hoc est,

Vt lupus ipse agnos, puerum sic ardet amator. Idē alibi frequenter. Sedenim, ut sciatis, non uitio semper datur uersus in oratione soluta, ut nostrorum pleriq; præcipiunt, quin illam sæpe uenustiorē facit, id quod cum alij, tum præcipuē Dionysius Halicarnassī, in arte sua rhetorica manifestē ostendit. Sed de Platone satis: de altero Platone Comico in ea tabularum parte agemus, ubi nobis sermo fiet de scenicis poëtis. Monuit me modò Socratis facta mentio, & ipsius gratissimus discipulus Plato, ut hoc uobis loco id significē, Socrates & ipsum, quamuis non satis æquum poëtis, poëmata & carmina composuisse, qđ in Phædone Plato testatum reliquit: innuit & Plutarchus in eo qui inscribitur, Quomodo oportet iuuenes audire poëmata: unde, inquit, per quædam insomnia Socrates poëticæ aptus inuentus est, quod simile ferē uidetur eius, quod paulò antè in Malacho ex Synesio retulimus. Nuper quoq; legi So-

Socrates.

gi Socratis carmen, quod in suis Cœnis Athenæus attulit:

οἷδε χοροῖς κάλλιπα θεῶς τιμῶσιν ἄριστοι. hoc est,

Quiq; boni diuos rectè uenerantur ad aras. Huius tamen sensus est, quod qui optimi sunt, choris pulcherrimè deos uenerantur. Sic, inquā, rectè. Meminit & hymnorū Socratis Apuleius & Suidas, qui eos in primis celebrat qui in Apollinem & Dianam sunt compositi: & fabulam etiam Aesopiam commemorat idem, & Plutarchus. At quis, quæso, Socratem minus poëtam putet, cum iam senex ipse, ut Fabius ait, lyra institui non erubuerit? Quæ cum dixissem, inquit Piso: Nūquid Aristotelis, quem & ipsum in tabula repositum dixisti, oblitus es? Non, inquā, sum oblitus, sed, ut dixi, Socratis facta mentio me parum deerrare fecit: iam nūc ad ipsum redeo. Fuit uerò Aristoteles Stagiritis Nicomachi *Aristoteles.* medici filius, qui ab Aesculapio originē traxisse creditus est: fuit, inquā, non modò omnis philosophiæ coryphæus, ut dicitur, magister, & Dialecticæ ac Rhetoricæ, uerum etiā in poëtica apprimè eruditus, seu artem spectetis, seu carminū compositionē. Nam duo primū de ea facultate uolumina composuit, quæ temporum, ut uidemus, iniuria periere. Mox alterum uolumen edidit, quod dimidiatum imperfectumq; nunc in studioforum manibus habetur. Scripsit & de Tra-

gædijs librum, & Homericarum ambiguitatum libros sex, & præter hæc Elegiarum librum ad Eudemum. Legitur & hodie eius elegia in Diui Platonis commendationem, quam & Bessarion in latinum conuertit, ex qua notissimus est ille uersiculus,

Nulla ferent talem sæcla futura uirum.

Scripsit & pæana in Hermiam eunuchum, quem *Ἰνδοπ* inscripsit, cuius concubinā adamauit, & diuino honore coluit, ritu Eleusinae Cereris. Ammonius Aristotelis uersus celebrat, quos in Platonis ara affixit. Porphyrius item autor est, ab Aristotele commentarium conscriptum, cui titulus *Peplus*, in quo ducum qui in bello Troiano fuere genealogias complexus est: sed & nauium numerum, quin & in eos ipsos duces singulos epigrammata disticha adscripsit, uno excepto Aiace. Scripsit & ad Philoxenum carmen. Reliqua autem quæ multa de Aristotelis uita à Laërtio, Græcisque eius expositoribus, alijsque præterea, quoniam ad tabulam non pertinent, in præsentia relinquimus, & simul etiam quæ Trapezuntius contra Platonem, in Aristotelis commendationem, & quæ Bessarion contra Trapezuntium pro Platone, uterque multis uoluminibus scripsere. Legimus & alterum fuisse Aristotelem Cyrenaicum, qui de poëtica scripsit. Speusippum quoque
Pla-

Speusippus.

Platonis sororis filium quidam poëtam fecere, ut Philostratus in Apolloniï Tyanei uita, libro primo, quo loco & illum auidum pecuniæ, hoc est, ἱρασιχρήματον fuisse prodit, ut qui ad nuptias Casandri regis in Macedoniam profectus sit secum, afferens à se composita poëmata sanè frigida, quæ pecuniarū gratia publicè ille recitauit. Eundem & Laërtius in eius uita, inter cætera ait & uersus plurimos scriptitasse, sed non propterea ipsum inter poëtas commemoratum memini. Aristotelem uerò sequebatur Pyrrhon Eliensis, ille à quo Pyrrhoniï, qui antea Sceptici philosophi dicebantur, cognominati sunt, id quod manifestè ostendit Sextus Empericus, in ijs libris, in quibus Pyrrhonorum dogmata subtiliter & ingeniosè complexus est: ait enim illum poëma Alexandro Macedoni obtulisse, à quo donatus sit decem aureorū millibus. Idem pater tuus Pice in ijs libris quibus Aristotelis placita infirmat, tametsi non poëmatibus ipse, sed libri mentionē facit. Sed cur de Pyrrhone plura? cum eius uitam Sextus & Laërtius diligentissimè literarum monumentis mandarint. Pyrrhonis uerò frequens mentio apud autores, Ciceronem, Plutarchum, Gellium, Eusebium, alios. Fuit & alter Pyrrhon Liparæus historiarū scriptor, cuius Plutarchus in Romanis quæstionibus meminit,

Pyrrhon.

*Antimachi
tres.*

licet id nomen in latinum conuersis deside-
retur. Ab his tres Antimachi sequebantur,
nam & alius creditur fuisse Latinus, qui
ab Horatio ut cyclicus ridetur: non enim
par esse putant aliqui, ut græcus Antima-
chus ab Horatio rideatur, quippe cum Græ-
ci ipsi, ut Oppiani interpret scribit, sex per
excellentiam & amplitudinem quandā poë-
tas nuncupent, quartumq; inter eos locum
Antimacho attribuunt. Sunt enim hi, Ho-
merus, Eupolis, Hesiodus, Antimachus, Ni-
cander, et Panyasis. Antimacho quoq; secun-
das in Heroico dedit Fabius Quintilianus:
In Antimacho, inquit, grauitas, & minimè
uulgare eloquendi genus habet laudē. Sed
quamuis ei secundas ferè grammaticorum
consensus deferat, & affectibus & iucundi-
tate & dispositione & omnino arte defici-
tur, ut planè appareat, quanto sit aliud pro-
ximum esse, aliud secundum. Hęc, ut Piso te-
nes, scribit Quintilianus tuus. Non desunt
tamen qui ex his ultimis Quintiliani uerbis
Antimachum taxatum putent ab Horatio.
Sed his missis, primus Antimachus Colo-
phonius fuit, Hipparchi filius, grammati-
cus & poëta, quem à nonnullis Panyasis ser-
uum existimatū, uobis paulò antè dixi. Ste-
simbroti uerò auditor fuit, & Platone ali-
quanto senior, quod cum aliq, tum Plutar-
chus ipse palàm ostendit in Lysandro. Nam
cum,

cum, inquit, Niceratus Heracleota, & Antimachus Colophonius Lyfandria poëmata egissent, Lyfander Nicerato coronā, Antimacho nihil donauit: quare Antimachus mœstitia affectus, scripta à se carmina aboleuit. at iuuenis adhuc Plato, Antimachi admiratus ingeniū, eum solari sic cœpit, quod scilicet id est ignorantium uitium, ut meliora minus intelligant, ob cœcitatem scilicet & incitiam. Proditum insuper est memoriæ, cum conuocatis auditoribus magnū suum illud opus legeret, & eum omnes præter Platonem reliquissent, Antimachum dixisse, legam nihilominus, Plato enim mihi unus est instar omnium. Thebais eius illud ingens celebratur opus, in quo adeo uerbosus fuisse traditur, ut antequā septem Duces circum Thebana mœnia induceret, xx et quatuor libros scripserit: atque ideo sunt qui uelint à Catullo appellatū esse tumidum. Fuit cum existimarē, quam apud Pausaniā commendat Calænus Thebaida, huius fuisse poëtæ, laudat enim ac si Homericū esset carmē, sed Pausanias ipse omnino dissimile iudicat. Scripsit hic item poëma in funere Lydg, quā mirandum in modum amasse ipse perhibetur, quam & barbaram uocauit Athenæus. Plutarchus eius uxorem autumauit, his ferme uerbis, in consolatione ad Apollonium: Hac eadem fermē inductione usus est poëta

Antimachus: cum enim eius uxor fato functa esset, quam deperibat, Elegiam composuit Lyden nuncupatam à puellæ nomine. Simul & Clearchus in amatorijs, poëma ipsum Lyde inscriptum affirmavit. Sunt inter literatores nostræ tempestatis, qui Lyden Callimachi, non Antimachi amicam, manifesto errore, nec solo in loco asseruerint, super illud in primis Ouidij:

Nec tantum Clario Lyde dilecta poëtæ.

nam Clarius uocatus est Antimachus à Claro, qui mons est, atq; item urbs iuxta Colopha, unde est, ait Isaacius, nomen Apollinis Clarij, quod et diffusius est traditum in Apollonij commentarijs, ut quoque non nihil dicemus in imagine Nicandri. Amavit & Lyden eodem nomine puellam alteram

Laminthius. Laminthius Milesius, poëta elegiographus, qui & ipse poëma in suam Lyden composuit diuerso carminis genere, id quod ex Clearcho diligenter annotauit Athenæus: tamen si Picus pater tuus in ijs quos de amore diuino libros composuit, aliter rem procedere uideatur: unus enim melo, alter elego uersu poëma condidit. Fuit hoc eodem Antimachi tempore Antilochus, non summus ille quidem poëta, sed mediocrium poëmatum conditor: cui, ut Plutarchus scribit, cum de Lyfandro Lacedæmoniorum duce uersus scripsisset, Lyfander eius carmine dele-

Antilochus.

delectatus, muneris gratia pileum argento impleuit: quod liberalitatis egregium argumentum hac nostra tempestate prorsus antiquatum est: principes enim uiri se omni laudem maiores existimant. Sed hac de re ad ingratum scripsi. Nunc præstat alterū Antimachū uobis referre, qui ex Solis urbe fuit, quæ græcè Heliopolis dicitur. Hic mundi exordium multis heroicorum millibus cecinit.

Tertius uerò Antimachus fuit melicorum, poëmatum scriptor, Psecas cognominatus, quòd summis laudibus inspergeret, quibus cum uersabatur, uel quòd ueluti sputis quibusdam eos perfunderet quibus cum loqueretur: est enim Græcis ψυαῖς, leuis illa aspersio, qua quidpiam guttatim irrigamus: unde & nymphæ nomen apud Ouidium, & ancillæ apud Iuuenalem legimus. Fuisse uerò & quidam Olympicus perhibetur, qui eodē Psecas nomine fuerit uocitatus, quòd hoc ipsum, quod modò diximus, facere soleret. Sunt qui ab hoc ipso Antimacho decretum illud uelint constitutum, quo cautum fuit, nemini licere quenquā nominatim carpere: atque exinde factum, ut multi in theatrum descendere recusarent: quod decretū in Alcibiadem referunt, cuius alio loco, hoc est, inter scenicos poëtas mentio fiet. Alij tradunt, quòd cum poëta esset Antimachus, & choragus bonus, breuitate orationis in

in eiusmodi rebus utebatur. Est uerò mihi incompertum, an hic sit idem Antimachus, qui affectatæ nimis elegantix & impudentix ac molliciei (si ita liceat latinè *πυγροῦν* transferre) damnatus est. Atq; hæcenus de Antimacho, & eius nominis alijs poëtis. Fuere et alijs hoc nomine non incelebres, sed hi nihil ad nostras poëtarum imagines. Post hos erat Philostratus Atheniensis, qui Epaminundæ & Pelopidæ uitas literarum monumentis commendauit, & cum his præterea Theseida composuit, ut est apud Laërtium. Post quem fuit Demetrius epicus poëta, qui etsi multa perscripsit, eius tamen per pauca leguntur. Hoc eius est elegū carmen:

Philostratus.

Demetrius.

Concupit exanimum quem uiuum sperauerat olim,

Dat tumulus lites & simulachra uiris.

Scriptis & in inuidos uersus. Fuerūt & Demetrii nomine alijs, inter quos unus Tarsensis, qui satyricus poëta fuit, alius iambicus, alius comicus, & hi Græci. Fuit item & alius latinus, quem rider Horatius, quòd aliena carmina cantitaret, uel surriperet, & ideo Simius, ut puto, ab eo uocatur, cum ait:

— *Simius iste*

Nil præter Caluam & doctus cantare Catullum.

Fuisse uero à grammaticis perhibetur *ἑρπυστοποιός*, hoc est, qui amatorios uersus faceret.

Fuit & breuioris staturæ, quali fuisse quoq; Caluus proditur. ad hæc solebat Lucilij satyras

tyras defensare, quas insectabat Horatius. Fuit & in hac poëtarū turba Aristylus, qui inter ridiculos & deformes poëtas habitus est, cuius est ab Aristophane in Pluto facta mentio: meminit & Suidas. Non defunt qui ipsum Aristophanis filium fuisse autement: mihi tamen indignum uidetur, & minus ueritati consonum, ut à parente filius, in fabula præsertim tali, infamiæ nota perstringatur. Sit utcunq; libet, Aristyli poëmata certè inter ridicula & turpia, hoc est, αἰσχροα, sunt reposita. Hac quoq; tabulæ parte Crantoris philosophi imago conspiciebatur. Solensis hic fuit, & permulta scripsisse poëmata fertur, quæ annulo obsignata Solis in phano Mineruæ condidit. Tale legimus Theeteti poëtæ epigramma in Crantorem:

Aristylus.

Crantor.

Tarda senectū tulit non te ultra uiuere Crantor,

Hoc gratumq; uiris Picridisq; fuit.

Exanimū tu terra uirum nunc accipe sacrum,

Non minus hūc placidus quāmodō uiuus erat.

Cuius si græcam uenerem attendatis, nescio quo modo & uenustior sit, & iucundior. Tale est:

λύθλων αὐθρόποις, ὅδ' ἐπίπλοισι λύθλων μόσαις

κραύταιρ, καὶ γήρως ἡλυθον ὅτι πρόσω.

γῆ σὺ δὲ τιθνεῖσθαι τὸν ἱερὸν αὐτὸρ ὑποδέξῃ,

ἢ ῥ' ὅγ' καὶ ζῶον κῆθε ἰν αἰθυμῇ.

Extat & alterū ex Pammetro Diogenis. Ferunt uerò Crantorem præter cæterorū poë-

tarum carmina admirari maximè solitū Homeri & Euripidis uersus. Laudatur in primis huius liber consolationis quem se imitatum fatetur M. Cicero, in ea quam sibi de morte filix consolatione composuit, cuius deperditæ seculi iniuria eò magis mihi desiderium augetur, quòd præter ipsius Ciceronis testimonium, & nonnullæ quoq; apud Lactantium & alios leguntur sententiæ, dignæ illæ quidē omni memoria. Verùm hæc quæ non sunt in re nostra mittamus. Cum

Archeſilas. Crantore erat Archeſilas, qui & eius auditor & discipulus fuit. Extant ad hanc diem nonnulla Archeſilæ carmina, quibus illum facilè cognoscere possumus in utraq; facultate multa dignū commendatione. Fuit uerò usque adeo Homeri studiosus, ut cum iret cubitum, itemq; cum surgeret, aliquid semper ex Homero prælegeret: cumq; ad eius lectionem accederet, ad amasium se suum ire dicere solitum accepiimus. Multi præterea Pindarum etiam fecit. Illud utiq; Archeſilas in philosophia placitum inuexisse proditur, quod à græcis αὐσιγαστον, à nostris inconstans uel instabile dici consuevit, quòd uidelicet certi nihil, ut omnis Academia, existimaret, quod aut sensibus aut animo percipi possit. Eximio uerò ubiq; dicendi lepore usus. Diu quoq; cum Zenone Stoico controuersiam habuit, qui Platonis sectæ parum æquus erat, nouamq;

nouamq; hic Academiam instituisse fertur. Verum de hoc ipso Archesila, & de quo ante illū diximus Crantore, multa Cicero, Laëtantius, Eusebius, alij: sed plura qui philosophorū uitas collegit Laërtius Diogenes, quæ quia ad tabulæ nostræ sermonem præsentem non pertinent, silentio præteribo. Illud utiq; uos ignorare non decere uidetur, hunc ipsum philosophum & poetam ferè à Græcis semper nuncupari ἀρκισίλαον, à Latinis uerò, nisi mendosi sint codices, Archesilam uel Arcesilam. Sed de his iam satis. Præter hunc ipsum Archesilam, & duo eiusdem nominis alij poetæ fuerunt, prior quidē elegiarum, alter uerò Comædiarum scriptor. Post hos dein erat Chærilii poetæ imago, de *Chærilus.* cuius patria uariè à scriptoribus traditur: quidam enim Samium, alij Halicarnass. quidam Iasium dixere: ut cunq; eo tēpore quo Persæ Græciam inuasere, floruisse dicitur: à nonnullis quidē eodem quo Panyasis tempore, Olympiade circiter LXXV. & Samio cuidam aliquandiu seruiisse, è Samo mox au fugisse, demumq; Herodoto historico astitisse, quidam & ab illo amatū prodiderunt: cum uerò in Macedonia Archelai tempore uersaretur, diem suum obiit. Tanti autem illum fecisse regem Archelaum accepimus, ut quotidie illi minas quatuor penderet, quas tamen omnes obsonando absumebat, sic ut

Aurei Oppiani.

inter helluones potius & popinones, quàm inter poëtas sit connumerandus. Scripsit uerò Græcorum uictoriã contra Xerxem Persarum regem, cuius poëmatís uersus & cum Homericis certare à quibusdam dicti sunt, suntq; ideo ab Atheniensibus singuli singulis aureis repensi, ut etiam ab Ant. Cæs. qui aurei Oppiani dicuntur adhuc. Huius operis Chærilus Eusebius Pamphili meminit, qui ait illum de Iudæis mentionem in eo fecisse, qui sub Xerxe tum stipēdia fecere: quod idē ante Eusebiū Iosephus contra Appionem, quo loco perperam Cyrillus legitur in omnibus latinis exēplaribus. Scripsit & Lamia ca, aliāq; nonnulla. Tunc in me intuens Piso, ait: Nunquid iste est Chærilus, cuius in Poëtica meminit Horatius Flaccus, atq; itē in Epistolis, cum ita cecinit:

Gratus Alexandro regi Magno fuit ille

Chærilus, incultis qui uersibus, & malè natis

Rettulit acceptos regale nomisma Philippos.

Cui ego: Est istuc, inquam, Piso parum mihi compertum, non enim utriq; tempora conueniunt. Nanq; iste de quo Horatius, circa Olympiadem c xiii. cum Alexandro Macedone uixit: ille de quo ego modò loquebar, lxxv. Olympiade floruit: quare omnino duos satius puto erit ut statuamus. Istū etenim quem dicis, in castris secutum esse Alexandrum hīstorici prodidere, atq; ab eo Alexandri

xandri gesta perscripta ineptè, sicut tamen, ut Alexandrū ipsum dixisse ferant, malle se Homeri Therfitē esse, quàm Chœrili Achillem: et cum eo præterea pepigisse, ut pro singulis bonis carminibus singulos aureos acciperet, pro malis colaphios seu alapas. Verūm opere iam perfecto cum recitaret, tot mala inuenta esse dicuntur, ut alaparum multitudine enectus sit: cuius historię fidem à grammaticis tantū habeatis, nihil hic vobis meā astringo: sicuti nec de Helymone malo et inepto poëta facio, qui ab Alexandro eodem rege in cauea mori coactus esse tradit, quòd minus luculenter regis ipsius res gestas scriptis prodidisset, si non potius inquinasset: adeò rex omnium maximus indignabatur ab inepto scriptore laudari. Eundem per fluvium nauigantē legimus, cum illi alter nescio qui poëta carmē obrulisset, in quo ei ita assentabatur, ut elefantos interimere, turres prosternere, muros illum perfodere diceret, aliāq; similia. Tum ille: Apagè istæc, inquit, mendacia, quę vera etiam si essent, posset in mendaci suspicionē uenire: & simul hæc fatus, librum in amnem profluentē abiecit. Sed redeo ad Chœrili uersus. præter quos cōmemorauī Eusebiū & Iosephum, Strabo quoq; in epitaphio Sardanapali adducit, item cōmentaria in Apollonium. Fuit & alius Chœrilus tragicus, ut in eo poëta-

Helymon.

Aeschryon. rum ordinereferemus, à quo Chærelliū carmen, ut puto. Ponè hos in tabula fuit Aeschryon Mitylenæus, qui eadem Alexandri tempestate, et cum eo etiam, floruit. Amatus hic in primis ab Aristotele philosopho, ut à Nicandro in ijs quæ de disciplina Aristotelis inscripsit, diligenter est obseruatū. Floruit & unà cum Alexandro Hages, uel, ut alij rectius scribunt, Agis, qui, ut Q. Curtius scribit, pessimorum carminum post Chærilum conditor fuit. Meminit et Arrianus, qui Alexandri historiam græcè prodidit. Fuit uerò Hages Argiuus, diuersasq; cum Alexandro mundi regiones perlustrauit, damnatus tamen assentatoris infamia, quòd Alexandri professionem, ut inquit Curtius, honestarū artium, malis corruperat moribus. Fuit & Agis, ut Pausanias scribit in Corinthiacis, poëta Amphiptolemi filius, qui Antiopen cecinit post Epopœi interitum à Lamedone reuocatum Thebas rediisse, inibiq; in uia peperisse. Agidis hi sunt uersus quos affert Pausanias:

Antiope Zethum peperitq; Amphiona dium,

Nata hæc Asopi labentis fluminis altè,

Et Ioue facta grauis pastorum et gentium Epopœo.

Hegias. quam historiam, quoniam nonnihil diuersa est ab ea quam Latini nostri narrare consueuere, totam apud Pausaniam ipsum aliàs legetis, ne nos à tabula discedamus. Hegias etiam

etiam ab eodem Pausania Trœzenius poëta celebratur. Fuit & Archelaus poëta & philosophus, non is qui Socratis magister fuit, & cuius inter philosophos uitam Laërtius executus est, sed alter, qui quæ naturæ propria sunt, multis uersibus collegisse dicitur: non usqueadeo tamen hic cognitus, ut inter poëtas celebris habeatur: Sicuti & Carneades, nō ille philosophus, sed alius elegiarum scriptor. Nonnihil uerò hac parte eminebat Antagoræ Rhodij imago, qui poëta fuit non incelebris, & cum Antigono Macedoniae rege uersatus est, quod scribit latinus interpret Arati: ea enim tēpestare cum regibus poëtæ uersari consueuere, ut tradit Pausanias. Libet uobis hoc loco referre, quòd et ante Antigoni memoriā Anacreon cum polycrate tyranno Samio familiariter uixit, & Syracusas ad Hieronem Aeschylus Simonidesq; profecti, cum Dionysio, qui postea in Sicilia tyrannidē successit: Philoxenus, Aratus Solensis, et hic de quo agimus Rhodius Antagoras, cū Antigono Macedoniae. Possim et plerosq; alios nominare, quorum partim imagines retro narrauimus, partim procedente sermone narrabimus: ut nostra tempora mittamus, quibus Leo x. si quis alius, multos cuiusq; ordinis alit. Et licet Homerus Hesiodusq;, qui consuetudinē regū nacti non sunt, hi, ut creditur, uel certo consi-

*Archelaus.**Carneades.**Antagoras.*

lio fecerūt. Hesiodus enim uagandi tēdio, & quadā ingenij rusticitate: Homerus uerò, tametsi lōgissimè peregrinari uoluit, pluris tamen fecit nominis sui apud multos existimationē, q̄ regū uel aurum uel aurā. Idem tamē ipse Demodocū apud Alcinoū inducit, Agamēnonemq̄ apud uxorē poētā quendā relinquere facit, ut ait Pausānias. Iam ad Antagorā redeo, de quo hęc iocosa narrat historia. Coquebat Antagoras fortè congrū, idq̄ dum faceret, ipsum uas cōcutiebat: tum qui post eum stabat Antigonus dixisse ferī, Homerū ne putas, Antagora, cum Agamēnonis res gestas describeret, congrō coxisse? Cui Antagoras statim: Tū ne, inquit, rex putas, cū tantas res ageret Agamēnon, adeò curiosum fuisse, ut scire uellet, an in exercitu quisq̄ congrū coqueret? Hęc quidē Plutar. et Arheñus, à quo & alia afferūtur. Extat adhuc in Antagorā epigrāma Crantoris philosophi. Scripsit uerò Antagoras Thebaida, si latinis Arati interpretib. stamus. Huius Antagoræ imaginē imago sequebat̄ Archestrati, qui egregius habitus est poēta, sed qui misera fuit inopia & egestate oppressus, sic, ut cum illū nescio quis tam male habitū uidisset, ei hęc uerba diceret: Tu uerò Archestrate si cū Alexandro fuisses, tui cuiusq̄ carminis præmiū Cyprū aut Phœnicen tulisses. quibus uerbis facilè colligimus, bonū quidem illum poētā

Archestratus.

tam fuisse, ignobilē uerò propter egestatem.
 hæc Plutarchus. Ceterum Athenæus Arche-
 straton scribit Syracusanū uel Geloū fuisse,
 & terras mariaq; circuisse gulę et uoluptatis
 ergò, atq; idcirco, quæ ad uentrem gulamq;
 pertinet diligētissimè suo carmine collegis-
 se: et propter ea poëma illius Gastronomiam
 inscriptū esse prodit Chrysippus, uel ut nō-
 nulli, γαστρολογία, ut Lynceus uerò & Calli-
 machus ἡδοναθάναρ, Clearchus autē Δειπνολο-
 γία, at uerò aliī ὀψοποιία. Hoc inquā Arche-
 strati poëma Chrysippus dicere solitus erat
 quandā esse metropolim Epicuræ philoso-
 phiæ, & hi qui uentri & gulę dediti sunt phi-
 losophi, suam quandā esse theogoniā. Ter-
 psiona Archestrati præceptorē fuisse ait So-
 lenis Clearchus. Legunt uerò permulta ad-
 huc Archestrati carmina, quę si ex gręcis col-
 lecta cōmentarijs, & præsertim Athenæi, in
 unū conferre uelimus, iustū uolumen, nedū
 poëma, cōficeremus. Lex ea ab Archestrato
 tradit, quæ est de conuiuariū numero: Tres,
 inquit, aut quatuor sunt cōuiug, aut quin-
 que, aut nō plures: aliās enim mercenariorū
 & rapto uiuentiū militū conuētus erit. Post
 Archestratū erat Hermodotus, qui Antigo-

Hermodotus.

ni tēporibus clauit, quod Plutarch. tum in
 libro de Iside & Osiri, tum in Apophthe-
 gmatibus prodit. Ab Hermodoto cum Antigo-
 nus aliquando quodā carmine Solis filius

esset appellatus, rex ita illi respondit, οὐ ταῦ-
τά μοι σῖνοι δὲν ὁ λασανοφῆρ, hoc est, de ijs me-
cum neuiquam sentit lasanophorus. est ue-
rò lasanophorus, is qui uasa stercoraria ad
exonerandum uentrem, & uentris sordes et
excremēta deponenda ministrat: Lasana e-
nim, ut Pollux scribit, eius generis uasa sunt.
quare qui olliferū latrinē transtulit, commo-
dius fortasse dixisset, scaphij seu matulæ mi-
nistrum. Sed hoc dictum sit puero. Ceterum
post hos erant septē poëtarū imagines, qui
Pleiadis nomine dicti sunt. Quod nomē ut
audiuit Piso, quid est, inquit, quòd stellarum
nomine poëtas nuncupatos ais: quā uero
gò ob causam, nobis edisseras. Cui ego: Di-
cam planē, hesternæ promissionis memor,
quæ à Grāmaticis græcis accepi Lycophro-
nis et Theocriti expositoribus, item plerisq;
alijs qui eos eadē tempestate uixisse scribūt,
atq; ideo hoc nomine nuncupatos. Idem &
noster Bembus scribit, id quod mihi parum
constare, ex ijs quæ infra dicam, uidetur. A
stellis igitur, quæ septem simul apparent, se-
ptem poëta Pleias dicti sunt, inter quos u-
nus fuit tenebrosus & obscurus, ut inter se-
ptem eas stellas una uix apparere uidetur.
Sed, inquit Piso, quæ poëtis istis nomina fue-
re: Tum ego: Hæc sunt, inquam, Isaacio Ly-
cophronis interprete autore: Theocritus,
Nicander, Callimachus, Apollonius, Home

Pleiades
poetæ.

rus tragicus de quo iam egimus, tum Aratus, & Lycophrō, qui tenebras, & eas quidē Cimmerias habere uiderur: ea est enim sententiarū & uerborum plerunq; obscuritate offusus, ut, etiam Zeze Isaacio insigni grammatico lumine præferente, uix conspici possit. Theocriti tamē enarratores Pleiada quidem & ipsi commemorant, sed non eosdem poëtas: quippe qui hos enumerent, Theocritum, Aratum, Apollonium, Acantidem, de quo poëta non alibi memoriam factam memini, ni hic sit, quem Hephæstion Anantiadē uocat, ut paulō mox dicam: tum Philicon, & Homerum iuniorem tragicum, & Lycophronem. Fuerunt tamen & qui septē inter tragicos eodē Pleiadis nomine uocitarunt, quorū ita meminit Hephæstion in enchiridio: Tēpore, inquit, Ptolemæi Philadelphi septem insignes fuere tragici, quos Pleiadū nomine uocitarunt, quōd uidelicet in tragædiæ poësi essent, ueluti sunt Pleiadū stellæ. Fuerunt uerō hi, Homerus, non ille antiquus poëta, sed Myrūs Byzantiæ poëtriæ filius: tum Sositheus, & Lycophrō, & Alexander, & Anantiades, & Sosisphanes, & Philiscus. hæcenus Hephæstion, de quibus sparsim cum de scenicis poëtis sermo fiet agemus. Sic agas, inquit Piso, nobisq; istos priores, quando & locus & tēpus suppetit, enumerare. Sic, inquā, faciam. Theocritus igitur, *Theocritus.*

quem inter hos primū dixi, modò Chous, modò Chius existimatus est, ut Ambron in eius uita scriptum reliquit. Constans tamen reliquarum ferè sententia est ut sit Syracusanus, Praxagoræ & Philinæ filius, id quod ipse quodam epigrammate testatur, negatq; se Chium fuisse. Epigramma est hoc, quod ita aliquando ludens latinum feci:

Non ego Chius qui cecini ista Theocritus, unus

Sed sum de multis ipse Syracosius,

Praxagora natus patre, præstantiq; Philina,

Musam produxi nunquam alienigenam.

Idem & Artemidorus suo epigrammate ostendit. Quidā Simichide, quod ipsemet alicubi innuere uideat, alij Simichiden cognomen esse uolunt, quòd simo esset aspectu, quod & eius interpretes nec semel significant. Audiuit uerò Phileran & Asclepiaden epigrammatū poetam. Lagi Ptolemæi temporibus, nec minus Philadelpho regnante claruit. Multa uerò eius scripta feruntur, atq; in primis quæ extant Edyllia bucolica Ionico & nouo Dorico sermone cōposita. Dorica quidem lingua in priscam & nouam discernitur: prisca asperum quiddam & rude sonat, noua uerò mitior & lenior. Adscribuntur & Theocrito Prærides, Elpides, Heroïnæ, Epicedia: adduntur insuper ab alijs Charites, inter quos est Hermogenes. Hymnos quoq; scripsisse à plerisq; credit, in quibus

bus hi sunt, in Venerē, in Castores, id est, dio-
scuros, in Pana. Hymnos istos, inquit Piso,
uideo à grammaticis citari ut poētæ legiti-
mos, & præcipuè ab ijs cōmentarijs qui sunt
in Aristophanē. Sic ut ais, inquam, Piso: sed
de istis commentarijs nonnihil uobis aliàs,
cum Aristophanis ipsius imaginem refere-
mus. Fertur præterea Theocritus & elegias
cōposuisse, et iambos, et epigrammata, quo-
rum quædam adhuc leguntur. Sanè quòd
Theocritum diximus paulò antè poëmata
sua εἰδύλλια βουκολικὰ appellasse, ἀπὸ τῆς εἰδύλλιας
θωρίας uocauit, ut ait interpretes, hoc est, à spe-
culatione, uel quòd sit diminutium ab ea-
dē uoce εἰδύλλια. Sed Pindari expositores qui-
dam tradunt εἰδύλλια poëmatis genus esse, et sic
Pindari hymnos uocari, unde sit edyllion
deductum. Theocritum uerò tetro & infeli-
ci mortis genere interiisse præstrictis fauci-
bus, innuit Ouidius noster: ita enim canit in
Ibide:

Vt ue Syracosio præstricta fauce poëta,

Sic animæ laqueo sit uia clausa tuæ.

Historiam sic ex grammaticis quidam reci-
tat. Cum, inquit, Theocritus in Hieronis ty-
ranni filium inuectus esset, ab eo ideo est ca-
pi iussus, ut eum ad supplicium trahi simula-
ret. interrogatus si deinceps à maledictis de-
sisteret, ille eò acrius etiam regi ipsi maledi-
cere cœpit: quare indignatus, non iam ad

simulatū, sed ad certum supplicium rapi iussit: quidam laqueo strangulatū, quidam capite cæsum prodidere. Ista quidem, inquit Piso, ut mihi uidetur, Ouidij poëtæ carmini historia congruit, sed autorem mihi dari uoluisssem unde accepisset. Nullum, ego inquā, grammaticus ille attulit. Sed illud nos potius nunc Piso disquiramus, quod de Theocriti patria in dubiū modò uersari diximus. Fuere certè Theocriti nomine duo, hic quidem poëta Syracusanus, alter uerò philosophus Chius ab Antigono rege morte multatus. Nam cum altero rex oculo careret, licentius est in illum Theocritus locutus, ut scribit Macrobius. Vel ut prodit Plutarchus, quòd Eutropioni coquorum regis magistro dixisset, Scio quòd me cyclopi crudum appones, regem perstringens altero captum oculo, atque ita petulantis linguæ pœnas dedit. Et hucusque de Theocrito, subtus cuius imaginem aliæ duæ fuerant bucolicorum et ipsæ poëtarum, Moschi altera, Bionis altera. Fuit uerò Moschus & ipse Siculus, quem quidam cum Theocrito eundem putauere. Grāmaticus certè fuit & poëta, familiaris ac domesticus Aristarcho tum grāmaticorum faciliè principi. Moschi bucolica temporum iniuria interiere: eius duntaxat poëma superest, quod Amor fugitiuus inscribitur, primū, quod sciam, à Bapt. Varino Do-

Moschus.

ctore nostro uiro tam sancto quàm docto,
 mox à Politiano & alijs demum in latinum
 conuersum. Legitur & eiusdem Moschi epi-
 gramma in Amorem arantē, qui Iouem ita
 ridet, ut quem bouem Europæ amore fieri
 coëgerit. Extat & ipsius Europa heroicis
 uersibus conscripta. Meminit & Moschi Ser-
 uius Maurus grāmaticus. Fuit & alter Mo-
 schus citharædus, quem Bæotios modulos
 inuenisse scribit Suidas. Bion uerò (nō is est
 qui inter septem Græciæ sapientes, unus ha-
 bitus est, sed omnino alius, cui Græcorū om-
 nium consensu tertia in bucolicis palma de-
 fertur) fuit, ut scribit Stobæus, patria Smyr-
 næus. Per multa eius carmina à scriptoribus
 græcis afferūtur, ut illud est quod apud eun-
 dem Stobæum in oratione *περί κάλλους*, id est,
 de pulchritudine legimus, à nobis sic latine
 expositum:

Bion.

Magna mihi insomnis etiam Venus aurea præstat.
 Vnde Vergilianum illud deductum esse ui-
 deri curiosis potest:

Credimus an qui amant ipsi sibi somnia fingunt?
 Extant & in Græcorum monumentis huius
 ex Bucolicis elegantes uersus quampluri-
 mi, qui & afferuntur ab Arsenio in collecta-
 neis. Fuerūt & duo alijs Bionis nomine, qui
 sunt inter tragicos repositi, ut suo loco dice-
 mus. Post Theocritum Nicander erat, qui
 Xenophanis filius fuit, uel Damnæi, ut in

Nicander.

græcis commentarijs legitur, patria à quibusdam Alexandrinus nuncupatus. Dionysius Phaselites Aetolū credidit: in eo autem quem de poëtis scripsit, sacerdotem ait Clarij Apollinis, qui à progenitoribus suis sacerdotium accepit. Ipse quoq; Nicander Clariū se facit, cum de se ita cecinit in fine operis:

Vrbs nebulosa Claros genuit.

Colophonius tamen à Cicerone in dialogis de Oratore uocatur, his uerbis: Constat, inquit, de rebus rusticis hominem ab agro remotissimū Nicandrum Colophoniuū, poetica quadam facultate, non rustica, scripsisse præclare. Colophonius item à Macrobio alijsq; nonnullis scriptoribus nuncupatur, ea uidelicet ratione, quā in Antimacho retulimus, quòd Claros urbs non procul à Colophone sita est. Excoluit uerò cum poetica grammaticā simul & medicinā, & Attali in primis regis tēpestate. Antimachū dicendi genere emulatus est, ut eius notant interpretes. Scripsit autem Theriaca et Alexipharmaca, quæ extant: quæ uerò desiderantur, Georgica, Prognostica, argumento ab Hippocrate sumpto: item *ἱταπριονύων*, hoc est, sodalitorum, ut Suidas, & in Apolloniū grammatici obseruant, & Athenæus. Scripsit item Oetaica, & Aetolica, & Europea, ad hæc & de poëtis Colophonijs, quem Parthenius in fabula Oenonis librum citat, aliaq; insuper quæ

quæ apud autores pafsîm citata reperiuntur. Sunt qui Nicandrũ & Aratum eadem ætate uixiffe putent: quin Theriaca Arato castiganda Nicandrum dediffe, & Aratum Nicandro Phænomena: quos à uero deuios Græci scriptores ostendunt, XII. enim integris Olympiadibus Nicandrum præceffit Aratus. Qua ex re & illud quoque colligimus, id falſum eſſe quod doctis alioqui plerique perſuaſum uidemus, ſeptem hos Pleiadis nomine poëtas eodẽ floruiſſe tempore. Eis utique qui Nicandrum et Aratum eodem tempore uixiſſe putarunt, erroris uiam præſtitit, quòd eadem Arati ætate inſignis mathematicus Nicãder Colophonius clauit: ſed non is certè poëta fuit. In Nicandrũ uiri plerique eruditi commentaria ſcripſere, inter quos in primis Theon, Plutarchus, & ijs uerſtior Phalereus Demetrius, ut eſt apud Stephanũ: mihi tamen eadem cum Nicandro ætate uixiſſe Phalereus uidetur. Poſt Nicandrum duo ſequebantur, qui, neſcio quæ fuit pictoris induſtria, & admirabile artificium, ita in tabulis depiçti fuerant, ut ſe limis inuicem intueri, & inuiſo ac toruo quodam lumine ſpectare uiderẽtur. Tum Piſo & Picus puer attentius in me intuẽtes, Quid, inquiunt, ais iſtos toruẽ inuicẽ ſe intueri? agẽ obſecramus ediſſere. Res, inquã ego, nota: horum enim alter eſt Callimachus, alter Apol-

Callimachus. Ionius. Hic quidem in Callimachum magistrum ingratisissimus cum fuisset, & quorundam ut est discipulorū pessimū ingeniū, nescio qua ipsum contumelia affecisset, in eum Callimachus maledicum & ueneni plenum carmen illud composuit, quod ab aue Aegyptia, qua in regione natus erat, Apolloniū Ibin appellauit: à quo & Iōgē postea in uxoris sollicitatorem relegatus, Ouidius inscriptionem argumentumq; desumpsit. Fuit uerò Callimachus ex urbe Libyæ notissimā Cyrene, quā ex Thera, quæ prius Calliste dicebatur, insula profecti coloni cōdidere, ut pluribus ostendit Pindarus & eius interpretes, qua dere & sic ipse Callimachus cecinit:

Nomine Calliste primum, sed postmodo Thera

Dicta fuit tellus urbis origo meæ.

hoc est, si græcè mauultis:

καλλίστη τὸ πάροιθε, τὸ δ' ὕστερον ὄνομα θέρη,

μήτηρ δὲ πᾶν πατρίδ' ὁμιτέρη.

Legitur & eiusdem poëtæ græcum carmen, quod ille ante funus sibi composuit, in quo hæc eadem. Sunt qui Batti filium Callimachum existiment, à quo & Battia des ipse à poëtis uocatur: tametsi pleriq; à rege potius Cyrenes conditore uocitatum uelint. Habitus est Callimachus grammaticus & poëta egregius, Hermocratis discipulus Iasi. Vxo rem uerò duxit Euphratis Syracusani filiā. Sororem ipse habuit Megatimā, quæ Stase-

noro

noro nupſit, ex quibus natus eſt Callimachus iunior, qui nō incelebris ſcriptor fuit, & de inſulis accuratiſſimē opus edidit. Clarruit in primis Callimachus Philadelphi Prolemæi temporibus, uſq; ad Euergetis tempora, Olympiadē circiter cxxv. Literas publicē docuit in Eleuſini Alexādrig uico, dein eſt in aula regis receptus, in qua aliquandiu uerſatus eſt. Scribam et ſeruū habuit Iſtrum, *Iſtr.* Menandri Iſtri filium, & ipſum Cyrenæum, uel ut quidam malunt, Macedonem: at Heramippus in ſecundo, de ijs qui ſerui docti fuerunt, Paphiū illum ſcribit, eumq; permulta ſcripſiſſe ait & carmine & ſoluta oratione. Afferuntur quidē in testimoniū à grammaticis nonnunquam Iſtri ſcripta. Extat certē Iſtri, huius an alterius nescio, Ethici cognominati opus à me & uiſum & perlectum, & à Diuo Hieronymo, niſi mētitur inſcriptio, in latinum ſermonē conuerſum. Sed ad Callimachū nos potius reuertamur, neq; enim hiſtoricos in præſentia excutimus. Scribit Strabo, Callimachum amicitia ac familiaritate uſum fuiſſe Heracleti Halicarnarſei. Cōpoſuiſſe uerō uolumina pluſquā octoginta numero traditur, inter quæ reponūtur hæc: Hecale, de nomine anus hoſpitæ Theſei, qđ poēma cum græcis plerunq; tum latinis citatur autoribus, Plinio, Petronio Arbitro. Scripſit & Ionis aduentum in Aegyptū, Se-

melen, Argolicos colonos, Glaucum, Spes, hoc est, Elpides, satyricas fabulas, Tragœdias, Comœdias, Epodon, Mela, tabulas diuerfas, inter quas legum tabulæ censentur, & in ijs illa fuit quæ à Gnathæna Machonis poëtæ amica condita fuerat, quam ipse Callimachus in tertio tabularū complexus fuerat, et lex sodalitia, hoc est, νόμος συντετακτός inscribatur. Scripsit item de insularū situ, tametsi quidā referunt in sororis filium, cuius modò meminimus. Scripsit ad hæc de fluminibus, de uentris, de piscibus, de auibus, quorum mentio habetur in commentarijs Apollonijs. scripsit item causas, hoc est, τὰ αἰτία, qđ opus cum latinis cognitū fuit, tum Græcis maximè: quare mirum est, quosdam alioqui doctos impudēter hoc ignorasse apud Martialē. Hoc opus imitatus est M. Varro, ut Seruius grammaticus annotauit. Hymnos præterea scripsit Callimachus, quorū nonnulli adhuc legūtur. Illum celebrat Terentianus, qui in Iouem & Apollinem carmine phaleco fuit conditus, in quo fatidicum puerum Branchum ab Apolline dilectum descripserat. Hephæstion tamen integrū illud poëma fuisse existimat, Branchumq; de pueri nomine uocitari. Scripsit & in Ibin, aliaq; non parum multa, quæ à græcis grammaticis referuntur. atq; hæc quidē de Callimacho. Apollonius. lonius uerò Rhodius dictus, Alexandrinus fuit

Apollonius.

fuit, ex tribu Ptolemaide, qui adhuc adole-
scens cum esset, Argonautica scripsisse dici-
tur: dein cum ab alijs poëris calumnijs in-
dies afficeretur, maleq; audiret, patriam fu-
giens Rhodum concessit, ubi diutius uersa-
tus, Rhodius quàm Alexandrinus cogno-
minari maluit. Fuit uerò filius Silleos uel Il-
leos, utrunq; enim legimus. mater Rhode di-
cta est. Successit Eratostheni in Alexandri-
næ bibliothecæ præfectura. At uerò eorum,
quæ permulta scripsit, tantum, quòd sciam,
extant Argonautica, opus quidem uarium,
& multis uigilijs elucubratum, durum ta-
men, & alicubi ingratum, nisi qua parte Me-
deæ amores describit, ubi & Pub. Vergilij iu-
dicio ita excellere uidetur, ut Vergilius ipse
non aliunde plura in suos Didonis amores
transulisse facilè uideatur, quod nihilomi-
nus & grammatici obseruant. Leguntur in
ipsius Apollonij Argonautica cōmentaria
breuia illa quidem, sed erudita, & alicubi co-
piosa & uaria, quæq; nostris grammaticis
usui esse possunt, quæ collecta & concinna-
ta esse creduntur ex Lucillo Tarrheo, Sopho-
cleo, & Theone, clarissimis græcis scriptori-
bus. Apollonio poëtæ familiaris fuisse perhi-
betur Charon Lampsacenus historiarū scri-
ptor, qui et ipsius Apollonij poëmatris histo-
rias collegit, quas citatas identidē apud scri-
ptores græcos legimus. Fuerunt & diuersis

temporibus aliꝝ hoc Apolloniꝝ nomine, inter quos grāmaticus multi nominis unus: & eo longè insignior Tyaneus ille, tanto studio & cultu ab antiquis habitus, ut eius historiā Philostratus octo uoluminibus scripserit, & illum Hierocles philosophus Philaletes cognominatus impudētissimè CHRISTO deo contulerit, contra quē scripsit Eusebius Pamphili. Sed hæc nihil ad tabulas, in quibus ultimi poëtarum Pleiadis erant Aratus & Lycophron, quorum utriusq; uitæ ex Suidæ commentarijs partim, partim ex græcis ipsorū expositoribus luculenter scriptæ leguntur, ex quibus ego, quantū in præsentia succurrerit, pro re pleraque decerpam: tametsi ea etiā quæ est in Arati latinis commentarijs, non indigna est cognitu, nisi, quæ temporum est iniuria, quòd mendodissimè legitur: sed quandò in horū commentariorum mentionē obiter incidimus, nihil nos prohibet, ut quæ aliàs annotaui, hoc uobis loco commemorem. Nihil, inquit Piso, et simul nescio qua maiore attentione uterque mihi uisus operam dare. Tum ego: Sunt, inquam, qui commentaria, de quibus agimus, tum in Cæsum Bassum, tum in C. Cæsarem referāt. Prioris opinionis sunt eruditi alioqui uiri, qui & scriptis suis id testati sunt. alterius ipse ego aliquando fui, Lactantiꝝ Firmiani autoritate nixus, qui diuinarum institutio-

tutionum libro primo Cæsaris sententiam & uerba afferens, coniecturam dubio procul manifestam facit, ea ipsa Cæsaris esse commentaria, cum non modò historiam de Ganyme dea Iouis aquila ex ipsis afferat, sed totidem uerbis referat. Ad id etiam sentiendū magis inducebamur, quòd Plinius Cæsare Dictatorē scribit de stellis scripsisse, & quòd apud Suidam nec semel legebamus, Cæsare ipsum in Aratum scripsisse metaphrasin, hoc est, ut ipse hoc loco interpretor, translationem, id quod et Iulius Firmicus nō indiligens astrologiæ scriptor attestatur: Iulius inquam Firmicus, qui & Villius potius à nonnullis nominatur, idē ex eius peruerusto codice, & antiquo saxo eius nomine inscripto, antiquarij quidā astruere uruntur. Sedenim ego de cōmentarijs quod superest reddo. Quidam in Lactantij codice pro Cæsare, Cæsiū supponunt, ne uidelicet tempora non congruere uideantur; quippe quòd & Vergilius & Ouidius in ijs commentarijs in testimonium afferuntur, qui, ut nostis, post Cæsare fuerunt: atq; idcirco quidam Cæsarem Germanicum, qui & ipsum Aratum ex græcis in latinum uertit, potius q̃ C. Cæsarem, Lactantium & Firmicū intellexisse uolunt. Sed & in ijsdem multa ex Plinio ad uerbū, si non ex ijs Plinius accepit, id quod & alicubi fatetur. Sed hæc ego aliàs, nunc alijs examinan

da relinquo. Nobis uero æquè grata sunt ista, inquit Piso, ac ea sunt quæ de poëtris nar-
ras: quare si tibi ita uisum erit, et si sit in prō-
ptu, quid de Suida habes, quem scriptorē &
aliās sæpe, et modò in mediū attulisti, quis is
fuerit nobis dicere ne graueris, ne ue pigeat.

Suidas. Quibus ego petētibus respondi: Variæ sunt
de Suida sententiæ. Nam sunt qui nullū un-
quam fuisse Suidam autument, idq; etiam
scripto testatus est Politianus, aliq; si dis pla-
cet, barbaris commentarijs Papiæ & Catho-
lico, qui mitius, Isidoro Hispalensi confe-
runt. Quibus illud uerè responderi potest,
Suidam antiquum fuisse scriptorem, cuius
in primis à Strabone fit mentio, & ab ijs qui
in Apolloniū Rhodium commentaria scri-
psere, & à Stephano, & alijs. Is igitur Suidas
inter alia, nam & historias scripsit, commen-
taria (ut par est credere) non admodum ma-
gna condidit, quæ ab alijs postea multis lo-
cupletata & aucta, ad hanc quam uidemus
libri magnitudinē excreuere, primi q; Suidæ
nomen obtinuerunt: id quod & euenisse in
Calepino nostris diebus uidemus, ut iam
fermè eius sit libri minor pars. Idem & acci-
dit in græco lexico. Atq; hæc quidē de Suida
mihi coniectura potior esse uidetur, quàm
eorum qui à Suida collecta & ueluti in rha-
psodias confuta fuisse tradiderunt, cum, ut
diximus, Suidas inter antiquos sit reposi-
tus,

tus, & longè eos ætate antecessit, ex quibus
commentaria ipsa, ut uidemus, concinnata
legimus. Suidam quoq; quàm Sudā potius
scribendū arbitramur, cum illud græcis om-
nibus, istud nouis quibusdam & semidoctis
sit tantum persuasum. Et simul etiam abiici-
endam puto, quam grāmatistæ quidam fa-
ciunt, duorū huius nominis distinctionem,
ut scilicet ille antiquior tantū historicus, hic
recentior grammaticus. Sed hæc uobiscum,
quando sic uoluistis: nunc ad Aratum redea-
mus. Nobiscū ista, quidem, ut uis, Piso & Pi-
cus aiunt, gratissima uerò nobis fuere: sed
quoniā, ut ipse dixisti, in coniectura sunt po-
sita, etsi uerisimili, suum cuiq; sit iudiciū, nos
certè facilè tibi assētimur. Quæ ubi dixissent,
Sint hæc, inquā, apud uos, nec in uulgus per
uos emanēt: nam tametsi ego aliquando hæc
uerisimilia credidi, nunc tamē, ut certa sint,
nihil statuo, nec cuiquā præiudicatum uolo.
Aratus igitur fuit Athenodori & Lenodo-
ræ filius, quam Lithophilam latini nuncu-
pant. Sunt qui Mnaseæ filiū arbitrentur. Pa-
tria ei urbs Ciliciæ fuit Soli, à Solone, quæ
mox à Pompeio Pōpeiopolis dicta est post
deuictos piratas. Fratres Aratus tres habu-
isse dicitur, Myrin, Calondan & ipsum poë-
tam, & Athenodorū, qui primus contra Zoi-
lum Homeri detractorem, hoc est, Homero
mastiga rescripsit, temporibus regis Phila-

Aratus.

delphi Dionysio Heracleotæ operam dedit, in grāmatica Menecrati Ephesio, in mathematicis Aristothero, in philosophia Timoni & Menedemo, sed in primis Persio, tunc nō ignobili in urbe Athenarū philosopho, cum quo etiam in Macedoniā est profectus: ubi cum nuptijs Antigoni regis & Philę eius uxoris interfuisset, apud eos deinceps reliquū uitæ tempus diuersatus est: nam & cum Gonnata Demetrii Poliorcetæ filio usq; ad mortem uixisse dicitur. Fuisse uerò perhibetur Homeri, aut Hesiodi potius zelotes, id est, æmulator. Philinū uerò adolescentem miro prosecutus est amore, cuius & in Bucolicis meminit Theocritus poëta. Multa insuper Aratum scripsisse legimus, inter quæ leguntur Phænomena, in latinum sermonem iam quater & amplius uersa: primū quidem à M. Cicerone, dein à Cæsare Germanico, etsi Firmicus à Iulio Cæsare, in præfatione libri, et in viij. eius operis uolumine prodit: tertium à P. Ouidio, breui, ut ait Lactantius, carmine, cuius & Probus grammaticus in Vergiliij Georgicis meminit. quartum tralata sunt à Sex. Ruffo Auieno illo, ut puto, quē in Saturnalibus loquentē induxit Macrobius, & de quo alibi, hoc est, suo loco fiet mētio. Cōposuit præterea Aratus hymnos in Pana, itē quos appellauit Spōdophorus, hoc est, libamina ferentes: item Pægnia, ad hæc astrologiam

giam & astrothesiam, hoc est, astrorum positionem: tum etiam anthropogoniā, & hominum, ut sic dicam, generationem: Cleom broti epicedion, epigrammata insuper in Philam Antipatri filiam: item epistolas, quarum nonnullę solutę orationi similes: item ex theriacis medicaminum compositiones, aliąq; nonnulla, quę breuitatis causa mitto. At uerò Macrobius elegēon Arati memorat etiā, in quo de Diotimo Andramyteno poēta cōqueritur, qui, ut est, apud Stephanum, apud Gargara Troadis urbē pueros literas docebat: in quo quidem Macrobij loco græcum hoc carmen desideratur, quod tum ex gręco epigrammatū uolumine, tum ex Stephano, ita restituimus:

Macrobij locus
restituatur.

αἰάσω Διότιμον, ὃς ἐν πέτραισι κάθηται

γαργαρίῳ, παῖσι βύτα καὶ ἄλφα λίγων.

Exrant præterea Diotimi istius epigrammata quædā, ni nominis similitudine fallimur. Scribit Laërtius Diog. à Timone aliquando Aratum petiisse, quo pacto posset emendata carmina Homeri habere: Timonē ei respondisse, si antiqua legeret exemplaria, non autem noua & interpolata. Licet doctissimi nostrorum temporum quidam, non Timonem, sed Zenonem interrogatū tradiderint, quod μνημονικὸν ἀμάρτημα putarim. At uerò Arato sic in dialogis de Oratore Marcus Tullius: Constat, inquit, inter doctos homi-

nem ignarum astrologiæ ornatissimis atque optimis uersibus Aratum de cælo & stellis scripsisse. hæc ille. Cæterum & latinus interpres ait illum ignarum mathematicarū, sed Eudoxum secutum & Hipparchū. Arati uerò sepulchrum celebrat Pomponius Melai: Iuxta Solos, inquit, in paruo tumulo Arati poëtæ monumentū, ideo referendum, quia ignotum quam ob causam iacta ad id saxa dissiliunt. Hæc quidem de Arato. Iam uerò

Lycophron. de Lycophrone agamus, qui Soclei filius Chalcidensis ex Eubœa fuit, poëta, ut Laërtius scribit, tragicus. Sunt qui à Lyco Rhægyno historico, qui & Butheras dictus est, illum adoptatū fuisse tradant, habitus & inter grammaticos quoque insignis. Scripsit uerò in primis iambico carmine Alexandram, id est, Cassandram, poëma ualde obscurum, quod & hodie legitur cum Isaaci uiri doctissimi commentarijs uaria eruditione refertis. Fuit uerò Isaacius (ut & hoc obiter uos non lateat) Ioannis Zezæ grammatici frater: quod quidem Zezes nomen barbara quadam consuetudine, præposito Tante z, durè admodum Tzètzius et Tzetzes proferitur, ut in græcis commentarijs manuscriptis nonnunquā est legere. Vterque, inquam, Isaacius & Ioannes suis tēporibus insignes habiti grammatici: nam & Ioannes in Homerum & Hesiodum commentaria condidit, quem

quem tamen à nostris quibusdā grammaticis uideo Cēci nomine pro Zezis citari. Meminit præterea de Isaacio altero, ut puto, Procopius in historijs, quē incompertū habeo an is sit cuius & hodie Rhauennæ græcum extat epitaphiū non mehercule cognitione indignum, quo illum uirum clarissimū facilē uidemus. Fuit igitur, ut ad nostras tabulas redeam, Lycophrō poëta tragicus, qui à scriptoribus in huius poëtarum Pleiadis numero est cōnumeratus, ea ratione, ut puto, quòd obscuriori stellæ Pleiadis conferatur: unde et Statius Papinnius in Syluis, in patris, ut puto, epicedio, Lycophronis tenebras, ad hoc uidelicet alludens, dixisse uideri potest. Obscurissimus omnino scriptor est. Fabulas uerò multas docuit, quas recenset Suidas. Inter eas autem hæ feruntur, Aëolus, Andromeda, Alethes, Aëolides, Elpenor, Hercules, Icetæ, hoc est, supplices: Hippolytus, Laius, Marathonijs, Nauplius, Oedipus primus, & item secundus, Orphanus, Pentheus, Pelopidæ, Symmachi, Telegonus, Chrysippus. In his dubia Nauplius cēsetur. Lycophronis præterea satyras Laërtius Diogenes celebrat, atq; ex ijs etiam uersus quosdam attulit. Ipsum uerò Lycophronem sagitta occubuisse, significare uidet Ouidius, cum ita canit:

Vtq; cothurnatum perijsse Lycophrona narrant.

Hæreat in fibris fixa sagitta tuis.

Euphorion.

Haëtenus de hac poëtarū Pleiade: de altera cum de totius scenæ poëtis, ut tulerit occasio, agemus. Post hanc poëtarū Pleiada, alij plerique poëtæ fuerunt, inter quos erat Euphorion Chalcidicus, Hephæstiō tamē Cherronesiōtā appellat à Cherroneso (sic enim libentius scribunt Græci quidam, quàm Cherronesum.) Fuit uerò Polymneri filius, qui sub Lacyde & Prytanide philosophiæ operam dedit, poëticiæ uerò sub Archebulo poëta, à quo & amatus fuisse perhibetur, cuius imaginem inter Lyricos cōmemorabimus. Claruit uerò Euphorion xxvi. supra centesimam Olymp. cum Pyrrhus Epirotarum rex bello cum Romanis decerneret. Fuisse dicitur Euphorion colore melino, obesus, et crurum debiliū: quo autem tempore Alexander Eubææ dominaretur filius Niceæ mulieris potentis, ab ea amatus & diues factus in Syriam concessit, & apud Antiochū regem diuersatus, eiusq; bibliothecæ præfectus, tandiu præfuit, quousq; mortuus est, sepultusq; est Antiochiæ, uel, ut alij tradunt, Apameæ. Scripsit in primis elegias, in quibus haud parū celebratus est: item Hesiodū, & Mopsopiā, siue *ἄτακτα*, quòd scilicet in eo opere sine certa serie cōmixtæ essent fabulæ & historiæ. Terra uerò Attica Mopsopia dicta est, ab eius nominis Oceani filia: tamen si alij

aliq̃ à Mopsopē rege, & aliter aliq̃ tradūt. Scripsisse & ex oraculis mille annorum libros quinq̃, quorum quintus Chilias inscriptus fuit, à numero uidelicet mille dictus: quorū quidem librorū hyporthesin, id est, materiam subiectam & argumentū subobscure exequitur Suidas. Scripsit insuper epicediū in Protagoram astrologum, ut Laërtius obseruat. Scripsit & alia quæ citantur à Grecis, atq̃ in primis à Parthenio in Eroticis. Tum Piso ad me cōuersus: Meminit istius, inquit, Euphorionis Quintilianus, cuius quod uerba teneo ea recitabo: Quid, inquit, Euphorionē frustra transibimus? quem nisi probasset Vergilius, nunquā certē conditorū Chalcidico uersu carminū fecisset in Bucolicis mentionem. haëtenus ille. Meminit & Probus grammaticus: Euphorion, inquit, elegiarum scriptor Chalcidēsis fuit, cuius in scribendo secutus colorē uidetur Cor. Gallus. Eadem ferē Sernius. Et ego: Optimē ista tu quidē, inquā, dixisti Piso: sed & alterius Euphorionis mentionē factā legimus, qui tragicus poëta fuit Aeschyli filius. Post Euphorionē uerò erat Pigretis imago, qui Carius ex urbe Hali

Pigretis.

carnasso fuit, Artemisię illius celebratę Mausoli regis uxoris frater, qui Homeri Iliados uersibus heroicis pentametrum adiecit, adeo ut in elegiacum carmen Iliada commutaret. Ita enim Homerus cecinit, ut nostis:

Iram diua refer Pelidæ nunc mihi Achillis.

Pigres uerò:

Musa quidem fines omnis habes sophiæ.

Ita enim græc :

μῦθιν ἄειδε θεὰ πηληιάδῳ Ἀχιλλῷ,

μῦσα γὰρ σὺ πάσης πέρας ἔχεις σοφίης.

atq; ita deinceps. Scripsisse præterea traditur quæ in Homerū à plerisq; omnibus poëmata referuntur; Margiten & Batrachomyomachiam, & alia quæpiam. Ab hoc sequebatur Timolaus Larissæus, ex Macedonia ciuitate Larissa, Anaximenis Lampfaceni discipulus, qui etsi rhetor potius habitus est, non ignobilis tamen fuit in facultate poëtica, ut qui præter alia quæ scripsisse proditur, & ipse in HomERICA poësi, uti Pigres pentametrum, ita hic heroicum heroico addidit. **Homerus enim:**

Iram diua refer Pelidæ nunc mihi Achillis.

Timolaus uerò subdidit:

Quam tulit iratus propter Chryseida raptam.

μῦθιν ἄειδε θεὰ πηληιάδῳ Ἀχιλλῷ,

ἧ ἔθετο χρύσου κίχολωμένῳ ἔνικα κέρης.

Alia nōnulla hoc uobis loco afferre eiusmodi possē, sed ea nostris uerbis enunciare perdifficile est. Sat hæc sunt, normam cognoscitis qua Timolaus usus est, cætera apud Suidam per uos ipsi legetis. Hoc quod Timolaū fecisse modò narrauimus, Idæus Rhodius etiam fecit, ut alibi dicemus: quare nunc ad
alios

alios poëtas me cōuertam, atq; in primis ad Callinum elegiarum poëtam, quem Nican-
dri Græcus interpres Chalinoum uocat, &
Maurus Terentianus, qui eum elegiaci car-
minis inuentorem à multis existimatum ait,
cuius tamē carminis inuentionē aliȝ in Theo-
clē Naxium seu Eretriensem referunt, nō
Erythræū, ut perperam quidam putant: neq;
Theoclum putetis, ut quidam alioqui erudi-
ti: fuit enim Theoclus uates, de quo nec se-
mel Pausanias. Iis uerò qui Theoclem elegio-
rum carminū inuentorem aiunt, Suidas suf-
fragatur, qui furentē illum hoc carminis ge-
nus cecinisse prodit. Aliȝ tamē Midam Phry-
ga dixerūt, cum parenti fortē iusta persolue-
ret, & in deorum numerum referre studeret.
Aliȝ Terpandro elegi uersus inuentionē attri-
buunt: quare, ut puto, cum de elego uersu a-
geret Horatius, grāmaticos certare ait, nec
adhuc secundum quempiam unum pronun-
ciatum esse. Sed de elego alibi egimus, nunc
reliquum de Callino afferam. Scripsit Calli-
nus Cimmeriorū aduersus Esionenses impe-
tum, totamq; eius belli historiā, ex quo poë-
mate à Græcis nōnunquam afferri uidemus,
ut illud:

• *Gens bello aduentat fortissima Cimmeriorum.*
Strabo totam Sminthij Apollinis fabulā de-
scriptam ait, atq; à muribus nomen deductū.
Longè tamen ante Callinum Sminthij Apol-

linis nomen celebre fuisse animaduertimus, ut in deorum cognominibus sumus ostensuri. Callini mentio, tum Censorino tum Athenæo frequens. Post Callinū Philetæ & Mæmermi imagines in tabulis pictæ fuere: nam & ambo eodem carminis genere, quo Calli-
Philetas. nus, claruere. Philetas quidem Cous fuisse tradit, uel ut alij, Rhodius, quod apud Theocritum scribunt grammatici. Versus quidem eius de amatorijs rebus Ouidius & Propertius celebrant. Patrē habuit Telephum. Floruit hic primū sub Philippo, adusq; tempora secundi Prolemæi, cuius & magister fuisse dicitur. quo argumento facilè inducor, ut eum ualde senē interiisse putem. Habitus fuit Philetas inter sui temporis grāmaticos nō ignobilis criticus. usqueadeo uerò in ijs quæ ad orationem spectant, eiusq; nitorem, studiosus fuit, ut cū fortè difficile, nescio quid, anxie nimis perquireret, cura & macie contabuisse ferat. Hanc ipsius mortis causam Græcorū diligentes quidam scriptores fuisse arbitrati sunt, quòd id genus orationis, quod tum *ψευδομενος*, tum *ψευδολόγος* Græci dicunt, minimè soluere quauerit. Declarat hoc & ipsius, quod adhuc legitur epitaphiū sic à me Latinè expositum:

*Hospes ego hic sum, pseudomenos me sermo Philetæ
 Perdidit, & curæ noctibus heesperiae.*

Porro, ne uos hoc lateat, pseudomenos sophisticæ

phisticæ captiōis genus est, quod hodie à dialecticis reflexum dicitur & insolubile. Cicerō tortuosum & inexplicabile, ut in Acad. & de fato. Pseudomenos, hoc est. Epimenides ait, omnes Cretenses esse mendaces, & ipse est Cretensis, ergo & ipse mendax: igitur nō ei credendum: Et ait Cretenses esse mendaces, ergo ei non credendū: sunt ergo Cretenses ueraces, & illis credendum: at hic Cretensis, igitur ei credendum. Videre, quas nugas agant hi sophistæ. Sunt & huiusmodi cōplura alia, ut Crocodilinæ, Ceratinæ, *στρυβίς*, & similia, de quibus in dialectica copiose Pīcus Pice pater tuus. Sed iam ad Philetam redeo, qui scripsit elegias, & epigrāmata, aliāq; nonnulla. Huic in hoc scribendi genere elegiarum apud Græcos plurimorum consensu secundas attribui autor est Fabius. Philetæ insuper opus quod Telephus inscribitur, quo nomine & pater ipsius uocatus est à grāmaticis, in Apolloniū Argonauticis in testimonium assertur. Fuisse uerò exili adeò ac prætenui corpore tradit Aelianus, & Arthenæus in dipnosophistis, ut pēdibus sibi ex plumbo soleas annecti soleret, ne à uento scilicet diriperetur. Sunt & autores, qui ab illo Battida puellā amatam fuisse tradant, quod & Ouidius poëta semel atq; iterum innuit, cum cecinit:

Nec tantum Coo Battis amata uiro.

Item alibi ad coniugem scribens:

Quæ non inferius Battide nomen habes.

Bittis licet eo Hermesianactis Colophonij poëtæ carmine perperam uocari uideatur, quo cum alios poëtas cōmemorat, tum Philetam æneum positum à suis ciuibus sub platano canentē Bittida puellam. Carmen si requiratis, apud Athenæum legitur. Audentes fortuna iuuat, huius esse poëtæ sententiam Claudianus innuit, cum cecinit:

Fors iuuat audentes, Coi sententia uatis.

Mnimermus. Tamen in plerisq; codicibus Chij pro Coi legatur. Sed de Phileta hætenus. At uerò alterius imago Mnimermi fuit, ut diximus, cuius poëtæ nomen Græcis pariter & Latinis uariè profertur, quidam enim Mimernū, alij Mimermum, alij Mimnermū, ut ferè Latini semper & Athenæus uocāt, cum sit à memoria & interpretatione nomen deductum, ut Mnemermus dicatur. Fuit Lyrgitiadæ Colophonij filius, & tibicen, ut testatur Strabo: ut uerò alij, Smyrnæus: ut alij, Astypalæus, unde ipse de se in elegia, quæ Nanno inscribit:

Tum Pylon excelsam Neleida linquimus urbem,

Optatamq; Asiam nauibus attigimus.

Et primum ad Colophonem instructis uiribus urbem,

Et grauis hic cladis sedimus usq; duces.

Inde per Astyenta egressi protinus annem

(Cura desum) Smyrnam uidimus Aeolida.

Fuit uerò Nanno tibicina quæpiam à Mimnermo

nermo adamata, cuius & mentio est apud quē modò nominauimus Hermesianactem, in ea elegia quam de quorundam poëtarum amoribus scriptam reliquit. Natus quidem Mimnermus dicitur duodequadragesima Olympiade, ea qua sapientes ætate floruisse traduntur: unde & à Solone increpitum ait Laërtius, quod sexagesimū annū fatalem homini statuisset, octogesimūq; potius statuum dum monuit, qua de re Græca adhuc carmina leguntur. Ligyastades propter carminis suauitatem cognominatus est. Eorum sectatus est sententiam, qui indolentiam & animi tranquillitatem induxerūt: nihil enim, ut ait Horatius in Epistolis, suaue esse cēsebat sine amore iocisq; & ut scribit Pomponius Porphyryon, *ἀνὰ λυγροίαν* Hieronymi commendauit. Meminit eius & Propertius lib. primo:

Plus in amore ualet Mimnermi uersus Homero.

Meminere & Solinus & Censorinus, item & Stobæus, apud quem & ipsius multa leguntur carmina, & in primis in ea oratione, quæ de uitæ breuitate inscribitur. Meminit quoque Pausanias & in Bæoticis in primis, quo loco illum in elegijs de Smyrnegorū bello, qd aduersus Gygen Lydorū regem gestum est, dixisse ait, antiquiores Musas Cœli filias fuisse, iuniores uerò Iouis, id quod in Musis etiam retulimus. Hæc cum dixissem, & paulum cogitabundus conticerem, existimans

Piso me de ijs poëtis, qui elegias scripſiſſent ſermonis finē feciſſe. Quid, inquit, cogitas? quin reliquū nobis exequeris? Mecū nunc, inquam, cogitabam, an hoc loco quosdā ijs longē antiquiores uobis referre deberē, qui qua in parte tabularū deſcripti forent, haud ſatis ſuccurrit. Nihil, inquit Piſo, uetat, quin quo tu loco uelis, nobis reciſes, eorum omnino nobis erit grata narratio. Sic agam, inquam, ut uos uelle uideo. Fuit igitur Clonas Tegeates, ut Arcades exiſtimāt: ut uerò Boroſij, Thebanus, qui inter elegiographos & epicoſ celebratus eſt. Primus etiam excogitaſſe fertur modos ſeu leges muſicas, quæ à Græcis Nomi dicunt, qua diſtione & Latini quidam uſi ſunt, tametſi alibi alia & diximus, & dicemus de Nomiſ lyricis. Sed de Clona hoc idem ſcribit Plutarchus in Muſica. Alij tamen Ardalum quendam Træzeniū, à quo primū Muſæ cognominatæ ſunt Ardali-des, inueniſſe prodiderunt, quidam Apothetum & Schœnionem à Clona tantum inuen-

Clonas.

Polymneſtus. tos. Erat & cum Clona Polymneſtus, Miletiſ filius poëta Colophonius, qui & ipſe eius ordinis, quo Clonas poëta fuit. Carmina ſunt ab eo excogitata, quæ Polymneſtia dicuntur. Scripſit item carmen orthium, quod & à quibuſdam orthriū uocatur. Eius quoq; quæ in Rhodo Sminthia cecinit, ab Athenæo aſſerunt. Huius itaq; Polymneſti & Alcman & Pin

& Pindarus, & Pausanias & Plutarchus, ut grammaticos mittam, meminere. Euhemerum quoq; ueterem elegiarū scriptorē Censorinus in Musica recenset. Fuit quidem Euhemerus ex Messēna ciuitate, ut Lactantius & Plutarchus in Osiridis & Isidis libello ostendunt: quem secutus est Eusebius, tamen si idem Plutarchus alibi Tegeatem eum facere uidetur. Connumeratur uerò Euhemerus à Sexto emperico & eodē Plutarcho inter eos, qui quòd impij essent, *ἀθεοι* à Græcis dicuntur, qua de re extāt senarij Callimachi, quos Plutarchus adducit in eo qui inscribitur, de philosophorum placitis. De Euhemero autem sic M. Cicero, cum eos qui aut fortes aut clari in deorum numerū relati essent, cōmemorasset, Quę ratio, inquit, maximē tractata est ab Euhemero, quem noster & interpretatus & secutus est præter cæteros Ennius. Ab Euhemero autem mortes & sepulturæ demonstrantur deorum. Lactantius quoq; Firmianus in primo diuinarū institutionum, Euhemerus ait, qui fuit ex ciuitate Messēna, res gestas Iouis & cæterorū, qui dei putantur, collegit, historiamq; contexuit & titulis & inscriptionib. sacris, quæ in antiquissimis templis habebantur, maximēq; in phano Iouis Triphyllij, ubi auream columnā positam esse ab ipso Ioue titulus indicabat, in qua columna gesta sua perscripsit, ut monumenta

Euhemerus.

essent posteris rerum suarum. Hanc historiã interpretatus est Ennius & sequutus, hæc-
 nus quidem totidem uerbis Lactantius. Ea-
 dem quæ à Lactantio, & longè plura, dicun-
 tur ab Eusebio in Euangelicę preparationis
 libro secundo, quæ ualde miror ab interpre-
 te G. prætermis̃sa, inter quæ & hoc: Fuit, in-
 quit, Euhemerus amicus Casandri regis, cu-
 ius gratia compulsus fuit regias quasdã sen-
 tentias conficere, magnasq; ideo peregrina-
 tiones, per Oceanum loca peruagando meri-
 dionalia, marisq; insulas circumeundo per-
 lustrare, quarum una est quæ Panchæa nun-
 cupatur, & reliqua. Ab his ergo omnibus, ut
 uidetis, & ab Iosepho præterea, non ut poë-
 ta, sed ut historicus Euhemerus nominari ui-
 detur, qua de re quid ego nunc statuam, non
 habeo, nisi fortè duos eiusdem nominis fuis-
 se aliquis existimet, alterum quidem Messe-
 nium historicum, alterum uerò Tegeatem, &
 poëtam. Euhemeri quoq; à Varrone & Iu-
 nio Columella in re rustica fit mentio, ut &
 Politianus in miscellaneis doctè obseruauit,
 à quo carmẽ ut Timonis Phliasij adducitur,
 cum reuera sit Callimachi, ut est apud Plu-
 tarchum: est enim Politianus coniectura, ut
 puto, deceptus, quòd illud ipsum carmen a-
 pud Sextum Pyrrhonium legerat, qui cuius
 esset non expressit. Carmen hoc est, ut meis
 uerbis referam:

Senex superbus impios ferens libros. hoc est,

γέρων ἀλαφῶν ἁδίκῃ βιβλία ψύχων.

Est & Euhemeri mentio apud Aur. Augusti num lib. de ciuitate Dei xvij. quanquā perperam eo loci pro Euhemeri haftenus ab indoctis Homerus scribitur. Atque haftenus quidem de Euhemero. Fuit & poëta Sacadas *Sacadas.* Argiuus, qui modulationibus etiam operā dedit, & suo tempore egregius habitus, adeo ut ter Pythia uicerit. Sacadæ meminit Pindarus, item Plutarchus, qui eam in carminibus conuersionem quæ Strophe dicitur, in singulis tonis Sacadan fecisse scribit, primumq; Doricum chorum canere instituisse, secundum Phrygium, tertium Lydium, unde est, ut à tribus quibus constabat partibus, nomen ipse Trimere græcè nūcupetur. Alij Clo nam, cuius paulò supra meminimus, hoc instituisse uolunt, ut est in ea, quæ est apud Sicyonios poëtarum obseruatio. Sunt etiā, qui existiment apud Argiuos illum constituisse, quæ Endymatia uocantur. Meminit & huius Sacadæ Pausanias, & cum eo Pronom alicubi, at uerò in Corinthiacis ipsius monumentū paulò supra gymnasium, quod Cy larabæ uocant, ad portam cōuersis positum fuisse ait. Primus utiq; hic tiliarum cantum Pythicum apud Delphos cecinisse traditur, atq; Apollinis in tibicines odiū ab usq; Mar syæ & Sileni certamine perseuerans, ab ipso

Sacada sedatum atq; compressum fuisse existimatur. Sed de his haftenus poëtis, qui antiquioribus floruisse temporib. produntur, quorum quæ in tabulis certa essent loca, nō satis ego memini: quare iam ad ipsum propositæ tabulæ ordinē redeo. qua in parte Zenodotus erat Ephesius, poëta & grammaticus celebris, qui Philetæ discipulus fuit, paulò ante Ptolemæi Philadelphi tēpora, ipsius ramen bibliothecæ præfuit; & in ea docuit. Est uerò inter criticos habitus, unde & illud est Bibaculi poëtæ in Catonem:

En cor Zenodoti, en iecur Cratetis. Scribit

Theophilus græcus grammaticus, Zenodotum Homeri uersus in ordinem redegisse, & simul Ptolemæi filios instituisse. Idem scribit & Suidas, qui & ipsum claruisse ait tempore primi Ptolemæi. Fuit & poëta Phædimus, qui, ut Stephanus scriptum reliquit, elegiarū poëta fuit haudquaquam obscurus, natus in ciuitate Macedoniæ, quæ Bisanthe dicitur.

Panrates. Erat & Panrates poëta Arcadicus, qui opera maritima, hoc est, ἔργα θαλάσσια ad Hesiodi imitationem scripsisse proditur, quo in primis libro pompilum piscem sacrum esse existimauit, Epopœa; piscatorem à ceto absorptum filio præsentē cecinit, ea ratione, quòd cum pompilos pisces cepisset, nō ijs ut sacris abstinuisset. Inter multos Pancratis uersus, quos apud Athenū legi, hic est unus à me
ex tem-

ex tempore tralarus:

Pompilum hunc sacrum uocitant cognomine piscem.
 Porro diligentius considerandum est, an ab hoc pancratiū carmen deductum sit, de quo apud grammaticos: nihil enim ego habeo, quod in præsentia statuam. Et cum Pancrate erat Agathyllus & ipse Arcas, qui in scribendis elegijs summopere cōmendatus est. Eius uersus citat Dionysius Halicarnass. cū de aduentu Aeneæ in Italiam uaria ex uarijs autoribus recenset. Fuit & hac parte Eratosthenis imago, qui Cyrenæus fuit. Patrē habuit, ut scribit Stephanus, Agacleum, ut Lucianus & Suidas, Aglaum, ut alij, Ambrosiū. Audiuit Lysaniam Cyrenęum grammaticū, & poētā Callimachū, & philosophum Aristonem Chium, cui & libros aliquot, ut est apud Athenæum, inscripsit. Fuit utiq; Eratosthenes uariarum doctrinarū & disciplinarum studiosus & eruditus, atq; in ijs diu multa cum laude uersatus, tametsi à Strabone alibi incesitur, in ultimo tamen geographię ut egregius poëta cōmendatur. In secundis quidem dictus est in omni disciplina fuisse, ut uerò alij, eum secundum uel nouum Platonem, alij Pentathlon uocauere. Primus certe philologi nomen obtinuit, ut est apud Suetonium Tranq. & post eum idem cognomen adeptus est apud Latinos Atteius. Alexandriam Eratosthenes ex Athenis à tertio Pro-

Agathyllus.

Eratosthenes.

lemæo est accersitus, ubi ad quintum usq; diuersatus est. Proditū est à Luciano, in eo qui longæui, hoc est, Macrobij inscribitur, Eratosthenem cum grammaticus, poëta, philosophus, geometra, astrologusq; celebris fuisset, ad annos usq; duos & LXXX peruenisse, à Suida ad LXXX. Extat, quam legi, Eratosthenis elegia apud Eutocium Ascalonitam in cōmentario Syracusani Archimedis, quæ uolumina etsi hoc tempore parum uulgata, eorum mihi tamen copia facta est ex bibliotheca nostri huius Alberti Carpen. principis. Elegia uerò ipsa est tum suauis, tum uaria eruditione referta. Autor est Val. Probus grammaticus, Vergilium poëtam ab Eratosthene de cœli zonis omnia sumpsisse, & ex eo præcipuè libro qui hexametris uersibus scriptus, titulū habuit Hermes, cuius disputationis quosdam attulit uersus, qui & ab Heraclide Pontico, in eo quem pro Homero & cōtra Homeri calumniatores libro composuit, adducuntur. Floruit Eratosthenes Eusebio teste, cXLI Olympiade, quo tempore Romani Marcello duce Syracusas obtinuerunt: alij centesima & XXVI scribunt. Cōsumptus uerò inedia existimat, cum oculorū acie sibi imminutam iniquius ferret. Discipulum insignem Aristophanem Byzantinum grammaticum reliquit, cuius postea Aristarchus discipulus fuisse scribitur, Eiusdem & discipuli

puli fuere Mnaseas, Menāder, & Aristes. Scripsit uerò cum multa in philosophia & astrologia, tum non pauca in poëtica & historia, & præterea de ijs, quæ sunt in philosophia sectis. reliquit & dialogos multos, & de indolentia quæpiā, sed & in grāmaticis nonnulla. Atq; hæcenus quidem de Eratosthene: quē *Rhianus.* sequebat Rhianus, qui & ea qua Eratosthenes ætate claruit. Rhiani uersus cum aliubi, tum in ijs quæ in Apolloniū scripta sunt cōmentaria, non semel in medium allatos inuenietis. Stephanus uerò Thessālica illum scripsisse prodit, unde & sunt Thessalig in ijs, quæ modò dixi, commentarijs cognomina collecta. Scripsit item eodem ipso Stephano autore Phamam, unde & carmina in testimoniū uocat. De Rhiano præterea in Græcorū monumentis sic inuenimus: Rhianus, aiūt, Cretensis fuit, ex Bena ciuitate, à qua ipse Benæus cognominatus est, id quod etiam Stephanus tradit. alij autem, ut Suidas scribit, Ceraitem dixere, alij ex Messena Ithaca, qđ uerisimile nobis uideri facit Pausanias, qui à Rhiano Messeniācum bellum carmine scriptum ait, quod xx annis Messenij cum Lacedæmonijs gessere. quod Rhiani quidē carmen cōmendat Pausanias supra historiam, quam eadem de re scripsit Prieneus Myron. Fuit uerò Rhianus primū quidem palæstræ custos & seruus: mox literas edoctus nō in-

celebris factus est grāmaticus & poëta. Scripsit præter ea quæ suprà memorauimus, Thesfalica & Messenaica, Heracleada libris quatuor. nec de Rhiano plura adhuc didici. Post

Seleucus. Rhianū Seleucus Emisenus fuit, qui licet inter excellentes grammaticos cōnumeretur, nihilominus piscatoriā artem carmine composuit, cui titulū fecit ἀσπασιστικά, quatuorq̃ illa uoluminibus digessit. Scripsit item commentaria in Lyricos, item Parthica libris

Tryphiodorus. duobus. Fuit & Tryphiodorus Aegyptius, grāmaticus & poëta, qui scripsit urbis Troianæ excidium, quæ Halosis inscribitur, quæ cum diu in tenebris latuisset, nuper est ab Aldo Manutio publicata. Composuit etiā Tryphiodorus Marathoniaca, & de Hippodamia quædam, item Odysseam λεπογράμματον, ut Græci dicunt, in quo poëmate de Vlysse illiusq̃ laborib. egit: omnia in super quæ de illo fabulata est antiquitas, collegit. scripsit item

Damocrates. alia. Damocrates quoq̃ Seruilius poëta fuit & medicus, quem Galenus in libris de medicaminum compositione per genus, plerasq̃ ait medicaminū cōpositiones senarijs iambicis conscripsisse, idq̃ comprobatur ipse Galenus. Nam, inquit, quæ uersu scribuntur, ad memoriā magis conferunt, eoq̃ rectius synchronisq̃ pondera ac mensuras, necnon ipsorum medicaminum cōmensus custodiunt, nec eorum uidelicet uocabula temporum & scriben-

scribentium, ut sit, incuria corrumpantur & uitiēnt. atq; ea causā Galenus ipse nonnullas medicaminū compositiones, eorumq; confectiōes, ipsius Damocratis uersibus recitat. Ex quibus facillē colligere potuimus, in utraque facultate plurimū Damocraten ualuisse, cum à tanto medico tanti fiat. Meminit & alibi idem Galenus, eiusq; uarios citat libellos, ut Clinicum, & quem ab amici nomine Pythicum inscripsit, item de antidotorum præparatione. Herbam quoq; Hiberida eius carminibus describit, quæ si fortasse desideratis, ea leguntur in ultimo de medicinis compositis. Meminit & Plinius lib. xxv. natur. hist. Legimus & ipsi paulò antè eiusdem Theriacen uersu Hexametro cōpositam, & illo quidem nō illepedo: adeò antiquos ante & post Galenum medicos nō, ut hac tempestate plerosq; omnes, ἀμύσους & inelegantes fuisse liquiddō perspicimus. Sed quoniā in medicorū mentionē incidimus, præter quos alibi, & sequentis in primis tabulæ sermone referemus, idem Cl. Galenus Eudemū celebrat lib. de antid. ij. eiusq; antidotū Theriacen & ipsum uocatū, uersu conditum adducit, quod Philometor Antiochus probū esse his uerbis iudicauit:

ἰησιμ μάθε τίλωδε πρὸς ἱρπιτὰ, ἢ φιλομήτωρ
 νικῆσας πῆρα κίρκινι ἀντίσχῳ.

Heliodorū quoq; poëtam & medicū eodem, quo suprà loco diximus, Galen. cōmemorat,

Eudemus.

Heliodorus.

eiusq; uersus affert perquam oppidò memoria dignos. Scripsit uerò hic ad Nicomachū ἀπολυτικά, hoc est, resolutoria, cuius poëmatis hos uersus attendite, ex quibus quanta artis medicæ religione teneretur, faciliè uidebitis, ne uidelicet inquinatas manus haberet, qđ & suo iusiurando D. Hippocrates præcipit. Versus Heliodori hi sunt, à me sic Latine quoquo modo expressi:

Non per, qui deus est in Tricca, haud perq; serentem
Solem cælicolis lucem mortalibus almam,

Non per sceptræ delum quæ fert Saturnia proles,

Non quisquam me induxit donis, me ue coëgit

Gratia amicitiae cuiquam nocuisse medendo,

Sed sanctas nunc clara manus ad sidera tollo,

Impolluta mihi uitio super omnia mens est. Hæc ille.

Scitis uos quidam Triccam oppidum fuisse Thessaliæ, ubi Aesculapius Triccæus coleretur, uel ipso Strabone autore: dictum à Tricca Penei filia, ut Stephanus scribit. Sanè eodem loco Galenus Heliodorū, hunc nescio an alterū scribit fuisse Atheniensem, Tragædiarum poëtā, ut hesternā die meminimus. Fuit & Ptolemæus Cytherius poëta, qui inter alia quæ scripsit, & uersus composuit de psalacanthæ herba, deq; admirandis ipsius herbæ uirtutibus, cuius apud autores nō faciliè mentionem factam reperiatis, Plinium licet & Dioscoridem euoluatis, meminit Suidas. Nisi fortè Pyracanthæ legatis, id est, scolymus

Ptolemæus.

lymus, ut est apud Dioscoridē. Post hos uerò fuit Capito epici carminis poëta, ut libro octauo dipnosophistōn obseruat Athenęus, qui & illius scripta in medium adducit. Alio uerò loco eum patria Alexandrinū fuisse ostendit, atq; in primis erotica, id est, amatoria carmina scripsisse. Suidas tamen, nisi nominis similitudine fallimur, Capitonem, Lycium & historicum facit, qui Isauricam historiam libris octo conscripserit, & Eutropij Latini, qui ex Liuiο epitomen seu compendium fecit, metaphrasin, scripsit item de Lycia atq; Pamphylia. Fuit & Atteius Capito inter ueteres Latinos eruditos connumeratus. At nihil hi ad tabulas: in quibus quidem erat Theolyti imago poëtæ Methymnæi ex Lesbo insula, qui quę Bacchica appellantur, scripsit. Sunt qui addant, eundem Glaucum cecinisse Ariadnæ amore percitum, cum ea esset in Naxo relicta, ei uim asferre tentasse, quare à Dionysio ex uite uinculo uinctum eodem loco relictum. Extāt hac de re apud Gręcos carmina, in quibus Glaucus de se inter reliqua ita loquitur:

Anthedon prope terga maris, contraria longē

Eubœæ, Euripi quā latē refluit æstus,

Hinc genus est, genuitq; pater me nomine Copeus.

Post Theolytum non procul fuit Euanthes epicus & ipse poëta, qui de ipso eodem Glaucō Anthedonio inter cætera hymnum com

Capito.

Atteius Capito.

Theolytus.

Euanthes.

posuit, sed non Copei, ut Theolytus, ipsum filium facit, sed Possidori, uel potius Possidoni & Naiadis nymphæ, ut scribit Athenæus, remq; ait Glaucum habuisse cum Ariadna, cū à Theseo in Dia insula relicta fuisset. His sic à me commemoratis, Sed iam locus, inquā, & tempus exposcere uident, ut quarundam puellarū & mulierum imagines, quæ in tabula fuerāt, uobis expediam. Erit istuc, inquiūt Piso & Picus, pergratum audire, quo enim rarius est mulieres in hac facultate excelluisse, eo res miranda magis, & ea de re sermo quoq; gratior. Ne uos, ego inquam, rarum adeo putetis mulieres in poëtica excelluisse: nam & ex suas sibi ingenij laudes uendicarunt sic, ut & uiris in hac facultate gloriam quandoq; præriperint. Corinna enim est Pindaro Lyricorū principi in iudicio antelata, ut planius uobis suo loco ostendam, & Sappho quoq; poëtis multis præposita. At illas iam attendite post Sibyllas, & cæteras, quas hesterno sermone retulimus, quæ hac

Eumite. parte depictæ fuerant, quarū prima erat Eu

Cleobule. mite, quæ à patris nomine & Cleobule, &

Cleobulina. Cleobulina dicitur. Patria Lyndia ex Rhodo fuit, pater unus ex septem Græciæ sapien

Cleobulus. tibus Cleobulus, qui eodem scribendi genere uersus delectatus est, quo & filia. Eius & multæ feruntur sententiæ, cum ab alijs, tum à Laërtio, qui, ut fatuum, eum à Simonide habitum

bitum scribit, cuius hac de re leguntur uersus. Cæterum Eumite griphos & ænigmata scripsit, ut Plutarchus in conuiuio sapientū prodidit, & nos inter nostra ænigmata tibi Pice collegimus, illudq; eius attulimus:

Est unus genitor, cui uni sunt pignora bis sex,

His quoq; triginta natæ, sed dispare forma.

Hæ niucæ aspectu, nigris sunt uultibus illæ,

Sunt immortales omnes, meriuntur & omnes.

De Eumite pauca alia inuenimus. Post eam Praxilla fuit Sicyonia, cuius Suidas & Athenæus meminere, ut nunc alios mittam. Floruit, ut Eusebius scribit, LXXXII Olympiade, eam Antipater Thesſalus primā inter nouem Lyricas enumerat, quas notissimo ipse epigrāmāte describit. Meminit & Tacianus, tametsi hæreticus, doctissimus tamen, in libro aduersus gentes, eiusq; imaginem à Lysippo ait fuisse confectam. Hephæstion uerò Praxillæ dithyrambos, metrumq; Praxilliū ab ea deductum & factum asserit, cuius carminis genere alicubi utitur Pindarus in hymnis Isthmionicis. Meminerūt & Latini Praxillei uersus. Ab hac, ut Zenobius ait, seu ut alij malunt, Zenodotus, prouerbium illud factum est, Stolidior Praxillæ Adonide, in ualde stupidos ac stolidos. Nam cum, teste Polemone, Praxilla in suo quodam poëmate Adonin apud inferos induxisset interrogatum, quid formosissimū apud superos reliquisset,

Praxilla.

illum respondisse Solem, Lunam, mala, cucumeres, resq; adeò dissimiles contulisse, ut inde prouerbiū emanarit. Sed & huius Praxillæ nunc etiā carmē legitur, ad Calain pue-

Noßis. rum, de amoris mutatione. Erat dein post Praxillam Noßis poëtria, cuius adhuc inter Græca epigrammata uersus leguntur, eius & Antipater in eo, quod modo citauī, lyricarū

Myro. mulierum epigrāmate meminit. Erat & Myro Byzantia, quæ in poëtica plurima scripsit, atq; inter ea præcipuè elegias, & uersus melicos. Sunt qui matrem eam fuisse putent eius Homeri, quem in Pleiadis poëticæ numero connumerauimus. Laudatur uerò ab Athenæo multum, eamq; in hac facultate excelluisse prodidit. Fuit quoq; illius Andromachi uxor, qui philologus illūstris est suo tempore habitus. Myrus huius statuam factam à Cephisiodoto, egregio eius artis opifice; scriptum reliquit Tacianus. Alteram tamen etiam Myro legimus, quæ in studijs philosophiæ uersata est. Fuit & in hoc fœminarum

Erinna. agmine Erinna, de cuius patria uaria legimus, Tacianus enim Lesbiam illam facit, alij Teiam, alij Rhodiam, quidam Teliam, ab insula non admodum magna Telo, quæ parum distat à Cnido, ut uerò Stephanus ait, Tenia fuit, à ciuitate Laconix Teno. Floruit per ea tempora quibus & Sappho, cuius & concubinam fuisse scribit Tacianus, & Suidas, si modo tem-

do tempora cōueniunt. Extāt & hodie Erin
næ carmina nonnulla Græca, quæ legi. Sunt
qui tradant eam tum nonum & decimū an-
num egisse, cum uita excessisset, & esset ad-
huc uirgo, quam ob causam iuniore uatem,
hoc est, Neædon Leonides Græco epigram-
mate uocauit. Extant, quæ legunt apud Græ-
cos, in eam multorum epigrammata, ex qui-
bus ego hos duos expressi:

*σαπφὸν δ' ἑρίννης ὄσον μέλιτιν ἀμένων,
ἑρίννα σαπφὸς τόσον ἐν ἱξάμερσι.*

Erinna melior lyrico quàm carmine Sappho,

Erinna & Sappho tam fuit hexametris.

Scripsit uerò ipsa Dorica & Aeolica lingua
poëma, quod Helecaten uocauit trecētis uer-
sibus, qui perquàm similes Homericis uide-
bantur, quamobrē, ut opinor, ita de ea Pro-
pertius cecinit:

Carmināq; Erinnes non putat æqua suis.

Meminit & Erinnes Eustathius, & Plinius
cum de Myrone agit. Fecit, inquit, Myron et
Cicadæ monumentū & locustæ, sicut carmi-
nibus suis Erinna significat. Hanc illa seque-
batur Anyte, cuius in aues quasdā uersus & *Anyte.*
hodie leguntur, & præterea epigrāma in The-
mistoclem, cuiusque Anytes Tacianus idem
meminit. Quo loco etiam de Myrtide, quam *Myrtis.*
Anthedoniam fuisse scribit Plutarchus, quæ
Ochnæ puellæ necem scripsisse dicitur, quæ
Eunosti herois mortis causa fuerat. Eiusdē

Myrtidis meminit & Antipater. Cōmemorat
Learchis. idem, qui suprà, Tacianus Learchida à Mene
Mnesarchis. strato, Mnesarchida Ephesiam, & Clito, ab
Clito. Amphistrato exscalptas fuisse, & Talarchi-
Talarchis. da Argiuam à Silanione, & Telefillam, quę &
Telefilla. ipsa Argiua fuit, & eodem, quo Praxilla tem-
 pore claruit, ut Eusebius scribit, eius aliquos
 uersus Hephæstion adducit. Sed mirandum
 illud est, quod de ea Plutarchus prodit in eo,
 qui est de mulierū uirtutibus, quod ea uide-
 licet supra cæteras fœminas in poëtica facul-
 tate excelluit, Cum domi, inquit, illustris es-
 set. Sed ualitudinaria oraculum accepit, Mu-
 sas ut colere deberet, quare, ait, carminib. &
 harmoniæ musicæ operā dedit sic, ut morbo
 liberata sit, & patriam cum alijs Argiuis mu-
 lieribus aliquando rurata sit. Quam historiā
 latius Plutarchus ipse exequit, breuius Pau-
 sanias & Suidas, qui ita scribit. Telefilla, in-
 quit, poëtria libros quidem super columnā,
 sed capiti galeam imposuit. Etenim cum La-
 cedæmoniꝝ eos, qui in Argi templum, uel ut
 Pausanias ait, in Martis luco confugerāt, per-
 derent, & iam ut urbem diriperent, immine-
 rent, tum Telefilla armatis mulieribus, quæ
 ætate aptæ essent, Lacedæmoniꝝ obuiam iue-
 re. Quam rem conspicati Lacedæmoniꝝ, re-
 tro conuersi sunt, turpe esse rati cum mulie-
 ribus pugnare, quas & uicisse nulla sit glo-
 ria; & ab ijs uinci magna sit ignominia. Qua

in

in re oraculū, quod antea Argiuis datū fuerat, impletum est, quod erat huiusmodi:

Quando marem uictrix mulier procul usq; fugarit,

Clarāq; tum fuerit Argiuis gloria parta,

Tum laceras plures Arguias undiq; reddet.

Huius ergo Telefillæ statua Argis fuit, supra columnam posita, ad cuius pedes libri fuerant sparsi, galeam uerò manibus tenebat, quam erat capiti impositura. De Telefilla meminit & Lucianus in Amoribus. Non ea, inquit, quæ in Spartanos armata Telefilla prodiuit, postquam Mars muliebris inter deos Argis connumeratus est. Scripsit autem Telefilla cum alia, tum Odas, in quibus de coryphæa Diana, ut Pausanias docet, mentionē fecit. At uerò Theophylactus, qui Græcas quasdam epistolas cōmentus est, Telefillam Laidi epistolam scribere confingit, quæ lasciua adeo, ut uix meminisse eius cōueniat. Erat & in hoc poëtiarū agmine Nysis, Agacle, & Theosebia, cuius adhuc in medicos quædā extāt epigrāmata. Fuit & Aspasia Milesia, quæ licet, quàm poëtria, sophistria magis à Græcis nuncupet, quod scilicet oratorix operam dederit, nihilominus & carmina pleraq; ornatè composuit, ut est apud Athenæum, inter quæ nōnulla in Socratem, quem & amasse & docuisse ferunt. Leguntur, quæ Herodicus Craterius adducit, Græca Venere delibuta, alia etiam affert Athenæus.

Nysis.

Agacle.

Theosebia.

Aspasia.

Hanc Pericles amauit, ut non semel idem scribit Athenæus, & duorum bellorum causam fuisse tradit Suidas, Samiaci & Peloponnesiaci. Ex ea quoque nothum filium sibi cognominem sustulisse Pericles proditur. Aspasiæ meminere cum alij Socratici, tum præcipuè Plato in Menexeno, sed plura Harpocration ex Lysias oratione, quæ in Aeschinem Socraticum est edita. Erat & cum his Clitagora Lacedæmonia, cuius Aristophanes meminit.

Clitagora. Erat item Alexandrina Hestias, quæ, ut Strabo scribit, à Demetrio citatur. Inter ea uerò, quæ suis scriptis prodidit, de HomERICA Iliade multa feruntur. Fuit & simul Hedyle Poëtria, quæ Hedylogi Samij mater fuit, uel ut alij uolunt, Atheniensis. Inter poëtas autem connumeratur & ipse Hedylogus in quarto ab Athenæo, ubi & ipsius epigrammata nonnulla in medium afferuntur. Fuit uerò Hedyle, ut creditur, Moschinæ Atticæ filia, quæ iam-borum poëtria fuisse perhibetur. Hedyle uerò cum alia scripsit, tum poëma illud, quod Scylla inscriptum est, in quo Glaucum induxit Scyllæ amore captū, in illius antrum descendisse, qua de re Græci grammatici, ut est apud Athenæum. Erat & cum his Damocharis, cuius adhuc extant epigrammata. Megalostraten etiam poëtriam fuisse ostendunt Archytas Harmoniacus & Chamæleon, amatamque moderatè ab Alcmane, cuius & in eam uersus

Alexandrina.

Hedyle.

Hedylogus.

Damocharis.

Megalostrate.

uersus legi apud Athenæum. Fuit & Damo- *Damophila.*
 phila, Pamphili uxor, quæ Sapphus amicitia
 usa est, de qua Apollonijs uerbis Tyanei, quæ
 apud Philostratum leguntur, uobiscum agam.
 Damidem, inquit, cõuocans Apollonius ait,
 Nunquid tu ex me hodie petijsti, quò sit no-
 mine uxor Pamphili uocitata, quæ & familia
 ritatem habuisse, & carmina hymnosq; con-
 didisse cum Sappho dicitur, qui hac quoque
 tempestate in Dianæ Pergææ sacris cõcinun-
 tur, atq; eos quidem Aeolico Pamphylicoq;
 ritu edidisse tradit. Quæsiui sanè, inquit Da-
 mis, nec nomen adhuc mihi prodidisti. Tum
 Apollonius, Non, inquam, uir probe, prodi-
 di, at si hymnorum numeros ac modos con-
 sideremus, & quo modo Aeolica Pamphy-
 lijs permutarit, alij pfecto nos euaderemus,
 parumq; in exquirendis nominibus solliciti
 essemus. Eius tamen sapientis mulieris no-
 men fuit Damophila, quam æquales sibi uir-
 gines congregasse perhibent, poëmataq; ua-
 ria partim amatoria, partim in Dianæ laudē
 composuisse, necnon ex ipsius Sapphus poë-
 matis multa didicisse. Atq; hætenus his fer-
 mē uerbis Apollonius apud Philostratum.
 Erat post hæc lasciuiissimæ cuiusdam fœmi-
 næ imago, quæ tanquam Spinthria, ut dici-
 tur, uaria concubituū genera descripsit, Ele-
 phantis nomine, quæ & à Græcis interdum *Elephantis.*
 Elephantine uocatur, utrunq; forma patro- *Elephantine.*

Philœnis.

nymica dictum uidetur, hanc tamē uideo Latinos quosdam alioqui literatos falso marem putasse. Ex huius certē Elephantidos libellis, in Priapeis poëmatijs, Priapo deo obsceno dat donū Lalage. Et Tiberius Cæsar, ut Tranquillus scribit, cubiculū expositis figuris instruxerat, ne cui libidinis exēplar deesset. Huius & Tacianus Assyrius in libro aduersus gentes meminit, & Suidas, Martialis quoq; & Plinius, ex quibus omnibus ego plura in Collectaneis. Sunt, qui Elephātidis carmina adhuc quædam legi prodiderūt, quæ ad manus meas neutiq; peruenere. Et cū Elephanti de fuit altera, eius par lasciuiæ, Philœnis hæc erat, quæ prostratæ mulier fuit pudicitia, ut ex Græco incerti auctoris Scazonte, quod in tertio epigrammatū uolumine legi, cognoscimus. In quo ipsa se ea nunquam fecisse ait, quæ illi obiecta sunt, sed ea à Philocrate Atheniense, homine & nominis & linguæ præpotere, scripta fuisse, se uerò nihil earum rerum penitus scire. Athenæus quidem ex Chryssipi sententia, carmen illud Aeschionis Samij esse in octauo scriptum reliquit, qui quod iambis uti soleret, Iambœtheus dictus est. Xenophon quidem in secundo Apomnemonematon Leucadiam Philœnin dicit, his uerbis: Quæ neque, inquit, Nico Samia, uel Callistrate Lesbia, uel Philœnis Leucadia, sed neque Atheniensis Pythonicus conspexit
amo-

amorum solatia. Lucianus quoque eiusdem meminit, cum in Pseudologista, tum in Amoris, ut de poetria lasciuissimorum carminum. At uerò Philœnis scripsisse dicitur uaria concubituum genera, ut quoque Elephantis, quorum mentio fit in Priapeis, quæ tot figuris, quot Philœnis enarrat, & eo Ouidij uersiculo significari plerique autumant:

Nec quæ concubitus non tacuere suos.

Elephantis, inquam, & Philœnis, si Suidæ stamus, Astyanassam imitata sunt, quæ utraque longè fuit antiquior, ut quæ Helenæ Menelai ancilla fuerit, primaq; inuenisse fertur acubitus in coitu, id est, quas Græci *κατακλίσεις* uocant, & de concubituum figuris libros reliquit, sed de his in Collectaneis nostris. Alteram Philœnem Tribadem lacerat Martialis. Sed & aliæ plures inter mulieres poëtas fuerunt, sparsim quidem alijs tabulis effictæ, de quibus sequentium dierum sermone agemus. Tum Piso, hæc cum dixissem, exurgens, & abeunti similis, in me intuens abitionem parabat. Et ego, Mane, inquam, Piso, adhuc alia quædam restant, quæ sunt nobis hodie dicenda: nam nec dum sol inclinat. Quo iterū cum puero sedente, Post mulierū, inquā, imagines, in hac tabulæ parte Euphronius erat poëta, qui de Priapo pudendo deo multa scripsit, eūq; inter cætera Orneatē

Euphronius.

à flumine uocat, quod scilicet in eius fluminis ripa constructum phanum eius dei esset, quod plenius ostendit Strabo. Ab Euphro-
Alexander. nio non aberat Alexander, qui suo tempore lucerna, hoc est, Lychnus cognominatus est. Fuit uerò Ephesius patria, poëta & orator, & in repub. diu honestè uersatus, scripsitq; carmina plurima, in quibus tum de rebus celestibus, tum de continentib. terris multa tractauit, quæ & citantur à Stephano, meminit eius & Strabo. Reliquit & alia nonnulla poemata, quorum meminit Athenæus, & præter alia historiam quoq; cōposuit. Dubitauī aliquoties ego, an hic ille Alexander poëta esset, cuius est facta mentio à M. Tullio in epistolis ad Atticum. Scribit enim de eo ita lib. vi. A Vibio libros accepi, poëta ineptus, nec tamen scit nihil, sed est non inutilis, describo, & remitto. Quibus uerbis uidetis, quale de eo fuerit Ciceronis iudicium, nomen uerò ascribit alia eiusdē libri epistola, ait enim, Libros Alexandri negligentis hominis, & nō boni poëtæ, sed tamen non inutilis tibi remissi. Atq; ille hætenus. De Alexandro Aetolo alibi age-
Critias. mus. Fuit & hac parte Critias nobilis poëta, qui cum alia, tum in primis elegias cecinit, quæ ut coniectura non obscura assequimur, & uenustate & elegantia refertæ fuerant, legi etenim eius ipsius elegiam, quæ extat, unā, qua id facile collegimus. In qua Lacedæmo-
 nijs

nijis morem nō fuisse scribit in symposijs præ-
gustationes & philotefias, quas uocāt, alter-
nasq; potationes facere, qua de re & Athe-
næus plura in decimo. Critiæ illa etiam cele-
bratur elegia, quam ad Alcibiadem Athenien-
sem scripsit, in qua cum Alcibiadis uocabu-
lum in elego uersu inferere non posset, iam-
bico pro pentametro ulus est, ut & Parthe-
nius fecit de Archelaidis nomine, ut nō mul-
to post uobis enarrabo. Versus uero ipsi le-
guntur apud Hephæstionem, in Enchiridio:

ἡγεῖ νυν κλεινὸς υἱὸν ἀθλωαῖς στεφανῶσα,
ἀλκιβιάδην νεοισιρ ὑμνήσας ῥόποις.

Inter poëtas quoque reponitur Heraclides, *Heraclides.*
qui à patria Heracle Pontica, Pontici cogno-
men accepit. Euphronis seu Eutyphronis fi-
lius fuit, originem uerò ab eo Damide duxit,
qui eorum unus fuit, qui coloniam à Thebis
Heracleam duxerunt. Athenas iuuenis Hera-
clides concessit, ubi cum molliore uestitu u-
teretur, essetq; corpore obeso, ac ideo incessu
tardo, pro Pōtico Pompicus uocabatur. Pa-
triam à Tyrannide liberasse prodiit, permul-
tum uerò scripsit, nec minus sub alterius per-
sona multa edidit, furti tamen accusatur, qđ
aliena interdum sibi ascripserit. Inter alia cō-
posuit de poëtica deq; poëtis dialogum. Ex-
tat eiusdem liber, quod aliàs uobis dixi, quo
Homerū à calumnia defendit. Sedenim aui-
dum adeò gloriæ fuisse legimus, ut Pythiam

corruerit, quo sibi in theatro aurea corona daretur eo tempore, quo à famelaborāte patria scitatū oraculum missus est. Sed & de eo sermo traditur, quod ab ipso nutritus draco fuit, quem, cum mortem sibi imminere sentiret, cuidam fidissimo sibi præcepit, ut pro se mortuo in lecto collocaret, ut à suis ipse ciuibus ad deos migrasse crederetur. quod cum propinquus ille fecisset, serpens, dum iusta agerentur, electo prorepsit, & eorum multos, qui aderant, perterrefecit, quare patefacta, diuinos, quos appetebat, honores nequaquam est adeptus. Hoc scribit Hippobotus, & Demetrius Magnesium, si plura de ipso desideratis, legitote Laërtium, qui eius uiram est executus, apud quem, & quæ tum soluta oratione, tum carmine composita sunt, inuenietis. Aristoxenus quidem musicus illum tragœdias scripsisse tradit, sed Thespidis nomine publicasse. Chamæleon quoque ait illum, quæ carmine scripsit hexametris, ex Homero & Hesiodo furatum. Sunt, qui Heraclidis poemata falso ea uelint, quæ nugæ, hoc est, λίσχαι inscribuntur, carmine Phalecio & Sapphico composita, cum alterius quidem sint Heraclidis Pontici, cuius & Artemidorus meminit in iiij. de somniorū iudicio, ad filium Artemidorū. Hic idem Pyrrhichas composuit: nam Heraclidis nomine plures fuisse inueni, Fuit & alius, qui Claudij & Neronis

ronis principatu floruit, quo etiam tempore Didymus grāmaticus, cui & multum detraxit, ut obseruat Suidas. Sedenim Diogenes hoc nomine quatuordecim colligit, quos inter eum, qui Lembus est cognominatus, unde & oratio Lembeutica ab eo dicta. Fuit uerò, ut Suidas scribit, Oxyrynchites, ex Aegypti ciuitate, uel ut Laërtius putat, Alexandrinus seu Callicianus. Vixit autem Sexti Prolemæi tempore, & ad Antiochum regem scripsit, non tamen hic inter poëtas celebre nomen est assecutus. Et elegiarum poëta fuit, ut Callimachus testatur, à quo est mirificè amatus, quin & in ipsius funere hoc epigramma composuit, quod uobis meis, utcunque potero, uerbis recitabo.

Dixerat Heraclite mibi tua funera quidam,

Tum fleui memorans, mæstus, uterq; simul

Sedimus ad solem quoties, at tu meus hospes

Ex Alicarnasso puluis es exiguus.

Sed tua uiuet ædon, cui, qui singula carpit,

Non Pluto potis est inijcere ipse manum.

Quod si Græcè legere mauultis, inter Græca habetur epigrammata, uobis enim ingenuè fateor, etsi numeros seruauim, me transmarinā Venerem non assecutum. Sunt etiam, qui Heraclitum Ephesium poëtam faciant, ut Suidas, alijq; qui Blosonis, uel Bleutonius filius fuit, seu Oracini, ut uerò Laërtius, Blifonis uel Eratiōtis, & sexagesimanona Olympiade

Heraclitus.

clarus, quiq; à sermonis obscuritate Scotini nomen obtinuit, quam se ea ratione secutum fuisse dicere solitus erat, ut eruditi solum sua legerent. Hic inter reliqua librū scripsit, quē in tres partes diuisum ferunt: nam de uniuerso, & de republica, & Theologia in eo disse-ruit, ipsumq; in templo Dianę deposuit. Hūc librum, ut Ariston scribit, cum Euripides So- crati aliquando legendum detulisset, Socra- tes respōdit, Quæ intellexi, præclara sunt, pu- to, & quæ nō intellexi, ueruntamen eis opus est Delio natatore, ne in eo suffocetur. At ue- rò Seleucus grāmaticus Crotoniatem quen- dam scribit in eo, quem κατὰ κολυμβητῶν in scri- psit, libro, Cratem quendam hunc librū pri- mo Græcis inuexisse, ac dixisse librum ipsum Delio aliquo indigere natatore, qui in eo nō suffocetur. Eum utiq; librum pleriq; Musas inscribunt, alij De natura, sed Diodorus Di- ligens gubernaculum ad uitæ regulam uel a- musum, alij Morum sententiam, quidam κέ- σμον ῥόπων ἐνὸς τῶν ξυμπάντων, hoc est, ornamen- tum morum unius omniū. Sed hac de re satis uobiscum, huius enim uita à Suida & Laër- tio copiose describit, nunc ad alios nos poē- tas. Fuit & alius lyricus Heraclitus. Fuit & poëta Theorus, qui ab Aristophane in Equi- tibus irridetur. Fuit & Chrysippus, nō eum dico, qui inter Philosophos Stoicos laudat, sed eum, qui Georgica carmine scripsit, cu- ius &

Theorus.
Chrysippus.

ius & Diogenes aliq̃q; meminere. Porro fuit Zongus, qui in amatorij epistolis scribendis nō mediocrem sibi laudem comparauit. Scripsit item de pilæ lusu, in eum quoq; agrestes quædam epistolæ referunt, quæ alterius fuisse styli diuersitate coarguuntur. Fuit & Euthydemus Atheniensis poëta, qui complura quidem composuisse dicitur, sed ea Hesiodi titulo inuulgasse, ut hi facere consueuerunt, etiam nostro hoc tempore, qui tentandi gratia, quid de selectores dicturi sint, id faciunt. Euthydemus tamen nōnulla, quæ ad falsamenta pertinent, circumferuntur, quæ ea ratione deprehensa sunt non esse Hesiodi, quod nescio, quæ loca cōmemorat, quæ Hesiodi tempestate, uel nondum constructa, uel non sic nuncupata fuerant. Erat & in hac poëtarum turba Panolbius, qui pleraq; carmine cōposuit, ut quod in Hypatian Erythræi filiæ epitaphium dictum est, item ad Etherium post morbum, ad Erythrium, ad Dorotheum duces, ad Aphthoniū comitem. Post erat Epilycus uersificator, cuius in Cratete meminit Suidas, hunc Chium ex insula scribit Athenæus, ubi uinū Chium describit, non desunt tamen, qui Atheniensem faciant. Fuit & hoc nomine alter comicus, in cuius fabulis Coraliscus ab Athenæo reponitur. Et hac parte duo erant Parthenij, alter quidē Chius, Thestoris uerò filius, qui & Chaos est cognomi-

Zonæus.

Euthydemus.

Panolbius.

Epilycus.

Parthenij duo.

natus, atq; ex Homeri progenie, longa tamē
 successione, natus fuisse perhibetur. Inter ip-
 sius carmina ea præcipuè celebrata sunt, quę
 in parentem Thestora composuit, meminit
 huius Pollianus Græcus epigrāmaton scri-
 ptor. Hunc & in nōnullis imitatus est Vergi-
 lius poëta, ut Macrobius & Gellius obseruāt.
 Scribit Probus grammaticus à Parthenio de
 amātibus uolumen editum fuisse, ex quo de
 lauro fabulā recitat. Ex eodē Parthenij libro
 historiā de Cyanippo desumpsit Plutarchus,
 qui cognita uxoris morte, quæ à canib. lace-
 rata fuerat, se ipse interemit, cum illa clām ui-
 rum in uenatione secuta esset exploratura,
 an maritus alicuius esset uirginis amore cor-
 reptus. Citat & huius Parthenij Iphiclū Ste-
 phanus, item eiusdem Propempticon. Sueto-
 nius uerò Tranquillus Tiberium Cæsarē scri-
 bit in carminib. pangendis Partheniū imita-
 tum fuisse. Pleriq; tamē nō de hoc Parthenio,
 sed de altero Suetoniū intellexisse uolūt, duo
 em̄ hoc nomine fuerūt, prior, ut dixi, Chius,
 alter Niceus, ut Stephanus & Suidas prodūt,
 tametsi ab alijs Myrleanus traditur, patre He-
 raclide, matre Eudora, uel ut Hermippus scri-
 bit, Tettha. Fuit uerò elegiarum & diuersorū
 carminum generum poëta, uixit usq; ad Tibe-
 rij Cæsaris tempora, qua certē exili coniectu-
 ra nixi hi uidentur, qui putauere, quod hūc
 sit imitatus Tiberius. Vnde nos iure mirari

possumus, nihil hac de re à Cōmentatoribus Suetonij traditum, uixq; de Parthenio mentionem factam. Sed nos reliqua sequamur, hūc ipsum equidem ego eum esse Partheniū crediderim, quo ut ait Macrobius, Vergilius in Græcis usus est grāmatico. Nam puer captus fuerat Parthenius à Cinna, quo tempore Romani Mithridatē bello uicere, ductusq; cum reliqua præda Romā, sed tum demū ob doctrinā liberatus, & impunè abire permissus. Scrupulum quidem hoc mihi loco illud iniicit, quod est à Suida scriptum, hūc ipsum Parthenium adusq; Tiberij tempora peruenisse, cum à Cinna ad Tiberium, si rectè tempora supputemus, annos plus minus centū & uiginti intercedere facilè colligi possit. Sed hæc subtilius indagare nunc nostri non est instituti, tantum quæ apud autores obseruauimus, uos admonuisse sufficiat. Scripsit uerò multa Parthenius, in primisq; elegiam in Venerem, & Aretes uxoris epicediū, eius & laudes tribus uoluminibus, necnō Metamorphoseon librū, qui à Plutarcho Eustathioq; citat, quē librū poētā Ouidiū, ut alio loco dicemus, facilè æmulatū crediderim. Meminit & Parthenij, ut elegiarū poëtę, Artemidorus in quarto de somniorū iudicio, ad filiū patri cognominem. Eiusdē Parthenij Hephæstion Archelaida in testimoniū aduocat, quo loco ipsum in elegiaco carmine iambicū in ultimo

induxisse ait, ut eam uocem uersui insereret.
Versus hic est,

ἀμυσχρόν ἔνομ' ἔστι ἀρχελαΐδῳ.

Citat & Parthenij Herculem Stephanus. Ex-
tat præterea libellus Græcus, huius, ut puto,
Parthenij, *ἱρωτικά* inscriptus, ad Corneliū Gal-
lum, soluta oratione, quo uarias amantū hi-
storias colligit. Quo libro idem ipse suos ad-
ducit uersus quosdam, ubi de Biblide & Cau-
no agit. Citatur hic à Probo grammatico, ex
quo de lauro hanc fabulam recitat. Phæbus
Daphnen Amydesi filiā dilexit, quam ne per-
uim stupraret Apollo, Iuppiter in arborem
laurum conuertit. Sanè non Amydesi filiam,
sed Amyclæ legendum ex ipso Parthenio, est
apud Probum. Et uobis hucusq; de duobus
Daphitas, Parthenijs, quos sequebatur Daphitas, poë-
ta & grammaticus, qui in Thorace Magne-
siæ monte cruci suffixus fuit, quod ausus es-
set in reges maledicos & mordaces uersus
scribere, eos enim uibices, & ramenta, & sco-
bes opum regis Lyfimachi uocabat, & ser-
uos ad regium fastigiū euectos. Vnde ab eo
loco illud prouerbij uice usurpari Græcis cō-
suevit, *φυλάττειται τὸν θώρακα*, hoc est, cauendum
esse à Thorace, quo monemur mortis metu
linguam coërcendam. Hoc Daphitæ est car-
men, quod Strabo affert:

πορφύριοι μώλωπες, ἀπορρήνυματὰ γὰρ

λυσιμάχης, λύδων ἄρχεται καὶ φρυγίας. Hoc est,

Purpurei

Purpurei uibices, & scobs ultima gazæ

Lyfimachi, Lydis iura date & Phrygiæ.

Marcus uerò Tullius in libro de Fato alium Daphitam commemorare uidetur, cum ait, Quidenim, si Daphitæ fatū ita fuit, de equo cadere, atque ita perire? Ex hoc ne equo, qui cum equus nō esset, nomen habebat alienū? Hanc utiq; historiam his uerbis recitat Valerius Maximus, Daphitas, inquit, cum eius studiū esset, cuius professores Sophistæ uocantur, ineptæ ac mordacis opinionis Apollinē Delphis irridendi causa cōsultuit, an equum inuenire posset, cum omnino nullū habuisset, cui ex oraculo reddita uox est, Inuenturū equū, sed ut eo deturbatus periret. Inde cum iocabundus, quasi delusa sacrarum sortium fide, reuertitur, incidit in regem Attalum laecestum, eiusq; iussu saxo, cui nomen erat Equi, præcipitatus, ad deos usq; cauillandos dementis animi, iusta supplicia pependit. Historiam hanc ipsam iisdem penè uerbis recitat & Suidas, sed Daphidan, non Daphitan uocat. Vel prior quidem Daphitas, posterior uerò Daphidas uocandus, quod utiq; non affirmarim. Telmisseus grammaticus hic quidem fuit, qui & de Homero eiusq; poësi scripsit, quod falsum erat, Athenienses pugnasse aduersus Ilium. Hoc ideo uobis cōmemorauī, ut rem totam perciperetis, simulq; ut locus ille Ciceronis uobis notior fieret. Quidā

Daphidas.

*Menelaus.**Simmias.*

tamen unum Daphitam, non duos fuisse arbitrati sunt. Sed nos tabulam prosequamur, in qua & Menelaus Aegeus erat, uersificator egregius, qui duodecim libris Thebaida composuit, & item alia, citatur cum ab alijs, tum à Stephano. Erat & Simmias Rhodius, poëta & grammaticus, qui quatuor libris diuersa poemata composuit. Fuit uerò origine Samius, de quorum etiam antiquitate uolumina reliquit, & post Samiorum direptionem, dum migrarēt, ab eis dux electus, ut ex reliquijs coloniam deduceret, ex quibus oppida tria condidit, Minoan scilicet, Aegialon & Arcesimen. Sunt, qui ab hoc Simmia scriptos primùm iambos uelint, alij à Simonide Amorgino, sunt, qui ab Ananio. Tum Piso excepit, Quid, inquit, ais Lili, num omnes Archilochum Parium, poëtae Horatii sententiā, eius uersus repertorem existimant. Eius enim poëtae tanta est auctoritas, ut quæ ab alijs afferuntur, audienda quidem, sed parum credenda ipse putem. Sic est, inquam ego, ut ais Piso, ueruntamen audi, quæ ab alijs dicuntur. Quidam etenim huius carminis inuentionem in Hipponactem referunt, qui id primum à uetula quapiam Iambe, se in dolio lauante audierit, ut clarius uobis exponam, quum ad Hipponactis imaginem peruenero. Donatianus uerò in eo quem de poëtica scripsit, Homerum

ait

ait hoc carmine usum longè antehos, in poëmate, cui titulus Margites, de quo in Homero loquuti sumus. At his omisis, iam ad Simmiam redeo, quem inter antiquissimos poëtas fuisse reperio, quadringentis enim & sex annis post Troiana tempora claruisse dicitur. Extant & adhuc sub eius nomine nonnulla carmina, ab eo & uersum Simmieum deductum asserit Hephæstion, qui & eius rationem explicat, nec uno tantum in loco. Hic uobiscum non agam de Thebano Simmia Philosopho ac Rhetore, de quo & Platon, & Plutarchus in libro de deo Socratis, & Laërtius, & Suidas, quando hic nihil ad tabulas. Sunt uerò, qui Proclum (qui & Proculus & Proculeius ab aliquibus existimatus) poëtam faciant, at certè illustris Philosophus fuit Platonicus, & eruditionis multijugæ. Huius quidem hymni extant, Orphicis hymnis pares, & additi, qui & passim leguntur. Sed & alia carmina composuit, & in Pandoræ Hesiodi fabula theologiam condidit, & in aurea, quæ uocantur, carmina. Aliâque permulta composuit, quæ partim extant, partim à Suida commemorantur. Sed certè quatuor hoc in primis nomine in literarum studijs excellentes fuisse comperimus, ut eos hoc loco missos faciam, qui Procli nomine antistites Byzanti, id est, Cōstantinopoleos fuere, quos in græca

Proclus.

Proculus.

Proculeius.

historia legi. Primus igitur Proclus, Hierophanta fuit, ex Laodicea Syriæ, alter Lycius fuit, Syriani Alexandrini Philosophi discipulus, & Plutarchi Nestorij filij auditor, qui plurima in omni philosophia, reliquisq; disciplinis scripsit, & contra Christianos epichermata xviij. quibus mirandū quendam in modum respondit Ioannes cognomento Philoponus. Reliqui duo Procli Mallotes, ambo ex Cilicia fuere, ambo Stoicæ sectæ philosophi. Sed quoniam de Procli hymnis meminimus, par est, ut de Synesij quoq; hymnis nō nihil dicamus, qui & hodie apud Græcos leguntur, cuius nam uerò Synesij, haud mihi satis compertum, eius quidem à quibusdam existimantur, qui librum de insomnijs composuit, qui & Græcè legitur, & Latine à Marfilio tralatus. Alium enim Synesiū, sunt, qui putent eum, qui Christianus fuit, & antistes Thebaidis in Libya, ex Pentapoli Ptolemaidis Aegyptiæ regionis, & qui Hieraticorum, id est, rerum sacrarū philosophus fuit, quiq; plurima & uaria scripsit cum in re grammatica, tum philosophica, in primis uerò mirabilem de prouidentia librum, *ὡς οὐρανὸς τε καὶ γῆ* *παρὰ* *κρας*, hoc est, Caluitij laudes. Exstant, & quæ leguntur, admirandę eiusdem epistolæ, uerum quoniam hæc parum ad præsentem prouinciam, missa facio, reliquosq; huiusce partis

Synesius. poëtas recensebo. Inter quos erat Asius Samius,

Asius.

mius, ut credit Pausanias, Amphiptolemi filius, qui, ut est apud Strabonē, Metabi fabulam & Menalippes carmine complexus est. Meminit & huius Asi interpres Homericus, libro Odysseæ quarto, cum de Iphthime Penelopæ sorore agit, ubi & ipsius carmen attulit ab eodem. Et de Apolline Proo & monte cognomine, carmine suo multa prodidit, plura uerò ab Athenæo & Pausania ex eo citata legimus. Fuit & Nicænetus Abderites, uersificator egregius, cuius in Abderę descriptione meminit Athenæus in ultimo, qui cum in digenam historiam ait cōposuisse, eiusq; ideo epigramma in testimonium adducit, cum de corona λυγιά, id est, uimineæ, qua Cares populi usi dicuntur, multa in medium afferret. Meminit & poëtæ huius Parthenius in Eroticis, quo loco de Biblide & de Cauno agit, eiusq; uersus aliquot citat, meminit idem & in Lyrici Phoronei filio fabula. Fuit & Leuceas Argiuis, poëta non ignobilis, ut in Attica scribit Pausanias, qui de gētib; earumq; institutis ac moribus carmina permulta cōposuit, quæ afferuntur à Græcis scriptoribus. Fuit & poëta Theodoridas, quem Hegesander Delphus Syracusanus cum alijs commemorat apud Athenæum. Post hos erat Dionysius, qui modò Mitylenæus, modò Milesius ab autoribus dicitur, est uerò cognominatus Scytobrachion, & Scyteus, quod scili-

Nicænetus.

Leuceas.

Theoridas.

Dionysius.

cet corij sutrinā exercuerit. Hic scripsisse traditur Bacchi & Palladis exercitum, & uictorias, ut ait Suidas, item Argonautica libris sex, quos & Diodorus, & in Apolloniū Cōmentatores in testimoniū afferūt, & ista quidem *πρὸς μὴνῆα*, hoc est, fabulosa pedestri oratione, ad Parmenonem. Fuit & alter Byzantius Dionysius, qui de Bospori refluxu scripsit, item nēnias uel lamentationes, quod opus Epicediorū plenum fuisse dicitur, quo modo nostrorum quidam temporum scripsere. Legimus & alium fuisse Dionysium Punicum, tamen si quidam Corinthium, quidam Alexandrinum existimant, nullo, ut ipse quidem reor, nixi idoneo fatis autore. Sunt, qui Byzantium cum Punico eundem faciāt, idq; astruere conantur, quod alterum sit in Africa Byzantium, ipsa ubertate celebre. Suidas certē de Byzantio contendit Thraciæ, quod ipse in orbis descriptione Rheban fluuium celebret, quem etsi laudat suo carmine, non patrium tamen fluuium uocauit. Quare non satis idonea mihi uidetur coniectura Suidæ, ut minus Eustathio credamus, eius eruditissimo interpreti, & ei, qui ipsius Dionysij paraphrasin soluta oratione Græcè scripsit, qui ambo poëtam hunc ipsum Dionysium Punicum fuisse prodiderunt, nisi fortē, ut amicus quidam noster existimat, Byzantij quidem ortus, ex Africa uerò oriundus

undus. Sunt præterea, qui hunc ipsum Dionysium cum putent, quem recentissimum autorem uocat in sexto naturalis histor. Plinius, & quem in Armeniam idem Augustus iturus præmiserit. Sedenim non unum Dionysij nomine tantummodo de orbis situ scripsisse uidemus, quum apud alios, tum apud Suidam manifestissimè. Punicus hic igitur Dionysius orbis terrarum descriptionem, hoc est, *οἰκουμένης περιήγησιν* conscripsit, quod opus cum Commentarijs Eustathij uiri doctissimi legitur. Est & in id opus paraphrasis, ut malè creditur, Dionysij Halicarnassei, sæpius uerò in Latinam linguam id opus conuersum fuit, sed in primis à Prisciano Cæsariensi Grammatico, uel potius à Rhemnio Fannio, item & à Ruffo Festo Auieno. Exorsus est autem Dionysius ea ratione à Libyæ descriptione, ut Eustathius & paraphrastes Dionysius uolunt, quod Africa patrium ei & natale solum fuerit. Scripsit præter orbis situm Hypothecas, & *ἀστὲρ*, hoc est, causas uno libro, quæ tamen in Corinthium ab alijs referuntur. Eustathius & alios libros addit, Lithiaca uidelicet, & Ornithiaca, in hoc de auibus, in illo de lapidibus agit. Scripsit item Basfarica, quæ propter styli characteris similitudinem legitima idem credidit Eustathius, etsi alterius esse Suidas innuit. Alij

illegitima Bassarica existimant, propter sermonis & linguæ asperitatem, quæ ideo in Salmium quendam Dionysium retulerunt. Alij Ornithiaca in alium quempiam Dionysium Philadelphiū retulere, qui ob locutionis improprietatem, ὑπόκιωⓈ, quasi quod latraret, uel ut alij scribunt, ὑπόκινⓈ, ac si subuanū uel uacuum dicatis, cognominatus est. Sunt &, qui ab hoc Dionysio scripta uelint Meteorologumena soluta oratione, item in Hesiodū cōmentaria. Fuit & alter Dionysius, quem Aristoteles Chalcun cognominatum ait, rhetor & poëta, qui cum nummo æreo apud Athenienses in consulendo uteretur, inde cognomentum inuenit, est enim Chalcus nummi species. Meminit uerò huius Dionysij, post Aristotelem, Callimachus & Athenæus. Eius autem in primis cōmendantur Elegiæ, in quibus, ut ait Aristoteles, poësim uocat, Calliopes uocē, hoc est, κρᾶνυλὴ καλλιόπης. Affe-
runtur & huius uersus ab Athenæo, cum de Siculo Cottabo agit. Est autē Cottabus, qui & Costabus ab aliquibus uocatur, ludicri generis in conuiuijs, quod uarijs modis fieri solitum pluribus ostendit Athenæus, meminit Pollux, Suidas, & alij, apud nos Plautus. Sed hæc ideo breuiter, quia & præter institutum sunt, & in obseruatis nostris longè plura leguntur. Alium præterea Dionysium fuisse legimus, qui ut Plutarchus scribit, Pheræus dictus

ctus est, cuius poemata suo tēpore idem prodidit Plutarchus, à quo & illud mandatū est memoriæ, quod fuerit ab Atheniensibus delectus ad coloniam deducendam in Italiam, Thurios. Filium hic habuit Hieronem nomine, qui Niciæ Atheniensium ducis familiaris fuit, cuius suasionibus Nicias ipse tum domi, tum militiæ præclara facinora persæpe fecisse dictus est. Fuit item alter Dionysius Sinopenfis comicus, alij tum insuper, quos commodius inter scēnicos poētas referemus.

Fuit post hos & Mnafalces Plateensis poēta, ut uerò tradit Athenæus in quarto, Sicyonius fuit, de quo & Strabo in ix Geographiæ in hunc propè modum scribit. In Sicyonia, inquit, regione uicus est Plateæ, ex quo fuit Mnafalces poēta. Mnafalcis autē ipsā Plateadā, tametsi in Græco exemplari mendosus locus esse uidetur, nam quis in Latino dubitet? Scripsit Mnafalces inter cætera, epigrammata, quorum & nōnulla leguntur apud Athenæum. Fuit & Simulus poēta, qui Romāorum res gestas uersibus perscripsit, quem ubi de Tarpeia loquitur, Plutarchus citat. Simulus, inquit, poēta omnino fallitur, qui nō Sabinis, sed Gallis Capitolium Tarpeiam prodidisse ait, cum illorum regis amore capta esset, sunt autem hi de illa uersus.

Mnafalces.

Simulus.

Tarpeia at custos Capitolia celsa tenebat

Improba, quæ patriæ tam malè fida fuit.

Gallica dum demens sequitur connubia Regis,

Romanas arces prodidit, & patriam.

Hanc non Arbæi, & Gallorum milia gentis

Abductam ripis constituere Padi,

Sed super iniussam manibus detracta puellam

Arma ferunt, miseram prebit acerba dies.

Meminit & huius poetæ Dionysius Halicarnasseus in primo historiarum, ueteremque uocat poetam, tamen si perperam in peruulgatis Latinis exemplaribus hoc nomen legatur. Memorat

Butas. & Butan poetam idem Plutarchus in Romulo, quem ait de Romanorum rebus fabulosas causas in elegiis tradidisse, eius adhuc fabula legitur de Iupercalibus.

Capnias. Post hunc Capnias poeta fuit splendidus & copiosus, qui apud Græcos aliquandiu fuit in precio, de ipso uero in præsentia pauca ideo, quod eius, ut aliorum plurimorum, carmina bellorum & temporum iniuria perdita sunt. Fuit item & Hermesianax Colophonius, qui inter elegos non sine laude connumeratus est, & à Pausania in primis, qui ait illum de patria Colophone egregie carmine scripsisse. At hic Leontium, non ignobilem meretricem amauit, cuius nequitias & amores libris tribus elegiarum prosequutus est, ex quibus excerpta extat elegia, in qua & philosophorum & poetarum insignium amores celebrat, ut est apud Athenæum. At uero Nicandri interpres in libro Theriacon, duos hoc nomine fuisse scribit,

bit, his propémodum uerbis. Hermesianax, inquit, Philetę amicus fuit & domesticus, cui Persica ascribuntur, & quę dicuntur *ἐς τὸν ἱππὸν αἰνῶν*, hoc est, in amatam, fieri tamen, inquit, non potest, ut huius Nicander meminerit. Nam Nicandro longè antiquior fuit Philetas. Hermesianactis uerò Nicander meminit in eo, in quo de poëtis Colophonij scriptus, quamobrem ille, de quo Nicander, alter est poëta, huius meminit & Parthenius. Et hæcenus de Hermesianacte. Hegemon quoq; inter poëtas est connumeratus, qui ex Alexandria, Troianę regionis urbe oriundus fuit, id quod & Stephanus notat. Bellum uerò Hegemon Leuctricū scripsit, quod inter Thebanos & Lacedæmonios factum fuit. Huius Hegemonis, ut puto, meminit Aelianus in animalium historia, sic enim loquitur. Hegemon in Dardanicis uersibus cum alia de Aleua Thessalo conscribit, tum in eius amorem, inusitata enim magnitudine serpentem, cum ad Thessalicum fontem, nomine Hemonium, boues pasceret, uenisse, sensimq; adrepere ad amatū solitum fuisse, & comam, quam ille auream habebat, osculatione profecutum fuisse, & faciem linxisse. Hanc uobis historiam recitare uolui, etsi ab imaginibus nostris aliena esse uidetur. Celebratur & alter Hegemō Thasius, qui cœnarū inscriptiones, hoc est, Anagraphas cōposuit, & Phace

Hegemon.

ipse, hoc est, Lenticula cognominatus est, ut idem ipsemet quodā suo carmine significat, meminit Suidas & Athenæus. Scripsit uerò Parodias, poëmatis id genus, de quarū etiam natura & arte quædam suis uersibus prodidit, ut est apud Athenæum, primus quoque in certamen huiusmodi uersus induxisse fertur Athenis, certasse & uicisse. Scripsit uerò præter Parodias, & Gigantomachiā, & priscam comœdiam, quæ Philinne inscripta est. Illud etiam de Hegemone proditū est, quod cum aliquando theatrum ingressus esset, calculorumq; uestis laciniam plenam haberet, eos omnes in media turba proiecisse, atq; ita paulò post loqui cœpisse, uerba etiam recitat ex Chamæleonte scriptore idem Athenæus.

Charmus. Et satis de Hegemone. Fuit & Charmus Syracusanus poëta, qui in conuiuas centum discumbentes uersus condidit, quorū quidem uersuum poëma Solensis Clearchus Dipnologiam uocauit, alij Opfologiam, alij Hedyphathiam, Chrysippus uerò Gastronomiam, quæ omnia uocabula, ut uidetis, ad gulæ & uentris uoluptatisq; rationē referuntur. Scripsit idem & in singulas dapes, quæ in mensa apponerentur, uersiculos & prouerbia, ut est illud de piscibus Iambicum:

ἦνεν λιπὼν ἀργαῖον ἀλμυρὸν βάλλει. Hoc est,
 Venio linquens Aegæum salsum profundū.
 Fuerunt & hac parte aliorum imagines nō-
 nullæ,

nullæ, ut Hegesianaëtis, qui & à nōnullis, an
 perperam, nescio, Agesianax uocat. Fabulas
 hic carmine cōplexus est, quæ ab autoribus
 plerūq; citant, atq; in primis ab Hygino. Plu
 tarchus quidem in eo, qui inscribitur de Fa
 cie & aspectu, qui in Lunæ globo apparet,
 multa huius Hegesianaëtis carmina affert,
 quibus ipsa Luna, lunæq; describuntur. Fuit
 & Hegesini imago, cuius apud Græcos men
 tio, sed in primis apud Pausaniam, qui & e
 ius quosdam uersus affert ex Atthide, eius, ut
 puto, poëmate, uerum parum illos quidem
 castigatos, quos ideo nō recito. Legitote Pau
 sania Bæotica, quo loco agit de Oto & E
 phialte, Alœi filijs, qui Musis primi rem sa
 cram fecerūt, id quod planius in nostris Mu
 sis retulimus. Pausanias tamen ipse non se ui
 disse Hegesini poëmata fatetur, quod scilicet
 ea, priusquam ipse natus, essent deperdita, sed
 Callippus, inquit, Corinthius ea in historia
 de Orchomenijs in testimonium adduxit, à
 quo ipse ea desumpsit. Erat & Manethi imā
 go, qui Diospolites fuit, hoc est, ex Iouis ur
 be Aegyptia poëta, hic inter reliqua scripta
 carmine physiologiam & naturalem omnē
 scientiā perscripsit. Quidam tamen eum non
 Diospolitē, sed Sebennyticū potius tradide
 re, est enim Sebennyrys & ciuitas & stagnū,
 fluuiusq; Aegypti, à qua & hostiū Nili, & No
 mos, hoc est, præfectura Sebennytica uocata

Hegesianax.
 Agesianax.

Hegesinus.

Manethus.

est. Fuisse & alterū Manethum historicū, nō poētā legimus, qui tempora & annales Aegyptiorum collegit. Video hic à quibusdā iurē dubitari, an is sit Manethon, cuius Iosephus Eusebiusq; & alij meminere, & cuius fragmenta quaedam circumferunt, uerū ubi argumenta discrimen nō afferūt, impune opinari, quid quisq; uelit, potest. Cæterū in tabulis fuit Philodemi imago, qui ut Strābo scribit, Gadaræus patria fuit, Epicureā uerō sectam & scribēdi & uiuēdi instituto cōplexus est. De quo & M. Cicero agit in ea, quæ extat, oratione in L. Pisonē, quæ & ipsum alibi carmina fecisse ostendimus, quo orationis loco ita Asconius Pædanius. Philodemū, inquit, significat, qui fuit Epicureus illa ætate nobilissimus, cuius & poemata sunt. Hæc Pædianus. Eundem significari autumo ab Horatio, eo carmine:

— *Gallis hanc Philodemus ait.*

Quo loco

poëtæ nomē uetusti interpretes suppresserūt, eum tamen Epicureū fuisse fatentur. Leguntur adhuc quædam Græca in quasdam mulieres epigrammata. Erat & in hac parte Simonidis Magnesij poëtæ imago, qui suo tempore haud ignobilis fuit. Patrē Sipylum nomine habuisse legimus, & centesima supra quinquagesimam Olympiade floruisse, quo tempore Magnus Rex Antiochus sic cognominatus regnabat, cuius etiam regis res gestas carmine scripsit, & bellum contra Galatas,

tas, quando eius equus ab elephantis confectus est. Fuerunt & alij pleriq; Simonidis nomine, inter quos is, qui à quibusdam Carystius, ab alijs Eretricus dicitur, poëta sanè celebratus, qui Græcorū in Aulide conuentum duobus trimetrorū uersuū uoluminibus cōplexus est. Scripsit idem de Iphigenia librum unum. De Simonide uero Melico, atq; item de Amorgino, inter nouem lyricòs, cum ad eam tabulam deuentum fuerit, & de cæteris abundè, ut spero, agemus. Porro inter hos poëtas erat Pherenicus Heracleota, uersificator egregius, qui ut Athenæus scribit, ficum, hoc est, Sycen dictam esse uoluit, à Nympha quapiam Syce nomine, quæ Oxyli quidem filia fuerit, Hamadryadasq; multas genuerit, inter quas & uitis & ficus, hoc est, Staphyle & Syce. Vnde & poëta Hipponax hac ratione uitem & ficum sorores suo carmine appellauit. Fuit & Timachidas Rhodius poëta, qui cœnarum inscriptiones libris undecim confecit, id quod non modò apud Suidam legimus, sed & apud Athenæum, qui de pompilo pisce nonnullos eius citat hexametros. Sed ubi incidimus iam toties in hos gula scriptores, par mihi esse uidetur, ut uobis cōmemorem, qui, quæ ad cupedia & rem coquinariâ pertinet, scripsere. Parcius hoc quidem Latini dicatis uoluminibus tentauere, unus enim, qđ meminero, Ennius carmine

Pherenicus.

Timachidas.

Phagetica scripsit, prosa uerò M. Apicius ille, nepotū altissimus gurgēs, & si dis placet, nuper Platina. At Græcè plures scripsere, in primis quidem Archestratus, & Hegemon Thasius, & Chamus Syracusanus, quorū antè imagines recensuimus, tum Numenius, & Mastreas Pitaneus, item Artemidorus, qui pseudaristophanius cognominatus est, & culinę uocabula collegit, & Paxamius, cuius Hieronymus, Pollux & Arhenæus meminerunt. Fuit & in hoc genere Philoxenus Claudij, à quo Philoxeniæ placentæ, quem usque adeo prostratæ gulæ autores prodidere, ut in feruentissimā aquā manū immergere, & os feruenti aqua proluere nulla sui lēsiōe afflueret, id quod & Archytā quendam fecisse Crobylus ait, & ego nostris etiā diebus nō ab uno tantū & altero fieri, sed à pluribus ipse cōspexi. Addit his & Iulius Pollux Pantoleon-ta & Mithecum, & Zopyrinū & Sophrona, & Hēgesippū & Epānetū. Et cum his quoq; connumerant Heraclides Syracusius, Tyndarichus Sicyonius, Simonactides Chius, Glaucus Locrus, qui in ea coquinariæ & Opsopæeticæ facultate sophistæ fuerūt. Sed hac de re hactenus, plura quidem apud Athenēū. Nos iam cœptū tandem huius diei sermonē finiemus, si prius tamen Antipatri Sidonij, quę in huius tabulæ parte extima conspiciebat, imaginem paucis absoluerimus. Fuit hic quidē poëta

Antipater

poëta promptissimus, quē in libris de Oratore M. Tullius claruisse ait Cottæ & Crassi temporibus, nō multò antè. Sed de huius poëtæ ingenio & memoria nō alterius, q̃ ipsius M. Tullij uerbis agendum. Quid, inquit, si Antipater ille Sidonius, quē tu probè Catule meministi, solitus est uersus hexametros aliosq̃ uarijs modis atq̃ numeris fundere ex tempore. Tantūmq̃ hominis ingeniosi ac memoria ualuit exercitatio, ut cum se mente ac uoluntate coniecisset in uersum, uerba sequerent̃, & reliqua. Valer. uerò Maximus & Plinius eum tradunt, omnibus annis, uno tantūmodo die, suo natali, febre corripī solitum, & eodem deniq̃ die consumptū esse, in ultima ætate. Meminit Antipatri etiā Corn. Tacitus in oratoribus, & Fabius Quintilianus, extant ipsius in præsens quædam, quę leguntur epigrammata. Sed de hac iam tabula satis, nunc quoniam ad uesperascit, & iam redeundi in oppidum tempus, huic sermoni finem modūmq̃ imponamus. Crastino, sub hac, quę in proximo est, carpino peruetusta (quæ quod olim sub ipsa umbras captauerit, ut aiūt, Cōstantius Cæsar, oppido nomen dedit, cum ibi Euryden filiam cum Pico, Pio, alijsq̃ filijs inuenisset) reliquos huius ordinis poëtas, atq̃ Latinos in primis cōmentabimur. Et simul abiimus.

TERTII DIALOGI FINIS.

Cc 3

AD ILLVSTREM ANTONIVM PONTIS DOMINVM,
apud Santones Maræmpnarum Comitem, Con-
siliarium ac cubicularium regium, &c. Liliꝝ Gre-
gorij Gyraldi in quartum de historia poe-
tarum dialogum Præfatio.

Olebat, uir illustris, Cleanthes Stoicus ille, tanti nominis Philosophus, discipulos ad certam ueramq; nec inanem, uoluptatem capeffendam, quadā non coloribus picta tabella, sed uerbis efficta inflammare. Iubebat enim secū ipsos cogitare picta in tabula Voluptatem pulcherrimo uestitu & ornatu, regali in solio sedentem, uirtutes ut ancillas præsto illi adesse, quæ nihil aliud agere uiderentur, nullū aliud suum officium ducere, nisi ut uoluptati ministrarent, & eam tamen ad aurem admonerēt (si modo, ait Cicero, id pictura intelligi posset) ut caueret, ne quid imprudens persiceret, quod animos hominum offenderet, aut quicquā efficeret, è quo dolor aliquis oriretur. Nos quidem uirtutes sic natæ sumus, ut tibi seruiremus, aliud nihil negocij haberemus. Hanc Cleanthes, ANTONI, tabulam effinxit, qua discipulos admonebat, uirtutes ipsas ueræ & non fluxæ uoluptati inseruire, eāq; à nemine planè haberi posse, nisi illam uirtutes subministrēt, ea quando solida & uera est uoluptas, quæ nobis est uirtutibus comparata. Quam uoluptatem, ut Cleantheo more loquar, cum militares omne genus uirtutes, & equestris disciplina, ac sanguinis nobilitas, summāq; prudentia tibi liberalissimè præstiterint, ut non modo inter optimates & principes, sed inter uetustos quoq; & priscos iure meritoq; connumerari possis, adeo

adeo ut non solum apud Gallos uestrates, inprimisq; à Rege omniũ maximo amaris, & cõmerderis, sed apud quoq; Italos nostrates, atq; à nostro Principe sic in precio habearis, ut cū uxore tua rarissima, & illustri muliere, ANNA Parthenia, apud excellentiss. Principem nostram principem locum obtineatis. Quæ cum omnia ita sint, tibi ANTONI splendidissime hunc quartum nostrum dialogum de Latinis poetis donare cõstitui. Nam tametsi nec me tu, nec ipse te de facie cognoscam, tot tamen & tanta mihi de nobilitate tua & uirtute prædicantur, & optimorum hominum testimonia suppetunt, ut planè mihi notissimus esse uideare. Accipe igitur hoc nostrum qualecunque munus, quod certe à beneuolentissimo animo, tibiq; ob supra dictas causas deditissimo prouenit. In hoc quidem plurim. uerbo absit inuidia, uidebis, quæ uiros alioqui eruditissimos præterierũt, uel ab eis sunt parum diligenter obseruata, quod, ut clarius perspicias, iam dialogũ ipsum attende, meq; ames, rogo.

408 **LILII GREGORII**
GYRALDI FERRARIENSIS
DE LATINIS POETIS
DIALOGVS IIII.

CVM hora consueta, ut soliti
eramus, tres ipsi in Carpen-
sui uiridario cōuenissemus, tum
Piso prior sic orsus est. Postq̃
huc cōuenimus, Lili, ubi no-
bis faciles & opacas umbras
carpinus patula exhibet, ceteris in aliud tem-
pus sepositis, eam tabulam expone, in qua in
primis Latini poëtæ depicti fuerant, ut no-
bis hesterno sermone pollicebaris. Sic agam,
inquam, libenter, unum tamen illud à uobis
prius impetratū uelim & condonatum, ut si
in quibusdam fortè recensendis uobis par-
cus nimis, aut ieiunus uisus fuero, non indi-
gentiæ aut incuriæ ascribatis, aut quòd pa-
rum gratus sim in nostris narrandis cōme-
morandisq; poëtis, sed illud potius, quod an-
te me hanc Latinorū partem nōnulli nostris
literis sunt executi, atque adeo ferè in grāma-
ticorū cōmentarijs id factitatū conspiciamus.
Modò, inquit Piso, omnes de tabula nobis ex-
ponas, aliud abs te nihil nūc experimus. Tūc
ego sic cœpi. Sicuti in alijs plerisq; artibus &
disciplinis capeffendis Latini fuere, quàm
Græci posteriores, nō ideo incultiores tamē,
quod ostendit Cicero, ita & in poëtica. Ro-
manis

manis enim parum curæ fuisse poëtas, quin & eos inhonesto uocabulo aliquando grassatores uocitasse, testis est Gellius, & M. Cato in libro, cui titulus Carmen de moribus. Nā, inquit, si quis in ea re studebat, aut ad conuiuia sese applicabat, grassator uocabatur. Nō propterea tamē uersibus abstinuisse legimus, nam ut mittam Themidis Carmentæ oracula, & quæ in conuiujs, de clarorū uirorū laudibus carmina antiquos cātitare solitos prodit in Originibus idem M. Cato, & ab eo M. Cicero, in deorum tamen celebritatibus, & sacris, nec non in ijs, quæ sic uocabant, indigitamētis, carmina habuisse ueteres autores testantur. Atq; ut ait poëta, Versibus incomptis ludebant, & opicis, & præcipuè Saturnijs, unde etiā dicti sunt Ianales, Saliarij, Minneruij, Iunonij, axamenta, & id genus cætera. Dionysius item in historijs, cum Romulum de Ceninensibus & Antemnatibus triūphantem describit, ait, sequentes populos patrijs carminibus deos laudauisse, ducēq; Romulum poëmatibus extemporalibus ad cælum extulisse. Numam quoq; Pompiliū legimus de deis, deq; deorū rebus uersus cōposuisse, ijsq; in sacris, ludisq; publicis ritè cantatis ferocissimam gentem, dum id scilicet assidue ageret, ad humaniores mores, cultūq; deorū maiorem transtulisse, quod primo sermone attigi. Quam paruo autem principio, & quo

tempore in Rempublicam Romanorū carmina irreperierint, Titus Liuius in viij ab Urbe cōdita scriptum reliquit, & M. Tullius, & Gellius, ut ceteros mittam. Zosymus etiam in Historijs, in secularibus ludis carmina cani solita prodidit. In eo autē genere incōditorum uersuū, quos diximus, hi sunt etiā, quos olim Fauni uatesq; canebant, ut ait Ennius, & repetit M. Cicero. Sed in primis eos repōnemus, quę Martiorū fratrum oracula dicunt, quę cū Sibyllinis carminibus, in tēplo Apollinis seruabant, unā cum libris Begoēs nymphæ, quę artē apud Thuscōs fulguritarū scripsit, ut Maurus Seruius prodit. De Martijs quoq; ita M. Cicero in diuinatione, Quo in genere, inquit, Martios quosdam fratres, nobili loco natos, apud maiores nostros fuisse scriptū uidemus. His autē fratribus prēdixisse futura Sibyllam, Seruius est autor, idem tamen Cicero alibi Martiū singulari numero appellat, quod & C. Plinius facit viij natural. hist. libro, cū ait, Diuinitas, & quēdā cœlitū societas nobilissima ex fœminis in Sibylla fuit, ex uiris in Melampode apud Græcos, apud Romanos in Martio. Titus item Liuius, Religio, inquit, deinde noua obiecta est ex carminibus Martianis. Vates hic Martius illustris fuit, quo in loco plures eius uersus afferunt. Macrobius quoq; in Saturnalib. in hunc prōpēmodū, Fertur autē, inquit, in carminibus Martij

Martij uatis, cuius duo uolumina illata sunt in senatū, inuentū esse ita scriptū, Hostem Romani flex agro pellerē uoltis. & reliqua. Ammianus insuper Marcellinus & Sex. Pōpeius eodem singulari numero protulerunt, quos secutus Isidorus ferē sic loquitur, Primus autem praecepta apud Hebræos Moses scripsit, apud Latinos Martius uates. Ex quibus est illud, Postremus dicas, primus taceas. Meminit & Porphyrius super hæc Flacci uerba ex Epistola,

— *Annosa uolumina uatum.* Et de Martijs hucusq;. Fuit & in hoc genere uatū Publius, nescio qui, à quo, ut scribit M. Tullius, oracula condita fuere, quæ à Romanis diu multa religione obseruata sunt. Perperam, ut quidē puto, apud ipsum Marcum Tullium, in libris de diuinatione, Publicium pro Publio & legit, & interpretatus est Petrus Marsus. Sed ut alios mittam, & Appium Claudium Cæcum uersus, ante Liuium & Ennium, scripsisse legimus, nec hi tamen in poëtarum numero fuere. Appij certē uersus Philosophus Panætius ualde probasse dicitur, id quod ad Tiberonem ipse quadam sua epistola testatū reliquit, idem & M. Cicero. Verū iam satis superq; abundē ostendimus, poëticā apud Romanos, etiā illos priscos, aliquo saltē modo cultā fuisse, iam ad ipsos primos, qui in tabula fuerant, poëtas noster sermo dirigatur.

Liuius An- Primi uerò poëtae Latini, Suetonio & Euse-
dronicus. bio referentibus, fuere Liuius Andronicus,
Q. Ennius. cuius inter scenicos poëtas imago referetur,
 & Q. Ennius, qui, ut Lucretius cecinit:

—*Primus amœno*

Detulit ex Helicône perenni fronde coronam.

Quam ferè quoq; sententiam & Syllius Ita-
 licus suo carmine retulit, Trigesima uerò se-
 xta supra centesimam Olympiadem, hoc est,
 Prioris Scipionis tempore floruit, sub quo
 etiã stipendia meruisse traditur, ita Claudia-
 no poëta scribente:

Hærebat doctus lateri, castrisq; solebat

Omniibus in medias Ennius ire tubas.

Fuit uerò Romam deductus ex Sardinia in-
 sula, à M. Catone, questore ex Africa deceden-
 te, ut scribit Probus Aemilius in Catonis ui-
 ta, quæ falso à quibusdam Cornelio Nepoti
 ascribitur. Meruisse & cum Q. Fulvio Nobi-
 liore, cum is à senatu cōtra Aetolos impera-
 tor missus est, testis est ante alios M. Cicero,
 à M. uerò Fuluij filio ciuitate donatus, ea tē-
 pestate, qua I I I Vir coloniam deduxit. En-
 nij quidem patria Rudie, quod Calabriae op-
 pidum est, ut Mela Pōponius, & Plinius scri-
 bunt, & poëta Syllius canit. Rhodias uerò &
 Græcam urbem nuncupat Strabo. Hinc, pu-
 to, ab Ausonio Rudinus dicitur, & Rudius
 à M. Tullio, pro Archia, si fidis codicibus sta-
 mus, Eutropius tamen historicus, & Hiero-
 nymus

nymus in Chronico ex Eusebio, Tarantinū illum his uerbis faciūt. Q. Ennius, aiunt, poëta Tarenti nascit̃, qui à Catone quæstore Romam tralatus, habitauit in monte Auentino, parco admodum sumptu cōtentus, & unius ancillæ ministerio. Sedenim de hac Ennij ancilla, ut puto, & Cicero in secundo de Oratore, cum deridiculis agit, mentionē fecit. Cū enim, inquit, Scipio Nasica ad poëtā Enniū uenisset, eiq̃ ab hostio quærenti Ennium, ancilla dixisset domi nō esse, Nasica sensit illam domini iussū dixisse, & illum intus esse. Paucis pōst diebus, cum ad Nasicam uenisset Ennius, & eum à ianua quæreret, exclamat Nasica, se domi nō esse. Tum Ennius, Quid, ego non cognosco uocem, inquit, tuam? Hic Nasica, Homo es impudens, ego cum te quærerem, ancillæ tuæ credidi te domi non esse, tu mihi non credis ipsi? Natus uerò est Ennius, ut ipsemet cecinit, ex stirpe Neptuni, à Messapo, qui ut ait Vergilius, fuit

—*Equūm domitor, Neptunia proles.*

Quod & adnotauit Seruius. Idē Syllius suo hoc carmine:

Ennius antiqua Messapi ab origine regis.

Quod uerò per palingenēsiam, quam uocāt Pythagorici, Homeri animam sortitus sit, fabulosius uidetur, quàm ut historica fide cōprobetur, id enim somnio contigisse & Lucretius poëta, & M. Cicero tradidere, eodem
etiam

etiam ipso Ennio canente,

— *Mihi uisus Homerus adesse Poeta.*

Fuit uerò uini appetentior,

— *Nec unquam nisi potius ad arma*

Profiliuit dicenda,

Vt ait Horatius.

Ingenio acri fuit, atq; ad scribendū prōptissimō, uehemens in sentētijs, in uerbis rudis, ut qui non discederet à cōmuni more uerborū. Addit & Cicero, eum fide plenū, haud tamen magna cum re. Hinc est, ait Piso, illud fortasse, qđ P. Vergiliū solitū dicere accepimus, aurum se ex Ennij stercore colligere. Rectē tu quidē, inquā, trium quoq; linguarū cognitio nem habuit Ennius, unde poēticę se tria corda habere dicebat, quòd Gręcē, quòd Latine, quod Oscē loqueret, ut Gellius & Festus tradunt. Multa uerò librorū uolumina scripsit, inter quę Annales, quos, ut refert Suetonius, Q. Vargunteius diuisit in uolumina, certisq; diebus in magna hominum frequentia pronunciabat. In hos M. Pōpilius Andronicus librum composuit, quem Elenchorum nomine nuncupauit. Edidit & Ennius bella populi Romani, quorum librum duodecimū scripsit annū natus sextum & quadragesimū, ut Varro & Gellius scribunt. Sed & Enniū Phagetica cōposuisse, testis est L. Apuleius, quo libro, quāq; esui & gulę magis celebrata essent, quò ue loco, carmine complexus erat, id quod & apud Gręcos Arcestratus, alijsq;

com-

complures, ut hesterno sermone diximus. Et plures insuper comœdias & tragœdias composuit, quibus ei propter uetustatem, decimum inter comicos locum dedit Volcarius. Mortem uerò obiit, Q. Martio & Cn. Seruilio coss. cū Sulpitius Gallus prætor Apollini ludos faceret, ipseque Ennius Thyesten fabulam docuisset, annos natus, ut scribit Hieronymus, LXX. Perijt uerò articulari morbo, quē, ut Q. Serenus ait, nimio potu contraxerat, quo quidē tempore Crates Mallotes ab Attalo rege Romā missus, ē regione palatij, in cloacæ foramē cruē fregerat. Sepultus est in Scipionis monumēto, uia Appia, intra primum ab Vrbe lapidem. Liuius libro xlviij & Plinius lib. viij Africanum Q. Ennij statuat suū sepulchro imponi iussisse tradunt. Idem M. Tullius in ea, quæ est pro Archia, oratione. Hinc carmen illud Ouidij,

Ennius emeruit, Calabris in montibus ortus,

Contiguus poni Scipio magne tibi.

Quidam eius ossa Rudias ex Ianiculo tralatas affirmant. Ennij hoc epitaphum celebrat M. Cicero,

Aspicite ô ciues senis Ennij imaginis urnam,

Hic uestrum pinxit maxima facta patrum.

Nemo me lachrumis decoret, nec funera fletu

Faxit. Quorū Volito docta per ora uirum.

De Ennio uero hoc profert iudiciū Fabius Quintilianus, Enniū, inquit, sicut sacros

uetustate lucos adoremus, in quibus gr̃adia
 & antiqua robora, iam non tantam habent
 speciem, quantam religionem. Fuit & alter
 Ennius, qui ut Suetonius auctor est, de literis
 duos libros scripsit, & de syllabis & metris,
 & cuius de augurandi disciplina uolumina
 duo ferebantur. Hunc ipsum Ennium esse ar-
 bitror, quem Isidorus ait primū uulgares no-
 tas reperisse, de quibus mox plura Tyro, Tul-
 lius & Iunius Philargyrus, itēq; Acilius uel
 Aquila, libertus Mecœnatis, & M. Probus,
 demum & Petrus quidam Diaconus perscri-
 psere. Haftenusq; de Ennio, post quem ma-
 gna fuit poëtarum turba, quæ & si parum ce-
 lebrata, maiore tamen uobis partem memo-
 riter recensebo. Inter primos uerò erat Sue-
 uius, qui, ut Macrobiij uerbis utar, uir fuit lō-
 gè doctissimus, cōposuit uerò edulium, nisi
 potius edyllium apud Macrobiū legamus, id
 est, poëma, quod Moretū inscripsit, à quo (ut
 opinor) suum moretum Vergilius, ut planè
 ex ea epistola cognoscere potuistis, quā puer
 meo moreto præposui. Edidit & alia poëma-
 ta, quæ etsi temporū iniuria deperdita sunt,
 quædam tamen ex ijs carmina reperiuntur,
 quæ diuinis suis carminibus inseruit Vergi-
 lius. Cur nō, inquit Picus puer, nobis recitas
 eam tuæ epistolæ partē, quæ de hoc poëta me-
 ministi. Nō est, inquam, operæ precii, quos-
 dam tantum uersus ipsius poëtæ recitabo ex
 More-

Moreto, ubi de nuce Persica agit, quæ & Mollusca, ut ait Macrobius, dicitur:

*Admisce, inquit, tu Acca basilicis, hæc nux partim,
Partim Persica, quod nomen sic deniq; fertur
Propterea, quod qui quondam cum rege potenti,
Nomine Alexandro Magno, fera prælia, bello
In Persas tetulere suo. Post inde reuectum
Hoc genus arboris, in prælatis finibus Graijs
Disceuerunt, novos fructus mortalibus dantes.*

Mollusca hæc nux est, ne quis fortè inscius erret.
Post Sueuiū erat Hostilius, qui Annales populi Romani, ut Ennius, scripsit. Ex quibus illud hoc carmen legitur, Hostilius.

Sæpe greges pecuum ex hybernis pastibus pulsi.
Erat & Trimatius, qui Latine Iliada composuit, primusq; deæ Victoriæ epithetum addidit Præpetis, dum ita caneret, Trimatius.

Dum dat uincenti præpes Victoria palmam.
A quo Ausonius Gallus,

Tu quoq; ab ærio præpes Victoria lapsu.
Qua ex re & ipsa alata pingitur, seruant adhuc marmora uetusta & nomismata eiusmodi imagines. Cum Trimatio aliquē inter poetas locum obtinuit Nummius Crassus, mediocris ingenij poeta, qui & ipse Iliada conscripsit, quod opus ab antiquis Scriptoribus in medium adduci uidemus. Nummius Crassus. XXIII eius uolumen in testimonium citat Priscianus grammaticus, ut est in eo,

—Nam conuiui oculos ego deinde sopore.

Dd

Cn. Manlius.

Et Cn. Manlium, ut Trimaſiũ & Nummiũ, Iliada conſcripſiſſe legimus, in quo opere, præter grammaticorũ regulam, illum grammatici cecinſſe aiunt,

—*Celeriffimus aduocat Heſtor.*

Læti-
nus
Macer.

In numero antiquorũ poetarum fuit & Læti-
nus Macer, qui identidem in teſtimonium adduci-
t. De eo uix aliud inuenimus, ut etiã de Gannio, cuius uerſus ex ſecundo, & quar-
to & ſexto citatos legi, apud grammaticos, ut cum de Adore diſſerũt, cuius uocabuli in obliquis caſibus media indiſſerẽs reperitur. Ita enim in ſecundo cecinit,

Illam ſponte ſatos adoris ſtrauiſſe maniplos.

In quarto uero,

Emicat in nubes nidoribus ardor adoris.

Valerius So-
ranus.

Fuit & Valerius Soranus inter antiquiſſi-
mos carminũ Scriptores connumeratus, cu-
ius uerſus M. Varro in libro, quem de Cultu
deorum inſcripſit, expoſuit, cum de Ioue a-
geret. Verſus Sorani hi ſunt,

Iuppiter omnipotens, regum rex ipſe deũq;

Progenitor, geni-rixq; deũ, deus unus & omnes.

Meminit & Aur. Auguſtinus in libro de ciui-
tate Dei. Scribũt Plinius & Solinus Valeriũ
Soranũ neci datum, quia urbis Romæ no-
men, qd in arcanis eſſet, pronunciaſſet, idem
& à Sempronio proditũ eſt. Alij in crucẽ ſub
latum tradunt, & propterea cultam deam
Angeronam, Silentij præſidem, cui Romani
ante

ante diem XII Calend. Ianuarij rem sacram facerent, tametsi hac de dea uaria sit Festi & Macrobij ex uarijs autoribus sententia. Sorani meminit & alibi M. Varro. Apud Valerium, inquit, Soranum uetus adagio est. Cicerone de Oratore libro iij. Nostri, inquit, minus student literis Græcè, quàm Latinè, tamen ex istis, quos nostis, urbanis, in quibus minimū est literarum, nemo est, quin literatissimum rogatorū omniū, Q. Valerium Soranum lenitate uocis, atq; ipso oris pressu & sono facile uincat. Idem in Bruto, Quintus, ait, & Decius, Valerij Sorani uicini, & familiares mei, non tam in dicendo admirabiles, quàm docti & Græcis literis & Latinis. Fuit, ut omnia nunc uobiscum, cum ego hunc diuersum à primo Sorano crediderim, sed cum Hermolaus, uir, ut scitis, doctissimus, eundē faciat his uerbis in suo Lexico, Valerium, inquit, Soranū subita morte corruisse perhibēt cum alijs, tum Plinius, qđ arcanū urbis nomē alterū enūciasset, cur nō & ego idem hoc uobis loco prodam, qđ illi literis mandare placuit? Fuerūt & alijs Sorani nomine, inter quos Græcus ille Ephesius medicus, qui Traiani tēpore, Alexandria primū, deinde Romę floruit, cuiusq; meminere cum alijs, tum Suidas, & frequentissimē Cælius Aurelianus, nō aspernandus autor in medicā facultate, quorum utriusq; & hodie quædam leguntur nu-

Albinus. per in lucem edita. Verùm de his satis. Inter
 uetustos hos poëtas fuit Albinus, qui res ge
 stas Romanorū carmine complexus est. Hi
 tres sunt ex eius primo libro uersus,

*Ille, cui ternis Capitolia celsa triumphis
 Sponte delūm patuere, cui freta nulla repostos
 Abscondere sinus, non tutæ mœnibus urbes.*

Quos ea ratione uobis recitavi, quoniā Cui
 prima breui & altera longa protulit, cum cō
 fuerudo unius tantum, ut probè nostis, syl
 labe esse ostendat. Si qui uerò bisyllabū enun
 ciarunt, utraque correpta usi sunt, Valerius
 Martialis,

Sed norunt cui seruiant leones.

Sidonius Apollinaris,

Decrescens cui Dyndimo reciso.

Vt alios nunc mittam, Iouianus tamen Pōn
 tanus noster, Albinum secutus, ita cecinit,

Atq; unā recubare, cui tua pectora iungas.

Et ego hoc Iambico senario,

Cuiq; pauca contingere iugera.

C. Lucillius.

Dein C. Lucillius erat poëta, qui primus nā
 si stylum acuisse à Plinio dictus est, ex Arun
 ca nobili ciuitate originem duxisse constans
 est opinio, fuit autem Arunca urbs nō pro
 cul à Pontina palude, aliqui tamen Canusi
 num fecere. Natus per ea tempora dicitur,
 ut notat Eusebius, per quē Carthago Roma
 nis deditionē fecit. Velleius uerò, Celebre, in
 quit, Lucillij nomē, qui sub P. Africano, Nu
 man-

mātino bello, eques militauerat. Fuisse quoque dicitur maior auunculus Magni Pompeij, quod apud Horatiū obseruat Porphy-
rion. Etenim Pōpeiū auia, Lucillij soror fuit. Hic ille est, qui dignos reprehensione ciues Romanos mira lacerauit acerbitate. Nec enim Scæuolg, nec Vectio Albutio Lupo, tum summis in republica uiris pepercit, non alijs plerisq. Lupum, Seruius ait in primo Saty-
rum, induxit deos consilium fecisse, ut perderent. Vnde mox est lex rogata à populo Romano (id quod etiā Athenienses, rogan-
te Alcibiade, prius fecerāt) ne cui poētæ quē-
piam nominatim carpere liceret, qua ex re al-
liud postea satyræ genus inductum est, quo
usus est M. Varro in Menippeis, & Petroni-
us. Amauit Lucillius Collyrā puellam, quin
& ipsius puellæ nomine sextumdecimū sui li-
brī uolumen inscripsit, hoc apud Horatium
Porphyrion prodidit. Horatius incompofi-
to pede ipsius Lucillij uersus ait currere, cu-
ius quanti faciat iudicium Fabius Quinti-
lianus, tu Piso uideris, qui ipsius uerba me-
moriter recitare consuesti. Videamus, inquit
Piso, & simul Fabij uerba referre cœpit. Saty-
ra tota nostra est, inquit, in qua primus insi-
gnem laudē adeptus est Lucillius, qui quos-
dam ita deditos sibi habet amatores, ut eum
non eiusdem modo operis autoribus, sed o-
mnibus poētis præferre non dubitent. Ego

quantum ab illis, tantum ab Horatio dissen-
tio, qui Lucillium fluere lutulenter, & esse a-
liquid, quod tollere possis, putat. Nam eru-
ditio in eo mira, & libertas, atque inde acer-
bitas & abundans salis. Hæc quidem Quin-
tilianus. Tunc ego, Acris, inquam, est Fabij
censura, sed & audiendus est Marcus Tullius,
qui Lucillij ait scripta leuiora esse, urbanita-
tem uerò summam habere, doctrinā medio-
crem, id Lucillio ipsi cognitum fuisse dicit.
Nam suorum librorum non Persium illum
doctissimum, non Lælium, non Rutilium,
non cæteros lectores esse uoluit, sed se ait Ta-
rentinis potius, & Cōsentinis ac Siculis scri-
bere, cuius etiam uersus hac de re citat. Læ-
lium, Archelaum, Vectium & Quintum Phi-
locomum Lucillij Satyras pronunciaſſe scri-
bit Suetonius, quas se legiſſe apud Archela-
um Lenæus Pompeius, apud Philocomum
V. Cato prædicant. Hircius uerò Nicias, grā-
maticus Ciceronis temporibus notissimus,
& familiaris, libros in Lucillij Satyras com-
posuit. Sunt, & qui Lucillium tragædias scri-
pſiſſe tradant, cuius opinionis Acronem, Ho-
ratianæ poëtices interpretem, fuiſſe ex eius
hiſce uerbis uidemus. Cum enim ita ceciniſ-
ſet Horatius,

*Vt nihil interſit, Dauus ne loquatur, an audax
Pythias emunſto lucrata Simone talentum.*

*Ita ille ſcribit, Non dicit de Pythia Terentia-
na, ſed*

na, sed apud Lucilliū inducit Tragœdiographum ancilla per astutias accipere argentū à domino. Nam fefellit dominū, & accepit ab eo argentū uel talentū. Hæc ille, cui grāmatico quantā fidem adhibeatis hac in re, nō planè dispicio. Sed de Lucillio reliqua attendite. Solebat Adrianus Imperator omnibus alijs poëtis Lucilliū præferre, tanta est, & semper fuit, iudiciorū uarietas & censura, ut cū eo tempore passim Vergilij diuina carmina legerentur, Adrianus alioqui homo doctus, Vergilio tamen Lucillium præferret. Laudet ergo ille Martialē, alius & (si dis placet) Anticlaudianū suum, & Archithreniū, sed uitas ego uobis, nō Satyras narro. Sunt, qui in Lucillio id quoq; uitio uertant, quod Græca Latinis miscuerit, ut suis in epigrāmatis Pytholeon Rhodius, qui propterea ab Horatio irridetur. Idem tamen fecit, sed parcissime Catullus, ut alios mittā. Mortuus est Lucillius, ut scribit Hieronymus, Neapoli, & publico funere elatus, ætatis suæ anno XLVI. Atque hæc quidē, quæ in præsentia succurrūt, de Lucillio dicenda uobis. Per hæc fermè tempora V. Valentinus fuisse dicitur, qui Tapullā legē, ficto nomine, teste Festo Pōpeio iocoso carmine cōscripsit, cuius & Lucillius meminit,

Tapullam rident legem contemnere opimi.

Fuit & Lælius apud antiquos, Latinus poëta Lælius.
celebris, qui ut Gellius libro noctiū Atticarū

secundo erotopægnia scripsit, hoc est, amoris lusus, id quod ad Paulinū etiam testatur Ausonius, tametsi eo loci mendum irrepfit. Nam cum legi debeat, Quid antiquissimī poëtæ Lælii erotopægnion libros loquar, passim & ineptè legitur Lemnij Crotopægnion. Quod mendum etiam Prisciani Cæsariensis codices occupauit, ut cum aliubi, tum libro nono & decimo, ubi pro Lælio in erotopægnion, Liuiū in erotopegmion perperam scribitur. Quibus ex rebus planè conspicimus, non legendum crotopægnia, ut in uulgatis Gellij & Ausonij codicibus legitur. Meminit & huius Lælii Apuleius in Apologijs. Vnum, ait, etiam poëtam Latinum attin- gam, uersus ipsos agnoscent, qui Lælium legere. Subiungit mox uersiculos, dimetros illos quidem, sed qui portentis potius, quàm uerbis nostris similes esse uideantur, quosq; ideo uobis non recito. Post Lælium erat M. Furius, quem aliqui Fusium uocant, cognomento Bibaculus, quemq; ab imitatione omnium, Pantomimū quidam dictum fuisse putauere apud Plinium, in præfatione natural. hist. Nostri, inquit, crassiores antiqui tantū exemplorū artiumq; quàm facetissimi lucubrationum, ut qui ait, Bibaculus eram, & uocabar Pantomimus, quod Hermolao minime placet, aliter eum locum castiganti. Commendatur Bibaculus in scribendis Iambicis, quod

M. Furius.

quod Diomedes grāmaticus affirmat, & Fabius, qui eius & Catulli, & Horatij acerbiter, libro x. in hoc carminis genere cōmendat. Hic ipſius eſt uerſiculus, in Orbiliū grāmaticum,

Orbilius ubi nam eſt, literarum obliuio?

Eusebius in Chronico, illi patriam Cremonam fuiſſe ſcribit, Romæ uerò diutius uerſatus eſt circa Ciceroniſ tempora. Multa ab eo ferūtur edita poëmata, Annales, Iambi, Epigrammata, cuius uobis duo hendecaſyllabo carmine ſcripta recitabo, cum paulò poſt Catonis imaginē recenſebimus. Meminit & huius Horatius in Sermonibus, ſi expoſitor iſtamus, qui hoc illius carmen ex Pragmatia, nomen id poëmatiſ, ab eo rideri uolunt,

Iupiter hybernas cana niue conſpuit alpeſ.

Vergilius tamen, ſi Macrobio credimus, ab eo uerſus quosdā acceperit. Scripſiſſe item epigramma contra Cæſarem, hiſ uerbis docet Cornelius Tacitus, Carmina, inquit, Bibaculi & Catulli referta contumelijs Cæſariſ leguntur, idem & Suetonius tradit. Poſt Bibaculum erat A. Furius, quem Antiatem fuiſſe comperio, poëta fuit nō ignobilis, ad quem Q. Catulus, ut ſcribit M. Tullius, non antiquo illo more, ſed comi & molli, ac Xenophonteo quodam genere ſermonis, de conſulatu ſuo librum composuit, cum ille tamen contrario uteretur adeò, ut à Ceſellio Vindi

A. Furius.

ce, tanquã linguam Latinã dedecorasset, dam-
naretur, quem ob id tamen Gellius tueri
nititur. Huius quoq; ut à Macrobio observa-
tur, & Vergilius carmina quãdam æmula-
tus est, citatur & alicubi à grãmaticis, & præ-
cipuè à Marcello. Erat & cum his L. Iulij Ca-
lidiij imago, cuius Asconius Pædianus memi-
nit. Amicus & familiaris hic T. Põponij Atti-
ci fuisse perhibet, à quo, etiã à proscriptionis
periculo seruatus fuit, Lucretio & Catullo, à
Cornelio Nepote adiungit. Parcius hoc lo-
co vobis de nõnullis poëtis loquor, & quasi
indice, quod dicitur, tantũ demonstro, quòd
pauca de his à Scriptoribus tradita sunt, ut
est de Cæcilio, qui Nouocomensis fuit, quẽ
tenerum poëtam uocat Catullus. Carmẽ hic
de dea Cybele inchoauit. Item de Cornelio
Alpino, qui ut testatur Porphyrio, Memno-
nia, hoc est, carmẽ de Memnone, hexametris
uersibus descripsit. Horatius,

*Turgidus Alpinus iugulat dum Memnona, dumq;
Defingit Rheni luteum caput, hæc ego ludo.*

Valerius Cato. Sed inter hos nõ longè Valerij Catonis ima-
go monstrabatur, qui ex Gallia originem du-
xit, Burseniq; cuiusdam libertus fuisse perhi-
betur, at suo ipse quodã in libello ingenuũ se
fuisse testatũ reliquit. Sed cum Syllanis tem-
poribus, partiũ licẽtia, pupillus patrimonio
exutus fuisset, multos nobiles docuit, ui-
susq; est, ut Suetonius scribit, peridoneus præ-
ceptor,

ceptor, maximè ad poëticam tendentibus, ut quidem apparere his uersiculis potest.

Cato grammaticus, Latina Siren,

Qui solus legit, ac facit poëtas.

Scripsit præter grammaticos libellos & poëmata, inter quæ præcipuæ celebrantur, Lydia & Diana. Lydia C. Ticide meminit,

Lydia, doctorum maxima cura, liber.

Dianæ uerò C. Cinna,

Secula permaneat nostri Diana Catonis.

Fuit, cum ego poëma illud, quod inter Vergiliana, Diræ inscribit, Catonis huius esse existimarim, & quod de Lydia in eo agitur, & mentio fit Ciuilis belli, quo ipse est patrimonio, ut ait Tranquillus, exutus, id quod etiã ipsemet Cato in libello, cui est titulus Indignatio, ostendit, & propterea non Diræ, sed indignatio, poëma ipsum inscribi posse uidebatur. Vobis hoc dixisse uelim, nunc quid sentiam, haud faciliè afferre possum, cum grammaticorum contrà stet consensus, qui Diras Vergilio ascribunt. Vixit uerò Cato ad extremam senectutē pauper inopsq̃, modico contentus gurgustio, postquam Tusculana uilla creditoribus cesserat, de quo extat Bibaculi, ut modò meminimus epigramma.

Si quis fortè mei domum Catonis

Depictam minio rubere, & illos

Custodis uidet hortulos Priapi,

Miratur, quibus ille disciplinis

Tantam sit sapientiam affecutus,
 Quem tres coliculi, selibra farris,
 Racemi duo tegula sub una
 Ad summam propè nutriant senectam.

Et rursus idem Bibaculus,

Catonis modo, Galle, Tusculanum
 Tota creditor urbe uenditabat.
 Mirati sumus unicum magistrum,
 Summum grammaticum, optimum poëtam
 Omnes soluere posse quæstiones,
 Vnum difficile expedire nomen.
 En cor Zenodoti, en iecur Cratetis.

Meminit & huius Valerij Catonis Horatius,
 cum ait in Sermonibus,

Lucilli, quàm sit mendosus, teste Catone,
 Defensore tuo peruincam, qui malè factos
 Emendare parat uersus, hoc læuius ille,
 Est quo uir melior, longè subtilior.

Atq; hæc quidem de Valerio Catone. Cate-
 rum & Vticensis Cato Iambicum carmen in
 Merellum scripsit, quod ualde, Plutarcho te-
 ste, celebratum fuit. Connumeratur & hic i-
 dem Cato inter eos, qui seueri cum ipsi & mo-
 rosi essent, lasciuiusculis tamē interdum uer-
 sibus luserunt, quod ad Augustum scribens,
 poëta Naso ostendit, cum ita canit,

Et leue Cornifici parq; Catonis opus.

Hostius. Fūerat & poëta Hostius in tabula, à quo bel-
 lum Histricum carmine compositum fuit, et
 complura ex poëta Homero in eo opere tra-
 duxe-

duxerat, ut illud,

—Non mihi si linguæ centum.

Quod ab Hostio potius, quàm ab Homero P. Maronem desumpsisse Macrobius existimauit, cui ego nescio, quantum assentiar. Vnus post hos poëta erat, qui, nescio quo modo, insanire uidebatur, & quasdam quasi atomos inspectare. Quis iste, inquit Picus puer. Cui ego, Ex titulo, inquã, facilè cognoui. Titus Lucretius Charus poëta fuit Romanus, qui Epicuræam sectam secutus, scripsit de rerum natura opus, quod & si imperfectum, ut uidetur, multis tamen luminibus ingenij & artis situm esse, docet quadam ad Q. Fratrem epistola M. Cicero. Hieronymus uerò ex Eusebio, etiam ab ipso Cicerone emendatum, his ex libro de Temporibus uerbis prodidit. Titus, inquit, Lucretius poëta nascitur circa c lxxxi Olympiadem, qui postea amatorio poculo in furore uersus, cum aliquos libros per interualla insanie conscripisset, quos postea Cicero emendauit, propria se manu interfecit, quadragesimo tertio ætatis suæ anno, id quod & ante Eusebium obseruauit Plinius. Sunt, qui ex Hieronymi uerbis ad Rufinum, putent Lucilliam amicam poculum dedisse Lucretio. Lucillia, inquit, decepta furorem propinauit, pro amoris poculo. Extant in præsens, & leguntur sex libri eius de rerum natura, multorum eruditissimorum lima

Titus Lucretius.

castigati, plures tamen libros ipsum scripsisse innuit his uerbis Varro, in primo de lingua Latina, qui eodem uixit tempore. Lucretius, ait, suorum unius & uiginti librorū initium fecit hoc,

Aetheris & terræ genitabile quærerere tempus.

C. Memmius.

Sed & Priscianus in vi. septimū eius librū citat, Macrobius uerò xvij, quo argumēto imperfectū opus dixi, quod & uideo placuisse Beroaldo Seniori. Sed hæc curiositatis gratia. Porro Lucretius C. Memmio L. filio familiarissimè usus est, qui & si orator, poëta tamen & ipse haud illepidus habitus est, cui & opus suum Lucretius de rerū natura inscripsit. Hoc loco, quoniā in Memmij mentionē incidimus, uobis id afferre constitui, uiros quosdam sanè doctos existimasse, patrem C. huius Memmij L. Memmium cum fuisse, qui Corinthum diruit, cum is à Scriptoribus omnibus L. Mummius Achaicus, non Memmius uocetur, uno excepto duntaxat Asconio in tertio Verrinarū, qui Memmium, non Mummium appellare uidetur. Sic uerò Cicero, sic uterque Plinius, sic Florus, sic Victruuius, sic deniq; Græci uocant, ut Strabo. Fuit autē L. Memmius pater, L. Crassi & M. Antonij temporibus, ut est apud M. Tullium in Bruto, & in secundo de Oratore, ubi agit de ridiculis. In quem illud est Crassi, nam cum Memmius esset cum Largio Terracinæ de ami-

amicula rixatus, & tota Terracina, omnibus parietibus inscriptæ literæ fuissent, tria L L L, & duo M M, Crassius, quid id esset, quæsiuit, senem sibi quendam dixisse finxit, lacerat lacertum Largij mordax Memmius, quo dicto ipsius Memmij mordacitatē carpit. Ibidem alterius Cai Memmij dictum affert Cicero in Scaurum, qui locupletis hominis Pompeij Phrygionis bona sine testamento possederat, & sedebat aduocatus reo Bestiæ, cum illac fortè funus duceretur, Scauro, inquit, Memmius, Vide Scaure, mortuus rapitur, si potes esse possessor, Scauri auaritiam eo dicto uellicans. Sanè hūc Memmiū, patrum Memmij Lucretiani fuisse crediderim, in Bruto enim M. Tullius C. & L. frātres fuisse cōmemorat. Sed de hoc C. Memmio, cui suum Lucretius librū dicauit, & qui uersus scripsit, Plinius in epistolis ad Aristonem meminit, quo loco & alios plerosque commemorat, qui sepositis grauioribus plerunque studijs, iocosa & parum seuera scriptitarunt. Ouidius quoque in secundo de Tristibus ait,

*Quid referā Tici dæ, quid Memmij carmē, apud quos
Nomen adest rebus, nominibusq; pudor.*

Apud Gelliū uerò, ut dura eius carmina referunt. Memmius hic, is esse existimat, qui Cæsari obiecit, quod ad cyathū regi Nicomedi steterit, cum reliquis, ut ait Suetonius,

exoletis, pleno conuiuio, quiq; in Cæsarem ipsum asperrimas orationes scripsit, & quibus non minori acerbitate rescripsit Cæsar, fuit illi tamen postea in petitione consulatus suffragator. Catullus quoq; se cum eo prætor in Bithynia fuisse, suis uersibus cecinit, quibus & se parum pudicè ab eo habitum ostendit. Et hunc eum Memmiū esse plerique contendunt, ad quem sunt Ciceronis epistolæ, & de quo in claris oratoribus. C. inquit, Memmius, L. filius perfectus literis, sed Græcis, fastidiosus sanè Latinarum, argutus orator, uerbisq; dulcis, sed fugiens nō modo dicendi uerumetiam cogitandi laborem, tantum sibi de facultate detraxit, quantū immittit industriæ. Sed in hæc de patre & filio Memmio diuertisse, non ab re fuerit. Iam ad Lucretium, unde fluxit sermo, reuertamur, quem eo die mortuū legimus, quo uirilē togam sumpsit Vergilius. Lucretiū legendū putat Fabius, sed non ad phrasin, quæ utiq; Fabij uerba ad oratorem, non ad poëtam pertinent, eius enim in eo scribendi genere phrasibus & elegans est, imitatione ualde digna. Vitruuius quoq; ita eum cōmendat, ut plures post nostram, inquit, memoriam nascentes cum Lucretio uidebuntur, uelut coram rerum natura disputare. Lucretium usque adeo celebrat Ouidius, ut perpetuò eius carmina duratura uaticinetur, ita canens,

Carmina

Carmina diuini tunc sunt moritura Lucreti,

Exitio terras cum dabit una dies.

Idem in secundo de Tristibus,

Explicat & causas rapidi Lucretius ignis,

Causarumq; triplex uaticinatur opus.

Quod cum mendose legatur, difficultatis causam plerisque attulit, non enim causarum, sed casurum legendum est, id quod facile ex quinto ipsius Lucretij libro colligitur, qui futurum ignis incendium disputat, quam Ecpyreosin Græci dicunt, quæ de re, præter gentium philosophos, & Christiani quoque scripserunt. Idem Ouidius carmen in Liuiæ consolatione replicauit. Statius quoque poetata tale de Lucretio testimonium protulit,

Et docti furor arduus Lucreti.

quod quidam ad insaniam, quidam ad poeticam referunt, utrunque illi certe conuenit. In hæc diuerſi, quæ ferè sunt præter institutum, quod huius poetæ lectione uos affici cupio. Et nos ista, inquit Piso, libenter audiuiſimus, nam & qua attentione ea Picus exciperet, uidiſti. Tunc ego, Fuit, inquam, & alter Lucretius comicus, cuius Placiades ad Chalcidii meminit. Post uero Lucretium duo erant, oratorum uestibus induti, alter quidem Marcus Terentius Varro, uir, ut ait Terentianus, doctissimus undecunque. De quo & his prope modum uerbis Lactantius Firmianus, Varro, inquit, quo nemo unquam doctior neque

M. Terentius Varro.

Ee

apud Græcos quidem, nec apud Latinos uixit. Sed & Dionysius Halicarnasseus apud Græcos, ut cæteros mittam, locupletissimū testimonium protulit, qui cum Varrone floruit. Refero, inquit, quæ Terentius Varro in antiquitatibus perscripsit, uir unus inter omnes, qui hac ætate floruerunt, longè peritissimus. Tum Piso, Quid nobis de Varrone tanta & tot testimonia colligis? Quis Varronem ignorat? Nullū certè maius, meo quidem iudicio, de illo testimoniū, quàm uel suo ipsius Varronis, hoc est, quæ pauca supersunt, illius uolumina legere, uel Ciceronis, qui de eo ubiq; summa cum laude meminit, loquentēq; illum de disciplinis, suis in dialogis facit. Rectè tu quidem, inquam, nūc eius tantū, quod ad rem præsentem pertinet, in poëtica studium uideamus. Istuc ipsum, ait Piso & Picus, desideramus. Tunc ego, Alterū, inquā, satyrę genus, ut scribit Fabius Quintilianus, diuersum scripsit Varro, quod carminū uarietate mistum fuit, de quo & ita Gellius in noctibus Atticis. Menippi libros, inquit, in satyris imitatus est Varro, quas Cynicas ipse appellauit Menippeas. Probus uerò grammaticus, Varro, ait, Menippeus nuncupatus est, non à magistro, cuius ætas longè præcesserat, sed ab ingenij societate, quod is quoque omnigeno carmine satyras suas explicauerat. De iisdem meminit & Marcus Cice-

Cicero, qui & alibi, hoc est, in Academicis quæstionibus ex sua ipsius persona tali Varronem laude prosecutus est. Sunt, inquam, ista Varro, nam nos in nostra urbe peregrinantes, errantesq̃, tanquã hospites, tui libri, quasi domũ deduxerũt, ut possemus aliquando, qui, & ubi essemus, agnoscere. Tu ætatem patriæ, tu descriptiones temporũ, tu sacrorũ iura, tu sacerdotũ, tu domesticã, tu bellicam disciplinam, tu sedem locorũ, regionũ, tu omnium diuinarũ humanarumq̃ rerum nomina, genera, officia, causas aperuisti. Plurimũ quidem & poëtis nostris, omninoq̃ Latinis & literis luminis, & uerbis attulisti, atq̃ ipse uarium & elegãs, omni ferè numero poëma fecisti, philosophiam multisq̃ locis inchoasti, ad impellendũ satis, ad edocendũ parum. Atq̃ hæc quidem totidem uerbis M. Cicero. Sedenim & præter hæc Lactantius Varronẽ ait de rerum natura carmine libros scripsisse, quod & Quintilianus his uerbis in primo, Vel, inquit, propter Empedoclẽ, in Græcis Varronem, ac Lucretium in Latinis, qui præcepta sapientiæ uersibus tradiderũt. Circumfertur & hoc Varronis epigrãma de Licinio liberto, & Aug. tõfore apud Cornutũ,

Marmoreo Licinus tumulo iacet, at Cato nullo,

Pompeius paruo, credimus esse deos?

Atque hætenus quidem de Varronis poëtica, quæ cum dixissem, Ex ijs, inquit

Piso, qui hac ætate scripsere, illum etiam Argonautica cōposuisse didici. Male, inquam, Piso didicisti, quicumq; enim illi, qui id scripsere, nominis similitudine decepti esse videntur. Nam duo Varronis nomine fuere, eodem fermè tempore, id quod ego diligentissimè obseruavi, & ante me Sidonius Apollinaris libro Epistolarum quarto, sed quum paulò pòst alterius Varronis imaginem recensebimus, hoc ipsum planius ostendemus. Reliqua uerò, quæ de Terentij Varronis uita didicimus, hoc est, quæ domi militiaq; multa fecit, quo honore, quibus titulis, quo mortis genere perierit, non est, hoc loco ut pluribus exequamur, multa enim hodierno sermone dicenda restant. Sed iam alterum, qui cum Varrone erat, exponamus. Is autè erat Marcus Tullius Cicero, de quo ut de Varrone fecimus, quæ ad eius poëticam tantum attinent, afferemus. Puer igitur Marcus Tullius, ut Plutarchus scribit, poëticæ adeò operam impendit, ut plurimū omnium iudicio in ea facultate profecerit, multaq; in ea ætate poëmata scripserit, inter quæ illud ipse Plutarchus celebrat, quod Pontius Glaucias inscribitur, uersu tetrametro. Multa carmine ex Græco transtulit, ut tota Arati Phænomena, cuius etiam nūc pars extat, aliaq; quæ sparsim suis in dialogis inseruit. Nunquid ideo, inquit Piso, poëta Cicero?

Nam

*M. Tullius
Cicero.*

Nam tamen si Ciceronis Limonem, poematis id nomen, citat Donatus, ubi de Terentij poetæ uita agit, illudq; Vergilij existimetur à Cicerone sumptum,

— *Spes altera Romæ,* Et illud corripuit,

— *Tremulis altaria flammis.* id enim Cicero nis uxori, dum sacrificasset, contigisse dicitur, id quod & ipse Cicero quodam suo poemate testatum reliquit, & eius licet elegiam, quæ Thalemastis inscribitur, afferat Seruius, ex qua carmen illud,

Iam mare Tyrrenium longè, penitusq; palumbes

Reliquit, Non ideo tamē ego illum poemam crediderim. Tunc ego, Poeta, nec ne fuerit Cicero, non uobis dixerim, pictum tamen in tabula fuisse, multaq; præter ea, quæ tu modò attulisti, carmina & adhuc legi, & ab autoribus citari assero, ut quæ de ipsius consulatu à Lactantio, in tertio diuinarum Institutionum, & quæ in secundo eiusdem consulatus Vrania Musa pronunciat, in primo de Diuinatione, ex uerbis Quintij Ciceronis fratris.

Principio ætherio flammatus Iuppiter igni

Vertitur, & totum collustrat lumine mundum.

Et reliqua, usque enim ad octoginta uersus ibi leguntur. Fabius quoque Quintilianus Ciceronis quosdam ioculares libellos adducit, atq; ex ijs uersus. Quin & de suis temporibus tres se carmine libros scripsisse, ipse-

met ad Lentulum in epistolis testis est, quos eisdem esse existimant aliqui, qui de eius cōsulatu inscribunt. Sed num parum uobis testimoniū uidetur de poëmate, quod Marius inscribitur, Scæuolæ & Q. Ciceronis? Nam cum in primo de Legibus Atticis Pomponius dixisset de quercu in Mario lecta, quale est istuc, quod poëtæ serunt, mihi enim uideris fratrem laudando suffragari tibi, tum Attico respondet Q. Frater, Sit ita sanè, ueruntamē dum Latinæ loquantur literæ, quercus huic loco nō deerit, quæ Mariana dicatur, eaq; ut ait Scæuola, de fratris mei Mario, Canescet seclis innumerabilib. De eodem Mario poëmata idem Q. Frater in primo de Diuinatione, Quid est illo auspicio diuinius, ait, quod apud te in Mario est, ut utar potissimum te autore.

Hic Iouis altifoni subito pennata satelles

Arboris è trunco, serpentis saucia morsu. & cætera, quæ ibi leguntur. Sed & illud multis mirum uidetur, quod de ipso Marco Cicerone legitur, non pauciores unquam, cum in Urbe esset, quingentis uersibus quotidie scribere solitum, nisi uos de prosæ uersibus intelligatis. Iure igit, inquit Piso, quisquis ille fuit, inter poëtās Marcum Tullium reposuit. Iure, inquam, Piso, ut ais. Illud ramen ego de Ciceronis carminibus dixerim, quod à Cassio Seuero responsum sibi Seneca in tertio de clama

clamationū scribit. Vergiliū, inquit, illa felicitas ingenij, oratione soluta reliquit, Cicero-
nem eloquentia sua in carminibus destituit. Et illud item, quod est à Cornelio Tacito in oratoribus obseruatū, carmina uidelicet Ciceronis forum potius redolere, quàm Castalianam, Oratoris enim potius spiritus, q̃ poeticos habent, ut Syllij Italici, & Plinij, Cæcilij, aliorumq̃. Sed de Varrone & Cicerone iam satis. Titum quoq̃ Pomponiū Atticū, M. Tullij amicissimū, ad quē extant epistolæ, cui gener fuit Agrippa, progener Tiberius, & Pronepos Drusus, in poëtica uersatū, eiusq̃ facultatis studiosum fuisse scriptū reliquit Cornelius Nepos, qui eius uitam literarū monumentis mandauit. Sed & M. ipse Tullius ad Atticū ipsum in epistolis, epigrammatis, inquit, tuis, quæ in Amaltheo posuisti, cōtenterimus, præsertim cum & Chilius nos reliquerit, & Archias nihil de me scripserit, ac uereor, ne Lucullus, quoniā poëma Græcū cōdidit, nunc ad Cæcilianā fabulam spectet. Sed huius quidem Chili, cuius modò meminimus, nō admodū frequens habetur mentio, nisi fortè & alio loco ipsarum ad Atticū M. Tullij epistolarū, quo loco Chilio Eumolpidarū uidet̃ sacra ab Attico desiderare, tametsi exemplaria quædā nō Chiliū, sed Thyliū habent. Sed hæc missā faciamus. Tradūt quoq̃ Pomponium de imaginibus illustrium scri-

Titus Pomponius Atticus.

*Archias.
Aulus Li-
cinius.*

psisse, uersibus breuissimo argumento subscriptis, non ob id tamen propterea fuerat in tabula. Post Varronem & Marcum Ciceronem, Græci duo erant poëtæ, Archias & Theophanes. Archias quidem, Aulus Licinius nuncupatus, natus est Antiochiæ, nobili loco, ubi ad humanitatē liberalibus artibus informatus, se ad scribendi studium contulit, tum in cæteris Asiæ partibus cunctaq; Græciæ sic uersatus, ut famam ingenij expectatio hominis, expectationem ipsius aduentus admiratioq; superaret. Florebat tum Italia bonis artibus & disciplinis, atque ideo illuc profectus Archias, quem tum ingenij elegantia, tum morum suauitate, non solum Heraclienses & Tarentini, & Rhegyni & Neapolitani ciuitate cæterisq; præmijs donarunt, sed cum Romam uenisset, Mario & Catulo coss. hospes primum est Luculli factus & familiaris, nec minus à Metellis, Catulis, Crassis, cæterisq; urbis principibus amatus, atque in primis à Marco Tullio. A quo postea senex est elegantissima oratione & eruditissima defensus, cum accusatus à Graccho fuisset, quod se pro ciue gereret, quam orationem studiose simul aliquando legimus, & deinceps accuratius sæpe legimus, in qua de memoria, & ipsius Archiæ ex temporali facultate ita agit. Quoties ego, inquit, hunc Archiam uidi, cum literam scripsisset

plisset nullā, magnū numerū optimorū uersuum de ijs ipsis rebus, quæ tum agerentur, dicere ex tempore, quoties reuocatum eandem rem dicere, commutatis uerbis atq; sententijs. Quæ uerò accuratè cogitatèq; scripsisset, ea sic uidi probari, ut ad ueterum scriptorum laudem peruenirent. Meminit & de hac re Fabius Quintilianus, Tum in me intuens puer Picus, Magna ista, inquit, profectò memoriæ & extemporalis facultatis felicitas. Magna, inquam, mi Pice, sed nostris quoq; temporibus non defuere, qui hac ipsa excelluerunt, & hodie excellent. Quin & domestica tibi sunt exempla, talis fuit tuus maior patruus, Ioannes Picus, quem merito Phœnicem, non Picum, omnis ferè illa ætas nuncupauit. Extemporalis uerò facilitatis Andreas Maro, amicus meus, tanta apud doctos uiros documenta præstitit, ut sit Archiæ ferè comparandus, sed de hoc iam satis. Ab Archia M. Cicero multa se didicisse ab ipsa usq; pueritia nō ingratè fatetur, unde uidetur illud ab Hetrusco poëta dictum.

Linquo senem, qui discipulum per prata sonorum,

Hesperiamq; tubam docto conflauerat ore.

Composuit autem Archias Græco carmine bella Cymbrica, & de cōsulatu M. Tullij carmen exorsus est. Exrant & eius inter Græca epigrammata uersus aliquot. Cicero in libris de Diuinatione carmen Archiæ cele-

brat, quo Roscium puerū, in cunabulis circum-
 plicatū serpentis amplexu expressit. Archi-
 præterea meminit & Tacitus Cornelius.
 Theophanes. Theophanes uerò patria Mitylenus fuit, &
 ipse poëta Græcus, qui epico carmine Magni
 Pompeij gesta descripsit, & propterea ab eo
 amatus, urbe Romana in concione militū
 donatus. Theophanis & Cicero in epistolis
 ad Atticū meminit, cum ita scribit, Velim te
 ex Theophane respicere, quo nam in me ani-
 mo sit Arabarches, quo loco Arabarchem
 Pompeiū intelligit, non autē M. Antonium,
 nec Cæsarem, ut quidam prodiderūt, qua de
 plura in annotatione scripsi. De eodē Theo-
 phane & Plutarchus, & Cæsar in Cōmenta-
 rijs de bello Ciuili. Legimus ad hāc diem ip-
 sius quoq; Græcos quosdā uersiculos. Theo-
 phanē præterea scribit Tacitus inter intimos
 Magni Pompeij cōnumeratū fuisse, & eidem
 Theophani defuncto cœlestes honores, Græ-
 cos tribuisse. Atq; hæc quidem de Archia &
 Theophane. Fuisse tamen legimus & alium
 Theophanē, poëtā Christianū, etiam in Di-
 uorum numerū relatū, cuius festū diem Græ-
 ci celebrant xi Octobris, eundemq; antisti-
 tem Nicææ urbis fuisse Græci ipsi scriptores
 prodiderūt. Ab his Varro Atacinus sequeba-
 tur, qui ab Atace, uico uel fluuio Narbonen-
 sis Galliæ, Atacinus cognominatus est, tam-
 etsi quidam sanè docti Atratinū potius, à fa-
 mili

Varro Ata-
 cinus.

milia Romana Atratina, cognominatum uelint. Sed meæ huic sententiæ Porphyryon suffragatur, & Cæsariensis Eusebius, cuius in libro de Temporibus hæc uerba sunt, uel Hieronymi potius. P. Terentius Varro in uico Atace, in prouincia Narbonensi nascitur, Olympiade centesima LXXIII, qui postea, trigessimū quintum annum agens, Græcas literas summo studio didicit. Scripsit Atacinus Varro Argonautica, opus ex Apollonio Rhodio ferè traductum. Nam cum Apollonius quatuor libros scripserit, totidem & Varro, ut Valerius Probus ostendit. Meminit Quintilianus, cuius tu Piso, quia eius uerba tenes, recita. Hæc ipsa sunt, inquit Piso, Atacinus Varro in his, per quæ nomē est affecutus, interpretis operis alieni nō aspernandus quidē, uerū ad augendam facultatē dicendi parū locuples, quæ uerba nunc mihi plana facta sunt ex ijs, quæ suprā dixisti. Tunc ego, Argo nauticōn, inquam, opus, quod ipse scripsit, ut modò dixi, in quatuor uolumina distinxit, ad Apollonij imitationē. Sed præter Argonautica, alia scripsisse creditur, ut de puella Leucadia, quā miro profecutus est amore, id quod suo carmine testatus est Propertius.

Hæc quoq; perfectō ludebat Iasone Varro,

Varro, Leucadiæ maxima cura suæ.

Laudat Varronem Ouidius in Amorum libris, cum cecinit,

Varronem, primamq; ratem quæ nesciet ætas,

Aureaq; Aesonio terga petita duci?

Sunt apud Senecam Atacini carmina, quæ
Iulius Montanus Vergilium dicebat æmula
tum fuisse.

Desierant latrare canes, urbesq; silebant,

Omnia noctis erant placida composita quiete.

Quæ tamen Ovidius fieri potuisse meliora
dicebat, si secundi ultima pars abscissa fuisset,
atq; ita desisset,

— Omnia noctis erant.

Horatius quoq; Atacini meminit. Sed et Var
ronis uersus ab antiquis Grammaticis, Pro-
bo, Prisciano, Seruio, alijsq; citata inuenietis.
Publius Ver Erat in hoc tabulæ fermè meditullio *gilius Maro.* Publij
Vergilij Maronis imago, quæ tanta fuerat pi-
ctoris solertia & artificium, ut nescio quid,
præ se ferre diuinum magis, quàm reliquorū
imagines uideretur. Cum uero me de Vergi-
lio quæcunq; collegeram, ut recenserem, ac-
cingerem, interceptit Piso, Ne quæso, inquit,
Lili, in Vergilij uita recensenda labores, nam
quæ à ueteribus & recentioribus Gramma-
ticis perscripta sunt, ego & Picus per hosce
dies legimus, si quid uerò præterea habes, id
nobis tantū expone, ne temporis usura abu-
ti uideamur. Nam tamen Vergilius, nec ni-
mis ualde unquam, nec nimis est sæpe lauda-
tus, tamē temporis angustia nobis suadent,
ut nobis potius, quæ alijs parum comperta,
edisse-

edifferas,quàm quę protrita scriptoribus.Et ego,Rectè tu quidem,inquam,nam nec ullius indiget præconio Maro,nam & illi pridem explosi,qui si dis placet,quandam quasi in eo,ut sic dicam,Mantuanitatem se deprehendisse iactabant,ut illud,Sceleratū frigus. Ipse,inquam,Vergilius amplissimum ubiq; sui præconiū facit,modo sano iudicio & nō corrupto legatur. Vbiq; enim ille sibi cōstat, idem ubiq; Vergilius,hoc est,ut planius uno uerbo dicam,poëtarū Deus. Atq;,inquam,ô bone Deus,quid nunc nos quasi aliud agimus,aut quid aliud optamus,si Vergiliū habemus? Quo fit,ut uos identidem,& quos amo,cæteros admonitos uelim,ut (quod mihi puero non præstitere doctores mei) uos etiam atq; etiam hortor huic uni poëtæ tantum diu incumbere,insudare,donec non tantum animus imbutus ipse,sed eo tritæ quoq; aures uideant. Nam prò facinus,quæ quorundam est tanta peruersitas,ut uiuentis pridem frugibus,rudi adhuc glande uescātur,hoc est,dum diuina Vergiliij lectione imbui possunt,nesciō quos,Archithrenios & Anticlaudianos,ne illos quidem poëtarum umbras,ne Simiōlos dicam,totos toto ore,totis animis hauriant,& amplectantur? Sed nunc hac de re satis,nunc pauca de uita. Natus est Maro prope Mantuam,in uico,cui tunc nomen Andes(unde Andinus ipse,& Musæ An

diades à quibusdam cognominatæ) nūc Pictole uulgò, Natus, inquā, Pompeio & Crasso coss. LXXVII supra cētesimā Olympiadem. Brūduſij uerò mortuus, teste Eusebio, Saturnino & Lucretio coss. Oſſa Neapolim tralata, ſecundo ab Vrbe lapide. Corpore fuit & ſtatura grandi, colore aquilino, hoc eſt, ſubfulco, facie propè ruſtica adeò, ut noſtro Vidæ non adeò abſimilis uideri uiſſe poſſit. Valetudine uaria, ſtomacho nōnunquam laboraſſe tradiť, quare & crudus fuit, quod & Horatius poēta innuit. Faucibus, & capitis dolore ſæpè tentatus, & ſanguinem frequentius eiēcit, cibi uiniq; minimi. Sanè uerò animo & ore uerecundus adeò, ut ex moribus uulgò Parthenias cognomen inuenir, tanto etiam in honore habitus à Senatu populoq; Romano, ut auditis eius uerſibus, in theatro uniuerſus populus illi aſſurrexit, ipſumq; ut ſcribit Corn. Tacitus, fortè præſentē ſpectātemq; ueneratus eſt ſic, quaſi Auguſtum Cæſarē. Illud etiā adnotāt grāmatici, cum M. Tullius quosdam fortè Vergilij uerſus ex Bucolicis recitari audiuiſſet, carminis maiestate motum dixiſſe,

—*Spes altera Romæ, ſe primam eſſe ſignificans, quod hemiſtichium ipſe mox poēta in Aeneide retulit, quod an ipſe aſtruam, haud facilè dixerim. Alexander quoq; Imperator & Cæſar eum poētarū Platonē, ut ſcribit*

būt Lampridius, appellare solitus fuit, tamet-
 si præposteri in hoc iudiciū Adrianus, Enniū
 Vergilio, hoc est, stercus auro præponeret, et
 fatui iudiciū Caligula, qui eum & damnaret,
 & incesset. Sed quid hi ad Augustū, & M.
 Tullium? At uerò Græci cum opibus & impe-
 rio florebant, Vergiliū adeò coluere, ut eius
 opera in Græcam linguā, nec semel, transtu-
 lerint, uerū & Christodorus in sua Ecphrasi
 hæc carmina de Vergilia ediderit.

*Cygnus, & Ausonijs diuinum nectar ab ore
 Vergilius spargens aderat, quem Martia Roma*

Eloquio ipsa suum patrio nutriuit Homerum.

Sed demū ut cognoscatis, diuini poëtæ quan-
 ti semper fuerit obseruata eruditio, & sapiēs
 quæsita doctrina, accipite, quos & quales ui-
 ros in Vergiliū carminibus cōmentaria cōdi-
 disse ipse cōperi. C. Iulius Hyginus, Valerius
 Probus, Scaurus, Caper, Aemilius, Asper, Vr-
 banus, Aurelius, Cornutus, Pius, Carmi-
 nius, Iunius, Philargyrius, Carpinus, Do-
 natus Aelius, Seruius Honoratus, Macro-
 bius. Qui uerò primus Romæ Vergiliū pu-
 blicè prælegerit, Quintum Cæciliū, gramma-
 ticum Epirotam, Attici Pōponij libertū fuis-
 se scribit Suetonius Tranq. Et nostris his die-
 bus fuere nōnulli, qui in Vergilium cōmen-
 taria scripserunt, inter quos Lætus Pompo-
 nius, Landinus, Sabinus & Mancinellus,
 alij. Illud etiam mihi ferè ridiculum uidetur,

quo se nonnulli de hoc ipso Vergilij nomine angunt usque adeo, dum modo Vergiliū, modò Virgilium, & Vergillium etiam duplici Il scripsere, ut Christodorus in statuarū ecphrafi. In Cæcilij quidem Minutiani Apuleij fragmentis, quæ leguntur, modò à uirgis Vergilium dictum, modò à Vergilijs Vergilium notauimus. Cum priore sententia cōuenit Donatus, seu quisquis ille fuit, qui Vergilij uitā copiose descripsit, & Calui uersiculus, qui circumfertur,

Et uates, cui uirga dedit memorabile nomen.

Sed nunquid illud uobis reticuerim, quod de Vergilianis sortibus traditur ab historicis, quibus & nonnulli hodie, etiam uiri doctissimi utūtur, superstitiose id quidem, nec nostræ religionis hominibus satis laudabile. Legimus & Ouidium poëtam ex Vergilia no carmine tragœdiam confecisse, quod in Ouidij imagine referemus. Nec illud hoc loco reticuerim, quod à multis proditum est, Vergilium in Bucolicis ex Sibyllinis carminibus Christi domini natiuitatē præcinuisse. Nam tametsi Hieronymus, & eum alij secuti id minus consonum arbitrantur, ut cum de Centone agemus, dicemus, certè illud est memorabile, quod in nostris Annalibus tradit, de Secundiano, uiro togato & graui, deq; Veriano pictore. Qui cum Marcellianum uirū eloquentissimū conuenissent, omnes à Christi pie-

sti pietate alieni, eaq; ex Bucolicis carmina attentius perscrutarentur,

—*Iam redit & uirgo,* etcetera, nil aliud ibi rectè intelligi statuerunt, nisi Christū de uirgine natum, redemptorem seruatoremq; humani generis. Quare uitæ rationē commutantes, ad Christum conuersi sunt, & à Xysto summo pontifice saluari lotionē abluti, paulopost à Valeriano Cæsare, cum constantes in ea confessione perseuerassent, necari sunt, & in beatorū numero sunt habitī. Sed iam plus, quàm putarā, de Vergilio dixi. Vergilium in tabula sequebatur C. Mecænas C. Mecænas. eques, uir cum omnium bonorū, tum literatorum & poëtarum maximè fautor, quos et amplissimis est beneficijs profecutus, ideoq; egregij omnes eius ferè ætatis poëtę summis illum laudibus celebrarunt, ut de eo in prouerbium iam illud cesserit,

Sint Mecænates, non deerunt, Flacce, Marones,
Eiusq; nomen in munificentiam & liberalitatem transierit. Originem Mecænas duxit, ut ait Horatius, ab antiquis Hetruscorū regibus, cuius maternus auus & paternus magnis legionibus imperitarunt. Mecænatīs patrem Menodorum, sunt, qui scribant, qui Iulio Cæsari contra Pompeium affuit, quod Appianus significare uidetur. Menodori pater Menippus, Menippi Cæcinna, cuius Cato meminit in Originibus. Eques uerò ipse,

forte sua contentus uixit, nec uoluit ordinē
excedere, quod & Dion historicus testatur,
& Tacitus, qui de eo ita, in tertio Hist. de Cri-
spo agens, loquitur. Crispum, inquit, eque-
stri ortum loco C. Sallustius, rerum Roma-
narū florentissimus autor, sororis nepotē in
nomen asciuit, atq; ille, quāquam prompto
ad capeffendos honores aditu, Mecœnatem
æmulatus, sine dignitate senatoria, multos
triumphalium consulariumq; potentia ante
iit. Diuersus à ueterum instituto, per cultum
& munditias, copiaq; & affluentia luxu pro-
pior, suberat tamen uigor animi ingentibus
negotijs par, eo acrior, quo somnum & iner-
tiam magis ostentabat. Igitur incolumi Me-
cœnate, proximus, mox præcipuus, cui secre-
ta imperatorum inniterentur, & interficien-
di Posthumi Agrippæ conscius, ætate proue-
ctā, speciē magis in amicitia principis, quā
uim tenuit, idq; & Mecœnati acciderat, fato
potētiæ raro sempiternæ. An satias capit aut
illos, cum omnia tribuerunt, aut hos, cū iam
nihil reliquum est, quod cupiant. Hæc Tac-
itus, quæ uerba uobis recitare uolui, quod u-
no fermē spiritu, multā nobis frugem osten-
tent. Amabatur igitur ab Augusto Cæs. ualde
Mecœnas adeo, ut quod Plutarchus scribit,
συμβίωτης, hoc est, uitæ comes, & conuiCTOR
Augusti diceretur. Quin & post uictoriam
Actiacam ex M. Antonio & Cleopatra, ex
Aegy-

Aegypto reuersus, de imperandi ratione, cū Agrippa & Mecænate agens, cum Agrippa priuatam uitam suaderet, Mecænas monarchiam, non Agrippæ, sed Mecænatis consilio adhæsit, quod plurib. in historijs Dion, eorum etiã orationibus adscriptis prodidit. Qui & Augustum ait grauiter in Mecænatis obitu doluisse, ab eo licet hæres esset institutus. Et cum ad alia omnia Mecænate uteretur Augustus, tum in primis, cum ira commotus esset, ab ea enim & furore cum auertebat, pacatioremq; animo reddebat. Ferūt, cum aliquando plerosq; esset proscripturus Augustus, nec ad illum præstantium multitudinem posset Mecænās accedere, chirographo scripsisse, Surge carnifex, & tanquā aliud porrigens, in illius sinum immisisse, ne uidelicet eorum quempiam occidi iuberet, quod & factum est, idem & sæpe aliàs fecisse idem est autor Dion. Suapte quippe natura ad iracundiam & uindictā propensior fuit Augustus, uerum cum tantæ apud Cæsarem Mecænās autoritatis esset, eius tamen taciturnitatem, ut scribit Tranquillus, sæpè desiderauit, ut cum uxori Terentiæ secretum de comperta Murænæ coniuratione prodidit. Quare mirum est, Sextum Aurelium & Eutropium à Tranquillo dissentire, ut qui Mecænatem tradant amicorum præcipuū Augusto fuisse ob taciturnitatem, cum contra

in historia fidelissimus scribat Suetonius. Celebrati sunt Mecœnatis horti Romæ, in Exquilijs, quo loco frequenter cum Cæsare uersari consuevit, & perinde etiam frequentes illuc poëtæ conueniebant. Locus monet, ut uobis recitem, quæ de Poëmatibus Priapeiorū aliquando intellexi. Erat in his hortis Priapi sacellum, ut scitis morem antiquis fuisse, teste etiam Columella, ad quod conuenientes poëtæ, pro re & loco, carmina affigebant, ut hoc tempore, Romæ, quotannis Paschillo, quæ iussu Mecœnatis à Vergilio collecta, nunc Vergilij nomine circūferuntur. Quod ut illa Vergilij non esse existimē, cum alia, tum illud maximè est in causa, ut nihil in præsentia de stili dissimilitudine dicā, qđ is fuit Vergilius, qui ob uerecundos & uirginales mores, uulgo, ut paulo antè dicebamus, Parthenias est appellatus. Ab alijs Ouidio Nasoni ascribuntur, qui puerorum amores est ita auersatus, ut de ijs in arte canat,

Odi concubitus, qui non utrinq; resolvunt,

Hoc est, ut pueri tangar amore minus.

Quæ argumenta non est, quod in præsentia uel refellam, uel comprobem, satis sit uobis, quod quæ sentiam ipse, uobis aperui, nam et alij quoque aliter de Priapeijs opinati sunt. Nullis ego facultatē eripio, quo minus, quæ uelint, ipsi sentiant. Sedenim ea poëmata ita mihi uideri inuenta, præter eruditorū quorundam

rundam opinionem, Ithyphallici quoq; seu Phallici carminis inuētio, nescio quo pacto, huic opinioni arridere uidetur. Ferūt enim, Athenis in Liberi patris mysterijs, uates rectum stipitem in modum fascini tenere solitos, & ibi canētes carmina apponere hi, qui Ithyphalli, & Phallodi, & Phallophori dicebantur, quod prāter Grācos scriptores, etiā in poētica Latinus scribit Donatianus, ut hinc illud facilius Mauri Terentiani demetro Ithyphallico intelligatis,

Qui ludicra, inquit, carmina Baccho uersib. petulcis,

Graio cum cortice, Phallo tres dabant trochæos.

Ex his etiam illud ex Georgicis melius exponetis, ut puto, quā hactenus ab interpretibus exponi soleat.

Oraq; corticibus sumunt horrenda cauatis,

Et te Bacche uocant per carmina læta, & reliqua.
Vbi profectò nil aliud summus poēta intelligit, quā ut dixi, carmen Ithyphallicū. Veluti etiam Ascolia celebritatem in illo poēta significat,

Mollibus in pratis unctos saliere per utres.

Verbum enim Grācum exprimit, quod est ἀσκολιάζω, nam & ipsa celebritas, ab utribus est ascolia nuncupata, quos utres inflatos & spiritu plenos, & in terra expositos altero pede impellebant, ascolia celebrantes, idq; sæpius agitantes, donec in terram caderēt, atq; hoc ideo, quod Caper uitem rodar, ex quo

utres fiebāt, ut in *ἔργοις* Hesiodi interpres pluribus exequit. Eius celebritatis & apud Aristophanem mētio, eiusq; expositores, itemq; in Suidæ Collectaneis. Ineptissimi sacri istius nō modò gentiles dediti fuere, sed & Christiani quidam hæretici, qui ab eo cursu *ἀσποδρομίται* uocati fuere, uel ut Philastrius scribit, *Ascodrogitæ*. In Galatia uerò hi fuere, qui utrem inflatum contegentes, bacchantes circuibant. Hinc & *ἀσπολισμός*, & uerbum *ἀσπολιάζω*, deduci autumant, quod, ut ait Theophilus, propriè significat, in pede uno salio. Et *ἀσπολισμός*, is saltandi modus, quo & iuuenes nostra ætate nonnunquā saliunt. Sed hæc alij non ab utribus, id est, *ἀσποις*, sed à scolo, quod impedimentū itineris esse traditur, denominata esse affirmant, uel à Scolio carmine. Attente uerò, hæc cum dicerem, me Picus puer audiebat, & erat plura cupienti similis, cum Piso inquit, Non ista ut referas, nunc tempus exposcit, ad Mecænatis, quæ restant, potius reuertere. Cui ego inquam, Rectè ais, & ad Picum conuersus, ne dubita, multa huiusmodi alias tibi, nunc ad Mecænatem, à quo nostra fluxit oratio, redeo. A Mecænate turris, Mecænatiaca cognominata est, uel maximè halosi Neronis, & urbis incendio celebrata, cuius & quædam uestigia extare, sunt ex antiquarijs Romanæ, qui asserant. Scribit etiam Dion in Historijs

storijs, Mecœnatem primum calidarum aquarum balnea in Vrbe construxisse. Porro Terentiam Mecœnas miro amore deperijt, ut Acron & Porphyrius prodidere. Quin in huius puellæ gratiam Horatius illud in Epodo cecinit, ad ipsum Mecœnatem,

Vreri ipse miser, quod si non pulchrior ignis

Accendit obsessam Ilion,

Gaude sorte tua.

Quæ tamen Terentia ipsius Mecœnatis uxor datur intelligi, ex uerbis Iaboleni Iuriconsulti, libro Pandectarũ xxiii. ubi de donatione inter uirum & uxorem agitur. Idem palàm ostendunt, Suetonius, & Annæus Seneca in libro de Prouidentia, qui Mecœnatem ipsum ait ipsius Terentiæ amoribus anxium nimium, & morosæ uxoris repudia deflentem, per symphoniarum cantum, ex longinquo leuere resonantium, somnum quæfisse, nec mero, nec aquarum fragoribus illum aduocare potuisse. Hinc illi existimo cõtigisse, quod à Plinio scribitur, ut per triennium non dormierit, id quod ego uix credideram, antequam apud Olympiodorum Alexandrinum in Phædonis commentario legissem, hominem insomnem uixisse, qui solo aëre solari nutriretur, atque in eo miraculo Aristotelem citat. Hanc Terentiam, Terentianam alicubi uocare uidetur Dion, Terentillā uero Marcus Antonius, ut illius

sunt uerba, quæ à Suetonio afferuntur, ubi de Augusti libidine agit. Hanc Dion illius Murenæ sororem scribit, qui, ut paulò antè meminimus, contra Augustum cōiurauit, hanc autem eandem Terentiam ab Augusto amatam, subiratūq; Augustum ideo Mecœnati, quod id ægrè ferret, idem Dion scribit. Sed & aliquando de forma cum Liuia Terentia certare uoluit. Quin & Augustum ait ex Urbe in Gallias peregrè profectum, ut sermones, qui de se & Terentia ferebantur, effugeret. Amauit præterea & Mecœnas Bathyllū histrionem, quod ex his Cornelij Taciti uerbis faciliè cognoscimus, loquitur Tacitus de ludis à Tiberio factis. Indulserat, inquit, ei ludicro Augustus, dum Mecœnati obtemperat, effuso in amorē Bathylli. Meminit & Bathylli Iuuenalis, cū ait, — *Molli saltante Bathyllo*, item Seneca, cum alibi, tum in tertio Declamationum, item Dion in Historijs. An uerò ad hunc alludat in epodo Horatius, uideant hi, qui in eius lectione nimio plus uersantur. Sed nos nostrum sequamur institutū. Hic idem Mecœnas & exquisitas dapes excogitasse traditur, nam primū illum quidem asinarum pullos condiuissē, scriptū reliquit Plinius, multūq; eo tempore prælatos onagris. Id uerò compertū parum habeo, an Mecœnatica uina ab illo, an ab altero nuncupata sint, quæ & Cæsennatia. Moribus autē & effœminatum

minatum, mollemq; fuisse Mecœnatem legimus, & eodem stili etiam genere diffluisse, quin eo nomine à Seneca incessitur, & à Satyrographo supinus & tener. Ab Horatio uerò, si Porphyrii & Acroni stamus, Malthinus, seu, ut quidam malunt, Malcinus tunicis demissis, cognominatus est, laxè em præcingebatur, qua etiam de causa & C. Cæsar à scriptoribus notatur. Cingebat, inquit Suetonius, fluxiore cinctura, unde emanasse Syllæ dictum constat, optimates sæpius admonentis, ut malè præcinctum puerū cauerent. Et M. Cicero ait, Præcinctura me decepit, de Cæsare loquens. Hac de re & alij. Demissæ uerò & fluentes tunicæ, Parchemero philosopho teste in Ethicis, sunt mollis & diffluentis hominis indicium, idem & Aristoteles. Iuuenalis Crispinum mollem & effœminatum perstringens ait,

Crispinus Tyrias humero reuocante lacernas.

Ad hoc alludit Seneca, cum de quadam graui Mecœnatis sententia ageret, Alte, inquit, cinctum dixisse putes. Solitus est Augustus Mecœnatem per iocum suis literis sæpe irridere, & myrobrechis, ut ait Suetonius, eius cincinnos est usquequaq; persecutus, & imitando per iocum irrisit. Augusti Cæsaris hac de re particulam recitat Macrobius in Saturnalibus, Idem, inquit, Augustus, quia Mecœnatem suum nouerat esse stilo remisso, molli

& dissoluto, talem se in epistolis, quas ad eum scribebat, sæpius exhibebat, & contra castigationem loquendi, quam aliàs ille scribendo seruabat, in epistola ad Mecœnatem familiari, plura in iocos effusa subrexit. Vale Mecœnas, mel gentium & medulla, ebur Hetru-
riæ, laser Arretinum, uel, ut alijs legunt, Esar, id est, Deus Arretinus, Adamas supernas, Ti-
berinũ Margaritum, Cilneorum Smaragde, Iaspis figulorũ, Berylle & carbunculum Por-
fennæ. Habeas, *ἵνα σωτήμην, πάντα μαλάγματα*
mœcharum. Scio hanc Augusti particulam aliter ab alijs legi, sed adhuc planè mihi de ea satis nemo fecit, nedum ego mihi. Ridet & Cornelius Tacitus Mecœnatis calamistros, sed nullus certè melius, quàm Seneca, qui quadam ad Lucillium epistola ita illius mo-
res & orationem expressit, ut ante oculos il-
lum nobis posuisse uideatur. Quo modo, in-
quit, Mecœnas uixerit, notius est, quàm ut narrari nunc debeat, quo modo ambulaue-
rit, quàm delicatus fuerit, quàm cuperet ui-
deri, quàm uitia sua latère noluerit, quid er-
go? Non oratio eius æquè soluta est, quàm ipse discinctus? Non tam insignita illius uer-
ba sunt, quàm cultus, q̃ comitatus, q̃ domus, quàm uxor? Magni uerò ingenij uir fuerat, si illud egisset uita rectiore, si non uitasset intel-
ligi, si non etiam in oratione diffunderet, uide-
bis itaque eloquentiã ebrii hominis, inuolu-
tam &

tam & errantem, & licentiæ plenam. Mecœnas in cultu suo. Quid turpius amne, filuiſq; ripa comantibus? Vide, ut alueum lintribus arent, uerſoq; uado remittat hortos. Quid, ſi quis ſœminæ, cincinno criſpatæ, labris columbatur, incipitq; ſuſpirans, ut ceruice laxa ſuauiantur? & reliqua. Non ſtatim, cum legeris, hoc tibi occurreret, hunc eſſe, qui ſolutis tunicis in Vrbe ſemper inceſſerit? Nam etiam, cum abſentis partibus Cæſaris fungeretur, ſignū à diſcincto petebatur. Hunc eſſe, qui à tribunali, in roſtris, in omni publico cœtu ſic apparuerit, ut pallio uelaretur caput, excluſis utrinq; auribus, nō aliter, quàm in mimo diuites fugitiui ſolent. Hunc eſſe, cui tunc maximè ciuilibus bellis ſtrepentibus, & ſolicita Vrbe & armata, comitatus hic fuerit in publico, ſpadones duo, magis tamen uiri, quàm ipſe. Hunc eſſe, qui uxorem millies duxit, cum unam habuerit. Hæc uerba, tam improbè ſtructa, tunc tam negligenter abiecta, tam contra conſuetudinē omniū poſita oſtendunt mores quoq; nō minus nouos, & prauos & ſingulares fuiſſe. Maxima laus illi tribuitur manſuetudinis, pepercit gladio, ſanguine abſtinuit, nec ulla alia re, quod poſſet, quàm licentia oſtendit. Hanc ipſam laudem ſuam corrumpit iſtis orationis portentofiſſimæ delicijs, apparet enim mollem fuiſſe, non mitem. Atque hæc quidem

contra Mecœnatem, post alia Annæus Seneca, sed Stoicum, & seuerum hominē hęc de molliore scripsisse, non mirum uobis uideatur, cum tamen idem alio loco, Mecœnatem tradat ingenium habuisse uirile & grande. Exstat certē elegia inter opuscula, quæ Vergilij nomine circunferuntur, de Mecœnatis obitu, in qua abundē Mecœnas defenditur, à luxu & molliriei infamia, post enim bella, & superatos hostes, fortem ac strenuum imperatorem non dedecere, Liberi patris & Herculis exemplo, uoluptatibus animum relaxare. Quædam sunt in ea elegia non indigna cognitu, sed tamen ut eam non Vergilij esse existimem, tempus & stilus argumentū mihi faciunt. Nam ante Mecœnatē Vergilius ex uita excelsit, stilus uerò à Vergiliano diuersus. Atq; hac de re iā nimis. Oratorię quidē facultati primū Mecœnas operā dedit, deinde nō ea contentus, poëtica, in qua, ut ipse sibi proposuerat, illū profecisse crediderim, Tragedias uerò & alia pleraq; poëmata scripsit, quę omnia temporū & bellorū iniuria perierūt, ea certē à scriptoribus celebrantur. Prometheum fabulam citat Seneca, Priscianus grāmaticus Octauiam. Hic Mecœnatis uersus circumfertur,

Nec tumulum curo, sepelit natura relictos.

Quod iuxta Vergilianum illud prolatum esse uidetur,

Faci-

—Facilis iactura sepulchri. quod nōnulli ex
Epicuri sententia sumptum esse existimant.
Afferuntur item ab Attilio hi uersiculi,

Ades ô Cybele, montium dea,

Ades. & sonante tympano quate

Flexibile caput. Latus horreat

Flagello, comitum chorus ululet.

Solebat Me
cœnas, ut Seneca scribit, illud in ore habere,
Omnia sustinenda, dum uiuamus. Atq; hac
de re hi leguntur uersiculi,

Debilem facito manu,

Debilem pede, coxa,

Tuber astrue gibberum,

Lubricos quate dentes,

Vita dum superest, bene est.

Scribit in Hi-
storijis Dion Cocceianus Mecœnatem pri-
mum quasdam literarum notas excogitasse,
quibus, ut celerius scriberet, utebatur, quas
postea ad aliorū usum Accilius seu Aquila,
eius libertus prodidit, cuius rei & Isidorus,
& Petrus Diaconus in libro de Notis anti-
quis meminerūt. Literas uerò Mecœnas Ra-
na obsignare solitus fuit, ut Sphinge Augu-
stus. Quin, inquit Plinius, Mecœnatis Rana
per collationē pecuniarū in magno erat ter-
rore. Mirum est, quod de Mecœnatis morte
apud eundem Pliniū legimus, illi scilicet, per
supremū uitæ trienniū, nullo horæ momen-
to somnū contigisse, eidem & perpetuam fe-
brem, quod uix fieri potuisse philosophis ple

risq; uidetur. Atq; hæc quidem de Mæcænate. De Melisso uerò Mæcænate, qui sibi triennio silentium imperauit, in Melisso agemus. Nunc hanc partem sequamur, in qua fuit

Cn. Cornelius Gallus. Cneus Cornelius Gallus poëta, ut Eusebius ait, Foroiulienfis, quamuis amore, ut puto, patriæ, Fl. Blondus Foroliuensem facit. Primus hic Gallus fuit, qui Aegyptū in prouinciam redactam rexit, quod Dion & Strabo, alijq; testantur. Transtulit ex Græco Gallus in Latinū Euphorionem Græcū poëtam, ut alio loco diximus. Et, ut est apud Seruiū grammaticū, libris quatuor amores suos de Cytheride, Volumnij liberta composuit, quā mutato nomine, ille & Virgilius Lycorida appellarunt. Duriorem Gallum fuisse in elocutionibus, scriptū reliquit Fabius. Miratus sum quorundam impudentiam, ne dicam amentiam, qui tralaticios quosdam & mentitos uersus sub Galli poëta nomine ediderūt, cum in ijs neq; phrasis, nec tempus Gallo cōueniant, qui tertio & quadragesimo suæ ætatis anno, sua sibimet manu mortē accersit, in ijs autem se senem describit. Sed nec in plerisque uersibus purus & sincerus est sermo Latinus, quin & syllabarum moræ, & tempora metri leges nonnunquam excedunt, Maximiani uerò, nugatoris cuiusdam, & nebulonis potius, eorum uersus plurimi sunt. Et si hoc auctis nosse, ex uetustioribus adhuc

adhuc quibusdam exemplaribus est uidere, in quibus Maximiani ipsius nomen legitur, illius, inquam, Maximiani, cuius & insignis grammaticæ nugator Alexander nugas irridet, quod nomen in editis & excusis nuper libellis, per fraudem est prætermisum, unam uerò uel alteram elegiam ipsius Galli esse non abnuerim. Sic & illud Galli epigramma à plerisque creditur, quod de Vergilij morte ad Augustum legitur,

Temporibus lætis tristamur maximè Cæsar,

& reliqua, quæ legeris in Vergiliana appendice. Dion & Eusebius ac Marcellinus Cornelium Gallum propria se manu cõfecisse prodiderunt, quibus & eo carmine subscribit Ouidius,

Sanguinis atq; animæ prodige Galle tuæ.

Sedenim ad necem compulsus ait Tranquillus, cum ob ingratum & maleuolum animum, illi domo interdixisset Augustus, Donatus et Seruius, quod in suspicionem coniurationis contra Augustum uenisset. Dion ait eum accusatum à Valerio Largo collega, & à Senatu cõdemnatum, quod insolentius se gereret, & obloqueretur, statuasque sibi poni tota Aegypto iussisset, ipsisque pyramidibus nomen suum inscriberet, ut uerò innuere uidetur Ouidius, cum in Augustum liberiore usus esset sermone interpocula, ita enim secundo de Tristibus cecinit,

Nec fuit opprobrio celebrasse Lycorida Gallo,

Sed linguam nimio nō tenuisse mero. Ammianus Marcellinus Hist. lib. xvij. eius hanc mortis causam refert, Cum procurator, inquit, Aegypti multorū opes intercepisset, & datus esset nobilitari inspectandus ab imperatore, ut ea cognosceret populatæ provinciæ negocium, tum eum ferro incubuisse. Iste ne, inquit Piso, Cornelius Gallus est, quem adeo Vergilius aliquādo amauit, ut quartus Georgicorū liber, à medio in finem usq; eius laudes contineret, quem postea, iubente Augusto, in Aristæi fabulam cōmutauit, & in cuius amores de Cytheride decimam eglogam cōscripsit? Hic ipse, inquam ego, est, cuius & Propertius aliq; meminere. Scribit uerò in grammaticis Suetonius, inter grauissima crimina ab Augusto, Gallo obiectum fuisse, qđ familiarissimè uiueret cum Q. Cæcilio Epirota, grammatico, Attici liberto, qui cum Attici filiam, M. Agrippæ uxorem doceret, eam sollicitasset. Scribit & Dion historicus lib. liij. Proculium, cum aliquando Cornelio Gallo occurreret, nasum & os manu cōpressisse, id scilicet significantem, non alicui tutum esse, illo præsentē, nec loqui nec respirare, tantæ nanq; fuit Gallus insolentię. Alius quoq; licet ignotus, ad eum cum testibus quibuscūq; accessit, eum percūctatus, si se agnosceret, & cum ille negasset, iussit responsum scribi, ac si minus liceret malū hominē calumniari, quē ipse

ipse prius nō cognouisset. Quæ cum ego dixissem, tum statim subiunxit Piso, Cur post Gallum, nō & Anserē nobis narras? Nō ideo, inquam, quoniam is Anser pulsus erat è corte, ut & olim ex Phalerno. Puero uerò Pico iocum haud planè percipiente, Anser hic, inquam, Pice, poëta fuit, linguæ petulantis parumq; modestæ, quare procacissimū eum appellauit Ouidius. Hic & Vergilium odio est infecutus, ut Seruius & Donatus tradunt. Fuit uerò M. Antonij triumuii amicus, cuius & laudes composuisse dicitur, qua causa & ab eo est ager Phalerno donatus. Huius & Vergilius in Bucolicis intellexit, cum ait,

—*Interstrepere Anser olores,* quod mox pro uerbij loco usurpatū est, cū indoctus inter doctos disputat. De hoc Anserē & Propertius,

Nec minor his animis, aut si minor ore canorus

Anseris indocto carmine cessit olor.

Sed & M. Cicero in Philippicis, cum ait, Ex Phalerno Anseres depellantur. Sed & si uultis, nec uos piget, commemorabo poëtas aliquot, qui non tamen erant in tabulis, malos uidelicet hoc eodē tempore habitos. Et maxime, inquit Piso, uolumus, ut pro Pico etiā respondeam, qui dum ista sic attente audit, se libenter audirurum promittit. Postquam ergo placet uobis, Meuium & Bauium primos afferam, qui & ipsi, ut Anser, parū aequi Vergilio fuere & Horatio, nec mirū, quippe qui

illepidi incultiq; fuerint, quales Catulliani illi caprimulgi, Suffenus & Aquinus. Aquinus, inquam, qui licet M. Tullio notus fuerit, ut est in Tusculanis, ut Suffenus, tamē infulsissimus & infacetissimus fuit, ut quorū uersibus Catullus Caluū de pessimis poëtæ carminibus se renumeraturum minetur.

Nam si luxerit, inquit, ad librariorum

Curram scrinia, Cæsios, Aquinos,

Suffenum, omnia colligam uenena.

Solebat certē hic Aquinus sibi placere, ut apud Catullum Suffenus, neque æque beatus erat, ac poëma cum scriberet. Id enim uitij ferē poëtis omnibus, & præcipuē malis, ut scribit Cicero, ut cuiq; sua pulchra uideantur, nec nūuos modò, sed monstrosos interdum partus amant. Nec mirum uobis uideri debet, quod modò diximus, Saturnalib. optimo dierum, missos sibi à Caluo uersus, id etenim moris fuit, quod tamen aliq; parum obseruarunt, eo Saturnaliorum tempore, ut si Amicus doctus esset, libellum aliquem ueterem, uel si quem ipse scripsisset, amico mittere, quē protinus legeret, qui acciperet, quod si recusasset, pœna erat. Quā rem perspicuē in eo, qui *κρονοςόλων* inscribitur, Lucianus est executus, quo loco & reliqua Saturnaliorū instituta, quæ autoris mira est iucunditas, persecutus est. De Cæsio uerò, cuius meminit, ut audiuiſtis, Catullus, mentio est in rhetoricis

toricis ad Herennium, licet eo loci quidam Cælium, pro Cæsiū reponant. Scripsit hic libros duos, ex quorum priore hoc carmen affertur,

Has res ad te scriptas Luci misimus Heli.

Sunt tamen apud Catullum, qui non Cæsius coloci, sed Sextios legāt. Nam de Sextio idē Catullus, ut de inepto scriptore meminit, idem & alibi manifestius, dum ad fundū scribit Tyburtē, in quo curatus mala tussi, quā Sextij conuiua contraxerat.

*Nec deprecor, inquit, iam si nefaria scripta
Sextij recepsō, quin grauedinem & tussim,*

Non mi, sed ipsi Sextio ferat frigus,

Qui tunc uocat me, cum malum legit librum.

De Sextio & Cicero alicubi. Sūt &, qui apud Fabiū cum de Cornelio Celso agit, Sextios, inquit, imitatus, de hoc intelligant, quod mihi parum probatur. Nam de Sextio patre & filio intelligit, qui philosophi cū essent, multa scripserunt, de quibus agit Annæus Seneca, & de Sextio in primis patre, qui Stoicorū dogmata secutus, ea literis mandauit, unde & sententias Seneca mutuatur. Floruit hic Iulij Cæsaris ætate, honorum & magistratuum contemptor, nam illi Diuo Iulio dante latum clauum, non recepit, ut est apud Senecam. Sextium præterea animalibus abstinuisse, ut Pythagorā, accepimus, sed non eadem ratione, qua Pythagoras in Symbolis

precipit, qua dere differuimus in Symbolis, quæ non multo antè tibi Pice dedimus. Hic idem Sextius, consummato die, cum se ad nocturnam quietem reciperet, suum quasi interrogare consuevit animū, quod hodie malum tuū sanasti, cui uitio obstitisti, qua parte melior factus es? Verum de hoc satis, & propterea ad Meuium & Bauiū redeo, qui, ut Catulli uerbis utar,

Infaceto infacetiore rure fuerunt.

Meuium, quod putidior esset, olentem appellat Horatius, ea ode, qua illius nauigationem iambicis est insectatus. Triuialis uerò poëta & Barbarus, Alanus, Anticlaudianus ita eum primo libro subsannat.

—Priami, inquit, *fortunas in tonat illic*

Mæuius, in cœlis audens os ponere mutum,

Gesta ducis Macedum tenebrofi carminis umbra

Pingere dum tentat, in primo limine fessus

Hæret, & ignauam queritur torpescere Musam.

Quamquam alium poëtam satyricè significari ab Anticlaudio eo loci putauerim, qui Gualtherius dictus est, cuius equidem librum de Alexandri Magni gestis uidi, Putabam, inquit Piso, te dicturū, legi. Non fuit, inquam, operæ precium, sed quid tum, si legissem? Omni scopolis pridē mea est illisa nauis, uos eos, ut dixi antea, cauete, Acroceraunijs periculosiores. Hoc eius tantum, quod meminī, principium uobis poëmatis recitabo,

Gesta

*Gesta ducis Macedum totum digesta per orbem,
Quam largè dispersit opes, quo milite Porrum
Viccrit, & reliqua.* Talem uerò Meuij
mortem apud grammaticos quosdam uete-
res comperi. Aiunt enim, cum Meuius Athe-
nas urbem petulantissimo carmine laceras-
set, ab Atheniensibus est in uincula cōiectus,
& misera inedia mori coactus, digna utique
maledico pœna. Vnde illud Ouidij in Ibide
exponitur,

Vt ue parum stabili qui carmine læsit Athenas,

Inuisus pereas, deficiente cibo. De Bauio ue-
ro ex Eusebio Hieronymus, M. Bauus poë-
ta, quē Vergilius in Bucolicis notat, in Cap-
padocia moritur, Olympiade LXXXVI su-
pra centesimam. Vergilianus Menalca ita in
Palæmone eos irridet,

Qui Bauū, inquit, nō odit, amet tua carmina Meui.
Præter hos & Vergilium odio est insecutus
Paro, qui in Bucolicis duas æglogas, sed in-
sulsissimè, derisisse his uersibus dicitur.

Tityre, si toga calda tibi est, quo tegmine fagi?

Dic mihi Damœta, cuium pecus, an' ne Latinum?

Non, uerum Aegonis, nostri sic rure loquuntur.

Fuit & alter Paro, hoc ipso longè antiquior,
qui ut Aristoteles & Themistius scribūt, phi-
losophus fuit Pythagoricus, tempusq; stul-
rum & indocile uocabat, quod tempore ip-
sius iniuria homini obliuio & delirium con-
tingat. Et Carbilus etiam Pictor odio Ver-

gilium est infecutus, & aduersus eius Aeneida librum, cui titulus erat Aeneidomastix, perscripsit. Fuit & Bathyllus per ea tempora, poëta mediocris, qui ut alienis cornicula pennis, ita ipse Vergilij uersibus illustrari uolebat. Nam cum Vergilius uersus clàm Augusti ualuis affixisset, non nominato autore, diuq; quæfisset Augustus, cuius nam essent, nec inueniretur, cæteris tacentibus, eos sibi Bathyllus ascripsit, quãobrem donatus honoratusq; à Cæsare fuit. Quod uidens Vergilius, iisdem ualuis affixit quater hoc hemistichion,

Sic uos, non uobis, quærente Augusto, ut cõpleretur, id cum pleriq; frustra conati essent, Vergilius præposito hoc Monosticho, sic subiunxit,

Hos ego uersiculos feci, tulit alter honores.

C. Cornificius Cæteri uersus quia uobis notissimi, non est, cur recitem. Quare iam potius ad eos poëtas, qui picti erant in tabula, redeo, qua parte erat C. Cornificius, qui ob peruersam, ut ait Donatus, naturam, Vergiliū ferre nō poterat. Iuuenis enim tum etiam, ut puto, Vergilius indies proficiebat, assidue igitur illum mordebat Cornificius, qualis scilicet Theon ille, poëta Græcus, qui ob mordacitatē & maledicentiam in prouerbiū celsit, in mordacem & maledicum. Quin & pleriq; dentem Theoninum dictum uolunt ab Horatio, pro
mor-

mordace, nec defunt, qui Aufonium Gallum putent maledicum poëtam quendam, uocasse hac causa Theonem. Carpente ergo quotidie Vergilium Cornificio, & oblatrante, amicus quidam Vergilio Cornificij maledicta detulit. Tum, quã putas, inquit Vergilius, huiusce maleuolentiæ causam? Nunq̃ enim ego Cornificium offendi, quin potius ipsum amo. An non illius sententiæ Hesiodi meministi, qua architectum ait architecto inuidere, & poëtam poëta. De malis, inquit, Græcus ille intellexit, boni etenim eruditiores amant. Sed magna cum mea laude & gloria, responder, uindictã in manu habeo, maiore enim cura & studio uirtutibus intendã, atq; quo ego elegantior fiam, eo ille ueltemẽtius inuidia rumpetur. Et hac equidem, puto, de causa leuem ipsum Cornificiũ in libro de Tristibus uocat Ouidius. Et de illo conqueritur Catullus, quod mœrenti sibi ob surreptam puellam nihil solatiij attulerit, uobis notum est epigramma. De Cornificio uerò sic in libro Temporũ Eusebius, Cornificius, inquit, poëta à militibus destitutus interiit, quos ille sæpe fugientes, galeatos lepores appellarat. Huic Cornificia soror fuit, cuius insignia suo tempore epigrãmata extitisse scribit Hieronymus. Pleræque Marci Ciceronis epistolæ leguntur ad Cornificium, ex quibus eum doctissimum fuisse facillè cognoscimus,

Plotius Crispinus.

nescio tamen, an tempora eundē esse patiantur, nam is rhetoricos libros scripsit, quos perperam quidam ad Herennium esse putauerunt. Post Cornificium erat Plotius Crispinus in tabula, qui poeta & philosophus fuit, & sectam Stoicam professus, cum tamen nimia loquacitate contaminauit adeo, ut inde Aretalogi cognomen inuenerit. Placita Stoicorum Plotius uersibus complexus est. Garulus fuit & lippus, id quod Horatius suo carmine ostendit,

Iam satis est, ne me Crispini scrinia Lippi

Compilasse putes.

Id mihi certe parum compertum est, an hic idem sit is, qui L. Plotius dictus est, de quo M. Tullius ait, quod poeta fuit Marii temporibus, amatusque ab ipso eximie, quod illius ingenio putabat ea, quae gesserat, posse celebrari. Fuit & Plotius Tucce, amicus, & inter haeredes Vergilii, & una cum Varro Aeneidos emendator, hunc sepe cum bonis Horatius nominat. Hunc quidem, pro Tucce, Cornutus Persii uetus interpres uocatū Tucetam ait his uerbis, cum de Tucetis ageret Gallie Cisalpinæ. Hinc, inquit, Plotius Vergilii amicus, in eadem regione est nominatus Tuceta, deinde, ut ego reor, Tucce. Fuit & L. Plotius rhetor, cuius meminit Cicero, & Suetonius eius uitam scriptam reliquit. Post

Fannius.

Plotium erat Fannius, non is Fannius antiquior, Lælii gener, qui historias scripsit, sed
alius

alius poëta, qui nō multū Vergilij & Horati
gratē antecessit. De quo uariē quidē legimus,
quidam enim illum cedrina capsā donatum
aiunt, & imagine, quod poëta esset, alij quod
cum garrulus esset, & malus poëta, à Senatu
tamen in auctoritatem susceptus. Sunt, qui il-
lum quadratam satyram scripsisse uelint, &
cum locupletissimus esset, sine filijs, captato-
res & hæredipetæ pleriq; eius carmina miris
laudibus extollebant, eaq; in bibliothecas re-
ferebant, atq; exinde etiam statuas & imagi-
nes ponebant, ut scilicet ab eo hæredes scri-
berentur. Alij poëtam quidem fuisse prodi-
derunt, cui cum senatus imaginem decreuis-
set, eam ille neglexit, uerum postea cum mo-
reretur, rogasse fertur, ut imago cum capsu-
lis incenderetur. Variē omnino de hoc Fan-
nio à scriptoribus proditum est, quicunq; is
fuerit, pro garrulo & inepto ab Horatio in
Sermonibus his uerbis nominatur,

—Beatus Fannius, ultro delatis capsis et imagine.

Item alibi, —Aut quod ineptus

Fannius, Hermogenis lædat conuiuia Tigelli.

Ab his erat T. Valgius, qui à Tibullo ita lau- T. Valgius.
datur, ut ad Messallam scribens,

—Aeterno, dicat, propior non alter Homero.

Eundem & Horatius ualde probat, amiceq;
de Myftis pueri morte consolatur, meminit
item & Seneca. Valgij hæc sunt carmina, ut
est apud Seruium,

*Sed nos ante casam tepidi mulgaria lactis,
Et sinum uini cessamus fundere Baccho.*

Item apud Isidorum,

*Hic mea me longo succedens prora remulco,
Lætantem gratis sistit in hospitij.*

Vagellius. Fuisse & Vagellium poëtam legimus, qui Senecæ amicus fuit, & carmina, ut puto, Lyrica condidit. Seneca libro sexto Naturalium quæstionū, Egregiè, inquit, Vagellius meus in illo inclyto carmine, si credendum est, inquit, mihi, cælo cecidisse uelim. Quo tamen ego loco libentius Lyrico, quam inclyto legerim. Fuit & M. Vigellius orator, L. Crassi amicus, qui cum Panætio philosopho uixit, atque idcirco Stoicorum placita præcipuè secutus, ut docet Marcus Tullius. Sed hi nullo in poëtarum numero fuere. Inter huius
Varius. ordinis poëtas & Varium Epicum poëtam, Vergilio antiquiorem legi, qui inter cætera librum de Morte scripsit, cuius uersus ple-rosque legi, dignos eos quidem, ut uobis recitem, quando illos quoque Vergilius est imitatus, ut Macrobius obseruat. Ut illud,

*Vendidit hic Latium populis, agrosq; Quiritum
Eripuit, fixit leges precio, atque refixit.*

Et item alibi,

Incubat ex Tyrijs, atq; ex solido bibit auro.

Illa uerò comparatio,

Ceu canis umbrosam lustrans Gortynia uallent,

Si ucteris

Si ueteris potuit ceruæ comprehendere lustra,
 Sc̃uit in absentem, & circum uestigia lustrans,
 Aethera per nitidum, tenues seſtatur odores.
 Non amnes illam medijs, non ardua tardant
 Perdita, nec ſeræ meminit decedere nocti.

Tum in eodem libro de Morte,

Quem non ille finit, lentæ moderator habentæ,
 Quà uelit, ire, ſed anguſto prius ore coërcens,
 Inſultare docet campis, fingitq; morando.

Videte dicendi genus epicum, quàm ſurgit,
 & quod ait de eo Horatius,

—Forte epos acer, Vt nemo, Varius dicit.

Quidam hunc eundem exiſtimant, qui & tra-
 gœdias ſcripſit, & elegias, ut notat Porphy-
 rion, & qui non tam Horatio, quàm Vergi-
 lio amicus fuit. Eius Heroicum celebrat ad
 M. Agrippam idem Horatius,

Scriberis Vario fortis, & hoſtium Victor,
 Mæonijs carminis alite.

Idem innuit in Bucolicis Maro, cum dicit,
 ſe nondum Vario digna dicere. Celebratur
 eius fabula Thyeſtes, quam Fabius Quinti-
 lianus, & ſimul Cornelius Tacitus cuilibet
 Græcorum comparari poſſe exiſtimant, tan-
 dem Aelius Donatus, & Seruius, grāmatici à
 Vergilio ſcriptā exiſtimari à plerique tradunt.
 Cum enim Varius uxorem haberet apprimè
 literatam, cum qua ſolebat Vergilius conſue-
 tudinem habere, ei à ſe conditam Vergilius
 hanc dediſſe fertur tragœdiam, & uxor

marito, pòst maritus pro sua recitasse. Quã rem & per allegoriam Vergilium intellexisse in Bucolicis, ex Cõmentarijs quidam tradidere, cum cecinit,

Quem mea carminibus mœnuisset fistula caprum.

Quidam non Vergilij, sed Calsij, Thyestem ipsam fabulam fuisse scribunt, ut paulò mox dicam. Meminit & Varij Ovidius in Ponto, quæ cum dixissem, & alia dicturus essem, Pisso uerba suscepit, Simulatq; de Vario, inquit, sermo incidit, cur non eam nobis in præsentia controuersiam soluis, quã inter doctos esse uideo de Vario & Varro, quidam enim duos, quidam unum esse uoluerunt. Cui ego,

An ego par fuerim tantam componere litem?

Quæ iugi tamen lectione didici, nō uobis re ferre grauabor. Duo igitur eodem tempore Varri nomine fuisse comperio, quorum qui prior fuit, Quintilius Varrus dictus est, quē Variū quidā, quorū, quod nobis amici sunt, nominibus parco, perperam uocauerunt, decepti, ut opinor, quod Varriana, nō Varrana clades apud scriptores legat. Qua clade Varrus ipse ductor in Germania periit, & qua Augustus est adeò mēte cōmotus, ut interdū foribus caput illideret, uociferans, ut ait Suetonius, Quintili Varre legiones redde. Hūc ipsum celebrat Vergilius vi. ægloga, & Horatius, & apertè M. Manlius hoc carmine,

Cum fera ductorem rapuit Germania Varrum.

Quidam

Quidam hunc Vergilij cognatum fuisse putauerunt, ut ait Seruius, illiusq; interitum de fieri sub Daphnidis persona, quod mihi parum constat. Vir sanè eruditus, nunc demū, post Seruium id etiam scriptis suis comprobare uisus est, non planè perpendens funebre id carmen haud in finem usque Varro conuenire, sed utcunque, nos concludamus, quod cœpimus. Quintilium hunc Varrum Cremonensem Eusebius in Chronico, & Horatij interpretes, Acron & Porphyrion, in poëtica faciunt, & equestris ordinis ciuem, quidam & simplici R scribere uoluerunt, ducti antiquorum quorundam codicum ueritate, sed hi facile Fabio Victorino Rhetore conuincuntur. Et hucusque de Quintilio. Nunc de altero, hoc est, de Lucio Varro, poëta & grammatico dicamus, qui cum Plotio Tucca, Augusti mandato, post Vergilij mortem, Aeneida emendauit, idemq; est inter hæredes à Vergilio scriptus, ut ab Aelio Donato in Vergilij uita proditum est. Sunt tamen, qui perperam eundem cum Quintilio existimarunt, fuisse quoque per hæc tempora Alphenum Varrum, cuius idem Donatus meminit, & Catullus & Horatius. Quo loco Acron & Porphyrion tradunt, Alphenū Varrum & ipsum Cremonensem fuisse, domiq; sutrinam exercuisse, inde cum Romam profectus esset, Seruio Sulpitio

LUCIUS VARRUS.

Aemilius Ma-
cer.

adhæsisse, iuriconsultum factum, & consu-
larem dignitatem adeptum, tandem cum de-
cessisset, publico funere elatum fuisse. De Va-
rio uerò iam suprâ diximus, nam qui eūdem
& unum Varrum & Variū faciūt, tam eos
uidere puto, quàm noctua in solis lumine.
Scrupulū iam, inquit Piso, absoluiſti, in quē
multi hætenus offenderunt. Sed perge, reli-
quam Tabulę partē nobis enarra. Tunc ego,
Inter huius, inquā, partis poētas fuerat Ae-
milius Macer, qui patriā Veronam habuit,
sed diu Romæ uersatus est. Scripsit libros de
auibus, de serpentibus, de herbis. Testatur id
Ouidius, qui Macri consuetudinem & ami-
citiā coluit, his uersibus, in libro de Tristib.

Sæpe suas uolucres legit mihi grandior æuo,

Quæq; nocet serpens, quæ iuuat hæba, Macer.

In his uerò Nicandrum poētā imitatus est,
ut scribit Fabius. Iliacus cognominatus est
ab eodem Ouidio, quod quæ belli Troiani
ab Homero relicta sunt gesta, descripsit. Idē
Ouidius ad eum in Ponto,

Tucanis, æterno quicquid restabat Homero,

Ne careant summa Troica bella manu.

Idem ad eundem in Amoribus,

Carmen ad iratum dum tu perducis Achillem,

Primâq; iuratis induis arma uiris,

Nos, Macer, ignauæ Veneris cessamus in umbra.

Citatur et in Theogonia à Nonio Marcello.

In Asia uerò finem uitę accepit, nonagesima
supra

supra centesimā Olympiadem, ut in temporibus ex Eusebio colligit, quo tempore Augustus C. et L. Agrippas, nepotes adoptauit. Macrum quidem futuro oratori legendum putat Fabius, sed parum conferre, quod scilicet humilis stilius sit, de natura scribenti. Litterator quidam apud Suetoniū hunc Pompeium Macrum existimat, super ea uerba, Quos omnes libellos uetuit Augustus publicari in epistola, quam breuem admodum ac simplicem ad Pompeium Macrum scripsit. Porro nec uos corruptores quidam & plagiarij decipiant, qui de herbis opusculū, carmine quidem concinnatum, sed rude & Barbarum, huius Macri nomine in uulgus dederunt, nam præterquam, quod in illo improprius est Latini sermonis usus, nec æqua uersus structura. In eo quoq; C. Plinius citatur, obliti scilicet illi fuerant, quod Macer ipse à Plinio in hac re adducitur, qui uno plus minus seculo post Macrum floruit, ut facile ex temporum ratione colligitur. Sed hac de re iam satis. Quam te libenter, inquit Piso, audimus, uel totū hunc diem in isto sermone cōsumere uelim. Nam cum multis alijs ego, de isto Macri subditicio & adulterino libro, in tenebris uersatus sum, quod citatum illum uidebam à plerisq; rei medicæ Scriptoribus, etiam in eum cōmentarijs editis. Sed quando ego uos, inquam, hæc ipsa uideo libenter

Cassius Se-
uerus.

benter audire, si aliqua fortè deinceps similia occurrerint, dicere non grauabor, quapropter iam ad alios me conuerto. Erat post hos Cassius Seuerus Parmensis, haud poëta ignobilis, de quo ad Albiū Tibullū Horatius,

Scribere, quod Crassi Parmensis opuscula uincat.

Quo loco Porphyrius & Acron, Cassij illū & Bruti partes secutum tradunt, & tribunū militū factum, cum uerò hi deuicti fuissent, ipse sese Athenas contulit. Quò cum Quintilius Varius ab Augusto missus esset, ut eum interficeret, & illum studentem offendisset, nihilominus interemit, & librorum eius scrianium abstulit, unde, aiunt, multi crediderūt, Thyestem Varij fabulam, Cassij Parmensis fuisse. Huius quidem epistolas Plinius & Suetonius citant. Valerius uerò Maximus Cassij mortem aliter recitat, ubi de somnijs agit. Apud Actium, inquit, M. Antonij fractis opibus, Cassius Parmensis, qui partes eius secutus fuerat, Athenas confugit, ubi concubia nocte, cum solitudinibus & curis, mente sopita, in lectulo iaceret, existimauit ad se uenire hominem ingentis magnitudinis, coloris nigri, squallidum barba, & capillo demisso, interrogatus, Quisnam esset, respondisse, Cacodæmona. Perterritus deinde tetro uisu, & nomine horrendo, seruos inclamauit, sciscitatusq; est, si quem talis habitus, aut intrantem cubiculum aut exeuntem uidissent,

dissent, quibus affirmantibus neminem illuc accessisse, iterū quieti & somno se dedisse, atq; eadem animo eius obuersata est species. Itaq; fugato somno, lumen intro ferri iussit, puerosq; à se discedere uetuit. Inter hāc noctem & supplicium capitis, quo eum Cæsar affecit, paruulum admodum tempus accessit. Hæc quidem Valerius. Sedenim præter elegias, epigrammata & tragœdias, epistolas quoq; Cassius Parmensis scripsit, quas & citatas inuenieris à Plinio & Suetonio. Et Cassij meminit Appianus Alexandrinus. Hunc ipsum Hetruscum cognominatum ait Porphyryon, & per sua tēpora eius fabulā Thyesten extitisse. Fuere nonnulli, qui hunc eundem cum Cassio Seuero, Oratore & poëta, ut puto, falsò existimarūt. De quo & Fabius sæpe meminit, & Tacitus, qui illum ait libidine quadam uiros fœminasq; illustres procacibus scriptis diffamasse, quare inductus Augustus cognitionem de famosis libellis tractauit. Atque ea causa fortassis illum Flaccus in epodo ignauum canem nuncupat, quod scilicet poëta esset maledicus, ut notat Acron. Plus uirium, quàm sanguinis habuisse in orationibus hunc ipsum scribit Cornelius, idem Tacitus ita, ut nec pugnare uideretur, sed rixari, de hoc in dialogo plura scribit. Fabius uerò in x. in Cassio Seuero ingenij plurimum, & acerbiter miram, ac sum

mam urbanitatem fuisse ait, sed plus stomacho, quàm consilio dabat. Sed his longè plura de Cassio Seuero in præfatione tertij libri Declamationum prodidit Seneca, qui omnes eius uirtutes collegit, summisq; illū laudibus extulit, hūc tamē ait in declamationibus multo infra se fuisse, uerbaq; insuper affert, quibus ea de re ipse se Cassius excusat. Hunc præterea nūquam sine cōmentario dixisse, idem scribit Seneca. Extat apud Macrobiū in hunc Augusti iocus, Cum, inquit, multi accusante Cassio Seuero, absoluerentur, & architectus fori Augusti expectationē operis diu traheret, ita iocatus est Augustus, Vellem, ut Cassius meū forū accusasset, quasi dicat, iam absolutū esset. Scribit Plinius lib. xxxvi. Naturalis hist. Memoria, inquit, non illa fœdiore, cuius ueneno, Aspernati reo Cassius Seuerus accusator obijciebat, interijisse cxxx conuiuas, qua de re & Suetonius pluribus agit in Augusto. Illud hoc loco non planè discussio, an hic sit Seuerus ille, ad quem libro primo de Ponto Ouidij elegia legitur. Cuius hoc initium,

A tibi dilecto missam Nasone salutem

Accipe, pars animæ magna, Seuere, meæ.

De altero porro Seuero, qui regale carmen scripsit, inter scenicos poëtas agemus. Per hæc uero tempora, uel paulò suprà, ni fallor, fuit

Hemitheon, Hemitheon, poëta Sybarita ille, qui libellos

mollis-

mollissimos & lasciuiissimos composuit, de quibus cum aliorū exemplo se Augusto excusaret, ita cecinit Ouidius,

Nec qui composuit, nuper Sybaritida fugit.

Planius meminit Lucianus, & ante illū Philon Hebræus. Item Martialis de libris Musæi,

Qui certant, inquit, Sybariticis libellis.

Domitius uerò Calderinus Sybariticorū librorū Sybarim quempiā poëtam autorem, siue aliquo autore putauit, quem ideo in sua cēturia reprehendit Politianus. Per hæc quoque tēpora floruisse crediderim M. Manliū, qui & C. Manlius ab aliquibus dictus esse uidetur, ab alijs uerò M. Mallius, uel Manilius poëta, astrologiæ scriptor, de quo nō, nisi ex ipsius carmine, satis firma habeo argumēta. Sunt, qui extare dicant nomismata, quorum unū se habuisse ait Laurentius Miniatensis, qui in ipsum autorem cōmentaria reliquit, idē & Stephanus Dulcinus scribit. Alterū quoque nomisma simile se uidisse uir doctus ac probus, atque mihi longa iunctus amicitia, Nicolaus Trapolinus dicere est solitus, in quibus nomismatibus ipsius effigies, habitu peregrino, cū sphaera astronomica conspiciūt, cū huiusmodi inscriptione, C. Manlij, quo argumēto alienigenā illū & peregrinū facile existimare possumus. Sunt, qui Antiochenū ex Plinijs uerbis faciant, ut minus illis credendum sit, qui Romæ illum ex illustri familia natum

M. Manlius.

C. Manlius.

M. Mallius.

M. Manilius.

arbitrantur. Ego porius in Manliam familiā adoptatum crediderim, quā natum, si coniecturæ standum. Plinius quidem lib. xxxv. Manlium astrologiæ, ut ait, conditorem celebrat, & eum quidem Romā uectū eadem nauī cum Plotio, & Taberio Erote grāmatico. Idem quoq; Plinius lib. xxxvi. Manlium Mathematicū ait, cum de Augusti obelisco, qui in campo Martio adprehendendas solis umbras, dierū noctiumq; magnitudines positus erat. Ex ipsius igitur Manlii principio, Augusto principe florente fuisse colligimus. Nolunt quippe aliū intelligi eruditi, nisi Augustum, his uersibus,

Nunc mihi tu Cæsar, patriæ princepsq; paterq;

Qui regis augustis parentem legibus orbem,

Concessuq; patris mundum Deus ipse mereris.

Item in fine quarti, cum de ui animi loquit,

Ne dubites homini diuinos credere usus,

Iam facit ipse deos, mittitq; ad sydera numen

Maius, & Augusto crescit sub principe cælum.

Mortuus uerò uidetur Manlius Augusto adhuc uiuente, nam cum de Tiberio meminit, qui Rhodum nauigauit,

—*Hospitium, ait, reſturi principis orbem,* illuc enim uitadæ inuidiæ causa profectus erat Tiberius, ut scribit Suetonius. Imperfectū quoque opus suū reliquiſſe Manliū, sunt, qui putent, cum de septē Planetis nō nihil meminerit, & de his mox planè nō est executus. Latuit

tuit uerò hoc ipsum C. Manlij opus per multa secula, primus enim Poggius cum alijs libris, ut scitis, in Italiam attulit, Martini v. Põtificis maximi tẽpore. Antonius uerò Panormita, uir, ut ea tempora tulere, in primis doctus, in Cassinenſi bibliotheca cum alterũ reperisset uetustum, causa fuit, ut castigatius & perfectius nonnihil illud haberemus, ut idem scribit Laurẽtius, qui & cõmentaria in illud edidit, quiq; de hoc poëta multa uel cõmentus est ipse, uel inani certè ductus coniectura scripsit, cum eorũ temporũ scriptores eius ne minimã quidem mẽtionem fecerint, præter unum Plinium, si modò Manlius, cuius ipse meminit, is est poëta, quem nos nunc dicimus. Id, quod ea ratione factum facile crediderim, ut non eius meminerint, quod cum mathematicus & peregrinus esset, & in quinatè, si non barbarè, plerunque loqueretur, in apertum opus suum non dedit, uertus non satis se probatum iri, cum nec eiusmodi materia satis ornamenta capiat, & ut ipse cecinit,

Ornari res ipsa negat, contenta doceri.

Vrcunq; eius lectio haud nobis multifacienda, nõ enim poëta, nisi in paucis, nedum bis uates, ut ipse de se cecinit. Secutus Manlius dicitur Dorotheum Sidonium, fideralis scientiæ poëtam, id quod & nostri Scriptores asserunt, Iulius Firmicus Maternus libro se

Chrestus
Manlius.
Ponticus.

cundo, tametsi in aliquibus exemplaribus Dorochius perperam scriptum inueniatur, meminit & Pontanus. Scripsit autem apotelesmata uersibus disertissimis, ut ait idē Firmicus, quem certē Pontanus nostris diebus uidetur, si non in ipsa astrorū peritia, in carminis maiestate post se reliquisse. Sed nimis iam de Manlio. Alter etiā fuit Chrestus Manlius, qui de deorum hymnis scripsit. Fuit & per hæc tempora, quo floruit Manlius, Ponticus haud ignobilis poëta, qui heroico carmine Thebana bella complexus est, quod plane his uersibus Propertius significat.

Cum tibi Cadmeæ dicantur, Pontice, Thebæ,

Armæq; fraternæ tristia militiæ.

Ponticum etiam non parum amasse Ouidiū cognoscimus, uel illo maximè,

Ponticus heroo, Battus quoq; clarus iambis,

Dulcia conuietus membra fuere mei.

Vna & altera ad Ponticū extat Propertij elegia, quarū priore quidē illū Homero cōfert.

Atq; ita sim felix, inquit, primo cōtendis Homero.

Altera uerò cum amore captum lenia carmina scribere inuitat,

Quid tibi nunc misero prodest graue dicere carmen,

Aut Amphioneæ mœnia flere lyrae?

Plus in amore ualet Minnermi uersus Homero.

Carmina mansuetus lenia quærit amor.

Lynceus. Lynceum quoq; poëtam, & Socraticū philosophum infectatur idem poëta Propertius, quod

quod suam tentasset Cynthiam, eamq; parū
æquus deperiret.

Tu mihi uel ferro pectus, uel perde ueneno,

• A domina tantum te modo tolle mea.

Te socium uitæ, te corporis esse licebit,

Te dominum admitto rebus amice meis,

Leſte te ſolum, leſto te deprecor uno.

Riualem poſſum non ego ferre Iouem.

Totam uerò ad hūc ipſum Lynceum elegiā,
cum uobis ocium fuerit, ex ipſo uolumine le
getis, tota enim arguta & pulchra eſt, & tota
de hominis ingenio atq; natura conſcripta.
Tres dein poëtarū imagines in tabula ſpecta
bantur, qui & ſtudio, & mutua ſe quadam be
neuolentia inuicem complecti uidebantur.
Hi quidē, Tibullus, Propertius, & Ouidius.
Tum puer Picus, neſcio qua, maiore attētiō
ne, ubi hos tres nomināſſem, ad me audien
dum ſe accingere uiſus eſt, id ego conſpica
tus, quod ei rem gratam me facere uidebam,
ſic incepti. Fuit, inquam, Albius Tibullus, ut
ſcitis, eques Romanus, elegiarum poëta no
biliffimus, qui, ut ſummatim eius uobis uitā
recenſeam, Romæ natus eſt, A. Hircio, & L.
Panſa coſſ. qui annus & Ouidio natalis
fuit, ut eodem uerſiculo uterq; teſtatus eſt,

Cum cecidit ſato conſul uterq; pari.

Quin & eodē etiā die, ut quidā opinati ſunt,
ambo nati, hoc eſt, quinquatrijs Mineræ, in
tra calēd. Aprileis. Iuuenis admodū Tibullus

*Albius Ti-
bullus.*

cū Messala Coruino nauigauit, ad usq; Phæ-
acas, populos Corcyræos, qua nauigatione;
aduersa ualitudine afflictus, penè periit, qđ
sua ipse elegia testatus est. Deliam Tibullus
in primis puellam amauit, quæ ut Apuleius
ait, proprio nomine Plania dicebatur. Non
unius tamen amore contentus, & Nemesin,
quam Glyceren, sunt, qui uelint ab Horatio
appellatam, amauit, item Hæram, & Sulpi-
tiam, & pusiones, Marathum & Tiryum, &
Sulpitiæ Cerinthum. Sedenim Tibullo in ele-
gis unanimi ferè scriptorum cōsensu palma
defertur. Elegiarum hic libros quatuor cō-
posuit, in quibus Fabio uideretur tersus atque
elegans, cui & plures astipulantur. Scripsit
& heroicum carmē ad Messalam, in quo di-
uersum ab elego Genium habere putat, om-
nino non eundem præstat utrobq;. Exrant
duo Horatii poemata ad Albinū Tibullum,
quorum altero, illum de parum fidelis puel-
læ amore tristem solatur, altero uerò, iudicē
eum & censorem suorum carminum facit,
multaq; laude prosequitur, quodq; planè di-
uitijs uti sciat, cum ipse tamen se ad pauper-
tatem & inopiam redactum conqueratur.
Vobis, haud opus est, ut in præsentia uersus
recitem, quibus id ipse comprobat, cum ip-
sius ambo studiosi firis. Excessit uerò Tibul-
lus uita adhuc penè iuuenis, cuius mortē im-
maturam, ut scitis, defleuit Ouidius. Fuit &
alter

alter Tibullus, qui inter comicos numeratus est, cuius fabulam Helenā citat Fulgentius. Ex qua hæc sunt uerba,

Tū ne amare audes, edentule & capularis Senex?

Et hæc quidem de Tibullo. Sextus uerò Aurelius Propertius Vmber, ex Meuania oppido fuisse dicitur, uel potius ex Afsisia uel Efsisia, utrunq; enim memini me legere in Græcis & Latinis scriptoribus, quam ciuitatem Axim uel Afsim potius ipse poëta appellat, qua dere nō nihil Fl. Blondus, aliq; uiri docti. Eius poëtæ uersus uobis ex quarto libro recitabo, ut planè rempercipiatis. Quo loco uitam, patriam, fortunamq; suam sub Hori mathematici persona recenset.

Sextus Aurelius Propertius.

Vmbria te, notis antiqua penetibus, edit.

Mentior, an patriæ tangitur ora tuæ?

Qua nebulosa cauo rorat Meuania campo,

Et sacer æstiuus intepet hymbër aquis,

Scandentisq; Afsis confurgit uertice murus,

Murus ab ingenio notior ille tuo.

Videris, ut planè Assem patriam suam faciat, & Sacrum hymbrem, amnem sic adhuc ab incolis, paucis immutatis literis, uocitarum nominet. Et idem paulo supra Afsim Scandentes arces appellat, cum canit,

Scandentes si quis cernet de uallibus arces,

Ingenio muros æstimet ille meo.

Nisi si quis audaciuscule eo uersu, scandentem Assem legere maluerit. Nunc reliqua at-

Hh 5

tendite, quæ Horus uaticinatur.

Ossaq; legisti, non illa ætate legenda,

Patris, & in tenues cogeris ipse lares.

Nam tua cum multa uersarent rura iuueni,

Abstulit excultas pertica tristis opes.

Ecce, ut patrem amisisse fatetur, & ex diuisione, quæ facta est, agrorum ueteranis militibus, sub Augusto prædijs spoliatum, quo modo & Vergilium, aliosq; legimus. Quippe, ut sciatis, Pertica hoc loco non hastam, nec sub hastationem significat, ut docti quidam hoc loco opinati sunt, sed lineam, quæ postica etiam dicebatur, in agris diuidundis & metandis. Perticam uerò primus eam Seruius Sulpitius appellauit, ut Festus scribit, eodem nomine & Vergilius in Diris est usus, si modò Vergilij poemâ illud est, ut diximus.

Pertica, qua nostros metata est impia agellos,

Qua nostri fines olim, cinis omnia fiant.

Sed & alibi quoq; idem Propertius se agros amisisse ostendit, cum ait,

Aspice me, cui parua domus fortuna relicta est.

Post hæc subdit Horus,

Mox ubi bulla rudi dimissa est aurea collo

Matris, & ante deos libera sumpta toga.

Matris ait, nō patris, nam ea toga antelares sumebatur. Ergo ante deos matris, in matris enim ædibus uiuebat, iam amissis paternis, ut dictum est,

Tum tibi pauca suo de carmine dicat Apollo,

Et

Et uetat infano uerba tonare foro.

At tu finge elegos, fallax opus, hæc tua castra,

• Scribat ut exemplo cætera turba tuo.

& reliqua, quæ idem Horus profecutus est. Hostiam uerò puellam ardentissimè amauit, quam ipse, dissimulato nomine, Cynthiam, ut ait Lucius Apuleius, nuncupauit, & ea cōtentus uixit. Callimachū in primis, poëtā Cyrenæū, & Coum Philetam dicēdi forma imitatus est. Quin & se ipse alicubi Romanum Callimachū appellat, ut & Vergiliū, Mantuanum Homerū dicimus. Quatuor elegiarum libros, cultos & eruditos reliquit. Sed hæc nota etiam semitarijs grāmaticis, nō est, cur in præsentia uobis recitem. Fuit in familia Propertij, ex eodemq; municipio, Paulus Passienus, qui ut Plinius scribit, absolutissimè elegos cōposuit, mox ad lyricos conuersus, nō mediocrē inde laudem etiam promeruit, meminit & Gellius. Fuit & alter Passienus, inter Rhetores & declamatores celebratus, de quo Fabius, Seneca & Eusebius meminere. Huius arborem Morum C. Plinius describit, quidam hunc poëtæ patrem putauere, id mihi est parum compertum. Inuenio & alterū fuisse Propertij nomine poëtā, ut puto, comicū, cuius uersus hosce Placiades in libro ad Chalcidium attulit,

Catilla geris uadimonia

Publicum prostibulum.

Paulus Passienus.

Pub. Ovidius
Naso.

Atque hactenus de Propertio. P. uerò Ovidius Naso patriam habuit Sulmonem, tertiā Pelignorū ciuitatē. Nam, ut ex Plinio colligimus, Peligni in Corfinienses, in Superequanos & Sulmonēses distincti sunt, ut illud facilius ex ipsius poetæ elegijs percipiat.

Me pars, Sulmo tenet, Peligni tertia ruris,

Parua, sed irriguis ora salubris aquis.

Ex ordine equestri fuit, ut idem pluribus locis ostendit. Ingenio fuit, ut mihi quidem uidetur, parato faciliq; sed qui nimium sibi aliquando indulgeret. De cuius uita quædam tantum libabo, quæ nō iniucunda uobis futura abitor. Fuit itaque Ovidius cum omni uitā atq; uictu excultus atq; expolitus, tum tenui & uescō corpore, neruisq; compacto, qualis scilicet est Pétrus Bembus, uir unus omniū elegantissimus. Id qd uel ex eius ipsius Ouidij carmine discere potestis, ait em̃,

Pondere, non neruis corpora nostra carent.

Item alibi.

Aptāq; subducto pondere membra dedit.

Suo pte naturæ instituto puer ad poëticā ferebatur, uerū parentis monitionibus oratorix facultati operam dare compulsus est, in qua, si Senecæ credimus, egregiè profecit, forensesq; causas, & centū uiralia iudicia exercuit, mox uita defuncto patre, totū se mansuetioribus Musis restituit, foro relicto. Fratrem uno anno natu maiorē habuit, forensi eloquen-

eloquentiæ deditum, qui xx annum agens diem obiit. Filias duas ipse habuit, sunt, qui alteram priuignam dicant, altera certè aberrat, cum ipse relegatus est. Tres uerò subinde duxit uxores, duas quidem, facto diuortio, repudiavit, tertiam uerò, quam singulari charitate ac dilectione prosecutus est, ad mortem usq; retinuit. Hanc, ut puto, perperam Perillam uocitaram quidam existimant, nam si Perilla uxor fuisset, id profecto in ijs, quæ ad uxore multæ scribuntur; elegijs alibi significasset. Fuit autem Perilla, ut ipsemet ostendit poëta, puella ualdè docta, atque in primis poëtria, ad quam extat poëtæ ipsius nobilis elegia. Romæ uerò Ouidius secundum Capitolium habitauit, ut ipsemet testatur. Hortos habuit prope uiam Flaminiam qua Cæsige iuncta fuit. Mortuus est in exilio, ut notat Eusebius, centesima nonagesima nona Olympiade, sepultusq; est iuxta Tomos. Et ut Pontanus è Georgio Trapezontio, nec semel se audiuisse scribit in eo, qui est de Magnificentia ad Artilium, Collata è publico pecunia, à Tomitanis ciuibus, tymbo, id est, monumento ante oppidi portam, in loco maxime celebri, magnifice structo, ijs scilicet pluris facientibus peregrini poëtæ ingenij nobilitatem, quam Imp. Romani proscriptionem. Exilij uerò ipsius uariè causa traditur, tamen si ipse non se exulem, sed relegatum

ait,

ait, eam ipse certè triplicem innuit, qua de re multi multa, illam ipse prætulit, qua & cæteras, ut opinor, prætexuit Augustus, quod suo scilicet carmine de amandi arte Romanam corrupisset iuuentutē. Ego omnes quædam ex parte ueras fuisse puto, eam tamē potissimū, quā & Sidonius Apollinaris de Corinna suis uersib. attigit, quod uidelicet, eo ficto nomine, Iuliā his uersibus significaret.

Nec te, inquit, carmina per libidiosa

Notum Naso tener, Tomosq; missum,

Quondam Cæsareæ nimis puellæ,

Ficto carmine, subditum Corinnæ.

Quam opinionem cum aliq̃, tum suo carmine in Nutritia Politianus sequutus est. Tradunt quidam, quòd cum filia Augustum parum honeste iacentem uidisset, quod & illo ipsius poetæ uersiculo significari uolunt,

Cur aliquid uidi, cur conscia lumina feci?

Nam & de C. Caligula Suetonius ita tradit, Caius Agrippæ se nepotem neq; credi neque dici, ob ignobilitatem eius uolebat, succensere, si qui uel oratione uel carmine imaginibus eum Cæsarum infererent. Prædicabat autem matrem suam ex incesto, quod Augustus cum Iulia filia admisisset, procreatā. Hæc Suetonius. Sunt, qui rem hanc in puerum ineptius referant, sed in re huiusmodi coniectura potius, quàm certa aliqua ratione ducuntur. Sunt &, qui de Mecænate nihil non suspi-

suspicientur, quem quod nunquam nomina-
uit, nescio quid, de Iulia confingunt. Hæc e-
go cum dixissem, ad me conuersus Piso, At-
tende, inquit, quæso Lili, quæ ex communi
amico his diebus audiui, is enim se domi ha-
bere affirmabat quæpiam Cæcilij Minutiani
Apuleij fragmenta, in quibus de Ouidio poë-
ta hæc ferè inerant perscripta. Eum scilicet
calendis Ianuarij, qua die T. quoque Liuius
decesserit, anno sui exilij septimo, hominem
esse desisse, structumq; illi tymbon à Barba-
ris, ante suarum ædium ianuam. Idem Minu-
tianus ait, item, quem Ibin simulato nomine
appellarat, Coruinū fuisse, qui exulantis poë-
tæ uxorem sollicitasset, relegationis causam
fuisse, quod Augusti incestum uidisset. Atq;
hæc quidem ille, ex ijs Minutiani Fragen-
tis. Tunc ego, Istiusce, Piso, rei fides esto pe-
nes autorem adhuc mihi incognitū, & ami-
cū tuum, & simul ad puerum conuersus,
ea, Pice, inquam, quæ nobis modò Piso retu-
lit, parum comperta, non tamen indigna sci-
tu. Verum quādo illa ipsa nobis impertiuit,
uolo ego quoq; iudicium referre, quod ali-
quando de tribus his poëtis, cum unā mecū
& alijs nonnullis Iulius Sadoletus esset, fecit
Luceus Ripa, paucis antè diebus, quā e-
uita decederet. Affirmabat Senex ille bonus
omnino palmā se Tibullo dare inter elegos,
quod cultus sit & nitidus in primis, quod in

sententijs mollis & iucundus, in elocutione facilis & candidus, nonnulla tamen se in eo offendere dicebat, quæ lectorem morentur, hæc tum ille. Sedenim ego nō inficias ierim, ita pleraq; in Tibullo uideri, ut senex Ripa dicebat, ijs qui in mendosa exemplaria impegerint, sed postquam peruetustum codicem natum sum amici opera, & emendatū satis, id ego totum pernego. Nam quæ tum difficilia uidebantur & duriora, ea partim fragmenta sunt & fenestræ, partim tralaticia & suppositicia adeo, ut aliqua etiam sint interiectæ ferè elegiæ. Codicē uobis aliàs ostendam, nūc ad reliqua. Propertiū bonus senex aiebat Tibullo eruditorem sibi uideri, & perinde ut obscuriorem, fabulis historijsq; refertum, incitatū magis, & in mouendis affectibus crebriorem, itaq; plerunq; insurgere, ut torosior ac robustior esse uideatur, quàm ut puel laribus & mollioribus cōueniat elegiæ blanditijs, Ouidiū uerò ferri quadam ingenij uolubilitate & impetu, non illi tamen quicquā, nisi frena defuisse, & limæ studium, atq; idcirco de illo rectè dictum, illum plus satis lasciuire. Sed audite, quæso, Annæum Senecam, si planè nosse uultis Ouidio non ingenium defuisse, sed uolūtatem & animū. Declamabar, inquit, rarò Naso controuersias, sed non nisi ethicas, libentius dicebat suasorias, molesta illi erat omnis argumentatio, uerbis minime

nimè licenter usus, nisi in carminibus, in quibus non ignorauit uitia sua, sed amauit. Manifestum potest esse, quod rogatus aliquando ab amicis suis, ut tolleret tres uersus, inuicem petijt, ut ipse tres exciperet, in quibus nihil illis liceret. Aequa lex uisâ est, scripserunt illi, quos tolli uellent, & Ouidius, quos tres exciperet. De utrisq; codicillis idem uersus erant, in quibus primū fuisse narrabat Albionianus rhetor, qui inter arbitros fuit,

Senibouemq; uirum, semiuirumq; bouem,

Sed gelidum Borean, egelidumq; Notum.

Ex quo apparet summi ingenij uiro iudiciū non defuisse, ad compescendam suorum carminum licentiam, sed animū. Aiebat interim decentiorem faciem esse, in qua natus aliquis fuisset. Et hæc quidem Seneca, qui & partem declamationis eius solutâ oratione attulit, in ea cōtrouersia, cuius hoc est argumentum, uir & uxor iurauerunt, ut si quid alteri obtigisset, alter moreretur. Vir peregrè profectus, misit nuncium ad uxorem, qui diceret, decessisse uirum, uxor se præcipitauit, recreata iubetur à Patre relinquere uirum, nō uult, abdicat. Hanc certè cōtrouersiam, ait Seneca, ante Arellium Fuscum, magistrum suum, declamauit Ouidius, ut mihi uidebatur longè ingeniosius, excepto eo, quod sine certo ordine per iocos discurrebat. Reliqua mitto, quoniā nō ita ad rem, & uos in ea cōtro-

uerſia, cum ocium erit, ea apud Senecā legē-
ris. Extrat & Cęſtīj, eius gratis uiri doctiſſimi,
de Ouidio testimoniū. Cum enim Alſius Fla-
uus in declamatione quapiam hanc ſenten-
tiam dixiſſet,

Ipſe ſui & alimentum erat & damnum,

Alſius obiurgauit, Apparet, inquit, te poētas
ſtudioſe legere. Iſte ſenſus eſt eius, qui hoc ſe-
culum amatorijs nō artibus tantum, ſed ſen-
tentijs impleuit. Ouidius enim in libris Me-
tamorphoſeon dixit,

Ipſe ſuos artus lacero diuellere morſu

Cępit, & infelix minuendo corpus alebat.

Hęc ille. Quæ uerō ingenioſiſſimi huius
poētæ opera ſuperſint, ſcitis, ſunt enim hęc,
ut breuiter colligam. Elegiæ amorum, uel de
ſine titulo, de quibus ſunt grammaticorū cō-
trouerſiæ, epiſtolæ, quarū nōnullæ tanta ar-
te & elegantiā conſcriptæ ſunt, ut in eo gene-
re abſolutius quidam nihil fieri poſſe exiſti-
ment. Tres libri de arte, duo de remedio amo-
ris, de Triftibus quinque, de Ponto quatuor, in
Ibin, de Nuce, ad Liuiam conſolatio, ſex Fa-
ſtorum, & præclariffimū, ut ait Lactantius,
Metamorphoſeon opus. Quæ uerō perie-
rint temporum iniuria, hęc ſunt, ſex Faſtorū
ultimi, Medæ tragœdia, quæ Fabio & Taci-
to, alijsq; cōmendata plurimū, hęc hoc tem-
pore inuenta dicitur, ſed falſo, ut puto. Scri-
pſit & alteram tragœdiā ex Vergilio, de qua
ſic Ter

sic Tertullianus Septimius quodam suo libello. Denique, inquit, Ouidius etiam Medeam tragœdiam ex Vergilio plenissimè expressit, quo loco agit de his, qui ex alijs autorib. centones & noua opera concinnarūt. Reliquit item Ouidius inchoatū opusculum de piscibus, ex quo multos Plinius enumerat, quod ramen Actius Sincerus, poëta clarissimus, & alioqui certus homo, se inuenisse fatetur, & se mihi ostensurū aliquando spondit. Periere & Ouidij epigrāmata, quæ tum Prisciano grammatico, tum Martiano & Martiali citantur, item Phænomenon libellus, ut uobis aliàs, ex Lactantij & Probi sententia dixi, item liber, quem in malos poëtases diderat, ut ex Fabio colligimus, & si noster amicus gramicus constanter hoc perneget, uerbâque Fabij transferat ad illud Priapeiorum epigramma,

Quid frustra quereris colone mecum.

Quod factum putat contra Macri poëtæ tetraſtichon, parum lepidum. Verū hac de re satis, ne temporis usura abutamur. Perierunt & uaticinia, quæ uno libro complexus erat, item triumphus Augusti Cæsaris, & de gestis imperatoris lingua Getica, bellum Actiacum¹, quod ad Tiberium Cæsarem libris duobus inchoauerat. Atque ut hæc quidem, quantum in præsentia recorder, deperdita, ita quæ subiungam, suppositicia &

adulterina, falsoq; Ouidio ascripta. De uetula, in quo de magnis siderum coniunctionibus, & de Christiana lege miranda leguntur, item de Pulice, de Philomela, de medicamine faciei. Qua de re licet in arte se scripsisse asseueret, id tamen, quod in manibus habetur, poema illegitimū & tralaticium ab aliquibus doctis uiris putatur. Et hæc quidem uobiscū, suum aliàs cuiq; iudicium, nam à plerisq; & hæc ipsa, ut legitima citata & interpretata cōperi. Attentè uerò hæc puer Picus & Piso audiebant, cum ego, Sed de his iam satis, nunc ad reliquos poetas descendam. Inter quos Græcus quidam erat Theodorus, qui ad reginam Cleopatram uaria ac diuersa poemata scripsit, inter quæ librū Metamorphoseon, quem si cōiectari licet, aliqua ex parte æmulatus est Ouidius, ut ex Cinyræ & Myrrhæ fabula, ac item Phoci, ex Plutarcho collegi. Sed præter Ouidium & Theodorum, Callisthenes, & Parthenius poeta Nicæus Metamorphoseon libros, ut alibi diximus, scripserunt, quos ut operis inscriptione & titulo, sic & materia secutus est Ouidius. Post Ouidiū uerò Græcè Metamorphoseon opus scripsit etiam Larandeus Nestor, de quo suo loco agemus. Sed ab his uaria est Apuleiana metamorphosis. Leguntur huius, ut puto, Theodori Græca quædam epigrammata. Alius fuit

Theodorus
Colophonius. poeta Theodorus Colophonius, quæ ait Iulius

lius Pollux poëma composuisse, quod in ho-
ris, hoc est, quatuor anni partibus Græci can-
titare soliti fuerunt. Eiusdem poëtæ & Tro-
chilias, poëmatidis id nomen, celebrat Plutar-
chus. Laërtius uerò in secundo, ubi de succes-
soribus Aristippi Cyrenæi, & xx Theodori
nomine colligit, cū Theodoro, qui *ἀδελφός* co-
gnominatus est, & eorum xv epigrammatū
poëtam, xvi de poëtis scripsisse, & xx tra-
gædiarum scriptorem ait. Erat & Boëthus
Tarsensis, qui ut scribit Strabo, M. Antoni
beneficio, cui de habita apud Philippos ui-
ctoria carmen scripserat, patriam tandiu re-
xit, donec Athenodorus Sandonis, qui à ui-
co Cananita cognominatus fuit, Cæsaris
præceptor, senex in patriam rediit, & discipu-
li benignitate priorem reipublicæ Tarsensis
statum correxit, actis in exilium malis ciui-
bus. Fuisse autem dicitur Boëthus prompto
& facili ingenio, non tamen ipse satis bonus,
sed qui oblata materia, extemporali quadā
facultate ac uena multos potius effunderet
uersus, quàm componeret. Is cum ab Anto-
nio gymnasio, quod magnificum apud Tar-
senses erat, præpositus fuisset, & eius expen-
sis, à suis ciuibus deprehensus fuit, quod cum
reliqua, tum etiam oleū surriperet, apud An-
tonium accusatus, eius iram, hæc & alia alle-
gans, deuittauit, quod sicut Homerus Achil-
lem, Agamemnona & Vlysses decatasset, ita

Boëthus.

& ego te, inquit, quare iniquū est, me apud te de huiusmodi agi calumnijs. Boëthi sermonem excipiens accusator, sed Homerus, inquit, Agamemnonis oleū nec Achillis surripuit, quod tu cum feceris, pœnas dabis. Boëthus tamē & obsequijs & alijs Antonij iram effugit. Hunc ipsum eum esse plerique existimant, cuius extant apud Græcos epigrammata, ut quæ sunt in Cilicem histriōem, Pyladem, cum Bacchi personam elegantissimē egisset. Fuit uerō Pylades histrio, qui de salutationum generibus Græcē scripsit, ut Athenæus & Suidas referunt, eademq; uixit ætate, qua Boëthus, ut ex Seneca, Suetonio, Macrobio, Dione & Eusebio didicimus. Fuit

Bæotus. & Bæotus, parœdiarum poëta egregius, ut Polemon scripsit. Post hos ingens sequebatur turba, neque enim ulla ætate fuit, ut sic dicam, uberior poëtarum prouentus, quorum tamen omniū nomina memoria me satis cōplecti posse diffido. Eorū qui succurrent, tantum recitabo, ut eius Sabini, qui epistolis Ouidianis rescripsit, quarū etiā aliquæ legunt, quæ a nōnullis tamen parū probant. Scripsit, præter epistolas, Sabinus opus, quod Træzenia nuncupauit, ut apud eundem Ouidiū & Petrarcham legimus, quidam licet pro Træzenia Troiana legant. Alij Ouidianum carmen ex antiquis codicibus emendant, quod est in elegijs de Ponto,

Quiq;

*Quiq; suam Trisenen, imperfectumq; Dierum
Deseruit celeri morte Sabinus opus.*

Trisenen enim, puellę nomen fuisse cōiectan-
tur, quam Sabinus amarit. Reliquit uerò im-
perfectum opus dierum, hoc est, ut quidam
interpretantur, Fastos & Annales, uel Dies,
quales scripsit Hesiodus. Quæ hoc loco ab
alijs de Sabini morte dicuntur, uerbis poëtæ
parum congruunt. Quidam hūc ipsum Clo-
dium Sabinum esse existimant, cuius sales &
urbanitates cōmendat Seneca. Erat, inquit,
Sabinus homo urbanissimus, ac si quid illi
defuit in eloquētia, urbanitate & salibus pen-
sauit. Erat & Caius Rabirius, quem magni
oris fuisse canit Ouidius, quòd scilicet Epi-
cus, & grandiloquus esset poëta. Seneca uerò
de Rabirio, Egregiè, inquit, mihi uidetur An-
tonius apud Rabirium poëtam exclamare,
cum fortunam suam ad alios transeuntē ui-
deret, nihilq; aliud sibi relictū, præter ius mor-
tis, hoc habui, quodcūq; dedi. Fabius Quin-
tilianus cognitione non indignum putauit.
Scripsit uerò præter heroicos, & epigramma-
ta & satyras, ut ad Chalcidium Fulgentius
ostendit, qui ex ijs hoc carmen adducit,

Abstemium merulenta fugit Methymnia nomen.

Vbi in Abstemio secus posita est syllaba, q̄ ab
alijs poëtis. Aliqui Rabirium hunc, Satyri-
cum, alterum ab alio faciunt, & Rubrium
uocāt, Erat cum his & Pedonis Albinouani

*Caius Ra-
birius.*

*Pedo Albi-
nouanus.*

imago, cuius, si uacet, oratori non indignam fuisse lectionē putauit Fabius, reponit eum quidem inter poëtas heroicos. Eius meminit & Seneca, à quo & eius quædam afferuntur carmina, atque ea in primis, quæ sunt de Germanici nauigatione, quæq; magno spiritu dicta fatetur, uos cū libuerit, apud ipsum Senecam ipsa legetis, alibi uerò idem fabulatorem fuisse ait elegantissimū, meminit huius & Martialis. Extat Ouidij elegia ad hūc ipsum Albinouanū, ex qua colligimus eum Thesei gesta scripsisse, præter epigrammata. Sublimem uerò & altiloquū Pedonem fuisse ostendit idem Ouidius, qui propterea & alibi Sidereum eum appellauit. Sunt, qui putent hunc eundem Albinouanum fuisse, ad quem extat Horatij Flacci epistola, quod ut ego non refello, temporum ratione, ita non comprobo, nominis & poëticæ differentia. Ille enim clarus Albinouanus, hic Albinouanus Pedo. Hic poëta cognoscitur, ille ex Horatij carmine parū uidetur. Et cum his poëtis fuerat Camerinus, qui poëma composuit ab Hectore tracto, hoc est, ibi est carmen suū exorsus, ubi desijt Homerus, quod & Macrū fecisse ostendimus, & Quintum Calabrum, ut suo loco dicemus. Erat & Charus, qui de Hercule, ut Pisander & Panyasis, & alij, opus composuit, id quod non semel apud Ouidiū legimus. Extat ad hunc ipsum Charum epistola

Camerinus.

Charus.

stola Ouidij, ex Pōto missa, ex qua, præter ea, quæ diximus, & illum nepotum Cæsaris magistrum & institutorem fuisse apertè colligimus. Et in hac turba fuerat Numæ poëtae *Numa.* imago, qui Ouidij testimonio subrilis fuit, tametsi Ouidij carmen malè à grāmaticis perpensum uidemus, Numam enim existimant in eo Ouidij carmine intelligi pro opere cōposito de Numa, secundo Romanorū rege. Carmen ipsum hoc est,

Et cum subtili priscus uterq; Numa.

Ex quo & illud notamus, duos item fuisse Prisci nomine, qui poëtae fuere. Fuit & per hæc tempora Gratius poëta, quem Cynegetica composuisse innuit poëta Ouidius, in ultimo de Ponto, quo loco meras nugas confingit interpres. Sed quòd Cynegetica Gratius scripserit, Actius Sanazarus mihi alijsq; pluribus asseruit, & ostendit, cum Neapoli, animi gratia ex Vrbe profecti, essemus, se em̃ ex Heduorum finibus, atq; è Turonibus detulisse opusculum de piscibus Ouidij, & Cynegetica Gratiij, & Nemefiani, id quod etiam suo scripto testatus est Pontanus quadā sua epistola ad ipsum Actium, idem & P. Summo nitius. Carmen Ouidij hoc est,

Aptaq; uenanti Gratius arma daret.

Quod sumptū uidetur ex ipsius Gratiij poemate, ita enim ille canit,

Carmine & arma dabo, & uenandi persequar arteis.

Fuit uerò, ut idē ipse innuit, ex regione Phaliscorum, ubi agit de retibus conficiendis, & quæ lina apta sint,

At contra, inquit, nostris imbellia lina Phaliscis.

Tuticanus. Erat & Tuticanus, poëta Ouidio æqualis, & amicus à primis usq; pueritiæ annis, mutuoq; sibi operam dabant in emēdandis carminibus. Cum uerò alia, tum Phæacida ex Homero uertisse dicitur, quod & illo uersiculo innuit Ouidius,

Et qui Mæonidem Phæacida uertit.

Quod alibi, cū inquit, manifestius ostendit,

Dignum Mæonijs Phæacida condere chartis,

Cum te Pierides perdocuere decem.

Ad hunc ipsum leguntur duæ Ouidij epistolæ, in quarū altera syllaba se abusum fuisse queritur. Quæ res satis monere posset nostros poëtas, qui in proprijs nominibus tam sæpe syllabis abutunt, cū de se ita canat Ouidius,

His ego si uitijs ausim corrumpere nomen,

Ridear, & merito peñtus habere neger.

Julius Montanus.

Mox erat Iulius Montanus, qui legis simul & hexametris ualuit, meminit eius Ouidius & Seneca. Tacitus uerò Cornelius, libro xiiij alterum Iulium Montanum, ordinis senatorij uirū fuisse scribit, sed qui nōdum honorē capessisset, cū noctu fortē cum Nerone congressus esset, uimq; tentantis acriter repulisset, deinde agnitū orauisset misericordiam, quasi exprobasset, mori adactus est. Prior uerò Ti-

rò Tiberio Cæsari gratus fuisse perhibetur, de quo attendite Senecæ uerba ex epistolis. Recitabat, inquit, Montanus Iulius carmē, celebris poëta, & amicitia Tiberij notus, & frigore, in quo diei ortus & occasus, libētissimi mē inferebat. Itaq; cū indignaret quidā illū tota die recitasse, & negaret accedendū ad recitatiōes eius, Naëta Pinarius ait, nunq̃ liberalius possum agere, paratus sum illū audire ab ortu ad occasum, cū hos uersus recitasset,

Incipit arduos Phæbus producere flammæ,

Spargere se rubicunda dies. Iam tristis hirundo

Argutus redit usa, cibos immittere nidis

Incipit, & molli partitos ore ministrat.

Varrus eques Romanus, uicini Comes, cœnarum bonarum affectator, quas linguæ improbitate merebatur, exclamauit, incipit Buta dormire. Fuerat uerò Acilius Buta, ut paulò antè dixerat idem Seneca, uir prætorius, qui ad cæcos & faces uiuendo, hoc est, *luxu*, sic enim lucifugam appellabat Peditum, ingens patrimonium cōsumpserat, cui paupertatem suam fasso, Tiberius respondit, Sero exspectatus es. Deinde, cum subinde recitasset,

Iam sua pastores stabulis armenta locarunt.

Iam dare sopitis nox pigra silentia terris Incipit,

Idem Varrus inquit, Quid dicit? Iam nox est, ibo, & Butam salutabo. Hactenus ex Seneca. Sed quoniam Senecæ codex parum

emendatus est, sunt ex uulgaris, in quibus ea prima uerba sic habent, Recitabat Montanus illius carmen, quæ si legitima sit lectio, carmina ipsa non Montani, sed Acilij Butæ fuisse fatendum est, id quod etiã ex Varri uerbis subsequen- tibus quadã tenus elicitur. Sed iam ad reliqua. Scribit in Vergilij uita Donatus, ex Senecæ sententia, Iulium Montanũ dicere solitum, inuolaturũ se Vergilio quædã, si uocem posset & os, ac hypocrisin. Comem uerò hunc ipsum, in quarto controuersiarũ, & egregium poëtam fuisse idem ait Annæus Seneca. Curtium præterea Montanum legimus, de quo in hunc propè modum Cornelius Tacitus. Num Montanum, inquit, detestanda cārmina factitantem, eludere impunè sinerent? Item paulò post, Indignũ, ait, Montanum probè uiuentem, extorrem agi, quia famosi carminis protulerit ingenium, sed & alibi meminit idem Tacitus. Plinius quoque epistolam de Pallantis liberti monumẽto, ad eundem Montanũ scribit. Videndum tamen est, ne confundentur, quoniã multi fuere per ea tempora hoc Mōtani nomine, Iulius, Vortienus, Hispo, Traulus, Alpinus, Curtius & Attacinus. Fuit item in hac poëtarum turba

Largus. Largus, qui ita appellatus uideri potest, qđ uberiore scribendi genere uteretur,

Gallica qui Phrygium, ut cecinit Ouidius, duxit
in arua senem, hoc est, ut interpretatur Pe-
trar-

Curtius Montanus.

trarcha, Antenora, qui ex Troia ueniens, apud Euganeos, Patauium condidit. Reponuntur & in hoc genere Thuscus & Marius, quorum Thuscus Phyllida amicā, uel ut alij

Thuscus.

Marius.

putant, opus de Phyllide Thracia cōposuit, Marius uerò ad omne carminis genus prōptissimus fuisse dicitur. Fuit & per hæc eadē tempora Marius Rhetor, qui an hic idē fuerit, haud faciliē dixerim. Sed certē omnes ferē

Marius

Rhetor.

horum temporū poētæ, ut alibi quoq; diximus, uel causas egerunt, uel fictas declamarunt. Fuit item Antonius Ruffus in hac poëtarum classe, qui aliena potius opera in Latinum uertit, quā suū aliquid scripserit, Homerum enim & Pindarū in Latinos cōuertit, & si Acroni stamus, & fabulas nonnullas docuit. Erat & Proculus, qui Callimachum æmulatus, elegos scripsit. Alterū Proculum Vectium legimus, cuius fit mentio in epistolis Plinij, & Marialis epigrammatis. Erat et

Antonius

Rufus.

Fontanus, qui Naiadas à Satyris amatas cecinit, ut Ouidius innuit. Fuit & C. Cotta, poeta & orator egregius, paterno & materno genere nobilis, nam mater ex Messalarū familia nata est. Ad Cottam scribit epistolas Ouidius ex Ponto, eumq; alicubi,

Proculus.

Picridum lumen, præsidiumq; fori. uocat.

Fontanus.

Fuerunt ex familia Cottarum & alij nonnulli, illustres ingenio & doctrina, de quibus & Cicero, & alij. C. Lutorius Priscus, eques Ro-

C. Cotta.

C. Lutorius Priscus.

manus, per tempora Tiberij Cæsaris, in poëtica non mediocriter eruditus habitus, ut est apud Dionem. Hic scripsit epitaphiū in Germanici funere, qua ex re multa pecunia donatus est. Idem accusatus, quod in Drusi cōmendationem, in eius morbo, opus condidisset, ob eam causam à Senatu condemnatus, periit. Quare senatus à Tiberio incusatus, & decretum factum, ut à Senatu condemnati nō, nisi à decimo die, necerentur. Hæc equidem Dion, Cornelius tamen Tacitus in iij, nō C. Lutorium, sed Clutorium, nisi scriptura mētiatur, uocat. Qui etiā illud scribit, S. C. factum, ne decreta patrum ante diem ad ærariū deferrentur, idq; uitę spacium damnatis prorogatū. Per hæc Tiberij tempora multi in poëtica insignes periere, inter quos hi.

Aelius Saturninus. Aelius Saturninus, quod in Tiberium uersus cōposuerat, ab eo in senatū adductus, ubi cōdemnatus, è Capitoli rupe deiectus est, auctor Dion libro lvij. M. quoq; Aemilius Scaurus, quem Mamercū uocat Tacitus, Romanus, nobili familia natus, orandis causis insignis, sed uita probrosus, in tragædijs scribendis celebratus. Hūc sibi necē cōsciscere Tiberius cōpulit, qđ tragædiā Atreū docuisset, in qua, ut Euripides, adhortabat quempiā, ut regis insaniā æquo animo ferret, id in se dictum ratus Tiberius, Me tu quidem, inquit, Atreū, ego te Aiace efficiā. Legitote plura apud

Aelius Saturninus.

Aemilius Scaurus.

apud Dionē, à quo nō ualde diuerſa Corne-
lius Tacitus, Suetonius uerò poëtæ nomē nō
aſcribit. Sex. etiā Paconianus in carcere ſtrā-
gulatus eſt, ob carmina illic factitata in prin-
cipem. At C. Cominius eques Romanus ſer-
uatus eſt, cū tamē probroſum carmē in Tibe-
riū cōpoſuiſſet, nā conuictū Tiberius eius fra-
tri Senatori, V. C. conceſſit, ut in iiij Tacitus
ſcriptū reliquit. Sed his miſſis, reliquos deta-
bulis afferamus. Fuit & in hoc poëtarū agmi-
ne Sylo, qui patrē Ambronem Sylonē, Portij
Latronis diſcipulū, habuit, cuius Seneca ple-
runq; meminit, & eius hos uerſus adducit,

*Sex. Paco-
rianus.*

C. Cominius.

Sylo.

Ite, agite ô Danaï, magnum Pæana canentes.

Ite triumphantes, belli mora, concidit Hector.

Pantomimis Sylonem & fabulas dediſſe legi-
mus. Alterū Sylonem literatorē Catullus ad
Caluū perſtringit, tametſi eo loci aliqui Syl-
la legere malint, ſed certē expreſſe alio epigrā-
mate Sylonem mordet.

Aut ſodes mihi redde decem ſextertia Sylo,

Deinde eſto quamuis ſæuus & indomitus.

Sed & alium Sylonē grammaticū Catonis &
Scipionis tēpore fuiſſe, teſtis eſt Plutarchus.
Et Fenestellā poëtā facit Eusebius, ſeu potius
Hieronym⁹ in Chronico, cū notiſſimū illud
ſit, eū hitorias & annales ſcripſiſſe. Hierony-
mi uerba hæc ſunt, Fenestella hitoriarū ſcri-
ptor & carminū, ſeptuagenarius mori, ſepeli-
turq; Cumis, Videte tamē, an rectius annaliū

Fenestella:

fit legendum, loco carminum, qui annus, si Plinio credimus, nouissimus fuit Tiberij, tametsi malè apud Eusebium c c Olympiade legatur, & vi Tiberij anno. Tum libenter, inquit Piso, te in Fenestellæ mentionem incidisse audio, nuper enim eius quosdam libellos de Romanorū magistratibus, sacerdotumq; ordinibus & ipse legi, & ab alijs citatos reperi. Quid ais, inquam, Piso. An eos Fenestellæ legitimos libellos esse existimas, qui circumferuntur, & ijs fidem habes, qui id etiā scriptis suis testati sunt? Sunt enim suppositi cii & illegitimi, nec tanto autore digni, tum quod in ijs Plinius & Gellius in testimoniū afferuntur, quorū alter etiam plus seculo posterior fuit, alter non multo post, tum maxime, quod à semidocto uiro compositi fuere, neq; in ijs ubiq; sermonis Latini proprietates inuenitur. Sanè sunt apud me manu scripti, quibus talis est inscriptio, *Andreas Domini- ci Flocci Florentini, ad Brandem Cardinālē Placentinū, de Romanis magistratibus, atq; in ijs ipsis est præfatio, quæ in publicatis literarum typis exemplaribus nō reperitur.* De quo libro & Flavius Blondus in *Hetruria*, *Andreas*, inquit, *Floccus Secretarius apostolicus, canonicusq; Florētinus, uir optimus, eloquentia, & edito de magistratibus opere, &c.* Sed puto hac de re me tibi satis fecisse, & proinde ad institutum tabulæ sermonem reuertamur.

uertamur, in cuius hac parte fuit Cornelius Seuerus, qui & poëta fuit, & declamator egregius. A M. Tullij etenim etate ad Traianū, ferè poëtæ omnes uel causas aliquas egerūt, uel fictas, ut modò dicebam, declamarūt, ut de P. Vergilio, Ouidio, Syllio, Lucano, Iuuenale, alijs legimus. Scripsit uerò Cornelius Seuerus bellum Siculum, quod imperfectum reliquit, importuna morte interceptus, si em̃ ut ait Fabius, perficere potuisset, merito sibi secundum locū uendicasset. Dicit̃ in super de Aetna mōte carmē cōposuisse, unde factū, ut poëma, qđ de Aetna Vergilio ascribit̃, Seueronōnulli potius attribuāt. Citant̃ & à Seneca in libris Controuersiarū Seueri uersus, inter quos eos probat, quib. M. Ciceronis necē deplorauit, eosq; uobis hoc loco recitabo, ea ratione, qđ apud Senecā parū castigatē legunt̃.

Cornelius
Seuerus.

Oraq; magnanimū spirantia penè uiroꝝ

In rostris iacueꝝ suis, sed enim abstulit omnes,

Tanquam sola foret rapti Ciceronis imago.

Tunc redeunt animis ingentia consulis acta,

Iuratæq; manus, deprensæq; fœdera noxæ,

Patritiumq; nefas, etiam tum & pœna Cethegi.

Deiectusq; redit uotis Catilina nefandis.

Quid fauor, aut coetus, pleni quid honoribus anni

Profuerunt, sacris & uita quid artibus acta?

Abstulit una dies æui decus. Istaq; luctu

Conticuit Latice tristis faciundia linguae,

Vnica sollicitis quondam tutela salusq;

K k

Egregium semper patriæ caput. Ille senatus
 Vindex, ille fori, legum, ritusq; togæq;
 Publica uox sæuis æternum obmutuit armis.
 Informes uultus, sparsaq; cruore nefando
 Caniciem, sacrasq; manus, operumq; ministras
 Tantorum, pedibus ciuis proiecta superbis
 Proculcauit ouans, nec lubrica fata, deosq;
 Respexit. Nullo luet hoc Antonius æuo.
 Hæc nec in Aemathio mitis uictoria Persæ,
 Nec tu dire Syphax, non fecit in hoste Philippo,
 Inq; triumphato ludibria cuncta Iugurtha.
 Affuerat, nostraq; cadens ferus Hannibal ira,
 Membra tamen Stygias tulit inuiolata sub umbras.

Hos quidem affert Seneca, Cornutus uerò
 grammaticus, seu Probus, ut quidam malūt,
 in Persium, hoc Seueri carmen adducit,

Pinea frondosi dum murmurat Apennini.

*Sextilius
 Hena.*

Post Seuerum, erat Sextilius Hena, qui Hispa
 nus genere fuit, patria Cordubensis, atque
 ideo municipem suum Seneca uocat secun-
 da in suasoria. Hic & de Ciceronis morte uer-
 sus, ut Seuerus, scripsit, quos cum in domo
 Messalæ Coruini recitaturus esset, Polio-
 nem Asinium, ut interesset, aduocauit, cū-
 que in principio hunc uersum sine assensu
 recitaret,

*Deflendus Cicero est, Latiaeque silentia linguae,
 Tum Polio Asinius grauitè cōmotus, Messa-
 læ ait, uideris tu Messala, quid tibi liberū sit in
 domo tua, ego istum nō sum auditurus, cui
 uideor*

uideor mutus, & simul confurgens abscefsit, nec recitationi interesse uoluit. Fuit uerò Sextilius, ut idem Seneca scribit, poëta ingenio fus magis, quàm eruditus, inæqualis, & penè quibuscūq; locis talis, qualis esse Cicero Cordubenses poëtas ait, pingue quiddam sonantes atq; peregrinum. Inter hos poëtas fuit & Quintus Rhemmius Palæmon Vicentinus, qui, ut Suetonius in eo, qui de grāmaticis, libello scribit, mulieris uerna, primò textrinū, deinde herilem filium dum comitat in scholas, literas didicit, postea manumissus in tantum profecit, ut Romæ publicè doceret, ac principem locum diu inter grammaticos tenuerit. Mira fuit Palæmonis & rerum memoria, & sermonis facilitas, nam & poëmata ex tempore faciebat, & ex uarijs nec uulgari- bus metris scripsit. Hinc, puto, illud est Mar- tialis,

Quintus Rhem-
mius Palæmon

Scribat carmina circulis Palæmon.

Fuit uerò arrogantissimus ita, ut M. Varro- nem, Porcum appellaret, secumq; natas lite- ras iactabat, secumq; interituras. Nomen quoq; suum à Vergilio in Bucolicis prædiui natum uolebat, cum cecinit,

— Venit ecce Palæmon. Tanquam ipse futu- rus esset, poëtarū omniū, poëmatūq; cēsor & iudex. Eundē dicere solitū accepimus, latro- nes sibi pepercisse Acti, nominis sui celebra- te, Inquinatissimis uero moribus illū fuisse,

constans est opinio adeò, ut Tiberius & Claudius principes dicere solerēt, nihil minus cōuenire Palæmoni, q̃ puerorū disciplinā. Vsq; adeò uerò in mulieres libidinib. flagrauit, ut ad oris quoq; infamiā notatus sit. Vnde cum quendā in turba oscularē, isq; refugiens deuitare nō posset, Vis tu, inquit, magister, quories festinantē aliquē uides, abligurire? Luxuriæ quoq; ita indulgit, ut sæpius in die lauaretur, nec sufficeret sumptibus, quanq̃ ex schola quadragena sextertia annua caperet, ac nō multò minus ex re familiari, cuius diligentissimus erat, & officinas promercaliū uestium exerceret, & agros adeò coleret, ut uitem manu eius institutā satis cōstet CCC LXV uasa edidisse. Et illud, p̃fectò mirū est, qd à Plinio scribit de uinea, in Nomentano ab ipso empta, ab Acilio Stheneleo DC nummū, decimi lapidis ab Vrbe diuerticulo, quæ intra octauum annū, cccc nummū emptori addicta est, pendente uindemia, quā uineā postea ab eo emit Seneca. Plura scribit Plinius, & Hermolaus. De Palæmone etiā Eusebius in Temporib. Palæmon, inquit, Vicentinus, insignis grāmaticus Romæ habet, Olympia de ccvii. Qui quondā interrogatus, quid inter stillā, & guttā interesset, Gutta, inquit, stat, stilla cadit. Mox idem subiungit M. Antonium Liberalē, Latinū rhetorē, grauissimas inimicitias cū Palæmone exercuisse. Sunt ex
litera-

literatis, qui carmē, de ponderibus qđ legiſſe,
huic aſcribant, qđ perperam fieri ipſe cōten-
derim, nam Rhemmio Fannio potius attri-
buendū, qđ alibi dicemus. Atq; de Palēmone
huuſq;. Poſt quē erat Euodus Gręcus, & uer-
ſificator nō illaudatus, qui per Neronis tem-
pora claruit, fuit uerō Rhodius, & in poētice
facultate egregius admirandusq;. Nec ab hoc
tēpore multū abſuit Admetus poēta, qui ut
in Demonaētis uita ſcribit Lucianus, obſcu-
ri nominis fuit. Et cum Demonaēti aliquan-
do dixiſſet, ſe unius uerſus epigrāma, hoc eſt,
monoftichō ſcripſiſſe, qđ teſtamēto cauifſet,
ut ſepulchro affigeret, qđ tale eſt, ſi mihi Grę-
ca meis uerbis referenti fidem habetis,

Euodus.

Admetus.

Terracape Admeti ſpolium, nam iam deus ipſe eſt,
Ridens reſpondit Demonaētes, Bonum eſt
hoc, ō Admete, monoftichon, ſed uoluifſem
ipſum pridem ſepulchro inſcriptum eſſe, in-
nuens tacitē, illius ſe mortē optare. Erat item
in hac parte Canius Gaditanus poēta. Mar-
tialis in primo,

Canius Ga-
ditanus.

Gaudet iocoſæ Canio ſuo Gades.

Fuit hic facundię lenis ac iucundæ, quem fa-
cilē riſu delectari ſolitus legimus. Puellam
uerō Theophilam miro eſt amore proſecu-
tus, quam non ineruditam fuiſſe innuit his
uerſibus Valerius Martialis,

Hæc eſt illa, tibi promiſſa Theophila, Cani,

Cuius Cecropia pectora uoce madent.

In Epigrammatis, uersu postremo, illam Saphoni ita comparat,

Castior hæc, & non doctior illa fuit.

Sed de Canio in epistola Valerij cuiuspiã ad Ruffinũ, quæ inter opera Hieronymi refert, illud in primis tradiť, quod multarũ gauderet amorib. puellarũ, atq; idcirco à Liuiio historiographo, uiro graui, iucundè reprehendebatur. Valerij uerba, quod multa sunt, consultò prætereo. Sed Canium Iulium, ut puto, alterũ, ad Serenũ Annæus Seneca memorat, hominẽ maximè constantem, & grauem philosophum, quem, quod diu cum Caio altercatus esset, & nescio quæ, illi uerba dixisset, mori est ab eo iussus. Cum uerò ad necẽ uocaretur, latrunculis ludebat, tum numeratis calculis, Sodali, uide, inquit, ne post mortem meam mentiaris te uicisse, & simul Centurio ni annuens, testis, inquit, eris, uno me antecedere. Aliaq; multa ab eodem grauitè & intrepide dicta Seneca subiungit, quæ & hominis grauitatẽ arguũt, & cõstantiã. Erat uerò & hac tabulæ parte Aulus Persius Flaccus, poëta satyricus, qui à plerisq; perperã, ut puto, Lunẽsis dicit, neq; em̃ illa ipsius carmina, quod aliqui existimant, hoc mihi probant,

— *Mihi nunc Ligus ora*

Intepet, hybernatq; mecum mare, quã latus ingens

Dant scopuli, & multa littus se ualde receptat,

Lunai portum, est operæ, cognoscite ciues.

Illuc

*Aulus Persius
Flaccus.*

Illuc enim, ut paulò post uideat, secesserat, ut Cæsius Bassus, ad quē scribit, in Sabinos. Hieronymus uerò ex uerbis Eusebij in Chronicis manifestè Volaterranū facit, Ducētesima, inquit, & tertia Olympiade, Persius Flaccus Volaterris natus est, anno post Christi natiuitatem trigesimo septimo, & Tiberij principis circiter xxii . Patrem Flaccum habuit, & matrem Fuluiam, ut grāmatici ueteres tradunt. In grāmatica & rhetorica Rhemmio Palæmoni, & Verginio Flauio operā dedit, mox Cornuto philosopho Stoico, & tragico poëtæ adhæsit, id quod Persius ipse palam ostendit, cum ait,

Me tibi supposui, teneros tu suscipis annos

Socratico, Cornute, sinu. Sedenim postq̃ in Cornuti mentionē incidimus, uos monitos uelim, hūc nō Cornutū eum esse, qui grāmaticus in Persij satyras cōmentaria perscripsit, hic enim, de quo Persius Philosophus, à Nerone in exiliū missus periit, ut obseruat Eusebius. Dion quoq; in Historijs id de Cornuto notatu dignum prodit, quod in insulā à Nerone sit eiectus, quod cū libros scribere multos noller, ut qui à paucis legerent. Et quodam illi dicente, Atqui, quē tu laudas, & imitaris, Chrysippus multò plures cōposuit, respondit, Vtiq; sed illi, ait, utiles uitæ mortaliū sunt, id innuens uidelicet, si scriberet ipse, omnia ad Neronis libidinem se scribere

oportere. Isto uerò Cornutus grammaticus longè posterior fuit, qui & in Vergilium cōmentaria condidit, quod & Seruius & Macrobius testantur. Sunt, qui hunc ipsum Cornutū, Probū potius nuncupēt, inter quos Hermolaus Barbarus, aliq̃ nōnulli, cuius et in Iuuenalē scholia nonnulla legunt, tamen si hac de re, quę in ancipiti uersat nō ausim ego quicq̃ temerè affirmare. Illud equidē uobis dixerim, lōgè antiquiorē fuisse Probū grammaticum Acrone, Horatiano interprete, quē in his ipse cōmentarijs citatū reperi. Fuisse tamen & alios Cornuti nomine lego, ut is, qui de deorum natura Gręcè scripsit, quem & ab aliquibus Phornutū & Pharnutum appellari uidimus. Item M. Cornutus, qui Satyras scripsit, & cuius autoritate Fulgentius nixus est, cum de uocabulo Titiu illitio agit, quod filum putridum de tela cadens significat. Sed ut ad Persiū iam redeam, iuuenis admodū Persius ex humanis excessit, quippe si Eusebio credimus, undetrigesimo uitę suę anno mortuus est, si Cornuto, trigesimo, idq̃ ei cōtigit stomachi uitio, quo grauitè laborauit. Peruenit igitur ad undecimum seu duodecimum Neronis annum, quem ab ipso Persio taxatū uolunt, sub Midę regis nomine, item tumidis & inflatis illis uersibus.

Torua Mimalloneis inflarunt cornua bombis,

& reliquis, Quod nonnulli, alioqui tamen uiri

uiri docti, negant, id enim Nerone uiuente, propter summam illius impotentiam Persius, haud quaquam aiunt, fecisset. Fuit uerò Persius, ut Cornutus scribit, moribus lenissimus, ac uirginali ferè quadam uerecundia, formaq; modesta ac pulchra. Cum esset adhuc prætextatus, librum composuit, & paucos uxori Thraseæ, & in Arriam matrè uersus, quæ se ante uirum occiderat, quos ut aboleret, autor fuit Cornutus, eius magister. Editum librum cum diriperet, maximam omnibus admirationem attulit. Satyras sex reliquit, quo solo libro, ut ait Fabius, multum ueræ laudis meruit. Vnde & Martialis,

Sæpius in libro memoratur Persius uno.

Qui liber & si obscuritate & reconditis sensibus est plerunq; refertus, nihilominus bonis est connumerandus autoribus. Sunt inter eruditos, qui hunc Persij librum imperfectum existiment, id quod ego nec uobis affirmo, nec refello. Credibile quidem, si diutius uixisset, longè plura illum scripturū, nouam afferente indies Vrbe taxandi materiā. Demptos insuper ex libro uersus aliquos, ex commentarijs comperi, librumq; ipsum nō à Persio, sed à Cæsio Basso editum. Fuit & alter Persius, poëta Græcus, de quo est Eubuli Artarnitis dicteriū de Phocaitis, pecuniæ id nomen & populi, cuius rei Callisthenes & Polux meminere. Fuit & Persius ille apud Ro-

*Annæus Lu-
canus.*

manos, qui doctissimi cognomē meruit, de quo Lucillius, & M. Cicero, aliq̃. Persiū Flac cū sicut amavit Annæus Lucanus, ita ei proximus erat in tabula, nam & cōdiscipuli fuerē. Fuit uerò Cordubēsis, ex Annæa familia, ut scitis, in qua pleriq̃ insignes doctrina uiri nati, ut Gallio, Seneca, Mela, aliq̃. Cōstat autē Lucanū appellatū ab auo materno, Acilio Lucano Cordubēsi, oratore. Fuit em̃ Cordubę nobilis Aciliorū familia, ex qua & Acilius Buta, cuius antē meminimus. Patrē Lucanus habuit M. Annū Melā, equitē Romanū, matrē Aciliā. Cordubæ natus, tertio Non. Nouēb. C. Cæsare Germanico iterū & Lucio Cæsario primò c o s s. infans Romā delatus, & educatus est. Fama est, infantis cunas apes circūuolasse, osq̃ eius insedisse, mox adolescēs sub clarissimis præceptorib. Palæmone, Verginio, Cornuto institutus, gręcē & latinē declamauit. Neroni charus, quæstor adhuc iuuenis factus, cū collegis gladiatorii munus edidit. Inde secūdo populi fauore in sacerdotiū ascitus, inauguratusq̃ est, cū Pollā Argētariā, uxorē duxisset, & ipsam literarū studijs eruditam, &ulierē egregiā, ut Papinius, Martialis & Sidonius testant̃. Quin & marito scribenti astitisse legimus, tresq̃ priores Pharsaliæ libros unā cum marito emendasse dicit̃. Atq̃ hætenus quidē Lucanus tempora habuit secunda, quæ uerò illi deinceps, parum prospe-

prospera succedere, nam cupiditate ostentandi ingenij actus, in Neronis odium incidit. Quippe pentaterico, seu quinquēnali certamine actō, cū Nero per Cliniū Ruffum Nio ben se pronūciaturū indixisset, Lucanus Orpheia ex tēpore recitauit, coronaq; est à iudicibus donatus. Qua utiq; re inimicū sibi imperatorē fecit, eiq; interdictum est foro, theatro & poëtica, id quod Lucanus iuuenili animi calore æstimans, ultionem sperans, Pisonianæ cōiurationi infaustæ adhæsit, uindictamq; expetens ipse, in mortē irruit. Nam, ut inquit Cor. Tacitus, detecta cōiuratione, Lucanus crimen fassus, Aciliam quoq; matrē inter conscios nominauit, promissa impunitate. Sed Nero, post mortē multorū, Lucanicadem imperauit. Impetrato autē mortis arbitrio libero, codicillos ad patrem corrigendos quibusdam uersibus exarauit, ut in antiquis cōmentarijs legi. Epulatusq; largiter, brachia ad secandas uenas præbuit medico, & profluente sanguine, ubi frigescere pedes manusq; paulatim ab extremis discedere spiritum, feruidus adhuc, & compos mentis intellexit, recordatus à se carmen cōpositum, quo uulneratum militem per eiusmodi mortis imaginē obijisse tradiderat, uersus ipsos retulit, quæ illi suprema uox fuit. Sunt autem hi uersus, ut doctis uideo placere,

Scinditur auulsus, nec sicut uulnere, sanguis,

Emicuit lentus, ruptis cadit undiq; uenis,
 Discursusq; animæ diuersa in membra meantis,
 Interceptus aquis, nullius uita perempti
 Est tanta dimissa uia. Alij non hos esse,
 sed illos fuisse malunt,

Sanguis erant lachrymæ, quæcunq; foramina nouit
 Humor, ab his largus manat cruor,
 & reliqua. Perijt autem pridie calend. Maij,
 Attico Vestino & Nerua Syllano coss. æta-
 tis annum agens xxvii. Melæ uerò patri fi-
 lij bona Nero concessit, ut ex Eusebio Hiero-
 nymus tradit. Meminit & Lucani Dion hi-
 storicus, in Nerone, tamen si exemplaria eo lo-
 ci Græca, non Lucanū, sed Lucianum scriptū
 habeant. His à me summatim de Lucani uita
 dictis, Piso excepit, Quamuis, inquit, se ipse
 suo carmine Lucanus prodat, & de se idem
 quadam præfatione, ætatē & initia sua cum
 Vergilio comparans, dixerit,

—Et quantum mihi restat Ad culicem?

Nihilominus cum adeò & à Statio & Mar-
 tiale laudetur, ut etiam Vergilio ipsi, si dis pla-
 cet, & Homero cōferat, facere nō possū, quin
 eius lectionis ipse sim maximè studiosus.
 Quem excipiens Picus puer, Et ego, inquit,
 uideor medios inter furentes milites uersa-
 ri, cum illius carmen lego. Quibus ego, De
 Lucano, inquam, sic statuatis, uelim, ut eum
 non modò cum Vergilio nō cōferatis, ut Sta-
 tius fecit & Martialis, sed eum neq; secundū
 neq;

neq; tertium dicatis. Vel si dixeritis,

—*Longo proximus interuallo.* Cum neq; in quadrigis eum secundum numeremus, aut tertium, qui uix è carceribus exierit, cum palam iam primus acceperit, ita nec in poëtis, qui tantum absit à primo, uix ut in eodẽ curriculo esse uideatur. Sunt tamen quædam in Lucano, quæ qui sine Vergilij comparatione spectauit, satis magna dicat, quæ si cū iudicio atq; delectu legant, nõ indigna sint imitatione, id tamẽ caute & diligenter, ne uitia specie uirtutis irrepant. Si quid uerò Pice & tu Piso mihi tribuistis, uos nõ modò nõ nimium studiosus eius lectionis uelim, sed uos etiã ita gloriari cupio, id quod amicũ meum, uirum doctissimũ, aliquãdo gloriantẽ audiui, qui Musis cœlestibus gratias agebat, quod nunquã totum Lucani carmẽ semel perlegisset. Nisi enim temerariũ sit, qđ nihil tamẽ mihi, uobiscum præcipue, esse potest, illud ausim de Lucano affirmare, quod M. Tullius de Cordubensibus suorum temporum poëtis, qui eos, nescio quid, pingue & peregrinũ sonare putabat. Quare Lucanum quidã, sanẽ ingeniosus, indomito similem equo esse dicebat, qui in medio prato, aut campi spacio cursitet, & acriter quidẽ & animose saliat, sed incõcinne & incõposite. Alij illum expedito quidẽ militi similem dicunt, qui amentatas quasdã uellitum hastas iaciat, potenti ac ualido inter-

dum brachio, sed parum plerunq; cōsideratē ac prudenter. Nam tamen si ipsum ardentem cōcitarumq; ac sententijs clarissimū scribat Fabius, oratoribus tamen, quā poētis magis ascribit, quod & Martialis & Seruius sentiunt. Sed nimis hac de re, iam illius, quæ scripsit, opera attendite. Iuuenis admodū Saturnalia & Catacosmon edidit, dein Sylvas, incendiū Urbis, Medeam tragædiam, hypomnemata prosa oratione, in Octauium Sagittā orationes, epistolas ex Campania, item epigrammata, quorū quædam lasciuiuscula fuisse, ad Pollam, illius uxorē, innuit Valerius Marialis. Scripsit item Lucanus Iliaconita, quæ à Placido Lactantio citantur, ut eo,

Haud aliter raptum transuerso limite cæli

Flammatum Phaëthonta poli.

Item ut antè meminimus, Orphea, ex quo illud est, cū strepitus factus esset, Eurydice ad inferos iterum redeunte, quia

— *Gaudent à luce relictam*

Eurydicen, iterum sperantes Orphea Manes.

Andromachus Pater.

Haftenus quidem de Lucano. Fuit & Nero nis tempore Andromachus Cretensis pater, quem Seniorē uocat Galenus, quod cognominem filium habuerit. Inter medicos illustres ambo habiti, sed hoc amplius pater, quod & poëta fuit egregius, id quod uel poëma elegiacum ipsius declarat, de Theriaca in scriptum Neroni, à me nō semel lectum. Tan
ti ue-

ti uerò fit eius carmen, ut non modò à cæteris medicis, sed in primis à Galeno, ut id & in eo, quem ad Pisonem de Theriaca conscripsit, totum recitauerit, & iterum in primo de Antidotis, totidem uersibus. Fuit & Petricus, qui de re medica scripsit uersus, quos Plinius libro xxij. Naturalis histor. memorat, cum de caucali agi, Illinitur, inquit, & contra uenena marinorū, sicuti Petricus in carmine suo significat. Suberat imago Syllij Italici, sic, ut quidam arbitrantur, appellati ab Italica, Hispaniæ ciuitate, ex qua oriundum illum fuisse tradunt, quod parum mihi fit uerisimile, cum nullus eius, ut Hispani, scriptor meminerit. Ab Italica igitur potius, Pelignorum metropoli, cognominatus est, natusq; Romæ creditur, & nutritus. Primus ætatis suæ temporibus eloquentiæ operam dedit, dein poëticæ, in qua maiore cura carmina composuisse dicitur, quàm ingenio, oratoriæ enim facultati magis, quàm poëticæ natura ipsa ferebatur. Et meo quidem iudicio, eius idcirco carmina talia sunt, ut sint cognoscenda quidem, sed non ad imitationem, ea licet perpetuò uictura Martialis uaticinetur, quem in Syllij laudes omnino procliuiorē fuisse uidemus. Vt uerò non sine infamiæ nota fuit, quod spōte quosdam sub Nerone accusasse creditur, ita commendatione dignus, quod Vergiliū ante omnia

Petricus.

Syllius Italicus.

coluisse dicitur, cuius etiam natalem religio-
 sius, quàm suum celebrabat, & Neapoli ma-
 xime, ubi monumentum eius adire, ut tem-
 plum solebat. Coluit & Ciceronem, ipsiusq;
 Ciceronis Manes. Agros etiam utriusque in
 summo cultu habuisse, Ciceronisq; Acade-
 miam instaurasse perhibetur. Plinius illū ait
 plures subinde uillas emisse, adamatisq; no-
 uis, priores neglexisse, delectatūq; libris, sta-
 tuis & imaginibus. Declamauit uerò iuue-
 nis adhuc, & causas egit. Iudicia centumui-
 ralia exercuit, proconsulatum Asiæ gloriose
 administrait. Ter Consul fuit, in cuius pri-
 mo consulatu Nero periit, ut Tacitus notat
 & Plinius. Inedia, uitæ tædio periit, quod cla-
 uo insanabili torqueretur. Ad supremū usq;
 diem beatus & felix, nisi quod minorem è li-
 beris duobus amisit. Qua de re legitur con-
 solatio Martialis, libro nono,

Festinata sui gemeret cum fata Scueri

Syllius, Ausonio non semel ore potens, &c.

Sed maiorem, ut ait Plinius, florentem atque
 etiam consularem reliquit. Inter cætera, Pu-
 nicum bellum secundum septem & decem li-
 bris scripsit, qui nunc passim leguntur. Sed
 nolim, inquit Piso, in recensenda Syllij uita
 plus temporis conteramus, cum eam, ut pro-
 bè nosti in tertio Epistolarum uolumine C.
 Plinius ad Caninium Ruffum describat, &
 grāmatici nonnulli, Illud uerò libentius ego
 & Picus

& Picus scire uelimus, quo nam modo eius ipsum, quod ais, Punicū bellum repertū sit, quod per tot secula delituerat. Tunc ego, Dicam, inquam, quæ ab alijs ipse cōperi, tamen si Marullus nō sanē grandem linguæ Latinæ iacturā factum iri existimabat, si perpetuū delitisset, dicam, inquam, ut accepi. Eo tempore, quo Christianorū procerum conuentus, quod cōcilium nostri, Græci *σύνοδος* uocant, in Germania habebatur, tum ferunt, in quam ibi turri fuisse repertum, literis admodum obsoletis & peruetustis, & cum eo unā cariosos quosdā aliorū scriptorū libros. Primus uerō Domitius Calderinus illud & emendauit, & interpretatus est, quod si Fr. Petrarchæ ætate in luce fuisset, nō is certē Aphricam, tantā prouinciā aggressus esset, sed hæc de re satis. Iam me ad Antistij Sosiani imaginem conuertam, qui poëta fuit minimē obscurus. Is in Neronem P. Mario & L. Asinio coss. probrosa carmina composuit, uulgauitq; celebri cōuiuio, cum apud Hostorium Scapulam epularet, quare mox à Pæto Thrasea ægre defensus fuit, eo acerrimē increpito, postea tamen à Suetonio Paulino & L. Tellefino, qui post Pisonianam coniurationem consules creati sunt, exilio, ut scribit Cornelius Tacitus, damnatus fuit. Versuto & callido ingenio fuisse Sosianū ex historijs facile colligimus. Nam cum Neronem faciles indi

*Antistius
Sosianus.*

cibus aures & delatoribus præstare intelligeret, ut exilio se liberaret, Parmenis Chaldæi Genethliaci amicitiam iniit, ratus euenturū, quod mox successit, ut ipso Parmene Romanorum ciuium literas interciperet, quæ ad illum dabantur, de futurarum rerum euentu. Vnde cum Antæi literas interceptisset, Parmenis etiam libellos clām furatus est, quibus dies genitalis eius, & euentura secretis Parmenis occultabantur, atq; Hostorij etiā Scapulæ. Quæ ubi cōsiderasset, Neroni scripsit, se habere, quæ saluti eius conducerent, si breuem exilij ueniā impetrasset, quam rem facile Nero concessit, eumq; per liburnicas aduehi præcepit, eiusq; uerbis fidem habens, Antæum & Hostorium perdidit. Pauca admodum amplius de Sossiano legimus. Post quem erat Saleius Bassus, qui in pangendis heroicis per hæc tempora claruit, amatus uero in primis à Vespasiano, atque ab eo quinquaginta sestertijs donatus, & præterea positus inter illustria monumēta, quia & illum Cornelius Tacitus in historijs egregiū poëtam, & præclarissimū uatem nuncupat, alia insuper multa idē Cornelius in eo, qui est de oratoribus dialogo. Meminit item Fabius Quintilianus, qui eius quidem uehemēs & poëticū ingeniū celebrat, sed quod tamē nec senectute esset maturū. Post Bassum sequebatur P. Papinius Statius, cuius de patria inter gram-

Saleius Bassus.

*P. Papinius
Statius.*

grammaticos controuersia fuit, usq; ad Domitij tempora, Domitij, inquam, de re literaria bene meriti, qui si non sibi & memoriæ tantum indulgisset, multa certè obtrectatores in eius scriptis frustra, quæ reprehenderent, perquisissent. Sed de Domitio aliàs, inquit Piso, nunc de Statio, qui ab aliquibus Tolosanus, ab alijs ex Sellis, Epiri oppido, ab alijs Neapolitanus dicitur. Tunc ego, Postquam me prouocas, & Picus attentè & libenter hæc audire uidetur, causam uobis exponā, cur Statio diuersa statuatur patria. Atq; ut rem clarius percipiat, patris & filij uitas uobis paucis recitabo, quas cum alij, tum Pomponius Lætus, & literarum & antiq;uitatis, ut scitis, bene peritus, pridem Gaspari Blondi filio conscripsit, quibusdam à me pro tempore additis. Sic agas, inquit Picus, & simul obticuit. Publius igitur, inquam ego, Papinius Statius pater, Græca & Latina lingua eruditus, ad nouissimum usque diem professus est, summo honore apud Domitianum habitus, à quo etiam est auro donatus & corona, digno principe erga præceptorem munere. Primus genus suum, propter inopiam & egestatem oblitteratum, celebritate nominis celebre fecit, adeoque claruit, ut, quod Homero, ei contigerit, duæ enim urbes, Sellæ Epirotarum, & Neapolis Campanorum, de eius natali solo

certarunt. Singularis profectò contentio, ex qua intelligi faciliè potest, quanto in preciorum literæ fuerūt. Qui uerò Tolosanum existimarūt, inter quos Dantles fuit, poëta Hetruscorum uernaculus, decepti sunt alterius Statij rhetoris patria, cuius meminit Eusebius. Ex Agellina uxore, quam unicam habuit, & ei superstes fuit, P. Papinium Statiū genuit, cuius pueritiā ac iuuentutē literis fouit, copia, uarietateq; rerum referfit, & omne eius studium, quoad uixit, uiuit, operaq; castigauit. Annum agens sexagesimū quintum, in expergescibilis somni morbo, quem lethargum uocamus, periit, cuius mortē Epicedio filius profecutus est. Multa & prosa & carmine scripsit, si filio credimus, sed eorū nihil ad nos peruenit. Papinius uerò filius, iuuenis adhuc, Claudiam Claudij Apollinaris filiā, quæ Tibicini nupta fuerat, & ex eo filiam genuerat, amoris impatiens, duxit uxorem, cui tanta, ut ait Pomponius, modestia & castitas, amorisq; obseruantia mariti, x x annis nō fraudarit. Deceptū hoc loco crediderim Pomponium, & eum secutum Maturantiū, nec enim à marito Claudia tandiu absuit. Erroris, opinor, causam præstitit, quod parum consideratè Statij carmen ad Claudiā ipsam examinarūt. Filiū cum ex Claudia uxore nullum haberet, infantē sibi Statius adoptauit, quem præmatura extinctū morte carmine

dese-

defleuit. Vergēs uerò ad senium Neapolim, cōmunem ambobus patriā, Claudiā carmine reuocauit, ambigitur, quis superstes fuerit, Albano certamine, Domitianus Cēsar eadem, qua patrem, qui præsens erat, filium corona, ac item agro Albano donauit, bisq; auro insigniuit, splendidoq; ac magnifico, cum senatoribus equitibusq; Romanis, cōuiuio suscepit, id quod carmine poëta, quod Eucharisticon inscripsit, testatus est. Quo fit, ut fabulæ potius, quàm historiæ simile putem, quod ab aliquibus proditū est, Statium præ acuto stilo à Domitiano confossum. Super sunt uerò ad hæc usq; tempora hæc Statij opera, Thebais, ut ipsemet cecinit,

— *Multa cruciata lima.* atq; idcirco durior & inconcinnior alicubi quibusdam uidetur, quam Iunij Maximi, uiri eloquentissimi iudicio monituq; publicauit. Antimachum argumentum tantum imitatus, nam phrasi ille tumidus & laxus, hic durus & arctior. Item Achilleis imperfecta, in qua longè plus doctis quibusdam, quàm in Thebaide præstare uidetur. Non defuere etiam, qui Achilleida ipsam perfectam fuisse existimarint, sed reliquum, quod deest, deperditum, ut etiam diutius Syluæ fuerunt, alij, quod habemus, integrum esse, utriq; magno, ut puto, acti errore, & manifestis pridem argumētis explosi. Proditum est, cum Achilleida esset descripturus,

Crispinum Vectij Bolani filium, clarum militia iuuenem, sibi proposuisse. Vtranq; uerò Imperatori Domitiano dicauit. Extant & quinque Syluarū libri, ex quibus & uehemens in eo poëmaticis genere illius, & penè extemporale ingenium, & subitum calorem, ut ipse ait, percipere possitis. De quibus quidem Papini Syluis sic Apollinaris in hendecasyllabo, ad Felicem,

At cum fortè pedum minore rhythmo

Pingit gemmea prata Sylularum.

Ex hisdem, inquam, Syluis & amicos & fortunam, & reliquam ipsius poëtae uitam facile cognoscetis. Scripsisse præterea tragœdiā à nonnullis existimatur, idq; Iuuenalis innuere uidetur, ut mox dicam. Non multū adeò Statium à suorum temporum Scriptoribus amatum ea ratione colligo, quod ab his eius nullam ferè mentionem factam uideo, præterquam ab Iuuenale, qui & illum perstringere potius Sattyricè uidetur, quàm laudare, ita enim canit in septima.

Curritur ad uocem iucundam, & carmen amicæ

Thebaidos, lætam fecit cum Statius urbem,

Promisitq; diem, tanta dulcedine captos

Afficit ille animos, tantaq; libidine uidgi

Auditur, sed cum fregit subsellia uersu,

Esurit, intactam Paridi nisi uendat Agaucem.

Nec illud in præsentia uobis reticuerim, quod est ab Aligero Danthe, suo carmine proditum,

tum, Statium uidelicet Papinium religioni Christianæ addictum fuisse, Christianisq; tum laborantibus, ob metum occultè, pro uirili opem tulisse, ne scilicet supplicijs cruciatibusq; quibus tum passim afficiebātur, agitaretur ipse. In hanc autem pietatem & religionē inclinasse idem poëta innuit, ob eos Vergilij uersus ex Sibylla,

Iam redit & Virgo, redeunt Saturnia regna,
& reliqua. Sed an Danthes deceptus sit, ut in eiusdem etiā patria, nō uobis facilè dixerim, nam & recētiore alios nōnullos scriptores in eodem fuisse errore inuenio. Legitur & epitaphium Stati à Pomponio, ut fertur, conditum, quod referre haud preciū operæ uideatur. Post Statiū D. Iunius Iuuenalis sequebatur, qui in taxandis moribus, nostrorū patrū memoria, primum locum habere putabatur. adeò, ut is tum doctior existimaret, qui plures eius uersus memoriter recitaret. Ego, si quicquam mihi credendū putatis, nō eo usq; Iuuenalem legendū censeo, nisi quousq; casta & Romana lectione planè simus imbuti, atq; hoc eo uobiscum libentius, quo à magistris uideo minus obseruari.

—*Bonis adeò, ut ait poëta, à teneris assuescere, multum est.*

Fuit uerò, de quo agimus, Iuuenalis Aquinas, ex oppido, quod secundum Augusti descriptionem, primæ regionis est Italiæ;

ut ait Plinius, uel D. Thomæ municipis doctrina & sanctitate nunc celebre. Iuuenalis quidem, libertini cuiusdam locupletis, incertum, fuerit alumnus, an filius. Ad mediam ferè ætatem declamauit, ut ait Probus, animi magis gratia, quàm quod scholæ se aut foro præpararet. Verum cum postea se Satyris scribendis cōtulisset, & multos, per malas & fordidas artes, ad honorum & opum culmina euectos perstringeret, inter quos Pantomimum Paridē, uenit in suspicionē, quod tempora figuratē notaret tunc, per honorem militiæ. Quanquā octogenarius Vrbe summoctus est, missusq; ad præfecturā cohortis, tendentis in extremam Aegypti partem, id uerò Cæsari supplicij genus placuit, ut leui atq; ioculari delicto par esset. Credibile est, illum eas in Aegypto Satyras scripsisse, quæ sunt, altera ad Volusium Bithynicum, de portentis Aegypti, altera ad Gallum, de militiæ incommodis. Intra breuissimū uerò tempus, ibi angore & tædio periit, ut idem Probus tradit. Sedenim & Suidas ad hunc fermè modū de Iuuenale. Fuit, inquit, poëta Latinus Iuuenalis, qui Domitiani Imperatoris temporibus floruit, à quo Prasinæ factionis saltator Paris amabatur, quare à Senatu & ab Iuuenale salibus quibusdā obiurgabatur, ex quo factū est, ut Iuuenalis in Pentapolin, Libyæ urbem, relegatus sit. Paris uerò ab Imperato
re ad

read Antiochiam missus, ubi & domum ac balnea extra urbem construxit. Hæc Suidas. Sed de Iuuenale, ad Felicem scribens, his hendecasyllabis meminit Sidonius Apollinaris, cum de P. Ouidij exilio prius locutus esset.

*Nec qui consimili deinde casu,
Ad vulgi tenuem strepentis auram,
Irati fuit histrionis exul.*

Hoc loco illud obseruatione dignum uideatur, quod Suidas ait, Parin Antiochiæ uitam finisse, cum ipsius Paridis epitaphium à Martiale compositum, eum nō Antiochiæ, sed in uia Flaminia sepultum ostendit. Sic enim in undecimo libro,

*Quisquis Flaminiam teris uiator,
Noli nobile præterire marmor.
Vrbis deliciæ, salesq; Nili,
Ars & gratia, lusus & uoluptas,
Romani decus & dolor theatri,
Atq; omnes Veneres, Cupidinesq;
Hoc sunt condita, quo Paris, sepulchro,*

Verum enim uero nescio, an melius sit, duos fuisse hoc nomine existimare, alterū quidem, qui Neronis tempore uixerit, & ab eodem, ut scribit Suetonius, occisus, quasi grauis ad uersarius. De altero quoq; idem Suetonius tradit Domitiam uxorem, ipsius histrionis amore captam, atq; ideo ab eo repudiatam. Cornelius uerò Tacitus sestertia decē à Domitia Neronis repetita esse ait, quæ ipsi Pari

di pro libertate dedisset. Hæc & alia ab ipsis copiosius in historijs tradunt. Quare si unus sit Paris histrio, & Pantomimus, quo modo historiæ cōueniant, haud faciliè dispicio. Sed nos iam reliquū uitæ Iuuenalis, cuius supremum uitæ tempus ad Nerug usq; principatū aliqui proferūt scriptores, qui & Frontonē & Fabiū Quintilianū, eius magistros fuisse tradunt, & Valeriū Martialē amicū. Quibus de rebus certi nihil habeo, qđ uobis asserā, nisi cōiecturas, quas interpretes asserūt, quorum aliqui eius Satyras in quinq; libros diuidunt, alij negāt. Cætera uerò mittamus, satis sit hæc uobis indice mōstrasse, nam ad Arūti Stellę effigiē, iam tēpus est, ut me cōuertam. Fuit autem Stella Patauinus, elegiarū poëta, quē ante Domitiū pleriq; omnes Neapolitanum putauere, perperā Statiј uersus interpretantes. Tanti uerò ab ipso Statio Stellā factū uideo, ut ei primū Syluarū librum miserit, eiusq; & Violantillæ nuptias longo carmine profecutus sit. Hæc est illa Violantilla, quam Martialis Hyanthida, Gręca dictione, & Stella ipse, à suo nomine, Asterida nuncupauit. Scripsit uerò Stella carmē de suæ puellæ colūba, ut Catullus de Lesbiæ passere, ut reor, qđ Martialis hendecasyllabo suo, si dis placet, uult Catulliano passere tanto elegātius esse, quanto passere maior est columba. Idē alibi,

Vel Stellæ cantata meo, quam flevit Hyanthides,

*Aruntius
Stella.*

Cuius in Elysio nigra columba uolat.

Scriptit præterea uictoriam Domitiani contra Sarmatas. Stellæ huius meminit & Apollinaris in hendecasyllabis. Cum Stella erat C. Valerius Flaccus Setinus, qui & ipse, ut C. Valerius Stella, Patauinus fuit, ut ex his Martialis uer Flaccus. fibus colligimus,

Censetur Apona Lirio suo tellus,

Stellæq; nec Flacco minus.

Item illo,

O mihi curarum precium non uile mearum,

Flacce, Antenorci spes & alumne laris.

Alij Setinum faciunt, à Setia, Campaniæ urbe, ea ducti coniectura, quod in antiquis codicibus Setinus cognominet, quo fit, ut ab aliquibus diuersus Setinus Flaccus, à Patauino putetur, alij Romanū & quidem ex nobili & peruetusta familia putauerunt. Sed omnes hos uana potius coniectura, q̃ certa aliqua autoritate ductos uideo. Sūt &, qui Decemuirum Sibyllinum putent eum fuisse, ducti illis eius uersibus.

Phæbe mone, si Cumææ mihi conscia uatis,

Stat casta cortina domo.

Vos uideritis,

quid credatis. Sed hæc, quæ traduntur ab alijs, uobis, ut audiui, expono, nō tanquam credulus illis. Hic est, inquam, Valerius Flaccus, cuius Argonauticōn opus extat, Vespasiano patri inscriptū, ut facilè ex eius carminis principio colligit. Opus, inquā, quantū per iuuenē præstari potuit, cultum, eruditū,

& Varium, sed in quo plus est uirium, quàm uirtutis, ut in eo animos, & audaciam quandam iuuenilem facilè offendatis. Quod cū, ut creditur, opus sit imperfectum, atq; in primis ex Apollonio tralatum, amicus noster à Flacco relicta, ex Apollonio ipso supplere nifus est, dignum scilicet patellæ operculū. Certè non parum amissū esse ex Valerij Flacci immatura morte, scribit Fabius. Sed nō erit præter precium operæ, si uobis hoc loco cōmemorem, quos hætenus compererim Argonautica scripsisse, nec, ut puto, uobis erit ingratum. Quod cum ambo sibi gratum fore annuissent, Primus, inquā ego, Orpheus, ut aliàs diximus, Argonautica scripsisse dicitur, nō Thracius, sed Italus Crotoniata, dein de Epimenides Gnosius, post eū Cleon, Curieus poëta, à quo, ut Græci obseruant, Apollonius omnia ferè trāstulit, tum Herodorus, post Herodorum Apollonius Rhodius, post Apollonium Dionysius Milesius, tum demū Latini duo, Atacinus Varro & Valerius Flaccus. Hæc adeo Græcis & Latinis poëtis grata fuit Aurei uelleris fabula, de quo & tragœdiæ innumerabiles, ut suo loco dicetur, quare iam ad alia. Post Flaccum duo expresserant in tabula lasciuiissimi poëtæ, quorum prior quidem Sabellus, qui, ut Hemitheon, uaria cōcubituum genera carmine complexus est, usq; adeo uerò impudicè, ut ipsi quoque

Sabellus.

que Martiali in ea re nauseam & stomachū
fecerit, id quod uel eo uersiculo innuit,

Tanti non erat esse te disertum.

Vixit autem Domitiani & Neruæ temporibus. Alter fuit Musæus, non Græcus, sed Latinus, qui eodem tempore eadē scripsit, quæ Sabellus. De quo idem sic Martialis ad Rufum Instantium,

Musæus
Latinus.

*Musæi patibicissimos libellos,
Qui certant Sybariticis libellis,
Et tinctas sale pruriente chartas,
Instanti lege Ruffe. Sed puella
Sit tecum tua, ne Thalassionem
Indicas manibus libidinosis,
Et fias sine fœmina maritus.*

Erat post hos imago Voconij Victoris, quæ miro est prosecutus amore Hadrianus Cæsar adeò, ut eius tumulum, ut Apuleius scribit, suis uersib. ueneratus sit, ita enim scripsit.

Voconius
Victor.

Lasciuus uersu, mente pudicus eras.

Fuit uerò Voconius, ut Plinius ad Priscum, libro epistolarum secūdo scribit, Romanus, cuius pater, in equestri gradu clarus, clarior uitricus, mater è primis citerioris Hispaniæ, summa familiaritate C. Plinio coniunctus adeò, ut illum cōtubernalem sibi & in Vrbe, & in secessu fuisse scribat. Mira eius fuit in sermone, mira etiā in ore & uultu suauitas. Ad hæc ingenio fuit excelsus, subtili, facili, dulci, erudito in causis agendis, in pāgendis ue

ro carminibus talis, ut Musas ipsas Latine loqui credi possit, ut ait Plinius. Ius ei trium liberorum concessit Imperator. Iuuenis Thestylum puerum amauit sic, ut ipsum Martialis exoret, ut tantisper à Voconij latere abscedat, donec suos Voconius uersus emendet. Inquit,

Sic etiam positis formosus amere capillis,

Et placeat uati nulla puella tuo.

Apollinaris. Post Voconium fuit effigies eius Apollinaris, qui Domitiani & Neruæ temporibus floruit, quem adeò coluit Valerius Martialis, ut de eo ad librum loquens scribat,

Si uis auribus Atticis probari,

Exhortor, moneoq; te Libelle,

Vt docto placeas Apollinari,

Nil exactius eruditiusq; est,

Sed nec candidius benigniusq;.

Et alibi ad choriambicum Scazonta ait,

Apollinarem conueni meum Scazon.

Codrus. Fuere & alij, tam Græci quàm Latini, Apollinaris nomine, quos cōmodè suis locis referemus. Tum Codri imago uidebatur. Fuit uerò Codrus suorum temporū poëta pauperimus adeò, ut à semidoctis eius nomen in prouerbum exierit, Codro pauperior, & ut Græcis, Iro uel Pausone egentior. Mulierẽ illum Proculam habuisse ostendit Iuuenalis, qui & eius egestatem in tertia Satyra executus est, Quo loco uult ostendere, si inopes calami-

calamitate ulla circumueniantur, à nullo adiuuantur, sin diuites, statim adsunt innumera-
rabiles, qui subueniant. Codri meminit & Martialis, cum alibi tum hoc disticho,

Plus credit nemo, quàm tota Codrus in urbe,

Cum sit tam pauper, quomodo cæcus amat?

Post hunc erat Lucius, poëta Hispanus, qui
Horatium Flaccum imitatus est, Domitia-
no Cæsare. Quæ ætas magnam poëtarū co-
piam effudit, & magnum, ut ait Plinius, pro-
uentum attulit, sed in his succus ille, & san-
guis incorruptus antiquorum inesse desie-
rat, & naturalis ille, & non fucatus nitor e-
uanuerat, peregrinam quandam ferè omnes
& aduenticiam dicendi & scribendi faculta-
tem amplexari. In hoc poëtarū genere duo
fratres erant, Turnus & Memor, ex Arun-
ca ciuitate, quorum alter Satyricus fuit poë-
ta, Turnus scilicet, de quo ita ferè Probus
Grammaticus in his, quæ extant, dimidiatis
in Iuuenalem cōmentarijs. Turnus, inquit,
libertini generis, ad honores ambitione pro-
uectus est, potens fuit in Vespasianorum, Ti-
ti & Domitiani aula, eiusdem meminit & ali-
bi. Martialis uerò eius nobiles uocat libel-
los, cum ait,

—Proximumq; Turni nobilibus leget libellis,

Alio uerò loco,

Contulit ad Satyras ingentia pectora Turnus,

Cui non ad Memoris carmina? Frater erat.

Lucius.

*Turnus.
Memor.*

Eiusdem meminit & Rutilius in Itinerario,

Huius uulnificis, satyra ludente, Cancænis

Nec Turnus potior nec Iuuenalis erit.

Alter autē frater Memor, tragicus poëta fuit,
quod planè ostendit Placiades Fulgentius,
cum eius carmen ex fabula, quæ Hercules in
scribebatur, affert,

Ferte suppetias optumi comites.

Idem Probus, idem & Valerius Martialis, cū
de Memoris ipsius effigie hæc canit,

Clarus fronde Iouis, Romani tanta cothurni,

Spirat Apellæa redditus arte Memor.

Tametsi eo loco Domitius noster, non tragi-
cum, sed heroicum poëtam Memorem fuisse
existimat. Meminit & utriusq; Sidonius A-
pollinaris. Eodē fermè tempore, & alij simul
duo fratres fuere, qui eadem, qua Turnus &
Memor ratione, heroico alter, elego alter ab-
stinuere. Quorū M. Vnicus Martiali fuit con-
sanguinitate coniunctus, elegis tantum usus
est, qua de re etiam nunc extat epigramma.

Vnice, cognato iunctum mihi sanguine nomen,

Quiq; geris studijs corda propinqua meis,

Carmina cum facias, soli cedentia fratri,

Pectore non minor es, sed pietate prior.

Lesbia cum tenero te posset amare Catullo,

Te post Nasonem blanda Corinna sequi.

Nec decrunt Zephyri, si te dare uela iuuaret,

Sed tu littus amas, hoc quoq; fratris habes.

Cosconius. Fuit & eadem ætate Cosconius poëta, qui qd
nihil

M. Vnicus.

nihil, nisi castū & pudicū cecinit, à Martiali er-
detur, atq; ideo eius carmina pueris tantū &
uirginibus legenda censebat. Fuit & per hæc
tēpora Ligurinus, qui in suis recitandis car-
minibus ambitiosus, & molestus erat, cum
aliàs & probus uir esset & innocens. Hinc de
eo illud legitur,

Ligurinus.

Vis, quantum facias mali, uidere?

Vir, iustus, probus, innocens timetis.

Extant & hac de re epigrammata Martialis.
Alterius uerò Ligurini, longè posterioris, o-
pus legitur, quod de rebus gestis eius Federi-
ci Imp. inscribitur, qui Ahenobarbus, id est,
Barbarus dictus est. Opus quidē tale, quale
illa ferre potuit ætas, canorum & uolubile,
sed inconcinnū & circumfluens, & quod sa-
porem scribentis & scripti refert uernaculū.
Fuit & eadē ætate, qua prior Ligurinus, Lu-
sticus Brutianus, qui Callimachio dicendi
filo delectatus, ipsum Latinè poëtam est imi-
tatus, tam Plinio quàm Martiali cognitus.
Egit quoq; causas, seip̃ à Montano Atticino
accusatū, apud Cæsarem, ita defendit, ut Atti-
cinus ipse à Cæsare in insulam relegaretur.
Fuit & Decianus Emeritensis, ex Hispania
poëta & philosophus. Fuit & Decius poëta,
Lucilli, uiri Consularis filius, poëta Satyri-
cus, cuius laudes his uersibus Claud. Ruti-
lius in Itinerario est executus. Cum enim a-
geret de præfectis Hetruriæ,

*Ligurinus
alter.*

*Lusticus Bru-
tianus.*

*Decianus.
Decius.*

Qualis, ait, nunc Decius, Lucilli nobile pignus,
 Per Corythi populos, arua beata regit.
 Nec mirum, magni si redditus indole nati
 Felix, tam simili posteritate, pater.
 Huius vulnificis, Satyra ludente, Camænis
 Nec Turnus potior nec Iuuenalis erit.
 Instituit ueterem censoria lima pudorem,
 Dumq; malos carpit, præcipit esse bonos.

Votienus.
 Valerius Li-
 cinianus.

Et quæ sequuntur. Fuit uerò non per hæc
 tempora, sed longè postea, hoc est, Theodo-
 sij & filiorum ætate, ut consilio, sed per Do-
 mitiani & Neruæ tempora. Fuit Votienus
 Narbonensis, & cum Voriemo Licinianus Va-
 lerius, de quo idem Martialis. Hunc esse cre-
 diderim, cuius nō multò antè epitaphiū anti-
 quum repertū est, ut accepi, ante portā Lati-
 nā. MVSA HOSPITIS LICINIANI VIX.
 ANN. XXXV. Me uerò latet, an hic idem sit
 Valerius Licinianus, qui Prætorius Romæ,
 inter eloquentissimos causarū autores habi-
 tus est, uerū mox eò infelicitatis decidit, pro-
 pter Cornelix Vestaliū maxime incestum, ut
 relégatus in Sicilia profiteret, & exul rhetor
 fieret de senatore. Quare ipsum dolenter &
 grauitè quadam præfatione dixisse scribit
 Plinius,

Quos tibi fortuna ludos facis? Facis enim ex
 professoribus senatores, ex senatoribus pro-
 fessores. Quam sententiam æmulatus Iuue-
 nalis cecinit,

Si for-

Si fortuna uolet, fies de Rhetore Consul,

Si uolet hæc eadem, fies de Consule Rhetor.

Hic Piso, *Quin potius, inquit, à Iuuenale Licinianus sententiã est mutuatus. Cui ego, Ut uelis, inquã, putes, nihil impedio, eadẽ enim fermẽ ætate, fuit cum Iuuenale cõiunctus Licinianus, ut ex eodẽ Plinio & Martiale colligimus. Fuit & per hæc tẽpora Sulpitia, ex nobilissima Sulpitiorũ familia, quæ nitida admodũ & casta poëmata scripsit. Virũ habuit Calenũ, cũ quo annos xv amãtissimẽ & cõiunctissimẽ uixit. Mariti & uxoris meminit Sidonius Apollinaris, sic inquitens,*

Sulpitia,

Non quod Sulpitiæ iocos Thaliæ

Scripsit blandiloquos suo Caleno.

Extat &

elegans Martialis epigrãma, maximũ pudicitia, & poëtica huius Sulpitiæ testimonium,

Omnes Sulpitiam legant puellæ,

Vni quæ cupiunt uiro placere.

Omnes Sulpitiam legant mariti,

Vni qui cupiunt placere nuptæ.

Non hæc Colchidos asserit furorem,

Diri prandia nec refert Thyestæ,

Scyllam, Byblida nec fuisse credit.

Sed castos docet & pios amores,

Lusus, delicias facietiasq;.

Cuius carmina qui bene æstimarit,

Nullam dixerit esse sanctiorem.

Tales Aegeriæ iocos fuisse,

Vdo crediderim Numæ sub antro.

Hac condiscipula, uel hac magistra
 Effes doctior & pudica Sappho.
 Sed tecum pariter simulq; uisam,
 Durus Sulpitiam Phaon amaret
 Frustra. Namq; ea nec Tonantis uxor,
 Non Bacchi, nec Apollinis puella,
 Erepto sibi uiueret Caleno.

Serapion.

Extat & poëma hexametris uersibus conscri-
 ptum, de Domitiani Cæsaris temporibus,
 quod huic ipsi Sulpitiæ ascriptū est, tamen si
 alicubi inemendatum adeo, ut dubitari pos-
 sit. Fuit eadem ferè ætate, Traiani uidelicet
 & Nerae, Serapion poëta Græcus, Athenien-
 sis, ualde Plutarcho amicus, cuius & aliquā-
 do meminit, illumq; loquētem inducit in eo,
 qui inscribit, *περί μὲν χρεῶν ἱμεῖρα νῦν τὴν πολιαν.*
 Vbi inter multa, quæ toto libro passim de ip-
 so Serapione traduntur, tum illud maxime
 obseruatione dignum, philosophiam ipsam
 fuisse primū uersibus descriptā, ab Orpheo
 uidelicet, Hesiodo, Parmenide, Xenophane,
 Empedocle, Thalete, post desitum rursus ab
 hoc ipso Serapione genus id scribendi reuo-
 catum. Fuerūt & Serapionis nomine alij plu-
 res, sed non poëtæ, inter quos medici duo ce-
 lebres, unus Pictor, & duo Christiana pieta-
 te insignes. Alter quidem discipulorū nume-
 ro, alter uerò, in testimonium religionis, ui-
 tam & ipsum sanguinem despondit. Vixit &
 Rufus. hac ætate Traiani Rufus Ephesius, medicus
 illustris.

illustreis, qui præter alia, quæ multa in facultate medica conscripsit, quæ & à Suida colligunt, & à Galeno frequenter, Oribasio, Paulo & Aëtio, alijsq; citantur, etiã carmine quædam condidit, cuius ego uersus elegantissimos legi. Claud. quidem Galenus eum quinquelibris, uersu hexametro, de herbis egisse ait, sexto de simplicium medicamentorũ facultatibus uolumine. Floruit per hæc tempora T. Annianus, qui inter cætera Fescenninos uersus scripsisse dicitur, de quo genere carminis, si meministis, primo sermone nonnulla diximus. Ab Ausonio Gallo mentio est facta Anniani. Fuit uerò poëta comis & perurbanus, A. Gellio amicus, de quo & sic libro xx noctium Atticarũ. Annianus, inquit, poëta in fundo suo, quem in agro Phalisco possidebat, agitare erat solitus uindemiã hilare atq; amœniter, ad eos dies me & quosdam familiares uocauit. Hæc ille. Citatur & à grammaticis. Fuit & Ananius, Græcus poëta iambographus, de quo Athenæus, cum alibi tum in tertio dipnosophistôn, ubi de fici generibus agit. Meminit item Isaaci in Lycophronẽ, ubi de iambographis poëtis differit. Claruit & eadẽ, qua Annianus ætate, Iulius Paulus, qui multa beneuolentia & cõsuetudine Gellium profecutus est. Prædiolum hic in agro Vaticano possedit, quò cum Gellium tum alios uiros doctos plerunq; inuitabat, ibi tum

Annianus.

Ananius.

honestæ literarum colloquia habebantur, ut Gellius libro xix scriptum reliquit. Dehinc *Oppianus*. Oppiani effigies spectabatur, qui Corycius poëta fuit, ut Suidas ait, sic ab urbe Ciliciæ nuncupatus, & propterea Cilix ab Eusebio in Temporibus, & ab Hieronymo dicitur, alij Anazarbeum fuisse malunt. Est uerò Anazarbus, quæ & Anazarba à Stephano dicitur, Ciliciæ ciuitas, quæ & Cæsaraugusta, Dioscoridis & Asclepiadis, medicorum illustrium patria, quidam & Cyndam & Diocæsaream appellauerunt, sed Plinius noster omnino diuersa Cyinda, sic enim neutro genere, in plurium numero & Strabo quoque protulit, ab Anazarbo existimat. Historiam uerò de Anazarbo, parum ueritati, ut uidetur, consonam Suidas confinxit. Neruam enim, Romanorum Imperatorem ait, cum terræmotu urbs Diocæsarea esset disiecta, illic Anazarbum quempiam, Senatorem misisse, qui urbem, cum prius Cyinda & Diocæsarea dicta fuisset, instauratam, à suo nomine Anazarbum uocauit, cum tamen & Plinius ante Neruam Anazarbenos nominet, & Dioscorides miles, sub M. Antonio & Cleopatra, Anazarbeus & fuerit, & nuncupatus sit. Sed de Anazarbo præter propositum iam satis, nunc ad munus pensumque meum, hoc est, ad poëtam ipsum, me reuoco. Oppianus igitur patrē habuit Agesilaū, inter

ter Anazarbenos optimatē, matrē uerò Zeno-
doram. Poëta & grāmaticus fuit, M. Antoni
Imperatoris & Seueri tēporibus floruit. Li-
bros quinq; Halieuticōn scripsit, Cynegeti-
cōn libros quatuor, Ixeuticōn libros duos,
in quibus, quę ad piscatoriā, uenationē & au-
cupiū pertinēt, cōplexus est. Proditū est, ipsi-
us Oppiani patrē Agefilaū, cum plurimū opi-
bus & autoritate ualeret, sese philosophię tra-
didisse, filiumq; ijs artibus, quę liberales &
Cyclicę dicuntur, erudiuisse. Cum autem ijs
studijs inuoluti essent pater & filius, Seuerus
Imp. apud Anazarbum diuertit, cui obuiam
omnes urbis primores prodire, id quod A-
gefilaus, ut homo philosophiæ deditus, fa-
cere neglexit, quare iratus Cæsar patrem ac
filium, in maris Adriatici insulam, quæ Me-
lita dicitur, relegauit. Est uerò Melita, prope
Siciliam, ad Austrum sita insula. Vnde qui in
delicijs habent, Melitenses canes dicunt, &
lineæ uestes, Melitenses, à lini specie, de qui-
bus & Cicero in Verrinis, & Diodorus Sicu-
lus. Cum ergo ibi exularet Oppianus, de pi-
scibus opus, qđ extat, conscripsisse tradit. In
quo opere obseruatū est ab Hieronymo, in
eius Ezecielis cōmentarijs, centū quinqu-
aginta tria esse genera pisciū, id licet ego mi-
nus, cum nec semel eius poëma legerim, ani-
maduerterim. Mortuo autē Seuero, Antoni-
no eius filio Oppianus carmē suū dedicauit,

à quo propter carminis suauitatē & elegantiam, ab exilio unā cū patre est liberatus. Reuersus uero in patriam, infelix pestilentia perijt, ubi à suis ciuibus sepulchrum & statuam promeruit, Græco epigrammate, in hanc sententiā. Quod raptus à fati iuuidis esset poëta, qui si diutius uiuisset, nullus ei inter mortales par gloria futurus erat, annos enim triginta natus, è uita excessit. Extant & alia in eum Græca epigrammata. Scribit Sozomenius in epistola ad Iuniolem Theodosium, quod Antonius Seuerus ea erga Oppianum usus est liberalitate, ut pro singulo eius operis uersu, eum aureo uno donauerit, qđ imperatoriæ largitatis & liberalitatis omnibus miraculū fuit, ut adhuc ipsius Oppiani carmina à plurimis aurea sint appellata. Hæc quidem Sozomenius, sed enim aliq̃ ad uigesies millies nummū, hoc est, ut Græci dicunt, myriadas duas, omnes summam peruenisse ferunt. Hic puer Picus, Præclarū, inquit, munus, nihil ergo mirandum, si ab Octauia denis sestertijs Vergilius donatus est, uel ut aliq̃ dicunt, graui ære, cum illos uersus recitasset,

— *Tu Marcellus eris.*

Nihil mirum, inquit Piso, & simul ad me conuersus, qui paulum interquieram, Perge, ait, Lili, recondita ista, nec uulgaria nobis expone. Imò, inquā ego, sunt eruditis protrita, quæ uos interiora & exquisita putatis, sed num uultis, postq̃
iam

iam satis de Oppiano diximus, eos uobis auctores cōmemorem, quos reperi de piscibus scripsisse. Et ualde, inquit Piso. Tunc ego, Primus, inquam, quod sciam, Callimachus fuit poëta Cyrençus, secundus Cicilius, Argiuis poëta, qui & ipse Halieutica composuit. Tertius, Numenius Heracleota, Arcas, quartus, Possidonius Corinthius. Quintus, Ouidius poëta Latinus, Sulmonensis, sextus, Oppianus Cilix. Septimus, Olympius Nemefianus, octauus, Seleucus Emisenus. Et hi quidem uersu. Soluta uerò oratione, Seleucus Tarsensis, Leonides Byzantius, Agathocles Athracius, Theophrastus Lesbius, & Demonstratus historicus. Qui libris uiginti Halieutica scripsisse dicitur, & in ijs de diuinatione egit, quæ per aquam fit, quam Græci hydromantiam uocant. Demū & M. Antonius Cæsar & philosophus de piscibus nonnihil scripsit, cuius etiam quædam exstant adhuc. Sunt &, qui hodie hanc rem meditantur, & antiquis recentia nomina cōferūt, ut Iouius, M. Aslarius, Gyllius, alij. Ex his, inquit Piso, facile colligimus, quàm harum rerum fueris aliquando curiosus. Sic est, ut ais, inquam, Piso, sed eruditam istam orationem, nō elegantem faciunt. Vnam malim ego, uel exiguam epistolam uel Bembi uel Sadoleti scripsisse, quàm uel totam huius diei dictionē. Te tuarum, ut uideo, inquit Piso, opum pudet, pi-

Marcellus.

getq̃. Nobis saltem uel hanc thesauri partē impertiri non nolis, qui te adeò amamus, & libenter audimus, reliquasq̃ tabulæ imagines explica. Sic, ut uultis, agam. Erat & Marcelli poëtae imago, qui Sidites fuit. Est enim Sida, Pamphyliae urbs haud ignobilis. Floruit uerò M. Antonij tēporibus, libros duos & quadraginta carmine hexametro composuit, in quibus cum de alijs tum multa de Lycano. Meminit & Marcelli Suidas, & D. Hieronymus, qui contra Iouinianū scribens, ita ait, Legat, qui uelit, Aristotelem & Theophrastum prosa, Marcellum Siditen & nostrum Flauium, hexametris uersibus differentes. Sed uiderint, qui Hieronymū corrigere studuerunt, an Fannium rectius legerint. Ex eodem de uiris illustribus, Ego uos tantū moneo in tātis tenebris, in quibus & Lyncei caligant, ne quid uos prætereat, quod succurrat. Verum de Rhemmio Fannio paulò post agemus. Post Marcellum erat Iulianus, Iuliano, philosopho Chaldeo, patre natus, qui eodem principe M. Antonio Pio, sacra respōsa per uersus edidit, & ut Græci dicūt, Theurgica, atq̃ alia eiusmodi sciētiæ arcana. Ferūt, cum Romani magna siti afficerent, nimioq̃ æstu terra hiulca scinderetur, Iulianū repente nubes obscuras congregasse, tonitrusq̃ ac fulgura sua sapientia & arte conuocasse, unde est largus terris hyber immisus. Hoc tamen

Iulianus.

men miraculum, sunt, qui tradant Arnuphin Aegyptium philosophum effecisse. Post Iulianum Nestor sequebatur, Nestorem Pisan der filius, quorum pater Seuero principe clauit, filius uerò tum maximè, cum Alexāder Mammeæ Romanorū imperiū obtinuit. Larandæi hi fuere. Est autem Laranda, Lycaonia ciuitas, Lycaonia, inquā, quæ Lyciæ & Isauriæ pars est. Qua causā factū est, ut à quibusdam modo Lycaonij, modo Lycij nominati sint. Nestor quidem Iliada conscripsit, opus, ut sic dicam, mōstrosum, deerant enim in eo literæ, &, ut Græci dicunt, ἀγοιχάωτον, quo modo & Tryphiodorus scripsit Odysseam. In primo enim utiq; A nō reperitur, & similiter per totam rhapsodiam, atq; ita deinceps. In unaquaq; reliquit hic idem Nestor, ut Menander Rhetor prodit, auium & plantarum naturā literis perscriptam. Varro quoque, nō ille antiquus Marcus, sed longè posterior, ut puto, apud Constantinū Cæsarem in xij de Rustica ita fermè de hoc Nestore. Remediorū, inquit, species paulò antè, cum sapientissimī Nestoris Alexicepon, id est, auxiliarem hortum, elegiacis uersibus compositum, interpretarer, absolutius conscripsi. Cætera idem paulò idem subiungit, At uerò Nestor, ait, in Alexicepo suo brassicam, Lycurgi lachrymā esse dicit. Cum enim Bacchus eum reueritus, inquit, mare subiisset,

Nestor.

Pisander.

Lycurgus uerò uite iunctus lachrymā emisisset, ex lachryma brasicam enatam esse dicit, & ob id contrarietatem inter se uitam & brasicam habere. Et quidem hæc ille. Scripsit item Nestor Metamorphoseon librum, citatur & eiusdem quoq; Alexandrias à Stephano. At Pisander huius filius uariā historiam carmine complexus est, libris sex digestam, quam ἱρωικὴν θεογαμίαν, hoc est, deorum heroumq; nuptias inscripsit, cōposuit & alia soluta oratione. Porro hac tabulæ parte erat

Soterichus.

Soterichi poetæ effigies, quem Oasitem patria fuisse scribit Stephanus. Est autem Oasis urbs Libyæ, quæ & Hyasis dicta est. Vnde Oasitæ ciues Plinio & Ptolemæo. Auasis quoque, Aegypti ciuitas, Oasis appellata est, ut idem autor est Stephanus. Sedenim qui Suidam exscripserunt, Soterichum Asitem, pro Oasitem reposuerunt, sed hæc scriptoris, nō autoris inscitia. Floruit uerò Soterichus Diocletiani Cæsaris tempore, cuius etiam laudes perscripsisse dicitur, & præter eas Dionysiacæ cōposuit, quæ & Bassarica, libris quatuor. Item scripsit Panthiam Babylonicam, & Ariadnem, & Apolloniæ Tyanei uitam, Pythona, & Alexandriaca, quo libro Thebarum direptionem, ab Alexandro factam, cōplexus est, aliaq; nonnulla. Sed quoniam de Alexandro meminimus, succurrit & poetæ Clemens, Apuleiæ familiaris, qui omnē ipsius Alexandri hi-

Clemens.

dri historiam pulcherrimo carmine illustrauit, id quod Apuleius pluribus in Floridis attestatus est. Fuerunt & alij plures Soterichi, inter quos ille, si coniectari licet, faber & artifex, cuius opera rudia & incondita fuerunt, ut fermè illius opera in prouerbium transierint, ut Soterichi lecti, quorum è Seneca Gellius libro & ipse secundo meminit, his uerbis. Quidam sunt, inquit, tam magni sensus, Q. Ennij, ut licet scripti sint inter hircosos, possunt tamè inter unguentatos placere. Et cum reprehendisset uersus de Cethego, Qui huiusmodi, inquit, uersus amant, liceat & sibi & eosdè admirari & Soterichi lectos. Dignus sanè Seneca uideat lectione ac studio adolescentiū, qui honorem coloremq; ueteris orationis, Soterichi lectis cōpararit, quasi minimæ scilicet gratiæ, & relictis iam contemptisq;. Et hæc tum Senecæ tum Gellij uerba. Fuit hinc etiam, ut puto, Lembus Soterichus, fragilis scilicet & rimosus, ut ex Antipatri Thessali epigrammate collegimus, in nostro de nauigijs. Celebratur à Sexto Imperico alter Soterichus antiquior, qui silurorum nidore, *χολῆς*, id est, bile agitabatur. Celebrat item alius à Plutarcho, quem & loqui nonnunquam in suis dialogis introduxit. Fuit et inter poëtarum imagines Quinti Calabri, Græci poëtæ imago, qui libros quatuordecim scripsit eorum, quæ in libello Troiano ab

*Quintus
Calaber.*

Homero relicta sunt, quæ τὸ δμῶρος παραλειπόμενα inscribunt, quæ & his nostris diebus leguntur. Cæpit autē Quintus ab Hectore tracto, ut Macer apud Latinos. Huius Quinti uel Cointi, sic enim Græci, ab Isaacio grammatico mentio fit, in expositione Lycophronis.

Idæus. Fuit & Idæi Rhodij imago, qui patrē Lissum habuit, poëta ipse egregius & ingeniosus, uersum hic uersui componens, poësim duplicauit Homericam. Alia item multa edidit, & de patria præcipuè Rhodo, ad tria fermè car-

Rhemmius minū milia. Fuit & per hæc tempora Rhemmius Fannius grāmaticus, & poëta Latinus, qui perperam, ut uidet, Fanius uel Fauinus à nōnullis dictus, ab alijs Palæmon cognominatus est, qui alter ab hoc, & eo etiā longè antiquior, ut suprā meminimus. Hic quidē Arnobij discipulus fuit, ut scribit Hieronymus, & Cōstantini Augusti primi tēpore, de medicinalibus librū, eleganti carmine, ad Lactantium Firmianū misit. Extant quædam huius de ponderib. & mensuris carmina, quæ huic ipsi Fannio à doctis plerisq; meritò ascribuntur, tamen si quidā ineptē Prisciano. Nec desunt, qui huic eidem Dionysij Punici de orbis situ Latinam interpretationē, quæ uulgo Prisciani Cæsariensis nomine circumfertur, attribuant. Sed ignoscant mihi Prisciani manes, si eum nō poëtam ego fuisse credo. Hac

Porphyrus. eadem Constantini ætate Porphyrius, poëta qui-

dam Latinus fuisse perhibet, qui uarijs de rebus poemata scripsit, inter quæ librum Constantino ipsi Cæsari dedit, quo munere, ipsum relegatum ab exilio reuocauit, ut est ab Hieronymo & Beda in Chronicis obseruatũ. Meminit huius & Fulgentius, qui eius epigrammata citat, ex quibus hic est uersiculus,

Nudus, egens ueneris naufragus in tabula.

Citat item Rhabanus in mirabilium carminum prologo, eum enim ait, punctis quibusdam uersus notare solitum, & propterea illius se exemplo uersus facturum pollicetur. Sed de Rhabano inter Christianos agemus. Porphyrium quoque illum Tyrium, inter philosophos tanti nominis, qui ea tantũ ratione damnandus maximè, quod acerrimè contra Christianorũ pietatem & scripsit, & se hostem præbuit, & poëtam fuisse & carmina scripsisse didicimus. Nam cum de connubio sacro, diuino quodam numine afflatus, poemata composuisset, in quo de arcanis quibusdam mysticisq; rebus tractauerat, & illud Plotinus Diuinus philosophus audiuiſſet, ad Porphyrium conuersus, Ostendisti, inquit, te Porphyri, simul & poëtam summum esse & Philosophum, & sacerdotem. Sed multa, quæ Porphyrius scripsit, Græci prodiderunt, quæ nostri non sunt instituti. Et eius uitam Eunapius Phryx historicus est executus, & ipse de se non parum multa,

Milesius. dum Plotini uitā describit. Non multò pòst, hoc est, eodem fermè tempore, hoc est, Iulia-
no imperāte, Milesius ex Ionica Smyrna cla-
ruit, ab eodem Eunapio celebratus. Hūc Mi-
lesiū in primis Anatolius, uir illustris & præ-
potens admirabatur, eumq; Musam uocare
consueuit. Fuit enim Milesius, uir suapte na-
tura optimus, & ei uitæ deditus, quæ hono-
res paruipēdit, nec utiq; ambrosa est, & stu-
dijs tantum uacat, & sacris. Nuptias hic etiā
est aspernatus, complexus uerò est poësim &
carmina, omne genus, & quæ poëseos Chari-
tes uocantur. Huius meminit nec semel Eu-
napius, à quo & Ionicus Sardenis medicus
describitur, sed & poëta non incelebris. Fuit
Arrianus. & Arrianus poëta Græcus, quē legimus me-
taphrasin, hoc est, interpretationem tralatio-
nem ue ex Vergilij Georgica fecisse, item de
Alexandro Macedone **xxiiii** Rhapsodias
scripsisse, quod opus Alexandriada uocauit,
item alia nonnulla ad Attalum, regem Per-
gamenum. De altero uerò Arriano alibi. De
Epiëcteti autē sectatore, & de historico haud
nobis loquendum, tamen si historicū istum,
qui Alexandri historiam reliquit, nonnulli
eundem fuisse uolunt, quod carmine scilicet
& soluto sermone Alexandrū scripserit. Quo
modo & Vergilium quidam tradidere Aenei-
da soluta oratione scripsisse, & carmine. Fuit
Eudæmon. & Eudæmon inter poëtas connumeratus,
qui

qui & si orationes non inelegantes scripsit, artemq; grāmaticam, nec non rectè scribendi rationem, poëmata tamen etiā multa composuit, quæ longo tempore in precio fuere. Floruit eo, quo sophista Libanius, tempore, patria illi fuit Pelusiū in Aegypto. Ab his nō longè aberant Latinorū duorum imagines, Petronij scilicet, & Tiberiani. Quorum Petronius, Arbitrarius dictus est, & Maffiliensis à plerisq; existimatus, hic Satyricū opus uariū, & ut sic dicam, miscellum composuit. Cuius licet fragmenta ad nos tantum peruenerint, eademq; parum castigata, multæ tamen eruditionis hominem fuisse facile cognoscimus, nam in taxandis moribus cum acrem, tum festiuum maximè, & iocis seria miscentem uidemus. Quo tempore uixerit, quòd uel institutum uitæ sectatus fuerit, haud sanè compertum, in declamationibus tamen uersatum, ex ijs, quæ extant, elicimus. In Quintiliani quidem enarrationibus, literatores quidam cum ante Quintilianum floruisse suspicantur. Sed Placidus Lactantius illum uult Statio posteriorem, ut à quo uersus sumpserit, & suis inseruerit, ut illum,

Petronius.

Tiberianus.

Primus in orbe deos fecit timor.

Petronij certè uersus in testimoniū à grāmaticis ueteribus afferunt, Terentiano, Seruio, Fulgentio, alijs. Non parū, mea quidē sententia, hi à ueritate absunt, qui hunc ipsū Pe-

tronium cum esse non modò putarunt, sed literarũ etiã monumẽtis mandarũt, qui Bononiensium sanctissimus fuerit Antistes, cuius præclara pietatis monumenta in re Christiana nostris in annalib. tradunt. Tali sunt ignorantia, ut sic dicam, si pario, recentes nostri scriptores obrecti, ut pro sanctissimo & integerrimo, impium & nefarium deorũ cultorẽ aliquando nominent. Tunc in me nõ nihil incandescentem intuens Piso, Quid est, inquit, quod Christianos recentes ais scriptores decipi, & sæpius allucinari. Sic est per Deũ, inquam, Piso, sed hic nõ est locus, nec tempus ista dicendi. Nam si quæ ego eius, qua sum, mediocritatis homo, perperam ab eis relata & prodita obseruavi, commemorare uelim, longior sim, ex quo enim ad quæstionũ inuolucra, & locos inexplicabiles animũ flexerũt, in tam obscuras rerũ omniũ tenebras, sponte & uolentes ipsi irruisse uidentur, ut omne penè lumẽ interdum amiserint. Nam ut mittam exiccatum & inuolutum dicendi genus, tum eorũ mira est inconcinnitas, nullus eis orationis illuminatæ uestitus, omnis est cæcata & obscura cognitio. Si qui tamen eorũ hanc partem, ut sunt impudentes aliqui, attentare uoluerunt, bone Deus, quales nebulones, circumforaneos ue Aretalogos uos audire putetis? At ne, quod me nõ facturum dicebã, facere uidear, eò, unde digressus est,

sermo

sermo reuertat. Nobis uerò, inquit Pifo, per iucūda erat ista à propofita oratione digreffio, uidē, ut mecū Picus attentè audit. Aliàs, inquā, hac de re plura, nūc institutū ordinē fequamur. Nō aliū, q̃ Petroniū Arbitrū significari putarim illis Apollinaris hēdecasyllabis,

— Et Mafilienfium per hortos

Sacri stipitis Arbiter colonum,

Hellefpontiaco parem Priapo.

Scripsit etenim Petronius lasciue admodum & impudicè, ut ex ipsis fragmentis facile cognoscimus. Sed & de Mafiliensib. eum scripsisse, testis est Seruius Maurus. Quin & eum Macrobius ait, fictis casibus, amatorū argumenta, fabulasq; scriptitasse. Tiberianū uerò poētā per tempora Constantini floruisse, testis est Hieronymus in Chronicis. Scribit Seruius hunc epistolā induxisse, uento allatā ab Antipodibus, quæ talē haberet inscriptionē, Superi inferis salutē. Qua, inquit, occasione tractat reciproū, quod de Antipodibus fertur. Citatur hoc ipfius inter cætera carmen,

Aurum, quo precio referantur limina Ditis.

Fulgētius quoq; cum in Mythologico tum alibi, eiusdē uersus affert. Prometheū hic scripsisse dicitur, quo libro deos ait sua singula homini tribuisse. Hactenus quidē de Petronio & Tiberiano. A quibus nō longè aberat Quinti Sereni imago, qui poēta de medicinæ *Quintus* facultate, & morborum remedijs carmen *Serenus.*

quod in manibus habet, scripsit, humili quidem dicendi filo conscriptum, ut materia exigebat, non tamen abiiciendum. Quædam licet in eo offendetis, quæ syncerius castiusque exprimi potuissent, quorum aliqua exemplarium deprauationi, non auctori sunt ascribenda. Quidam hunc eundem esse cum Sereno Sammonico existimant, cuius apud Spartianum est mentio, qui eum scribit in cœna à Carucalla occisum. Huius & Lampridius in Alexandro Mammeæ meminit, ipsum enim ait nonnunquam orationes & poetas legisse, in quibus Serenum Sammonicum, quem ipse & nouerat, & dilexerat. Eiusdem etiam libros familiarissimos habuisse Antonium Gertam legimus. Quin & Gordiani duo, pater & filius ipsum eundem Sammonicum summo amore ac beneuolentia prosecuti, eiusque libros. Legitote Iulium Capitolinum. Sed & Macrobius in Saturnalibus lib. iij. Sammoniaci meminit, eiusque libros citat. At an idem sit Q. Serenus & Sāmonicus Serenus, ut id sentientes falli decipi que existimo, ita nihil habeo, quo id ipse comprobem, præter antiquorum codicum inscriptiones. Fuit uero hoc ipso Sereno alter, ut puto, antiquior, A. Serenus, qui uaria ac diuersa carmina perscripsit, cuius est admodum frequens à Scriptoribus facta mentio, Terentiano, Diomede, Marcello, Hieronymo, Sed & Fortunatianus, & Martianus

Serenus Sammonicus.

A. Serenus.

tianus Capella Sereni hoc carmen esse affirmant, ex continuatis breuibus syllabis,

Perit auipedis animula leporis.

Lyricum uerò poëtam hunc ipsum fuisse manifestè ostendit Seruius, in Vergiliana Aeneide, ait enim Serenū ipsum ad instar, pro instar usurpasse. Tum duæ simul erant imagines, Calphurnij scilicet & Nemefiani, quorum prior, Iulius Titus Calphurnius dictus est, & in insula Siciliae natus, unde illi cognomen Siculus. Bucolica hic scripsit, quæ extrât, & à multis leguntur, probanturq̃. Ego certè in eo facilitatem, & sermonis uolubilitatē, sed parum interdum nerui & concinnitatis offendi. Fuit quidem, cum ego eas omneis septem æglogas auidissimè legerem, nam & me puero, magni quidam professores, ut tūc erant tempora, eas etiam publicè prælegebant. Floruit, si coniecturæ meæ standum putatis, Charo principe, & filijs Charino & Numeriano Cæsaribus. Ad quam coniecturam ea ratione inducor, quod is Nemefianus, ad quem æglogas misit Calphurnius, is fuit, quî cū Imperator Numerianus in poëtica facultate certasse historici obseruât. Treuellijs quoque Pollio, in Bonosi uita, Calphurnij epistolam recitat, quæ de Chari Cæsaris morte conscripta est, quam ad præfectum Urbis ille dederat, quo fit, ut hi tota uia aberrent, qui Augusti Cæsaris ætate eum

Iulius Titus Calphurnius Siculus.

Aurelius Olympius Nemefianus.

uixisse opinati sunt. Quo minus errant, qui cum Diocletiano Cæsare floruisse uolūt, post enim Numerianū Diocletianus regnauit, ut palàm ex annalibus colligimus. Inopem uerò se ipse suo carmine fuisse ostendit, ut planè cum eius æglogam quartam legeris, inuenietis. Fratrem se natu minorem habuisse inuit, sub Amyntæ persona. Cætera autem, quæ de Calphurnij uita quidam comminiscuntur, tam floccifacio, ut nec digna existimem, quæ uobis recitem. Calphurnium tamen & alium comicum poetam fuisse legimus, ex fabula, quæ Phronesis inscripta fuit. Hoc Fulgentius citat carmen,

Vbi tu Nasiternatus aquam petas. Quo loco docet ad Chalcidiū, Nasiternam uasis genus esse. Alter uerò, quem diximus, Aurelius fuit Olympius Nemesianus, cui, què modò diximus, Calphurnius suas misit æglogas. Tantę autē hic Nemesianus fuit autoritatis, ut cum eo Numerianus Imperator, doctissimus in poetica facultate, certauerit, id quod uobis planius, cum Imperatorū imagines recensebo, ostendam. Fuit uerò ex Africa Carthaginensis Nemesianus, qui præter æglogas, quę passim legunt cum Calphurnianis, & Cynegetica & Halieutica, & Nautica scripsit, ut Vopiscus literarū monumentis mandauit. Hic omnibus etiā poeticiis coronis illustratus emicuit. Attulit annis superiorib,

ex Gallijs, Actius Sanazarus huius Nemefiani Cynegeticorum fragmenta quædam, quæ ille mihi, cum Neapoli essem, ostendit, in quibus fragmentis his uersibus Nemefianus de Charino & Numeriano fratribus, Charii Imperatoris filijs, nō inuenustè meminit.

Mox uestros meliore lyra memorare triumphos

Accingar, diui fortissima pignora Chari.

Atq; canam nostrum, geminis sub finibus orbis,

Littus, & edomitas fraterno numine gentes,

Quæ Rhenum Tigrimq; bibunt, Ararisq; remotum

Principium, Niliq; bibunt ab origine fontem.

Nec taceam, primum, quæ nuper bella sub Arcto,

Felici, Charine, manu confeceris, ipso

Penè prior genitore Deo, utq; intima frater

Persidos, & ueteres Babylonis ceperit arces,

Vltus Romulei uiolata cacumina regni.

Imbellemq; fugam referam, clausasq; pharetras

Parthorum, laxosq; arcus, & spicula nulla,

Et cætera, non illepida. Post hos erat Ruffus Festus Auienus, qui & in antiquis codicibus Abidnus dicitur, & in Seruii etiam commentarijs. Hic ab aliquibus Hispanus est existimatus, ego certè nihil habeo, quo uobis id affirmare possim. Hic Dionysij Punici de situ orbis uersus ex Græcis Latinos fecit, item Aratea Phænomena, quod utrumque opus extat carmine hexametro expressum. Et præter hæc de oris maritimis librum edidit, carmine trimetro iambico;

Ruffus Festus

Abienus.

Abidnus.

ad Probum, uirum cōsularem, ad quem etiā Cl. Claudianus scripsit. Quo argumento du cor, ut Auienū Claudiani, hoc est, Theodosij Imp. & filiorū temporibus floruisse credam, id quod & faciliē Hieronymi uerbis astruere possumus, qui quodam suarum epistolarum loco, nuper illum scripsisse dicit, aliq̃ Dio cletiani Cæsaris, non satis firmo, ut mihi quidem uidetur, argumento, aliq̃ utrunq̃ inconfessum, parūmue compertum esse uolunt. Seruius grāmaticus Auienū ait Vergilianas fabulas, & Liuiū iambicis uersibus descripsisse. Sunt, qui hunc ipsum Auienū esse putēt, quē Aurelius Macrobius in Saturnalib. cōnis loquentem induxit. Vt cūq̃, tolerabilis est poēta, & dignus, saltem ob rerum cognitionē, ut aliquando legatur. Sed ne quid à me desideretis, extat & libellus ad Theodosium Imperatorē huius, ut putatur, Auieni, nisi nos fallat inscriptio, in quo plerosque Aesōpi apologos elego carmine complexus est, qui an legitimus sit, non multum esse precium operis, ut disquiramus, existimo. Cuius, quisquis ille fuit, hæc uerba sunt ex præfatione, Huuius, inquit, materiæ ducem nobis esse Aesopum noueris, qui responso Delphici Apollinis monitus, ridicula orsus est, ut legenda firmaret. Verum has pro exemplo fabulas & Socrates diuinis operibus indidit, & poēmati suo Flaccus optauit, quod in se, sub iocorum

rum cōmunium specie, uitæ argumenta contineant, quas Græcis iambis Babrius repetens, in duo uolumina coartauit, Phædrus etiam partem aliquā quinque in libellos resoluit. De his ergo, usque ad xliij in unum redactas fabulas edidi, quas rudi Latinitate compositas elegis sum explicare conatus. Hæc ille totidē uerbis, & simul de Auieno satis. Post quē sequebat̃ Cl. Claudiani imago, qui & ipse Theodosij, & filiorum Arcadij & Honorij temporibus floruit. Patria ei fuit Alexandria Aegyptia, id quod & Suidæ & aliorū testimonio faciliē cognoscimus, idem & suis ipse carminibus comprobatur, ut cum cecinit,

Cl. Claudianus

— *Et nostro cognite Nilo.* — Quidam tamen insulse eum Hispanū, alij Florentinū existimauere. Fran. Petrarca, & Landinus, nulla, ut reor, autoritate nixi, ut in eiusmodi re opus erat, Florentinū Claudianū arbitrant̃, fuisse patre natū mercatore, qui ob Italię bella, quę tum forte erant, in Aegyptum secessit, quo in loco ducta uxorē, Claudianū filium genuit. Quibus & Politianus amore, ut puto, regionis, his uersibus assentitur,

Aut Pelusiaci missum de plebe Canobi,

Pulchra suum quem nunc Florentia iactat alumnum,

Gaudentem Stygio dominam iunxisse marito.

Idem & Florentinorum olim Scriba, P. Colutius,

Aegypto genitum nouam Florentia ciuem

N n s

*Legibus agnouit, magnis iam digna poetis,
 Infernos raptus Cereris, pugnasq; deorum,
 Cæsareas laudes, nec non Stiliconis honores,
 Et reliqua. Et ex Aegypto illum scribit his
 uersiculis Sidonius Apollinaris,
 Non Pelusiaco satus Canopo,
 Qui ferrugineos toros mariti,
 Et Musa canit inferos superna.*

Florentino, uiro clarissimo & insigni, in lite-
 rarum omne genus gratissimus fuit. Cuius
 quidē Florentini apud Græcos quædā in Re-
 rustica legunt, quæ ab Herone & Constantino
 afferunt, eius & inter legū scriptores nō rara
 mētio. Ad hunc eundē Florentinū & Clau-
 diani extat elegia, cuius est hoc principium,

Ocia sopitis ageret cum cantibus Orpheus,

Neglectumq; diu deposuisset opus. Nō multis
 ab hinc annis, Romæ, in ruinis uetustū mar-
 mor repertū fuit, qd statuæ Claudiani suppo-
 situm fuisse, Pōponius Lætus, aliq; uiri anti-
 quitatis periti credidere, cum huiusmodi in-
 scriptioni, CL. CLAUDIANO V.C. Cl. Clau-
 dianus V.C. Tribuno & Notario. Inter cæte-
 ras ingentis artes, prægloriosissimo poetarū
 licet ad memoriā sempiternā carmina ab eo-
 dem scripta sufficiant, attamē testimoniū gra-
 tia, ob iudiciū sui fidem, DD. NN. Archadius
 & Honorius, felicissimi ac doctissimi Impe-
 ratores, senatu petente, statuam in foro Diui
 Traiani erigi collocariq; iusserunt.

ἄρ' ἐνὶ βιβυλίῳ νόον καὶ μέσσην ὁμήρῳ,
κλαυδιανὸν ῥώμην καὶ βασιλεῖς ἑθίων.

Cognoscite, quanto in precio fuerit Claudia-
nus, cum in eo uno & Vergilij mentē & Ho-
meri Musam fuisse testentur doctissimi Im-
peratores. Huius quidem statuæ & epigram-
matis meminit ipse idem Claudianus, in qua-
dam præfatione, cum inquit,

Sed prior effigiem tribuit successus ahenam,

Oraq; patricius nostra dicauit bonos.

Annu it his princeps, titulum poscente senatu,

Et reliqua. Christophorus Landinus Clau-
dianum Christianæ pietati addictū affirmat
fuisse, illum enim scribit, primo quidem tem-
pore dijs gentium initiatū, uerum mox mu-
rata in melius sententia, Christianū factum.
Ob illud uidelicet, ut reor, ipsius epigramma
ad Christum Deum,

Christe potens rerum, redcuntis conditor æui,

Vox summi sensusq; Dei, quem fudit ab alta

Mente pater, &c.

Idem & alij nonnulli
asserunt, qui & alia Claudiani poemata ad
Christum asserunt, ut illud,

Proles uera Dei, cunctisq; antiquior annis,

Nunc genitus, qui semper eras.

Et item alia,
que paulò antè sunt in Germania publicata.
Sedenim qui eadem fermè Claudiani ætate
claruerunt, Aurel. Augustinus & P. Orosius
id ex toto falsum esse docent. Ab illo enim in
v. de ciui. Dei, Claudianus à Christi nomine

alienus dicitur, ab hoc in historijs paganus, ut eius uerbis utar, & quidem peruicacissimus, cum quibus & hac in re Paulus Diaconus cōuenit. Quibus usq; adeò maior est fides habenda, q̃ Landino, & nostræ tempestatis ceteris, ut illa etiam ego carmina uel alterius Claudiani putem, uel potius in Christianissimi Imperatoris gratiam cōposita. Nam & Trebonianus, si Suidæ stamus, à Christi religione alienus, ex Iustiniani Imperatoris sententia in Pādectis, de Christo & Trinitate admiranda scripsit. Cōposuit uerò multa Claudianus, quæ in manib. habent, inter quæ & nōnulla Græca, ut Gigantomachiam, ex qua & Græcos uersus legimus, ut hi sunt, quos Arsenius in suis apophthegmatis adducit, qđ argumentum & Latine tractauit, uel potius inchoauit. Extat & Claudiani Græcorū epigrammatum uolumen, de Crystallo uersus, qua de re eiusdem & Latini leguntur. Extat item poëma de Aetna monte, quod an ipsius legitimum sit, nec probare nec refellere auserim, ex antiquissimo certè & castigato codice, qui Francisci Petrarchæ fuisse creditur, ilud ego ipse exscripsi. Hæc cum dixissem, ratus de Claudiano haud me plura dicturum, sic Piso ait, Istius ego poëtæ à primis usque annis studiosus fui, eius enim mihi carmen non sonorum modò & elegans, sed & floridum semper uisum est. Idem dicere uelle uidebatur

debat^{ur} puer Picus, cum ego, Nec equidem
puer ego unquam Claudiani uersus cōtem-
psi, sed cum minimè numeros & liniamēta
uariet, idemq; sit ubiq; ab aliquibus eo nomi-
ne in ordinem redigitur. At si cui fortè illius
numeri satis placent, placeant, eius certè flac-
cescit inuentio. Nam cum primo animi im-
petu, ut uidemus, pulchrè materiā apparet,
& animosius feratur, mox tanq̃ uentus ho-
minem deficit, nec principijs satis postrema
respōdent. Omnino tamen, ut Piso dicebas,
est poëta canorus, uolubilis & ualde dulcis,
sed certè parum idoneus, dignusq; ut tanto-
pere illum imitari studeatis. Sunt quidem in
eo, si cum delectu decerpant, flores, qui mirū
dictū est, q̃ uobis prodesse possint. Sed de
his satis, ne uiribus maiora tractemus. Fuit
& alter Claudianus Mamercus Viennensis,
ex Gallia, quē miris laudibus effert Sidonius
Apollinaris, eum enim excelluisse ait cum in
omni poëtica, tū etiā in philosophia & theo-
logia. De quo haud mihi in præsentia sunt
uobis plura dicenda, cum, si Sidonij epistola-
rum librū quartū legeritis, tertiam inuenie-
tis totam in laudes ipsius Claudiani esse cō-
positam, undecimam uerò in eius iam defun-
cti cōmendationē, eiusq; epitaphium. Eius-
dem præterea Gennadius in libro illustrium
uirorum meminit. Legi ego huius Claudia-
ni librum de statu animæ, in quo multa bo-

*Claudianus
Mamercus.*

næ frugis documenta, ac doctrinæ recondita reperi. Sunt &, qui ea, quæ de Christo carmina leguntur, non prioris Claudiani, sed huius posterioris esse affirmant, ea in primis ratione persuasi, quod & uarius sit stilus, & quod ille, ut diximus, à Christiana pietate fuerit alienus, doctiorum tamen esto hæc censura. Erhucusque de utroque Claudiano. Post quos

Pamprepius. Pamprepius erat, poeta Græcus, ex Aegypto, Panopolitanus, alij ex Thebis Aegyptijs oriundum autumant. Zenone Cæsare imperante floruit, apud quem etiã autoritate ualuisse legimus. Suo opte uerò naturæ instituto aptus fuit ad omne doctrinæ genus, unde cum ex Aegypto Athenas migrasset, ibi cõmuni omnium cõsensu publicus iuuentutis magister cõstitutus est. Hic quidẽ à Proclo, tum summo philosopho, philosophiã, reliquasque bonas artes edidicit, uerũ cum inimicitias cum Theagene quodã, tum tẽporis optimate Athenis, immodicè exerceret, inde, hominẽ exorsus, Byzantiũ profectus est, ubi Cæsaris amicitia facile adeptus, plurima uersibus perscripsit, in quibus summa apud Græcos fuit cõmendatione celebratus. Sed præter uersus, & Isaurica soluta oratione, aliaque nõnnulla literarũ monumẽtis mãdauit, ut est à Græcis scriptoribus proditũ, à quibus Pamprepius ipsius uita copiose describitur. Fuit & hac tabulę parte

Christodorus. Christodori poetæ imago, qui Panisci filius,

lius, ex Copto, Aegyptia ciuitate duxit originem, tametsi Planudes in Græcorū epigrammatū scholijs Thebanū putauit, sed alter, meaque quidem sententia, Thebanus fuit, qui inter Christianos poëtas est relatus, perperāq; Coptitū pro Coptitio idē Planudes uocat. Videtur autē Coptitius à Copto ciuitate uocari. Anastasij uerò Cæsaris tēpore & uixit, & plurima scripsit, inter quę Isaurica libris sex, quibus eius halosin, hoc est, si Latinè licet dicere, captiuitatē, carmine heroico cōplexus est, quæ ab ipso Anastasio facta fuerat. Scripsit item urbis Cōstantinopolitanæ instituta, & cętera, libris xij, & Thessalonicā, libris xxv. et Naclen, quæ prope Heliopolin, Aegypti est ciuitas, in qua ea fuerūt, quæ nunc Aphaca, nunc Alphaca Suidas appellat. Scripsit & patriā Miletū Ionix, & patriā Tralliū, & Aphrodisiades, adhæc & *ἱερασιμ*, hoc est, narrationem seu explicationē statuarū, quæ in gymnasio publico, qđ Zeusippi dicit, & aurigarū epigrāmata, quæ Byzanti in Hippodromo posita fuerāt. Quę omnia ferè in quinto Gregorū epigrāmatū uolumine adhuc collecta legunt, quidam existimāt ea esse, quæ Priscianus grāmaticus Cæsariensis à se lecta ait, in xerolopho Byzanti. Est uerò Zerolophon, ut quidā putant, colūna, in qua sint Cochlides Dianæ dicatę, alij tumulū exponūt, ex cōgestis lapidib, factū, addūt alij aridū & siccū, ob

videlicet nominis interpretationem. Sunt, qui locum dicant à Seuero cōditum quidem antea, ubi sacra multa fecerit, inibiq; oracula reddita, & uirgo aliquando sacrificata. Suidas his plura, sed implicitè. Prisciani, quæ circauimus, uerba hæc sunt, quæ tum in primo de octo partibus orationis, tum libro sexto leguntur. Ostendunt, inquit, epigrammata uetustissima, quæ & literis uetustissimis scripta, in multis tripodibus legi, & maximè in tripode Apollinis, qui est Constantinopoli, in loco quem Xerolophon uocant. Socrates in historia, quæ ab Epiphanio traducta est, libro xi Tripartitæ, Faciebat, inquit, collectas contra Sifinnium, suum episcopum, in loco ciuitatis, qui *ξερόλοφον* appellatur, in Arcadij foro. Iustinianus quoq; Imperator, libro Institutionum quarto, titulo de publicis iudicijs, Quod nos, inquit, telum appellamus, illi *τῆλον* appellāt, admonent, ait, nos epigrammata in xerolophō scripta, & si in uulgatis exemplaribus aliter legitur. Andreas Alciatus, nostræ ætatis Iurisconsultorū eruditissimus, hoc loco legendū existimat, Quod nos telum appellamus, illi *βέλ* appellant. Quod rectè procedit, sed loco xerolophi Xenophō substituit, quod in titulo De uerborum significationib. Caius ita legat, unde Imperator seu uerius Tribonianus ea uerba in Institutionibus desumpsit. At quid hoc loco facit illa di-

la dictio, epigrammata? an est ociose posita?
 quod ipse minimè reor. Porro ne quid uos la
 teat, quis nihil hoc ad rem, uerbum est apud
 Græcos, cum sine lauacro unguntur, *ἐκράλοι-
 φάν*, quo Aeschines usus est, Didymus & Ni-
 cander exponunt, alijq̃. Hæc ego uobiscum
 de xerolopho, nunc ad Christodorū redeo,
 qui & alia, præter ea quæ suprâ dicta sunt,
 non parum multa scripsit, quorum & quæ-
 dam extant, nisi mentitur inscriptio. Fuit &
 alter huius nominis poëta Thebanus, à nō-
 bis inter Christianos referendus. Erat & hac
 parte tabulæ Coluthus Lycopolites, ex ea &
 ipse Aegypti regione quæ Thebæa dicta est.
 Epicus uerò poëta fuit, & eadem fermè ætate
 claruit qua Christodorus. Scripsit autē Ca-
 lydoniaca, quæ dicta sunt, libris sex, & Persi-
 ca, & laudationes: item opusculum quod su-
 perioribus annis apud Hydruntem à Bessa-
 rione Nicæo antistite repertum audiuius
 in quadam peruerusta D. Nicolai æde, cum
 antea ad ea usq̃ tēpora delituisset, illiusq̃ nul-
 la haberet notitia. Eo uerò libro Coluthus
 agit de Helenæ raptu, Peleiq̃ & Thetidis nu-
 ptijs, fabulam exorsus à Paridis iudicio. Post
 hunc fuit Callistus, qui, ut Socrates in histo-
 rijs scriptum reliquit, sub Iuliano Cæsare me-
 ruit, interq̃ eius familiares fuit, & ipsius Iu-
 liani historias heroicis uersib. est executus.
 Fuit et Theodosius Tripolites, ut puto, ex Afri

Coluthus.

Callistus.

Theodosius.

Marianus.

ca, qui carmen composuit quod Ver inscripfit, item alia pleraq; Hos sequebatur Marianus Syrus, qui Romanus cognomine dictus est. Metaphrases plurimas cōscripsit senario iambico, Theocriti uidelicet, Apolloni, Callimachi, Arati, Nicandri, aliorum. Neque ab

Martianus Felix Capella.

his procul aberat Martianus Felix Capella, qui etsi Carthaginensis fuit, latinè tamē multa scripsit, sed nouo quodam & affectato scribendi genere, quo pleriq; in terra Africa usi sunt, ut Apuleius, Tertullianus, & Fulgētius. Carmina hic multa cōposuit, suis & libris inseruit. Eius uerò Philologiæ & Mercurij nuptiæ non aliud mihi esse uidentur, quàm figmentū quoddam poëticum, quod cum soluta oratione, tum pedibus astrictū conscriptum sit. Parū ab alijs scriptoribus antiquis Martianus, quod sciam, celebratur, nisi in eo qui de disciplina ecclesiasticorū inscribitur, qui à quibusdam Seuerino Boëtio attribuit. Putabam, inquit Piso, te hunc ipsum Martianum laudaturum esse, cum te eius tantopere studiosum aliquando nouerim, & idcirco ut eius imaginem recenseres expectabam. Fateor equidem, inquam ego, quod ais Piso: sed nunc demum cognosco quantis in tenebris uersarer. Nam tametsi multa uariaq; in eo sit & exotica eruditio, nihilominus non est pueris ediscendus. Neq; enim tenera ætas eruditioni, ut mea fert opinio, sed linguæ proprie rati,

rati, & elegantiae studere debet, & naturam imitari, quae nos quidem prius uerba formare, dein cum annis sapientiam assequi docet. Nihil impudenter, ne fatuè dicam, hi faciunt doctores, qui prius huiusmodi autores pueris ediscendos proponunt, ut mox si lumen & elegantiae splendor eis affulgeat, ea dediscere cogantur quae tanto studio, tantisque uigilijs percepere: idque plerumque frustra tentatur. Difficillimè enim abusus macula eluit, quae mollioris sit ætatis tempore contracta: meque propterea adolescentiae meae pudet, pigetque. Mitte quaeso, inquit Piso, ista queri, dabimus nos certè operam, ne nos frustra monuisse uidearis: nostra enim potius, quam tua causa, nunc nobis ista dixisti, quare iam reliquum exequere. Tunc ego: Martianus Capella, inquam, de quo agebamus, patrem habuit nomine Felicem, è Martis curia, unde fuit Martino filio cognomen inditum: dignitatem proconsularem gessit, id quod ultimo uoluminum suorum epigrammate Martianus ipse significat. Atque hæc quidem de illo satis, reliqua nostro illi amico & ciui referenda relinquamus, qui in eius Mercurij & Philologiae nuptias commentaria scribere conatus est. Fuit & alter Capella eo longè antiquior, elegorum carminum poeta, cuius Ouidius de Ponto hoc uersiculo meminit:

Capella alter.

Clauderet imparibus uerba Capella modis.

Hanc tabulæ extremam partem ultimi claudabant Fran. Petrarcha & Ioan. Boccatus, ambo poëtæ, ambo Hetrusci, hic ex oppido Certaldo, propter Arni ripam in colle sito, ille ciuis Florentinus, Ancisq; tamē natus. Qui ambo, præter ea quæ multa soluta oratione uterq; cōposuit, nonnulla quoq; carmine latino scripsere, in quibus nō multò præstat alter alteri. In his licet, quod temporū tamen uitio adscribendum putarim, iudiciū minus sit & limæ, multū tamen poëtici spiritus habere uidentur. Præter eclogas & epistolas, Africam quoq; opus heroicū Petrarcha conscripsit, quo in opere uanus de se uates fuisse uideri potest, neq; enim id laudis eo poēmate est assecutus, quod de se ipse uaticinatus fuerat. In eo tamen, quod temporum fuit inuidia, ut iam dixi, si quædam nimis oscitanter & frigide dicta mutentur, & redundans superfluensq; oratio cohibeat, atq; omnino aliqua arte limet, in aliquo poterit poëtarū numero haberi. At Deus bone, quæ illi lingua patria & uernacula uterq; scripsere, hic scilicet rhythmis, lyricas cantiones & epigrammata, ille soluto sermone, & cum primis facetas & iocosas decem dierū narrationes (sic enim illum græcè *Διναχίου περὶ πόλεως* librum inscripsit) qualis est utriusq; lepos, quæ gratia: nihil fieri potest, omnium bonorum iudicio, candidius, suauius, elegantius. Ex utriusq; certè scriptis illa
ip̃sa

ipsa germana Hetruria redolere uidet. Hæc uos uerò maximè cupio, etiam moneo, feriatos pro talis & tesseriis, pro omni alea, identidem ac sæpius legere: multum enim ingenio conferent, quando ex ijs ferè non minus laudis & gloriæ, quàm ex Latinis, noster Bembus & Thebaldeus, aliq̃ permulti assequuti sunt. Sed iam satis. Hæc cum dixissem, Piso, Et quidem satis, ait: nam & iam solis ardor inclinatur, & non nihil, ut uideo, tu fessus es dicendo: quare iam tempus est ut in oppidū reuertamur, propè enim hora est qua te cum principe esse oportet, Cæsaresq̃ & reges, ac Christianos poëtas in sequentem diem transferemus.

DIALOGI QVARTI DE LATINIS POETIS FINIS.

Oo 3

LILII GREG. GYRALDI FER
RARIENSIS DE HISTORIA POE
tarum dialogus quintus, ad uirum doctiss. Ioan.
Sinapium Germanum, philosophum & medicū
illustrissimæ Reginæ ac Principis Fer
rariæ, dominæ Renatæ.

Oeticam facultatem, diuinam quidem
iure appellatā, unam inter alias præ
stantissimā nobilissimāq; esse, mul
tis iam pridem argumentis est patefa
ctum, eruditissime SINAPI: alia enim
mores, alia uitæ instituta, alia huma
na, alia diuina, una hæc omnia cōplectitur. Suos reliquæ
cultores & professores, nō ex omni hominū genere habue
runt, sed priuatos quosdam: at poëtica ex omnibus eminen
tes ac præcipuos aliquos semper habuit, nobiles, ignobi
les, mares, fæminas, Græcos, Latinos, barbaros, & om
nis conditionis homines, id quod faciliè ex nostris his ser
monibus quiuīs cognoscere poterit. Nunc plerosq; ex regi
bus & Cæsaribus ostendemus ita in hac facultate excel
luisse, ut nō minorem sibi gloriam ex hac quàm ex re mili
tari, ac orbis terrarū imperio & dominatu compararint.
Ad hæc præterea uide quæso, quàm poëtica sit omni lau
de dignissima. Nostri illi proceres, à quibus Christianum
nomen propagatū est, hanc ipsam à primordio neglexisse
& penè despectam habuisse uideri possunt, uno duntaxat
Paulo excepto, qui ab ea uersus nōnullos, suppressis tamē
poëtarū nominibus, aduocauit, quod nō parū multa à poë
tis, de falsis gentiū deis cōficta uidebāt: idcoq; Christianæ
pietati, quæ in Dei unius trini numinis religione & cultu
cōsistit, minus aptam idoneāq; putabant. Verū ubi aliquo
temporis

temporis processu in ea diuina mysteria, & manifestas de uero Deo sententias exquisitius nonnulli ex nostris explicatas animaduertērūt, non ab Hebræis modò, sed & gentiū Theologis, qui primi poëtæ extiterūt, ad hanc poëtica ita animū induxerūt, ut inter nostros ipsos Christianos nō parum multi inuenti sint superiorū temporum curriculis, & nostris his etiam diebus longè plures uideamus qui hanc facultatē ita excolant, ut antiquis penè gentiū poëtis conferri possint. Quare cum eam tabularū nostrarū partem, qua Cæsares & reges nonnulli, simul & Christianorū poëtæ patefiunt, literarū monumentis pro uirili mea mandauerim, eandem tuo nomini suauissime Sinapi dicare constitui, ut hoc saltem quantulocūq; munere apud omnes utcūq; testatū facerem, me nec beneuolentiæ, qua me à Marnardi nostri interitu penè incognitū persecutus es, immemorem, nec beneficiorū ingratum esse. Dialogum hunc igitur nostrū attende, si tantulum moræ datur à grauioribus tuis studijs, in quibus apprimè flores, philosophiæ & medicæ facultatis. Quid enim hæc nostratia humanitatis studia dicam, in quibus in puerili tua sic ætate profecisti, ut adhuc adolescens, ea & græcè & latinè publicè apud uestrates sis professus? Sed tu, qui tuus est pudor ingenius, & tuis es dotibus ingenij amplissimè notus, nostro nō indiges, nec appetis præconio celebrari. Dialogū, inquam, attende, in quo non eruditionem, minusq; elegantiam, sed historiam simplicem & fidelem cognosces. Vale, & quo me soles amore prosequere. Ferrariæ, Idibus Iunij, natali meo die, LXIII. anni claustralici, millesimo uerò D. XLI. à Christi natiuitate.

DE POETARVM

HISTORIA DIALO-

GVS QVINTVS.

VM tres ipsi postridie eius diei, quàm alijs diebus, serius conuenissemus, quòd ego Pico patri operā nauaram, primus puer Picus sic cœpit: Si uobis, inquit, utrisq; placet, locum hesternum mutemus, atq; hic prope labentem canalis riuum deambulemus. Ita sanè, inquā ego, si ita comiti uidetur: nam cum decurrentis aquæ lapsu, tum leni quoq; aura recreabimur: sex enim hic, aut ad summū septem confectis spatijs, omnē hanc, puto, partem absoluemus. Sic agas, inquit Piso, scenicosq; poëtas ac lyricos, reliquosq; ad sequentium dierum potius sermones differamus. Tunc ego, Rectè mones; nam tametsi Platonem uidemus & M. Tullium, diuinos illos quidem uiros, omnem utrunq; suam de legibus orationē perorasse uno æstiuo die, nō ea ego sum facultate ut id præstare possim, meq; cum ijs aliqua ex parte cōferre. Quare hanc tantum partem quæ de Cæsaribus & Christianis poëtis est, uno huius diei reliquo qd restat tempore, sermone conficiā. quod cum utrique placuisset, ita deambulando exorsus sum. Erat quidam, inquā, quasi deductus in tabula trames, in quo augustæ quædā & regia

giæ imagines erant, inter quas C. Iulij Cæsar
 ris prima uidebat. Nam tametsi multi & re-
 ges & principes uiri in hac facultate enitue-
 re, quos sparsim his dialogis retulimus, nō ta-
 men hi fuerant hac parte depicti, quin Plu-
 tarchus quoq; Artuasdem ait Armeniorū re-
 gem tragædias, orationes & historias scrip-
 sisse, quæ ad ipsius Plutarchi tempora exta-
 bant: id quod & Appianus Alexandrinus in
 eo, qui Parthicus inscribitur, affirmat, sed Ar-
 tabaxen identidem nominat, quod an libra-
 riorum erratū sit, an duo, non unus, fuerint,
 uel duobus his nominibus rex unus uocare
 tur, non satis mihi liquet. Cornelius quoque
 Sylla, qui Felix dictus est, ut est ab historico
 Nicolao proditum, comædias satyricas lin-
 gua latina cōposuit. idem scribit Athenæus.
 Mimis uerò & huiusmodi ridiculis poëmati-
 bus usque adeo delectatus, ut eorum autori-
 bus ex publico arua & opes multis sit elargi-
 tus. Idem & Plutarchus innuit in eius uita,
 qui & illum uersus cōposuisse ait, cum Athe-
 nas obsideret. Illud certè de eo proditum est,
 non indignum ut uobis referam hoc loco,
 eum scilicet cum malus quispiam poëta epi-
 gramma longiusculis uersibus suarum lau-
 dum obtulisset, statim iussisse præmium dari,
 ea conditione, ne quid postea de se scriberet:
 quod argumentū est, illum calluisse poëtica.
 Nam quòd literas sciuerit, & præter uersus,

Artuasdes.

Cornelius Sylla

rerum à se gestarũ historias scripserit, aliaq;
 permulta, iam pridem est à grammaticis, cæ-
 terisq; scriptoribus annotatum, declara-
 tũque illud quod à Cæsare in Syllam di-
 ctum ferunt, eum nescisse literas. Sed his mis-
 sis, pergo de Cæsare, & reddo quæ cœpe-
 ram. Erat uerò Cæsar ita in tabula pictus, ut
 reuocatos à uertice capillos habere uideret-
 tur, laurea superimposita. Fuisse autem poë-
 tam Cæsarem faciliè nobis persuasum erit, si
 quæ de eo à scriptoribus traduntur, atten-
 derimus. Suetonius poëma ipsius celebrat;
 quod erat Iter inscriptum, item & Oedipi
 tragœdiam. Necnon Herculis laudes ab eo-
 dem compositas tradit, quas nihilominus
 publicari uetuit Augustus, ut quæ ab ado-
 lescentulo essent compositæ. Scribit tamen
 Tacitus Cæsarẽ & alia carmina cõposuisse,
 quæ in bibliothecis reposita fuerunt. Plutar-
 chus quoq; ipsum, cũ captus esset à piratis,
 ait orationes & carmina cõponere solitum,
 quæ cum piratis legeret, & parum laudarẽt,
 eos uocabat homines sine sensu, ac barba-
 ros, dignosq; cruce, quos & paulò pòst libe-
 ratus cruci suffigi mandauit. Scribit Plinius
 xix. natur. hist. olus syluestre esse trium folio-
 rum, diui Iulij carminibus, præcipuè iocis mi-
 litaribus celebratum: alternis quippe uersibus
 exprobrãuere lapsana se uixisse apud
 Dyrrhachium, præmiorum parsimoniã cæ-
 uillan

uillantes. Verùm lapsanà ne hæc fuerit, quam ipse in cōmentarijs radicis genus ait quod chara appellatur, quodq; lacte admixtum, panis similitudinem & usum præstabat, non satis scio. meminit & Plutarchus & Suetonius. Extant ad hunc diem apud Donatum grammaticum lii de Terentio uersus, ex quibus faciliè cognoscere potestis, quantum in ea facultate ualuerit:

*Tu quoq; tam summisso dimidiate Menander
Poncris, & meritò puri sermonis amator.*

Lenibus atq; utinam scriptis adiuncta foret uis

Comica, ut æquato uirtus polleret honore

Cum Græcis, neq; in hac despectus parte iaceres.

Maceror, hoc unum & doleo tibi deesse Terenti.

Atque hætenus quidem de Caij Cæsaris uersibus: nam de ipsius eloquentia, & dicendi facultate, cum ex ipsius cōmentarijs, tum Marci Tullij testimonio notius est, ut nihil clarius. C. quoq; Iulium Cæsarem, Lucij filium, oratorem illum præstantissimū, quem Marcus Cicero in secundo de Oratore, de ridiculis differentem inducit, poëtam fuisse legimus, cuius rei cum alij sint testes, tum locupletissimi sunt Cicero in Bruto, qui tragædiarū ipsius lenitatem cōmemorat, & nostra ætate Hermolaus Barbarus. Fuit uerò hic Cæsar, Q. Catuli ex Pōpilia matre frater, qui ciuili bello inter Syllam & Mariū absumptus est. Sed institutū sequamur. C. Cæsarem

*C. Iulius Cæsar
Lucij filius.*

Octavius Augustus. sequebat̃ Octavius Augustus, qui, licet Tran-
quillus dicat quòd summatim poëticam attri-
gerit, & planè poëmatum non imperitū fuisse,
librum tamē hexametris uersibus editum
reliquit, cuius argumentū & titulus, Sicilia.
Epigrammatū quoq; libellum, quem balnei
ferè tempore meditabatur, ex quo illud est,
quod parum pudicum, dum se excusat, Vale-
rius Martialis attulit, quod præfata uenia, &
uestrūm utriusq; auriū reuerentia, hic, ut So-
crates olim, obrecto capite recitabo:

Quòd fuit Glaphyran Antonius, hanc mihi pœnam

Fuluia constituit, se quoq; uti futuam.

Fuluia ego ut futuam, quid si me Manius oret?

Pædicem, faciam? non puto, si sapiam.

Aut futue, aut pugnemus, ait. Quid quòd mihi uita

Charior est ipsa mentula? signa canant.

Videtis in re obscœna lepōrem, candorem?
Tragœdiā uerò, quam magno impetu exor-
sus fuerat, nō succedente stylo, aboleuit: quæ
rentibusq; amicis, uel, ut scribit Macrobius,
Lucio tragœdiarum scriptore, respondisse fe-
runt, Aiace suum in spongiā incubuisse.
Achillis etiam fabulam ab Augusto compo-
sitā Græci quidam tradidere. Delectabatur
uerò ueteri Comœdia, quam & publicis spe-
ctaculis sæpe exhibuit. Circunferuntur eius
nomine uersus, quibus Vergilianam Aenei-
da cremari uetuit,

Ergo ne supremis potuit etc.

*Quos uer-
sus*

sus etsi graues alioqui autores in Vergilij uita probare uidentur, nihilo minus acri iudicio uir Ant. Theb. non eius ætatis uersus esse asseuerabat, utcunque Augusto ascribuntur. Fescenninos item Augusti uersus in Pollionem celebrat Macrobius, de quibus interrogatus Pollio cur nō responderet, Non facile, inquit, est in eum scribere, qui possit proscribere. Horatius quoq; studiosum poëtes Augustum fuisse ostendit, ad ipsum in epistolis scribens. Elogium Drusi Neronis tumulo Augustus, uersibus à se compositis exculpi mandauit, ut est apud Tranquillum. Recitantes quoque Augustus benigne & patienter audiuit, nec tantum carmina & historias, sed & orationes & dialogos: componi tamen aliquid de se, nisi & serio & à præstantissimis, offendebarur. Sed de Augusto iam plus satis. Post Augustum Tiberius Cæsar eius priuignus, adoptatus in filium, in rabula fuit, qui ut Tranquillus scribit, artes liberales utriusq; generis studiosissimè coluit. In oratione latina secutus est Coruinum Messalam, quem senem adolescens obseruauerat, sed affectatione & morositate nimia obscurabat stylū, ut aliquanto ex tempore quàm à cura præstantior haberetur. Composuit & carmen lyricum, cuius est titulus, Conquæstio de Iulij Cæsaris morte. Fecit & græca poëmata, imitatus Euphorionem & Arrianum & Parthe

*Tiberius
Cæsar.*

*Germanicus
Cæsar.*

nium, quibus poëtis admodum delectatus, scripta eorū & imagines publicis bibliothecis inter ueteres & præcipuos autores dedicauit, & ob hoc pleriq; eruditorum certatim ad eum multa de ijs ediderūt, maximè tamen curauit notitiam historiæ fabularis. Atq; hætenus quidem Suetonius. Plinius quoq; in secundo natural. hist. Tiberij Cæsaris carmē celebrat quod in stellam, quæ græcè Acontia dicta est, uisam quinto illius consulatu, perscripsit. Tiberium sequebatur Germanicus Cæsar, Drusi filius, qui à Tiberio adoptatus, eiusdem (ut putatur) iussu, ueneno è medio sublatus in Syria à Pisone fuit, ætatis suæ anno quarto & trigesimo. Veneni signa, ut ait Trāquillus, præter liuores, qui toto corpore erant, & spumas, quæ per os fluebant, eius quoq; inter cineres cor incorruptum reperiunt, cuius ea natura existimatur, ut ueneno tinctum nō cremetur. Fuit uerò Germanicus cum domi tum foris excellentis ingenij & uirtutis, cuius quando uita à Suetonio & à Corn. Tacito describitur, missis ceteris, ego ea tantū quæ uel ad eius eloquentiā uel poëticā pertinent, attingam. Omnes, inquit Trāquillus, Germanico corporis animiq; uirtutes, & quantas nemini cuiquā cōtigisse satis cōstat, formā & fortitudinē egregiā, ingenium in utroq; eloquentiæ doctrinæq; genere præcellens, beneuolentiā singulārē, conciliandæq;

liandæq; hominū gratiæ, ac promerendi amoris mirū & efficax studiū. Orauit causas etiā triumphalis, atq; inter cętera studiorum monumenta reliquit & comœdias gręcas. Extant & in gręcis epigrammatū uoluminibus, quos legi, ipsius nōnulli uersus in Themistoclem. Doctis ferè omnib. persuasum uideo, elegans illud epigrāma, quod numeris omnibus est absolutū, de puero Thrace, huius esse Germanici, quod dignissimum est ut hic & ubiq; recitetur. Hoc autem ipsum est:

Thrax puer astricto glacie dum ludit in Hebro,

Frigore concretas pondere rupit aquas:

Dumq; imæ partes rapido traherentur ab amne,

Abscidit heu tenerum lubrica testa caput.

Orba quod inuentum mater dum conderet urna,

Hoc peperit flammis, cętera, dixit, aquis.

Extrat & in manibus habetur eiusdem Cęsaris Germanici Aratea interpretatio, quam et diuus Hieronymus post Ciceronianā agnouit. Celebrat Plinius Germanici carmen, qđ in Cęsaris Augusti equū cōposuit. Ouidius uerò poëta ubiq; Germanicū poëtā facit, summisq; laudib. effert, ut in Fastorū libris, quos eidem dicauit: tametsi grāmatici quidam malint Tiberio Cęsari dicatos. At uos uidete q̄ bene Germanico conueniant, cum sic canit:

Quæ sit enim culti facundia sensimus oris,

Ciuiça pro trepidis cum tulit arma reis.

Scimus & ad nostras cum se tulit impetus artes,

Ingenij currant flumina quanta tui.

Sed id manifestius ad Suillum, cui nupta fuerat ipsius Ouidij priuigna, quam omnem elegiam ne uos, quæso, legere pigeat, in ea enim de hoc ipso Germanico ira inuenietis.

Si quid adhuc igitur uiui, Germanice, nostro

Restat in ingenio, seruiet omne tibi.

Non potes officium uatis contemnere uates,

Iudicio precium res habet ista tuo.

Quod nisi te nomen tantum ad maiora uocasset,

Gloria Pieridum summa futurus cras.

Sed dare materiam nobis, quàm carmina maui,

Nec tamen ex toto deferere illa potes.

Nam modò bella geris, numeris modò uerba coërces,

Quodq; alijs opus est, hoc tibi lusus erit.

Hæc cum de Germanico dixissem, Video, inquit Piso, & docti plerique mecum, Fabium Quintilianum istius etiam Germanici, quod dicere uideris oblitus, mentionē facere, ubi de ingeniorum æstimatione agit. Cui statim ego: Non oblitus, inquam, sed in eo erratum esse ostendam, cū de Domitiano Cæsare paulò post agemus. Succedebat nerò in rabulis

Claudius Nero Claudius Nero. Nam tametsi Claudius Cæsar, ut Dion & Suetonius scribunt, liberalibus disciplinis à prima ætate non mediocrē operam dederit, ac sæpe experimenta cuiusq; etiam & græcè & latinè publicarit, multaq; perscripserit, ac in primis, hortante Liuiο, historias, & Sulpitio etiam adiuuante: item de
alca

alea librum, & Ciceronis defensionē aduersus Asini Gallii libros, & comœdiam græcā Neapolitano certamine docuerit, multumq; pro tribunali etiam heroicis sit uersibus locutus: nouas etiam, ut idem Suetonius & Tacitus, & cum his grammatici tradunt, literarum formas addiderit, uulgaueritq; comper tum habens græcam literaturam non simul cœptā absolutamq; quæ quidem literæ eo pereunte perierunt: non tamen ideo in poëtarum numero fuit, nec poëtæ nomine dignus. At Nero egregiè poëticæ facultati operā dedit, & in ea est ambitiose uersatus: hanc uerò, ut reliquas uirtutes, ut scitis, fœdissimis ac teterrimis uitijs inquinauit, omniū enim hominū profligatissimis moribus fuit. Cornelius quidem Tacitus Neronem parum in poëtica ualuisse in suis historijs prodidit: cui, si coniectari licet, contradicit Tranquillus, qui illum quadam naturæ propensione ad poëticam ferri, & sine labore carmina scribere tradidit: idq; eo argumentō astruit, quod pugillares libellosq; illius manu perscriptos uiderit, in quibus multa & deleta & superinducta erant, ut planè à cogitante, atq; ut ille ait, à generante exarata uiderentur. Celebrat idemeius carmen in Mithridatem. Scripsit item Troica, quæ & urbis incendio expressit. Multa quoq; à Dione in historijs, de Nerone uersibus traduntur, & præcipuè quæ poë

mata Troica dicta sunt: quædam & à grammaticis Seruio & Cornuto. Sed & Philostratus Neronis hymnos & tragædias cōmemoratur: quibus de rebus omnibus id facillè colligimus quod in Lucani morte recitauimus, laudis poëticæ auidissimū Neronē fuisse, præsertim in principatus exordio: nam & illum recitasse carmina non domi modò, sed & in theatro quoq; scribit Suetonius, rāta omniū lætitia, ut ob recitationē supplicatio decreta sit, atq; pars carminū aureis literis Ioui Capitolino dicata. Adhuc leguntur quædam, ut creditur, Neronis carmina, quæ apud scriptores passim reperiuntur, ut illud:

*Colla Cithæriacæ fulgent redimita columbæ. Qui
dam & Neronis illa existimāt quæ sunt apud
Persiū, Torua Mimalloneis &c. Verū de hoc
immanissimo, ut cum Paulo dicā, leone, iam
plus satis, qui nō poëtica, diuina facultate dignus,
sed immani ut feritate noscat. Post Neronem
duo Flauij Vespasiani filij fuerāt, alter
humani generis delitiæ, Titus, alter flagitiū,
Domitianus. Domitianus: utrūq; enim poëtrā fuisse
literarum monumentis cōstat. De Tito ita Suetonius:
Memoria, inquit, Titi singularis, docilitas ad omnes
ferè tum belli tum pacis artes, armorū & equitandi
peritissimus, latinę gręcæq; lingue, uel orando uel
in fingendis poëmatib. prōptus & facilis, sed nec
musicæ qui dem rudis, ut qui cantaret, psalleret,
iucundè, scien-*

scienter. Eutropius quoq; & Suidas cum de ipso Tito agunt, Poëmata, inquit, & tragœdias græca uoce egit. Sed & audiendus est Isidorus, qui propè ad uerbum de Tito ita scribit: Regnauit Titus annos duos: hic in utraque lingua usque adeo facundus, ut causas latinè ageret, poëmata & tragœdias græcè cōponeret. Fuit & idē adeò bellicosus, ut in expugnatione Hierosolymorū, sub patre militans, duodecim propugnatores, duodecim sagittarū ictibus confoderet. Porro in imperio tantæ bonitatis fuit, ut nullū omnino puniret, sed cōuictos aduersum se cōiuratione dimitteret, atq; in eadē familiaritate, qua antè habuerat, retineret. Huius etiā inter cetera illud celebre dictū fuit, Perdidisse diē qua boni nihil fecisset. De Domitiano uerò Fabius Quintilianus, qua parte poëtarū iudiciū facit, ipso adhuc Domitiano uiuente, à quo sororis filiorum institutioni præfectus fuerat, quæ mox dicā, scripsit, atq; propterea nescio quo pacto adulari potius, q̃ uera dicere uideri potest, ad quam rem quoq; propensior Hispana solet esse natio. De Domitiano igitur hæc Quintilianus: Hos, inquit, nominauimus, quia Germanicū Augustum ab institutis studijs deflexit cura terrarum, parumq; deis uisum est, esse eum maximū poëtarum. Quid tamē ijs ipsis eius operib. in quæ donatus imperio iuuenis successerat, sublimius,

doctius, omnibus deniq; numeris præstans: quis enim caneret bella melius, quàm qui sic gerit? quem præsidentes studijs deæ propius audirent: cui magis suas artes aperiret familiare numen Mineruæ? Dicent hæc plenius futura secula, nunc enim cæterarum fulgore uirtutū laus ista perstringitur. Nos tamen sacra literarum colentes feras Cæsar, si non tacitum hoc præterimus, & Vergiliano certè uersu testamur,

Inter uictrices hederam tibi serpere lauros.

Atq; hæc quidem de Domitiano Fabius. An nescis, tunc inquit Piso, à doctis plerisq; uiris ista Quintiliani uerba nō de Domitiano afferri solere, sed de Germanico, ut paulò antè dicebamus? Quin, inquam, Piso istuc ipsum scio: at hi quicunq; illi sunt, tota, ut dicitur, uia aberrant. Nam ut alia omittam, quis nō uidet ad Domitianū uiuentem, non ad Germanicum, uno iam ferè seculo extinctum, ea scribi? Tum, quis Mineruam ignorat à Domitiano præcipuè cultam, seq; eius deæ filiū appellari uoluisse, id quod & poëtæ & historici prodiderunt? Quod autem poëticæ Domitianus operam dederit, testis in primis est Martialis multis in locis, & Valerius Flaccus, qui illum & patris & fratris gesta canere ait: ita enim Flaccus ad Vespasianum patrem, libro primo Argonauticōn:

— Versam proles tua pandat Idumen,

Nanq;

*Nanq; potest Solymo nigrantem pulucre fratrem,
Spargentemq; faces, & in omni turre furentem.*

Illa tibi cultusq; delum, delubraq; genti Instituit.

& reliqua. Appellatus uerò Domitianus Germanicus fuit, quoniã cum patre in Germanica fuisse expeditione dicitur, uel quòd Batauos Germaniæ populos cum Antonio & Mutiano, ut Tacitus scribit, in ditionē redigit: qua de re & Syllius,

At tu transcendens Germanice facta tuorum

Iam puer auricomo performidate Batauo.

Et Martialis:

Nobilis domito tribuit Germania Rheno,

Et puer hoc dignus nomine Cæsar eras.

Idem alibi ait. Domitianū tamē Tacitus scribit poëticā simulasse, nō amasse. Cum enim, inquit, inuidiam sibi concitasset, quòd absente patre & fratre imperij munia subiret, eludiq; à senioribus iuventā suam cerneret, studium literarū & carminum amorem simulabat, quò uelaret animū, & fratris æmulationi subduceret. Quibus uerbis manifestè cognoscimus, non ex animo, sed simulatione quadam, se literis & poëticæ dedisse, quod mox imperio potitus palàm fecit, id quod et Suetonius subinnuit. Connumeratus quoq; est inter poëtas Nerua Cæsar Imperator, qd

Nerua Cæsar.

Diuus Adrianus.

nomine uocaretur. Fuit uerò & diui Adriani imago inter poëtas posita, cuius nomen non modò latini quidam, sed Græci quoque nonnulli cum afflatu notant, cum melius ac frequentius sine scribatur, si ab Adriæ ciuitatis nomine deducatur. In antiquitatum elogijs utrunq; comperi. Fuisse uerò Adrianus ab usq; adolescentia græcarum literarū adeò studiosus traditur, ut uulgò Græculus appellaretur, ut Aurelius Victor & Spartianus prodidere. mox rerum summam & imperiū adeptus, in Græcia est diutissimè uersatus, id quod ante Aurelium & Spartianū multis in locis ostendit Pausanias. Sed Adriani uitam Dion & Spartianus copiose, & græcus sine autore liber, apud quos uos ea legetis: nunc ego tantum poëticam, & quæ ad tabulas attingunt, uobiscum attingam. Fuit uerò Adrianus in pangendis uersibus uersatus, sæpèq; non modò cum philosophis alijsq; scriptoribus certauit, sed & carminibus faciendis cum poëtis: &, ut ait Sextus Aurelius, Atheniensium studia moresq; auxit, non poëtico tantum sermone, sed & cæteris disciplinis. Nam ad laceffendum pariter & respondendum, serijs, ioco, maledictis, acerrimus fuit, & protinus carmē carmini referre, ut prorsus menditatum dictum aduersus omnia crederes. ut quum aliquando poëta quidam dicacior Florus nomine, illum inter Scythas & Bri-

& Britannos uersantem uideret, in eum ita
lufit :

*Ego nolo Cæsar eſſe,
Ambulare per Britannos,
Scythicas pati pruinas.*

Ille urbanè Flo

ro ſic ſtatim reſpondit:

*Ego nolo Florus eſſe,
Ambulare per tabernas,
Latitare per popinas,
Calices pati rotundos.*

Vel culices, ut eruditi aliqui apud Spartia-
num legūt, id obſcœnè interpretantes. Extat
uerò Flori huius poëtæ uel alterius mentio
apud græcum Polianum, inter græca epi-
grammata. Illud quidem quod de Adriano
legitur, nescio, inquam, maiore cum riſu an
ſtomacho uobis nunc referam, quòd eouſ-
que eſt infano amore proſecutus Antinoũ,
puerum Bithynum ex urbe Cithynide, quæ
& Claudiopolis dicta eſt, ut illi mortuo pro
tumulo & ſepulchro urbem, pro exequiis
ſacra & diuinos honores inſtituerit, eum-
que in deorum numerum retulerit, & ſtel-
lam dixerit ſe in cœlo uidiſſe, quæ eſſet ipſius
Antinoi, Dionæam (puto) Cæſaris ſtellam
æmulatus. Eiufdem inſuper oraculum cele-
bre ſtatuit, in quo Adrianus ipſe uates, pro
Deo, à ſe compositis carminibus reſpon-
ſa dare ſolitus erat : quam rem ut uaniſſi-
mè & leuiſſimè factam Chriſtiani ſcriptores

Tatianus, Origenes, Eusebius, Prudentius, alijq; cauillis meritò insectati sunt. Composuit item Adrianus uaria poëmata, ut Dion scribit. Est à Spartiano traditum, multa eum amatoria carmina cōdidisse de suis dilectis, quos honestiore uocabulo catamitos uocabat. L. quoque Apuleius de illo ita in apologijs: Diuus, inquit, Adrianus cum Voconij amici sui poëtæ tumulum uersibus ornaret, ita scripsit:

Lascius uersu, merite pudicus eras. quod nunquam ita dixisset, si forent lepidiora carmina argumentū impudicitiae habenda. Multa præterea, inquit Apuleius, ipsius diui Adriani id genus me legere memini. Haftenus ferè Apuleius. Composuit præterea Adrianus & alia, quæ amicis dabat publicanda suis nominibus: unde & Phlegontis libros Adriani fuisse multi credidere. *Κατὰ τράϊανῶ* quoq; seu, ut in peruulgatis Spartiani codicibus legitur, Catacrianos, id quod & aliquibus placere uideo, uel ut aliquādo credidit Hermolaus, Catachlyanos, à tenebris scilicet, libros obscurissimos, Antimachum imitatus reliquit. Fuit cum ego legendum putarem apud Spartianum, *κατὰ ἀδριανῶ*, quòd uidelicet ipse de se græcè scripsisset, ut modò dicebam: hoc uerò tēpore super hac re nihil planè statuo. Sunt ramen qui non Antimachum, sed Callimachum apud Spartianum legant, quòd ob
scuris

scuris carminibus Apollonium Rhodium sit infectatus Callimachus, ut superioribus sermonibus retulimus : & non catacrianos, sed catacriticos legunt, quasi dicas condemnatorios libros, *παρὰ τὸ κατὰ κρίνω*, quæ si uobis castigatio arrideat, eam Alciato Iurisconsulto & uiro docto acceptam referatis. At uero Antimachum poetam tanti fecit Adrianus, ut eum Homero anteponeret, quod Dion & Suidas tradunt. Adeo quoque antiquitatis studiosus, si non potius superstitiosus fuit, ut ineptè Ennium Vergilio, Catonem Ciceroni, Cæcilium Sallustio preferendos censeret. Sed & illi uitio iure datur quod de abolendo Homero cogitaret, ac pro eo, ut Dion scribit, Antimachum inducere ut in scholis prælegeretur. Extant eius græca carmina in quendam semiaridum, si modò rectè *ὑμίστρον* interpretamur, qui ab ipso Adriano uictum petebat. carmen est in primo epigrammatōn. Fertur & uersiculus quæ Pompeij sepulturæ apposuisse dicitur, quam & magnificentius extruxisse Spartianus prodidit, cum peragrata Arabia Pelusium peruenisset. Versus est huius sententiæ:

Ossa uiri magni, tenui quàm clausa sepulchro.
 Legitur & græcè apud Dionem, & in primo epigrammatōn. Alij sunt eius uersus, si recorder, apud Pausaniam. Equum habuit Adrianus cui Borysthenes nomen fuit, ut scribit

Dion, quo in uenatione plurimū utebatur, cui mortuo sepulchrū & columnā erexit, & epigrāma inscripsit. quocirca, inquit Dion, minus mirum est si Plotinam, cuius potissimum opera imperium adeptus fuerat, mortuam ornauerit, & plurimum coluerit, nouemq; dies in eius funere, pullis uestibus indutus, fuerit, hoc est, nouendiale sacrum fecerit: nam & illi templum quoque erexit, hymnosq; in eam composuit. Ipse uerò Adrianus cum moreretur hos uersiculos fecisse dicitur:

Animula uagula, blandula,

Hospes, comesq; corporis, quæ nunc

Abibis in loca pallidula

Rigida, nudula, nec, ut soles, Dabis iocos.

Tales etiā nec multo meliores græcos fecit. Reliquit autē, ut Suidas ait, uaria poemata. Atque hæctenus quidem de Adriani poetica. Nunc de L. Ceionio Cōmodo, qui Aelius Verus Cæsar dictus est, agamus, quæ Eutropius & Aurelius Victor L. Annium nomina re uidentur. Fuit uerò Ceionius ab Adriano adoptatus, sed per immaturū obitum ad imperium peruenire nō potuit, literis omnifariam eruditus, eloquentia & carmine facilis. Hūc Spartianus ait in lecto semper habuisse Ouidij & Apicij libros amorū. Idem Martialem, epigrammatū poetā, suū Vergiliū appellabat, quod etsi iniquū uidetū fuisse iudiciū, eius

L. Ceionius Cō
modus.

eius tamen declarat poëtices & argutiarū studium, & propterea dignus ut inter poëtas cōnumeret̃. Dignus & Marcus Antoninus, Pius cognomento, philosophus, cuius licet uersus nō legerim, tantæ tamen eruditionis & doctrinæ fuit, ut meritò cum his laudandus sit. Eius certè librum græcè scriptum legi, cuius titulus, *μάρκος αὐτῶνινος ἐκ τῶν καὶ αὐτὸν*, ex quo uariam & multiplicem illius sapientiam facilè colligere possumus. fuit hic unus inter Cæsares omnes æquissimus ac optimus. Expressum illud certè in eo est quod à philosophis quæri solet, cur ex optimis parentibus pessimi plerunq; filij nascant̃. Nam quò M. Antonius melior & iustior, eò filius Cōmodus immanior & sceleratior. Sed utriusq; uita cum à latinis scriptoribus tum græcis est copiose descripta, & præcipuè Herodiano Capitolino & Lampridio. Fuit & L. Verus Antoninus, L. Veri, de quo paulò antè diximus, filius in poëtarū numero, qui, ut Sextus Aurelius scribit, carminū, & maxime tragicorum, studiosus fuit. Optimos hic magistros habuit, Scaurū grammaticū latinum, Scauri filiū, cuius quædam in grāmatica ferunt̃: & Valeriū Harpocratiōnē græcū rhetorē, cuius lexicon legit̃ in decem græcorum rhetores, ex quo nonnulla in his exponendis imaginibus decerpfi. Harpocratiōnem Capitolinus celebrat & Suidas, eius

Marcus Antoninus Pius.

L. Verus Antoninus.

ramen nominis & alios legimus. Versus uerò L. Verus Cæsar in pueritia primùm fecit, mox se orationibus tradidit, meliorq; orator factus est quàm poëta, imò ut uerius fertur, peior poëta quàm rhetor. multos tamen ille secum disertos & eruditos habuit, à quibus & adiutus fuisse dicitur in ijs quæ scribebat. Regnauit cū M. Antonino philosopho annis xi. Apud Altinum apoplexia periit, quem morbum nimis uoluptatibus contraxisse constans fuit opinio. eius uitam copiose describit Capitolinus & Herodianus. Postest & inter hos Cæsares P. Aelius Pertinax annumerari, qui inter bonos potius, quàm malos principes à scriptoribus refertur. Humili hic loco natus, patre libertino, natione Ligus. Literis & calculo puer operam dedit, in græcis in primis eruditus. Sulpitium Apollinarem, hominem illius ætatis doctissimū, cuius Gellius & Capitolinus meminere, audiuit: post quem grammaticā Pertinax professus, doctōr q; ut Sext. Aurelius ait, literarū fuit, atq; exinde per diuersa officia, diuersos magistratus, uariamq; fortunam ad imperiū tandem assumptus est. quo modo ad Pontificatum Romanū Nicolaus Quintus, & ipse Ligus ascendit, bonorū & literatorum fautor. In quo cum esset fastigio Pertinax constitutus, poëtis tamen interdum operam dabat, ut cum eius fatum imminebat, quo die,

ut

P. Aelius Pertinax.

ut scribit Capitolinus ad Athenæum, quam parauerat processionem ut poëtam audiret, ob præfagiū distulit. De eo etiam fertur, cum sine amicis cœnaret, uxorem tantum adhibebat & Valerianū, qui cum eo docuerat, ut fabulas literatas haberet, ut Capitolinus scribit, à quo est omnis eius uita perscripta, & item ab Herodiano. Septimius quoq; Seuerus Imperator quamuis Africanus genere, literarum tamē studijs iam ab ipsa pueritia & græcè & latinè apprimè imbutus, in quibus, ut Spartianus ait, eruditissimus fuisse traditur. Athenas quoq; studiorū & sacrorū causa iuuenis profectus est, cum philosophiæ esset & dicendi studio ac doctrinæ cupidus: tametsi Aurelius Victor latinis tantum literis sufficienter instructum scribit, & Punica eloquentia promptiorē. crudelior uerò fuisse dicitur. Vitam ipse suam tum publicā tum priuatam perscripsit, quæ nunc non extat. eandem Spartianus & Herodianus copiose persecuti sunt. Sunt & qui poëtam inter Cæsares reponāt Opilium Macrinū, quod cum in Africa exularet, sub uirtutis ac literarum prætextu, studijs operam nō mediocrem impenderit, & uersus ac epigrammata multa cōposuerit, secumq; unā semper in cōuiuijs uiros doctissimos esse uoluerit, cum quibus de liberalibus studijs differens, necessario abstineret. Cum uerò in eum græca quædam car

Septimius Seuerus.

Opilius Macrinus.

mina edita fuissent, ijs ipse ita iambicis carminibus respondisse fertur, ut ea iucundissima & optima ab omnibus haberentur: quæ quidem iambica dolet amissa Capitolinus tunc, cum Macrinus ipse & filius Diadumenus tumultu facto occisi sunt. Leguntur adhuc & eius quædam carmina, quæ quoniam parum castigata sunt, minusque placent, ideo uobis hoc loco non recito. Rectè, inquit Piso, facis, nam eius uitâ omnē & græcè & latinè copiose descriptâ, cum libuerit legere poterimus. Sic est, inquam: sicuti & Clodij Albini, qui & ipse doctus fuit & eruditus: nam puer græcis & latinis operam dedit, artis militaris peritissimus, ut Marci Antonini & Commodi testantur epistolæ: agri uerò colendi ita studiosus, ut Georgica scripserit. Oblatū Albinus à Commodo Cæsaris nomen respuit, quod cum sub Seuero sponte in Gallia sumplisset, Lugduni occisus est. Composuit præter Georgica Albinus fabulas Milesias, quarum fama non ignobilis fuit. Id ei obiecit in calumniam Seuerus, ad Senatum scribens his uerbis: Maior, inquit, fuit dolor, quòd Albinum pro literato laudandum plerique duxistis, cum ille nænijs quibusdam anilibus occupatus, inter Milesias Punicas Apuleij sui, & ludrica literaria cōsenesceret. Quæ uerò fabulæ Milesiæ fuerint, quas & orationes, hoc est, λόγους μιμησιακούς in Amoribus Lu-

Lucianus uocat, plerique docuere, quos inter Politianus & Beroaldus. Hoc genere Milesiaco apud Græcos scripsit Aristides, cuius libri inuenti ferunt à Parthis inter Crasorum spolia, ut Plutarchus & Appianus tradunt. Illud mirum uideri potest, quòd Beroaldus scribit Aristidem poëtam fuisse, cum nusquam id lectū sit: nam quos uersus affert Ouidij, ita in antiquis & castigatis leguntur:

Iunxit Aristides Milesia crimina secum,

Pulsus Aristides nec tamen urbe sua.

Planius id infra ostendit idem poëta:

Vertit, inquit, Aristiden Sisenna, nec offuit illi,

Historiæ turpes inseruisse iocos.

Vt cunq; ego Aristiden in poëtarū numerū nō retuli. Fuit & alter Aristides, Adrianeus orator, cuius orationes extant, illo longè Aristide posterior. Sed nos potius ad nostrum institutū reuertamur, & Alexandrū Cæsarē, Mammææ filiū, poëta fuisse accepimus, & eloquentē, sed græca magis quàm latina lingua. Hic, ut Lampridius autor est, uersu non inuenustus fuit, bonorūq; principū uitas uersibus scripsit, modulatè cantauit & egregiè, sed nunquam alio conscio, nisi pueris suis testibus. Iyra quoq; & tibia, alijsq; instrumētis musicis cecinit. Platonis præcipuè libros legere solitus fuit: si uerò latina, non alia magis quàm de Officijs Ciceronis legebat, id quod & te Pice facere uelim: hæc enim

Alexander.

uolumina non modò in manibus habenda
quotidie, sed ediscenda etiam. Legebat item
derepub. nōnunquam & orationes & poē-
tas, in queis Serenum Sammoniacum, quem
ipse nouerat & dilexerat, cuius Sereni alibi
uitam retulimus. Et Horatium ac Athenæū
quoq; frequenter accedebat, ut uel poētas re-
citantes audiret, uel oratores. Delectabatur
& in mensa literatis fabulis. Cum eum ali-
quando eorum temporū poēta hoc epigrā-
mate perstrinxisset:

*Pulchrum quòd uides esse nostrum regem,
Quem Syrium sua detulit propago,
Venatus facit, & lepus comesus,
Ex quo continuum capit lepōrem.* respondis-
se dicitur græcis uersibus in hanc sententiā:
*Pulchrum quòd putas esse uestrum regem
Vulgari miserande de fabella,
Si uerum putas esse, non irascor,
Tantum tu comedas uelim lepusculos,
Vt fias, animi malis repulsis,
Pulcher, neu inuideas liuore mentis.*

Appellare item Alexander est solitus Vergi-
lium poētarum Platonem, cui cum reliquis
poētis latinis operā dabat quotidie. Sed uo-
bis in promptu est & græcè & latinè totam
Alexandri historiam perlegere, atq; ideo de
Toxotius. eo iam satis. Sunt & qui Toxotium poētam
faciant, qui ex Antoninorū familia senator
fuit, & iuuenis post præturā periit. Toxotio
Iunia

Iunia Fadilla proneptis Antonini nupsit. Celebrabantur huius Toxotij poëmata, quo tempore suam Capitolinus scripsit historiã: nunc sunt deperdita. Fuerunt & duo Gordiani poëta, pater & filius, qui ab exercitu in Africa Imperatores creati; ab eodem post tertiumdecimũ mensẽ alter occisus, alter Carthagini laqueo uitã finiuit, ambo utiq; poëta. Nam Gordianus pater cũ adhuc esset adolescens, poëmata plurima scripsit, quę multo post eius mortem extitere, & quidem cuncta quę ex Gręcis Cicero traduxit, adeo ut ea Ciceroni nimis antiqua uiderentur. Condidit præterea, quemadmodum Vergilius Aeneidos, Statius Achilleidos, & mul- ti Iliados, ipse uerò Antoniniados, hoc est, de Antonino Pio uersibus disertissimis libros triginta, uitã, bella, publicè priuatimq; gesta: atq; hæc quidem omnia cum adhuc iu uenis esset. Moribus item fuit ornatissimus, ita ut nihil ei possit obijci, semper cum Platone, cum Aristotele, cum Tullio, Vergilio, cæterisq; ueteribus agens. Aliũ certè quàm merebatur exitum tulit. At Gordianus filius & ipse utroq; genere multa composuit, quę ali quãdiu ab affinibus cognatisq; suis frequen- tari solita accepimus, mediocri illo scribẽdi genere composita, ut neq; sublimia, neq; tenuia uiderentur, & ut ait Capitolinus, quę hominis esse apparerent ingeniosi, sed luxu

Gordiani

Balbinus.

riantis, & suum deferentis ingenium. Hactenus quidē de Gordianis. Post quos erat Balbinus, qui à Senatu cū Puppieno, qui ab aliis quibus Maximus appellatur, & Gordiano iuniore Cæsares creati sunt. Fuit quidē Balbinus nobilissimus, bisq; consul, multarum etiam prouinciarū rector: nam Asiam, Africam, Galatiam, Bithyniā, Pontum, Thracias & Gallias administravit. Fuit & exercituū imperator, sed omnino minor in militaribus, quàm rebus ciuilibus. tāta uerò bonitate & pudore, tanta morū sanctimonia fuit, ut ingentem sibi & populorum & exercituū charitatem atq; amorem cōpararet. Originem ipse se ducere à Cornelio Balbo Theophane dicere solebat, qui à Cn. Pompeio ciuitate donari meruerat, cum in sua quoq; esset patria nobilissimus, idemq; historiæ scriptor, & quem M. Tullius sua oratione defendit. Scripsit uerò Balbinus multa poëmata, quæ suo tempore multo in precio fuerūt. Multa apud historicos legūtur, quæ ad ipsius Balbini laudem pertinent, quæ ego nunc breuiter causa missa faciam. Post Balbinū Gallienus fuit, seu, ut isti malunt, Galenus, id quod in medici nomine recipimus: in Cæsare autem non solum in antiquis exemplaribus, sed etiam in marmoribus, GALLIENVM identidem inuenimus. Imperator hic fuit, quod negari non potest, cum oratione
& poë-

Gallienus.

& poëmate, tum omnibus ingenuis artibus clarus. Gallieni est illud epithalamij carmen, quod inter centum poëtas præcipuū habitum fuit. Nam cum fratrum suorum filios iungeret, omnesq; poëtæ Græci epithalamia dixissent, idq; per dies plurimos, ille cum nubentium manus teneret, ita cecinisse fertur:

Itē, ait, o pueri, pariter sudate medullis

Omnibus inter uos, non murmura uestra columbæ,

Brachia non hederæ, non uincant oscula conchæ.

Longum esset eius uersus orationesq; connectere, quibus suo tempore tam inter poëtas, quàm inter oratores emicuit. In reliquis uerò luxui & gulæ deditus, quibus inglorius despectusq; omnibus uacans, patrē Valerianū à Persarum rege captum, ignobili seruitute cōsenescere permisit. Nam quādiu uixit, Sapores rex, eo incuruato pro scabbello, pedem eius ceruicibus imponēs, equū ascendere solitus erat. Gallieni igitur uirijs, atq; hac ignominia factum est, ut ipsius uirtutes alioqui claræ, offuscatae sint & oblectæ. Verū hæc ex multis de Gallieno, quem in tabulis Numerianus Cæsar sequebatur, qui, ut est memoria proditū, poëta fuit optimus, & Chari Imperatoris filius, egregijs moribus præditus, eloquētiāq; mirabili: declamationū uerò magis stylo quàm Tulliano. Versu quoq; ita excelluit, ut sui tempo-

*Numerianus
Cæsar.*

ris poëtas omnes uinceret: nam & cū Olym-
pio Nemefiano contendit, de quo antè lo-
cuti sumus: & Aurelium Apollinarem iam-
borum scriptorem, qui patris eius gesta in li-
teras retulit, uelut solis radio obtexit. Nu-
merianus cum aliquando ad Senatum ora-
tionem misisset, tantum eloquentiæ in ea po-
fuisse fertur, ut illi statua à Senatu, quasi rhe-
tori, in Vlpia bibliotheca decerneretur, in
qua ita scriptum erat: Numeriano Cæsari,
oratori temporibus suis potentissimo. Nu-
meriani tamen nomen & decus obtexit e-
ius in Christianos immanis crudelitas, qua
cum alijs Chrysanthus, insignis tum pieta-
tetum doctrina, supplicijs atrocissimè ne-
catus est.

Fuit & Flavius Constantinus
non ineloquēs, qui literarum studia coluit,
& bonas artes fouit, legere ipse, scribere, me-
ditari, ut Sex. Aurelius tradit, solitus, non
tamen poëtica laurea insignis. Cuius filius
Constantius. Constantius non parum celebratur: nam
præter eloquentiam, & componendis car-
minibus quoq; aptus fuit, cuius omnem hi-
storiam Ammianus Marcellinus, & nostris
tēporibus Pomponius Lætus executi sunt.

Valētinianus. Fuerunt etiam & poëtæ & Cæsares, Valen-
Gratianus. tinianus & Gratianus Imperatores. Valen-
tiniani quidem celebrat Ausonius Cento-
nem, in nuptijs elegātissimè conditum: atq;
ait ab eodem sibi imperatū, ut in eadem ma-
teria

teria alterū faceret. Gratianus uerò, ut Sex. Aurelius & Paulus Diaconus scribunt, literis haud mediocriter institutus, carmen facere, ornatè loqui, explicare controuersias rhetorum more. Fuit uerò Gratianus Ausonii Galli discipulus, qui adeò in magistrum gratus fuit, ut de eo illud græcū meritò dici possit, *ἀντιπαλαργῦρ*. Ausonium enim consulem declarauit: unde extat illa, qua ei gratias agit, oratio, quam mihi puero & cōdiscipulis plurimū eius ætatis doctores cōmendabant: nunc quid de ea dicam, aliud nihil habeo, nisi quòd in ea crebræ quidem sententiæ, sed eloquentia Gallicana, nec ea in qua Julius Florus, ut scribit Fabius, princeps fuit, sed longè posterior, hoc est, ut nunc nostri hi Ciceroniani dicunt, corruptior. Sed hæc nos in præsentia nō quærimus. Hic ipse Gratianus seniore Theodosiū Imperiū sibi collegam fecit, mox à Maximo tyranno est per uim occisus. Fuit & in huius tabulæ parte imago Eudociæ, quam alij Eudochiam, alij Eudoxiam uocant. Sed certè apud Græcos nunc Eudociæ frequētius, nunc Eudoxiæ nomine nuncupata est, nec unius huius tantum, sed diuersorū aliorum temporum aliæ, si quis legere uoluerit Græcorū Imperatorum uitas, quæ incerto autore, magno uolumine habentur, uel quæ à Nicephoro historiographo scriptæ traduntur. Hæc, in-

Eudocia.

quã, Eudocia Theodosij iunioris uxor fuit, supra modũ carminũ & poëtices studiosa, Leontij sophistæ Atheniẽsis filia, quæ, ut Socrates ait in historia, plurima scripsit poemata uersu heroico: à patre uerò Leontio apprime fertur liberalibus disciplinis erudita. Sunt qui hanc ipsam existiment Centonem confecisse ex Homero de CHRISTO domino, quæ græcè *ἐμπρόκιντρα* dicuntur. alij Probam prodidere, ut cum de Proba agemus, uobis planius ostendam. Fuit quidem Eudocia, antequàm Theodosio nuberet, à Christi pietate aliena, nomine proprio Athenais uocitata: sed cum Theodosio placuisset, eam prius uxorem accipere noluit, quàm & moribus Christianis esset imbuta, & lustralibus aquis abluta: id quod ei utrũq; tum Atticus Magnus, Constantinopoleos antistes præstitit, proq; Athenai Eudociã nominari uoluit, quòd scilicet optimè regi placuisset: ita enim *εὐδοκία* interpretatur. Porro Eudocia est aliquandiu Hierosolymæ diuersata, cum fortè, nescio qua causa, ab Imperatore recessisset, uel potius, ut Socrates in duodecimo, & Nicephorus in primo tradunt, cum ab Imperatore marito illuc missa fuisset, ut sacros hymnos & donaria religionis ac pietatis causa eò deferret, & ut subdit Socrates, hoc enim & ipsa uotũ habuerat, si filiam nuptam uidisset. Nam fuit illi filia eodem nomine

mine Eudocia, uel ut alij scribunt, Eudoxia, quam Valentinianus posterior, cōsobrinus, Occidentis Imperator uxore duxit. His igitur nuptiis peractis Eudocia Hierosolymā petijt, & tam ibi sacras eedes, quā inter eundem & redeundum aliubi cōstitutas, & honorauit, & muneribus multis honestauit, ut in Tripartitæ libro ultimo legimus. Sed & Theodosius eius maritus, præter pietatem & religionem erga Deum summam, disciplinarum literarumq; apprimè fuit eruditus, ut ijdem scribunt historici. Monet me hoc loco Eudoxiæ nomen, & qua piè afficior, erga D. Ioannem Chrysostomū singularis pietas, ut uobis hoc dicam: Arcadij Imperatoris Theodosij istius parētis fuisse uxorem & ipsam Eudoxiam nuncupatā, quam iniquissimam perpeffus est semel & iterum uir sanctissimus & eloquētissimus Ioānes ipse Chrysostomus: eius enim reginæ opera ac fraude exilium bis passus est, quo secundo cum reuocatus rediret, æstu, ob solis ardorem, & languore decessit. Historia est copiose à Palladio descripta, itemq; in Tripartita, & à Suida, alijsq;. Sed iam tempus ut narrationem nostram continuemus. Inter Augustos & Cæsares non multò plures memini fuisse, etsi à Musis non abhorrentes complures extitisse comperimus. Nam ex quo diuisum declinare cœpit Imperiū, ut cæteræ bo

**Leo Philo-
sophus.**

**Constantinus
Ducas.**

Pfellus.

næ artes, ita & bonæ simul literæ pessum iue-
re. Fuit quidem nō incelebris Leo ille, qui
Basiliij filius, Philosophus cognominatus
est, qui circiter annum DCCCLXXXVII. à
uerbo Dei corporato, Byzantiij & Orientis
annis XXV. imperium tenuit, cuius filius
Constantinus Ducas fuit, qui & de Christia-
na religione probè sensit, & optimis artibus
& disciplinis operam nauiter impendit. Hu-
ius Constantini liber ille celebratus est, quē
moriens Romano filio reliquit, in quo sum-
mam totius Imperij, sociorum fœdera, ho-
stium uires quæ & quantæ essent, aliæq; om-
nia ad Imperium spectantia complexus est:
quem librum hodie Venetorum respublica
in sua peculiari bibliotheca diligētissimè cu-
stodiri facit. Huius quoq; Constantini tem-
pore, uir cum in omni liberalium artium sci-
entia, sed & peregrinarum, floruit M. Psel-
lus, cuius innumerabiles penè libri curioso-
rum & studiosorum manibus teruntur. Ad
hunc certè Constantinū Pselli de uictus ra-
tione, hoc est, de diætâ, & de auro conficien-
do, hoc est, chrysopœia, libri extāt, quos qui-
dam non sanè indoctus Constantino Ma-
gno datos, perperam etiam scripto credidit:
ut commentaria mittam, quæ in Zoroastris
Chaldaica symbola leguntur, & canones a-
stronomicos, & cætera. Videndum quidem,
& sanè considerandū, an huius Constantini
Impe-

Imperatoris libri uiginti sint de tota re rustica, qui hodie leguntur, ex diuersis ac uarijs scriptoribus cōcinnati: cuius argumēti & ordinis xx. alij legūtur sub Heronis philosophi nomine. Fuit & huius Constantini Ducæ filius, & M. Pselli discipulus, Michaël Ducas Imperator Constantinopolitanus, qui à fame & penuria, quæ in exordio eius principatus Constantinopolitanā urbem inuaserat, Parapinaceus cognominatus fuit. Hic quidem Michaël cætera ignauus ac secors, nisi quod bonis artib. sub Psello profecit, atq; in primis in factitadis uersibus, quæ in re græca illum Imperatorū cōmendat historia. Ad hunc, ut reor, Michaëlem extat Si meonis Antiocheni medici de facultate cibariorū libellus, quem me propediem spero in lucem daturum: uideo enim illum esserariissimū, nonnulliusq; utilitatis studiosis fore. Verum hætenus de Cæsaribus & Imperatoribus, cæterisq; dictum sit, tametsi longè plures doctrina insignes extiterē: at qui in poëtica facultate nobiliores, hi, uel paulò plures fuerunt. Quæ ubi dixissem, paulumq; quiescerem, ut me ad cætera dicenda compararem, sic inquit Piso, idem penè innuente Pico: Reliquam tabulæ istius partem ut nobis expedias, non minore attētionē ex te audire auemus, quàm superiore, tēq; perinde moramur. Atq; ego nō diu cunctatus, sic

Michaël
Ducas.

eos attentus intuens, Restat, inquam, si ta-
 bularum ordinem sequi uolumus, ut poëta-
 rum uobis imagines recenseam, qui spreto
 deorum inanum cultu, & superstitione ua-
 na, uni se Christianæ religioni, & ueræ pie-
 tati addixerunt, & de ea carmina composue-
 rūt. Nam & hos, quisquis is, qui tabulas po-
 suit, ideo in eis notari uoluit, ne scilicet uide-
 ret suæ religionis pios uates minus curasse,
 quàm gentium. Nos uerò, Piso inquit, Lili-
 libenter abs te istam quoq; tabulæ partē au-
 diemus, tum quòd Christiani isti sunt poë-
 tæ, tum quòd te istorum studiorum semper
 fuisse intelligo, ut & nos in hanc uiam du-
 cas. Tunc ego: Antequàm hanc partem uo-
 bis exponere aggrediar, libet altius paulò
 repetere, quæ hac de re obseruaui. Poëtas,
 qui seruatis Christianorū regulis, ante Con-
 stantini Magni tempora uersus scripserunt,
 nō facilè multos est inuenire: tamen ait Phi-
 lon Hebræus, qui Christianis proceribus, id
 est, apostolis ætate proximus fuit, ut qui sub
 Caio & Claudio floruit, in libro de uita cō-
 templatiua, hoc est, *περὶ θεωρητικῆς βίης*, Thera-
 peutas, (sic enim ille Dei famulos uocat)
 Christianos solitariam uitam degentes, qui
 cum alibi, tum præcipuè non longè ab Ale-
 xandria, in multa morū sanctimonia & au-
 steritate cœlibem uitam agebant, solitos ca-
 nere hymnos, & sacra carmina cōponere.

Atq;

Atq; ut clarius quod dixi ostēdam, eius Philonis uerba recitabo: Ita, inquit, Christiani ipsi non modò exactius intelligūt hymnos, & antiquorum laudes, uerum & ipsi nouos in Deum componunt, ac eos in omni uersuū genere, & modulatione decenti, insuper & suauī harmoniæ concentu canunt. Atq; hæc quidem ad uerbū ferè Philon. Eadem fermè & ab Eusebio traduntur. Dionysius uerò Arcopagita ille magnus, *Hierotheus.* quem suum ait fuisse magistrū, amatorios hymnos cōposuisse scribit, ex quibus & ipse quædam nonnūquam excerpit. Quin & de ipso Hierotheo librum edidit, cuius hæc fuit inscriptio, *περὶ τῶ μακαρίου ἱεροθέου*, id quod in commentarijs græcis obseruaui: licet qui in Dionysiū scholia scripsere, parum hæc atq; alia multa nouisse uideātur. *Melito.* Asianum, quidam Christianū poētā credidere, quod apud D. Hieronymū & Sophronium legerūt, eum *ἐκλογῶν*, id est, eclogarum libros sex inter cæteros reliquisse: licet in plerisq; exemplaribus pro eclogarū, elegiarum perperam legatur. Fuit uerò Melito Sardinorum pontifex, cuius & Eusebius in historia meminit, qui & ipse eum eclogas, nō elegias, scripsisse prodidit. Quod & Rufinus Aquileiensis fatetur, quippe qui in Eusebij translatione excerp̃ta testimonia Latine uertit, sacrorum uidelicet uoluminū: *ἐκλογῶν*

Methodius.

enim electum excerptū ue sermonem significat. Floruit Melito sub M. Antonino Vero, cui & pro Christianis librū obtulit. Nec defuere qui Methodiū antea Olympi Lycię seu Pataræ, mox Tyri pontificē, poëtam existimarint, quòd apud eundem Hieronymū legissent, Methodium contra Porphyriū ad decem millia uersuū scripsisse: parum, ut uidetur, id obseruantes, quòd uersus non modò apud Latinos, sed apud Gręcos etiam, & de soluta oratione rectè dicitur. Et ne diutius uos in re præcipuè manifesta morer, illud Fabij Quintiliani, de Ciceronis Bruto agentis, uobis sit in præsentia satis attulisse: Quippe, inquit, in Bruto Cicero tot millibus uersuum de Romanis tantū loquitur. Et si non satis est uobis id Quintiliani, legitote & Pædianū Asconium, qui frequentissimè eodem modo utitur. Vsurpatur & eodem sensu uersiculus à M. Tullio in epistolis ad Brutum: Tribus ne uersiculis, inquit, his temporibus Brutus ad me? Sed quare uersus sic dicant, repetitote, si libet, quæ primo dialogo ex Isidoro, lib. vi. retulimus. Ex quibus & illud elicere possumus, duobus uidelicet modis uertere stylum dici: altero quidem, quo Isidorus modo, cū scilicet scribendo à sinistra, dextram uersus stylum deducebant, deinde conuertebant stylum ipsum ad dextrā uersus, unde & uersus sunt appellati:

altero

Qu. un fouet indulgens terræ regnator apertæ
 Constantinus, adest qui gratia digna merenti,
 Qui solus regum sacri sibi nominis horret
 Imponi pondus, quo iustis dignior actis,
 Aeternam capiat diuina in secula uitam.

Lactantius.

Scriptit autem Iuuenius, quæ in manus habemus, quatuor Euangelia hexametris uersibus, penè, ut ait Hieronymus, ad uerbum transferens. Composuit & alia nonnulla eodem metro, ad sacramentorum ordinem pertinentia, quæ nunc sunt deperdita. De Iuuenio cum in chronico Eusebii, tum in uiris illustribus meminit Hieronymus. Eodè quoque Iuuenius tempore fuit & Lactantius Firmianus, unus eloquentiæ Ciceronianæ inter Christianos præcipuus æmulator, qui præter ea quæ multa soluta oratione scripsit, & quæ passim in manibus habentur, uersus quoque composuit de Christi seruatoris cruciatu & nece, item de eiusdem ab inferis excitatione, item de Phœnice, quæ adhuc etiã leguntur. Scripsit item itinerarium uersu hexametro, quod græco nomine *ὁδοιπορικόν* appellauit, cuius materia fuit digressus ex Africa usque Nicomediã Bithyniã. Postquàm, inquit Piso, in Lactantij mentionem incidimus, agè, si libet, dic quid sentias de cōmentarijs in Papinij Statiij Thebaidem, nunquid istius Lactantij esse arbitraris? Huius ne utinam ego, inquam Piso: nam in ijs cōmentarijs

tarijs ex Seruio grāmatico penè ad uerbum multa decerpuntur, qui post Firmianū plus seculo fuit. Donatū quoq; grāmaticum Hieronymi magistrū Lactantius præcessit, qui quidem Donatus & Seruium præcessit ætate. ad hæc in ijs cōmentarijs Boëtius & Sedulius citātur longè Lactantio posteriores. præterea hic L. Cælius Lactantius Firmianus, ille Placidus Lactantius appellatur, id quod ex ipsius libro quinto didici: tamen si literatores quidam eum Placidum Lutatium nominēt. Eiusdem in fabulas Metamorphoseon Ouidij cōmentarium legimus. atq; hactenus hac de re uobis. Satis, inquit Piso, nobis fecisti. Tunc ego: Cæpra sequar. Marius Victorinus per eā tēpora floruit, quo Constantius Constāntini filius Romani Imperij habenas est moderatus, Afer quidem, & ut pleriq; existimant Carthagenensis. qui uerò Mafsiliensem faciunt, ualde falluntur, & fallunt legentes. Romæ Victorinus, ut Hieronymus prodit, rhetoricam docuit, ubi & statuam meruit in foro Traiani, quo in loco & plerisq; alijs positas legimus. Victorino operam dedisse in rhetorica Hieronymū accepimus, & iuuenem ipsum fuisse gentiliū deorum cultorem, quos demū maturiore ætate abiurauit, ut Hieronymus & Augustinus prodiderunt, quorū hic in libro Confessionum, de eodē illud cōmemorat: quòd cum

Victorinus.

aliquādo Victorinus cum Simpliciano uiro
sanctissimo colloqueretur, seq̃ Christianū
assereret, & id se minus credere Simplicia-
nus respondisset, quoniā cum ceteris Chri-
stianis illum in sacris ædibus concionibus
interesse non conspiceret: tum uiro sancto
per iocum Victorinus respōdit: An, inquit,
Simpliciane pater, putas parietes Christia-
num hominē facere? Tandem uerò cum Vi-
ctorinus ad tēpla deuenisset, & ei uelut ho-
mini uerecundo, occultè symboli liber obla-
tus fuisset, ut legeret: ille pulpitu, quem um-
bonem & ambonē ecclesiastici uocāt, ascen-
dit, & publicè clara & alta uoce symbolum
pronūciauit: qua ex re cunctis palām inno-
tuit illum Christianū esse. Sedenim præter
rhetoricam & dialecticam, quas disciplinas
in primis excoluit (nam & in utraq̃ doctis-
simè scripsit) in poëtica etiam illum floruisse
uidemus: nam & uersu heroico septem Mac-
cabæorū fratrum acerbam cum matre necem
sub Antiocho rege descripsit: quod nō mul-
tò antè poëma legi, parum licet castigatum:
præter enim fenestras, quæ in eo patētes ple-
raq̃ existunt, uacillātes quoq̃ syllabas & pe-
des offendimus. Leguntur & hymni quidā
eius nomine editi de sanctissima trinitate.
Extant & eius in poëtica cōmentarij exqui-
sitæ frugis, si integri & non mutili à studio-
sis haberētur, Sunt præterea in manus eiu-
dem

dem cōmentarij in duos M. Tullij de inuentione libellos. Sunt & quæ ex Porphyrij Isagogæ in Latinum transtulit. Multa de Victorino Seuerinus Boëtius, deq; eodem sic Hieronymus, & ex Hieronymo græcè Sophronius: Victorinus natione Afer, Romæ sub Constantio principe rhetoricā docuit, & in extrema senectute Christi se tradēs fidei, scripsit aduersus Arrium libros more dialectico ualde obscuros, qui ab eruditissimō do intelliguntur: & cōmentarios in Apostolum. Hæc quidem illi. Ad hunc diem ego illius quatuor in Arrium libros legi. Summa uerò illum senectute Romæ diem obiisse legimus: sepultū uerò in pago Vestienfi. Fuit & per hæc tēpora inter celebres poëtas magnis uitæ integritate, quàm carmine cognitus Hilarius Pictauiensiū pontifex, qui tum doctrina tum sanctitate insignis fuit, compluresq; animo inuictō à falsis Christianis persecutiones pertulit: nam & eorum fraude in Phrygiā est relegatus, mox cum apud Constantinopolim librum pro se, ut scribit Hieronymus, Constantio Imperatori porrexisset, in Gallias est redire iussus. Sed quoniam hæc & eiusmodi alia multò plura à Rufino in historia traduntur, & in sanctorum diuorumq; uitis passim habentur, ea ipse mitto: quæ autē ad poëticam pertinere uideo, tantum ego uobis afferam, idq; in primis inter

Hilarius

Rr

hymnos plerosq; quos quotidie nostra canit ecclesia, ab hoc primū Hilario fuisse conscriptos. Reliquit item mysteriorū librum, aliaq; contra Arrianos, qui & ipsum contumelijs penē innumerabilibus affecerunt. Soluta uerò oratione longè plura reliquit, quorum & pleraq; hodie leguntur, quæ ab Hieronymo in primis cōnumerantur, in eo qui est de uiris illustribus: eadem græcè repetuntur à Sophronio. Duos insuper alios apud Græcos Hilarios fuisse comperi, alterum ex Syria Antiochenū, alterū Phrygium, sed qui nihil ad nostros poëtas attineant: hic enim uates & futurorū præscijs, Iouiniani Cæsaris Imp. tempore: ille uerò doctus, sed uitæ uariæ, qui Procli tempore uixit, & priore uitæ instituto misso, ad Procli dogmata deflexit. Post erat, inquam, in tabula Apollinaris Syrus, uir græca lingua impensè doctus, qui, ut Sozomenus autor est, heroico carmine Hebræorum antiquitatem scripsit ad Homeri imitationē, usq; ad tempora regis Saulis, pro literarū numero uigintiquatuor uoluminibus. Imitatus etiam Menandrum comœdias, Euripidem tragœdias, & Pindarū lyricos perscripsisse traditur. Sed & in encyclicis disciplinis pleraq; illum composuisse proditū est, adeoq; in illis probatus, ut cum omni antiquitate potuerit certasse uideri: et ut idem ait Sozomenus, nisi temporū fuisset inuidia,

Apollinaris.

inuidia, ijs omnibus quos suprà cōmemora-
uimus, par uideri quiuerit. Huius tamen,
quod sciam, uersus haudquaquā supersunt,
ea (ut opinor) causa, quòd Laodiceæ Syriæ
cum esset pōrifex, in Pauli Samosatei lapsus
est hæresim, uel nouā potius inuexit, eorum
qui ab eo Apollinaristæ dicti sunt: corpus
enim, non animam, à CHRISTO susceptum
fuisse tradebat: sed cum rationibus urgere-
tur, ut ait Ruffinus, sententiæ nonnihil im-
mutauit: qua de re in libro de hæresiarchis
plura scribūtur. Meminit de Apollinari Phi-
lostorgius Arrianus & Suidas, à quo & duo
eiu nominis traduntur, pater huius uideli-
cet Alexādrinus, qui cum in Laodiceam ex
Alexandria migrasset, ibi uxorem duxit, ex
qua hunc filium genuit. Vixit uerò Apolli-
naris à temporibus Constātini usq; ad senio-
ris Theodosij tempora. Sed cum Philostor-
gius in sua historia tres hos simul nominet,
quòd eodem uixerint tempore, Gregorium
Nazianzenum, Magnum Basilium, & hunc
ipsum Apollinarem: quibus & ego libenter
quartum addo, Gregoriū Emissenū Magni
Basilij fratrem, cuius & præclara leguntur
opuscula, eosq; simul ille comparet: ideo &
mihi uisum est, admonito etiā tabulæ pictu-
ra, uobis Gregoriū ipsum cōmemorare, &
quidem breuiter, quòd eius uita à D. Hiero-
nymo, qui illius etiam se discipulū fuisse fa-

Gregorius.

tetur, & à Ruffino etiã copiosius descripta est, & item à Suida, & græcis in eum cōmentarijs. Fuit uerò Gregorius tantæ excellētiæ & autoritatis, ut Theologi nomen sit affectus: & quod de Pythagora discipuli dicere soliti erant, αὐτὸς ἔφα, id est, ipse dixit, idem de Gregorio passim iactaretur: isq; alienus à recta religione putaretur, qui contra Gregorium auderet de fide loqui. Patri successit Gregorius, in Nazianzo breui Cappadocię oppido pontifex. Basilio uerò usus est familiarissimè. Perplura scripsit soluta oratione, Polemonem dicendi stylo secutus, non Polemium, ut perperam in latinis codicibus legitur: id quod & ex græca ipsius uita colligimus, in qua ita legitur: Polemonis Laodiceï charactêrē secutus est, qui Smyrnæ docuit, & cuius uitam Philostratus exequitur. Sed hæc nos in præsentia mittimus, eaq; tātummodo commemoramus, quæ carmine scripsisse traditur: triginta enim millia uersuū, hoc est, myriadas tres, Græci prodidere. Præter uerò eius carmina, quę paulò antè typis publicata sunt, extat etiã tragœdia, quā ad Euripidis imitationē fecit, de Christi domini cruciatu & supplicijs: quo argumentò & Stephanum quendam audio alteram scripsisse, quæ tamen ad manus meas etiam diligentissimè perquisitæ, non peruenere. Præterea multa Gregorij carmina uidi, quæ nō dum

dum uulgata sunt. Deceſſit ſenex Gregorius, Theodoſio imperante. Sequebatur in tabula Damafus, urbis Romæ pontifex maximus, qui (ut Hieronymus & Suidas aiunt) elegans habuit ingeniũ in cõponendis uerſibus: multaꝗ uolumina heroico carmine cõpoſuit: diuorũ Petri & Pauli menſam ac altare, quod ille Platonĩã uocabat, uerſibus ornauit: ſed & multorũ martyrũ ſepulchra, quẽ ille Conchylia uocitare ſolitus erat. Cir cũferuntur eius nomine pleraꝗ in Pſalteriũ carmina, item in diuũ Paulum apoſtolũ alia quæpiam, quæ parum mihi probãtur, cum adeo ipſe in poëtica laudetur. Fuit uerò Hiſpanus natione, nec ignobili genere natus. Illum poſt Theodoſij obitũ uixiſſe, in hiftoria ſcribit Socrates. Alij octogenarium quidem deceſſiſſe, ſed adhuc uiuẽte Theodoſio, id quod Suidas & Hieronymus ſcribũt. De cuius uita in præſentia nõ adeo plura, quando & ab alijs, & ijs præcipuè, qui Pontificũ Romanorũ uitas collegere, copioſe perſcribitur. Fuit ex eadem Hiſpania Latronon- nus, quem Sophronius Matronianũ nominat: ſic & in caſtigatis Hieronymi codicibus: tametſi hiftoriarũ ſacrarũ ſcriptor, Latrocinianũ ipſe nuncupet. Fuit & ipſe Chriſtianus poëta, qui etiã antiquioribus poëtis ſuo tempore in pangẽdis uerſibus conferendus erat. Sed tamen, quod ipſe ſciam, nulla

Damaſus.

*Latrononus,
ſiue Latro-
cinianus.*

eius hoc tempore extant carmina, quæ diui Hieronymi ætate legebantur. Maximo tyranno, factione Hylarij & Ithacj, Treueris cæsus est, cum Priscilliano, Felicissimo, & Iuliano, & Euchrotia eiusdem factionis, ut ijdem sancti doctores scribunt. Fuit & per hæc tēpora Attilius Seuerus, uel (ut alijs placet) Cæcilius Seuerus, qui ab illo Seuero originem duxit, ad quem Lactantius epistolarum libros duos dedit. Composuit uerò Seuerus *ἑλοισπορικόν*, in quo totius uitæ suæ rationem explicuit. erat autem opus illud confectum cum soluta oratione, tum metro heroico, quod *κατάστροφον*, siue *πείραν* uocauit, ut Sophronius scribit. Floruit sub Valentiniano principe. Duo post hos sequebātur Ambrosij, alter Alexandria, alter Mediolani pontifex: quorum hic hymnos, qui & ab eo Ambrosiani uocati sunt, & quorum adhuc pars magna Deo immortalī in sacris officijs quotidie canuntur. Citantur & alij à Beda in poëtica, & in Pontificij Iuris uoluminibus commēdantur, unā cum hymnis Hylarij, de quo iam egimus in eo capite, quod est de hymnis canēdis. Scribit quoq; D. Augustinus in libro Confessionum, quòd cum Ambrosius ab Imperatrice Arriana perfidia damnata, persecutionē pateretur, & intra ecclesiā cum plebe catholica infidijs urgeretur, instituit hymnos & psalmos secundum

Ambrosius Me
diolanensis &
Alexandrinus.

dum morem Orientaliū decantari, ne populus mœroris tædio contabesceret: quod ad omnes fuit postmodum deriuatū. Ille uerò, id est, Alexādrinus Ambrosius, Didymi Cæci auditor fuit, atq; aduersus Apollinarem, de quo suprà iam diximus, multorū uersuū uolumen scripsit, aliaq; multa soluto sermone. Sed hic mihi nō uidetur inter poëtas esse repositus. Fuerat & Pontij Paulini imago Burdegalensis, seu (ut aliij putant) ex Hebromago, utraq; Gallica urbe, qui Ausonij Galli discipulus fuit: tametsi quidam insulse nepotem uolunt, quod eum Ausonius non semel filium uocat, & eum Paulinus ipse patrem: id enim (ut scitis) præceptorū mos est, ut iuniores discipulos filios appellent, & discipuli doctores parentes: nam præceptores chari uoluere parētis esse loco. Paulini utiq; uersus extant, quos aliquando legi: uerū ille lōgè mihi, quā carminis lepōre, insignior uitæ integritate ac sanctimonia fuisse uidetur: si modò is hic est, qui se diui Martini gestis admirādis sanctiori uitæ tradidit, & de quo in eiusdem diui Martini uita, hæc uerba scribit Seuerus Sulpitius, ad quē eius extant epistolæ. Paulinus uerò, inquit, uir magni postmodum futurus exempli, &c. magni, inquam, cum sanctitate tum doctrina: ut illius seculares dignitates mittam, cum illum cōsulem fuisse dicat Ausonius, antequā

Pontius
Paulinus.

consul ipse fuisset, ut liquidò ex his ad eum
Ausonij uersibus elicimus:

*Quàquà, ait, & fastorū titulo prior, & tua Romæ
Præcedit nostrum sella curulis ebur. Idem:*

Paulinum Ausoniumq; uiros, quos sacra Quirini

Purpura, & auratus trabecæ uelauit amictus.

Ambrosio et Augustino, factus Christianus,
usus: à quibus Barcinonem missus sacris est
initiat. Proditum est, illum post conuer-
sionem gentiles poëtas non modò non le-
gisse, sed ne nominare solitū: quod mihi mi-
rum. ipse certè de se ita canit:

Quid abdicatas in meam curam pater

Redire Musas præcipis?

Negant camœnis, nec patent Apollini

Dicata Christo pectora.

Paulinus Nolanus. De Paulino quidem Nolano pōtifice, illud
præclare & piè factum scribit D. Gregorius
in dialogis, & Paulus Aquileiensis diaco-
nus, quòd pro uiduæ captiuo filio se capti-
uum exposuit, & pro hortulano in Africa
seruiuit (si modò hac in re tempora conue-
niant.) Dubitatur etiam an hic sit, ad quem
scribit Hieronymus cum eam epistolā, quæ
est in fronte Testamenti ueteris, tum alterā,
qua & stylum eius, & Theodosij panegyri-
cum laudat. Eius etiam Augustinus memi-
nit in libris de ciuitate Dei, qui illū ait, cum
à Barbaris diriperetur Nola, in corde suo
Deum his uerbis precatum: Domine, ne ex-
crucier

crucier propter aurū & argētum, ubi enim
sint omnia mea tu scis. Gēnadius uerò Pau-
linum ait multa breui uersu scripsisse, inter
quæ Hymnorū librum, ex quo quædam in
Bedæ poetica citata uidimus. Scripsit item
epitaphiū consolatoriū ad Celsum, insuper
& epistolas ad Seuerum. Certè nunc extant
eius pleraq; typis excusa opuscula: extat &
soluta oratione ab hoc ad D. Augustinū san-
cti Ambrosij uita cōposita. Alter ab hoc No-
lano pōrifice Pontius Paulinus fuisse à non
nullis existimatur, qui, ut scribit Ausonius,
libellos treis de regibus ex Tranquillo Sue-
tonio in Epitomen coëgit: sed qui sanius se
sentire putant, unum & eūdem esse uolunt,
id quod argumentis probare nituntur, quæ
breuitatis causa nūc ego prætereo. Illud cer-
tè non silebo, quòd si Nolanus hic est anti-
stes, ad summā eum peruenisse senectutē cre-
dendū, cum ab Ausonio & Martino ad Leo-
nis usq; pontificis tempora, amplius quàm
quinq; & sexaginta interfint anni, cum Pau-
linum Gennadius dicat Valentiniano Impe-
ratore floruisse. Fuere per hæc fermè tempo-
ra & alij Paulini, sed hi nihil ad rem nostrā:
inter quos Paulinus Antiochenus, qui, ut
Ruffinus ait in historia, in catholicorū sem-
per societate permanserat, atq; perinde mul-
tis affectus contumelijs. Erat & in hoc poë-
tarū numero Aurelius Prudētius Clemens

*Aurelius Prudē-
tius Clemens.*

uir consularis, quem & Pudentem uocat Be-
da, Hispanus quidem natione, ut qui modò
se Tarraconensem, modò Cæsaraugustanū
faciat. Palatinus uerò miles dicitur à Gen-
nadio, id quod & ipse his uerbis innuit: Tan-
dem militis gradu Euectū pietas principis
extulit, Assumptū propius stare iubens or-
dine proximo. Dolet ipse alicubi se iuuentu-
tem uitij infectam fœdasse, & in toga cau-
sas iniquas egisse, mox tamen cōmutata ui-
ta bonis ius reddidisse, urbes rexisse, & reli-
gioni addictus plurima poemata uario car-
minum genere composuisse, quæ extant, &
adhuc leguntur: quale est illud apud Græcos
ingens uolumen, incerti licet autoris. Perie-
runt ex eius operibus cōmentaria in hexa-
hemeron, quæ ille Græcorū more scripserat
de mundi fabrica, usque ad primi parentis
præuaricationē. Vixit Theodosij senioris ac
filiorum temporibus: eius Alcimus Auitus,
& Sidonius, Isidorusq; meminere. Hæc sint
à me uobis breuiter dicta de Prudentio, cu-
ius uitam Gennadius & Aldus pluribus col-
legerunt: sed & ipsemet in præfatione καὶ ἑ-
μερνός, de se multa. Fuisse uerò hominē mul-
tæ quidem eruditionis ac uariæ, uerū in elo-
quentia ac linguæ castitate uel parum ua-
luisse, uel potius neglexisse, desiderio uideli-
cet pietatis ac fidei: quod ipse innuit cum ali-
bi, tum in hymno octodecim martyrum Cæ-
saraugu-

faraugustanorū. Fuisse & alterū L. Pruden-
 tium poëtam inueni, qui tredecim annos na-
 rus Romæ in certamine sacro Iouis Capito-
 lini, omnium iudicum consensu inter Lati-
 nos poëtas coronatus est, statuāq; ut sibi po-
 neret, meruit. Legitur adhuc inter antiqua
 elogia huius rei inscriptio: L. Valerio, L. F.
 Prudentio. Hic cum esset ann. XIII. Romæ
 certamine sacro, lustro sexto, claritate inge-
 nij coronatus est inter poëtas latinos omni-
 bus sententijs iudicum. huic plebs uniuersa
 municipum Histoniensium ære collato sta-
 tuam decreuit, curat R. P. Est uerò Histo-
 nium, Frentanorum, id est, Brutiorum oppi-
 dum. Fuit & Probæ Falconiæ matronæ
 Romanæ imago, quæ Adelphi Romani ui-
 ri proconsularis uxor fuit. hanc uerò floru-
 isse quidam existimant Honorij ac Theodo-
 sij iunioris temporibus: quin & Eudociæ
 Theodosij uxori Centonem suū misisse, qui,
 ut scitis, miro est artificio concinnatus: ex
 Vergilianis enim uersibus omnē Christi ser-
 uatoris uitam explicauit. Sunt qui idem ex
 Homero eam factitasse putēt, cum id supra
 Eudociā perfecisse docuerimus. Extat certē
 uterq; Cento, à me summa cum admiratio-
 ne perlectus, quos & D. Hieronymus ad
 Paulinum se legisse affirmat. quibus Hiero-
 nymi uerbis elicere possumus, ante Probam
 etiam & Eudociam ab alijs huiusmodi poë

*Proba Fal-
 conia.*

mata fuisse conscripta: quod tamen & in primo sermone diximus. Sedenim exiterere nōnulli, qui perperā asserere ausi sunt, Probam Antonini Pij temporibus uixisse. Sed quæ de Centone & Latini & Græci tradidere, primo sermone uobis explicui. Fuit & poëta

Licentius. Licentius Hipponensis, qui Aurelio Augustino usus est familiariter, id quod planè colligitur cum ex ipso Licentio, tum ex ipsius Augustini dialogis, quos ille de Academicis inscripsit, in quibus cum eum poëtam celebrem, tum etiam eius de Pyramo & Thisbe amatorios uersus commemorat. Meminit eiusdem & in epistolis: eiusdem quoq; Paulinus & Possidonius meminere. Hymnos uerò scripsit, & epistolas, aliaq; poëmata, ex quibus eum quidem in poëtica ualuisse, nō tamen præstitisse, planè conspeximus. Tum paulùm cum cōticuissēmus, meq; nonnihil collegissē: Est, inquam, Panopolis ciuitas Aegypti, in qua Dei ipsius Panis simulachrum fuisse traditur, uirile membrum erectum habens ad septem usq; digitos: eius uerbis ciues Panopolitæ, & Panopolitani dicuntur. Ex hac igitur ciuitate duo poëtæ

Nonnus. Christiani fuere, quorum prior Nonnus, alter Cyrus dictus est. Scripsit uerò Nonnus uirginis theologi, id est, Ioannis Euangeliiū heroico carmine, quod & extat & legimus. Fuit & alter Nonnus ex eadē Panopoli, qui Gigan-

Gigantomachiā scripsit: item Dionysiacōn libros duodequingenta, ut sunt Homerihapsodiæ, opus fabulis & historijs refer-
tum, cuius & Agathias meminit in histo-
rijs. de eo quoq; hoc distichon Græcū legi-
t:

Νόννη ἔγὼ πάντος μὲν μὴ πόλλος ἐν φαρμάκῳ,

ἔχει φοινῆντι γονὰς ἕμπερα γιγάντων.

Non desunt tamen qui non duos hoc nomi-
ne, sed unum eundem esse uelint. Cyrus. Cyrus au-
tem iocundissimus scriptor fuit, qui ob in-
genij sui monumēta, ad amplissimos hono-
res ac dignitates est euectus: præfectus enim
prætorij Theodosij iunioris fuit, multarūq;
urbium præses, atq; à Consulibus inter pa-
tritios annumeratus: ab Eudocia uerò ip-
sius Cæsaris uxore amatus, quæ ut paulò an-
tè uobis retuli, uersuum ac carminū studio-
sa fuit, & à Græcis idcirco φιλοειπῆς nuncupa-
ta, ipsūmq; Cyrum euexit. At cum ipsa à re-
gibus descuiisset, uel potius religionis causa
ad Orientis partes Hierosolymamq; diuer-
tisset, Cyrus ipse insidias passus, mox in Co-
tyaco Phrygiæ urbe pōtifex creatus, ad Leo-
nis usque Cæsaris tempora uixit. Fuit &
Cælius Sedulius poeta Christianus, quem Cælius Se-
dulus. nonnulli Scorum fuisse existimant, Scoro-
rumq; præfulis aliquo tempore discipulum:
moxq; diuersas orbis partes studij gratia
adiisse, tum demum, autore Sigeberto, pon-
tifex creatus. Floruit anno à uerbo corpo-

rato ccccxix. Scripsit uerò uersu heroico opus, quod Mirabiliū aliqui uocant, ipse Paschale appellasse uisus est, quod Pontificum Romanorū decretis insigni laude commendatur. Citatur à Beda in poëtica, & in commentarijs à Placido Laëtantio. Scripsit præterea ad Christum hymnum carmine dimetro iambico, cuius acrostichides totum continēt alphabetum: item elegiam, omnia quæ legunt. alij addunt & carmen ad Theodosium Imperatorem, cuius initium est,

Romulidum ductor clari, &c.

Citatur & à nonnullis carmen Sedulij, quod se ille Scotigenā uocat: quæ certè Aldum latuere, qui nullo alio argumēto ducitur quæ ætate floruerit, nisi quod ad Macedoniū sacerdotem scribit, qui Hieronymi ætate floruerit. Scripsisse & alia pleraq; dicitur, quæ quoniā mihi uidere non contigit, non commemoro. Nonnihil & in Christiana poëtica Alcimum Auitum præstitisse uidemus, qui Viennensiū pontifex fuisse creditur: cuius perperam nonnulli Eusebium in Chronico meminisse uoluerūt, cum Eusebio ipse & Hieronymo posterior fuerit. Alcimus enim ipse in libro de uirginitate ad sororem, Prudentij mentionē facit, qui & ipse, ut ostendimus, posterior fuit. Carmen Alcinoi, quod id comprobamus, hoc est:

Describens mentis uarias cum corpore pugnās

Prudenti

*Alcimus
Auitus.*

Prudenti quondam cecinit Prudentius ore.

At uerò Alcimus ille, de quo cum Delphidio Eusebius meminit, multū ante Prudentium fuit. Est & Delphidij mētio apud Hieronymum in epistola ad Edybiā, item in prologo quęstionum, & apud Sidonium: est & apud Ammianū Marcellinū lib. xviii. quo loco pro Delphidio Celphidius perperam legit. Scripsit uerò Alcimus Auitus pleaque cum uersu, tum soluta oratione. Item poemata hæc ad manus meas peruenere: de origine mundi, de originis peccato, de Dei sententia, de diluuiō, de maris rubri transitu: item de uirginitate ad Fuscinā sororem, quam alicubi ipse Phrosynam uocasse uidetur: Graia, inquit, si uoce uocetur,

Significat propriā sumpto de nomine mentem.

Floruit hic Zenone & Anastasio imperantibus, anno circiter quingentesimo à Christi natiuitate. De Auito quidem in nostris annalibus, ubi diuorum memoria censetur, ita legitur: Viennæ beati Auiti episcopi & confessoris, cuius fide & industria admirabilisq; doctrina ab infestatione Arrianæ hæreseos Galliæ defensq; sunt. Meminit præterea, quantum recordor, huius Alcimi Sidonius ad Lupum scribens libro octauo epistolarum: meminit & Fortunatus. Eodem Anastasio imperante Genasius Romanū pontificatum gerebat, Africanus natione, uir doctri-

Genasius.

na & uite integritate insignis, qui in re Christiana & ipse uersus inter alia scripsit, in primis hymnos, quorum adhuc aliquos in cærimonijs & sacris ritibus habemus. Cætera quæ ad uitam eius multa leguntur, in actis Pontificum Romanorum leguntur. Inter

Isaacus. poëtas Christianos aliqui Isaacum reponunt, qui magnæ urbis Antiochiæ sacerdos fuit, à quo ipsius urbis direptio, elego uersu est deplorata, & meritò quidem; nam & hanc terriò insignem sub Imperio Romano fuisse Iosephus est autor, eamq; primam quoq; Petrus apostolatus sui sede honestarat. Scripsit & alia pleraque Syria lingua, Leone Cæsare & Maiorano regnantibus, ut Gennadius ait: etsi alij quidam sub iuniorè Theodosio eum claruisse uolunt. Quo eodẽ Leonis tẽpore

Prosper. in Italia Prosper clauit, qui ex Hispania originem duxit, uel (ut rectius alij tradunt) ex Aquitania: qui cum chlamydatos Romam miles uenisset, à Leone Pont. Max. benignè susceptus, & ad aliam militiam longè feliciorẽ trãslatus est, Leonisq; ipsius scriba fuisse creditur. quin Gennadius, epistolas Leonis, ait, aduersus Eurychẽ, quæ adhuc legunt, ab ipso Prospero dictatas esse, sunt qui credat. certè ab ipso Leone non multò post Regij Lepidi Pontifex est institutus, ubi cū doctrina, tum sanctitate floruit. Longior uobis uideri possim, si omnem eius uitam percurrere uelim, quam

quam non contēnendo stylo Flaminius pa-
ter complexus est: ut missam faciam quæ in
ecclesia legitur, & quā breuiter Gennadius
in suo de uiris illustribus attigit. Poëticam
eius nunc ego tantum attingam, in qua (ut
ea ferebant tempora) excelluit. Scripsit uerò
de prouidentia Dei librum unum: *ὑπὲρ ἀχα-
ριστῶν*, id est, de ingratis, alterum, heroico car-
mine. Scripsit & Epigrāmata ex D. Augusti-
ni sententijs, omnia quæ leguntur. Item libel-
lum alterum elego uersu de diuersis causis:
odas insuper & hymnos, quorū aliquos ci-
tat Beda. Hoc ipsius, ad uxorem anacreon-
tium, nō utiq; illepidum fertur, quod & co-
lobon uocatur, quia mutilum est:

Agè, inquit, iam precor mearum

Comes irremota rerum,

Trepidam breuemq; uitam

Domino Deo dicemus.

Celeri uidēs rotātū

Rapidos dies meare,

Fragilisq; membra mundi

Minui, perire, labi,

Fugit omne quod tenemus,

Neque fluxa habent recursum,

Cupidas uagasq; mentes,

Spēcie trahunt inani.

Vbi nunc imago rerum?

Vbi sunt opes potentum,

Quibus occupare captas

Animas fuit uoluntas? &c.

Scripsit & Prosper alia pleraque soluta oratione, quorū magna pars extat, & ipse nonnulla legi. In diuorū quoq; numero suis meritis relatus est, & Regij Lepidi maximè cultus. Fuit & in hoc numero Petrus Edissenus sacerdos, qui psalmos carmine in morem Ephrem diaconi composuisse dicitur. Declamator insuper diuinæ legis fuit, multaq; eius generis scripta reliquit, ut est à Genadio proditum, & ab his qui diuorū Christianorum uitas literarū monumentis mandauerunt.

Petrus Edissenus.

Petrus Gallus.

Victorius.

Alterum Petrum per hæc tempora Gallum, ut puto, plerisq; in locis commendat Apollinaris Sidonius, qui utraq; niteret faciūdia, sed eius (quod sciam) nihil hodie legitur. Fuit & eodem tempore Victorius Gallus, cuius carmina summo studio Apollinarem, post illius mortem desiderasse uidemus, ut ex eius epistola planè cognoscimus: quam quia breuis, nec illepida, ut uidetur, uobis recitabo.

Sidonius sacerdoti Iustino & suis s. d.

Victorius patruus uester, uir ut egregius, sic undecunq; doctissimus, cum cætera potenter, tum potentissimè condidit uersus. Mihi quoq; semper à paruo cura fuit Musarum. nunc uos patruo uenitis hæredes, quàm iure tam merito. Illicet ego poëtæ proximus fio professione, uos semine: ergo iustissimū est, ut

est, ut defuncto quisq; nostrum succedat ut iungitur: ideoq; uos patrimonia tenete, date carmina. Valete.

Multa quoq; à Sophronio per hæc tempora scripta audimus, quæ sunt nostra hac ætate parum nota, præterquam epigrammata quædam græca, nec ea quidem satis pia, nec religioni Christianæ consentanea. Fuit uerò Sophronius Hierosolymæ antistes, hoc est, ut nunc dicimus, patriarcha. Hieronymus quidem alterum, ut reor, Sophronium laudat, qui de Serapidis dei Alexandrinorum euerfione, librum copiose & doctè composuit: quam rem & Ruffinus in historia executus est. Celebrat quidem Hephæstion in enchiridio Sophronij uersus, præcipuè cum de anacreōtj agitur, ita enim ait: Est & quando hic uersus à choriambos incipit, & ionicum à minori habet, propter ultimam indifferentem, ut D. Sophronio & antiquioribus uidetur: ut hoc,

Sophronius.

Χριστιανῶν μακάρων ἑλδὶς παῖδες. hoc est,
Christianum pueri currite diuum.

Atque ita quidem ex tribus quadrisyllabis. At si ex bisyllabis, sex habet: in prima sede trocheum, in secunda iambum, in tertia pyrrhichiū, in quarta spondeum, in quinta uersus pyrrhichiū, in sexta trocheum uel spondeum, quia ultima indifferens est. Atque hæc tenus Hephæstionis uerba, Extrat & huius

Naumachiũs.

an alterius, me fugit, Sophronij liber de uir-
ris illustribus, à Hieronymo ex Latina in
Græcam linguã cõuersus: uerũ quoniam
hæc parum ad institutum nostrum, ad alios
transeo. Hac quoq; parte Naumachium
poëtam fuisse meminisse uideor, cuius uer-
sus græcos nonnullos apud Arsenium legi-
mus de mulierum ornamētis, quorum hoc
est principium:

Κιδνά ναοὶ φλέρονται γυναικῶν ἡθιὰ μύθοι. hoc est,

Verba bonos uitiant mulierum turpia mores.

Erasmus quidẽ uir, ut scitis, eruditissimus,
de Naumachio ita quodam suorum prouer-
biorũ loco: Extrat, inquit, Naumachij Chri-
stiani, ut suspicor, poëtæ carmen, quo primũ
hortatur ad uirginitatem, matrimoniũ ap-
pellans secũdarium cursum. Tres idem eius
uersus citat, quos ita ille latinẽ reddidit:

Quod si te uulgaris amor uitæ tenet, addam,

Hoc quod uti didici, quo pacto cursus, ut aunt,

Hic alter tibi sit peragendus, mente sagaci.

Fulgentius.
Sidonius Apol-
linaris.

Erant post hos duo, Fulgentius & Sido-
nius Apollinaris, quibus patria & domesti-
ca barbaries, nõ eum præstare nitorem per-
misit, quo eorum fuerat eruditio. Eodem fe-
rè tempore, uel non longè dirempto, florue-
re, & ambos in diuorum numero & catalo-
go relatos inuenio: quorum prioris, ipso an-
nũ exordio, hoc est, caleñ. Ianuarij, memoria
recolitur: posterioris, hoc est, Sidonij, nono
caleñ.

caleñ. Septembris. Fulgentius igitur Placides Teleptæ natus est, patre Fulgentio, matre Martiana, ex nobili senatorum Carthaginensiũ genere. Eum mater latinis & græcis literis apprimè erudiri curauit: adultus uerò causarum procurator est factus. Cæterum chronographi Fulgentiũ claruisse notant Anastasij secundi Romani Pont. tempore, quo Zenon, & mox Anastasius Cæsares imperarunt, anno Christianæ salutis cccc. circiter lxxx. usq; ad quingentesimum. Fulgentius ergo cum Teleptanus esset, Rhuspesium Pontifex electus est. Atqui, inquit Piso, hi aberrant igitur, qui non Telepranum, sed Rhuspensem faciunt. Et maxime, inquam, id quod ex historijs manifestissime colligitur, ex quibus omnem eius uitam, & quæ, & quanta cõposuerit, cum uacauerit, facile legere poteritis: quæ enim in Grammaticorum cõmentarijs, & ecclesiasticis scriptoribus leguntur, minus uera esse si quidò perspiceris. Hic utiq; in exiliũ missus est in Sardinia, unà cum centũ alijs & uiginti episcopis Africæ, à Trasymundo Vuandalorum rege. Fulgētij uerò paucos libros uidi, in quibus de Christiana religione bene sentit: sed duriusculus in primis, & affectatior stylo est, adeò ut in scriptis suis spinas, & uerborum asperitates, si non aculeos potius, pro uerbis inseruisse uideatur: & in pri

mis in Mythologico : nam alia quidem piè,
 & Christianè scripta, non tam horrida sunt.
 Hic & expositionem Vergilianā perscripsit
 secundum philosophos, phisicos, & mora-
 les. Iam de C. Sollio Sidonio Apollinari
 agamus, qui eo tempore quo Theodoricus
 apud Gothos regnavit, floruit : cuius regis
 & staturam, & corporis filum, sua quadam
 epistola nō illepidè descripsit : uiderat enim
 ante Theodoricum, Anthemij, Ricimeris, &
 Maiorani uirorum illustrium tempora, in
 quos & Sidonij ipsius extant carmina. eorū
 & meminit Paulus Diaconus, & Palmerius
 in Chronicis. Sed qui Gallorum regum hi-
 storias scribit, Childerici tempore Sidoniū
 uixisse tradit: Nec silentio (inquit in eius re-
 gis uita) prætereundus est Sidonius, qui sa-
 cerdos Aruernorū ex senatore factus, cum
 graui fame Burgundi laborarent, quatuor
 egenorū millia suis opibus paut. Tum, Me-
 mini me, inquit Piso, legere Sidonium Cas-
 siodori ætate floruisse, in ijs, qui in eum ædi-
 ti sunt cōmentarijs. Ita est, inquam: Cassio-
 dorus enim ab epistolis & à secretis Theodo-
 rici regis fuit : id quod cum ex alijs, tum in
 primis ex eius uariarum libris liquidò da-
 tur intelligi. Sed uidete quā parum uide-
 rit, qui eos confecit cōmentarios, cum in ijs
 scribitur, quòd Cassiodorus ab Hieronymo
 laudatur, cum planè contrariū sit: nam Cas-
 siodorus

*Sidonius Apol-
linaris.*

Isidorus Hieronymum in suis scriptis celebrat; atq; in primis in Psalterij cōmentarijs, & uno plus etiam seculo post Hieronymū uixit. Sed nec illud in iisdem æquo est animo ferendum, Sidonium scilicet à Firmico laudatū: quando Firmicus Constantini Cæsaris temporibus uixerit, ut facile ex ipsius lectione notum est: citaturq; ipse Firmicus à Sidonio in ea, quæ Pontio Leontio epistola scribitur: In fronte eius uillæ, quæ Burgus uocitata est. Nec illud sine risu in eisdem legi, Sidonium à Gennadio Saluiantum appellari: quo quid absurdius? Fuit enim Saluianus is, cuius Gennadius meminit, Massiliensis sacerdos, qui & multa scripsit, & eorum adhuc quædam leguntur. Sed quid ego hæc colligo? sunt in ijs sexcenta huiusmodi. Quibus autē magistris sit usus Sidonius, ipse indicat: Eritium enim poëtam cōmemorat, cuius etiam Musas uenerabiles appellat. Nam quòd aliqui Flauium Nicetiū, celebrem per ea tempora grammaticū, Sidonij magistrū tradunt, à ueritate deuiant: hunc certè ipse Sidonius suum uocat sodalem, & ita laudat: Flauius, inquit, Nicetius uir ortu clarissimus, priuilegio spectabilis, merito illustris, & hominum patriæ nostræ prudentia peritiq; iuxta maximus. & paulò post eiusdem celebrat habitā orationem. Fuit ergo Sidonius Aruernus patria ex Gallijs: patrem ha-

buit Apollinarem, qui præfectus prætorio Gallicanis, ut idem ipse Sidonius ait, tribunalibus præsedit: tametsi alij Gelliani filium putent. Quid uerò hæc cōsectamur? totam eius uitā ex ipsius lectione colligetis. Illud certè hoc loco non præteribo, statuam illum Romæ meruisse in foro Traiani, duplicemq; coronā: id utrunq; ipse ostendit in sapphico ad Firminum, & eo epigrāmate quod est ad Priscum Valerianum, in quo sunt hi uersus;

Vlpia quòd rutilat porticus ære meo,

Vel quòd adhuc populo simul & plaudente senatu,

Ad nostrum reboat concaua Roma sophos.

Quæ autem Sidonij scripta extent, nec ego recensebo, nec uos ad ea legenda satis impellam: in utroq; enim dicēdi genere Gallicum nescio quid & barbarum redolere uidetur: tametsi carmine præstat magis: & nisi Græcæ linguæ inscitia, à recta plerunq; numerorum lege declinare fecisset, poterat inter mediocres poëtas annumerari: ut iure fuerit eorum temporū, quæ iam linguæ sordibus erant inquinatæ. Fuere per hæc eadē tempora & poëtæ alij, quorum quia ab ipso & ab alijs facta est mentio, tantum uobis nomina cōmemorabo: Quintianus, Paulinus, Ampelius, Leo, Petrus, Messala, Anthedius, Eritius, Lampridius, Consentius, Secundinus, alij, ne uos nudis nominibus fastidiam.

Arator. Post fuit Arator diaconus, ut nunc loquimur

mur, Cardinalis, qui hexametris uersibus Acta quæ Apostolorū, uel historiam uocamus Apostolicā, duobus uoluminibus conscripsit, & Vigilio pōtifici maximo obrulit, & prius Floriano Abbati, ut planè ex ipsius elegijs percipimus. Hoc certè traditur, cum primū Arator Vigilio Pontifici librum obtulit ad octauum idus Aprilis, in magna sacerdotum & ministrorū corona pontificem fuisse, partemq; libri ab Aratore recitatam: sed labente hora, liber à Pontifice Surgentio primicerio notariorum scholæ traditus, ut in scrinio collocaretur. Sed mox instātibus sedulo apud Pontificē plerisq; uiris doctis, publicè recitari præcepit in templo, quod in Exquilijis est ad sancti Petri uincula: quaterq; ab eodem Aratore recitatus proditur, incredibili audientium studio & attēione. Vixit Arator anno à Christi natiuitate DLX sub Iustiniano Cæsare, quod & Paulus Diaconus cum in Romanis, tum Longobardicis historijs testatū reliquit. Idem & Palmerius in chronico, quorum mihi potior autoritas, quàm Aldi, qui XLIII supra quingentesimum, ex quo piam glossare illum clauisse prodidit: nisi fortasse hoc scripsisse tempore, illo decessisse intelligamus. Videtur & magis in hoc decipi Platina, ut qui historiā scriptorum ecclesiasticorū complexus est.

Sed huius ætatis alios afferamus, quos

Boëtius. inter Boëtius Anitius Manlius Seuerinus, Romanus patritius & exconsul, qui à nostris plerisque in martyrum catalogo ascribitur. Hic cum Symmacho & ipso patritio, Boëtij (ut plerique omnes tradunt) socero, à Theodórico Gothorum rege primum Ticinum relegati, deinde necati sunt, quòd in libertatē populum Romanū dicerentur uelle uindicare. Fuit Boëtius (ut scitis) in omni disciplina egregiè doctus, quod uobis liquet, quòd ex eius monumentis constare potest: sed quod ad præsentem materiā attinet, in pangendis uersibus mira usus est facilitate. De illo plura colligere superuacaneum, quādo eius uolumina nota sunt omnibus. Eius certè ingenium ad eas artes, quæ supra literas sunt, mirū in modum celebratur ab eius occisore Theodorico rege, imò à Cassiodoro quadam ad ipsum Boëtium epistola, factis illa quidem longa, in qua inter cetera illa est non ignobilis suspiratio: O artis, inquit, inæstimabilis uirtus, quæ dum se dicit ludere, naturæ præualet secreta uulgare. Et paulò post: Et si fas est dicere, in quibusdā etiam nititur naturam uelle superare: hoc enim fecisse Dædalum uolare, hoc ferreum Cupidinem in Dianæ templo sine aliqua illigatione pendere: hoc hodie facit muta cātare, insensata uiuere, immobilia moueri. Et paulò etiam suprā idem dixerat: Tuq; artis ingenio metalla

metalla mugiunt, Diomedes in ære grauius
buccinatur, æneus anguis insibilat, aues si-
mulatæ, & quæ uocem propriâ nesciunt ha-
bere, dulcedinem cantilenæ probâtur emit-
tere. parua, inquit, de illo referimus, cui cœ-
lum imitari fas est. Atq; hæc quidem ille de
Boëtio, & longè plura, quæ cum libuerit, po-
testas est uobis legēdi. Filios uerò duos Boë-
tius & ipsos cōsulares habuit, quos, ut idem
ipse scribit, è domo prouehi sub frequentia
patrū, sub plebis alacritate uidit, & cum eis-
dem in curia sellas curules infidentibus, ipse
regiæ laudis orator ingenij sui gloriam fa-
cundiæq; meruit: in circo enim duorum me-
dius consulum, circūfusæ multitudinis ex-
pectationē, triumphali largitione satiauit.

Celebratur & Boëtij uxor Helpis, à no-
stris, non probitate modò, sed & literarū di-
sciplina, in primisq; poëtices. Extant certè
hymni in Apostolos, non uulgari dicēdi sty-
lo: Aurea luce. &, Felix per omnes. quos e-
ius esse à nostris constanter asseritur. Et qui
dem hodie legitur in eius (ut fertur) sepul-
chro carmen, quod eius seculi uidetur: sed
quod mihi uidere contigit, non sine mendis
est: hoc eius est principium,

Helpis dicta fui, Siculæ regionis alumna,

Quam procul à patria coniugis egit amor,

Quo sine mæsta dies, nox anxia, flebilis hora.

& quæ sequuntur. Haftenus de Boëtio.

*Helpis uxor
Boëtij.*

Fauftus. Fuit & per hæc eadem tempora Fauftus Gallus homo doctiffimus, & ut quidã tradunt Epifcopus, ad quem funt Apollinaris epiftolæ. Patria hic Vaffates fuiſſe dicitur, uel (ut aliſj ſcribunt) Lugdunenſis: ſed ibi certè diu uerſatus, id quod ex Apollinaris epiftola, & Euodij, facilè percipimus. Sunt qui hunc Pelagiano errore infectum dixerunt, ego nihil certi uobis aſſero. Damnatur quidem à Pelagio in Pontificalibus decretis, mox tamen dicitur recantaſſe à Fulgentio emonitus. Sed in hoc parum mihi tempora cõgruere uidentur, quare alius trutina ſuſpendenda. De Fauſto certè poëta hos uerſus legimus:

*In ueterum morem pangit noua carmina Fauſtus,
Et per membra ſuum diſſecat arte melos,
Doctus ad incudem uerba inſabricata referre,
Quosq; facit uerſus, terq; quaterq; probat.*

**Fauſtus Bene-
dictinus.**

Fuerunt & aliſj Fauſti non ab his temporibus ualde diſtantes, inter quos is qui diui Benedicti conſectaneus, & in Gallijs, & in cœnobio Caſſinenſi multa cum laude uerſatus eſt. Fuit & ſenator Fauſtus, qui ut Paulus Diaconus ſcribit, in Symmacho Pontifice Romano deligendo multas fecit turbas. At hæc ab inſtituto aliena. Porro poëta fuit in tabulis Venantius Honorius Fortunatus, qui & ipſe Chriſtianè permulta ſcripſit, eo ſcilicet dicendi filo, quo ea tempora ferebant.

**Venantius Ho-
norius Fortu-
natus.**

ferebant. Italus hic fuit, & Rhauennæ institutus: uerum cum oculorum lippitudine ac dolore laboraret, diui Martini uirtute liberatus, libros quatuor carmine composuit, quibus Martini miracula cōplexus est. Dein in Gallias profectus, tandem Pictauiorū pontifex declaratus, multa eodē metro conscripsit: inter quæ Excidium Thuringorum regni, Hymnos, Hodæporicum uitæ suæ ad Iustinum iuniorem Imperatorem, & ad Sophiam Augustam: item de gubernando regno ad Sigibertū Gallorum regem. Carmina diuersa ad amicos. Citantur & alia huius præterea carmina nonnunquā à scriptoribus ecclesiæ, ut à Beda illud:

Lilia, narcissus, uiolæ, rosa, nardus, amomum,

Oblestant animos gramina nulla meos.

Floruit uerò sub Iustino iuniore, anno à Christi aduentu DLXX. & in diuorum numero cōnumeratus est. Fuit & Marcus ex monachis, diui Benedicti discipulus, qui heroico carmine diui præceptoris uitam elegantissimè condidit, ut scilicet illa ferebant tempora. Floruit Heraclio imperāte. Fuit & Ioannes Damascenus Magnus, theologus græcus, qui cognominatus est Mansur, quem Latinorū & barbarorū pleriq; Ioannem Mesue esse putauerunt, qui de facultate medica Arabicè perscripsit, quæ nunc quidam tanti faciunt. Nam tametsi Damasci re-

Marcus monachus.

Ioannes Damascenus.

gis filius à plerisq; traditur, nō idem tamen,
 nec eadem ætate: in quem errorem impegit
 Platina, qui & eum putauit Odoacris Go-
 thorum regis ætate uixisse, cum potius per
 ea tēpora in precio fuerit, quibus summus
 Pontifex erat Gregorius III. & Imperator
 Leo Cæsar. Sunt quidem qui theologū Da-
 mascenū Theodosij senioris tempore uixisse
 tradant: quare ex doctioribus pleriq; Da-
 mascenos duos constituunt: à quorum sen-
 tentia nec Picus pater tuus Ioan. Frāciscus
 alienus esse uidetur, si modò rectè recordor
 quæ mihi olim ille dixit de miraculo Traia-
 ni Cæsaris. Sunt & qui eum Theodosij tertij
 tempore faciant, qui post Anastasium regna-
 uit: inter quos ille est qui eius uitam copiosè
 descripsit, cuius piget fabulas hic uobis re-
 ferre. Hic uerò tertius Theodosius annum
 plus minus regnauit, à Leone de Imperio
 deiectus: pōst in cœnobio sacerdos factus,
 priuata quiete contentus fuit. Extat certè a-
 pud Græcos ipsius Damasceni uita, ab Io-
 patriarcha Hierosolymitano conscripta: ex
 qua liquidò eum cognoscimus ipsius Leo-
 nis tempore uixisse, qui Christi & sanctorū
 imagines tollere sategit: à quo & miraculum
 illud narratur de manus ipsius abscissione:
 sed nō eo quo nostri modo referunt. Sed no-
 strum nos potius sequamur institutum. Io-
 annes igitur Damascenus, de quo agimus,
 uir

uir fuit (ut Suidas ait) præstantissimus, & eorum qui in disciplinis per ea tempora illustres fuerunt, nulli secundus. Scripsit hic non parum multa, cum in omni philosophia, tum etiam in re sacra Parallelos: & segmenta comparationes uel quodam delectu contexuit, quas nostri Sententias uocant. Eustathius quoque in commentariis in Dionysium Afrum, Susannæ ait drama à Damasceno compositum. Scripsit præterea regulas Canticorum, cum iambicis, tum prosa etiam oratione.

Cum eo una floruit Cosmas Hierosolymitanus, qui à Græcis ἀγιοποδῆτης cognominatus est poeta: cuius & festum diem celebrant suauis quodam cantico decima quarta Octobris: Episcopum quoque ipsum Maiuma fuisse tradunt, id est, μαῖνυμᾶ. Sed & μαῖνυμᾶς celebritas & urbs quæ fuerit, uide Suidam. celebritatis quoque mentio in Codice. Vir autem fuit Cosmas ingeniosissimus, totus quandam spirans concinnam musicam. Extant igitur musici canones Ioannis & Cosmæ tales, ut nec cōparationem iam cœperint, nec quoad uita hominum fuerit (ut Græci scribunt) sint habituri: qui & hodie apud Græcos ipsos leguntur, non sine legentium admiratione. Sunt & eiusmodi Marci Hydruntini Episcopi, in magno die Domini, & Theophanis in Virginis matris salutatione. Cum his nunc uobis Græcos quos-

Cosmas.

Christodorus. dam cōmemorabo, inter quos primus Chri-
 stodorus Thebæus ex Aegypto. prius qui-
 dem hic *ἱερογινὰ* scripsit, quod opus ad aucu-
 pium pertinet: mox Christianę religioni ad-
 dictus, miracula quę diui Christi martyres
 gessere Cosmas & Damianus *ἀναργύροι*: sic
 enim passim à Græcis scriptoribus nuncu-
 pantur, quòd sine mercede ægrotis opem fe-
 rebant: id quod nostrorum temporum me-
 dici minus faciunt, quinimò non nisi prius
 mercede redempti ægris consulunt, uel eos
 inuisunt. Fuit & alter Christodorus ex Co-
 pto Aegypti, de quo alibi egimus. Fuit
Egnatius. & poëta Ignatius, uel (ut alij legunt) Egna-
 tius, magnę urbis Constantini diaconus &
 ædituus: sic enim hoc loco latinè dixerim,
 quod græcè scribitur *οικονομύλαξ*, id est, ua-
 sorum custos. Fuit uerò Ignatius metropo-
 lita Nicę urbis primùm grammaticus, qui
 diuorum Patriarcharū Tarasij & Nicepho-
 ri uitas uersu edidit, & epistolas funebresq;
 elegias. Iambos etiam in Thomam Ancar-
 ten, hoc est, tyrannū, qui in principem con-
 iurauerat: ea uerò inscribuntur *τὰ κατὰ Θω-
 μάην*. Scripsit & alia, inter quę extat carmen
 anacreontium, quod non multò antè legi in
 peruetusto codice, cuius mihi copia facta
 est à Manardo nostro. Id uerò carmen in
 Anastasium Appionis patrem scriptum fue-
 rat: & cum eodem erant Leontis Diaconi
 anacreon-

anacreontia tetrasticha, quæ in Halos Taurominoranae ciuitatis condita erant, quorū tale fuit principium:

ἀπὸ τετρίγων λιγυρῶν ἀπ' ἀνδρῶν τι μῶνς,
ἀγχι δὲ μέλας συνάψας, λύρα μ' ὄξως δυνέσω.

Et in hoc poetarum ordine fuit Georgius diaconus; magnæ (ut ait Suidas) ecclesiæ eiusq; archiui præpositus, hoc est, ut Græci dicunt, chartophylax, cognomento Pisides dictus. Hexahemeron iambico carmine tribus uersuum millibus conscripsit: & ad Heraclium regem, bellum Persarum. Scripsit item soluta oratione Abarica, & encomion in Anastasium, qui pro Christiana pietate occisus est. Theanus quoq; poeta fuit

Georgius diaconus.

Theanus.

Christianus, cuius grande uolumen legitur hexametro uersu compositum, de ijs quæ ad Christianam religionem maximè pertinent. Fuit etiam Aegidius Græcus, qui cum medicus & philosophus esset, ueram sinceramq; & medicinā & philosophiam sectatus, diuini Benedicti sectam professus est, multaq; scripta posteritati reliquit. Vixit Tiberio secundo Cæsare imperante, anno septingentesimo. Atq; hætenus quantum ex hac tabulæ parte memoria complecti potui, de græcis latinisq; poetis. Quæ ego cum dixissem, sic ingressus est Piso: Expectabamus, inquit, ego & Picus, ut nobis ex tabula Archithrenios, Anticlaudianos, Romu-

Aegidius.

los, huiusmodi alios cōplures narrares; hos quando nōnulli & legunt, & in testimoniū uocant potius quā bonos: ac tum sibi aliquid esse arbitrātur, cum plures eorum uersus in mediū attulerint. Verissimē, inquam ego, ais ô Piso: nihil enim hi ad linguæ nitorum castimoniamq̃, sed ad eruditionem & historiam nonnihil aliquādo faciunt. Quare tu Pice, tanquā scopulos hos effuge: candorem enim & linguæ castitatem inficiunt, magisq̃ nos inquinatē & barbarē loqui docent: eorumq̃ ideo uobis nonnullos recensebo, ut caueatis potius quā sectemini. Atque in primis à Beda & Paulo Diacono, tum Alcuino & Rhabano incipiam, quod hi eodem tempore floruerunt. Beda quidem horū senior, ut qui magister & doctor Alcuini fuerit. Sed quæ & quanta Beda scripserit, haud uobis commemoro: satis est id uobis significare, eum non ἀμεινον fuisse; quippe qui & artem metricam scripserit, & librum hymnorum diuerso metro, & epigrammata uersu heroico. Scripsit etiam uitam diui Eudberti antistitis, quem alij Albertum uocant, hexametris uersibus. Multa quidem de eo asseruntur, quæ monachis mittenda sunt, qui & in eo usq̃ ad ineptias certant, cur Venerabilis uocetur. Fertur & eius uita conscripta cum alibi, tum in diuorum Catalogo. Floruit Beda circa annum

DCCXXXII. Fuit & Paulus Diaconus hi *Paulus Dia-*
 storicus & poëta, qui Varnefridus Lāgobar *conus,*
 dus ab aliquibus nominatus est. Hic primū
 Aquileiæ diaconus, mox ob egregios mores
 & doctrinā, Desiderio Langobardorū regi
 charissimus, & apud eū ab epistolis & secre
 tis fuit. Quare cū à Carolo Magno Deside
 rius uictus esset, captus Paulus in Gallias est
 deductus, ubi & aliquādiu fuit: sed cū clām
 fauere Desiderij rebus deprehēsus esset, in in
 sulas Diomedæas relegatus, ad Arachin Desi
 derij generū profugit, ubi ab Adelberga Ara
 chis uxore rogatus, duos Eutropij historiæ
 libros adiecit: sed postea cū Arachis fato ces
 sisset, monachus Casinēsis effectus est. Mul
 ta perscripsit, inter quæ carmine diui patris
 Benedicti uitam contexuit, & Hymnorum
 librum uario ac diuerso metro. Solutō uerō
 sermone longè plura, quæ connumerare pa
 rum nostræ conuenit descriptioni tabulæ.
 Vixit Charolo Magno regnante, anno salu
 tis DCCCLXXX. Alcuinus uerō Charoli *Alcuinus,*
 Magni magister & amicus fuit, qui & ipse
 nonnihil in poëtica promouit: at in cæteris
 disciplinis abundè laudatur. Certè in Gallo
 rum annalibus, inter cætera, quòd autor fue
 rit ut Parisiensis schola erigeretur: quæ quo
 niam res non est indigna scitu, uobis eam ex
 ijs referam. Delatos esse in Galliam ex Sco
 tia aiunt, Claudium, Ioannem, Rhabanum

& Alcuinum, omnes olim Bedæ discipulos, qui se nequicquam aliud præter bonas artes & sapientiam è patria exportasse profitebantur, uenalemque eam se habere. Res ad Charolum defertur, iussu eius uocantur. Iidem profitentur liberè, gratis etiam se edocturos, si modò eis locus & uita præstetur. Intellexit rex ingenuas eorum mentes animumque esse, eos apud se retinuit: atque ita (ut fertur) ex ijs Parisiense gymnasium initium sumpsit. Tum uerò non multò post Ioannes Ticinum missus: Claudius, cui nomen Demens, Parisijs manere iussus ad iuuenes bonis artibus instituendos. & hic quidem Claudius Britannus, & Alcuini collega fuit. At uerò Rhabanus Maurus, cognominatus Fuldenfis, sextus Moguntinorum Pontifex, à quo multa extant composita uolumina: inter quæ illud quod ab eo est tanto labore curaque confectum, ut per carmina literas atque imagines, ac uarias rerum figuras explicuerit: quo ego libro nihil laboriosius, ingeniosius etiam dixerim, si non ambitiosius fuisset, affirmauerim. Scribit Platina Rhabanum Gregorio quarto Pontifice Romano uixisse, cum omnium Sanctorum celebritas est instituta: conditumque ea de re à Rhabano sermonem, quem nunc etiam legimus. Huius Rhabani discipulus fuisse traditur Strabus, qui inter theologos eius temporis con-

numc

*Rhabanus
Maurus.*

numeratur, & quidē insignes, ut qui interpretationem Bibliorū condiderit, quæ Ordinaria glossa passim nuncupatur. Hic ut magister, etiam poëta fuit, sed stylo faciliore, minusq; duro. Extrat quod ego legerim opusculum eius, Hortulus inscriptus, carmine hexametro: quod si antiquis non collatum legatis, non usqueadeo asper nemini: numeris enim fuit canoris. In hac classe uersificator est Ioannes Nantuillensis Britannicus, Anglicus dictus, qui Archithrenium carmen suum, propter materiam nuncupauit. eius quidem carmina turgida & sonora, sed incōdita & barbara: nihil omnino ea non legisse uos pigeat. Est & Anticlaudianus, contra Claudiani Ruffinum liber, ab Alano compositus, qui ob multijugam, quam in eo admirabantur Germani, disciplinarum cognitionem, Vniuersalis doctor est cognominatus. Scripsit hic & de planctu naturæ: & eruditionem quidem præ se fert ubique, sed stylum habet inconditum, & inquinatè loquitur. Fuit hic Germanus ex Insulis, præfuitq; aliquandiu Lutetiæ, per tempora Adulphi, & mox Alberti Imperatorū, annum circiter MCCC. Penè infinita conscripsit. In hoc genere reponendus & Hildephonsus Toletanorum Pontifex, qui & uitæ integritate & doctrina insignis fuit. monumenta reliquit multa, tum carmine,

Ioan. Nantuillensis.

Alanus.

Hildephonsus.

tum soluta oratione. Hymni quidam extāt,
& Epigrammata, parum nostris nota. Hic
primus Virginis matris conceptionis cele-
britatem instituisse à plerisq; creditur. Per
tempora quoq; Zenonis & Anastasij in ali-
quo Christianorum scriptorū numero fue-
re, Theodolus & Godelbertus, quorum ille
de miraculīs ueteris Testamenti, & poëta-
rum fabulis, hic uersu heroico opus ingens,
per historias, & earum allegorias, à mundi
creatione usq; ad partum Virgineum com-
plexus est: & utriusque extant monumenta.

Theodolus &
Godelbertus.

Hydalbertus.

Fuit & Hydalbertus in aliquo (ut mihi
quidem uidetur) poëtarū numero: hic ete-
nim stylo candidior, & antiquis propior,
& mirè facilis. Cenomanensium hic fuit an-
tistes, & à regibus suorum temporum ua-
rijs afflētus persecutionum procellis, tan-
dem ab Honorio secundo Pontifice maxi-
mo, misso priore sacerdotio, Turonense ad-
eptus est. Occubuit anno à natiuitate Serua-
toris millesimo centesimo. Contigit mihi
eius heroicos, & elegias uidere, quæ non
displicuere. Succurrit nunc mihi hoc eius
de Roma distichon:

*Vrbs felix, si uel dominis urbs illa careret,
Vel dominis esset turpe carere fide.*

Scriptit & hymnos, & de exilio suo, aliaq;
nonnulla. Gildam etiam memini me le-
gere Britannicum poëtam, his (ut puto) lon-
gè anti-

Gilda Bri-
tannus.

gē antiquiorem, cuius tum mihi elegiacum carmen mira facilitate conscriptum uisum fuit, nec ideo aspernabile penitus: quem postea citatū etiam reperi in peruerere Britannica historia. Posset & inter hos poētas reponi Romulus ille, qui ad Tybertinum filium librum scripsit, quem ab imitatione apologorum Aesopi illius Phrygis, fabulas Aesopi nuncupauit: non, ut aliqui rati sunt, transtulit. Mirum uobis dicam, quā anxie Parmenses quidam, nō Romulum huius libelli autorem asserant, sed suū quendam Salonem municipem, qui poēta dum Athenis studeret, ē Græco fabulas has nostris moribus (ut aiunt) aptando, carmine composuerit. Sed certē hoc ipso uel Romulo uel Salone, me puero nullus liber æquē triuialibus magistris terebatur, post Alexādri ineptias.

Posset & cum his numerari is, qui libellum de gemmis & lapidibus composuit, qui à Vincentio & Alberto, alijsq; huiusmodi autoribus Liliarij, uel Lapidarij, interdum etiam Euacis nomine citatur: cuius quidem uel autor uel confector existimatur Marbodæus Gallus. Sed utcunque, præter facilitatem nihil ille satis castum habet: nam elocutionem nec puram, nec syllabas præcipuē græcas probē satis enunciat: uiderint hi an rectē sentiam, qui libellum manibus terunt. Me uerō præterit, an hic idem sit Marbo-

Romulus.

*Marbodæus
Gallus.*

dæus Gallus ille, qui præsul fuit Rhedenensis, quiq; Thebæorum uitam uno libro carmine complexus est, aliaq; in Canticis Solomonis. Vixit hic tempore Henrici tertij, anno à natiuitate Christi millesimo quinquagesimo. Fuit & Gallus Milo, qui Charoli, Calui nuncupati, tempestate floruit: atq; ad eum ipsum, quæ de sobrietate carmina scripsit, misit. Condidit & sancti Amandij uitam, cuius cœnobij ipse antistes fuit, anno à Christi natiuitate DCCCLXXX.

Gallus Milo.

Hugubaldus.

Quo etiam tempore Hugubaldus floruit, cuius inter cætera, poëma illud ab aliquibus legitur, quod de laude Caluorum inscribitur, ad Charolum ipsum Caluum, quod opus à cappacismo exorsus est:

Carmina clarisonæ Calui cantate camænæ.

Gualtherius.

Extat & opus ingens Gualtherij, de Alexandri Magni uita: item eiusdem poëtica.

Guntherus

Germanus.

Extat & Lygurini de Henrico Aenobarbo, hoc est, Barbaruslâ. Extat & Guntheri Germani opus duodecim libris digestum, carmine heroico, quibus Federici Cæsaris gesta continentur: quos si legere uacet, interdum ad leuâdos æstus, quosdam quasi Lucani poëtæ spiritus sub cælo Scythico spirare uideatis, tumentes scilicet & inflatos. Scripsit præterea hic uitam diui Cyriaci eodem penè carmine, circa annos Christi M.C.

Theodoricus.

Quo eodem tempore Theodoricus Leodienfis,

dienſis, quorundam & ipſe Diuorum uitas
 carmine complexus eſt. Nec multò lon-
 gè ab his apud Saxonas, id quod mihi mira-
 culo proximum uidetur, floruit Rhoſoita
 monialis, ut nunc dicimus, Othone uideli-
 cet primo & altero Cæſaribus & Imperato-
 ribus, quæ non modò latinè, ſed & græcè ſci-
 uit. Scripſit hæc Panegyricum de Othonum
 geſtis: item comœdias ſex, laudes Virginis
 matris elego uerſu, quo etiam diui Diony-
 ſij uitam, & alia. Hanc eo tempore floruiſſe
 quidam prodiderunt, quo Ioanna Britan-
 nica ſimulato ſexu uirili ſummum pontifica-
 tum inſiſſe dicta eſt. Fuit & Hildegardis
 Moguntina, non tam poëtica & doctrina
 uirgo celebranda, quàm pietate & religio-
 ne: cœleſti enim aſſatu ab ipſa uſque pueri-
 tia prædita fuiſſe dicitur, adeò ut inde om-
 nia didiciſſe quæ ſcripſit, in nonnullorum
 monumentis proditum ſit. Eugenius qui-
 dem tertius Romanus Pontifex in concilio
 Treuerenſi, in quo & diuus Bernardus ade-
 rat, cum publicè Hildegardis opuscula re-
 citata fuiſſent, approbauit. Floruit anno à
 Chriſti natali MCLXXXVIII. Sed nun-
 quid præteream Petrum de Riga Remen-
 ſem? qui omne Teſtamentum uetus & no-
 uum, quod ipſe Auroram inſcripſit, carmi-
 ne complexus eſt. Nunquid & Guidum,
 uel Vidum, ſi minus latinæ linguæ regula

Rhoſoita mo-
 nialis.

Hildegardis.

Petrus de
 Riga.

Guidus, uel
 Vidus.

patitur, ut Guidum dicamus, indictum mihi tam? qui sacerdos cum esset, postea & præful creatus est. Poëta hic fuit dictionis facilimæ: scripsit enim ad Clementem quintum Pontificem maximum carmine, super uetus & nouum Testamentum, quam Bibliæ margaritam nuncupauit. Sunt & alij plerique huiusmodi scriptores, qui uersus eius generis scripserunt, ut Theodulphus pontifex Aurelianensis, qui cum in suspicionem Ludouici regis uenisset, in uincula coniectus est: ubi cum aliquandiu fuisset, in die quem Palmarum ex re appellamus, illac transeunte Ludouico, carmen quod composuerat, concinuit:

*Gloria, laus & honor tibi sit rex Christe redemptor,
& cætera.* quo carmine delectatus rex, eum statim in integrum restituit. Scripsit hic idem hymnorum librum, aliaque nonnulla. Fuerunt uerò eius generis uersuum scriptores & alij plerique, ut Gamphredus, qui poëticam nouam condidit: item Paphilus, cuius elegi de amore, me puero à plerisque legebantur. ut Sigebertus Gallus, qui multa carmine perscripsit, quæ enumerare haud uacat. Adhæsit hic Henrico, contra Gregorium septimum Pontificem maximum. Fuit & Conradus Moguntinus, qui suis temporibus, hoc est, Charoli septimi, permulta cecinit. Fuit & Petrus monachus Germanus Rosenheimensis, qui
ad

Theodulphus.

Gamphredus.

Paphilus.

Sigebertus.

Conradus Moguntinus.

Petrus monachus.

ad Brandam sacræ Romanæ ecclesiæ Cardinalem scripsit. Et carmina non parum multa, theologus insignis Ioannes Gerson, quæ *Ioan. Gerson.* in eius opusculis leguntur. Claruerunt duo hi, quo tempore Concilium Constantiense celebratum est, hoc est, MCCCCXX. à natiuitate Christi anno. Fuerunt & poëta, sed quo tempore, parum mihi compertum, Facetus, Floretus, Antigammaratus.

Sed nunquid uobis mittam Florentinum Danthem Aligerium, quòd uernacula *Danthes Ali-* Hetruscorum lingua carmen suum condidit? neutiquam, eoq; minus, quòd eum ex *gerius.* Ferrariensi nostra familia originem traxisse, testis eorum temporum interpres Benuenutus Imolenfis. Scitis enim non minus eum poëtam à quibusdam existimatum, eo sermonis genere, quàm uel Lucretium, uel quem alium eius generis. In eo quidem eruditionem, & multarum rerum cognitionem offendetis, & in primis eius theologiæ, quæ Parisiensibus attribuitur. In eo salis & mordacitatis ad fastidium interdum usque. Certè in eo poëticam dispositionem maioremq; diligentiam plerosque desiderare uideo, eiusq; linguæ nitorem: quos Ioannes Stephanus eremita, & amicus charissimus, & municeps noster, qua est eruditione, & quo à teneris erga Danthem fuit studio, mirabiliter solitus est refellere, Sed nunc quæ ad

eius uitam pertinent, præteribo, uel quòd iam omnibus nota, uel quòd iam serum diei imminet. Scripsit uerò præter cantica Comediæ & alia Danthes, inter quæ Symposium, & Parisino (quod aiunt) stylo quædam. Fuere ex eadem familia & alij, in quibus unus Veronæ natus, Danthis & ipse nomine, qui (ut audiui) quintus ab illo est, & latina & uernacula lingua, non sine laude uersus scribit. Cæterum, ne quid uobis hodie prætermittam eorum quæ mihi in mentem ueniunt poëtices, uidi qui latinum Danthem fecerat carmine hexametro, ex Oliuetanis uidelicet sodalibus Pistoriensem quendam eorum temporum: quem librum (pro summe optime Deus, quanta custodia asseruatum in Oliuetano cœnobio) ipsi non sine ambitione mihi, tanquam rem sacram aliquam ostenderant.

Sed iam plus satis de hoc poëtarum genere: nam qui per nostra tempora, uel paulò suprâ scripsere, in his tabulis nō fuerant: proprius tamen his locus quidam, nudus omni imagine, relictus esse uidebatur. Verum quoniam iam diei serum instat, & ego nonnihil fessus, eoq; magis hac poëtarum

turba, nedum face, ad Scenicos crastinum conferemus.

Cumq; hæc dixissemus, abiuius.

LILII GREGORII GYRALDI DIA-
LOGI QVINTI DE POE-
TARVM HISTORIA
FINIS.

AOI 1464600

C50